CORNELIUS NEPOS

Græc DE

VITIS

Excellentium Imperatorum.

Interpretatione & Notis illustravit

NICOLAUS COURTIN,

Humanitatis Professor in *Universitate PARIS.*

JUSSU

CHRISTIANISSIMI REGIS,

IN USUM

Serenissimi Delphini.

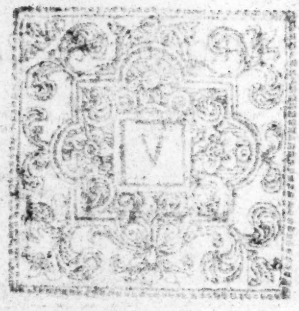
Editio Quarta, prioribus multo Emendatior.

LONDINI.

Ex Typographeio S. PALMER, *& prostant venales apud*
J. & B. SPRINT, ad Campanam in Vico dicto *Little-Britain*;
ET
D. MIDWINTER, ad Insigne trium Coronarum in Cœmiterio D. *Pauli.*

M DCC XX

PRÆFATIO

PRÆFATIO.

VARIIS, ac prope jam innumeris *CORNELII NEPOTIS* de Excellentium Imperatorum vita editionibus, hæc iterum ſub SERENISSIMI PRINCIPIS DELPHINI auſpiciis acceſſit. Quum enim ſapientiſſimus ille Principis Moderator *Dux Montauſerius* eo maxime tendat, ut Galliæ Imperio Regem omnibus tum mentis, tum corporis dotibus abſolutum inſtituat; ſingularem curam adhibuit, ut omnes Latinos Autores pluribus in locis, aut vitiatos, aut obſcuros, aut denique difficili verborum involucro implicitos, reſtitutos, perſpicuos, & nitida interpretatione expeditos offerat, quos ſine ullo, vel ſaltem gravi labore, teneræ menti inſtillare poſſit. Quum enim ex his

Autoribus tanquam ex uberrimo fonte, innumera Sapientiæ, Fortitudinis, Moderationis, Munificentiæ, cæterarumque virtutum regiarum exempla eruantur, quibus Heroum filii teneram adhuc ætatem ſuam ad ardua promoveant; idcirco peritiſſimus ille tanti Principis Formator, non eos ſolum ſummis, ut aiunt, labris delibandos, at avido ore ipſi abſordendos voluit. Sed quemadmodum dapes male paratæ, male coctæ, & ſtomacho parum convenientes, vel nauſeam, vel cruciatem pariunt: ita etiam in artibus & ſtudiis, niſi ea ingeniorum captui accommodaveris, vix proficies, & puſillos tuis curis creditos ægre admodum promovebis. Quamobrem, ex Illuſtriſſimi Ducis *Montauſerii* mandato, viri complures ſelecti in enucleandis omnium Latinorum Autorum difficultatibus diligentius quam hactenus incubuerunt. Cuique ſuus aſſignatus eſt labor, cuique ſua demandata eſt provincia; atque mihi *CORNELIUS NEPOS* obtigit, Autor quidem primo aſpectu facilis, ſed ſi intimius & attentius perpendas, pleriſque in locis, propter abruptum dicendi genus, difficilis. Multi quidem viri eruditi & graves jam in eo exponendo magnopere inſudarunt; variæ, ut jam prænonuimus, editiones extiterunt, quarum tamen nulli penitus adhærere voluimus, ſed prout ad intentum noſtrum expedire viſum eſt.

Dionyſius

Dionyſius Lambinus, vir ſane profundæ eruditionis, ampliſſimas ſuper eo Autore Annotationes contexuit; acceſſit & Gebhardi ſuper eodem Autore ſpicilegium; adde diligentiſſimas elucubrationes Andreæ Schotti, Joannis Voſſii, Petri Danielis, Longolii, Magii, Gifanii, Savaronis, Boecleri, Ernſtii, Boſii, Manutii, Barthii, Beroaldi, Bongarſii, Buchneri, Caſauboni, Freinſhemii, Gronovii, Grotii, Lipſii, Mureti, Pighii, Pontani, Puteani, Rutgerſii, Salmaſii, Scaligeri, Turnebii, Hornii, & quorundam aliorum Commentatorum illuſtrationes: quorum omnium diligentia & labore non mediocriter emendatus, reſtitutus, ac illuſtratus eſt. Nihilominus tamen, quia vel nimis in rebus minus neceſſariis morati ſunt, vel plurima interpretatione egentia prætermiſerunt, vel immoderata verborum prurigine fuſius atque obſcurius ſcripſerunt; idcirco *Sereniſſimi Principis DELPHINI* auſpiciis, *Illuſtriſſimi Ducis MONTAUSERII* nutu confirmatus; ac præterea Excellentiſſimi Viri Domini *Boſſuetii* Condomenſium olim Epiſcopi; necnon & Clariſſimi, & profundiſſimæ eruditionis Viri Domini *Huetii* luminibus illuſtratus, novum illud opus tentavi: atque unum in mente habui, ut & compendioſe, ſed citra obſcuritatem, omnia dicerem; nec quidquam tamen quod deſi-

derari posset, & ad genuinum nitorem, lucemque perfundendam conduceret, præterirem. Itaque instituti nostri duæ sunt partes; prima quidem, ut simplici vocum interpretatione obscuriora verba nitidioribus explicemus; altera, ut Notis accuratissimis omnem rerum difficultatem substrahamus. Quod si utrumque assequuti fuerimus, nostrum quoque intentum omnino assequemur.

CORNELII NEPOTIS

VITA,

Ex variis Autoribus Excerpta.

Quandoquidem nobis de Autoris noſtri Vita dicturis multa occurrunt ſtatuenda ac confirmmanda, de quibus inter ſe Scriptores dilitigant, variique in varias opiniones diſtrahuntur: pauca quædam de ejus nomine, patria, ætate, variiſque ejus operibus diſſeramus.

Quod ad ejus nomen pertinet, hunc *Cornelium Nepotem*, cum Onuphrio Panuinio, Joan. Savarone, Petro Nannio, Giſanio, Schotto, Voſſio, Lambino, & aliis bene multis non deteriori autoritate Scriptoribus, aſſerimus: licet plerique, exquorum numero eſt Hieronymus Magius, Æmilium Probum eſſe velint. At primo, ab ipſo autore abunde refelluntur, qui Porcii Catonis vitam his verbis claudit: *Hujus de vita & moribus plura in eo Libro perſecuti ſumus quem ſeparatim de eo facimus, rogatu Tit. Pom. Attici, &c.* Quæ quidem nullatenus de Æmilio Probo ſed de Cornelio Nepote intelligenda ſunt: quum ille Theodoſio, hic Julio Cæſare, & Octavio imperantibus, vixerit; quo etiam tempore Tit. Pomp. Atticum vixiſſe certum eſt. Deinde nec Æmilium Probum, nec Theodoſiani ævi quenquam alium, hujus

operis autorem fuisse, pura & Romana hujus Libri dictio evidentissime arguit. Accedit & altera duplex ratio, quod nimirum (ut in ejus vita inquit Vossius) *Tulliani esse ævi scriptorem, neque alium quam Nepotem tum veterum aliquot Librorum indicio cognoscitur; tum etiam quod ad Pomp. Atticum (cujus idem rogatu de vitâ Catonis Librum fecit) vitæ istæ scribantur.* Præterea eo in opere multo leguntur, *Quæ* (ut idem Vossius ibidem ait) *opus hoc scriptum esse clamant quo tempore Pompeius & Cæsar plus poterant, quam libera in Rep. expediret.* Hæc autem omnia Dionys. Lambinus congessit: quorum tamen præcipua, & quæ ad intentum nostrum magis conducent, cæteris brevitatis causa, quia plura sunt, semotis, seligere liceat. Primum autem ex Miltiade sic habetur: *Cujus victoriæ non alienum videtur quale præmium Miltiadi sit tributum, docere quo facilius intelligi possit eandem omnium Civitatum esse naturam: ut populi nostri honores quondam fuerunt rari, & tenues, ob eamq; causam glorioſi, nunc autem effusi, atq; obsoleti; sic olim apud Athenienses fuisse reperimus.* Hæc autem verba, inquit Lambinus, arguunt hunc Librum scriptum esse, quo tempore penes populum ailqua adhuc potestas erat; non tempore Theodosii, quo nihil populus poterat. In Epaminonda vero sic legitur: *Quo tempore Duce Pelopida exules Thebas occuparunt, & præsidium Lacedæmoniorum ex arce expulerunt; Epaminondas, quamdiu facta est cædes Civium, domi se retinuit, quod neq; malos defendere volebat, neq; impugnare, ne manus suorum sanguine cruentaret. Namq; civilem victoriam, funestam putabat.* Videtur his verbis, inquit, noster scriptor, & belli civilis autores, Pompeium & Cæsarem, in quo tantum sanguinis civilis profusum sit, notare, & tacite Pomponii Attici consilium approbare, qui bellis civilibus;

civilibus, quæ in ejus ætatem inciderunt, interesse noluerit, &c. At illud sane perspicuum est, quod sic ex Agesilao excipitur: *In hoc non minus ejus pietas suspicienda est, quam virtus bellica: qui quum victori præesset exercitui, maximumq; haberet fiduciam Regni Persarum potiundi, tanta modestia dicto audiens fuit jussis absentium Magistratuum, ut si privatus in Comitio esset Spartæ; cujus exemplum utinam Imperatores nostri sequi voluissent!* Hic locus, inquit, clamat, Autorem hujus Libri carpere & notare Pompei & Cæsaris, sed maxime Cæsaris potentiam non ferendam, qui imperium, & exercitum retinere ultra tempus lege concessum voluerit. At aliud transeo, quod ex Eumene deducitur: *Sic Macedones vero milites ea tunc erant fama, qua nunc Romani feruntur. Etenim semper habiti sunt fortissimi, qui summam Imperii potirentur.* At inquit, locus ille declarat hunc Librum esse scriptum quo tempore Populus Rom. Imperii summam obtinebat, &c. Supersunt duo tantum testimonia. Sed in uno solum hæreo, hocq; etiam in Eumene sic habetur: *Namq; illa Phalanx Alex. M. quæ Asiam devicerat, inveterata cum gloria, tum etiam licentia non parere se Ducibus, sed imperare postulabat: ut nunc Veterani faciunt. Itaq; periculum est ne faciant, quod illi fecerunt sua intemperantia, nimiaque licentia, ut omnia perdant, neq; minus eos cum quibus steterint, quam adversus quos fecerint.* Hic locus, si attente consideretur, inquit Lambinus, unaq; legantur quæ ad eum annotavimus, omnium apertissime indicat, atq; arguit hujus Libri scriptorem Consulum annuorum, non Imperatorum perpetuorum temporibus & floruisse & scripsisse. Sic autem Lambinus in Annotationibus ad hunc locum habet: *Etiam hic locus clamat, hujus Libri Autorem floruisse ætate M. Tullii, & Pomponii Attici, & Cn. Pompeii,*

pei, & C. Julii Cæsaris, & quo tempore lababat Resp. Rom. & ad tyrannidem propendebat; nondum autem prorsus in unius potestate versabatur. Quo minus credibile est ætate eum Theodosii vixisse. Sic autem queritur M. Tullius de Veteranorum superbia, & arrogantia, Philipp. xi. *Quanquam, Patres conscripti, quousque sententias dicemus Veteranorum arbitratu? quod eorum fastidium, quæ tanta arrogantia est, ut ad arbitrium eorum etiam Imperatores deligamus.*

Quibus omnibus Lambini testimoniis, hæc insuper adjicio ex vita Attici deprompta, quibus manifestum est, & Atticum tempore belli civilis Pompei & Cæsaris, imo & multo post vixisse; & Corn. Nepotem tunc floruisse & scripsisse. Sic autem primum legitur: *Incidit Cæsarianum civile bellum quum haberet annos circiter sexaginta:* (de Pomponio Attico loquitur, ut cuilibet legenti patebit) *usus est ætatis vacatione, neque se quoquam movit ex urbe. Quæ amicis suis opus fuerant, ad Pompeium proficiscentibus, omnia ex sua re familiari dedit, &c.* Deinde ita habetur. *Sic vetere instituto vitæ effugit nova pericula. Secutum est illud occiso Cæsare, & cum Resp. penes Brutos videretur esse, & Cassium, ac tota Civitas se ad eum convertisse videretur. Sic M. Bruto usus est, ut nullo ille adolescens æquali familiarias, quam hoc sene:* Atticum intellige. Hoc clariora sunt quam ut alia luce indigeant. Sunt & ejusmodi innumera, quibus supersedebimus. Nunc ad ea veniamus quibus Cor. Nepotem tunc vixisse, & scripsisse probemus; 1. est: *Sæpe enim, propter familiaritatem, domesticis rebus interfuimus.* De semetipso loquitur Nepos, seq; Attici rebus domesticis interfuisse prædicat. Quid clarius? 2. *De pietate autem Attici quid plura commemorem? cum hoc ipso vere-gloriantem audierim, in fuisse matris suæ, quam extulit annorum nonaginta,*

quum

quum esset septem & sexaginta, se nunquam cum matre in gratiam rediisse, &c. 3. *Hactenus, Attico vivo, edita à nobis sunt. Nunc, quoniam fortuna nos superstites ei esse voluit, reliqua persequemur.* Si ergo Nepos Atticum loquentem audivit; si eo vivo hæc edidit; si superstes ei fuit; certe eum tunc vixisse necesse est. Sunt & plura alia: sed hæc retulisse satis sit.

Ex eo autem error ille provenit, *Quod* (teste eodem Vossio, ibidem) *Librario id fuerit nomen, qui vitas eas partim sua, partim patris, & matris manu scriptas, Theodosio obtulit.* Idque verum esse confirmat Jo. Savaro, cujus hæc sunt verba: *Æmilium autem Probum, cujus nomine circumferetur hic Liber, Theodosio regnante vixisse, & hujus libri exscriptorem potius esse quam autorem, patet ex his versibus.*

Vade Liber noster, fato meliore memento,
Cum leget hæc dominus, te sciat esse meum.
Ne timeas fulvo strictos Diademate crines,
Ridentes blandum vel pietate oculos.
Communis cunctis, hominem se regna tenere,
Sed meminit, vincit hinc magis ille homines.
Ornentur steriles: facilis tectura Libelli,
Theodosio, & doctis carmina nuda placent.
Si rogat Autorem, paulatim detege nostrum,
Tunc Domino nomen: me sciat esse Probum.
Corpore in hoc, manus est genetricis, avique, meaq;
Felices; Domini quæ meruere manus.

Hos versus tanquam ineptos, & male natos arguit Lambinus: imo ab aliquo Nebulone indocto, & barbaro, aut scriptore Librario vix semidocto, esse factos. Et paulo superius: *Quod autem*, inquit, *etiam versus ad hoc probandum afferunt, iisque valde movebatur*

batur is, quem modo commemoravi, Robortellus: si quis eos attente leget, intelliget, non Autorem, & ut ita dicam, Parentem Libri significari, sed Scriptorem Librarium, id est, eum qui manu descripserit.

Unde Andreas Schottus scribit: *Librum de vita & moribus excellentium Græciæ Imperatorum ad T. Pomp. Atticum; sequioris ætatis Autori Æmilio Probo attribuunt: à quo stylus, dicendi character, Attici ætas, multaque abjudicant.*

Hic ergo (cum Savarone exclamemus) *suo autori reddetur, quem sibi Cornelius Nepos justo titulo vindicat, quemque coævo suo & familiari Pomp. Attico dedit, cujus etiam rogatu vitam M. Catonis separatim scripsit, & illi superstes, elegantissimam ejusdem vitæ consuetudinem elegantia pari prosequutus est.* Nec est cur dicat aliquis cum Barthio: *Æmilius Probus, in ævo Theodosii, Cornelii Nepotis Libros in Epitomen redegit.* Namq; aliud Nepos ipse concinnitate, ac brevitate sua demonstrat; idque maxime his Præfationis suæ verbis: *Sed plura persequi, tum magnitudo voluminis prohibet, tum festinatio, ut ea explicem, quæ exorsus sum.*

Adde & ista quæ Pelopidæ vitæ initio sic leguntur: *Cujus de virtutibus dubito, quemadmodum exponam: quod vereor, si res explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, sed historiam videar scribere:* & ex Epaminonda *plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est, quoniam uno hoc volumine vitam excellentium virorum complurium concludere constituimus.* Quæ quidem indicant, omnia complexum fuisse ea brevitate, ut in *Epitomen* redigi minime opus fuerit.

De origine vero seu Patria ejus ipsum Padi accolam testatur Plin. *l.* 3 *c.* 18. his verbis: *Contrario eorum percussu mari interjecto dulcescente, plerique dixere falso, & Nepos Cornelius Padi accola.* Unde

de Catullus Veronenſis Poeta, ad ipſum tanquam ad Civem ſuum, virumque illuſtrem opus ſuum mittens, Italum vocat, Epig. 1.

Cui dono lepidum novum Libellum,
Arida modo pumice expolitum,
Corneli? tibi; namque tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas.
Jam tum, quum auſus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Jupiter! & laborioſis, &c.

Cui tamen opinioni Auſonius Latino Pacato Depranio ſcribens, his verbis refragari videtur, quibus ad ſuperiora Catulli verba alludit:

Cui dono lepidum novum Libellum
Veronenſis ait Poeta quondam?
Inventoque dedit ſtatim Nepoti.
At nos illepidum rudem Libellum,
Burras, quiſquilias, ineptiaſque
Credemus gremio cui fovendum?
Inveni (trepidæ ſilete nugæ)
Nec doctum minus, & magis benignum
Quam quem Gallia præbuit Catullo.

At facile Auſonius cum Catullo conciliabitur, quum certum ſit, ideo Gallum vocari, quod nimirum Italia tranſpadana, Gallia togata diceretur. Et quamvis ſint nonulli qui de patria ejus urbe ſe quidquam habere comperti negent; nihilominus tamen, præter ſcriptores à nobis jam laudatos, multi alii ſunt graviſſimi viri qui id confirment, ipſumq; Veronenſem Civem eſſe dicant, utpote qui ortus ſit ex vico Veronenſium Hoſtilia, ad Padi ripas ſito; ſic Voſſius in

Nepotis

potis vita: *At*, inquit, *Veronenſem fuiſſe in Leandri Alberti Italia lego: uti & in Coſmographia optimi atque amiciſſimi quondam viri, Pauli Merulæ. Imo ex Veronenſium Hiſtoricorum ſyllabo (quem doctiſſimus ampliſſimuſque Alexander Becellus, Veronenſis Urbis Cancellarius fecit, ac illuſtriſſimus Comes Fernandus Nogarola, vir ut genere, ita literarum ſtudio nobiliſſimus, cum Laurentio Pignorio, atque is mecum communicavit) intelligo natum fuiſſe Nepotem in Hoſtilia; qui Veronenſium vicus eſt, Tacito, Plinio, Caſſiodoro & Antonino in Itinerario memoratus, hodieque Eccleſiaſticæ Veronenſium Juriſdictioni ſubditus.* Sic etiam Onuphrius Panuinus Catalogo illuſtrium ſcriptorum Veronenſium, Lib. vi. Antiquit. *Conſtatiſſimo*, inquit, *Civitati noſtræ teſtimonio Cornelium Nepotem virum doctiſſimum, & antiquitatum omnium peritiſſimum, Veronenſem fuiſſe traditur, cui in ſumma cum reliquis Veronenſibus illuſtribus, etiam ſtatua poſita eſt ex publica autoritate.*

Ex quibus omnibus jam liquido patet ex quanam Patria Cornelius noſter ortus ſit. Nunc cujus fuerit ætatis indicemus.

Hunc Julii Cæſaris & Auguſti temporibus floruiſſe pluribus argumentis manifeſtum eſt: quorum primum illud eſto, quod nempe Catullus Poeta ad eum opus ſuum, ut ſupra oſtendimus, direxerit; quam Marii & Syllæ temporibus natum eſſe certum eſt, & ad Cæſarem uſque jam rerum potitum peveniſſe. Deinde, hunc Ciceronis familiarem teſtatur Gellius l. 15. c. 28. *Cornelius Nepos*, inquit, *& rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maxime amicus familiariſque fuit.* Imo, & ſecundum Ciceronis Epiſt. librum ad Nepotem Macrobius citat, lib. 2. Saturn. c. 1. Cujus hæc ſunt verba: *Teſtis idem Cicero, qui in libro Epiſtolarum ad Cornelium Nepotem ſecundo,*

ſecundo, ſic ait. Si, itaque, familiaris Ciceronis fuit Corn. Nepos; ſi ad eum 2. Epiſt. lib. ſcripſit, certe ambos fuiſſe coætaneos neceſſe eſt: atq; adeo quum Tullius ſub Julio & Auguſto Cæſare, uſque ad Antonii, Octavii, & Lepidi Triumviratum vixerit, his quoq; temporibus Corn. Nepotem vixiſſe dicendum eſt. Adde quod Nepotem Auguſtæo ævo obiiſſe, Plinius lib ix. c. 39. his verbis teſtatur: *Nepos Cornelius, qui divi Auguſti principatu obiit, me, inquit, juvene violacea vigebat.* Cui opinioni reſpondet Euſebius in Chronico: *Octaviani Imperii anno quarto, Olympiade cxxxv. Corn. Nepos Scriptor hiſtoricus clarus habetur.* Quæ teſtimonia in eo conſentiunt, ut Cornel. Nepotem Catulli, Tullii, Julii, Octaviique Cæſaris coætaneum fuiſſe manifeſte exhibeant.

Jam unum reliquum eſt quod abſolvamus; ut ſcilicet, quot, quæque operum genera Cornelius noſter fecerit, aperiamus. Certum eſt autem, præter Librum hunc de vita Excellentium Imperatorum, alios complures ſcripſiſſe, quos, vel incuria hominum, vel injuria temporum amiſimus. Ac primo tres Hiſtoriarum libros, quibus omne ævum comprehenderit, liquido teſtatur Catullus jam multoties citatus initio Hendecaſyllaborum, quem locum nuper laudvimus.

Jam tum, quum auſus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis
Doctis, Jupiter! & laborioſis, &c.

Secundo, ſe librum de Hiſtoricis Græcis conſcripſiſſe, ipſemet in Dione his verbis commemorat: *Sed de hoc in eo meo libro plura ſunt expoſita, qui de Hiſtoricis Græcis conſcriptus eſt.* Præterea ſeparatim librum de Catonis vita ſcripſiſſe, ejuſdem verba indicant, jam in Catone ſuperius laudata, ſub finem. Chronica pariter

pariter ſcripſiſſe, ex his Gellii verbis, lib. xvii. c. xxi. comperimus: *Ante Romam conditam, ut Corn. Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter centum & ſexaginta.* Quod & Auſonius teſtatur Epiſt. ad Probum Præfectum Prætorio, his verbis: *Apologos Titiani, & Nepotis Chronica, quaſi alios Apologos (nam & inſtar ſunt fabularum) ad Nobilitatem tuam miſi, gaudens, atque etiam glorians fore aliquid, quod ad inſtitutionem tuorum ſedulitatis meæ ſtudio conferatur.* Ipſum etiam Ciceronis vitam ſcripſiſſe, ex xv. Gellii lib. c. xxviii. cognoſcimus: *Atque is tamen* (de Nepote loquitur) *in primo librorum quos de vita illius* ſcilicet Ciceronis *compoſuit, erraſſe videtur, &c.* Nec hic ejus operum terminus, ſed & inter Commentatores à Tertulliano in Apologetico adverſus Gentes c. xi. annumeratur: *Saturnumque*, inquit, *quantum Literæ docent, neq; Diodorus Græcus, aut Tallus, neque Caſſius Severus, aut Cornelius Nepos, neque ullus Commentator ejuſmodi Antiquitatum, aliud quam hominem promulgarunt.* Imo & vitam Illuſtrium Scriptorum compoſuiſſe, Hieronymus de vita Scriptorum Eccleſiaſticorum his verbis commemorat: *Scripſerunt de vita Illuſtrium Scriptorum apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus, Cariſtius Satyrus doctus vir, & longe omnium doctiſſimus Ariſtoxenus Muſicus. Apud Latinos autem Varro, Sautra, Nepos, Hyginus, & ad cujus nos exemplum vis provocare, Tranquillus.* Denique & exemplorum libros contexuiſſe, ex 7. Gellii libro c. xviii. agnoſcimus: *Cornelius autem Nepos*, inquit, *in Libro exemplorum 5. id quoque literis mandavit, &c.* Quidam etiam, inter quos Hermolaus Barbarus, Caſtigat in Plin. l. 15. c. 22. cenſent Libellum de Viris Illuſtribus, qui Plinio tribui ſolet, Cornelii Nepotis eſſe, idque veteribus Codicibus aſtrui poſſe aſſerunt. Ego tamen Aurelii

Victoris

ctoris opus crediderim, licet forte multa ex Nepote Victor excerpserit. Etiam Daretem Phrygium a Nepote tanslatum quidam arbitrantur; quod tamen falsum existimo, quum dictio ejus Augustæum ævum, quo tempore scripsit Nepos, minime sapiat. Ut ut sit, illud unum certum est, quod scilicet hæc omnia Nepotis opera injuria temporum perierunt, unumque de vita Excellentium Imperatorum opus ad nostram usque memoriam perveniſſe, ex quibus viginti duos exterarum Gentium Imperatores habemus; duos vero duntaxat Romanos, quum reliquos amiserimus, ut ex his ipsius verbis patet in extrema Hannibalis vita: *Sed nos tempus est hujus Libri facere finem, & Romanorum explicare Imperatores; quo facilius, collatis utrorumque factis, qui viri præferendi sint, possit judicari.* Quod ergo residuum est accipe, illustratum vide, restitutum fove.

Variorum Autorum

DE

CORNELIO NEPOTE

Teſtimonia & Judicia.

Pomponius Mela lib. 3. cap. 5. de ſitu orbis.

PRÆTER Phyſicos, Homerumque, qui univerſum mari circumfuſum eſſe dixerum, Corn. Nepos ut recentior auctoritate, ſic certior tradit.

Idem, lib. 3. cap. 10. & Plin. lib. 2. cap. 67.

Eudoxus quidam avorum noſtrorum temporibus, quum Lathyrum regem, Alexandriæ profugeret, ab Arabico ſinu egreſſus per hoc Pelagus (Africam) ut Nepos affirmat.) Gades uſque provectus eſt.

Idem Plinius, lib. 3. cap. 17.

Fauces Oceani T. Livius ac Nepos Corn. latitudinis tradiderunt, ubi minimum 7 millia paſſuum, ubi vero plurimum 10 millia.

Idem ibidem.

Meſpum opulentia præcipuum, quod ab Inſubribus & Boiis & Senonibus deletum eſſe eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradit.

Cap. 28. Natural.

Et Nepos Cornel. Padi accola qui Divi Auguſti principatu obiit.

Plutarchus, in Lucull. extrem.

Cornelius Nepos neque ſenio, neque morbo aut alienata mente fuiſſe, ſed a Calliſthene liberto veneni corruptum.

Idem, in Marcello.

Nos autem Livio, & Cæſari, & Nepoti, & ex Græcis ſcriptoribus Regi Jubæ credimus.

Catullus Veronenſis ad Corn. Nepotem.

Cui dono lepidum novum libellum, ut ſupra in Præfatione.

Auſo-

Auſonius Drepanio Pacato Latino

Cui dono lepidum novum libellum.
Veronenſis ait Poeta quondam, &c. ut in Præfatione.

Agellius lib. 15. Noct. Attic. cap. 28.

Corn. Nepos & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maxime, amicus familiariſque fuit.

Suetonius de illuſtribus Grammaticis.

Corn. Nepos literatos quidem vulgo apellari ait eos, qui aliquid diligenter & acute, ſcienterque poſſint aut dicere, aut ſcribere: cæterum proprie ſic appellandos Poetarum intepretes, qui a Græcis Grammatici nominentur.

Idem, in Octavii Auguſti vita.

Non amplius ter bibere eum ſolitum ſuper Cœnam in Caſtris apud Mutinam Cornelius Nepos tradit.

Tertullianus in Apologetico.

Saturnum, quantum literæ docent, neque Diodorus Græcus, aut neque Caſſius Severus, aut Corn. Nepos, neque ullus commentator hujuſmodi Antiquitatum, aliud quam hominem promulgarunt.

Euſebius in Chronico.

Octaviani Imperii anno quarto, Olympiade cxxv. Cornelius Nepos ſcriptor Hiſtoricus clarus habetur.

Hieronymus de vita Script. Eccleſiaſt.

Scripſerunt de vita illuſtrium ſcriptorum apud Græcos Hermippus Peripateticus, Antigonus, Cariſtius, Satyrus doctus vir, & longe omnium, doctiſſimus Ariſtoxenus Muſicus. Apud Latinos autem Varro, Sautra, Nepos, Hyginus, &c. ut ſupra in Præfatione.

Minutius Felix Octavio.

Scit hoc Nepos, & Caſſius in hiſtoria, & Thallus, ac Diodorus hoc lquuntur.

Lactantius Firmianus, lib. 1. cap. 13.

Qui res ejus in Italia geſtas memoriæ tradiderunt, Græci, Diodorus & Thallus: Latini, Nepos, & Caſſius, & Varro.

Ammianus Marcell. Epiſt. 14.

Male narras de Nepotis filio, valde mehercule moveor, & moleſte fero, neſcieram omnino eſſe iſtum puerum.

Servius in 1. Æneid.

Hujus rei teſtis eſt Corn. Nepos in eo libro qui vita illuſtrium inſcribitur.

Adde his omnibus teſtimoniis recentiorum judicia quam plurima, quæ a nobis in Præfatione fuſe relata ſunt,

CHRONOLOGIA IMPP. GRÆCIÆ APUD *CORNELIUM NEPOTEM* PER OLYMPIADAS,

Ex Herodoto, Thucydide, Xenophonte, ac potissimum Diodoro.

OLYMPIAS lxxii. annus putatur. V. C. 261. Mundi 3480.

An. 1.

2.

3. Miltiades Cimonis Filius Athenienſium Dux Darium vicit, una cum Ariſtide cognomento Juſto. Pugna Marathonia Darius Perſarum rex profligatur. Herod. Thucyd. Dionyſ. Gell. & Nepos in Miltiad.

4.

OLYMP. lxxiii.

1.

2.

3. Xerxes Dario Hyaſpis

4. F. mortuo ſuccedit.

OLYMP. lxxiv.

1.

2. Ariſtides Oſtraciſmo urbe pellitur ab ingratis civibus. Diod. Lib. xi. Plut. & Nepos.

3.

4. Themiſtocles oraculum interpretatur de muris ligneis.

OLYMP. lxxv. Bellum Perſicum Xerxis in Græciam. Athenæ incenſæ.

1

Ariſtides

Ariſtides ante tempus ab exilio revocatur. Plut.

Pugna ad Thermopylas duce Leonida, qua 300 Spartani cæſi.

Pugna ad Artemiſium Perſarum infelix.

2. Ariſtides Athen. & Pauſanias Lacedæm. cum Mardonió pugnant.

Xerxes ad Salaminem victus fugatuſque. Plut. Herod. Diod. & alii.

Pugna ad Platæas duce Perſarum Mardonio occiſo, & altera eodem die ad Mycalem.

3. Athenienſes conſilio Themiſtoclis muros reſtaurant, repugnantib. Spartanis. Diod. lib. xi.

4. Ejuſdem ſuaſu Piræei portus Athenis abſolvitur. Diod. ibid.

Pauſaniæ Lacedæmoniorum ducis proditio detecta. Necatur fame in Templo Minervæ. Plut. Nepos.

Ariſtidis æquitate Græcorum Imper. ad Athenienſes defertur, & ſocietatem ineunt.

Ejuſdem opera Pærarium Græciæ in Delo conſtituitur.

OLYMP. lxxvi.

1.

2. Lacedæmonii maris imperium affectant. Diod.

3.

4.

OLYMP. lxxvii.

1.

2. Themiſtocles Oſtraciſmo pulſus ad Xerxem fugit & exul moritur.

3. Cimon Athenienſium dux vincit Perſas prælio navali ac terreſtri eodem die. Bellum in Perſas I. ad Eurymedontem fluv. Diod. & Polyæn.

4.

OLYMP. lxxviii.

1.
2.
3.
4. Xerxes Perſarum Rex ab Artabano trucidatur. Succedit Artaxerxes, Diod. lib. xi. Cteſias. Nepos de Regibus.

OLYMP. lxxix.

1. Thaſii ab Athenienſibus deficiunt, a Cimone victi. Thucyd. Nepos.
2. Bellum in Perſas ii.
3.
4.

OLYMP. lxxx.

1. Bellum Corinthium excitatum a Megarenſibus.
2.
3.
4.

OLYMP. lxxxi.

1.
2.
3. Athenienſium cum Lacedæmoniis per Cimonem fœdus quinquennale. Diod. lib. xi.
4.

OLYMP. lxxxii.

1.
2.
3. Cimon Perſas in Cypro vincit, & maris imperium iis vindicat. Diod. Plutarch. Thucyd. lib. i. & Nepos. Bellum in Perſas iii. ab Athenienſibus motum.
4. Cimon in Cypro moritur. Auctores iidem. Perſæ a Cimone Athen. duce victi pacem cum Athen. compon.

OLYMP. lxxxiii.

1. Bellum Lacedæmonium iii. geſtum a Lacedæm. cum. Magarenſibus. Diod. lib. xiii.
2. Athenienſes ad Coroneam victi a Bœotis. Diod.
3. Bellum. Euboic. duce Pericle cum Eubœen. geſtum. Diod. xiii.
4.

OLYMP. lxxxiv.

1.
2.
3.
4. Bellum Samium quo Samii in poteſtatem Athenienſium veniunt Pericle duce. Diod. lib. xiii.

OLYMP. lxxxv.

1. Bellum Byzantium quo Byzantii ſubacti. Diod. lib. xiii.
2. Bellum Corinthium & Corcyræum. Diod.
3.
4. Corinthiorum & Corcyræorum ad bellum apparatus. Diod.

OLYMP. lxxxvi.

1. Corcyræi vincunt Corinthios auxilio Athenienſ. Diod.
2.
3.
4.

OLYMP. lxxxvii.

1.
2. Bellum Peloponneſiacum incipit. Diod lib. xiii.
3.
4.

OLYMP. lxxxviii.

1.
2. Athenienſes duce Chabria & Lachete proſpere ad Syracuſas pugnant. Diod.
3.
4. Artaxerxi Reg. Perſarum mortuo ſuccedit Xerxes. Diod.

OLYMP. lxxxix.

1. Xerxes Perſarum rex moritur.
2.
3.
4.

OLYMP. xc.

1.
2.
3.
4. Alcibiades inſtaurat Rempub. Argivorum. Diod.

OLYMP. xci.

1. Alcibiades, Nicias, ac Lamachus, duces Athen. ad Bellum cum Syracuſanis gerendum miſſi. Diod. lib. xiii.
2. Alcibiadis, quod contra Remp. conjuraſſet, poſtulatio. Diod. Nepos, & alii. Pugna ducum Athenienſ. cum Syracuſanis. Diod. lib. xiii.
3. Bellum Decelicum.
4. Decelia munitur a Spartanis Alcibiadis juſſu contra Athenienſes.

OLYMP. xcii.

1. Alcibiades exul agit cum Atheienſ. ut reſtituatur in patriam. Diod. lib. x.
2. Alcibiades ab Athenienſibus revocatur. Athenienſes duce Thraſyllo & Thra-

vocatur. Id. Diod.

Thraſybulo navali prælio Lacedæmonios ducemq; Mindarum vincunt.

3. Conon ſedat Corcyræ ſeditionem. Diod.

Athenienſes iiſdem ducibus Lacedæm. vincunt navali prælio ad Cyzicum, duce eorum Mindaro occiſo. Diod. ibid.

4. Alcibiades & Thraſybulus in Thracia proſpere pugnant. Diod. ibid.

OLYMP. xciii.

1. Alcibiades Athenas reverſus fit ſummus Imp. & brevi exulat. Diod. ibid.

Athenienſium ad Andrum cum Lacedæmoniis pugna, ducibus Alcibiade Adimanto & Thraſybulo. Diod.

2.

Athenienſes Conone duce male pugnant cum Callicratide ad Methymnam, & altera pugna ad Mitylenem. Diod. lib. xiiii.

3.

4. Conon ad Evagoram Cypri Regem fugit. Diod.

Athenienſa. Lacedæmon. ad Ægos Potamos a Lyſandro debellati. Diod. l. xi. Nepos in Cone.

OLYMP. xciv.

1. Alcibiades opprimitur. Diod. Plut. Nepos.

2.

3.

4.

Thraſybulus devictis tyrannis Athenienſibus libertatem reſtituit. Diod.

OLYMP. xcv.

1.

2. Conon Athen. exul Perſicæ claſſi præfectus adverſus Lacedæmonios. Diod. lib. xiv.

3.

4.

OLYMP. xcvi.

1. Ageſilai cum Perſis in Aſia bellum: Diod. Lyſander dux Lacedæm. ad Haliartum interfectus. Diod.
2. Conon vincit. Periarchum Lacedæm. claſſis præfectum ad Cnidum. Diod.

Bellum Sociale Lacedæmonium. Lacedæmonii a Conone victi poſtea ad Coroneam duce Ageſilao proſpere pugnant. Dion.

3. Conon muros Athenien. ope Thebanorum reſtituit.
Iphicrates ad Lechæum cum Ageſilao pugnat. Diod.

Belli Corinthiaci initium. Diod.

4. Iphicrates ad Corinthum feliciter pugnat. Diodor. & Nepos. Deponit Imperium, & Chabrias ſuccedit.

OLYMP. xcvii.

1. Thraſybulus cum claſſe miſſus in Thraciam & Lesbum. Diod.
2. Ageſilaus Rex Lacedæm. agrum Corinthium populatur.
3. Thraſybulus ab Aſpendiis necatus. Diod.
4.

OLYMP. xcviii.

1.
2.
3.
4.

OLYMP. xcix.

1. Lacedæmonii arcem Thebarum Cadmæam occupant. Diod. Ariſtid. Polyb.
2.
3. Bellum Laconic. Bœot. Diod. l. xv. Ariſt. Iſocr. in Panegyrico.
4.

OLYMP. c.

1.

2. Thebani exules ope Athenienſ. Cadmeam recipiunt. Diod. Xenoph. alii.

3.

4. Ageſilai in Bœotiam expeditio. Bellum Lacedæmonium.

Chabriæ victoria de Spartanis.

Iphicrates ab Athen. auxilio regis Perſar. Artaxerxi mittitur.

OLYMP. ci.

1. Timotheus Lacedæmonios ad Leucadem ſuperat. Diod. l. xv. Xenoph. lib. v.

Chabriæ interfecto ſuccedit Iphicrates. Diod. ibid.

2.

3. Timotheus Corcyræis contra Lacedæm. ſubſidio mittitur. Bellum Lacedæmonium ii. inter Athenienſes & Lacedæmonios, Diodor. & Xenoph.

Item. Iphicrates Diod. Xenoph. Nepos. Frontinus.

Iphicrates Exercitui Conductitio præfectus adverſus Ægyptios proficiſcitur. Diod. & aliter paulo Nepos. Pharnabazus cum Iphicrate adverſus Ægyptios profectus.

4.

OLYMP. cii.

1.

2. Epaminondas Spartanos ad Leuctra profligat. Bœoticum Bellum.

Pugna Leuctrica Spartanorum cum Thebanis Diod. & al.

3.

2. Epaminondas Laconiam invadit, Spartam capit, Meſſenem reſtituit. Diod. & alii. Bellum Laconicum Arcadicum Lacedæmoniorum cum Arcadibus.

Iphicrates Lacedæmoniis adverſus Arcadas auxilio mittitur. Bœoti duce Epaminonda in Peloponneſum ingreſſi, & a Chabria Athenienſ. duce repulſi. Diod. Xenoph.

Pelopi-

Pelopidas & Epaminondas Arcadibus auxilio a Thebanis mittuntur. Diod. Plut. in Pelop. Juſtin lib.vii. Nepos in Pelop. & alii.

OLYMP. ciii.

1. Pelopidas ab Alexandro Pheræo in vincula conjicitur. Diod. Plut. Nepos. Pauſanias in Bœot.
2. Pelopidas liberatur.
3.
4. Bellum Arcadum & Eleorum Diod. lib. xv. Xenoph. Juſtin. Front.

Thebanorum cum Arcadibus Bellum.
Dionyſius Syracuſarum Tyrannus moritur.
Probus de regib. Euſebius in Chronico, & alii.

OLYMP. civ.

1. Pelopidas prælio adverſ. Alexandr. Pheræum cadit. Plut. Nepos. Diod.
Timotheus in Thraciam profectus, Potidæam, & Toronem occupat. Diod. lib. xv.
Cum Olynthiis bellum gerit. Nepos in vita Demoſthen. Olynth.
2. Epaminondas Spartam iterum tentat, Lacedæm. ad Mantineam vincit, ibidemque interficitur. Diod. & alii paſſim.
3. Ageſilaus & Chabrias a Rege Perſarum deficiunt.
Ageſilai interitus. Xenoph. Plut. Diod. Nepos in Ageſilao.
4.

Thebani, Epaminonda perorante, de maritimo imperio comparando cogitant.

Pugna Mantinenſis duce Epaminonda.

Artaxerxi Regi Perſarum mortuo ſuccedit Artaxerxes Ochus.

OLYMP. cv.

1.

2.

3. Chabrias & Chares adverſus Athenienſium ſocios Chios, Rhodios, Coos, & Byzantios miſſus in prælio occubuit. Diod. lib. xvi. & Nepos in Chabria. — Bellum ſociale Athenienſium.

Dionis fuga & præparatio ad bellum cum Dionyſio. Diod. ibid. Ælian. l. xii. Variar. Hiſt. c. 44. Nepos in vita.

4. Dionis felix cum Dionyſio bellum. Diod. Nepos in Vita. — Alexandri Pheræi interitus. Diod. Plutarch. & alii.

OLYMP. cvi.

1. Iphicrates & Timotheus ab Athenienſibus multantur. — Athenienſes cum Sociis acriter pugnant, ducibus Charete, Iphicrate, & Timotheo. Diod. Nepos in Timoth.

Dion Syracuſas in libertatem vindicat. Diod. lib. xvi.

2. Dion moritur annos natus circiter lv. Euſeb. in Chron. ubi vitioſe Dionyſius pro Dion legebatur.

3.

4. Chares Seſtum capit. Diod. — Philippus oculum in expugnatione Methones amiſit. V. Vitas comparatas.

OLYMP. cvii.

1.

2. Phocion Athen. Perſarum dux eſt contra Cyprios. Diod. lib. xvi.

3.

4.

OLYMP. cviii.

1.

2. Iphicrates Athen. dux Dionyſii

ſii Siculi naves auro doniſque Apollini Delphico conſecrandis onuſtas intercipit. Diod.

3.

4. Timoleontis in Siciliam expeditio.

Hicetas Princeps Syracuſarum a Timoleonte ſuperatus.

Syracuſas in libertatem reſtituere conatur. Diod. Nepos. Plut.

OLYMP. cix.

1. Timoleon pulſis Pœnis Syracuſis potitur.
2. Remp. Syracuſar. inſtaurat.
3. Contra Siculos rem feliciter gefit. Diod. Nepos in Timol.
4. Phocion. Athen. dux Clitarchum Tyrannum Eretriæ a Philippo conſtitutum profligat. Diodor. lib. xvi.

OLYMP. cx.

1. Timoleon Carthaginenſium exercitum ad Crimeſum ſuperat. Plut. Nepos in vita. Diodor. Polyæn. lib. vi.
2. Timoleon Carthaginenſibus pacem petentib. concedit. Diod.
3. Pugna ad Chæroneam qua Philippus Athenienſes vicit. Diod. Dionyſ. ad Amnæum. Pauſan. in Attic. & alii.
4. Timoleon moritur. Nepos. Plutarch.

OLYMP. cxi.

1. Philippus Rex a Pauſania ſatellite occiditur. Diod. lib. xvi. Arrian. & alii.
2.
3. Alexander M. Philippo Patri ſuccedit.
4.

OLYMP. cxii.

1.
2.
3.
4.

OLYMP. cxiii.

1.
2.
3. Hephæſtionis mors. Nepos in Eumene Ælian. lib. xii. c. vii. & alii.
4.

OLYMP. cxiv.

1. Alexander Babylone moritur vel veneno vel intemperantia.
2. Antipater & Craterus Æoliam oppugnant. Diod.
3.
4.

OLYMP. cxv.

1.
Eumenes fit regum tutor.
Phocion ad Antipatrum proficiſci recuſat.
3. Argyraſpidum phalanx Eumeni adjuncta fruſtra ab Antigono & Ptolemæo ſollicitatur.
4. Eumenes adverſus Atigonum bellum gerit, & Satrapæ Orientis ſe conjungunt.

OLYMP. cxvi.

1. Eumenis cum Antigono anceps prælium. Ab Antigono capitur & occiditur. Diod. Nepos.
2.
3.
4.

NOMINA IMPERATORUM,

QUORUM

Vita a *Cornelio Nepote* Scripta est.

I. MILTIADES.
II. THEMISTOCLES.
III. ARISTIDES.
IV. PAUSANIAS.
V. CIMON.
VI. LYSANDER.
VII. ALCIBIADES.
VIII. THRASYBULUS.
IX. CONON.
X. DION.
XI. IPHICRATES.
XII. CHABRIAS.
XIII. TIMOTHEUS.
XIV. DATAMES.
XV. EPAMINONDAS.
XVI. PELOPIDAS.
XVII. AGESILAUS.
XVIII. EUMENES.
XIX. PHOCION.
XX. TIMOLEON.
XXI. HAMILCAR.
XXII. HANNIBAL.

Romanorum.

XXIII. M. PORCIUS CATO.
XXIV. T. POMPONIUS ATTICUS.

CORNELII NEPOTIS,

De VITIS

Excellentium Imperatorum,

AD

T. POMPONIUM ATTICUM,

LIBER PRIOR.

AUTORIS PREFATIO.

NON dubito fore plerosque, [1] Attice, qui hoc genus scripturæ leve, & non satis dignum (a) summorum virorum personis judicent; quum relatum legent, quis musicam docuerit Epaminondam, aut in ejus virtutibus commemorari, saltasse eum commode, scienterque tibiis cantasse. Sed hi erunt fere, (b) qui expertes literarum Græcarum, nihil rectum nisi quod ipsorum moribus conveniat, putabunt. Qui si didicerint, non eadem omnibus honesta atque turpia, sed omnia majorum institutis judicari; non admirabuntur, nos in Graju-

INTERPRETATIO.

(a) *Et minus respondens principum dignitati existiment.* (b) *Qui historiarum Græcia ignari.*

NOTÆ.

[1] *Attice.*] Is est ad quem Cicero scribit epistolas ad Atticum, Atticus ideo dictus, quod quumdiu Athenis literis operam dedisset, non minus Atticæ quam Romanæ linguæ peritus erat. Idque patet ex Cicerone 5. de finibus bon. & mal. his verbis: *Ita enim se Athenis collocavit, ut sit pene unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus.* Sed ea de re postea in vita Attici.

rum virtutibus exponendis mores eorum sequutos. 2 Neque enim Cimoni fuit turpe, Atheniensium summo viro, 3 sororem Germanam habere in matrimonio; quippe quum cives ejus eodem uterentur instituto: at id quidem nostris moribus nefas habetur. (c) 5 Laudi in Græcia ducitur adolescentulis, quamplurimos habere amatores. 4 Nulla Lacedæmoni tam est nobilis vidua, (d) quæ non ad scenam eat mercede conducta. Magnis in laudibus tota fuit Græcia (e) 5 victorem Olympiæ citari. In scenam vero prodire & populo esse spectaculo, nemini in eisdem gentibus fuit turpitudini: 6 Quæ 10 omnia apud nos partim infamia, partim humilia atque ab honestate remota ponuntur. Contra ea, pleraque nostris moribus sunt decora, quæ apud illos turpia putantur. Quem enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? aut cujus paterfamilias (f) non primum locum tenet ædium, atque in celebritate versatur? Quod 15 multo fit aliter in Græcia, nam neque in convivium adhibetur nisi propinquorum; neq; sedet nisi in interiore parte ædium, (g) 7 quæ γυναικωνῖτις appellatur: quo nemo accedit nisi propinqua cognatione conjunctus. Sed plura persequi tum magnitudo voluminis prohibet, tum festinatio, ut ea explicem quæ exorsus sum. Quare ad

INTERPRETATIO.

(c) *Inter Græcos laudi pueris vertitur.* (d) *Quæ non personam scenicam agat invito illecta.* (e) *Victorem Olympiæ pronunciari.* (f) *Non in prima domus parte sedet, & se palam exhibet.* (g) *Quæ Gynæceum dicitur.*

NOTÆ.

2 *Neque enim Cimoni fuit turpe.*] Is Cimon Miltiadis filius fuit, mira erga Athenienses Concives suos munificentia. De quo infra.

3 *Sororem Germanam.*] Ex eodem Patre, non Matre genitam, nomine Elpinicen, quia non licebat Athenis uxorem ducere uterinam, ut colligere est ex Demosthene in oratione, quæ inscribitur, *Appellatio adversus Eubulidem.* Et ex Scholiaste Aristophanis in Nebulas, actu 5. sc. 2. ubi sic legitur παρὰ Ἀθηναίοις ἐξῆν γαμεῖν τὰς ἐκ πατρὸς ἀδελφάς. Sorores autem ex eodem solum Patre genitæ, legibus Romanis, *germanæ*, seu *consanguineæ* vocantur.

4 *Nulla Lacedæmoni tam est nobilis vidua.*] Lacedæmon urbs totius Peloponnesi clarissima, Lycurgi legibus olim florentissima, Menelai Regis, & Helenæ Regia, non procul ab Eurota flumine, alio nomine Sparta, nunc vulgo Mizitra. Porro Plutarchus in Laconum institutis, vetita apud Lacedæmonios legibus Lycurgi scenica spectacula testatur, quod sane Nepotis opinioni repugnat; sed ipsi favet Athenæus lib. 13.

5 *Victorem Olympiæ citari.*] Olympia urbs Elidis, quinquennali ludorum celebritate clara, ad Alphæum flumen sita, nunc vulgo *Pisa*. Citatio autem per præconem fiebat, qui clara voce ad Populum Victorem pronunciabat; quo honore nihil erat majus.

6 *Quæ omnia apud nos partim infamia.*] Histrionum genus apud Romanos, non modo legibus *etiam* atque adeo infame, sed etiam ob omni Tribu notatione Censoriâ removebatur. Aug. lib. 2. de Civit. cap. 13. Cicero pro Quintio. Et Quintil. 3. Institut. c. 8.

7 *Quæ γυναικωνῖτις appellatur.*] Locus erat domus interior, fœminis destinatus, in quo lanificia sua exercebant, & alia id genus; ut patet ex nomi-

propo-

propositum veniemus, & in hoc exponemus libro vitas excellentium imperatorum.

NOTÆ.

nis Græci etymologia. Alias Gynæceum. De ista ædium parte Viturvuis lib. 6. cap 10. loquitur, quam & Gynæconitim vocat.

I.

1 MILTIADES, CIMONIS FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

QUum & antiquitate generis, & gloria majorum, & sua modestia unus omnium maxime floreret; eaque esset ætate, ut non jam solum de eo bene sperare, sed etiam confidere cives possent sui, talem futurum qualem cognitum judicarunt; accidit, ut Atheniensis. 2 Chersonesum colonos vellent mittere. Cujus generis quum magnus numerus esset, & multi ejus demigrationis peterent societatem: ex his 3 delecti Delphos deliberatum missi sunt, qui consulerent Apollinem, quo potissimum duce uterentur. 4 Nam tum Thraces eas regiones tenebant, cum quibus armis erat dimicandum. His consulentibus nominatim 5 Pythia præcepit, ut Miltia-

NOTÆ.

1 MILTIADES CIMONIS FILIUS.] Cimon duplex fuit; alter quidem pater Miltiadis; alter vero filius Miltiades, de quo infra. Ille genus suum ad Codrum postremum Atheniensium Regem referebat. Vide typum originis, atque agnationis Miltiadis apud Hieronymum Magium.

2 *Chersonesum colonos vellent mittere.*] Chersonesus Peninsula est quæ mari Ægæo altera ex parte, altera Propontide & Hellesponto alluitur, unde Hellespontiaca a Suida, & Thracia a Ptolemæo vocatur; ibi urbs Sestus, Herus & Leandri amore clara. Sunt & aliæ plures Chersoneſi.

3 *Delecti Delphos.*] Urbs in Phocide, Oraculo Apollinis clarissima, in bicipiti Parnassi jugo sita, quæ hodie quibusdam *Salona*, aliis *Castri* dicitur.

4 *Nam tum Thraces.*] Thraciæ populi bellicosissimi: Thracia autem a Septentrione inferiorem Mysiam, nunc Bulgariam; ab Occasu superiorem, nunc Serviam, a Meridie mare Ægæum; ab Ortu Bosphorum, ac Propontidem habet.

5 *Pythia.*] Pythonissa etiam, & Phœbas dicebatur, Apollinis Sacerdos, quæ insidens Tripodi dissentis cruribus, gravem e specu subeuntem spiritum excipiebat; & sic furore exagitata vaticinabatur. Cicero de Divinatione, Xe-

dem ſibi [6] imperatorem ſumerent: Id ſi feciſſent, incepta proſpera futura. Hoc oraculi reſponſo, Miltiades cum delecta manu, claſſe Cherſoneſum profectus, [7] quum acceſſiſſet Lemnum, & incolas ejus inſulæ ſub poteſtatem redigere vellet Athenienſium, idque ut Lemnii ſua ſponte facerent, poſtulaſſet: [8] illi irridentes reſponderunt, tum id ſe facturos, quum ille domo navibus proficiens, vento Aquilone veniſſet Lemnum. Hic enim ventus a ſeptentrionibus oriens, (a) adverſum tenet Athenis proficentibus. Miltiades morandi tempus non habens, curſum direxit quo tendebat: pervenitque Cherſoneſum.

CAP. II. Ibi brevi tempore barbarorum copiis disjectis, tota regione, quam petierat, potitus, loca caſtellis idonea communivit: multitudinem quam ſecum duxerat, in agris collocavit, crebriſque excurſionibus locupletavit: neque minus in ea re prudentia quam felicitate adjutus eſt. Nam quum virtute militum deviciſſet hoſtium exercitus, ſumma æquitate res conſtituit: atque ipſe ibidem manere decrevit. [9] Erat enim inter eos dignitate regia, quamvis carebat nomine: (b) neque id magis imperio quam juſtitia conſequutus. Neque eo ſecius Athenienſibus a quibus erat profectus, officia præſtabat. Quibus rebus fiebat ut non minus eorum voluntate perpetuo imperium obtineret qui miſerant, quam illorum cum quibus erat profectus. Cherſoneſo tali modo conſtituta, Lemnum revertitur: & exacto poſtulat ut ſibi urbem tradant. Illi enim dixerant, quum vento Borea domo profectus, eo perveniſſet, ſeſe dedituros, ſe autem domum Cherſoneſi habere. [10] Cares qui

INTERPRETATIO.

(a) *Athenis venientibus adverſatur.* (b) *Nec illud potius violentia, quam ex merito obtinuerat.*

NOTÆ.

terra vis Pythiam Delphis incitabat, natura Sibyllam.

6 *Imperatorem ſumerent.*] Exercitus Ducem, ſeu Prætorem; hæcque prima eſt hujus nominis acceptio.

7 *Quum acceſſiſſet Lemnum.*] Ægæi maris Inſulam, Hypſipyles Thoantis filiæ regiam, & Argonautarum appulſu notiſſimam, hodie *Stalimene* dicitur; Cluverius.

8 *Illi irridentes reſponderunt, tum id ſe facturos.*] Hoc reſponſum non a Lemnis, ſed a Pelaſgis antiquiſſimis Græciæ populis, Athenienſibus factum fuiſſe narrat Herodotus, poſtquam Delphos miſiſſent, & juſſi fuiſſent pœnas Athenienſibus, quas illi vellent pendere, atque Athenas veniſſent. Cui opinioni ſubſcribit Zenobius his verbis, Καλεύοντων δὲ τῶν Ἀθηναίων ἐκλιπεῖν τὴν Λῆμνον εἶπον οἱ Πελάσγοι, εἰπὲ ἀνέμῳ ἐκ Ἀθηνῶν Βορέα χρηταμένῳ κατανηῦσαι εἰς τὴν Λῆμνον, ἐκχωρήσειν τῆς χώρας αὐτῶν.

9 *Erat enim inter eos dignitate regia.*] Expulſis e Cherſoneſo Thracibus, rebuſque ſuis ibi potenter confirmatis, Miltiadem tyrannicam poteſtatem uſurpaſſe teſtatur Plutarchus in libello quem fecit, de ſera numinis vindicta: Atque adeo regnum ipſi non fuit diuturnum: a Scythis enim primum, deinde a Phœnicibus pulſus, Athenas confugit.

10 *Cares qui tum Lemnum incolebant.*] Immo Pelaſgos tum Lemnum

tum

tum Lemnum incolebant, etſi præter opinionem res ceciderat; tamen non dicto, ſed ſecunda fortuna adverſariorum capti, reſiſtere auſi non ſunt, atque ex inſula demigrarunt. Pari felicitate cæteras inſulas, [11] quæ Cyclades nominantur, ſub Athenienſium redegit poteſtatem.

CAP. III. Eiſdem temporibus [12] Perſarum rex Darius ex Aſia in Europam exercitu trajecto, [13] Scythis bellum inferre decrevit: [14] pontem fecit in Iſtro flumine, qua copias traduceret. Ejus pontis, dum ipſe abeſſet, cuſtodes reliquit principes, quos ſecum [15] ex Ionia & Æolide duxerat: quibus ſingulis ipſarum urbium perpetua [16] dederat imperia. Sic enim putavit facillime ſe Græca lingua loquentes, qui Aſiam incolerent, ſub ſua retenturum poteſtate, [16] ſi amicis ſuis oppida tuenda tradidiſſet: quibus, ſe oppreſſo, nulla ſpes ſalutis relinqueretur. In hoc fuit tum numero Miltiades, cui illa cuſtodia crederetur. Hic quum crebri afferrent nuncii, male rem [17] gerere Darium, premique ab Scythis: Miltiades hortatus eſt pontis cuſtodes, ne a fortuna datam occaſionem liberandæ Græciæ di-

NOTÆ.

incoluiſſe ſcribit Herodotus lib. 6. Cares autem gens fuit quæ quo tempore Romulus Romam condidit, maris Mediterranei Imperium late tenuit. Euſeb. in Chronico. Nec illud impedit quominus olim deſpectiſſima fuerit, ejuſque inconditi mores proverbiis locum fecerint; unde illud, *τραχὺς τράχηλος τραχήλῳ. Ruſtice agis cum ruſtico*, &c. Vide Cicer. pro L. Flacco.

11 *Quæ Cyclades nominantur.*] Inſulæ Ægæi maris in orbem diſpoſitæ, unde Cyclades dictæ, ſuntque numero 53 Plin. lib. 4. cap. 12. & Pomp. lib. 2.

12 *Perſarum Rex Darius.*] Hyſtaſpis filius, quem Eſdras & Philo Aſſuerum vocant: quique equi ſui hinnitu, occiſis Magis, regni Perſarum uſurpatoribus, Rex electus eſt, unde ſibi in ſigillo ſculptum equum habuiſſe fertur, ut Scholiaſtes Thucydidis notat. Ille adverſus Jancyrum Scytharum Regem in Europa bellum movit, quod ſuam filiam ſibi uxorem denegaſſet. Juſtin. lib. 2.

13 *Scythis bellum inferre decrevit.*] Non Aſiaticis, ſed Europæis, qui Tanaim inter & Jaxartem amnes ſiti erant, quos aggreſſus eſt Darius cum ſeptingentis hominum millibus. Juſtin. l. 2. Herodotus l. 6. Diodorus l. 2.

14 *Pontem fecit in Iſtro flumine.*] Iſter omnium Europæ fluviorum maximus, qui & Danubius dicitur: In Euxinum per ſex tauces invehitur, poſtquam ſexaginta amnes, medio ferme eorum numero navigabiles, recepit. Plin. lib. 4. cap. 12. Is ortum habet in jugis Abnobæ Montis Germaniæ. Unde Dionyſius.

Abnoba Mons Iſtro pater eſt, cadit Abnobæ hiatu
Flumen, in Eoos quem convertitur axes, &c.

Hunc ſecundum poſt Nilum facit Ovid. lib. 4. de Ponto.

15 *Ex Ionia & Æolide.*] Aſiæ minoris regiones ſunt, in quibus linguæ Græcæ uſus familiaris erat: prima, media eſt Cariam inter & Æolidem; altera in ipſo maris Ægæi litore ſita.

16 *Si amicis ſuis oppida tuenda tradidiſſet.*] Reges Politicæ ſtudioſi ſingulare imperium iis imponere ſolent quos ſibi ſtrictiori clientela devinxerunt, quoſque ſciunt devictis civitatibus gratos eſſe, tum propter morum, cum linguæ conformitatem; quandoquidem ſi ſtatus Popularis in ſingularem mutatus ſit, ſummâ imperii non peregrinus, ſed inde natis melius creditur. *Nam ſuis quiſque placidius paret, etiam quum is præſt, qui magis timeri poteſt.* Curt. lib. 6. c. 14.

mitterent. Nam ſi cum iis copiis, [17] quas ſecum tranſportaverat, interiiſſet Darius, non ſolum Europam fore tutam, ſed etiam eos qui Aſiam incolerent Græci genere, [18] liberos a Perſarum futuros dominatione & periculo. Id & facile effici poſſe: Ponte enim reſciſſo, regem vel hoſtium ferro, vel inopia, paucis diebus interiturum. (c) Ad hoc conſilium quum plerique accederent, [19] Hiſtiæus Mileſius ne res conficeretur obſtitit, dicens: Non idem ipſis, qui ſummas imperii tenerent, expedire & multitudini, quod Darii regno ipſorum niteretur dominatio: Quo extincto ipſos poteſtate expulſos civibus ſuis pœnas daturos. Itaque adeo ſe abhorrere a cæterorum conſilio, ut nihil putet ipſis utilius quam confirmari regnum Perſarum. Hujus quum ſententiam plurimi eſſent ſequuti, Miltiades non dubitans, tam multis conſciis, ad regis aures conſilia ſua perventura, Cherſoneſum reliquit, ac rurſus Athenas demigravit. (d) [20] Cujus ratio etſi non valuit, tamen magnopere eſt laudanda, quum amicior omnium libertati, quam ſuæ fuerit dominationi.

CAP. IV. Darius autem, quum ex Europa in Aſiam rediſſet, hortantibus amicis, ut Græciam in ſuam redigeret poteſtatem, claſſem quingentarum navium comparavit, eique [21] Datin præfecit & Artaphernem: hiſque ducenta peditum millia & decem equitum dedit, cauſam interſerens, ſe hoſtem eſſe Athenienſibus, quod eorum auxilio [22] Iones Sardis expugnaſſent, ſuaque præſidia interfeciſſent. Præfecti regii [23] claſſe ad Eubœam appulſa, [24] celeriter

INTERPRETATIO.

(c) *In hanc ſententiam quum multi deſcenderet.* (d) *Cujus conſilium quamquam fruſtra fuit.*

NOTÆ.

17 *Quas ſecum tranſportaverat.*] Sc. Ultra Iſtri Pontem.

18 *Liberos a Perſarum futuros dominatione & periculo.*] Tanta enim erat Perſarum crudelitas in devictas gentes, ut ipſas etiam variis ſuppliciorum generibus cruciarent, nec quietem ullam ipſis concederent. Vide Herodot. de *Zopyri* hiſtoria.

19 *Hiſtiæus Mileſius.*] Miletus urbs in finibus Ioniæ & Cariæ, ob pretioſa vellera & lanificia olim nobilis; unde Mileſius.

20 *Cujus ratio etſi non valuit, tamen magnopere eſt laudanda.*] Id a Nepote dicitur potius ex odio Romanis congenito in Reges, quam ex rei veritate; multo enim laudabiliorem nemo non dixerit Miltiadem, ſi Perſarum Regi fidem dediſſet.

21 *Datin præfecit, & Artaphernem.*] Hi ambo Periæ, & Darii ſatrapæ; Artaphernes quidem Darii frater; uterque poſt Marathoniam Cladem, in Græcia infeliciter periit, a Spartanis in puteum conjectus, & ſuperſtructa Pyra vivus ſuffocatus. *Ælianus.*

22 *Iones Sardis expugnaſſent.*] Pro Sardeis, plur. numeri. Urbs Lydiæ ad latus Tmoli montis, olim *Creſi* regia.

23 *Claſſe ad Eubœam appulſa.*] Eubœa Inſula eſt Ægæi maris, a Bœotiæ continente, Euripo freto ſejuncta; hodie Negrepontem vocant.

24 *Celeriter Eretriam ceperunt.*] Eubœæ urbem, quam trium dierum ſpatio eos expugnaſſe ſcribit *Plato* in Menexeno.

Eretriam

ſus fuit. 3 Is uxorem Acarnanam civem duxit, ex qua natus eſt Themiſtocles. Qui quum minus eſſet probatus parentibus, quod & liberius vivebat, & rem familiarem negligebat; a patre exhæredatus eſt. Quæ contumelia non fregit eum, ſed erexit. Nam quum judicaſſet, ſine ſumma induſtria non poſſe eam extingui, totum ſe dedidit reipublicæ, (a) diligentius amicis famæque ſerviens. Multum in judiciis privatis verſabatur: ſæpe in concionem populi prodibat: nulla res major ſine illo gerebatur: celeriterque quæ opus erant, reperiebat, facile eadem oratione explicabat. Neque minus in rebus gerendis promptus quam excogitandis erat, (b) quod & de inſtantibus (ut ait Thucydides) veriſſime judicabat, & de futuris callidiſſime conjiciebat. Quo factum eſt ut brevi tempore illuſtraretur.

CAP. II. Primus autem gradus fuit capeſſendæ reipublicæ, 4 bello Corcyræo: ad quod gerendum prætor a populo factus, non ſolum præſenti bello, (c) ſed etiam reliquo tempore ferociorem reddidit civitatem. Nam quum pecunia publica, quæ ex metallis redibat, largitione magiſtratuum quotannis interiret: ille perſuaſit populo, ut ea pecunia claſſis centum navium ædificaretur. Qua celeriter effecta, primum Corcyræos fregit: deinde maritimos prædones conſectando, mare tutum reddidit. In quo cum divitiis ornavit, tum peritiſſimos belli navalis fecit Athenienſes. Id quantæ ſaluti fuerit univerſæ Græciæ, bello cognitum eſt Perſico. 5 Nam quum Xerxes & mari & terra bellum univerſæ inferret Europæ, 6 cum tantis eam copiis invaſit, quantas neque ante, neque poſtea habuit quiſquam. Hujus enim claſſis mille & ducentarum navium longarum fuit, quam duo millia onerariarum ſequebantur. Terreſtres autem exercitus ſeptingentorum mil-

INTERPRETATIO.

(a) *Accuratius familiares famamque excolens.* (b) *Quia & de præſentibus* (juxta Thucydidem) *certiſſime ſtatuebat.* (c) *Bellicoſiorem urbem fecit.*

NOTÆ.

3 *Is uxorem Acarnanam civem duxit.*] Exiſtimo vel legendum eſſe *Acarnanem*; quia nullibi me legiſſe memini *Acarnanam*: vel nomen eſſe proprium, quod veriſimilius videtur. Variæ autem ſunt opiniones ex qua gente fuerit Themiſtoclis mater: Alii enim Halicarnaſſiam fuiſſe ſcribunt: Alii vero longe plures Thraeiciam meretriculam Abrotonum nomine aſſerunt. Sic Athenæus, lib. XIII, cap. XIII. Porro Acarnania Epiri pars eſt, quam Achelous fluvius ab Ætolia dividit; unde Acarnan, nomen appellat. com. gen.

4 *Bello Corcyræo.*] Contra Herodotus l. 7. & Thucydides l. 1. pro Corcyræo Ægineticum ſcribunt. Corcyra autem, quæ & Phæacia olim dicta, nunc vulgo *Corfu*; inſula eſt in Ionio mari, hodie Venetæ ditionis, contra Epirum.

5 *Nam quum Xerxes.*] Darii filius.

6 *Cum tantis eam copiis invaſit.*] De illo ingenti copiarum numero varie varii. At vero diſce ex Herodoto lib. 7. quomodo Xerxes exercitum ſuum dinumeraverit; quem Valium

lium peditum, equitum, quadringentorum millium fuerunt. Cujus de adventu quum fama in Græciam esset perlata, & maxime Athenienses peti dicerentur, propter pugnam Marathoniam: miserunt Delphos consultum (d) quidnam facerent de rebus suis. Deliberantibus Pythia respondit, ut mœnibus ligneis se munirent. (e) Id responsum quo valeret quum intelligeret nemo, Themistocles persuasit, consilium esse Apollinis, ut in naves se suaque conferrent: eum enim a Deo significari murum ligneum. Tali consilio probato, addunt ad superiores totidem naves triremes, suaque omnia, quæ moveri poterant, [7] partim Salaminem, partim Trœzenem asportant; arcem sacerdotibus pauciſque majoribus natu, ac sacra procuranda tradunt: reliquum oppidum relinquunt.

CAP. III. Hujus consilium plerisque civitatibus displicebat, & in terra dimicari magis placebat, Itaque [8] missi sunt delecti cum Leonida Lacedæmoniorum rege, [9] qui Thermopylas occuparent, longiusque barbaros progredi non paterentur. Hi vim hostium non sustinuerunt, [10] eoque loco omnes interierunt. At classis communis Græciæ trecentarum navium, in qua ducentæ erant Atheniensium, [11] primum apud Artemisium, inter Eubœam continentemque terram cum classiariis regiis conflixit. Anguſtias enim Themistocles

INTERPRETATIO.

(d) *Quo pacto res suas tuerentur.* (e) *Hoc Oraculum quorsum spectaret, quum nullus caperet.*

NOTÆ.

ler. Max. lib. 3. cap. 2. gravem mari & terræ vocat, *nec hominibus tantum terribilem, sed & Neptuno quoque compedes, & cælo tenebras minitantem.*

7 *Partim Salaminem, partim Trœzenem.*] Salamis, sive Salamin, vel Salamina, insula est in Sinu Saronico contra Atticam, in qua Telamon Ajacis & Teucri pater regnavit, non procul ab Ægina ejusdem Sinus Insula, nuce vulgo *Coluri*; Ægina vero, nunc *Engia*. Trœzene, sive Trœzena, urbs est maritima Poloponnesi in argo Argolico, Argolicum inter & Saronicum Sinum posita.

8 *Missi sunt delecti.*] Hos fuisse milites gravioris armaturæ, atque ex Lacedæmoniis ccc. tantum, duce Leonida, refert Herodotus in Polyhymnia; Additque ex multis aliis Græciæ civitatibus longe plures missos quos fuse enumerat, sed tamen illos omnes delectos non ultra mille fuisse testantur *Isocrates* & *Diodor*, quanquam Justin. lib. 2. c. XI. quatuor millia fuisse cum Leonida scribit.

9 *Qui Thermopylas occuparent.*] Viæ sunt anguſtæ inter montium fauces iis qui e Thessalia in Phocidem iter habent, sic dictæ a Thermis, quia aquæ calidæ in ipsis faucibus scaturiunt, & a pylis quas portas vocant.

10 *Eoque loco omnes interierunt.*] Quibus publica monumenta erecta sunt, ut qui pro libertate patriæ interiissent, inscriptaque trophæis Epigrammata. Vide Strabonem lib. 9. & Herodot. lib. 7. Non tamen omnes in eo loco, sed ccc. Lacedæmonios cum D. circiter hostis cecidisse legimus, quibus Leonidas prandere jussit, tanquam apud inferos cœnaturi essent. Justin. lib. 2. solos Lacedæmonios ibi periisse ait numero sexcentos, reliquis a Leonida dimissis.

11 *Primum apud Artemisium.*] Promontorium Eubœæ, apud quem secundo Græci cum Xerxe decertarunt; nam primo ad Thermopylas.

mistocles

miſtocles quærebat, ne multitudine circumiretur. (f) Hic etſi pari prælio diſceſſerant, tamen eodem loco non ſunt auſi manere, quod erat periculum, ne, ſi pars navium adverſariorum Eubœam ſuperaſſet, (g) ancipiti premerentur periculo. Quo factum eſt ut ab Artemiſio diſcederent, & ex adverſum Athenas apud Salamina claſſem ſuam conſtituerent.

CAP. IV. At Xerxes Themopylis expugnatis, (h) [12] protinus acceſſit Aſtu: idque nullis defendentibus, interfectis ſacerdotibus, quos in arce invenerat, incendio delevit. [13] Cujus fama perterriti [14] claſſiarii, quum manere non auderent, & plurimi hortarentur, ut domos ſuas quiſque diſcederent, mœnibuſque ſe defenderent: [15] Themiſtocles unus reſtitit, [16] & univerſos eſſe pares aiebat: diſperſos teſtabatur perituros. [17] Idque Eurybiadi regi Lacedæmoniorum, qui tum ſummæ imperii præerat, fore affirmabat. (i) Quem quum minus quam vellet, moveret, noctu [18] de ſervis ſuis quem habuit fideliſſimum, ad regem miſit, ut ei nunciaret ſuis verbis, adverſarios ejus in fuga eſſe. Qui ſi diſceſſiſſent, majore cum labore & longinquiore tempore bellum confecturum, quum ſingulos conſectari cogeretur; quos ſi ſtatim aggrederetur, brevi univerſos oppreſſurum. (k) Hoc eo valebat, ut ingratiis ad depugnandum omnes cogerentur. Hac re audita, Barbarus nihil doli ſubeſſe credens, poſtridie alieniſſimo

INTERPRETATIO.

(f) *Quamquam inde æquo Marte abierant.* (g) *Hoſte, a fronte & a tergo urgerentur.* (h) *Extemplo ad urbem veniit.* (i) *Cui quum, prout cupiebat, non perſuaderet.* (k) *Id eo tendebat, ut inviti omnes ad pugnam adigerentur.*

NOTÆ.

12 *Protinus acceſſit Aſtu.*] Athenas, quæ apud Atticos Ἄστυ per excellentiam dicebatur, quemadmodum Romani Romam ſuam, Urbem vocabant.

13 *Cujus fama.*] Aptius forte legeretur flamma, ut alii volunt, quum Salamis non adeo remota ſit Athenis ut flamma incenſæ urbis hinc cerni non potuerit.

14 *Claſſiarii.*] Græcorum claſſis milites intellige.

15 *Themiſtocles unus reſtitit.*] Vide Herodotum, apud quem Themiſtoclis oratio eſt, qua Græcis omnibus, ne domum redirent, perſuaſit.

16 *Et univerſos eſſe pares aiebat.*] *Inſuperabiles ſunt univerſas aggredientibus, eadem lacerabit & carpet, qui per partes attentaverit.* Frontin. lib. 1. c. 10. Sic & Cicero ad Atticum: *Nos disjecta manu pares adverſariis eſſe non poſſumus.*

17 *Idque Eurybiadi.*] Is Leonidæ ad Thermopylas interempto ſummæ rerum adminiſtrationi apud Lacedæmonios ſucceſſerat.

18 *De ſervis quem habuit fideliſſimum.*] Servum hunc Themiſtocles liberorum pædagogum ſuiſſe nomine Sicinnum, unde Sicinnis ſaltatio dicta eſt, teſtatur Clemens Alexandr. his verbis: Καὶ ἦν Θεμιστοκλέους παιδαγωγὸς Σίκιννος, οἰκέτης μὲν δοῦλος ἦν ἀρχῆθεν τὸ γένος, ἐπὶ δὲ τῇ σοφίᾳ ἐν τοῖς ἐπιφανεστάτοις ἐλογίζετο. Hicque ſua ſagacitate inter claros Græciæ propugnatores illorum temporum meruit annumerari.

ſibi

ſibi loco, contra opportuniſſimo hoſtibus, adeo anguſto mari conflixit, ut ejus multitudo navium explicari non potuerit. Victus eſt ergo magis conſilio Themiſtoclis quam armis Græciæ.

CAP. V. Hic barbarus etſi male rem geſſerat, tamen tantas habebat reliquias copiarum, ut etiam cum his opprimere poſſet hoſtes. (l) Interim tamen ab eodem gradu depulſus eſt. Nam Themiſtocles verens, ne bellare perſeveraret, certiorem eum fecit, id agi, ut pons, quem ille in Helleſponto fecerat, diſſolveretur, ac reditu in Aſiam excluderetur: Idque ei perſuaſit. Itaque qua ſex menſibus iter fecerat, eadem minus diebus triginta in Aſiam reverſus eſt: ſeque a Themiſtocle non ſuperatum, ſed conſervatum judicavit. Sic unius viri prudentia Græcia liberata eſt, Europæque ſuccubuit Aſia. Hæc altera victoria, quæ cum Marathonio poſſit comparari tropæo. Nam pari modo apud Salamina parvo numero navium, maxima poſt hominum memoriam claſſis eſt devicta.

CAP. VI. Magnus hoc bello Themiſtocles fuit, neque minor in pace. Quum enim Phalereo portu neque magno, neque bono Athenienſes uterentur, hujus conſilio [19] triplex Piræei portus conſtitutus eſt: iſque mœnibus circundatus, ut ipſam urbem dignitate æquipararet, utilitate ſuperaret. Idemque muros Athenienſium reſtituit [20] præcipuo ſuo periculo. Namque Lacedæmonii cauſam idoneam nacti, propter excurſiones barbarorum, qua negarent oportere extra Peloponneſum ullam urbem haberi, ne eſſent loca munita quæ hoſtes poſſiderent; Athenienſes ædificantes prohibere ſunt conati. (m) Hoc longe alio ſpectabat, atque videri volebant. Athenienſes enim duabus victoriis, Marathonia & Salaminia, tantam gloriam apud omnes gentes erant conſequuti, ut intelligerent Lacedæmonii de principatu ſibi cum his certamen fore: quare eos quam infirmiſſimos eſſe volebant. Poſtquam autem audierunt muros inſtrui, legatos Athenas miſerunt, qui id fieri vetarent. [21] His præſentibus deſierunt, ac ſe de ea re legatos ad eos miſſuros dixerunt. Hanc legationem ſuſcepit Themiſtocles, & ſolus primo profectus eſt: reliqui legati, ut tum exirent, quum ſatis altitudo muri exſtructa videretur præcepit: atque ut interim

INTERPRETATIO.

(l) *Ab eadem occaſione* rei bene gerendæ *dejectus eſt.* (m) *Hæc in re longe aliud intendebant, quam quod oſtentabant.*

NOTÆ.

19 *Triplex Piræei portus.*] Piræeum, quem hodie Portum Leonem vocant, vulgo Porto Lione, XL. ſtadiis Athenis remotum eſſe patet ex Laërtio in Antiſthene; hicque a Themiſtocle fortiſſimo muro civitati conjunctus eſt.

20 *Præcipuo ſuo periculo.*] Quod poſtea explicatur.

21 *His præſentibus deſierunt.*] Ne, ſcilicet, a Lacedæmoniis, & reliquis Peloponneſiis ab opere incepto impedirentur. *Diodorus* lib. 11.

omnes

omnes ſervi atq; liberi opus facerent; neq; ulli loco parcerent, ſive ſacer eſſet ſive profanus, ſive privatus, ſive publicus: ſed undique, quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. Quo factum eſt ut Athenienſium muri ex ſacellis ſepulcriſque conſtarent.

CAP. VII. Themiſtocles autem ut Lacedæmonem venit, adire ad magiſtratus noluit: & dedit operam ut quam longiſſime tempus duceret, cauſam interponens, ſe collegas exſpectare. Quum Lacedæmonii quererentur opus nihilominus fieri, eumque ea re conari fallere, interim reliqui legati ſunt conſequuti; a quibus quum audiſſet non multum ſupereſſe munitionis, (n) [22] ad Ephoros Lacedæmoniorum acceſſit, penes quos ſummum imperium erat: atque apud eos contendit, falſa his eſſe delata, quare æquum eſſe, illos, viros bonos nobileſque mittere, quibus fides adhiberetur, qui rem explorarent: interea ſe obſidem retinerent. Geſtus eſt ei mos, treſque legati functi ſummis honoribus, Athenas miſſi ſunt. Cum his collegas ſuos Themiſtocles juſſit proficiſci, (o) eiſque prædixit, ut ne prius Lacedæmoniorum legatos dimitterent, quam ipſe eſſet remiſſus. Hos poſtquam Athenas perveniſſe ratus eſt, ad magiſtratum ſenatumque Lacedæmoniorum adiit, & apud eos liberrime profeſſus eſt, Athenienſes ſuo conſilio, quod communi jure gentium facere poſſent, [23] deos publicos, ſuoſque patrios ac penates, quo facilius ab hoſte poſſent defendere, muris ſepſiſſe: (q) neque eo, quod inutile eſſet Græciæ, feciſſe. Nam illorum urbem, ut propugnaculum oppoſitum eſſe barbaris, [24] apud quam jam bis claſſis regia feciſſet naufragium. Lacedæmonios autem male & injuſte facere, qui id potius intuerentur, quod ipſorum dominationi, quam quod univerſæ Græciæ, utile eſſet. Quare, ſi ſuos legatos recipere vellent, quos Athenas miſerant, ſe remitterent, aliter illos nunquam in patriam eſſent recepturi.

CAP. VIII. Hic tamen non effugit civium ſuorum invidi-

INTERPRETATIO.

(n) *Prope eſſe ut munitio abſolveretur.* (o) *Eoſque præmonuit.* (p) *Nec ullo liquid quod Græciam non juvaret, operatum eſſe.*

NOTÆ.

22 *Ad Ephoros Lacedæmoniorum acceſſit.*] Ephori ſupremi erant Spartanorum Magiſtratus, quales fere apud Romanos Tribuni plebis: Ut enim a Conſulibus ad Tribunos provocare licebat, ſic a Regibus Lacedæmoniorum ad Ephoros. Tanta inſuper erat eorum poteſtas, ut etiam Regem in vincula publica conjicere valerent. Intra in Paulania.

23 *Deos publicos, ſuoſque patrios, ac Penates.*] Deos nempe toti Græciæ communes, & eos qui ſuæ civitati peculiariter præeſſent, ut Athenis Minervam, quique privatis ædificiis præſiderent.

24 *Apud quam jam bis Claſſis Regia feciſſet naufragium.*] Semel in Europæo littore apud Artemiſium promontorium, ubi Perſarum claſſis male rem geſſit: deinde ſemel apud Salaminam inſulam in Sinu Saronico.

ani,

am namque ob eundem timorem, quo damnatus erat, Miltiades, 25 testularum suffragiis e civitate ejectus, 26 Argos habitatum concessit. Hic quum, propter multas ejus virtutes, magna cum dignitate viveret, Lacedæmonii legatos Athenas miserunt, qui eum absentem accusarent, quod societatem cum rege Persarum ad Græciam opprimendam fecisset. Hoc crimine absens proditionis est damnatus. Id ut audivit, quod non satis tutum se Argis videbat 27 Corcyram demigravit. Ibi quum ejus principes civitatis animadvertissent timere, ne propter se bellum his Lacedæmonii & Athenienses indicerent; 28 ad Admetum Molossorum regem, cum quo ei hospitium fuerat, confugit. Huc quum venisset, (q) & in præsentia rex abesset: quo majore religione se receptum tueretur, 29 filiam ejus parvulam arripuit, & cum ea se in sacrarium, quod summa colebatur ceremonia, conjeceit. Inde non prius egressus est quam rex eum, data dextra, in fidem reciperet, quam præstitit. Nam quum ab Athenienſibus & Lacedemoniis exposceretur, (r) publice supplicem non prodidit, monuitque ut con-

INTERPRETATIO.

(q) *Tumque Rex alio in loco versaretur.* (r) *Fidem supplici datam, publice non violavit.*

NOTÆ.

25 *Testularum suffragiis.*] Ostracismus erat apud Athenienses Relegationis genus, quo scilicet dum cives pœnam alicui irrogandam, vel propter ejus divitias, vel amicos, aliamve potentiam, existimabant, in vas quoddam testulas viritim in concilio ipsis datas suffragiorum loco mittebant, in quibus quisque nomen illius scribebat quem urbe cedere voluisset. Magistratus vero qui huic negotio præerant, universos simul calculos recensebant, qui nisi sex millium numerum excessissent, nil confectum esse judicabatur. At quicumque tali suffragiorum numero damnatus erat, hic ad decennium extra urbem ejiciebatur. Vide Aristot. lib. 3. Politic. Dictus autem Ostracismus ἀπὸ τῶν ὀστράκων, hoc est a testulis in quibus suffragia scribi solebant. Causa instituti, ne quis ob nimiam potentiam libertate oppressa tyrannidem occuparet. Sigonius l. 2. de rebus Athenienſium c. 4.

26 *Argos habitatum concessit.*] Duo sunt præcipua hujus nominis oppida, in Peloponneso. Alterum Hippium, clarissima civitas non procul a Mycænis ad Inachum amnem,

Ecce autem Inachis sese referebat ab Argis. Virg. l. 7.

quæ ad discrimen aliarum ejusdem nominis urbium, Argos Hippium dicebatur, ab Equorum multitudine. Nam Hippos Græce dicitur, Latine Equus. Alterum Dipsium, ab aquæ penuria, quod & Phoronicum dictum est a Phoroneo primo Rege, teste Stephano. Est item Argos oppidum Thessaliæ, quod & Pelagiscon a Pelasgis. Porro Argos locus erat cautus ac definitus, in quo commorabantur qui testularum suffragiis urbe ejecti fuerant. Vide Plinium, Strabonem, Ptolemæum.

27 *Corcyram demigravit.*] Vide supra.

28 *ad Admetum Molossorum Regem.*] Molossi a Molossia, quæ pars est Epiri, in qua olim nascebantur egregii canes, qui & Molossi dicebantur. Cur vero ad eum confugerit, infra ostenditur.

29 *Filiam ejus parvulam arripuit.*] Thucydides lib. 1. c. 8. fere sub finem, filium, non filiam, eumque, suadente

suleret

ſuleret ſibi; difficile enim eſſe, in tam propinquo loco tuto eum verſari. [30] Itaque Pydnam eum deduci juſſit, & quod ſatis eſſet præſidii dedit. Hac re audita hic in navem omnibus ignotus aſcendit: Quæ quum tempeſtate maxima [31] Naxum ferretur; ubi tum Athenienſium erat exercitus: ſenſit Themiſtocles, ſi eo perveniſſet, ſibi eſſe pereundum. Hac neceſſitate coactus, domino navis quis ſit, aperit: multa pollicens ſi ſe conſervaſſet. At ille clariſſimi viri captus miſericordia; diem noctemque procul ab inſula in ſalo navem tenuit in anchoris, neque quenquam ex ea exire paſſus eſt. [32] Inde Epheſum pervenit, ibique Themiſtoclem, exponet: (ſ) cui ille pro meritis gratiam poſtea retulit.

CAP. IX. Scio pleroſque ita ſcripſiſſe, Themiſtoclem, Xerxe regnante, in Aſiam tranſiſſe. Sed ego potiſſimum [33] Thucydidi credo, quod ætate proximus erat qui illorum temporum hiſtoriam reliquerunt, & ejuſdem civitatis fuit. Is autem ait, [34] ad Artaxerxem eum veniſſe, atque his verbis epiſtolam miſiſſe: *Themiſtocles veni ad te, qui plurima mala omnium Grajorum in domum tuam intuli, quum mihi neceſſe fuit adverſus patrem tuum bellare, patriamque meam defendere. Idem multo plura bona feci, poſtquam in tuto ipſe ego, & ille in periculo eſſe cœpit. Nam quum in Aſiam reverti nollet, prælio apud Salamina facto, literis eum certiorem feci, id agi ut pons, quem in Helleſponto fecerat, diſſolveretur, atque ab hoſtibus circumiretur. Quo nuncio ille periculo eſt liberatus. Nunc autem ad te confugi* [35] *exagitatus a cuncta Græcia, tuam petens amicitiam: quam ſi ero adeptus, non minus me bonum amicum habe-*

INTERPRETATIO.

(ſ) *Quem poſtea merita mercede donavit.*

NOTÆ.

Regina, arripuiſſe ſcribit, ſubjungitque idem Thucydides, Moloſſorum Regem a Themiſtocle tuiſſe vehementer obſecratum, ne rerum inter ſe ante actarum recordaretur, neque de miſero vindictam ſumeret, quod in leviſſimis eum rebus offendiſſet, hic vero de ſalute ſua ageretur. Quod ſilentio præterit Nepos noſter, immo vero Themiſtoclem cum eo hoſpitium habuiſſe refert.

30 *Ita ut Pydnam eum deduci juſſit.*] Urbem Macedoniæ. Stephanus Cydnam vocat. Hujus meminit Plin. lib. 4. c. 10.

31 *Naxum ferretur.*] Unam ex Cycladibus, olim Baccho ſacram, quæ hodie Nicſia.

32 *Unde Epheſum pervenit.*] Urbem Ioniæ maritimam, Amazonum opus, & celeberrimo Dianæ templo totius Aſiæ clariſſimam. Stephanus.

33 *Sed ego potiſſimum Thucydidi credo.*] Thucydides Athenienſis, hiſtoriæ ſcriptor peritiſſimus de bellis Peloponneſi.

34 *Ad Artaxerxem.*] Artaxerxes, Xerxis filius fuit, qui & Longimanus dictus eſt, Perſarum Rex. Porro inter nomen Xerxis & Artaxerxis illud diſcrimen eſt, quod alterum ab altero derivetur cum additamento illo honorifico *Art.* quod quidem apud Perſas, Heſychio Interprete, ſignificat magnum; ita ut Artaxerxes ſit quaſi magnus dominator.

35 *Exagitatus ab omni Gracia.*] A

bis, quam fortem inimicum ille expertus est. Ea autem rogo, ut de his rebus, quas tecum colloqui volo, 36 *annum mihi temporis des, eoque transacto, me ad te venire patiaris.*

CAP. X. Hujus rex animi magnitudinem admirans, cupiensque talem virum sibi conciliari, (t) veniam dedit. Ille omne id tempus literis sermonique Persarum dedit: quibus adeo eruditus est, ut multo commodius dicatur apud regem verba fecisse, quam hi poterant, 37 qui in Perside erant nati. Hic quum multa regi esset pollicitus, gratissimumque illud, si suis uti consiliis vellet, illum Græciam bello oppressurum: magnis muneribus ab Artaxerxe donatus in 38 Asiam rediit, 39 domiciliumque Magnesiæ sibi constituit. Namque hanc urbem ei Rex donarat, his usus verbis, quæ panem præberet: (ex qua regione quinquaginta ei talenta quotannis redibant) 40 Lampascum unde vinum sumeret: 41 Myuntem, ex qua obsonium haberet. Hujus ad nostram memoriam monumenta manserunt duo: sepulcrum, 42 prope oppidum, in quo sepultus: statuæ in foro Magnesiæ. De cujus morte multimodis apud plerosque scriptum est. Sed nos eundem potissimum Thucydidem autorem probamus, qui illum ait

INTERPRETATIO.

(t) *Petitioni annuit.*

NOTÆ.

Venatoribus id translatum, qui nullibi feram consistere patiuntur, donec in potestatem eorum veniat.

36 *Annum mihi temporis des.*] Nimirum ut per illud literis, sermonique Persarum operam daret. Vide Valer. Max. lib. 8. c. 7. exter. 15.

37 *Qui in Perside erant nati.*] Hæc est imperii Persarum peculiaris regio, cujus caput Persepolis: nam Græci distinguunt inter Περσικὰς πόλεις, & πόλεις Περσίδος. Sic Salmasius.

38 *In Asiam rediit.*] Sc. minorem, quæ hodie Anatolia dicitur.

39 *Domiciliumque sibi Magnesiæ constituit.*] Magnesia urbs Ioniæ ad Meandrum amnem sita, juxta montem qui Thorax dicitur, in quo monte dicunt crucifixum fuisse Daphitam Grammaticum, quod Reges suis versibus incesseret, unde ortum est proverbium, *Cave a Thorace*, quo utimur quum alicujus linguæ petulantiam compescere volumus. Ita Strabo lib. 14. & Pius II. summus Pontifex in sua Asia LXXXI. Magnesiam autem Themistocli idcirco a Persarum Rege datam esse existimo, quæ ei panem præberet, quia urbs illa in solo feracissimo sita est, nimirum in campis patentissimis per quos Mæandrus amnis multoties in se recurrens, illos suis aquis mirum in modum fœcundat.

40 *Lampsacum.*] Asiæ oppidum in Hellesponti litore clarum & nobile, hanc urbem a Priapo Bacchi & Veneris filio conditam antiqui referunt, inter quos Plutarchus, in Libello de claris mulieribus, & Demosthenes. Ideo autem id commentum fuisse puto, quod vini & tritici summa ibi sit copia; hinc Themistocli in vinum data.

42 *Myuntem.*] Urbem ad Mæandri ostia sitam, omnium piscium ubertate & copia prædivitem: hinc Themistocli in obsonium concessa. Vide Diodorum, Thucydidem, Strabonem, & Plinium.

42 *Prope oppidum.*] Athenas, juxta Pyræum portum. Vide infra.

Mag-

Magneſiæ morbo mortuum: neque negat fuiſſe famam, 43 venenum ſua ſponte ſumpſiſſe, quum ſe, quæ regi de Græcia opprimenda pollicitus eſſet, præſtare poſſe deſperaret. Idem 44 oſſa ejus clam in Attica ab amicis eſſe ſepulta, 45 quoniam legibus non concederetur, quod proditionis eſſet damnatus, memoriæ prodidit. 5

NOTÆ.

43 *Venenum ſua ſponte ſumpſiſſe.*] Tauri ſanguinem hauſiſſe teſtatur Valerius Max. lib. 5. v. 6. nimirum in ſacrificio, ut ab oppugnanda ſua patria abſtineret. Vide etiam Cicer. in Bruto. Thucydides tamen & Herodotus, & alii plures de Taurino ſanguine nihil prodiderunt.

44 *Oſſa ejus clam in Attica ab amicis eſſe ſepulta.*] Alii palam & Oraculi juſſu id factum aiunt, quod non prius peſtis finem fore reſponderat, quam Themiſtoclis oſſa Magneſia reducta eſſent. Sic Pauſanias in Atticis. At nec Herodotus, nec Thucydides ejus rei mentionem faciunt.

45 *Quoniam legibus non concederetur.*] Cautum enim legibus erat ne quicumque ſacrilegii reus eſſet, vel Patriam prodidiſſet, ejus oſſa in Attica ſepelirentur. Vide ea de re Xenoph. lib. 1. de rebus Græciæ, c. ultimo; & Plutarchum in Phocione, de quo infra.

III.

ARISTIDES, LYSIMACHI FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

1 ÆQualis fere fuit Themiſtocli. Itaque cum eo 2 de principatu contendit. (a) Namque obtrectarunt inter ſe. In his autem cognitum eſt quanto antiſtaret eloquentia innocentiæ. Quamquam enim adeo excellebat Ariſtides abſtinentia, ut unus poſt hominum memoriam, quod quidem nos audiverimus, 3 cog- 10

INTERPRETATIO.

(a) *Namque ſe mutuo criminati ſunt.*

NOTÆ.

1 *Æqualis fere fuit.*] Id de ætatis & dignitatis æqualitate ſimul intelligi poteſt, non vero de morum conformitate; Ariſtides enim placidus & animo tranquillus, Themiſtocles contra ſervens & ambitioſus.

2 *De Principatu contendit.*] Nimirum uter alteri in adminiſtranda civitate cederet.

3 *Cognomine juſtus ſit appellatus.*]

nomine JUSTUS ſit appellatus: (b) tamen 4 a Themiſtocle collabefactus teſtula illa, exilio decem annorum mulctatus eſt. Qui quidem quum intelligeret reprimi concitatam multitudinem non poſſe; cedenſque animadverteret 5 quendam ſcribentem, ut patria pelleretur, quæſiſſe ab eo dicitur, Quare id faceret, aut quid Ariſtides commiſiſſet, cur tanta pœna dignus duceretur? Cui ille reſpondit, ſe ignorare Ariſtidem, ſed ſibi non placere quod cupide elaboraſſet, ut præter cæteros JUSTUS appellaretur. 6 Hic decem annorum legitimam pœnam non pertulit. Nam poſtquam Xerxes in Græciam deſcendit, ſexto fere anno poſtquam erat expulſus, plebiſcito in patriam reſtitutus eſt.

CAP. II. Interfuit autem pugnæ navali apud Salamina, 7 quæ facta eſt priuſquam pœna liberaretur. Idem prætor fuit Athenienſium 8 apud Platæas, 9 in pærlio quo Mardonius fuſus, barbarorumque exercitus eſt interfectus. Neque aliud eſt ullum hujus in re miltari illuſtre factum, quam hujus imperii memoria: Juſtitiæ vero & æquitatis & innocentiæ multa. Imprimis, quod ejus æquitate factum eſt, quum in communi claſſe eſſet Græciæ ſimul cum Pauſania, quo duce Mardonius erat fugatus, ut ſumma imperii maritimi a Lacedæmoniis transferretur ad Athenienſes. Namque ante id tempus & mari & terra duces erant Lacedæmonii. 10 Tum autem & intemperantia Pauſaniæ, & juſtitia factum eſt Ariſtidis, ut omnes fere civitates Græciæ ad Athenienſium ſocietatem ſe applicarent: & adverſus barbaros, hos duces deligerent ſibi, quo facilius repellerent, ſi forte bellum renovare conarentur.

INTERPRETATIO.

(b) *Nihilominus per Themiſtoclem Oſtraciſmo ille condemnatus.*

NOTÆ.

Vide Ciceronem pro Sexto, & Tuſcul. 5. *Ariſtides nonne ob eam cauſam expulſus eſt patria, quod præter modum juſtus eſſet.* Cui ſubiunge Plutarchum in ejus vita.

4 *A Themiſtocle collabefactus teſtula illa.*] Hæc erat lex Oſtraciſmi, ut paulo ſupra in Themiſtocle.

5 *Quemdam ſcribentem, ut patria pelleretur.*] Quiſque enim Civium, ut ſupra dictum eſt, in calculo ſuo ejus nomen ſcribebat, quem vellet exulem fieri.

6 *Hic decem annorum legitimam pœnam non pertulit.*] Ne eo ſenſu intelligas *legitimam*, quod foret juſta, ſed lege Oſtraciſmi decretam.

7 *Quæ facta eſt priuſquam pœna liberaretur.*] Id eſt, priuſquam pœnæ tempus Oſtraciſmi lege conſtitutum abſolveretur, quia plebiſcito ante illud revocatus eſt.

8 *Apud Platæas.*] Urbem Bœotiæ, de qua ſupra in Militiade.

9 *In prælio quo Mardonius.*] Satrapes Xerxis, Natione Medus.

10 *Tum autem & intemperantia Pauſaniæ, & juſtitia factum eſt Ariſtidis.*] De Pauſaniæ intemperantia poſtea. De juſtitia vero Ariſtidis hoc accipe; cum enim ille ictum fœdus cum omni Græcia firmaret, poſt diras

CAP.

CAP. III. Ad classes ædificandas, exercitusque comparandos, quantum pecuniæ quæque civitas daret, Aristides delectus est, qui constitueret. Ejus arbitrio [11] quadringenta & sexaginta talenta quotannis [12] Delum sunt collata. Id enim commune ærarium esse voluerunt. Quæ omnis pecunia postero tempore Athenas translata est. Hic qua fuerat abstinentia, nullum est certius indicium, quam quod quum tantis rebus præfuisset, in tanta paupertate decessit, (c) ut qui efferretur, vix reliquerit. Quo factum est ut filiæ ejus publice alerentur, & de communi ærario dotibus datis, collocarentur. Decessit autem fere post annum quartum quam Themistocles Athenis erat expulsus.

INTERPRETATIO.

(c) *Ut unde funus fieret ægre ipsi superfuerit;*

NOTÆ.

execrationes, accensos ferreos orbes in mare dejecit; adjurans, ut ita extinguerentur cum omni stirpe & Gente, qui contra fœdus irent. Thucydides lib. 1. & Plutarchus in Aristide.

11 *Quadringenta & sexaginta talenta.*] Duplex erat talentum apud Atticos, magnum, & minus: magnum minas octingentas habebat: minus, coronatos sexcentos. Idcoque vel si de minore hic sermo est, quadringenta & sexaginta talenta, summam efficient nostri æris Ducenties septuagies sexies mille aureorum Coronatorum. *Schottus.* Vide & Jul. Pollucem lib. 9. & Budæum de Asse.

12 *Delum sunt collata.*] Una est Cycladum omnium notissima, prius Ortygia a Coturnicibus, quas Græci Ortygas vocant. Plin. lib. 4.

IV.

[1]PAUSANIAS LACEDÆMONIUS.

CAP. I.

MAgnus homo, sed varius in omni genere vitæ fuit. Nam ut virtutibus eluxit, sic vitiis est obrutus. Hujus illustrissimum

NOTÆ.

1 PAUSANIAS.] Cleombroti filius, Paterque alterius Cleombroti Lacedæmoniorum Ducis, qui temere cum Epaminonda pugnans vulnere occubuit, exercitusque ejus deletus est.

est prælium [2] apud Platæas. Namque illo duce Mardonius, satrapes regius, natione Medus, [3] regis gener, in primis omnium Persarum & manu fortis, & [4] consilii plenus, cum ducentis millibus peditum, quos viritim legerat, & viginti millibus equitum, [5] haud ita magna manu Græcia fugatus est: [5] eoque ipse dux cecidit prælio. Qua victoria elatus (a) plurima miscere cepit, & majora concupiscere. Sed primum in eo est reprehensus, quod quum ex præda [6] tripodem aureum Delphis posuisset, epigrammate scripto, in quo erat hæc sententia: *Suo ductu barbaros apud Platæas esse deletos, ejusque victoriæ ergo Apollini donum dedisse:* [7] hos versus Lacedæmonii excalpserunt, neque aliud scripserunt, quam nomina earum civitatum, quarum auxilio Persæ erant victi.

CAP. II. Post id prælium, eundem Pausaniam cum classe communi [8] Cyprum atque Hellespontum miserunt, ut ex his regionibus barbarorum præsidia depelleret. Pari felicitate in ea re usus, elatius se gerere cœpit, majoresque appetere res. [9] Nam quum Byzantio expugnato cepisset complures Persarum nobiles, atque in his nonnullos regis propinquos: hos clam Xerxi remisit, simulans ex vinculis publicis effugisse: & cum his Gongylum Eretriensem, qui literas regi redderet, in quibus hæc fuisse scripta Thucydides memoriæ prodidit: *Pausanias dux Spartæ, quos Byzantii ceperat, postquam propinquos tuos cognovit, tibi muneri misit, seque tecum affinitate conjungi cupit. Quare, si tibi videtur, des ei filiam tuam nuptum. Id si feceris, & Spartam & cæteram Græciam sub tuam potestatem, se adjuvante, redacturum pollicetur. His de rebus si quid geri volueris, certum hominem ad eum mittas face,*

INTERPRETATIO.

(a) *Multa turbare aggressus est.*

NOTÆ.

2 *Apud Platæas.*] Vide supra in Miltiade.

3 *Regis gener.*] Darii, cujus filiam Artozostren nomine duxerat, Xerxisque tunc Persas Imperantis sororis maritus. Herodotus lib. 6.

4 *Consilii plenus.*] In eo tamen plus audaciæ quam prudentiæ fuisse testatur idem Herodotus in Calliope.

5 *Eo ipse Dux cecidit prælio.*] Ictus nimirum lapide Mardonius periit. Plutarchus in Aristide.

6 *Tripodem aureum Delphis posuisset.*] Mos victoribus erat, ut ex hostium præda Tripodem Apollini plerumque consecrarent, idque præsertim inter Græcos, quod frequenter in Attica historia legitur. Thucydides lib. 1. c. 8.

7 *Hos versus Lacedæmonii excalpserunt.*] Idem, ibidem.

8 *Cyprum, atque Hellespontum miserunt.*] Cyprus insula est in Pamphilico mari, Veneri sacra. Hellespontus vero fretum angustum Europam ab Asia dividens, Propontidem inter & mare Ægæum, nunc vulgo, *Stretto di Gallipoli.*

9 *Nam quum Byzantio expugnato.*] Urbe Thraciæ ad Bosphorum sita, nunc Constantinop. a Constantinio instauratore dicta.

cum

cum quo colloquatur. Rex tot hominum ſalute, tam ſibi neceſſariorum, magnopere gaviſus, confeſtim cum epiſtola [10] Artabazum ad Pauſaniam mittit, in qua eum collaudat, ac petit, ne cui rei parcat ad ea perficienda, quæ pollicetur. Si fecerit, nullius rei a ſe repulſam laturum. Hujus Pauſanias voluntate cognita, alacrior ad rem gerendam factus, in ſuſpicionem cecidit Lacedæmoniorum. In quo facto domum revocatus, accuſatus capitis, abſolvitur: mulctatur tamen pecunia. Quam ob cauſam ad claſſem remiſſus non eſt.

CAP. III. (b) At ille poſt non multo, ſua ſponte ad exercitum rediit, & ibi non callida, ſed dementi ratione cogitata patefecit. Non enim mores patrios ſolum, ſed etiam cultum veſtitumque mutavit. Apparatu regio utebatur, [11] veſte Medica: [12] ſatellites Medi & Ægyptii ſequebantur: epulabatur more Perſarum luxurioſius, quam qui aderant, perpeti poſſent. Aditum petentibus conveniendi non dabat: ſuperbe reſpondebat, & crudeliter imperabat. Spartam redire nolebat. [13] Colonas, qui locus in agro Troade eſt, ſe contulerat: ibi conſilia cum patriæ, tum ſibi inimica capiebat. Id poſtquam Lacedæmonii reſciverunt, [14] legatos ad eum cum ſcytala miſerunt, in qua more illorum erat ſcriptum, niſi domum reverteretur, ſe capitis eum damnaturos. Hoc nuncio motus, ſperans ſe etiam pecunia & potentia inſtans periculum poſſe depellere, domum rediit. Huc ut venit, ab ephoris in vincula publica conjectus eſt. [15] Licet enim cuivis ephoro, legibus eorum, hoc facere regi. Hinc tamen ſe expedivit: neque eo magis carebat ſuſpicione, nam opinio manebat, eum cum rege

INTERPRETATIO.

(b) *Ille vero poſt breve tempus privato conſilio ad caſtra reverſus eſt.*

NOTÆ.

10 *Artabazum ad Pauſaniam mittit.*] Artabazus ille ſummus Xerxis prætectus fuit, de quo Herodotus lib. 9. & Thucydides lib. 1. quod patet ex eius nominis Etymologia. Heſychius, Stephanus.

11 *Veſte Medica.*] Ut oſtenderet ſe iam ad Medos & Perſas defeciſſe. Medorum autem veſtem purpuream fuiſſe ſcribit Xenoph. l. 1. de Cyri vita.

12 *Satellites Medi & Egyptii ſequebantur.*] Quales Perſarum Reges habent, qui Doryphori dicuntur & Melophori, quia aurea mala haſtis præfixa ferunt, vel a colore veſtis Melino. Ælianus, & Athenæus lib. 12. cap. 2.

13 *Colonas.*] De hoc loco meminit Thucydides lib. 1. c. 8. Non procul a Lampſaco, Mileſiorum Colonia. Strabo lib. 13.

14 *Legatos ad eum cum ſcytala miſerunt.*] Scythala, quantum hic ego conjicio, epiſtolæ juſſoriæ & comminatoriæ genus eſt, ſigillo quodam publico obſignatæ, qua Lacedæmonii ad revocandos Imperatores ſuos uti ſolebant, cujus formam depingunt Plutarchus in Lyſandro, & Gellius lib. 17.

15 *Licet enim cuivis Ephoro, legibus eorum, hoc facere Regi.*] De Ephororum poteſtate ſupra diximus.

habere ſocietatem. 16 Eſt genus quoddam hominum, quod Helotes vocatur, quorum magna multitudo agros Lacedæmoniorum colit, ſervorumque munere fungitur. Hos quoque ſollicitare ſpe libertatis exiſtimabatur. Sed quod harum rerum nullum erat apertum crimen, quo argui poſſet, non putabant de tali tamque claro viro ſuſpicionibus oportere judicari: ſed expectandum, dum ſe ipſa res aperiet.

CAP. IV. Interim Argilius quidam adoleſcentulus, quem puerum Pauſanias amore Venereo dilexerat, quum epiſtolam ab eo ad Artabazum accepiſſet, eique in ſuſpicionem veniſſet, aliquid in ea de ſe eſſe ſcriptum, quod nemo eorum rediſſet, qui ſuper tali cauſa eodem miſſi erant: vincula epiſtolæ laxavit, ſignoque detracto, cognovit, ſi pertulifit, ſibi eſſe pereundum. Erant in eadem epiſtola quæ ad ea pertinebant, quæ inter regem Pauſaniamque convenerant. Has ille literas ephoris tradidit. Non eſt prætereunda gravitas Lacedæmoniorum hoc loco. Nam ne hujus quidem indicio impulſi ſunt, ut Pauſaniam comprehenderent: neque prius vim adhibendam putaverunt, (c) quam ſe ipſe indicaſſet. Itaque huic indici, quid fieri vellent, præcepérunt. 17 Fanum Neptuni eſt Tænari, quod violari nefas putant Græci: eo ille index confugit: in ara conſedit: hanc juxta, locum fecerunt ſub terra, ex quo poſſet audiri, ſi quis quid loqueretur cum Argilio. Huc ex ephoris quidem deſcenderunt. Pauſanias ut audivit Argilium confugiſſe in aram, perturbatus eo venit. 18 Quem quum ſupplicem dei videret in ara ſedentem quærit, cauſæ quid ſit tam repentino conſilio. Huic ille quid ex literis comperiſſet, aperit. Tanto magis Pauſanias perturbatus orare cœpit, *ne enunciaret, nec ſe meritum de illo optime, proderet.* (d) *Quod ſi eam veniam ſibi dediſſet, tantiſque implicitum rebus ſublevaſſet, magno eſſe ei præmio futurum.*

(c) *Quam ſe reum exhibuiſſet.* (d) *Quod ſi eo beneficio ſe devinxiſſet.*

NOTÆ.

16 *Eſt genus quoddam hominum quod Helotes vocatur.*] Erant ſervi publici apud Lacedæmonios, præpoſiti agris arandis & colendis, quorum tamen tantum jus erat, ut civitatem Spartanam aſſequi poſſent. De quibus vide Thucydidem lib. 1. c. 6. Platonem 6. de Legibus, Ariſtot. 11. Politic. c. 7. Horum fides erat admodum lubrica, & impulſu ad mutationem facilis. Polyæn. l. 1.

17 *Fanum Neptuni eſt Tænari.*] Tænarus promontorium eſt Laconiæ regionis, in quo fauces erant ad inferos deſcendentes, quo hippocampos ſuos Neptunus ſubducere credebatur, unde fanum ipſi dicatum eſt.

18. *Quem quum ſupplicem Dei.*] Id eſt, Neptuni.

CAP.

CAP. V. His rebus ephori cognitis, ſatius putaverunt in urbe eum comprehendi, quo, quum eſſent profecti, Pauſanias placato Argilio (ut putabat) Lacedæmonem reverteretur: in itinere, (e) quum jam in eo eſſet, ut comprehenderetur, e vultu cujuſdam ephori, qui eum admonere cupiebat, inſidias ſibi fieri intellexit. Itaque paucis ante gradibus, quam qui ſequebantur, [19] in ædem Minervæ quæ Chalciœcus vocatur, confugit. Hinc ne exire poſſet, ſtatim ephori [20] valvas ejus ædis obſtruxerunt, tectumque ſunt demoliti, (f) quo facilius ſub dio interiret. Dicitur eo tempore matrem Pauſaniæ vixiſſe: (g) eamque jam magno natu, poſtquam de ſcelere filii comperit, in primis ad filium claudendum, lapidem ad introitum ædis attuliſſe. Sic Pauſanias magnam belli gloriam turpi morte maculavit. Hic quum ſemianimis de templo elatus eſſet, [21] confeſtim animam efflavit. Cujus mortui corpus quum eodem nonnulli dicerent inferri oportere, quo hi qui ad ſupplicium eſſent dati: diſplicuit pluribus; & procul ab eo loco infoderunt, in quo erat mortuus. [22] Inde poſterius, dei Delphici reſponſo erutus, atque eodem loco ſepultus, ubi vitam poſuerat.

INTERPRETATIO.

(e) *Quum jam prope eſſet ut caperetur.* (f) *Ut celerius ſub aperto cœlo moreretur.* (g) *Eamque jam longævam.*

NOTÆ.

19 *In ædem Minervæ quæ Chalciœcus vocatur.*] De eadem Æde Minervæ ſacra loquitur Thucydides lib. 1. in quam velut ad Aſylum facinoroſi confugiſſe videntur, hucque fugientes impunitate donari: Chalciœcus dictus, teſte Suida, ἢ ὅτι Χαλκοῦν εἶχον εἶχεν, ἀπὸ τοὺς Χαλκιδεῖς τοὺς ἐν Εὐβοίᾳ φυγάδας αὐτὸν κτίσαι.

20 *Valvas ejus ædis obſtruxerunt.*] Non Ephoros, ſed Patrem Pauſaniæ eas obſtruxiſſe ait Plutarch. qua in re errare videtur, quemadmodum & in ejus patris nomine, quem Ageſilaum vocat; cum ſit Cleombrotus, ut ſupradictum eſt; id vero Matri ejus imputat Nepos, ut infra legitur, cui nomen erat Theano, Polyæno authore lib. 8.

21 *Confeſtim animam efflavit.*] Huic opinioni adverſatur Xenophon lib. 3. de rebus Græciæ, ſcribitque Pauſaniam damnatum Tegeam profugiſſe, ibique morbo periiſſe.

22 *Inde poſterius Dei Delphici reſponſo erutus.*] Diodorus ait Apollinem, qui Delphicus Deus dicitur, Lacedæmoniis iratum, quod ſupplicum Aſylum violaſſent, reſpondiſſe, Supplicem Deo reſtitui oportere; quod quum fieri non poſſe viderent, pro uno corpore vivo duas ſtatuas Pauſaniæ poſuiſſe. Sic etiam fere Thucydides, lib. 1. ſed præter duas ſtatuas æneas, corpus ejus, oraculi mandato, huc delatum ac conditum eſſe ſcribit.

V. CIMON,

V.

CIMON, MILTIADIS FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

(a) DUro admodum initio usus est adolescentiæ. Nam quum pater ejus [1] litem æstimatam populo solvere non potuisset, ob eamque causam in vinculis publicis decessisset; Cimon eadem custodia tenebatur, [2] neque legibus Athenienſium emitti poterat, nisi pecuniam, qua pater mulctatus esset, solvisset. Habebat autem in matrimonio [3] sororem suam germanam nomine Elpinicen, non magis amore, quam more ductus, nam Athenienſibus licet, eodem patre natas, uxores ducere. [4] Hujus conjugii cupidus Callius quidam, non tam generosus quam pecuniosus, qui magnas pecunias ex metallis fecerat, egit cum Cimone ut eam sibi uxorum daret: id si impetrasset, se pro illo pecuniam soluturum. [5] Is quum talem conditionem aspernaretur, Elpinice negavit se passuram Miltiadis progeniem in vinculis publicis interire, quoniamque prohibere posset, se Calliæ nupturam, si ea, quæ polliceretur, præstitisset.

INTERPRETATIO.

(a) *Durissimum habuit juventutis exordium.*

NOTÆ.

1 *Litem æstimatam populo solvere non potuisset.*] Nimirum quinquaginta talentis, ut supra in Miltiade. Vide Senecam l. 4. Controvers. 26. & Quintil. Decl. 103.

2 *Neque legibus Athenienſium emitti poterat.*] Tyrannorum filii, apud Græcos, parentum crimina luebant; ut scribit Alex. Neapol. lib. 11. c. 16.

3 *Sororem suam germanam.*] Ut in præfatione.

4 *Hujus conjugii cupidus Callias quidam.*] Vir ditissimus, qui apud Athenienses λακκόπλουτος dictus, quod ex puteis & fodinis divitias parasset. Hunc sordide divitem natum vocat Seneca controversia 24. lib. 4. De hoc Divite vide Athenæum lib. 12. c. 8. & 17. Et Theophrastum lib. περὶ λίθων.

5 *Is quum talem conditionem aspernaretur.*] Contra, facilem illum & paratum ad hanc conditionem asserit Plutarchus.

CAP.

CAP. II. Tali modo cuſtodia liberatus Cimon, celeriter ad principatum pervenit. Habebat enim ſatis eloquentiæ, ſummam liberalitatem, magnam prudentiam cum juris civilis, tum rei militaris, quod cum patre a puero in exercitu fuerat verſatus. [6] Itaque hic & populum urbanum in ſua tenuit poteſtate, & apud exercitum plurimum valuit authoritate. [7] Primum imperator apud flumen Strymona [8] magnas copias Thracum fugavit: [9] oppidum Amphipolim conſtituit, eoque decem millia Athenienſium in coloniam miſit. Idem [10] iterum apud Micalen [11] Cypriorum & Phœnicum ducentarum navium claſſem devictam cepit: eodemque die pari fortuna in terra uſus eſt. Namque hoſtium navibus captis, [12] ſtatim ex claſſe copias ſuas eduxit, barbarorum uno concurſu maximam vim proſtravit. Qua victoria, magna præda potitus, quum domum reverteretur, quod jam nonnullæ inſulæ propter acerbitatem imperii defecerant, (b) bene animatas confirmavit, alienatas ad officium redire coegit. [13] Scyrum, quam eo tempore Dolopes incolebant, [14] quod contumacius ſe geſſerat, vacuefecit: [15] poſſeſſores veteres urbe inſulaque ejecit, [16] agros civibus diviſit. [17] Thaſios opulentia fretos, ſuo adventu fregit. His

INTERPRETATIO.

(b) *Bene affectas corroboravit.*

NOTÆ.

6 Itaque hic & populum urbanum.] Id eſt, in urbe morantem.

7 Primum imperator ad flumen Strymona.] Quo Macedonia a Thracia dividitur.

8 Magnas copias Thracum.] Quia tunc Thraces in Perſarum exercitu militabant.

9 Oppidum Amphipolim conſtituit.] Sic dictum, quod utrimque Strymone fluvio alluitur. Plin. 4. 10. 23. & aliis in locis. Urbs iſta media eſt Macedoniam inter & Thraciam; hodie *Chryſopoli.*

10 Iterum apud Mycalen.] Nomen montis in Caria. Ad Eurymedontem fluvium in Pamphilia pugnam commiſſam fuiſſe ait Pompon. Mela lib. 1. c. 14.

11 Cypriorum & Phœnicum.] De Cypro inſula jam dictum eſt in Pauſania. Phœnices vero populi a Phœnicia oriundi: Phœnicia autem Regio eſt Syriæ maritima, Judææ contermina, cujus præcipuæ urbes fuerunt Tyrus & Sidon ad mare.

12 Statim ex claſſe copias ſuas eduxit.] De hoc Stratagem. Polyæn. lib. 1.

13 Scyrum, quam eo tempore Dolopes incolebant.] Scyros inſula eſt in Ægæo mari, in qua Achilles fœminam mentitus delituit inter Lycomedis Regis filias. Dolopes vero populi erant Theſſaliæ, e cujus regione Scyros ſita eſt, prope Pindum habitabant, unde Achelous amnis ad Echinadas curſum præcipitat.

14 Quod contumacius ſe geſſerat, vacuefecit.] Id eſt, Inſulam a Dolopibus, qui, ut refert Plutarchus, pyraticam artem exercebant, occupatam repurgavit

15 Seſſores veteres urbe inſulaque ejecit.] Quidam legunt *Poſſeſſores*; ſolos tamen Dolopes inde ejectos propter eorum rapinas vult Plutarchus.

16 Agros civibus diviſit.] Id eſt, Coloniam huc deduxit, cui agros hujus Inſulæ diſtribuit.

17 Thaſios opulentia fretos.] Thaſus inſula eſt maris Ægæi, Thraciæ ad

ex

ex manubiis arx Athenarum, qua ad meridiem vergit, eſt ornata.

CAP. III. Quibus rebus quum unus in civitate maxime floreret, incidit in eandem invidiam quam pater ſuus cæterique Athenienſium principes. [18] Nam teſtarum ſuffragiis, quod illi ὀστρακισμὸν vocant, decem annorum exilio multatus eſt. Cujus facti celerius Athenienſes quam ipſum pœnituit. Nam quum ille forti animo, invidiæ ingratorum civium ceſſiſſet, bellumque Lacedæmonii Athenienſibus indixiſſent; confeſtim notæ ejus virtutis deſiderium conſequutum eſt. Itaque poſt annum quintum, quo expulſus erat, in patriam revocatus eſt. [19] Ille, quod hoſpitio Lacedæmoniorum utebatur, ſatius exiſtimans contendere Lacedæmonem; ſua ſponte eſt profectus, pacemque inter duas potentiſſimas civitates conciliavit. Poſt neque ita multo in Cyprum cum ducentis navibus imperator miſſus, quum ejus majorem partem inſulæ deviciſſet, in morbum implicitus, [20] in oppido Citio eſt mortuus.

CAP. IV. Hunc Athenienſes non ſolum in bello, ſed in pace diu deſideraverunt. Fuit enim tanta liberalitate, quum complu-ribus locis prædia hortoſque haberet, ut nunquam eis cuſtodem poſuerit, fructus ſervandi gratia, ne quis impediretur quo minus ejus rebus, quibus vellet, frueretur. [21] Semper eum pediſſequi cum nummis ſunt ſecuti, ut ſi quis opis ejus indigeret, haberet, quod ſtatim daret, [22] ne differendo videretur negare. (c) Sæpe

INTERPRETATIO.

(c) *Quum non raro aliquem forte* ſibi *obvium cerneret male indutum.*

NOTÆ.

jacens, generoſis vitibus, & inſigni marmoris genere nobilitata; unde Thaſii, quos Cimon navali prælio debellavit.

18 *Nam teſtarum ſuffragiis.*] De Oſtraciſmo ſupra dictum eſt in Miltiade, & Themiſtocle.

19 *Ille, quod hoſpitio Lacedæmoniorum utebatur.*] Quia, ſcilicet, in Spartanorum agris exulabat Oſtraciſmi cauſa.

20 *In oppido Citio eſt mortuus.*] Hanc urbem expugnatam a Cimone negat Thucydides lib. 1. c. 6. Immo vero in obſidione urbis morte tuiſſe eum occupatum ait; cui opinioni Diodorus adverſatur; nam & Citium expugnaſſe, & in cives ejus humanum ſe præbuiſſe ſcribit, unde Plutarchus refert ex Nauſicrate Rhetore Cicienſes quoddam Cimonis ſepulchrum coluiſſe, qui Oraculi cujuſdam juſſu eum quaſi Deum in adverſitatibus venerabantur. Citium autem eſt urbs Cypri in qua Zeno Stoicorum Sectæ conditor natus eſt.

21 *Semper eum pediſſequi cum nummis ſunt ſecuti.*] Hos hodie ab eleemoſynis miniſtros dicimus. De Cimonis liberalitate, idem refert Plutarch. in Pericle.

22 *Ne differendo videretur negare.*] Cui ſententiæ illud P. Syri conforme eſt,

Beneficium bis dat, qui dat celeriter.

Et illud Auſonii:

Gratia quæ tarda eſt, ingrata eſt gratia. Namque
Quæ fieri properat gratia, grata magis.

quum

quum aliquem offenſum fortuna, videret minus bene veſtitum, ſuum amiculum dedit. Quotidie ſic cœna ei coquebatur, (d) ut quos invocatos vidiſſet in foro, omnes devocaret: quod facere nullum diem prætermittebat. Nulli fides ejus, nulli opera, nulli res familiaris defuit: multos locupletavit. Complures pauperes mortuos (e) qui unde efferrentur, non reliquiſſent, ſuo ſumptu extulit. Sic ſe gerendo minime eſt mirandum, (f) ſi & vita ejus fuit ſecura, & mors acerba.

INTERPRETATIO.

(d) *Ut quos in foro non invitatos aſpiceret, univerſos invitaret.* (e) *Quibus non ſupererat unde funus ipſis pararetur, ſuis impenſis paravit.* (f) *Si & tute vixit, & cum omnium luctu obiit.*

VI.

[1] LYSANDER

[2] LACEDÆMONIUS.

CAP. I.

MAgnam reliquit ſui famam magis felicitate quam virtute partam. Athenienſes enim [3] in Pelopponeſios ſexto & vigeſimo anno bellum gerentes confeciſſe apparet. Id qua ratione conſecutus ſit, latet. Non enim virtute ſui exercitus, ſed immodeſtia factum eſt adverſariorum, (a) qui quod dicto audientes im-

INTERPRETATIO.

(a) *Qui quia Ducum mandatis minime obtemperabant.*

NOTÆ.

1 LYSANDER.] Ariſtocleti filius, ex Heraclidarum genere. Plutarchus in Lyſandro.

2 LACEDÆMONIUS.] Apud Athenæum lib. 6. Mothacem eum fuiſſe aſſerit Theopompus. Idem quoque teſtatur Ælianus lib. 12. cap. 43. *Quod nomen imponebatur iis, quos Patres in Gymnaſia locupletum, exercitatum mitterent.* Alii Mothaces volunt fuiſſe conditione ſervos; a verbo Græco μοθαξ, *verna* vel μοθος *labor.*

3 *In Peloponneſios.*) Peloponneſii a peratoribus

peratoribus ſuis non erat, diſpalati in agris, relictis navibus, in hoſtium venerunt poteſtatem. Quo facto Athenienſes ſe Lacedæmoniis dediderunt. Hac victoria Lyſander elatus, quum antea ſemper factioſus audaxque fuiſſet, (b) ſic ſibi indulſit, ut ejus opera in maximum odium Græciæ Lacedæmonii pervenerint. Nam quum hanc cauſam Lacedæmonii dictitaſſent ſibi eſſe belli, ut Athenienſium impotentem dominationem refringerent: poſtquam apud 4 Ægos flumen Lyſander claſſis hoſtium eſt potitus, nihil aliud molitus eſt, quam ut omnes civitatis in ſua teneret poteſtate, quum id ſe Lacedæmoniorum cauſa facere ſimularet. Namque undique, qui Athenienſium rebus ſtuduiſſent, ejectis, 5 decem delegerat in unaquaque civitate, quibus ſummum imperium poteſtatemque omnium rerum committeret. Horum in numerum nemo admittebatur, (c) niſi qui aut ejus hoſpitio contineretur, (d) aut ſe illius fore proprium fide confirmarat.

CAP. II. Ita decemvirali poteſtate in omnibus urbibus conſtituta, ipſius nutu omnia gerebantur, 6 de crudelitate ac perfidia ſatis eſt unam rem exempli gratia proferre, ne de eodem plura enumerando fatigemus lectores. Victor ex Aſia quum reverteretur, 7 Thaſumque divertiſſet, quod ea civitas præcipua fide fuerat erga Athenienſes, proinde ac ſi iidem firmiſſimi ſolerent eſſe amici, qui conſtantes fuiſſent inimici 8 eam prevertere concupivit. Vidit autem, niſi in eo occultaſſet voluntatem, 9 futurum, ut Thaſii dilaberentur, 10 conſulerentque rebus ſuis,

INTERPRETATIO.

(b) *Adeo ſe impotenter geſſit.* (c) *Niſi qui vel hoſpitum ejus numero haberetur.* (d) *Vel ſe penitus ipſi addictum* ſacramento *ſponderet.*

NOTÆ.

Peloponneſo dicti, peninſula quæ hodie Morea. de qua ſupra.

4 *Ægos.*] Cherſoneſi Thraciæ fluvius, ad cujus oſtia Athenienſium claſſis a Lyſandro aut capta fuit, aut ſubmerſa; ſic dictus quaſi Capræ fluvius. Plin. lib. 2.

5 *Decem delegerat.*] Hos Xenophon ἁρμοστὰς vocat lib. 3. de rebus gr. Athenis autem 30 præfecerat, decem vero, Piræeo. Plutarch. Hi poſtea urbem oppreſſerunt, dictique ſunt 30 tyranni. Xenophon ibid.

6 *Cujus de crudelitate ac perfidia.*] Hæc ſunt illius perfidiæ argumenta, quod dicere ſolebat, ubi leonina pellis non proficeret, vulpinam eſſe aſſuendam. Item, pueros taxillis, homines vero jurejurando fallendos; vide Plutarchum, qui eum cum Sylla comparat.

7 *Thaſumque divertiſſet.*] Inſulæ nomen ſimul & civitatis, de qua ſupra in Cimone.

8 *Eam pervertere concupivit.*] Id eſt, ab Athenienſium partibus ad Lacedæmoniorum partes eam abducere tentavit.

9 *Futurum ut Thaſii dilaberentur.*] Id eſt, aperte deficerent.

10 *Conſulerentque rebus ſuis.*] Quandoquidem hic deſunt nonnulla, conjiciendum eſt in iis quædam perfidiæ Lyſandri exempla narrari; & forte etiam quædam alia, propter quæ Ephori decemviralem poteſtatem ab eo

Deſideratur

Desideratur hic exemplum Lysandri crudelitatis & perfidiæ in Thasios.

CAP. III. Itaque decemviralem suam potestatem, sui ab illo constitutam sustulerunt. Quo dolore incensus iniit consilia reges Lacedæmoniorum tollere, sed sentiebat id se sine ope deorum facere non posse, quod Lacedæmonii omnia ad oracula referre consueverant. [11] Primum itaque Delphos corrumpere est conatus. Quum id non potuisset, [12] Dodonam adortus est. Hinc quoque repulsus, dixit se vota suscepisse, [13] quæ Jovi Hammoni solverat, [14] existimans se Afros facilius corrupturum. Hac spe quum profectus esset in Africam, multum eum antistites Jovis fefellerunt, nam non solum corrumpi non potuerunt, sed etiam legatos Lacedæmona miserunt, qui Lysandrum accusarent, quod sacerdotes sani corrumpere conatus esset. Accusatus hoc crimine, judicumque absolutus sententiis, [15] Orchomeniis missus subsidio, occisus est a Thebanis, [16] apud Haliartum. Quam vere de eo foret judicatum, oratio indicio fuit, quæ post mortem in domo ejus reperta est, in qua suadet Lacedæmoniis ut regia potestate dissoluta, ex omnibus dux deligatur ad bellum gerendum: sed ita scripta, ut deorum videretur congruere sententiæ, quam ille se habiturum, pecunia fidens, non dubitabat. Hanc ei scripsisse [17] Cleon Halicarnasseus dicitur.

CAP. IV. Atque hoc loco non est prætereundum factum [18] Pharnabazi satrapis regii. Nam quum Lysander præfectus classis, in bello multa crudeliter avareque feciſſet, deque his rebus

NOTÆ.

in Civitatibus constitutam abrogarent. Vide ea de re Plutarchum in Lysandro, & Diodorum lib. 12.

11 *Primum itaque Delphos corrumpere est conatus.*] Hos, nempe, qui in templo Apollinis Delphici Oraculis præerant.

12 *Dodonam adortus est.*] Urbem Chaoniæ in Epiro Jovi sacram; ab hac urbe quernum illud nemus Dodoneum dictum, ubi templum & oraculum vetustissimum. Lege Sphoclem in Traginiis, & Herodotum qui multa de hoc oraculo fabulose scripserunt.

13 *Quæ Jovi Hammoni solveret.*] Jovis oraculum fuit in Lybia, toto orbe celeberrimum, hic sub Arietis forma Jupiter colebatur. Vide Q. Curtium lib. 4. c. 7.

14 *Existimans se Afros.*] Afri ab Africa dicti, quæ tertia est Orbis terrarum pars, fere tota sub Zona torrida. Ideo autem se Afros facilius corrupturum putabat, quod sint lubricæ fidei, unde apud Livium, *Fraus plusquam Punica.*

15 *Orchomeniis missus subsidio.*] Orchomenus, seu, Orchomenum Bœotiæ oppidum, ad fluvium ejusdem nominis situm, cui olim Thebani tributum pependerunt. Strabo l. 9. Fuit item ejus nominis in Arcadia, de quo non hic sermo est.

16 *Apud Haliartum.*] Nomen urbis Bœotiæ, quam Haliartus Thesandri filius condidit. Strabo. lib. 9.

17 *Cleon Halicarnasseus.*] Nomen Sophistæ ex Halicarnasso urbe Cariæ principe, juxta quam fons Salmasius, quo veteres crediderunt lavantium corpora effœminari.

18 *Pharnabazi Satrapis regii.*] Hic alterius Pharnabazi filius, olim Darii & postea Artaxerxis Satrapes, qui Alcibiadem interfecit. Diodor. lib. 14.

suspicaretur

ſuſpicaretur ad cives ſuos eſſe perlatum: petiit a Pharnabazo, ut ad Ephoros ſibi teſtimonium daret, quanta ſanctitate bellum geſſiſſet, ſocioſque tractaſſet, deque ea re accurate ſcriberet, magnam enim ejus autoritatem in ea re futuram. Huic ille liberaliter pollicetur: (e) librum gravem multis verbis conſcripſit, in quo ſummis eum fert laudibus. Quem cum legiſſet, probaſſetque, dum obſignatur, alterum pari magnitudine, ut diſcerni non poſſet, ſignatum ſubjecit, in quo accuratiſſime ejus avaritiam perfidiamque accuſara[illegible]. Hinc Lyſander domum quum rediſſet, poſtquam de ſuis rebus geſtis apud maximum magiſtratum, quæ voluerat, dixerat, teſtimonii loco librum a Pharnabazo datum tradidit. Hunc, ſummoto Lyſandro, quum Ephori cognoſſent, ipſi legendum dederunt. Ita ille imprudens ipſi fuit accuſator.

INTERPRETATIO.

(e) *Prolixam Epiſtolam exaravit, & ponderoſam.*

VII.

ALCIBIADES,[1] *CLINIÆ* FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

IN hoc natura quid efficere poſſit, videtur experta. Conſtat enim inter omnes, qui de eo memoriæ prodiderunt, nihil illo fuiſſe excellentius vel in vitiis vel in virtutibus. [2] Natus in ampliſſima civitate, ſummo genere, [3] omnium ætatis ſuæ multo formoſiſſimus: ad omnes res aptus, conſiliique plenus. Nam quam imperator fuit ſummus mari & terra: diſertus, ut in primis dicendo valeret: & tanta erat commendatio oris atque orationis, ut nemo ei dicendo poſſet reſiſteret. [4] Dives, quum tempus poſce-

NOTÆ.

1 CLINIÆ FILIUS.] Vide Plutarchum in Alcibiade.

2 *Natus in ampliſſima civitate.*] Id eſt, Athenis.

3 *Omnium ætatis ſuæ multo formoſiſſimus.*] Alcibiadis forma a Petronio celebratur, & a Val. Max. lib. 7. c. 9. præſtantiſſima dicitur.

4 *Dives, quum tempus poſceret, laborioſus.*] Id a *Nepote* referri videtur, quaſi inter ſe pugnent divitiæ & labor, in Alcibiade tamen conveniant.

ret, laborioſus, patiens, liberalis, ſplendidus non minus in vita quam victu: affabilis, blandus, 5 temporibus callidiſſime inſerviens. (a) Idem, ſimul ac ſe remiſerat, nec cauſa ſuberat, quare animi laborem preferret, luxurioſus, diſſolutus, libidinoſus, intemperans reperiebatur: ut omnes admirentur, in uno homine tantam morum diſſimilitudinem, tamque diverſam naturam.

CAP. II. 6 Educatus eſt in domo Periclis, 7 privignus enim ejus fuiſſe dicitur, 8 eruditus a Socrate. Socerum habuit Hipponicum, omnium Græcæ linguæ eloquentia ditiſſimum; (b) ut, ſi ipſe fingere vellet, neque plura bona reminiſci, neque majora poſſet conſequi, quam vel fortuna vel natura tribuerat. Ineunte adoleſcentia, amatus eſt a multis, more Græcorum, in eis a Socrate, 9 de quo mentionem facit Plato 10 in Sympoſio: namque eum induxit commemorantem ſe pernoctaſſe cum Socrate, neque aliter ab eo ſurrexiſſe, ac filius a parente debuerit. Poſteaquam robuſtior eſt factus, non minus multos amavit, in quorum amore, quoad licitum eſt, odioſa multa delicate jocoſeque fecit; quæ referremus, niſi majora potioraque haberemus.

CAP. III. 11 Bello Peloponneſiaco, hujus conſilio atque autoritate Athenienſes bellum Syracuſanis indixerunt: ad quod gerendum ipſe dux delectus eſt. Duo præterea collegæ dati, Nicias & Lamachus. Id quum appararetur, priuſquam claſſis exiret, accidit, ut una nocte 12 omnes Hermæ, qui in oppido erant Athenis, dejicerentur, præter unum, qui ante januam Andocidis e-

INTERPRETATIO.

(a) *Ubi ille animum relaxaverat.* (b) *Ut ſi ipſe excogitare cuperet.*

NOTÆ.

5 *Temporibus callidiſſimè inſerviens.*] lum Chamæleonti non abſimilem fuſe ſcribit Plutarchus, quem in eo incebat, quod Chamæleon colori candido ſe ſimulare non poteſt.

6 *Educatus in domo Periclis.*] Viri ter Athenienſes clariſſimi, plurimumie authoritate pollentis, adeo ut per annos remp. gubernaverit. Plutarch. de.

7 *Privignus enim ejus fuiſſe dicitur.*] mmo ſororis filium, Diodor. Suidas. ul. Gellius, lib. 25. c. 17. fuiſſe aſerunt: quod tamen facile conciliari oteſt; nam revera ſi Pericles non lcibiadis, at ſaltem uxoris ejus vicus fuit; quia Hipponici filiam, uam Hyparetam vocat Plutarchus, lcibiades uxorem habuit; hujus vero Hipponici conjugem in uxorem poſtea duxit Pericles. Plutarch. in Pericle.

8 *Eruditus a Socrate.*] Philoſopho Athenienſi, qui Apollinis Oraculo omnium ſapientiſſimus eſt judicatus.

9 *De quo mentionem facit Plato.*] De amore illo lege Ariſtophanem in nebulis.

10 *In Sympoſio.*] Id eſt, in libro qui inſcribitur Sympoſium, ſeu convivium.

11 *Bello Peloponneſiaco.*] De quo Thucydides.

12 *Omnes Hermæ.*] Id eſt, Mercurii ſtatuæ lapideæ quadratæ, & ad cubi figuram conformatæ, nimirum ſine manibus, & quorum capita mutari poſſent,

rat, 13 Andocidisque Hermes vocatus est. Hoc quum appareret, non sine magna multorum consensione esse factum, quod non ad privatum, sed ad publicam rem pertineret, magnus multitudini timor est injectus, ne qua repentina vis in civitate existeret, quæ libertatem opprimeret populi. 14 Hoc maxime convenire in Alcibiadem videbatur, quod & potentior & major, quam privatus, existimabatur. Multos enim liberalitate devinxerat, (c) plures etiam opera forensi suos reddiderat. Quare fiebat ut omnium oculos, quotiescunque in publicum prodisset, ad se converteret; neque ei par quisquam in civitate poneretur. Itaque non solum in eo spem habebant maximam, sed etiam timorem, 15 quod & obesse plurimum & prodesse poterat. Aspergebatur etiam infamia, 16 quod in domo sua facere mysteria dicebatur, quod nefas erat more Atheniensium, idque non ad religionem, sed ad conjurationem pertinere existimabatur.

CAP. IV. (d) Hoc crimine in contentionem ab inimicis compellebatur. Sed instabat tempus ad bellum proficiscendi. Id ille intuens, neque ignorans civium suorum consuetudinem, postulabat, ut si quid de se agi vellent, potius de præsenti quæstio haberetur, quam absens invidiæ crimine accusaretur. Inimici vero ejus, quiescendum in præsentia, quia nocere se ei non posse intelligebant, & illud tempus exspectandum decreverunt, quo existet, ut sic absentem aggrederentur: itaque fecerunt. Nam postquam in Siciliam eum pervenisse crediderunt, absentem, quod sacra violasset, reum fecerunt. Qua de re quum ei nuncius a magistratu in Siciliam missus esset ut domum ad causam dicendam rediret, essetq; in magna spe provinciæ bene administrandæ; non parere noluit, & in

INTERPRETATIO.

(c) *Plurimos pariter judicio defensos sibi conciliarat.* (d) *Reatu illo ad causam dicendam eum adversarii compellebant.*

NOTÆ.

rant; under Cicero ad Atticum lib. 1. *Hermæ*, inquit, *illi tui Pentelici cum capitibus aneis, de quibus ad me scripsisti, nunc admodum me delectant.* Ideo autem sine manibus, quod omnia; ut inquit Festus, sermo sine manibus conficiat.

13 *Andocidisque Hermes.*] Andocides unus ex 10 præcipuis Athen. Rhetoribus.

14 *Hoc maxime convenire in Alcibiadem videbatur.*] Non directe id factum Alcibiadi imputatum esse quidam scribunt; sed Argis qui privato tunc Alcibiadis hospitio continebantur, quique omnes propterea a civibus conciti sunt. Diod. l. 13.

15 *Quod & obesse plurimum.*] Ad hoc refertur quod Timon ille hominum osor unum Alcibiadem amabat, quod magno malo illum aliquando Atheniensibus fore præsagiret.

16 *Quod in domo sua facere mysteria dicebatur.*] Id est, Cereris sacra, Justino teste l. v. ab initio; quæ quidem nocte fiebant, eaque revelare nefas; at vero duplicis erant generis, magna seu quinquennalia, & parva seu trieterica, qua de re consule Plin. l. 24.

trire-

triremem, quæ ad eum deportandum erat missa, ascendit: [17] ac Thurios in Italiam pervectus, multa secum reputans de immoderata civium suorum licentia crudelitaque erga nobiles; utilissimum ratus impendentem evitare tempestatem, clam se a custodibus subduxit, & inde primum [18] Elidem, [19] deinde Thebas venit. Postquam autem se capitis damnatum, bonis publicatis, audivit, & id quod usu venerat, [20] Eumolpidas sacerdotes a populo coactos, (e) ut se devoverent, ejusque devotionis, quo testatior esset memoria, exemplum in pila lapidea incisum esse positum in publico; Lacedæmonem demigravit. Ibi ([21] ut ipse prædicare consueverat) non adversus patriam, sed inimicos suos bellum gessit, quod iidem hostes essent civitati. Nam quum intelligerent, se plurimum prodesse reipublicæ, ex ea ejeciſſe, plusque iræ suæ quam utilitati communi paruisse. Itaque hujus consilio Lacedæmonii cum Persarum rege amicitiam fecerunt: [22] deinde Deceliam in Attica munierunt, præsidioque perpetuo ibi posito, in obsidione Athenas tenuerunt. Ejusdem opera Ioniam a societate averterunt Athenienſium: quo facto, multo superiores bello esse cœperunt.

CAP. V. Neque vero his rebus tam amici Alcibiadi sunt facti, quam timore ab eo alienati. Nam quum acerrimi viri præstantem prudentiam in omnibus rebus cognoscerent: pertimuerunt, ne charitate patriæ ductus, aliquando ab ipsis desciſceret, & cum suis in gratiam rediret. Itaque tempus ejus interficiendi quærere instituerunt. Id Alcibiadi diutius celari non potuit, erat enim ea sagacitate, ut decipi non posset; præsertim quum animum attendis-

INTERPRETATIO.

(e) *Ut se diris devincirent, & quo execrationis illius memoria magis innotesceret.*

NOTÆ.

17 *Ac Thurios in Italiam pervectus.*] Thurios, ab oppido Thurio inter Crathim & Sybarim amnes sito; unde Thurina regio ex qua Aug. Cæsaris maiores oriundi erant. Sueton. Olim & ipsum oppidum Sybaris dicebatur. De ea urbe Diodorus lib. 12. & Strabo lib. 6. Porro legitur *Thurii, orum*; & *Thurium, rii.*

18. *Elidem.*] Peloponnesi regionem in Occidentali tractu non procul ab Olympia. Virg. Georg. 3.

19 *Deinde Thebas.*] Bœotiæ oppidum ad Ismenum amnem, cui proximus mons Cithæron Sphyngis tabula clarus.

20 *Eumolpidas sacerdotes.*] Eumolpidæ, ab Eumolpo quodam Rege, quem Ægyptii generis fuisse refert Diodorus. Vel ut aliis placet, ab alio quodam Eumolpo, Athenienſi Poeta, quem Suidas Musæi Poetæ, quidam Orphei filium dicunt. Hic ante Homerum fuisse traditur.

21 *Ut ipse prædicare consueverat.*] Extat apud Xenophontem lib. 1. c. 10. hac de re popularis excusatio & absolutio.

22 *Deinde Deceliam in Attica munierunt.*] Agri Attici locus est, de quo frequenter loquitur Thucydides, quo munito Lacedæmonii Athenienſibus reditus cum e regione, tum ex argenti fodinis intercipiebant, & veluti obsidione Athenas tenebant. Vide Isocratem in oratione de Pace.

set ad cavendum. Itaque ad Tissaphernem præfectum regis Darii se contulit. Cujus quum in intimam amicitiam perveniisset, & Athenienſium, male geſtis in Sicilia rebus, opes ſeneſcere, contra Lacedæmoniorum creſcere videret; initio [23] cum Piſandro prætore, [24] qui apud Samum exercitum habebat, per internuncios colloquitur, & de reditu ſuo facit mentionem. Erat enim eodem quo Alcibiades ſenſu, populi potentiæ non amicus, & optimatum fautor. [25] Ab hoc deſtitutus, primum [26] per Thraſybulum Lyci filium, ab exercitu recipitur, prætorque fit apud Samum. Poſt, [27] ſuffragante Theramene, plebiſcito reſtituitur, parique abſens imperio præficitur ſimul cum Thraſybulo & Theramene. Horum imperio tanta commutatio rerum facta eſt, ut Lacedæmonii, qui paulo ante victores viguerant, perterriti pacem peterent. Victi enim erant quinque præliis terreſtribus, [28] tribus navalibus: in quibus ducentas naves triremes amiſerant, quæ captæ in hoſtium venerant poteſtatem. Alcibiades ſimul cum collegis receperat Ioniam, Helleſpontum, multas præterea urbes Græcas, quæ in ora ſitæ ſunt Aſiæ, quarum expugnaverant complures: [29] in his Byzantium. Neque minus multas conſilio ad amicitiam adjunxerant, quod in captos [30] clementia fuerant uſi.

CAP. VI. Ita præda onuſti, locupletato exercitu, maximis rebus geſtis Athenas venerunt. [31] His quum obviam univerſa civitas in Pyræeum deſcendiſſet, tanta fuit omnium expectatio viſendi Alcibiadis, ut ad ejus triremem vulgus confluereret, perinde ac ſi ſolus adveniſſet. Sic enim populo erat perſuaſum, & adverſas

NOTÆ.

23 *Cum Piſandro Prætore.*] Scilicet Athenienſium.

24 *Qui apud Samum.*] Samos, vel Samo inſula eſt Icarii maris, ab Ionia brevi freto diſcreta, nec procul ab Epheſo, olim Junoni dicata, quod in ea nata eſſe crederetur. Eſt & alia in mari Ægæo ad Thraciam, quæ idcirco Samothracia dicitur.

25 *Ab hoc deſtitutus.*] Legendum videretur, *ad hoc*, quod idem eſt ac *præterea*, ita ut hic foret ſenſus. *Ad hoc deſtitutus. Præterea ab amicis deſertus:* Nam a Piſandro non deſtitutum, immo adjutum ſcribit Thucydides. Tamen ex eodem Thucydide legitur revera ab eo fuiſſe deſtitutum poſtea, & eo invito ab Athenienſibus Alcibiadem fuiſſe receptum, & rerum ſummæ præpoſitum. Vide lib. 8. ſub finem; atque adeo nihil mutandum eſſe arbitror.

26 *Per Thraſybulum Lyci filium.*] Thraſybulus Athenienſis dux, exul factus comparato exercitu omnia Athenis reſtituit; exuleſque quos inter Alcibiades erat, plebiſcito reduxit. Cicero Philipp. 1. & Val. Max. lib. 4. c. 1.

27 *Suffragante Theramene.*] Nobili Athenienſi, Agnonis filio. Vide Thucydidem lib. 8.

28 *Tribus navalibus.*] Quorum poſtremum ad Cyzicum, in quo Alcibiades Mindarum Lacedæmoniorum Ducem interfecit, Xenoph. lib. 1.

29 *In his Byzantium.*] Proditione captum refert Xenophon, & proditorum nomina recenſet lib. 1. In quo conſentiunt Diodorus lib. 8. & Plutarchus in Alcibiade.

30 *Clementia fuerant uſi.*] Nam Byzantinis urbem ſuam reddiderunt, nec in eos ſævierunt. Diodorus lib. 13.

31 *His quum obviam univerſa Civitas deſcendiſſet.*] De glorioſo Alcibia-

ſuperi-

ſuperiores, & præſentes ſecundas res, accidiſſe ejus opera. (f) Itaque & Siciliæ amiſſum, & Lacedæmoniorum victorias culpæ ſuæ tribuebant, quod talem virum e civitate expuliſſent. Neque id ſine cauſa arbitrari videbantur. Nam poſtquam exercitui præeſſe cœperat, neque terra, neque mari hoſtes pares eſſe potuerant. Hic ut navi egreſſus eſt, quanquam Theramenes & Thraſybulus eiſdem rebus præfuerant, ſimulque venerant in Pyræum, tamen illum unum omnes proſequebantur: (& id quod nunquam antea uſu venerat, niſi Olympiæ victoribus) [32] coronis aureis æneiſque vulgo donabatur. [33] Ille lacrymans talem benevolentiam civium ſuorum accipiebat, reminiſcens priſtini temporis acrbitatem. (g) Poſtquam Aſtu venit, concione advocata, ſic verba fecit, ut nemo tam ferus fuerit, quin ejus caſum lacrymarit, inimicumque his ſe oſtenderit, quorum opera patria pulſus fuerat; perinde ac ſi alius populus, non ille ipſe qui tum flebat, eum [34] ſacrilegii damnaſſet. Reſtituta ergo huic ſunt publice bona, [35] ſidemque illi Eumolpidæ ſacerdotes (h) rurſus reſecrare ſunt coacti, qui eum devoverant, pilæque illæ, (i) in quibus devotio fuerat ſcripta, in mare præcipitatæ.

CAP. VII. Hæc Alcibiadi lætitia minus fuit diuturna. Nam quum ei eſſent omnes honores decreti, totaque reſpublica domi bellique tradita, ut unius arbitrio gereretur; & ipſe poſtulaſſet ut duo ſibi collegæ darentur, Thraſybulus & Adimantus, neque id negatum eſſet, claſſe in Aſiam profectus, [36] quod apud Cymen minus ex ſententia rem geſſerat, in invidiam recidit. Nihil enim eum non efficere poſſe ducebant. Ex quo fiebat, ut omnia minus proſpere geſta, ejus culpæ tribuerent, quum eum aut negligenter, aut malitioſe feciſſe loquerentur, ſicut accidit. Nam cor-

INTERPRETATIO.

(f) *Quamobrem & quod Siciliam amiſiſſent, & Lacedæmonii vicissent, imputarunt.* (g) *In urbem reverſus.* (h) *Iterum ad eum ſacris reſtituendum compulſi ſunt, qui eum a ſacris arcuerant.* (i) *Quibus execratio inſculpta erat.*

NOTÆ.

is in Patriam reditu lege Xenophontem lib. 1. c. 10. Et Juſtin. lib. 5. c. 4.

32 *Coronis aureis æneiſque vulgo donabatur.*] Sunt qui legant; Coronis aureis, tæniiſque: Ego vero vulgatam lectionem ſequor, ita ut hic ſit verborum ſenſus, nimirum Alcibiadem pro cujuſlibet facultatibus duplici Coronarum genere donatum; a Divitibus quidem aureis, a Pauperibus vero æneis. Ita Gebhardus in Alcibiade.

33 *Ille lachrymans.*] Præ gaudio.

34 *Sacrilegii damnaſſet.*] Id eſt, Cereris myſteriorum ſacrum ſilentium violaſſe.

35 *Iidemque illi Eumolpidæ Sacerdotes.*] Vide paulo ſupra.

36 *Quod apud Cymen.*] Urbs eſt Æolidis prope Lesbum inſulam; Pompon. l. 1. quæ & Cuma dicta eſt, Æolicarum urbium maxima, & fere metropolis.

ruptum a rege, capere Cymen noluisse arguebant. (k) Itaque huic maxime imputamus malo causam fuisse nimiam opinionem ingenii atque virtutis. Timebatur enim non minus quam diligebatur, ne secunda fortuna magnisque elatus opibus, tyrannidem concupisceret. Quibus rebus factum est ut absenti magistratum abrogarent, & alium in ejus locum substituerent. Id ille ut audivit, domum reverti noluit [37] & se Perinthum contulit, ibique tria castella communivit [38] Bornos, Byziam, Macrontichos; manuque collecta, primus Græciæ in Thraciam introlit, glorioſius existimans barbarorum præda locupletari quam Graiorum. Qua ex re creverat cum fama tum opibus, magnamque amicitiam sibi [39] cum quibusdam regibus Thraciæ pepererat.

CAP. VIII. Neque tamen a charitate patriæ potuit recedere. Nam quum [40] apud Ægos flumen Philocles prætor Athenienſium classem constituisset suam, [41] neque longe abesset Lysander prætor Lacedæmoniorum, qui in eo erat occupatus, ut bellum quam diutissime duceret, quod ipsis pecunia a rege suppeditabatur: contra Athenienſibus exhaustis, præter arma & naves [42] nihil erat super: Alcibiades ad Athenienſium venit exercitum, (l) ibique præsente vulgo agere cœpit, si vellent, se coacturum Lysandrum aut dimicare, aut pacem petere. Lacedæmonios eo nolle confligere classe, quod pedestribus copiis plusquam navibus valerent. Sibi autem esse facile Seuthen regem Thracum deducere, ut eos terra depelleret. Quo facto necessario aut classe conflicturos, aut bellum composituros. Id etsi vere dictum Philocles animadvertebat, tamen postulata facere noluit, quod sentiebat se, Alcibiade recepto, nullius momenti apud exercitum futurum. Et si quid secundi eveniſſet, (m) nullam in ea re suam partem fore:

INTERPRETATIO.

(k) *Quamobrem ex immoderata expectatione quam de prudentia, & ejus fortitudine conceperant, hoc præsertim malum oriri putamus.* (l) *Hicque præsentibus militibus proponere orsus est.* (m) *Nullatenus se* gloriæ *participem futurum.*

NOTÆ.

37 *Et se Perinthum contulit.*] Urbem Thraciæ ad Propontidem, quæ & Heracleas dicitur.

38 *Bornos, Byziam, Macrontichos.*] Bornos non alibi mihi occurrisse memini. Byzia vero est arx regum Thraciæ, a Terei nefando crimine hirundinibus invisa, Plin. lib. 4. c. 11. Macrontichos autem Oppidum est Thraciæ, non procul ab Isthmo Chersonesi, sic dictum a longo muro, quem Miltiades ibi a Propontide ad Melanem sinum duxit, Chersonesum a reliqua excludens Thracia. Plin. ibid.

39 *Cum quibusdam Regibus Thraciæ.*] Hos Diodorus lib. 8. Medocum & Seuthen vocat.

40 *Apud Ægos flumen.*] Thraciæ, de quo jam supra.

41 *Neque longe esset Lysander.*] Tunc enim erat Lampsaci quæ urbs est in ora Asiæ ad ropontidem. Vide Strabonem lib. 3.

42 *Nihil erat super.*] Anastrophe,

contra

contra ea, ſi quid adverſi accidiſſet, ſe unum ejus delicti futurum reum. Ab hoc diſcedens Alcibiades, *Quoniam*, inquit, *victoriæ patriæ repugnas, illud moneo, juxta hoſtes caſtra habeas nautica. Periculum eſt enim ne immodeſtia militum noſtrorum occaſio detur Lyſandro noſtri opprimendi exercitus.* Neque ea res illum fefellit. Nam Lyſander quum per ſpeculatores comperiſſet, vulgum Athenienſium in terram prædatum exiſſe, naveſque pene inanes relictas, tempus rei gerendæ non dimiſit, (n) eoque impetu totum bellum delevit.

CAP. IX. At Alcibiades, victis Athenienſibus, non ſatis tuta eadem loca ſibi arbitratus, [43] penitus in Thraciam ſe ſupra Propontidem abdidit, ſperans ibi facillime ſuam fortunam occulti poſſe: ſed falſo. Nam Thraces poſtquam eum cum magna pecunia veniſſe ſenſerunt, inſidias ei fecerunt: qui ea, quæ apportavit abſtulerunt, ipſum capere non potuerunt. Ille, cernens nullum locum ſibi tutum in Græcia, [44] propter potentiam Lacedæmoniorum, ad Pharnaebazum in Aſiam tranſiit. (o) Quem quidem adeo ſua cepit humanitate, ut eum nemo in amicitia antecederet. Namque ei [45] Grunium dederat in Phrygia caſtrum, ex quo quinquaginta talenta vectigalis capiebat. Qua fortuna Alcibiades non erat contentus, neque Athenas victas Lacedæmoniis ſervire poterat pati. Itaque ad patriam liberandam omni ferebatur cogitatione, ſed videbat id [46] ſine rege Perſarum non poſſe fieri: ideoque eum amicum ſibi cupiebat adjungi; neque dubitabat facile ſe conſequuturum, ſi modo ejus conveniendi habuiſſet poteſtatem. [47] Nam Cyrum fratrem ei bellum clam parare, Lacedæmoniis adjuvantibus, ſciebat. Id ſi ei aperuiſſet, magnam ſe ab eo initurum gratiam videbat.

ATQUE

INTERPRETATIO.

(n) *Eaque aggreſſione bellum penitus confecit.* (o) *Cui quidem ſuæ urbanitatis cauſa tam gratus fuit.*

NOTÆ.

pro, nihil ſupererat.

43 *Penitus in Thraciam ſe ſupra Propontidem abdidit.*] In Bithyniam profugiſſe ait Plutarchus; quod non prorſus alienum eſt a Nepotis mente; nam & Thraces Bithyniæ partem incolebant, atque ipſi Thraces Bithyni dicti poſtquam in Aſiam transfretaſſent. Unde Claudianus, *Thyni Thraces erant quæ nunc Bithynia fertur.* Vide Plin. lib. 1. c. 31.

44 *Propter potentiam Lacedæmoniorum.*] Qui devictis Athenienſibus terræ & maris imperium obtinebant.

45 *Grunium dederat in Phrygia.*] Legitur & Grynium in exemplis Baſilienſibus. De hoc Caſtro loquitur lib. 3. de reb. gr.

46 *Sine Rege Perſarum.*] Artaxerxe qui Dario ſucceſſerat.

47 *Nam Cyrum.*] Artaxerxis fratrem, & Darii filium, cui Pater teſtamento legaverat civitates quarum præfectus erat. Juſtin. lib. 5. c. 11.

CAP. X. Hæc quum moliretur, peteretque a Pharnabazo, ut ad regem mitteretur, 48 eodem tempore Critias cæterique tyranni Athenienſium certos homines ad Lyſandrum in Aſiam miſerunt, qui eum certiorem facerent, niſi Alcibiadem ſuſtuliſſet, nihil earum rerum fore ratum, quas ipſe Athenis conſtituiſſet. Quare ſi ſuas res geſtas manere vellet, illum perſequeretur. 49 His Lacon rebus commotus, ſtatuit accuratius ſibi agendum cum Pharnabazo. (p) 50 Huic ergo renunciat, quæ regi cum Lacedæmoniis eſſent; niſi Alcibiadem vivum aut mortuum tradidiſſet. Non tulit hoc ſatrapes, & violare clementiam, quam regis opes minui maluit. 51 Itaque miſit Syſamithren & Bagoam ad Alcibiadem interficiendum, 52 quum ille eſſet in Phrygia, iterque ad regem pararet. (q) Miſſi, 53 clam vicinitati in qua tum Alcibiades erat, dant negocium, ut eum interficiant. Illi quum eum ferro aggredi non auderent, noctu ligna contulerunt circa caſam eam, in qua quieſcebat, eamque ſuccenderunt, ut incendio conficerent quem manu ſuperari poſſe diffidebant. Ille autem ſonitu flammæ excitatus, quod gladius ei erat ſubductus, (r) 54 familiaris ſui ſubalare telum eripuit. Namque erat cum eo quidam ex Arcadia hoſpes, qui nunquam diſcedere voluerat. Hunc ſequi ſe jubet, & id quod in præſentia veſtimentorum fuit, arripuit. 55 His in ig-

INTERPRETATIO.

(p) *Illi igitur abnegat Regi cum Lacedæmoniis quidquam fœderis eſſe.* (q) *Miniſtri latenter iis quibus tum vicinus Alcibiades erat, curam imponunt.* (r) *Servi ſui pugionem extrahit.*

NOTÆ.

48 *Eodem tempore Critias.*] 30 Tyrannorum apud Athenienſes immaniſſimus.] Cic. lib. 1. Tuſc. quæſt. c. 96.

49 *His Lacon.*] Id eſt, Lyſander, Lacon dictus, quia Lacedæmon erat in Laconia.

50 *Huic ergo renunciat, quæ Regi cum Lacedæmoniis eſſent.*] Aliquid ſane hic ſupplendum eſſe, aut reſtituendum putarem, hoc fere modo: *Huic ergo renunciat, fœdera, quæ Regi cum Lacedæmoniis eſſent, ſtare non poſſe:* niſi *renunciare* idem eſſet, ac *irritum facere.* Unde Cic. ad Atticum *renunciare conductionem*, id eſt, irritam facere. *Renunciare alicui hoſpitium.* Idem Cicero. Quod idem eſt ac ſi Gallice diceretur, *Declarer a quelqu'un qu'on renonce au droit d'hoſpitalite avec luy.* Renuntiare vitæ. Suet. *Declarer qu'on renonce a la vie.*

51 *Itaque miſit Syſamithren & Bagoam.*] Syſamithren Pharnabazi patruum fuiſſe quidam volunt ex Plutarcho, quod nomen Perſicum eſt. Bagoam vero, non tam nomen eſſe proprium, quam commune, apud Perſas Eunuchum ſignificans, veriſimile eſt.

52 *Quum ille eſſet in Phrygia.*] Min. Aſiæ regione, Cariæ, Lydiæ, Myſiæ, & Bithyniæ finitima; duplex eſt, ſuperior & inferior; in hac poſtrema ſitum erat Ilium ad Montis Idæ radices.

53 *Clam vicinitati.*] Hanc vicinitatem Meliſſam vocatam ſcribit Athenæus l. 13. Quam urbis nomen eſſe volunt Geographi; hancque fuiſſe Phrygiæ civitatem teſtatur idem Athenæus ibidem c. 12.

54 *Familiaris ſui ſubalare telum eripuit.*] Quod ſica eſt, ſeu pugio, ſic dictum quia ejus erat brevitatis, ut ſub alis geſtari poſſet.

55 *His in ignem ejectis.*] Ut nem-

nem

nem ejectis, flammæ vim tranſit. Quem ut barbari incendium effugiſſe viderunt, eminus [56] telis miſſis interfecerunt, caputque ejus ad Pharnabazum, retulerunt. [57] At mulier, quæ cum eo vivere conſueverat, muliebri ſua veſte contectum, ædificii incendio mortuum cremavit, quod ad vivum interimendum erat compara-
5 tum. Sic Alcibiades, annos circiter quadraginta natus, diem obiit ſupremum.

CAP. XI. [58] Hunc infamatum a pleriſque, tres graviſſimi hiſtorici ſummis laudibus extulerunt: [59] Thucydides, qui ejuſdem ætatis fuit; Theopompus, qui fuit poſt aliquanto natus; & [60] Ti-
10 mæus; qui quidem duo maledicentiſſimi, neſcio quomodo in illo uno laudando conſenſerunt. Nam ea, quæ ſupra diximus, de eo prædicarunt, atque hoc amplius: quum Athenis ſplendidiſſima civitate natus eſſet, omnes Athenienſes ſplendore ac dignitate vitæ ſuperaſſe. Poſtquam, inde expulſus, Thebas venerit, adeo ſtudi-
15 is eorum inſerviſſe, ut nemo eum labore corporiſque viribus poſſet æquiparare. [61] Omnes enim Bœotii magis firmitati corporis quam ingenii acumini inſerviunt. Eumdem [62] apud Lacedæmonios, quorum moribus ſumma virtus in patientia ponebatur, (f) ſic duritiei ſe dedidiſſe, ut parſimonia victus atque cultus omnes
20

INTERPRETATIO.

(f) *Adeo auſteram vitam duxiſſe.*

NOTÆ.

pe ſuo pondere vim flammæ obruerent.

56 *Telis miſſis interfecerunt.*] Varii varia de Alcibiadis morte referunt; alii in cubiculo in quo dormiebat crematum eſſe dicunt, ut Juſtin. l. 5. c. 8. his verbis: *Cum occidi aperte non poſſet, vivus in cubiculo in quo dormiebat, crematus eſt.* Contra vero Ariſtoteles lib. 6. de natura animalium c. 29. in Eapho Aſiæ monte occubuiſſe memorat, in quo monte omnes Cervæ ſciſſa ſunt aure.

57 *At mulier, quæ cum eo vivere conſueverat.*] Alii Timandram vocant, ut Plutarch. quam Laidis Corinthiæ matrem fuiſſe refert. Alii Theodotam, ut Athenæus, lib. 13. c. 12.

58 *Hunc infamatum a pleriſque.*] Athenæus lib. 12 cap. 9. refert Antiphonem quendam librum contumeliæ ſcripſiſſe in Alcibiadem; & l. 13. c. 12. Lyſiam oratorem in eundem orationem compoſuiſſe.

59 *Theopompus.*] Chius orator & Hiſtoricus ſimul, poſt Thucydidem & Herodotum.

60 *Timæus.*] Qui a maledicentia ſua Epitimæus dictus eſt, id eſt, objurgator; Siculus hiſtoricus, ut Thucydidem & Philiſtum ſe facile ſuperaturum jactitaret. Plutarch. in Nicia. Aliter Cicer. 2. de Orat.

61 *Omnes enim Bœotii.*] Bœotiæ ad Septentrionem Atticæ circa Iſmenum amnem populi, qui plus ſtudii & operæ impendunt in acquirendo confirmandoque corporis robore, quam in excolendo ingenio; quos aliqui propterea παχεῖς τοὺς βοιὰς denominatos volunt. Cic. de fato; *Athenis tenue cælum, ex quo acutiores etiam cenſentur Attici: Craſſum Thebis, itaque pingues Thebani & valentes.*

62 *Apud Lacedæmonios, quorum moribus ſumma virtus in patientia ponebatur.*] Propter auſteritatem legum Lycurgi. Vide Hor. Od. 7. l. 1. Carm.

Lacedæ-

Lacedæmonios vinceret. Fuisse apud [63] Thracas, homines violentos, [64] rebusque veneris deditos: hos quoque in his rebus antecessisse. Venisse ad Persas, apud quos summa laus esset [65] fortiter venari, luxuriose vivere. Horum sic imitatum consuetudinem, ut illi ipsi eum in his maxime admirarentur. Quibus rebus effeciisse, ut, apud quoscunque esset, princeps poneretur, haberetur-que charissimus. Sed satis de hoc: reliquos ordiamur.

NOTÆ.

63 *Thracas homines violentos.*] Quos Græci ἀκρατοποτας vocarunt, sicut & Scythas: unde Horatius 1. Od.

Natis in usum lætitiæ Scyphis
Pugnare Thracum est.

64 *Rebusque veneris deditos.*] De his Ovid. 6. Matamorph.

Digna quidem facies, sed & hanc
innata libido
Exstimulat, &c.

65 *Fortiter venari.*] Xenoph. lib. 1. Cyropæd & Strabo lib. 15.

VIII.

[1]THRASYBULUS, LYCI FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

SI per se virtus sine fortuna ponderanda sit, dubito an hunc primum omnium ponam. Illi sine dubio neminem præfero, fide, constantia magnitudine animi, in patriam amore. Nam quod multi voluerunt, pauci potuerunt, ab uno tyranno patriam liberare, [2] huic contigit, ut a triginta oppressam tyrannis, e servitute libertatem vindicaret. Sed nescio quomodo, quum eum nemo anteiret his virtutibus, multi [3] nobilitate præcucurrerunt. Primum Peloponnesio bello [4] multa hic sine Alcibiade gessit: ille nullam

NOTÆ.

1 THRASYBULUS, LYCI FILIUS.] Jam de Lyco Thrasybuli patre in Alcibiade.

2 *Huic contigit ut a Tyrannis.*] Quos nimirum Lacedæmonii victores Atheniensibus a Lysandro victis præfecerant, & a quibus Thrasybulus ipse in exilium pulsus fuerat.

3 *Nobilitate præcucurrerunt.*] Quædam editiones habent, *præcurrerunt*, quod minime probandum.

4 *Multa hic sine Alcibiade gessit.*] De quibus Xenoph. lib. 1. de reb. gr. Diodor. 13. Et Cicero pro Muræna.

rem

rem ſine hoc; (a) quæ ille univerſa naturali quodam bono fecit lu-
ri. Sed illa tamen omnia communia imperatoribus cum mili-
ibus & fortuna, (b) quod in prælii concurſu abit res a conſilio
ad vires vimque pugnantium. (c) Itaque jure ſuo nonnulla ab
mperatore miles, plurima vero fortuna vindicat: (d) ſeque his
us valuiſſe, quam ducis prudentiam vere poteſt prædicare. Qua-
illud magnificentiſſimum factum proprium eſt Thraſybuli:
Nam quum triginta tyranni, præpoſiti a Lacedmoniis, ſervitute
ppreſſas tenerent Athenas, plurimos cives, quibus in bello peper-
erat fortuna, partim patria expuliſſent, partim interfeciſſent, plu-
rimorum bona publicata inter ſe diviſiſſent: non ſolum princeps,
ed & ſolus initio bellum his indixit.

CAP. II. 6 Hic enim quum Phylen confugiſſet, (quod eſt
aſtellum in Attica munitiſſimum) non plus habuit ſecum 7 quam
riginta de ſuis. Hoc initium fuit ſalutis Atticorum: hoc robur
ibertatis clariſſimæ civitatis. Neque vero hic contemptus eſt
rimo a tyrannis, (e) ſed ejus ſolitudo: (f) quæ quidem res &
illis contemnentibus perniciei, & huic deſpecto, ſaluti fuit. Hæc
nim illo ad perſequendum ſegnes, (g) hos autem tempore ad com-
arandum dato, fecit robuſtiores. Quo magis præceptum illud
mnium in animis eſſe debet, *Nihil in bello oportere contemni*: nec
ne cauſa dici, 8 *Matrem timidi flere non ſolere.* (h) Neque ta-
nen pro opinione Thraſybuli auctæ ſunt opes, nam jam illis
emporibus fortius boni pro libertate loquebantur, quam pugna-
ant. Hinc in Piræeum tranſiit, 9 Munychiamque munivit. Hanc

INTERPRETATIO.

(a) *Quæ hic omnia optima quadam natura adeptus eſt.* (b) *Quod inter pugnan-*
um Ducis *conſiliorum exitus ex bellatorum viribus animiſque dependet.* (c) *Idcirco*
ili quædam, ut par eſt, a Duce miles, plura vero ſors repetit. (d) *Atque ſuas*
es victoriæ magis, quam Imperatoris conſilium, contuliſſe, non falſo valet gloriari.
(e) *Sed, quod ſolus eſſet.* (f) *Qui quidem contemptus & his qui contemnebatur*
alutem attulit. (g) *Illos vero mora* ad pugnandum *data, viribus auxit.* (h) *Minus*
ero quam ferebat *opinio Thraſybuli vires crevere.*

NOTÆ.

5 *Ad vires vimque pugnantium.*] rie a variis hic locus legitur. Lam-
nus enim *ad vires virtutemque pugnan-*
um. Puteanus *ad vices, vimque pug-*
ntium. Quidam *ad vires undique*
gnantium. Alii denique *ad vires*
oſtrum cujuſque pugnantium. At ego
ihil mutandum eſſe arbitror, quia
Authoris mens ea eſt, ut pugnæ exi-
um ad corporis vires, & vim animi
eferat.

6 *Hic enim quum Phylen confugiſſet.*] Locus erat munitus diſtans Athenis c. ſtadiis in Oenide tribu, de quo memin. ſcholia in Ariſtophanis Plutum, act. 5. ſc. 1. Et Xenoph. lib. 11. de reb. gr. c. 8. Juſtin. lib. 5. c. 9.

7 *Quam* triginta *de ſuis.*] Septuaginta fuiſſe refert Xenophon ibidem.

8 *Matrem timidi flere non ſolere.*] De hoc Adagio vide Eraſmum.

9 *Munychiamque munivit.*] Muny-

bis

bis tyranni oppugnare ſunt adorti, ab eaque turpiter repulſi, protinus in urbem, armis impedimentiſque amiſſis refugerunt. Uſus eſt Thraſybulus non minus prudentia quam fortitudine: (i) nam cedentes violari vetuit, civis enim civibus parcere æquum cenſebat. Neque quiſquam eſt vulneratus, niſi qui prior impugnare voluit. (k) [10] Neminem jacentem veſte ſpoliavit: Nil attigit niſi arma, quorum indigebat, & quæ ad victum pertinebat. In ſecundo prælio [11] cecidit Critias dux tyrannorum, quum quidem exadverſus Thraſybulum fortiſſime pugnaret.

CAP. III. Hoc dejecto, Pauſanias venit Atticis auxilio, rex Lacedæmoniorum. Is inter Thraſybulum & eos, qui urbem tenebant, fecit pacem, his conditionibus: *Ne qui, præter triginta tyrannos,* [12] *& decem, qui poſtea prætores creati,* [13] *ſuperioris more crudelitatis erant uſi, afficerentur exilio: neve cujuſquam bona publicarentur:* [14] *reipublicæ procuratio populo redderetur.* Præclarum hoc quoque Thraſybuli, quod reconciliata pace, quum plurimum in civitate poſſet, legem tulit; *ne quis anteactarum rerum accuſaretur, neve mulctaretur:* [15] eamque illi legem OBLIVIONIS appellarunt. Neque vero hanc tantum ferendam curavit, ſed etiam ut valeret, effecit. Nam quum quidam ex his, qui ſimul cum eo in exilio fuerant, cædem facere eorum vellent, cum quibus in gratiam reditum fuerat; publice prohibuit, & id, quod pollicitus erat, præſtitit.

INTERPRETATIO.

(i) *Nam non reſiſtentibus vim inferri prohibuit.* (k) *Nullum in acie cæſum exuit.*

NOTÆ.

chia tumulus eſt in Cherſoneſi formam curvatus, ingreſſum habens ore anguſto, a quo murus 40 ſtadiorum longitudinis protendebatur, Athenarum urbem cum Piræeo, duobuſque aliis portubus conjungens. Ovid. 6. Metamorph.

Munychioſque volans agros, gratamque Minervæ
Deſpiciebat humum.

10 *Neminem jacentem veſte ſpoliavit.*] Ut ſe tantum adverſus improbos & armatos cives pugnare oſtenderet, præterquam quod turpe eſt, & forti Duce indignum, ex mortuis lucrum captare, ut refert Ariſtoteles Rhet. 11.

11 *Cecidit Critias.*] Illum cum Hippomacho cecidiſſe narrat Xenoph. l. 2. de reb. gr. Juſtinus vero l. 5. c. 9. in eo bello non Hippomachum, ſed Hippolochum & Critiam omnium tyrannorum ſæviſſimos periiſſe ait, quod ad idem referri puto.

12 *Et decem, qui poſtea Prætores creati.*] Ii ſunt qui in Piræeo imperabant; Xenoph. lib. 2. de reb. gr.

13 *Superioris more crudelitatis erant uſi.*] Hoc eſt, qui triginta tyrannorum inhumanitatem æmulati fuerant.

14 *Reip. procuratio populo redderetur.*] Id eſt, ſtatus Democraticus reſtitueretur.

15 *Eamque illi legem oblivionis appellarunt.*] Græci ἀμνηστίαν vocant, qua lege cautum erat, ut ne qua rerum præteritarum mentio fieret, omniſque memoria ſempiterna oblivione deleretur. Sic Cicero Philippica 1. Et Valer. Max. lib. 4. cap. 1.

CAP.

CAP. IV. Huic pro tantis meritis, [16] honoris corona a populo data est, [17] facta duabus virgulis oleaginis: (l) quæ, quod amor civium, non vis, expressérat, nullam habuit invidiam, magnaque fuit gloria. Bene ergo [18] Pittacus ille, qui septem sapientum numero est habitus, [19] quum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent, *Nolite, rogo vos,* (inquit) *mihi dare quod multi invideant, plures etiam concupiscant. Quare ex istis nolo amplius quam centum jugera, quæ & meam animi æquitatem & vestram voluntatem indicent. Nam parva munera, diutina:* (m) *opulenta, non propria esse consueverunt.* Illa igitur corona contentus Thrasybulus, neque amplius requisivit, neque quenquam honore se antecessisse existimavit. Hic sequenti tempore, quum prætor classem [20] ad Ciliciam appulisset, neque satis diligenter in castris eius agerentur vigiliæ, [21] a barbaris, ex oppido noctu eruptione facta, in tabernaculo interfectus est.

INTERPRETATIO.

(l) *Quæ, quia ex Civium benevolentia, non ex violentia, obvenerat.* (m) *Opulenta, non stabilia esse solent.*

NOTÆ.

16 *Honoris corona.*] Hac donabatur quisquis de Rep. bene meritus erat in magna populi frequentia, adjuncto præconis elogio. Casaub.

17 *Facta duabus virgulis oleaginis.*] Quod etiam in usu fuit apud Romanos antequam Coronas e floribus texere didicissent. Unde Virg. 7. Æn.

Centum Oratores augusta ad mœnia Regis
Ire jubet, ramis velatos Palladis omnes.

Quia vel qui pacem poscebant, vel pacis authores erant, olivæ frondibus coronabantur.

18 *Pittacus ille.*] Philosophus Mitylenæus, de quo vide Laertium in ejus vita.

19 *Quum ei Mitylenæi multa millia jugerum agri muneri darent.*] Quandoquidem ille ex Lesbo insula Melanchrum tyrannum ejecerat, & Phrynonem hostium ducem in singulari certamine reti injecto implicitum superaverat: Vide Laertium, ibidem.

20 *Ad Ciliciam appulisset.*] Cilicia, hodie Caramania, Regio est in minori Asia, Syriæ proxima, Tauro monti subjecta. Hunc tamen non in Cilicia, sed in Pamphilia, prope Aspendum ejusdem regionis urbem noctu, in castris interfectum fuisse scribit Xenoph. l. 4. c. 17.

21 *A Barbaris.*] Hoc est ab Aspendiis, qui propter agrorum suorum devastationem in eum infensi, noctu urbe sua erumpentes trucidarunt.

IX. CONON.

IX.

[1]CONON ATHENIENSIS.

CAP. I.

PEloponnesio bello accessit ad rem publicam, in eoque ejus operâ magni fuit; nam & prætor pedestribus exercitibus præfuit, & præfectus classis res magnas mari gessit. Quas ob causas præcipuus ei honos habitus est. [2] Namque omnibus unus insulis præfuit. In qua potestate [3] Theram cepit, coloniam Lacedæmoniorum. Fuit etiam extremo Peloponnesio bello prætor, [4] quum apud Ægos flumen copiæ Athenienſium a Lysandro sunt devictæ. [5] Sed tum abfuit, eoque pejus res administrata est, (a) nam & prudens rei militaris, & diligens erat imperii. Itaque nemini erat his temporibus dubium, si adfuisset, illam Athenienses calamitatem accepturos non fuisse.

CAP. II. Rebus autem afflictis quum patriam obsideri audisset, non quæsivit ubi ipse tuto viveret, sed unde præsidio esset civibus suis. Itaque contulit se ad Pharnabazum satrapem Ioniæ & Lydiæ, [6] eundemque generum regis & propinquum: apud quem

INTERPRETATIO.

(a) *Si quidem & artem militarem callebat, & ducis partes strenue implebat.*

NOTÆ.

1 CONON.] Is Timothei Athenienſis, non Samii filius fuit.

2 *Namque omnibus unus insulis præfuit.*] Hæc opinio cum omnibus aliis pugnare videtur; nisi forte id tempus intelligatur quo victis ad Cnidum amnem Lacedæmoniis adjuvante Pharnabazo, Classi regis Persarum præfectus, omnes insulas a Lacedæmoniis avertit, ut infra videbatur.

3 *Theram cepit.*] Neque sic legendum, neque ut quidem volunt *Pheras*, autumo; sed mihi magis arridet, *Pharas cepit*, ut colligi potest ex his verbis Xenoph. lib. 4. de reb. gr. Κατὰ στάσιν δὲ πρῶτον εἰς Φαρὰς, de qua etiam urbe meminit Pausanias in Achaicis, estque in Creta insula, a Messeniis condita. De qua Plinius, l. 4. c. 12.

4 *Quam apud Ægos flumen.*] De hoc in Lysandro.

5 *Sed tum abfuit.*] Id Xenoph. l. 2. c. 3. de reb. gr. & Plutarchus in vita Lysandri negant, eumque ex eo prælio fugisse ad Evagoram Cypri Regem cum 8. triremibus testantur; quibus & Justinus l. 6. & Isocrates in Evagora non dissentiunt.

6 *Eundemque generum regis.*] Duxerat enim Pharnabazus Apamam unam ex Xerxis filiabus. Plutarchus in Artaxerxe.

ut

multum gratia valeret, multo labore multisque effecit periculis. Nam quum Lacedæmonii Athenienſibus devictis, in [7] ſocietate non manerent, quam cum Artaxerxe fecerant, Ageſilaumque bellatum miſiſſent in [8] Aſiam, maxime impulſi a Tiſſapherne, qui ex intimis regis ab amicitia ejus defecerat, & cum Lacedæmoniis coierat ſocietatem; hunc adverſus Pharnabazus habitus eſt imperator: re quidem vera exercitui præfuit Conon, ejuſque omnia arbitrio geſta ſunt. Hic multum [9] ducem ſummum Ageſilaum impedivit, ſæpeque ejus conſiliis obſtitit. (b) Neque vero non fuit apertum, ſi ille non fuiſſet, Ageſilaum Aſiam Tauro tenus regi fuiſſe erepturum. Qui poſteaquam domum a ſuis civibus revocatus eſt, quod Bœotii & Athenienſes Lacedæmoniis bellum indixerant: Conon nihil ſecius apud præfectos regis verſabatur, hiſque omnibus maximo erat uſui.

CAP. III. Defecerat a rege Tiſſaphernes, neque id tam Artaxerxi quam cæteris erat apertum. Multis enim magniſque meritis apud regem, etiam quum in officio non maneret, valebat. Neque id mirandum ſi non facile ad credendum inducebatur, reminiſcens, ejus ſe opera Cyrum fratrem ſuperaſſe. Hujus accuſandi gratia Conon a Pharnabazo ad regem miſſus, poſteaquam venit, primum ex more Perſarum [10] ad Chiliarchum, qui ſecundum gradum imperii tenebat, [11] Tithrauſtem acceſſit, ſeque oſtendit cum rege colloqui velle, nemo enim ſine hoc admittitur. Huic ille inquit, *Nulla mora eſt: ſed tu delibera, utrum colloqui malis, an per literas edere, quæ cogitas. Neceſſe eſt enim ſi in conſpectum venerit venerari te regem,* (c) quod προσκυνεῖν illi vocant. Hoc ſi tibi

INTERPRETATIO.

(b) *Manifeſtumque fuit, ſi hic defuiſſet, fore ut Ageſilaus Aſiam ad Taurum uſque Artaxerxi abſtuliſſet.* (c) *Quod adorare hi nuncupant.*

NOTÆ.

7 *In ſocietate non manerent.*] Nepoti refragantur Xenoph. lib. 4. de reb. & Plutarchus in Apophtheg. Illi enim narrant Ageſilaum a Lacedæmoniis in Aſiam eſſe miſſum, eo quod auderent Artaxerxem exercitum & claſſem adverſus Græcos parare. Non igitur Lacedæmonii, ſed Perſæ in ſocietate non manebant.

8 *Maxime impulſi a Tiſſapherne.*] Tiſſaphernes præfectus Perſarum, cui regis juſſu caput abſciſſum eſt propter proditionem. Xenoph. in Ageſilao; & Diodor. l. 14.

9 *Ducem ſummum Ageſilaum.*] Hic Archidami filius, qui poſt Agidis fratris ſui mortem regno potitus eſt.

10 *Ad Chiliarchum.*] Χιλίαρχος a Græcis dicitur qui mille viris præponitur. Joſeph. l. 3. de bello Judaico: *Milites*, inquit, *ad Centuriones, illi ad Chiliarchos conveniunt.* Sed ut dicam quod ſuper ea re ſentio; Chiliarchi gradus ſecundus erat a Rege, totiuſque regiæ curationem habebat, quemadmodum apud Romanos Præfectus prætorio, & apud Francos olim, *Le Maire du Palais*; ſine cujus venia nemo ad regem accedere poterat.

11 *Tithrauſtem.*] Nomen ipſius Chiliarchi, qui Regis juſſu Tiſſapherni caput abſcidit. Xenoph. in Ageſilao.

grave

grave eſt, (d) per me nihilo ſecius, editis mandatis, conficies quod ſtudes. Tum Conon: Mihi vero, inquit, non eſt grave quemvis honorem habere regi: ſed vereor ne civitati meæ ſit opprobrio, ſi, quum ex ea ſim profectus quæ cæteris gentibus imperare conſueverit, potius barbarorum quam illius more fungar. Itaque quæ volebat, huic ſcripta tradidit.

CAP. IV. Quibus cognitis, rex tantum autoritate ejus motus eſt, ut Tiſſaphernem hoſtem judicarit, & Lacedæmonios bello perſequi juſſerit, & ei permiſerit, [12] quem vellet, eligere ad diſpenſandam pecuniam. (e) Id arbitrium Conon negavit ſui eſſe conſilii, ſed ipſius, qui optime ſuos noſſe deberet. Sed ſe ſuaderi, Pharnabazo id negotii daret. Hinc magnis muneribus donatus, ad mare eſt miſſus ut Cypriis & Phœnicibus, cæteriſque civitatibus maritimis, naves longas imperaret, claſſemque quæ proxima æſtate mare tueri poſſet, compararet, dato adjutore Pharnabazo, ſicut ipſe voluerat. Id ut Lacedæmoniis eſt nunciatum, (f) non ſine cura adminiſtrarunt, quod majus bellum imminere arbitrabantur, quam ſi cum barbaro ſolum contenderent. Nam ducem fortem & prudentem regiis opibus præfuturum, ac ſecum dimicaturum videbant, quem neq; conſilio neque copiis ſuperare poſſent. Hac mente magnam contrahunt claſſem: proficiſcuntur Piſandro duce. Hos Conon [13] apud Cnidum adortus, magno prælio fugat, multas naves capit, complures deprimit. Qua victoria non ſolum Athenæ, ſed etiam cuncta Græcia, [14] quæ ſub Lacedæmoniorum fuerat imperio, [15] liberata eſt. Conon cum parte navium in patriam venit: muros dirutos a Lyſandro utroſque & Piræei & Athenarum, reficiendos curat, pecuniæque quinquaginta talenta, quæ a Pharnabazo acceperat, civibus ſuis donat.

INTERPRETATIO.

(d) Mea *pariter* opera, ſcriptis *acarna exponendo, quod optas exequeris.* (e) *Hanc electionem non ad ſe, ſed ad eum pertinere dixit.* (f) *Non abſque ſollicitudine res geſſerunt.*

NOTÆ.

12 *Quam vellet eligere ad diſpenſandam pecuniam.*] Is apud Romanos Quæſtor dicebatur, qui ſcilicet cogendis adminiſtrandiſque pecuniis præficiebatur.

13 *Apud Cnidum.*] Urbs eſt in extremo cornu peninſulæ, Cariæ adhærentis, hodie vulgo *Cabo-Erio*, non longe ab Halicarnaſſo, & Co inſula; hæc olim Praxitelis Venere nobilitata fuit, unde Horatius 1. Carm. Ode 30.

O Venus, Regina Cnidi, Paphique,
Sperne dilectam Cypron, &c.

14 *Quæ ſub Lacedæmoniorum fuerat imperio.*] Scilicet maritimo, de quo tamdiu certamen fuit inter Spartiatas, & Athenienſes.

15 *Liberata eſt.*] In perpetuum aſſertæ Græciæ libertatis monumentum, binæ ſtatuæ, ſumptu publico, erectæ ſunt prope Jovis Servatoris ſimulachrum, quarum altera Cononi, altera Evagoræ Cypriorum Regi, teſte Plutarcho, dicata eſt.

CAP.

CAP. V. Accidit huic, quod cæteris mortalibus, [16] *ut inconſideratior in ſecunda, quam in adverſa eſſet fortuna.* Nam claſſe Peloponneſiorum devicta, quum ultum ſe [17] injurias patriæ putaret, plura concupivit, quam efficere potuit. Neque tamen ea non pia & probanda fuerunt, quod potius patriæ opes augeri, quam regis, maluit. Nam quum magnam autoritatem ſibi pugna illa navali, quam apud Cnidum fecerat, conſtituiſſet, non ſolum inter barbaros, ſed etiam inter omnes Græciæ civitates: clam dare operam cœpit, ut Ioniam & Æoliam reſtitueret Athenienſibus. Id quum minus diligenter eſſet celatum, [18] Teribazus, qui Sardibus præerat, Cononem evocavit, ſimulans ad regem eum ſe mittere velle magna de re. Hujus nuncio parens, quum veniſſet, in vincula conjectus: In quibus aliquandiu fuit. Nonnulli eum ad regem abductum, ibique periiſſe ſcriptum reliquerunt. Contra ea [19] Dinon hiſtoricus, cui nos plurimum de Perſicis rebus credimus, effugiſſe ſcripſit. Illud addubitat, utrum [20] Teribazo ſciente, an imprudente ſit factum.

NOTÆ.

16 *Ut inconſideratior in ſecunda, quam in adverſa eſſet fortuna.*] Idem de Cononе refert Polybius 17. hiſtor. Et certe, hoc velut in more poſitum eſt, ut quos ſecunda fortuna amplectitur, hos quoque cæcitatis ſuæ participes faciat.

17 *Injurias patriæ.*] A Lacedæmoniis illatas.

18 *Teribazus.*] Qui Sardibus præerat Cononem evocavit. At paulo aliter iſtud refert Xenophon lib. 4. de reb. gr. Diodorus lib. 14. Aiunt enim Teribazum Cononi, ob res proſpere ab eo geſtas, invidiſſe, & hac prætexta cauſa, quod Athenienſibus pecunia & claſſe regiâ urbes acquireret, eum Sardeis perductum in vincula conjeciſſe. Iſocrates tamen per omnia fere Nepoti conſentit, & aperte ſignificat in Panegyrico, Cononem immerito a Perſis eſſe comprehenſum.

19 *Dinon hiſtoricus.*] Hic Perſica ſcripſit, Clitarchi pater fuit, vixitque tempore Artaxerxis Occhi, & Philipp. Voſſ. l. 4. de hiſt. gr. c. 8.

20 *Teribazo.*] Pedeſtrium copiarum Præfecto. Diodor. lib. 16.

X.

[1]DION, HIPPARINI FILIUS, SYRACUSANUS.

CAP. I.

NObili genere natus, (a) [2] utraq; implicatus tyrannide Dionysiorum. [3] Namque ille superior, [4] Aristomachen, sororem Dionis, habuit in matrimonio: ex qua duos filios, Hipparinum & Nysæum, procreavit: totidemque filias, Sophrosynen & Areten. [5] Quarum priorem Dionysio filio eidem, cui regnum reliquit, nuptum dedit: alteram, Areten, Dioni: Dion autem præter nobilem propinquitatem, generosamque majorum famam, multa alia a natura habuit bona. In his ingenium docile, come, aptum ad artes optimas: magnam corporis dignitatem, [5] quæ non minimum commendat: magnas præterea divitias a patre relictas, quas ipse tyranni muneribus auxerat. Erat intimus Dionysio priori, neque minus propter mores quam affinitatem. Namque etsi Dionysii crudelitas ipsi displicebat, tamen salvum illum propter necessitudinem, [6] magis etiam suorum causa esse studebat. Aderat in magnis rebus; ejusque consilio multum movebatur tyrannus, nisi qua in re major ipsius cupiditas intercesserat. Legationes vero om-

INTERPRETATIO.

(a) *Cum utroque Dionysio Tyranno* affinitate *junctus.*

NOTÆ.

1 DION, HIPPARINI FILIUS.] Hipparinum hunc Syracusanorum optimatum illustrissimum fuisse constat ex Diodoro l. 16. Item ex Suida & Plutarcho.

2 *Utraque implicatus tyrannide Dionysiorum.*] Scilicet, patris & filii, qui ambo tyranni dicti sunt.

3 *Namque ille superior.*] Pater, nempe, qui ætate superior.

4 *Aristomachen sororem Dionis.*] Duas uxores uno die duxit Dionysius superior, teste Æliano l. 13. var. hist. Alteram Locrensem nomine Doridem, & alteram nomine Aristænetam Hipparini filiam, Dionis sororem. Unde patet Ælianum & Nepotem circa nomen ultimæ dissentire. Ex Locrensi Dionysium juniorem habuit; ex Dionis sorore Hipparinum & Nysæum filios, vel Narsæum, ut vult Diodorus. Vide Ciceronem 5. libro Tusc. Quæst.

5 *Quæ non minimum commendat.*] Alias, *Commendatur*, quod non improbo.

6 *Magis etiam suorum causa.*] Nimirum, propter sororis suæ liberos.

nes, quæ eſſent illuſtriores, per Dionem adminiſtrabantur. Quas quidem ille diligenter obeundo, fideliter adminiſtrando, crudeliſſimum nomen tyranni ſua humanitate tegebat. Hunc a Dionyſio miſſum (b) Carthaginenſes ſuſpexerunt, ut neminem unquam Græca lingua loquentem magis ſint admirati.

CAP. II. Neque vero hæc Dionyſium fugiebant, nam quanto eſſet ſibi ornamento, ſentiebat. Quo fiebat, ut uni huic maxime indulgeret, neque eum ſecus diligeret ac filium. Qui quidem, quum [7] Platonem Tarentum veniſſe fama in Siciliam eſſet perlata, [8] adoleſcenti negare non potuit, (c) quin eum arceſſeret, quum Dion ejus audiendi cupiditate flagraret. (d) Dedit ergo huic veniam, magnaque eum ambitione [9] Syracuſas perduxit. Quem Dion adeo admiratus eſt atque adamavit, ut ſe totum ei traderet. [10] Neque vero minus Plato delectatus eſt Dione. Itaque quum a Dionyſio tyranno [11] crudeliter violatus eſſet, quippe quem venundari juſſiſſet, tamen [12] eodem rediit, ejuſdem Dionis precibus adductus. Interim in morbum incidit Dionyſius: quo cum graviter conflictaretur, quæſivit a medicis Dion, *quemadmodum ſe haberet: ſimulque ab his petiit, ſi forte majori eſſet periculo, ut ſibi faterentur. Nam velle ſe cum eo colloqui de partiendo regno,* [13] *quod ſororis ſuæ filios ex illo natos, partem regni putabat debere habere.* Id medici non tacuerunt, & ad Dionyſium filium ſermonem retulerunt. Quo ille commotus, ne agendi cum eo eſſet Dioni pote-

INTERPRETATIO.

(b) *Pœni veverati ſunt.* (c) *Quominus illum acciret.* (d) *Huic igitur facultatem adducendi fecit, & exquiſito apparatu illum Syracuſas advexit.*

NOTÆ.

7 *Platonem Tarentum veniſſe.*] Hodie vulgo *Tarento*, urbs eſt Apuliæ notiſſima, in intimo receſſu ſinus, qui ab ea dicitur Tarentinus.

8 *Adoleſcenti negare non potuit.*] Id eſt, Dioni, qui tum in florente juventa erat, quum Platonem prima vice audivit, valde docilis, & ingenio acerrimo. Plutarch. in Dione.

9 *Syracuſas perduxit.*] Civitatem totius Siciliæ tunc facile Principem, quæ ſub Pachyno monte ſita eſt, ubi fons Arethuſa Poetarum carminibus celebratus. Vide Cicer. 6. in Verrem; hodie vulgo *aragoſa.*

10 *Neque minus Plato delectatus eſt Dione.*] Vide Laertium in ejus vita. Hujus etiam rei argumento ſunt verſus ejus in Dionem, qui dilectum a Platone, atque ardenter amatum indicant.

11 *Crudeliter violatus eſſet.*] Quia Platonem de virtute viri boni, & de juſtitia diſputantem ferre non potuit, quippe qui vitam juſtorum eſſe beatam, tyrannorum miſeram diceret; ideo inhumaniter eum habuit tyrannus, & tanquam mancipium in foro venundari juſſit. Diodorus l. 15. & Plutarchus in Libello cui Titulus eſt;

Πῶς ἄν τις διαφύγοι τὸν κόλακα

12 *Eodem rediit.*] Iterum in Siciliam navigaſſe Plato ipſemet teſtis eſt, ſed poſt mortem Dionyſii prioris; quia ſecundus Dionyſius literis ipſi promiſerat fore ut ſi veniret, exulanti Dioni omnia concederet.

13 *Quod ſororis ſuæ filios.*] Eos nimirum qui ex Ariſtomacha ſorore ſua & Dionyſio antiquiore nati erant.

ſtas, (e) [14] patri ſoporem medicos dare coegit. Hoc æger ſumpto, ſomno ſopitus, diem obiit ſupremum.

CAP. III. [15] Tale initium fuit Dionis & Dionyſii ſimultatis; eaque multis rebus aucta eſt. Sed tamen primis temporibus aliquandiu ſimulata inter eos amicitia manſit, quumque Dion non deſiſteret obſecrare Dionyſium, ut Platonem Athenis arceſſeret, & ejus conſiliis uteretur; [16] ille, qui in alia re vellet patrem imitari, [17] morem ei geſſit: eodemque tempore [18] Philiſtum hiſtoricum Syracuſas reduxit, [19] hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidi. Sed de hoc [20] in eo meo libro plura ſunt expoſita qui de hiſtoricis Græcis conſcriptus eſt. Plato autem tantum apud Dionyſium autoritate potuit, valuitque eloquentia, ut perſuaſerit tyrannidis facere finem, libertatemque reddere Syracuſanis. [21] A qua voluntate Philiſti conſilio deterritus, aliquanto crudelior eſſe cœpit.

CAP. IV. Qui quidem, quum, a Dione ſe ſuperari videret ingenio, autoritate, amore populi; verens ne, ſi eum ſecum haberet, aliquam occaſionem ſui daret opprimendi, navem ei triremem dedit, [22] qua Corinthum deveheretur; (f) [23] oſtendens, ſe id utriuſ-

INTERPRETATIO.

(e) Potionem *ſoporiferam parenti a Medicis dari voluit.* (f) *Indicans, id a ſe fieri in commune utriuſque bonum, ne, propter mutuam diffidentiam, alteruter alterum ſupplantaret.*

NOTÆ.

14 *Patri ſoporem.*] Φάρμακον ὑπνωτικὸν, ſoporiferam potionem quæ ex nigri papaveris, & cicutæ ſucco parari ſolet, eaque frigidiſſima eſt, quo mortis genere Athenienſes capite damnatos necare ſolebant. Unde Juven. Sat. 7.

—— hunc inopem vidiſtis Athenis
Nil præter gelidas aufæ conferre cicutas.

15 *Tale initium fuit Dionis & Dionyſii ſimultatis.*] Paulo aliter ſuper ea re ſentiunt Diodorus lib. 16. & Plutarch. in Dione.

16 *Ille, qui in aliqua re vellet patrem imitari.*] Nam Dionyſius ſuperior Platonem acciverat, ut ſupra dictum eſt.

17. *Morem ei geſſit.*] Id eſt, Dioni obtemperans ad Platonem ſcripſiti, cujus epiſtolæ ſumma extat inter epiſtolas Platonis.

18 *Philiſtum hiſtoricum.*] Cui a Dionyſio patre regno pulſus fuerat; revocatus eſt autem in invidiam Dionis & Platonis; varias ille conſcripſit hiſtorias de reb. Siculis, cum eſſet Adriæ otioſus & exul. Voſſius de hiſtoricis Græcis.

19. *Hominem amicum non magis tyranno, quam tyrannidi.*] Id eſt, qui non minus tyrannum, quam tyrannidem amabat; revera enim cum Dionyſio ſtricto amore copulabatur, nec ejus indoles a tyrannide abhorrebat.

20 *In eo meo libro.*] Hunc nobis temporum injuria abſtulit, ſolumque ejus deſiderium reliquit.

21 *A qua voluntate Philiſti conſilio deterritus.*] Hunc, ut mox diximus, ab exilio revocaverat Dionyſius junior, ut aliquem haberet qui Platoni & Dioni adverſaretur.

22. *Qua Corinthum deveheretur.*] Corinthus urbs Achaiæ celeberrima, duobus portubus inclyta, in Iſthmo Peloponneſi, cujus veluti clauſtrum eſt, ſita.

23 *Oſtendens, ſe id utriuſque facere*

que

que facere cauſa, ne, quum inter ſe timerent, alteruter alterum præoccuparet. Id quum factum multi indignarentur, (g) magnæque eſſet invidiæ tyranno; Dionyſius omnia, quæ moveri poterant Dionis, in naveis impoſuit, ad eumque miſit. Sic enim eximari volebat, id ſe non odio hominis, ſed ſuæ ſalutis feciſſe cau- Poſtea vero quam audivit eum in Peloponneſo manum comrare, ſibique bellum facere conari, [24] Areten Dionis uxorem a- nuptum dedit, [25] filiumque ejus ſic educari juſſit, ut indulgen- turpiſſimis imbueretur cupiditatibus. Nam puero, priuſquam bes eſſet, ſcorta adducebantur, vino epuliſq; obruebatur, (h) neq; ullum tempus ſobrio relinquebatur. [26] Is uſque eo vitæ ſtatum mmutatum ferre non potuit, poſtquam in patriam rediit pater, amque appoſiti erant cuſtodes qui eum [27] a priſtino victu deducerent) ut ſe e ſuperiore parte ædium dejecerit, atque ita interiit.

CAP. V. Sed illuc revertor. Poſtquam Corinthum pervenit Dion, & eodem perfugit [28] Heraclides ab eodem expulſus Dionyſio, qui præfectus fuerat equitum; omni ratione bellum comparare cœperunt: ſed non multum proficiebant, [29] quod multorum annorum tyrannis, magnarum opum putabatur. Quam ob uſam [30] pauci ad ſocietatem periculi perducebantur. Sed Dion, tus non tam ſuis copiis, quam odio tyranni, maximo animo duas onerariis navibus, quinquaginta annorum imperium, munitum ingentis longis navibus, decem equitum, centum peditum millibus, profectus oppugnatum, quod omnibus gentibus admirabile eſt

INTERPRETATIO.

(g) *Magnamque in tyrannum invidiam concitaſſet.* (h) *Neque ut ſobrius eſſet tium dabatur.*

NOTÆ.

cauſa.] Aliter Plutarchus, aliter Dionyſius illud narrant; Plutarchus quidem in Dione, Diodorus vero lib. 15.

24 *Areten Dionis uxorem alii nuptum it.*] Scilicet, Timocrati familiari ſuo, ſed invitam. Sic Plutarchus em.

25 *Filiumque ejus.*] Hunc Aretæum alii Hipparinum, alii Hipparionem vocant.

26 *Is uſque eo vitæ ſtatum commutatum ferre non potuit.*] Ea de re ſuſe agitur Plutarchus in Dione.

27 *A priſtino victu deducerent.*] Id eſt, a priſtino vivendi genere, corruptoque moribus revocarent.

28 *Heraclides ab eodem expulſus.*] Hunc turbulentum, ſeditioſum, mobilem, infidum, rei militaris imperitum ſcribit Plutarchus.

29 *Quod multorum annorum tyrannis.*] Non de Tyranno, ſed de Tyrannide hic loquitur, quæ jam quinquaginta ab hinc annis inceperat ſub priore Dionyſio, qui ſe relinquere filio tyrannidem adamante, ſeu vinculis adamantinis vinctam dicebat. Plutarchus in Dione. Diodor. lib. 15. Ælianus lib. 6.

30 *Pauci ad ſocietatem.*] Triginta Syracuſanos, qui in Peloponneſo exulabant, Dionem ſecutos eſſe tradit Diodorus, ſed multos in Græcia propter tyranni odium ſe ipſi adjunxiſſe veriſimile eſt.

viſum, adeo facile perculit, ut poſt diem tertium, quam Siciliam attigerat, 31 Syracuſas introierit. Ex quo intelligi poteſt, *Nullum eſſe imperium tutum niſi benevolentia munitum.* 32 Eo tempore aberat Dionyſius, & in Italia claſſem operiebatur, adverſariorum ratus neminem ſine magnis copiis ad ſe venturum: quæ res eum fefellit. Nam Dion his ipſis qui ſub adverſarii fuerant poteſtate, (i) regios ſpiritus repreſſit, totiuſque ejus partis Siciliæ potitus eſt, quæ ſub Dionyſii poteſtate fuerat: parique modo urbis Syracuſarum, præter arcem 33 & inſulam adjunctam oppido: eoque rem perduxit, ut talibus pactionibus pacem tyrannus facere vellet: *Siciliam Dion obtineret, Italiam Dionyſius,* 34 *Syracuſas Apollocrates, cui maximam fidem uni habebat Dion.*

CAP. VI. Has tam proſperas, tamque inopinatas res conſequuta eſt ſubita commutatio. Quod fortuna ſua mobilitate, quem paulo ante extulerat, demergere eſt adorta. Primum in filio, de quo commemoravi ſupra, ſuam vim exercuit. 35 Nam quum uxorem reduxiſſet, quæ alii fuerat tradita, filiumque vellet revocare ad virtutem a perdita luxuria; accepit graviſſimum parens vulnus morte filii: 36 deinde orta diſſenſione inter eum & Heraclidem; qui quidem principatum non concedens, factionem comparavit. Neque is minus valebat apud optimates, quorum conſenſu præerat claſſi, quum Dion exercitum pedeſtrem teneret. Non tulit hoc animo æquo Dion, & verſum illum Homeri retulit 37 ex ſecunda rhapſodia, in quo hæc ſententia eſt: *Non poſſe bene geri rempublicam multorum imperiis.* Quod dictum magna invidia conſequuta eſt. Namque aperuiſſe videbatur ſe omnia in ſua poteſtate eſſe velle. Hanc ille non lenire obſequio, ſed acerbitate op-

INTERPRETATIO.

(i) *Tyrannicam ſuperbiam arcuit.*

NOTÆ.

31 *Syracuſas introierit.*] Hujus reditus magnificentiam, & lætitiam deſcribunt Plutarchus in Dione, & Diodorus ibidem.

32 *Eo tempore aberat Dionyſius.*] Tunc enim circa Cauſoniam, ſeu Colonem erat, oppidum in prima Italiæ fronte apud Locros ſitum. Plin. lib. 3. c. 10. Nec niſi ſeptimo poſt Dionis reditum die Syracuſas reverſus eſt. Diodorus lib. 15.

33 *Et inſulam adjunctam oppido.*] Inſula portio erat urbis; nam Syracuſæ conſtabant veluti ex quatuor urbibus. Livius 25. annal.

34 *Syracuſas Apollocrates.*] Hunc Dionyſii filium fuiſſe ſcribit Plutarchus & Strabo lib. 6.

35 *Nam quum uxorem reduxiſſet.*] Nempe Areten, quæ, expulſo Dione, Timocrati invita nupſerat, ut ſupra dictum eſt.

36 *Deinde orta diſſenſione inter eum & Heraclidem.*] Siquidem ille Dioni Principatum non concedebat. Porro, ut inquit Seneca in Agamemnone,

Nec regna ſocium ferre, nec tæda ſciunt.

Lege Orationem Heraclidis apud Plutarchum.

37 *Ex ſecunda Rhapſodia.*] Id eſt,

primere

primere ſtuduit; Heraclidemque, quum Syracuſas veniſſet, interficiendum curavit.

CAP. VII. Quod factum omnibus maximum timorem injecit; nemo enim illo interfecto ſe tutum putabat. Ille autem adverſario remoto, licentius eorum bona, quos ſciebat adverſus ſe ſenſiſſe, militibus diſpertivit, quibus diviſis, quum quotidiani maximi fierent ſumptus, celeriter pecunia deeſſe cœpit, (k) [38] neque quo manus porrigeret, ſuppetebat, niſi in amicorum poſſeſſiones. Id ejuſmodi erat, ut quum milites reconciliaſſet, amitteret optimates. Quarum rerum cura frangebatur: & (l) inſuetus male audiendi, non æquo animo ferebat, de ſe ab his male exiſtimari, quorum paulo ante in cœlum fuerat elatus laudibus. Vulgus autem, offenſa in eum militum voluntate, liberius loquebatur, & tyrannum non ferendum dictitabat.

CAP. VIII. Hæc ille intuens, quum quemadmodum ſederet, neſciret, & quorſum evaderent, timeret: [39] Callicrates quidam civis Athenienſis, qui ſimul cum eo ex Peloponneſo in Siciliam venerat, homo & callidus & ad fraudem acutus, ſine ulla religione ac fide, adit ad Dionem, & ait eum in magno periculo eſſe propter offenſionem populi, & odium militum: quod nullo modo evitare poſſet, niſi alicui ſuorum negotium daret, qui ſe ſimularet illi inimicum: quem ſi inveniſſet idoneum, facile omnium animos cogniturum, adverſarioſque ſublaturum, quod inimici ejus diffidenti ſuos ſenſus aperturi forent. Tali conſilio probato, excipit has partes ipſe Callicrates, & ſe armat imprudentia Dionis. Ad eum interficiendum ſocios conquirit: adverſarios ejus convenit, conjurationem confirmat. (m) Res, multis conſciis quæ gereretur, elata refertur ad Ariſtomachen ſororem Dionis, uxoremque Areten. Illæ timore perterritæ conveniunt, cujus de periculo timebant. At ille negat, a Callicrate fieri ſibi inſidias: ſed illa quæ agerentur, fieri præcepto ſuo. Mulieres nihilo ſecius Callicra-

(k) *Neque quod raperet, ſupererat, præter ea quæ ab amicis poſſidebantur.* (l) *Nec qui* probra *de ſe audire ſoleret.* (m) *Quia per multos conſcios res agitabatur, divulgata.*

NOTÆ.

ex ſecundo Iliad. libro, ubi ſic legitur,

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, εἷς κοίρανος ἔστω,
Εἷς βασιλεύς, ᾧ ἔδωκε Θεὸς πάις ἀγκυλομήτεω.

38 *Neque quo manus porrigeret, ſuppetebat.*] Quidam legunt, *Neque amplius quid porrigeret, ſuppetebat*, niſi amicorum poſſeſſiones. Qui ſenſus fere idem eſt.

39 *Callicrates quidam.*] Hunc Calippum nominant Plutarchus, Diodorus, Suidas, & Athenæus, lib 11. cap. 23.

tem [40] in ædem Proſerpinæ deducunt, [41] ac jurare cogunt, (n) nihil ab illo periculi fore Dioni. Ille hac religione non modo ab incepto non deterritus, ſed ad maturandum concitatus eſt, verens ne prius conſilium aperiretur ſuum, quam conata perfeciſſet.

CAP. IX. Hac mente, proximo die feſto, quum a conventu ſe remotum Dion domi teneret, atque in conclavi edito recubuiſſet: conſciis loca munitiora oppidi tradidit, domum cuſtodibus ſepſit, a foribus qui non diſcederent, certos præfecit. Navem triremem armatis ornat, [42] Philocratique fratri ſuo tradit, eamque in portu agitari jubet, ut ſi exercere remiges vellet: cogitans, ſi forte conſiliis obſtitiſſet fortuna, ut haberet, quo fugeret ad ſalutem. Suorum autem e numero [43] Zacynthios adoleſcentes quoſdam elegit cum audaciſſimos, tum viribus maximis; hiſque dat negotium, ut ad Dionem eant inermes, ſic ut conveniendi gratia viderentur venire. Hi propter notitiam ſunt intromiſſi. At illi, ut limen ejus intrarunt, [44] foribus obſeratis, in lecto cubantem invadunt, [45] colligant: fit ſtrepitus, adeo ut exaudiri poſſit foris. Hic, ſicut ante ſæpe dictum eſt, quam *inviſa ſit ſingularis potentia, & miſeranda vita, qui ſe metui quam amari malunt*, cuivis facile intellectu fuit. Namque illi ipſi cuſtodes, [46] ſi propitia fuiſſent voluntate, foribus effractis ſervare eum potuiſſent, quod illi inermes, telum foris flagitantes, vivum tenebant. Cui quum ſuccurreret nemo, Lyco quidem Syracuſanus per feneſtras gladium dedit, quo Dion interfectus eſt.

CAP. X. Confecta cæde, quum multitudo viſendi gratia introiiſſet, nonnulli ab inſciis pro noxiis conciduntur; nam celeri rumore dilato, Dioni vim allatam, multi concurrerant quibus tale

INTERPRETATIO.

(n) *Nullatenus ſe Dioni nociturum.*

NOTÆ.

40 *In ædem Proſerpinæ.*] Cereris & Jovis filiæ, quæ cum in Campis Ennæis flores legeret in Sicilia, a Plutone rapta eſt, & in hujus honorem templum erectum eſt. Claudianus de raptu Proſerp.

41 *Ac jurare cogunt.*] Sacramentum ejuſmodi, quod maxime formidandum exiſtimabatur, hac ſolemnitate fiebat, teſte Plutarcho in Dione; qui fidem præſtabat, in Cereris templum deſcendens, Deæ purpuram, quibuſdam peractis ſacrificiis, induebat, tumque facem tenens, ſe fidem ſervaturum jurabat.

42 *Philocratique fratri ſuo.*] Alias Philoſtratus nominatur.

43 *Zacynthios adoleſcentes.*] Zacynthus inſula eſt non longe a Cephalenia in Ionio mari, nunc vulgo *Zante*. At vero quidam non Zacynthios, ſed Sagunthinos legunt, propter nominis affinitatem.

44 *Foribus obſeratis.*] Intus ab iis qui intromiſſi fuerant; quanquam Plutarchus ab illis, qui extra erant clauſas ſeu ad ſe adductas eſſe, dicit.

45 *Colligant.*] Vinculis aſtringunt.

46 *Si propitia fuiſſent voluntate.*] Alias, *propria*.

facinus

facinus displicebat. Hi falsa suspicione ducti, immerentes, ut sce-
ratos occidunt. (o) Hujus de morte ut palam factum est, mira-
biliter vulgi immutata est voluntas. Nam qui vivum eum tyran-
num vocitarant, eundem liberatorem patriæ, tyrannique expulso-
rem prædicabant. Sic subito misericordia odio successerat, ut eum
suo sanguine, si possent, (p) 47 ab Acheronte cuperent redimere:
Itaque in urbe, celeberrimo loco, elatus publice 49 sepulcri mo-
numento donatus est. Diem obiit circiter annos quinquaginta
quinque natus, quartum post annum, quam ex Peloponneso in Si-
ciliam redierat.

INTERPRETATIO.

(o) *Ut mors ejus vulgata est.* (p) *Ad vitam optarent revocare.*

NOTÆ.

47 *Ab Acheronte cuperent redimere.*] Sic Cicero; *Post reditum in Senatu*, ex omnes Metellos præstantissimos cives pæne ex Acheronte excitatos. Porro Acheron est Epiri fluvius apud Geographos, apud Poetas vero Inferorum, sic dictus, ἀπὸ τῦ ἄχεος ἰέσθαι. Quasi doloris fluvius.

48 *Itaque in urbe, celeberrimo loco.*] Quod sane eximii honoris indicium fuit, quia veteres quemquam, nisi forte Imperatores, in urbe sepelire non solebant.

49 *Sepulchri monumento donatus est.*] Duplicis erant generis sepulchra; alia sumptu publico facta; alia quæ tantum ex decreto publico erigebantur: Prima iis tantum concedebantur qui optime de Rep. meriti fuerant: Secunda vero claris quidem viris permittebantur, quia in Athenienſium Rep. non licebat sepulchra defunctorum ornare, quantum aut hæredum, aut ipsius etiam defuncti ambitio postulasset; sed de tumulis majoris impensæ cognoscebatur. Casaubon.

XI.

XI.

[1]IPHICRATES ATHENIENSIS.

CAP. I.

NON tam magnitudine rerum gestarum, [2] quam disciplina militari nobilitatus est. Fuit enim talis dux, ut non solum ætatis suæ cum primis compararetur, sed ne de majoribus natu quidem quisquam anteponeretur. Multum vero in bello est versatus; sæpe exercitibus præfuit; [3] nusquam culpa male rem gessit; semper consilio vicit, tantumque eo valuit, ut multa in re militari partim nova attulerit, partim meliora fecerit. [4] Namque ille pedestria arma mutavit. Quum ante illum imperatorem maximis clypeis, brevibusque hastis, minutis gladiis uterentur; ille e contrario [5] peltam pro parma fecit, a quo postea peltastæ pedites appellantur, ut ad motus concursusque essent leviores, (a) [6] hastæ modum duplicavit, gladios longiores fecit. Idem genus loricarum mutavit, [7] & pro ferreis atque æneis, (b) lineas dedit. Quo fa-

INTERPRETATIO.

(a) *Hastas duplo* majores *fecit.* (b) *Ex lino* textas *præbuit.*

NOTÆ.

1 IPHICRATES ATHENIENSIS.] Iphicratem Satoris filium non pauci existimant, inter quos Aristoteles 1. Rhet. Xenoph. lib. 6. Plutarchus, Athenæus, Ælianus, & alii quam plures.

2 *Quam disciplina militari.*] Fuit & præterea optimus Rhetor, unde Justin. lib. 6. c. 5. ait in Iphicrate non imperatorias tantum, verum & oratorias fuisse artes.

3 *Nusquam culpa male rem gessit.*] In re militari tamen ejus consilium reprehendit Xenoph. lib. 6. de reb. gr. in fine.

4 *Namque ille pedestria arma mutavit.*] Vide Diodorum lib. 13. cum quo Nepos prorsus consentit.

5 *Peltam pro parma fecit.*] Peltæ amazonicæ hederæ folio similes erant; Thraciæ quadrangulæ, teste Suida; pelta autem scutum est brevissimum & fere quadratum; parma vero, brevius & mobilius, ac fere rotundum: formam Peltæ describit Xenoph. apud Jul. Pollucem lib. 1. Onomast. c. 10.

6 *Hastæ modum duplicavit.*] Quod patet ex his Diodori verbis; Ἥυξησε τὸ δόρατος ἡμιολίῳ μεγέθει. Id est, hastas magnitudine sesqui altera auxit.

7 *Et pro ferreis atque æneis, lineas dedit.*] Propterea quod ferreæ & æneæ

cto expeditiores milites reddidit; nam pondere detracto, quod æque corpus tegeret, & leve eſſet, curavit.

CAP. II. Bellum cum Thracibus geſſit; 8 Seuthen ſocium Athenienſium in regnum reſtituit. Apud Corinthum tanta ſeveritate exercitui præfuit, ut nullæ unquam in Grecia neque exercitatiores copiæ, (c) neque magis dicto audientes fuerint duci, in 5 imque conſuetudine adduxit, ut quum prælii ſignum ab imperatore eſſet datum, ſine ducis opera ſic ordinatæ conſiſterent, ut inguli a peritiſſimo imperatore diſpoſiti viderentur. 9 Hoc exercitu (d) moram Lacedæmoniorum interfecit, quod maxime to- 10 ta celebratum eſt Græcia. 10 Iterum eodem bello omnes copias eorum fugavit, quo facto magnam adeptus eſt gloriam. 11 Quum Artaxerxes Ægyptio regi bellum inferre voluiſſet, Iphicratem ab Athenienſibus petivit ducem, (e) quem præficeret exercitui conductitio, cujus numerus 12 duodecim millium fuit. Quem quidem ſic 15 omni diſciplina militari erudivit, ut 13 quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati ſunt, ſic Iphicratenſes apud Græcos in ſumma laude fuerint. 14 Idem ſubſidio Lacedæmoniis profectus, Epaminondæ retardavit impetus. Nam niſi ejus adven-

INTERPRETATIO.

(c) *Nec magis obſequentes Dux habuerit.* (d) *Partem Spartanorum cecidit.* (e) *Quem mercenariis copiis præponeret.*

NOTÆ.

majori oneri & impedimento eſſent, quam commodo; lineæ vero maximo lent uſui, nullique fere impedimento: fiebant autem linei Thoraces hoc odo; linum aceto, cui ſal eſſet adctum, imbuendo & macerando, deinde ita cogebatur ut ſol ditatem ac raſſitiem lintei decies & amplius in ſe complicati haberet. Vide ſuper ea re Nicetam Acominatum l. 1. rerum Iſaaci Ageli.

8 *Seuthen ſocium Athenienſium.*] Quidam Scothym legunt; hic eſt qui apud Curtium l. 10. c. 1. Scuthes Odryſias dicitur, quem non Regem Poliænus facit 7. Stratag.

9 *Hoc exercitu moram Lacedæmoniorum interfecit.*] Mora vox Græca eſt, quæ idem valet ac μοῖρα, hoc eſt *Pars*; qua voce utebantur Lacedæmonii & Dores. Diodorus μόρα appellat, quod moram hic dicimus. Hujus Turmæ ſeu Cohortis cladem multis verbis exponit Xenoph. l. 4. de reb. gr.

10 *Iterum eodem bello omnes copias eorum fugavit.*] Et ubi & quando id factum ſit, difficile eſt in aliis hiſtoricis detegere, niſi forte hæc ſit pugna de qua loquitur Xenoph. lib. 6. de reb. gr. fere ab exordio.

11 *Quum Artaxerxes Ægyptio Regi.*] Nimirum Acori, ut vult Lambinus.

12 *Exercitui conductitio.*] Conductitius exercitus ille eſt qui ex militibus mercede conductis, ceu mercenariis conſtat.

13 *Quemadmodum quondam Fabiani milites Romani appellati ſunt ſic Iphicratenſes apud Græcos, &c.*] Fabiani milites a Fabio maximo, qui cunctator dictus, & qui cunctando vires Annibalis attrivit; ſic Joviniani, Herculiani milites apud Zozimum & Mamertinum.

14 *Idem ſubſidio Lacedæmoniis profectus.*] Nimirum clade apud Leuctram per Epaminondam egregium

tus

tus appropinquaſſet, non prius Thebani Sparta abſceſſiſſent quam captam incendio deleſſent.

CAP. III. Fuit autem & animo magno & corpore, [15] imperatoriaque forma, ut ipſo aſpectu cuivis injiceret admirationem ſui: ſed in labore remiſſus nimis, parumque patiens, ut Theopompus memoriæ prodidit. Bonus vero civis, fideque magna: quod cum in aliis rebus declaraverit, tum maxime in [16] Amyntæ Macedonis liberis tuendis. [17] Namque Eurydice mater Perdiccæ & Philippi, cum his duobus liberis, Amynta mortuo, ad Iphicratem confugit, ejuſque opibus defenſa eſt. Vixit ad ſenectutem [18] placatis in ſe ſuorum civium animis. Cauſam capitis ſemel dixit bello ſociali ſimul cum Timotheo, eoque judicio eſt abſolutus. Meneſthea filium reliquit [19] ex Threſſa [20] Coti Regis filia. Is quum interrogaretur, *Utrum pluris patrem matremne faceret: Matrem*, inquit. Id quum omnibus mirum videretur; at ille, *Merito*, inquit, *facio*; [21] *nam pater, quantum in ſe fuit, Thracem me genuit: contra ea mater Athenienſem.*

NOTÆ.

Thebanorum Ducem Lacedæmoniis illata.

15 *Imperatoriaque forma.*] Quæ in frontis & corporis majeſtate conſiſtit, unde pulchri dicuntur Imperio digni. Sic Plin. de Trajano in Panegyrico.

16 *In Amyntæ Macedonis liberis.*] Cujus filius Philippus Alex. magni pater.

17 *Namque Eurydice mater Perdiccæ & Philippi.*] Vide Q. Curtii ſupplementum in principio, ubi de Eurydice & Perdicca ſermo eſt.

18 *Placatis in ſe ſuorum civium animis.*] Nam Athenienſes irati Iphicratem & Timotheum in Judicium vocatos multis talentis multaverant, & imperandi munere abdicarant, quod infra videbitur: Sed Poliænus cum Nepote conveniens, Iphicratem & accuſatum eſſe ſignificat, & abſolutum.

19 *Ex Threſſa.*] Id eſt, in Thracia nata.

20 *Coti Regis.*] Thraciæ Rex fuit. Alii *Cotyis* legi volunt.

21 *Nam pater, quantum in ſe fuit, Thracem me genuit: contra ea mater Athenienſem.*] Sic Patris cum barbara matrimonium carpere videtur, eumque ſolum arguere, ſi quid alienum a Græcorum urbanitate & moribus haberet; nam Pater ejus quantum in ſe fuit Thracem genuit, quia uxorem Threiſſam duxit; immo vero mater, quantum potuit, Athenienſem fecit, quia viro Athenienſi nupſit.

XII. CHA-

XII.

CHABRIAS ATHENIENSIS.

CAP. I.

HIC quoque in ſummis habitus eſt ducibus, [1] reſque multas memoria dignas geſſit. Sed ex his elucet maxime Inventum jus in prælio, quod apud Thebas fecit, quum Bœotiis ſubſidio veniſſet. Namque in ea victoria fidente ſummo duce Ageſilao, fugatis jam ab eo conductitiis catervis, [2] reliquam phalangem lo- 5
co vetuit cedere, (a) [3] obnixoque genu ſcuto, projectaque haſta, impetum excipere hoſtium docuit. Id novum Ageſilaus intuens, progredi non eſt auſus, ſuoſque jam incurrentes, (b) tuba revocavit. Hoc uſque eo in Græcia fama celebratum eſt, ut illo ſtatu Cha- 10
brias ſibi ſtatuam fieri voluerit, quæ publice ei ab Athenienſibus in foro conſtituta eſt. Ex quo factum eſt, [4] ut poſtea (c) athletæ [5] cæ-

INTERPRETATIO.

(a) *Clypeoque ad genu* firmiter *acclinato, porrectaque haſta.* (b) *Receptui cecinit.* (c) *Eo in* corporis *habitu ſtatuas ponerent, in quo victoriam obtinuiſſent.*

NOTÆ.

1 *Reſque multas memoria dignas geſſit.*] De quibus fuſe Xenoph. lib. 5. de reb. gr. Diodorus lib. 15. Plutarchus in Phocione. Demonſthenes oratione in Leptinem; quem etiam non ſolum res memoria dignas geſſiſſe, ſed & dixiſſe teſtatur Plutarchus in Apophthegm.

2 *Reliquam Phalangem.*] Dupliciter apud Authores Phalangis nomen accipitur; apud Macedones turba erat conſtans octo peditum millibus; apud alios Græciæ populos, ſtabile dicitur agmen ſine determinato numero ubi vir viro, arma armis conſerta ſunt; quo ſenſu hic accipitur.

3 *Obnixoque genu ſcuto.*] De hoc habitu ad præliandum compoſito vide Marcellinum, & D. Ambroſium, cui Romani teſtudinem ſubſtituerunt.

4 *Ut poſtea Athletæ.*] Ii dicebantur qui certaminibus, quæ a Græcis ἀγῶνες γυμνικοὶ vocantur, viciſſent; ii & Gymnici, quia nudi pugnabant quinque certaminum generibus, luctatione, pugilatu, curſu, ſaltu, pancratio.

5 *Cæterique artifices.*] Quales ſunt Scenici, Muſici, Pantomimi, & alii ejuſmodi.

terique artifices, (c) his ſtatibus in ſtatuis ponendis uterentur, in quibus victoriam eſſent adepti.

CAP. II. Chabrias autem multa in Europa bella adminiſtravit, quum dux Athenienſium eſſet: (d) [6] multa in Ægypto [5] ſua ſponte geſſit. Nam Nectanebum adjutum profectus, (e) regnum ei conſtituit. [7] Fecit idem Cypri, ſed publice ab Athenienſibus Evagoræ adjutor datus: neque prius inde diſceſſit quam totam inſulam bello devinceret, qua ex re Athenienſes magnam gloriam ſunt adepti. Interim bellum inter Ægyptios & Perſas conflatum [10] eſt, & Athenienſes cum Artaxerxe ſocietatem habebant: Lacedæmonii cum Ægyptiis; [8] a quibus magnas prædas Ageſilaus rex eorum faciebat. Id intuens Chabrias, quum in re nulla Ageſilao cederet, [9] ſua ſponte eos adjutum profectus, Ægyptiæ claſſi præfuit, pedeſtribus copiis Ageſilaus.

[15] CAP. III. Tum præfecti regis Perſiæ, legatos miſerunt Athenas queſtum, quod Chabrias adverſum regem bellum gereret cum Ægyptiis. Athenienſes diem certam Chabriæ præſtituerunt, quam ante, domum niſi rediſſet, capitis ſe illum damnaturos denunciarunt. Hoc ille nuncio Athenas rediit, neque ibi diutius eſt [20] moratus, quam fuit neceſſe. Non enim libenter erat ante oculos civium ſuorum, quod & vivebat laute, & indulgebat ſibi liberalius, quam ut invidiam vulgi poſſet effugere. *Eſt enim hoc commune vitium in magnis liberiſque civitatibus, ut invidia gloriæ comes ſit, & libenter de his detrahant, quos eminere videant altius;* [25] *neq; animo æquo pauperes alienam* [10] *opulentium intuuntur fortunam.* Itaque Chabrias, quoad ei licebat, plurimum aberat. Neque vero ſolus ille aberat Athenis libenter, ſed omnes fere principes fecerunt idem, quod tantum ſe ab invidia putabant afuturos, [11] quan-

INTERPRETATIO.

(d) *Plurima ad Nilum privato jure fecit.* (e) *Illi principatum aſſervit.*

NOTÆ.

6 Multa in Ægypto ſua ſponte geſſit.] Id eſt, ſine publica authoritate. Tulit autem auxilium Ægyptiis quorum tunc Rex erat *Tachus*; vel, ut Polyæno placet, *Thamus*, cujus filius *Nectanebus*, alias *Nectenabus*, quem non filium, ſed fororis ejus filium vocat Plutarchus in Ageſilao.

7 Fecit idem Cypri.] Pro, *in Cypro*; vel fecit idem *Cypri Regi*.

8 A quibus magnas prædas Ageſilaus Rex eorum faciebat.] Sic Cicero in Verrem: maximos quæſtus, prædaſque feciſſe.

9 Sua ſponte eos adjutum profectus] Id eſt, ſine ſuffragio & decreto populi, ut jam ſupra; nam Diodorus ſcribit eum ab Acoride fuiſſe arceſſitum.

10 Opulentium intuuntur fortunam.] Pro *opulentorum*; *opulens*, pro *opulentus*, ex Auſonio. *Non opulens nec egens, parcus ſine ſordibus egi. Violens*, pro *violentus*, ex Horatio Od. 30. lib. 3.

11 Quantum a conſpectu ſuorum recesſiſſent] Quia ſubductio ſui ab o-

tum

tum a conſpectu ſuorum receſſiſſent. Itaque Conon plurimum Cypri vixit, Iphicrates in Thracia, [12] Timotheus Lesbi, [13] Chares in Sigæo. [14] Diſſimilis quidem Chares horum & factis & moribus: ſed tamen Athenis & honoratus & potens.

CAP. IV. Chabrias autem periit bello ſociali, tali modo. Oppugnabant Athenienſes Chium: erat in claſſe Chabrias privatus, ſed omnes, qui in magiſtratu erant, authoritate anteibat, eumque magis milites quam qui præerant, aſpiciebant. Quæ res ei maturavit mortem. Nam dum primus ſtudet portum intrare, & gubernatorem jubet eo dirigere navem, ipſe ſibi perniciei fuit. Quum enim eo penetraſſet, cæteræ non ſunt ſequutæ. Quo facto circumfuſus hoſtium concurſu, quum fortiſſime pugnaret, [16] navis roſtro percuſſa cœpit ſidere. [17] Hinc quum refugere poſſet, ſe in mare dejeciſſet; quod ſuberat claſſis Athenienſium, [18] quæ exciperet natantem: perire maluit, [19] quam armis abjectis navem relinquere, in qua fuerat vectus. Id cæteri facere noluerunt, qui nando in tutum pervenerunt. At ille, *præſtare honeſtam mortem turpi vitæ* exiſtimans, comminus pugnans telis hoſtium interfectus eſt.

NOTÆ.

ulis vulgi lividi omnem invidiæ viam præcidit.

12 *Timotheus Lesbi.*] De Timotheo nox; Lesbos, inſula eſt, de qua ſupra.

13 *Chares in Sigæo.*] Chares Athenienſium Dux in promiſſis facilis & promptus; unde iſtud *Charetis pollicitationes*; uidas. Sigæum Idæ promontorium eſt; Ariſt. l. 5. animalium. Ælianus ero & Pomponius oppidum dicunt. Apud Strabonem lib. 13. tamen duo unt ejus nominis oppida ſibi vicina; t eſt apud Plinium.

14 *Diſſimilis quidem Chares.*] Super a re Diodorum & Plutarchum in Aoththegm. conſule.

15 *Oppugnabant Athenienſes Chium.*] Chius inſula eſt Ionum clariſſima, prope Erithras urbem min. Aſiæ. Plin. lib. 5. cap. 31.

16 *Navis roſtro percuſſa cœpit ſidere.*] Pro peſſum ire, & demergi; nam ſidere Anchoræ dicuntur quæ fundo infixæ hærent; unde illud Poetæ Horatii,

Prinſque Cœlum ſidet inferius mari.

Et apud Senecam Rhet. Suaſoriar. 1.

Accumulat fragor ipſe metus, jam ſidere limo
Navigia, & rapido deſertam flamine claſſem.

17 *Hinc quum refugere poſſet, ſi ſe in mare dejeciſſet.*] Alii cum negatione, leguntque, *hinc quum refugere non poſſet, niſi ſe in mare, &c.* utrumque non improbandum mihi videtur.

18 *Quæ exciperet natantem.*] Quidam legunt, *Natantes.*

19 *Quam armis abjectis.*] Quia probrum erat, & dedecus militare.

IX. TIMO-

XIII.

TIMOTHEUS, [1]*CONONIS* FILIUS, ATHENIENSIS.

CAP. I.

HIC a patre acceptam gloriam multis auxit virtutibus. [2] Fuit enim disertus, impiger, [3] laboriosus, rei militaris peritus, neque minus civitatis regendæ. Multa hujus sunt præclare facta, sed hæc maxime illustria. [4] Olynthios & Byzantios bello subegit: Samum cepit, in qua oppugnanda, superiori bello Athenienses mille & ducenta talenta consumpserant. Hanc ille sine ulla publica impensa populo restituit. [5] Adversus Cotyn bella gessit, ab eoque mille & ducenta talenta prædæ in publicum detulit. [6] Cyzicum obsidione liberavit. [7] Ariobarzani simul cum Agesilao auxilio profectus est: a [8] quo quum Laco pecuniam numeratam accepisset, ille cives suos agro atque urbibus augeri maluit quam id sumere, cujus partem domum suam ferre posset. Itaque accepit [9] Erichthonem & Sestum.

NOTÆ.

1 CONONIS FILIUS.] Ex Threicia pellice, quæ postea modestiæ exemplum evasit. Athenæus lib. 13. c. 13.

2 *Fuit enim disertus.*] Idem testatur Cicero lib. 1. de Offic. *Africanus*, inquit, *cumulavit bellicam gloriam; quod idem fecit Timotheus Cononis filius, qui quum belli laude non inferior fuisset quam pater, ad eam laudem, doctrinæ & ingenii gloriam adjecit.*

3 *Laboriosus.*] Φιλοπονος; seu laboris amicus.

4 *Olynthios & Byzantios.*] Olynthus, urbs Thraciæ, olim Atticæ ditionis. De Byzantio jam supra dictum est.

5 *Adversus Cotyn bella gessit.*] Vel *Cotym*; quidam etiam Cotum, ut supra in Iphicrate. Hic Paphlagonum; ille Thracum rex fuit.

6 *Cyzicum obsidione liberavit.*] Cyzicus urbs antiqua in Mysia ad Propontidem, juxta Ptolemæum, & alios.

7 *Ariobarzani simul cum Agesilao.*] Ariobarzanes ille Persarum Regis Satrapes fuit, qui jam pridem a Rege defecerat.

8 *A quo quum Laco.*] Agesilaus designatur.

9 *Itaque accepit Erichthonem & Sestum.*] Erichthonem Abydi synonymum esse conjicit Abrahamus Ortelius. Sunt qui *Erithonem* & *Sextum* legant; quidam Crithonem; quidam etiam Crithoten: Est vero Crithote urbs in Chersoneso Thraciæ, quam Athenienses, Miltiade Duce, incoluerunt, ut supra dictum est in Miltiade, Suida

CA

CAP. II. Idem classi præfectus circumvehens Peloponnesum, Laconicam populatus, classem eorum fugavit. [10] Corcyram sub imperium Athenienſium redegit, ſocioſque idem [11] adjunxit Epirotas, [12] Athamanas, Chaonas, omneſque eas gentes quæ [13] mare illud adjacent. Quo facto Lacedæmonii de diutina contentione deſtiterunt, & ſua ſponte Athenienſibus [14] imperii maritimi principatum conceſſerunt, pacemque his legibus conſtituerunt; *ut Athenienſes mari duces eſſent.* Quæ victoria tantæ fuit Atticis lætitiæ, ut tum primum [15] aræ paci publicæ ſint factæ, eiq; [16] deæ pulvinar ſit inſtitutum. Cujus laudis ut memoria maneret, [17] Timotheo publice ſtatuam in foro poſuerunt: qui honos huic uni ante hoc tempus contigit; ut quum patri populus ſtatuam poſuiſſet, filio quoque daret. Sic juxta poſita recens filii, [18] veterem patris renovavit memoriam.

CAP. II. Hic quum eſſet magno natu, & magiſtratus gerere deſiſſet: bello Athenienſes undique premi ſunt cœpti. Defecerat Samus, [19] deſcierat Helleſpontus, [20] (a) Philippus jam tunc valens Macedo multa moliebatur: [21] cui oppoſitus Chares quum

INTERPRETATIO.

(a) *Philippus Macedo jam tum potens, plurima machinabatur.*

NOTÆ.

& Stephano teſtibus. Seſtus vero ad Helleſpontum Abydo objecta in eadem Cherſoneſo ſita, ut jam dictum eſt.

10 *Corcyram ſub Imperium Athenienſium redegit.*] Inſula eſt in Ionio mari, nunc vulgo *Corfu*; ut ſupra.

11 *Adjunxit Epirotas.*] Epiri regionis Græciæ verſus Adriaticum mare incolas, qui primo Pyrrhidæ dicti ſunt.

12 *Athamanas.*] Quidam *Athamatas*; alii *Athamantios*; alii *Acarnanas*; ex Diodoro, quod non improbo, quia in eo tractu nulli inveniuntur populi qui ſuperioribus cogniti fuerint. De Acarnanibus autem jam dictum eſt.

13 *Quæ mare illud adjacent.*] Antiqua loquendi forma; pro, quæ mari illi, vel, ad mare illud adjacent.

14 *Imperii maritimi principatum.*] Quem per ſeptuaginta quinque annos ſervaverunt, poſtquam diu de illo cum Lacedæmoniis Athenienſes contendiſſent.

15 *Aræ paci publicæ ſint factæ.*] Aras paci jam poſitas poſt victoriam Cimonis in Perſas ad Eurymedontem ſcribit Plutarchus in Cimone, quod Nepoti repugnare videtur.

16 *Eique Deæ pulvinar ſit inſtitutum.*] Quod apud Romanos in more poſitum eſt, ut & apud Græcos, ex Livio, & aliis qui frequenter de Lectiſterniis loquuntur, ſeu ſacris pulvinaribus.

17 *Timotheo publice ſtatuam in foro poſuerunt.*] Statuam hanc inter eas numerat Pauſanias, quæ in Arce Minervæ poſitæ ſunt.

18 *Veterem patris renovavit memoriam.*] In aliis legitur memoria, quaſi dicas; recens filii ſtatua, veterem patris ſtatuam memoria renovavit, quod parum mihi probandum videtur.

19 *Deſcierat Helleſpontus.*] Id eſt, ora Helleſpontiaca ab Athenienſium partibus defecerat.

20 *Philippus jam tunc valens.*] Alexandri magni pater.

21 *Cui oppoſitus Chares cum eſſet.*] Hunc Athenienſium Ducem ſegnem, tardum, deliciiſque affluentem ſcribit Athenæus, lib. 12. cap. 15. & Theopompus lib. 45. Plutarchus vero in

eſſet, non ſatis in eo præſidii putabatur. [22] Fit Meneſtheus prætor, filius Iphicratis, gener Timothei, & ut ad bellum proficiſcantur, decernitur. Huic in conſilium dantur duo, uſu & ſapientia præſtantes, quorum conſilio uteretur, [23] pater & ſocer: quod in his tanta erat authoritas, ut magna ſpes eſſet, per eos amiſſa poſſe recuperari. Hi quum Samum profecti eſſent, & eodem Chares eorum adventu cognito, cum ſuis copiis proficiſceretur, ne quid abſente ſe geſtum videretur: accidit quum in inſulam appropinquarent, ut magna tempeſtas oriretur: quam evitare duo veteres imperatores utile arbitrati (b) ſuam claſſem ſuppreſſerunt. At ille temeraria uſus ratione, non ceſſit majorum natu autoritati, &, ut in ſua navi eſſet fortuna, quo contenderat, pervenit, eodemque ut ſequerentur, ad Timotheum & Iphicratem nuncium miſit. Hinc male re geſta, compluribus amiſſis navibus, eodem, unde erat profectus, ſe recepit, literaſque Athenas publice miſit, (c) ſibi proclive fuiſſe Samum capere, niſi a Timotheo & Iphicrate deſertus eſſet. Ob eam rem (d) in crimen vocabantur. Populus acer, ſuſpicax, mobilis, adverſarius, invidus etiam potentiæ domum revocat: accuſantur proditionis. [24] Hoc judicio damnatur Timotheus, liſque ejus æſtimatur centum talentis. Ille odio ingratæ civitatis coactus, [25] Chalcidem ſe contulit.

CAP. IV. Hujus poſt mortem, quum populum judicii ſui pœniteret, multæ novem partes detraxit, & decem talenta Cononem filium ejus ad muri quandam partem reficiendam juſſit dare. In quo fortunæ varietas eſt animadverſa. Nam quos avus Conon muros ex hoſtium præda patriæ reſtituerat, eoſdem nepos cum ſumma ignominia familiæ, ex ſua re familiari reficere coactus eſt. Timothei autem moderatæ ſapientiſque vitæ quum pleraque poſſimus proferre teſtimonia, uno erimus contenti, quod ex eo facile conjici poterit quam charus ſuis fuerit. Quum Athenis adoleſcentulus cauſam diceret, non ſolum amici privatique hoſpites ad eum

INTERPRETATIO.

(b) *Naves ſuas continuerunt.* (c) *A ſe facile Samum capi potuiſſe.* (d) *Ut rei æſtimabantur.*

NOTÆ.

Phocione ſic de eo cenſet; *Charetem itaque populus non tam ſuo merito quam Oratorum ambitione, & ſtudiis partium, huic expeditioni præficiunt.*

22 *Fit Meneſtheus Prætor.*] Meneſtheus Iphicratis filius, de quo jam ſupra in Iphicrate.

23 *Pater & ſocer.*] Id eſt, Iphicrates, & Timotheus.

24 *Hoc judicio damnatur Timotheus.*] Quia etſi una cum illo Iphicrates accuſatus fuiſſet, tamen abſolvitur, ut ſup. in Iphicrate.

25 *Chalcidem ſe contulit.*] Urbem Eubœæ ad Euripum; unde Virg. 6. Æn.

Chalcidicaque levis tandem ſuper adſtitit arce.

defen-

defendendum convenerunt, sed etiam in eis [26] Jason tyrannus, qui illo tempore fuit omnium potentissimus. Hic, quum in patria sine satellitibus se tutum non arbitraretur, Athenas sine ullo præsidio venit, tantique hospitem fecit, ut mallet se capitis periculum adire, quam Timotheo de fama dimicanti deesse. Hunc adversus tamen, Timotheus postea populi jussu bellum gessit. [27] *Patriæ enim sanctiora jura, quam hospitii esse* duxit. Hæc extrema fuit ætas imperatorum Athenienſium, Iphicratis, Chabriæ, Timothei, neque post illorum obitum quisquam dux in illa urbe fuit dignus memoria. Venio nunc ad fortissimum Virum, maximique consilii omnium barbarorum, exceptis duobus Carthaginiensibus Hamilcare & Hannibale.

NOTÆ.

26 *Jason Tyrannus.*] Non clarus ille Argonautarum Dux, sed, ut quidam volunt, Thessalorum tyrannus, cujus meminerunt Xenoph. Diodorus, Plutarchus, & alii complures.

27 *Patriæ enim sanctiora jura, quam hospitii esse duxit.*] Quod ei veluti probrum aliquod objicit Æschines Orat. περὶ παραπρεσβ.

XIV.

DAMES.

CAP. I.

1 DE quo hoc plura referemus, quod & obscuriora sunt ejus gesta pleraque, & ea, quæ prospere ei cesserunt, non magnitudine copiarum, sed consilii; 2 quo tantum non omnes superabat, acciderunt. Quorum nisi ratio explicata fuerit, res apparere non poterunt. 3 Datames patre Camissare, natione Care, matre Scythissa natus, primum militum numero fuit apud Artaxerxem, eorum, qui regiam tuebantur. Pater ejus Camissares, quod & manu fortis, & bello strenuus, & regi multis locis fidelis erat re-

NOTÆ.

1 *De quo hoc plura referemus.*] Sic omnes fere editiones incipiunt præter Lambinianam, quæ ab his verbis incipit; *Venio nunc ad fortissimum virum*, &c. quæ verba membranæ veteres Timotheo adscribunt.

2 *Quo tantum non omnes superabat.*] Alias, quo tamen omnes superabat.

3 *Datames patre Camissare, natione Care, matre Scythissa.*] Id est, cujus pater Camissares ex Caria natus erat, mater ex Scythia. Porro Caria, nunc vulgo *Lango*, Regio minoris Asiæ, inter Lyciam & Ioniam. Vide Plin. l. 3. c. 27.

pertus, 4 habuit provinciam partem Ciliciæ 5 juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri. Datames militare munus fungens primum, qualis esset aperuit bello, quod rex 6 adversus Caduſios gessit. Namque hic multis millibus interfectis, magni fuit ejus opera. Quo factum est, ut, quum in eo bello cecidisset Camissares, paterna ei traderetur provincia.

CAP. II. Pari se virtute postea præbuit, 7 quum Autophradates jussu regis bello persequeretur eos qui defecerant. Namque ejus opera hostes, quum castra jam intrassent, profligati sunt, exercitusque reliquus conservatus regis est. Qua ex re majoribus rebus præesse cœpit. Erat eo tempore 8 Thyus, Dynastes Paphlagoniæ, antiquo genere natus, a Pylæmene illo, quem Homerus Troico bello 9 a Patroclo interfectum ait. Is regi dicto audiens non erat: quam ob causam bello eum persequi constituit, eiq; rei præfecit Datamen, propinquum Paphlagonis, namq; ex fratre & sorore erant nati. Quam ob causam Datames omnia primum experiri voluit, ut sine armis propinquum ad officium reduceret. Ad quem quum venisset sine præsidio, quod ab amico nullas vereretur insidias, pene interiit. Nam Thyus eum clam interficere voluit. Erat mater cum Datame, amita Paphlagonis; ea quid ageretur resciit, filiumque monuit; ille fuga periculum evitavit, bellumque indixit Thyo. 10 In quo quum ab Ariobarzane, præfecto Lydiæ & Ioniæ, totiusque Phrygiæ, desertus esset, nihilo segnius perseveravit, vivumque Thyum cepit cum uxore & liberis.

CAP. III. Cujus facti ne prius fama ad regem, quam ipse perveniret, dedit operam. Itaque omnibus insciis, eo ubi erat rex, venit, posteroque die Thyum, hominem maximi corporis terribilique facie, quod & niger, & capillo longo, barbaque erat promissa, 11 optima veste contexit, quam satrapæ regii gerere consue-

NOTÆ.

4 *Habuit provinciam partem Ciliciæ.*] Quidam legunt, *habuit provinciam Ciliciæ*; quod minus probo, quia Leucosyri non omnem Ciliciam incolebant, sed partem tantum cui præpositus est. Cilicia autem, nunc vulgo Caramania, regio est minoris Asiæ Tauro monti subjecta.

5 *Juxta Cappadociam, quam incolunt Leucosyri.*] Cappadocia est regio Pontica, quam Euphrates a majore Armenia dividit. Leucosyri vero eam Cappadociæ partem incoluerunt, quæ circa ostia Thermodoontis. Plin. l. 6.

6 *Adversus Caduſios.*] Sunt Mediæ populi ad Caspium mare. Vide Strab. l. 11.

7 *Quum Autophradates.*] Lydiæ Satrapes, de quo Diodorus l. 15.

8 *Thyus Dynastes Paphlagoniæ.*] Hunc Paphlagoniæ Regem vocat Athenæus ex Theopompo lib. 4. Paphlagonia minoris Asiæ Regio ad Septemtrionale litus versa.

9 *A Patroclo interfectum ait.*] Ex ipso Homero, non a Patroclo Achillis amico, sed a Menelao Lacedæmoniorum Rege interemptum esse Pylæmenem cognoscimus. Iliad. lib. 5.

10 *In quo quum ab Ariobarzane.*] De quo vide Diodorum, lib. 15.

11 *Optima veste contexit.*] Nimirum purpura, auroque distincta, qua provinciarum rectores ornari solebant; verant.

verant. 12 Ornavit etiam torque, atque armillis aureis, cæteroque regio cultu. Ipſe agreſti, duplicique amiculo circundatus, hirtaq; tunica, 13 gerens in capite galeam venatoriam, dextra manu clavam, (a) ſiniſtra copulam, victum ante ſe Thyum agebat, ut ſi feram beſtiam captam duceret. Quem quum omnes proſpicerent, propter novitatem ornatus, ignotamque formam, ob eamque rem magnus eſſet concurſus, fuit nemo non qui agnoſceret Thyum, regique nunciaret. Primo non accredidit. Itaque Pharnabazum miſit exploratum: a quo ut rem geſtam comperit, ſtatim admitti juſſit, magnopere delectatus cum facto, tum ornatu: in primis quod non vilis rex in poteſtatem inopinanti venerat. Itaque magnifice Datamen donatum ad exercitum miſit, 14 qui tum contrahebatur, duce Pharnabazo & Tithrauſte ad bellum Ægyptium, (b) parique eum atque illos imperio eſſe juſſit. Poſtea vero quam Pharnabazum rex revocavit, illi ſumma imperii tradita eſt.

CAP. IV. Hic quum maximo ſtudio compararet exercitum, Ægyptumque proficiſci pararet, ſubitó a rege literæ ſunt ei miſſæ, ut Aſpim aggrederetur, 15 qui Cataoniam tenebat, quæ gens jacet ſupra Ciliciam, confinis Cappadociæ. Namque Aſpis ſaltuoſam regionem caſtelliſque munitam incolens, non ſolum imperio regis non parebat, ſed etiam finitimas regiones vexabat, & quæ regi portarentur abripiebat. Datames, etſi longe aberat ab his regionibus, 16 & a majore re abſtrahebatur, tamen regis voluntati morem gerendum putavit: Itaque cum paucis, ſed viris fortibus, navem conſcendit; exiſtimans, id quod accidit, facilius ſe imprudentem & imparatum parva manu oppreſſurum, quam paratum, quamvis magno exercitu. Hac delatus, in Ciliciam egreſ-

INTERPRETATIO.

(a) *Læva vinculum.* (b) *Eumque illis imperio adæquavit.*

NOTÆ.

unde Satrapæ, ſeu Dynaſtæ illi purpurati dicebantur.

12 *Ornavit etiam torque, atque armillis.*] Torquis erat inter inſignia regia apud Perſas, ut & armillæ aureæ, quas Greci βραχιόνια vocant; fuerunt autem circuli rotundi ex argento, vel auro, quibus ſummum brachium ornatus cauſa cingebatur. Liv. lib. 1. *de Sabinis.*

13 *Gerens ipſe in capite galeam venatoriam.*] Galeæ venatoriæ fiebant ex ferarum cæſarum exuviis, atque adeo hirſutis pellibus obductæ erant. Vegetius lib. 11. cap. 17.

14 *Qui tum contrahebatur.*] Veriſimile eſt exercitum hunc contractum fuiſſe potius in Syria, quam alibi; quia ut legitur poſtea, procul erat a Cataonia quo iturus Datames navem conſcendit, & quia exercitus ille parabatur circa urbem Acen quæ Phœniciæ civitas eſt, quamque Stephan. Ptolemaim eſſe dicit, & Strabo. l. 16.

15 *Qui Cataoniam tenebat.*] Cataonia Cappadociæ pars eſt, teſte Plin. l. 6. c. 3. quæ Comagenam attingit.

16 *Et a majore re abſtrahebatur.*] Scilicet, a bello Ægyptio.

ſus, inde dies nocteſque iter faciens, Taurum tranſit, eoque, quo ſtuduerat, venit. Quærit quibus locis ſit Aſpis, cognoſcit haud longe abeſſe; profectumque eum venatum. Quem dum ſpeculatur; adventus ejus cauſa cognoſcitur. 17 Piſidas cum iis quos ſecum habebat, ad reſiſtendum Aſpis comparat. Id Datames ubi audivit, arma capit, ſuos ſequi jubet: ipſe equo concitato ad hoſtem vehitur; quem procul Aſpis conſpiciens ad ſe ferentem, pertimeſcit, atque a conatu reſiſtendi deterritus, ſeſe dedit. Hunc Datames vinctum ad regem ducendum 18 tradit Mithridati.

CAP. V. Hæc dum geruntur, Artaxerxes reminiſcens (c) a quanto bello ad quam parvam rem principem ducum miſiſſet, (d) ſeipſum reprehendit, & nuncium 19 ad exercitum Acen miſit, quod nondum Datamen profectum putabat, qui ei diceret, ne ab exercitu diſcederet. Hic priuſquam perveniret, quo erat profectus, in itinere convenit; qui Aſpim ducebant. Qua celeritate quum magnam benevolentiam regis Datames conſequutus eſſet, non minorem invidiam aulicorum excepit, quod illum unum pluris, quam ſe omnes fieri videbant. Quo facto, cuncti ad eum opprimendum conſenſerunt. Hæc Pandates, gazæ cuſtos regiæ, amicus Datami, perſcripta ei mittit, in quibus docet, *Eum magno fore periculo, ſiquid illo imperante in Ægypto adverſi accidiſſet. Namque eam eſſe conſuetudinem regum, ut caſus adverſos hominibus tribuant, ſecundos fortunæ ſuæ.* 20 Quo facile fieri, ut impellantur ad eorum perniciem quorum ductu res male geſtæ nuncientur. Illum hoc majore fore diſcrimine, (e) quod quibus rex maxime obediat, eos habeat inimiciſſimos. Talibus ille literis cognitis, quum jam ad exercitum Accœum veniſſet, quod non ignorabat ea vere ſcripta, deſciſcere a rege conſtituit. Neque tamen quicquam fecit, quod fide ſua eſſet indignum. Nam Mandroclem Magnetem exercitui præfecit: ipſe cum ſuis in Cappadociam diſcedit, conjunctamque huic Paphlagoniam occupat, celans qua voluntate eſſet in

INTERPRETATIO.

(c) *A quanto belli* expeditione *præcipuum Ducem abſtraxiſſet, ad rem tam levem ſuſcipiendam.* (d) *Conſilium mutavit.* (e) *Quia quos Rex præſertim audit.*

NOTÆ.

17 *Piſidas cum iis quos ſecum habebat.*] Piſidiæ populos, qui antea Solymi dicebantur, teſte Plin. lib. 20. Piſidia autem Aſiæ regio eſt, Lycaoniæ, Iſauriæ Pamphiliæ finitima; de his populis Claudianus lib. 2. in Eutrop.

18 *Tradit Mithridati.*] A quo poſtea perfide interfectus eſt, ut poſtea videbitur; iſque Ariobarzanis filius fuit.

19 *Ad exercitum Acen miſit.*] Ace Phœniciæ civitas, quæ & poſtea Ptolemais dicta eſt, ut mox diximus ex Stephano & Strabone, hæc in ſacris literis Accho vocatur. Joſeph. lib. 11. belli Judaici, c. 17.

20 *Quo facile fieri.*] Supple *Solet.*

regem

regem: [21] clam cum Ariobarzane facit amicitam, manum comparat, urbes munitas ſuis tuendas tradit.

CAP. VI. Sed hæc propter hyemale tempus minus proſpere ſuccedebant. [22] Audit Piſidas quaſdam copias adverſus ſe parare: filium eo Arſidæum cum exercitu mittit. Cadit in prælio adoleſcens: proficiſcitur eo pater non ita cum magna manu, celans quantum vulnus accepiſſet, quod prius ad hoſtem pervenire cupiebat, quam de male re geſta fama ad ſuos perveniret, ne cognita filii morte, animi debilitarentur militum. Quo contenderat, pervenit, hiſque locis caſtra ponit, ut neque circumveniri multitudine adverſariorum poſſet, neque impediri quo minus ipſe ad dimicandum manum haberet expeditam. Erat cum eo Mithrobarzanes ſocer ejus, præfectus equitum. Is deſperatis generi rebus [23] ad hoſtes transfugit. Id Datames ut audivit, (g) ſenſit, ſi in turbam exiſſet, ab homine tam neceſſario ſe relictum; futurum ut cæteri conſilium ſequentur: (h) [24] in vulgus edit, ſuo juſſu Mithrobarzanem profectum pro perfuga, quo facilius receptus, interficeret hoſtes. Quare relinqui eum non par eſſe, ſed omnes confeſtim ſequi: quod ſi animo ſtrenuo feciſſent, futurum ut adverſarii non poſſent reſiſtere, quum & intra vallum & foris cæderentur. Hac re probata, exercitum educit, Mithrobarzanem perſequitur, [25] qui dum ad hoſtes pervenerat, Datames ſigna inferri jubet. Piſidæ, nova re commoti, in opinionem adducuntur, (i) perfugas mala fide, compoſitoque feciſſe, ut receptu eſſent majori calamitati: primum eos adoriuntur. Illi, quum quid agerent, aut quare fieret, ignorarent; coacti ſunt cum eis pugnare ad quos tranſierant, ab hiſque ſtare quos reliquerant. Quibus cum neutri parcerent, celeriter ſunt conciſi. Reliquos Piſidas re-

INTERPRETATIO.

(g) *Intellexit, ſi pervulgatum eſſet.* (h) *Publice enunciat.* (i) *Transfugas proditorie, & ex induſtria veniſſe, quo admiſſi majorem ipſis perniciem afferrent.*

NOTÆ.

21 *Clam cum Ariobarzane facit amicitiam.*] De eo ſupra, eumque jampridem a rege defeciſſe diximus.

22 *Audit Piſidas.*] Contra Diodorus non Piſidas, ſed Perſas adverſus Datamen Duce Artabazo veniſſe narrat lib. 15.

23 *Ad hoſtes transfugit.*] Idem prorſus ſentit Diodorus ibidem.

24 *In vulgus edit, ſuo juſſu, &c.*] Paulo aliter illud Datamis ſtratagema expoſuit Frontinus lib. II. c. 7. *Datames*, inquit, *Dux Perſarum adverſus Autophradatem in Cappadocia, eum partem equitum ſuorum transfugere comperiſſet; cæteros omnes venire ſecum juſſit, aſſecutuſque transfugas, laudavit, quod eum acriter præceſſiſſent, hortatuſque eſt eos, ut fortiter hoſtem adorirentur. Pudor transfugis attulit pœnitentiam, & conſilium ſuum, quia non putabant deprehenſum, mutaverunt.*

25 *Qui dum ad hoſtes pervenerat.*] Quidam legunt, *qui vix dum ad hoſtes pervenerat.*

ſiſtentes Datames invadit, primo impetu pellit, fugientes perſequitur, multos interficit, caſtra hoſtium capit. Tali conſilio uno tempore & proditores perculit, & hoſtes profligavit, & quod ad ſuam perniciem fuerat cogitatum, id ad ſalutem convertit. Quo neque acutius ullius imperatoris cogitatum, neque celerius factum uſquam legimus.

CAP. VII. Ab hoc tamen viro [26] Syſinas maximus natu filius diſciit, adque regem tranſiit, & de defectione patris detulit. Quo nuncio Artaxerxes commotus, quod intelligebat ſibi cum viro forti ac ſtrenuo negotium eſſe, qui quum cogitaſſet, facere auderet, & prius cogitare quam conari conſuaſſet: Autophradatem in Cappadociam mittit. Hic ne intrare poſſet ſaltum [27] in quo Ciliciæ portæ ſunt ſitæ, Datames præoccupare ſtuduit: ſed tam ſubito copias contrahere non potuit. A qua re depulſus, cum ea manu quam contraxerat, locum delegit talem, ut neque circumiretur ab hoſtibus, neque præteriret adverſarius, (k) quin ancipitibus locis premeretur: & ſi dimicare eo vellet, non multum obeſſe multitudo hoſtium ſuæ paucitati poſſet.

CAP. VIII. Hæc etſi Autophradates videbat, tamen ſtatuit congredi, quam cum tantis copiis refugere, aut tam diu uno loco ſedere. Habebat barbarorum equitum viginti, peditum centum millia, [28] quos ille Cardaces appellant, [29] ejuſdemque generis tria funditorum. Præterea [30] Cappadocum octo, [31] Armeniorum de-

INTERPRETATIO.

(k) *Quominus a fronte, & a tergo urgeretur.*

NOTÆ.

26 *Syſinas maximus natu filius.*] Quidam Schyſinas, ſed Siſynas præſtero, quia ad Perſica nomina proprius accedit.

27 *In quo Ciliciæ portæ ſunt ſitæ.*] Cilicia undique fere perpetua montium catena cingitur, nec adiri poteſt niſi per tres anguſtias, quarum prima adeo arcta eſt, ut inſtar portarum ſit. Secunda non procul eſt ab Iſſo per Amanum montem, unde Amanicæ portæ dictæ ſunt. Tertia circa Sinum Iſſicum. Plin. lib. 5. cap. 27. & alii omnes Geographi. Vide & Curtium lib. 3. cap. 4.

28 *Quos illi Cardaces appellant.*] Apud Perſas ſic dicebantur qui ex rapto vivebant, nam Carda apud eos bellicoſum & violentum ſignificabat. Strabo lib. 15. Polybus tamen, & Arrianus illos Aſiæ min. populos eſſe ſcribunt.

29 *Ejuſdem generis tria funditorum.*] Supple *millia*.

30 *Cappadocum octo.*] Cappadocia Aſiæ min. regio, quam in duas Satrapias a Perſis diviſam fuiſſe tradit Strabo; vide & Plin. lib. 6. cap. 2. & 3.

31 *Armeniorum decem.*] Armenia Aſiæ pariter min. regio nobiliſſima inter Taurum & Caucaſum ſita, quæ in majorem, & minorem dividitur, vide Plin. lib. 1. Strab. lib. 2. & Ptolemæi 4. Tabulam Aſiæ.

cem,

cem, [32] Paphlagonum quinque, [33] Phrygum decem, [34] Lydorum quinque. [35] Aſpendiorum & [36] Piſidarum circiter tria, [37] Cilicum duo, [38] Captianorum totidem, ex Græcia conductorum tria millia; levis armaturæ maximum numerum. Has adverſus copias, ſpes omnis conſiſtebat Datami in ſe locique natura; namque hujus partem non habebat vigeſimam militum: Quibus fretus conflixit, adverſariorumque multa millia concidit, quum de ipſius exercitu non amplius hominum mille cecidiſſent. Quam ob cauſam poſtero die tropæum poſuit, quo loco pridie pugnatum. Hic quum caſtra moviſſet, inferior copiis, ſuperior omnibus prœliis diſcedebat, quod nunquam manum conſereret, niſi adverſarios locorum anguſtiis clauſiſſet: quod perito regionum, callideque cogitanti, ſæpe accidebat. Autophradates quum bellum duci majore regis calamitate, quam adverſariorum videret, ad pacem atque amicitiam hortatus eſt, ut cum rege in gratiam rediret. Quam ille etſi non fidam fore putabat, tamen conditionem accepit, ſeque ad Artaxerxem legatos miſſurum dixit. Sic bellum quod rex adverſus Datamen ſuſceperat, ſedatum: Autophradates in Phrygiam ſe recepit.

CAP. IX. At rex, quod implacabile odium in Datamen ſuſceperat, poſtquam bello eum opprimi non poſſe animadvertit, inſidiis interficere ſtuduit, quas ille pleraſque vitavit: ſicut quum nunciatum eſſet, quoſdam ſibi inſidiari, qui in amicorum erant numero; [39] de quibus quod inimici detulerant, neque credendum, neque negligendum putavit; experiri voluit verum falſumne ſibi eſſet relatum. Itaque eo profectus eſt, in quo itinere futuras inſidias illi dixerant. Sed elegit corpore & ſtatura ſimillimum ſui, eique veſtitum ſuum dedit, atque eo loci ire, quo ipſe conſueverat, juſſit; ipſe autem [40] ornatus veſtitu militari, inter corporis cuſtodes iter facere cœpit. At inſidiatores, poſtquam in eum lo-

NOTÆ.

32 *Paphlagonum quinque.*] Horum regio in minore Aſia, olim etiam Palæmenia dicta, de qua jam ſupra.

33 *Phrygum decem.*] Phrygia duplex, major & minor, major inter Galatiam & Lydiam ſita eſt. Minor vero inter Bithyniam, Cariam, Lycaoniam, & Helleſpontum, unde etiam Helleſpontiaca dicitur apud Strabonem.

34 *Lydorum quinque.*] Lydia minoris Aſiæ regio, Crœſo rege, & Pactolo aurifero amne notiſſima.

35 *Aſpendiorum.*] Ii Pamphiliæ populi, ab Aſpendo ejus Provinciæ oppido ad fluvium Eurymendonta ſito. Vide Steph. & Pompon. lib. 1.

36 *Piſidarum.*] De his ſupra.

37 *Cilicum.*] De Cilicia quoque paulo ſupra dictum eſt.

38 *Captianorum.*] Quidam Caſpianorum legunt, ſed hoc improbat Ortelius.

39 *De quibus quod inimici detulerant.*] Non ſui, ſed amicorum ſuorum inimici: alioquin quomodo eorum verba non eſſe negligenda putaſſet?

40 *Ornatus veſtitu militari.*] Hic locus varie legitur; ſed lectionum diverſitatem ex *Scbotto* require.

cum

cum agmen pervenit, decepti ordine atque veſtitu, in eum faciunt impetum, qui ſuppoſitus erat. Prædixerat autem his Datames, cum quibus iter faciebat, ut parati eſſent facere quod ipſum vidiſſent. Ipſe ut concurrentes inſidiatores animadvertit, tela in eos conjecit. Hoc idem quum univerſi feciſſent, priuſquam pervenirent ad eum, quam aggredi volebant, confixi ceciderunt.

CAP. X. Hic tamen tam callidus vir extremo tempore captus eſt, Mithridatis Ariobarzanis filii dolo. Namque is pollicitus eſt regi, ſe eum interfecturum, ſi rex promitteret, ut quodcunque vellent, liceret impune facere 41 fidemque de ea re more Perſarum dextra dediſſet. Hanc ut accepit, ſimulat ſe ſuſcepiſſe cum rege inimicitiam, copias parat, & abſens amicitiam cum Datame facit: regis provinciam vexat, caſtella expugnat, magnas prædas capit: quarum partem ſuis diſpertit, partim ad Datamen mittit. Pari modo complura caſtella ei tradit. Hæc diu faciendo, perſuaſit homini (l) ſe infinitum adverſus regem ſuſcepiſſe bellum, quum nihilo magis, ne quam ſuſpicionem ille præberet inſidiarum, neque colloquium ejus petivit, neque in conſpectum venire ſtuduit. 42 Sic abſens amicitiam gerebat, ut non beneficiis mutuis, ſed odio communi, quod erga regem ſuſceperant, 43 contineri viderentur.

CAP. XI. Id quum ſatis ſe confirmaſſe arbitratus eſt, certiorem facit Datamen, tempus eſſe majores exercitus parari, & bellum cum rege ſuſcipi: de qua re, ſi ei videretur, quo vellet in colloquium veniret. Probata re, colloquendi tempus ſumitur, locuſque quo conveniretur. Huc Mithridates cum uno cui maximam habebat fidem, ante aliquot dies venit, compluribuſque locis ſeparatim gladios obruit, eaque loca diligenter notat. Ipſo autem colloquendi die utrique locum, qui explorarent atque ipſos ſcrutarentur mittunt: 44 deinde ipſi ſunt congreſſi. Hic quum aliquandiu in colloquio fuiſſent, & (m) diverſi diſceſſiſſent, jam-

INTERPRETATIO.

(l) *Irreconciliabili in Regem ſe implicuiſſe bello.* (m) *Et hinc inde ſe recepiſſent.*

NOTÆ.

41 *Fidemque more Perſarum dextra dediſſet.*] Mos enim erat apud Perſas, ut quemcumque Rex in fidem reciperet, ipſi dextram daret; ut ſupra in Themiſtocle, illudque omni ſacramento ſanctius ducebantur, atque obſervabatur. Sic Author ſcholiorum in Ariſtophanis Nub. Item docet Diodorus lib. 16.

42 *Sic abſens amicitiam gerebat.*] Id eſt, ſic, abſens abſenti amicitiæ officia præſtabat.

43 *Contineri viderentur.*] Id eſt, arctiſſime cohærere viderentur.

44 *Deinde ipſi ſunt congreſſi.*] Id eſt, Deinde in mutuum colloquium venerunt.

que

que procul Datames abesset, Mithridates, priusquam ad suos perveniret, 45 ne quam suspicionem pareret, in eundem locum revertitur, atque ibi, 46 ubi telum erat impositum, resedit, ut si a lassitudine cuperet acquiescere; Datamenque revocavit, simulans se quiddam in colloquio esse oblitum: interim telum, quod latebat, 47 protulit, nudatumque vagina, veste texit, ac Datami venienti ait, digredientem se animadvertisse locum quendam, qui erat in conspectu, ad castra, ponenda esse idoneum. 48 Quem quum digito monstraret, & ille conspiceret, adversum ferro transfixit: & priusquam quisquam posset succurrere, interfecit. Ita ille vir, qui multos consilio, neminem perfidia ceperat, simulata captus est amicitia.

NOTÆ.

45 *Ne quam suspicionem pareret.*] Id est, exhiberet, gigneret.

46 *Ubi telum erat positum.*] Hic telum pro quocunque armorum offensivorum genere accipitur.

47 *Protulit.*] Id est, ex terra eduxit.

48 *Quem quum digito monstraret.*] Adi Polyænum qui id fuse narrat l. 7. sed paulo aliter.

XV.

EPAMINONDAS,

[1] POLYMNI FILIUS, THEBANUS.

CAP. I.

DE hoc priusquam scribamus, [2] hæc præcipienda videntur lectoribus, (a) ne alienos mores ad suos referant, neve ea, quæ ipsis leviora sunt, pari modo apud cæteros fuisse arbitrentur. Scimus enim musicen nostris moribus (b) abesse a principis perso-

INTERPRETATIO.

(a) *Ne ex patriis moribus extraneos metiantur* (b) *Principem non decere.*

NOTÆ.

1 POLYMNI FLIUS.] Alii legunt Polymnidis, ut Ælianus lib. 11. c. 9. Var. hist. Unde conjiciendum est Nepotem Latina terminatione formasse Græcum; quemadmodum supra scripsit *Neoclus*, pro *Neocles*; item *Periclus*, pro *Pericles*.

2 *Hæc præcipiendis videntur lectoribus.*] Hæc eadem jam in præfatione legimus, unde fit ut Magius id memo-

na:

na : 3 saltare etiam in vitiis poni. Quæ omnia apud Græcos & grata & laude digna ducuntur. Quum autem exprimere imaginem consuetudinis atque vitæ velimus Epaminondæ, nihil videmur debere prætermittere, quod pertineat ad eam declarandam. Quare dicemus primum de genere ejus : deinde quibus disciplinis, & a quibus sit eruditus : tum de moribus ingeniique facultatibus, & si qua alia digna memoria erunt : postremo de rebus gestis, quæ a plurimis omnium anteponuntur virtutibus.

CAP. II. Natus igitur 4 patre, quo diximus, honesto genere : pauper jam a majoribus relictus. 5 Eruditus autem sic, ut nemo Thebanus magis, 6 nam & citharizare ; & cantare ad chordarum sonum, doctus est 7 a Dionysio, qui non minore fuit in musicis gloria, 8 quam Damon aut Lamprus, quorum pervulgata sunt nomina : 9 Carmina cantare tibiis, 10 ab Olympiodoro ; 11 saltare, a Calliphrone. At 12 philosophiæ præceptorem habuit Lysim Tarentinum Pythagoræum ; cui quidem sic fuit deditus, ut adolescens tristem & severum senem omnibus æqualibus suis in familiaritate anteposuerit, neque prius eum a se dimiserit, quam

NOTÆ.

riæ vitio Nepoti vertat ; sed in eo excusari potest, quod absoluto ac perfecto jam operi præfatio supervenerit, ut fieri solet.

3 *Saltare etiam in vitiis poni.*] Indecoram apud Romanos saltationem fuisse pluribus in locis innuit Cicero pro Muræna, pro Plancio, & alibi. Quod tamen de omni saltationum genere minime intelligendum est. Nam Quintilianus negat inhonestam fuisse Pyrrhicen saltationem, quam armati peragebant, & hoc laboriosum erat saltationis genus, quia ejus opera jactus, ictusque declinabant, ut docet Plato lib. 7. de legibus, & Plin. lib 7. c. 57.

4 *Patre honesto genere.*] Hæc verba generis ejus mediocritatem innuere videntur ; quotiescunque enim Latini alicujus parentes obscuros dicere nolunt, eos quadam sermonis gratia, honestos vocant ; unde Ælianus lib. 12. scribit Polymnum Epaminondæ patrem fuisse obscurum & humilem.

5 *Eruditus autem sic.*] Vide Cicer. 3. de Orat. & Offic. 1. Plutarchum in Pelopida. Diogenem Laertium in Pythagora. Adi etiam Just. lib. 6. c. 8.

6 *Nam & citharizare.*] Pro citharam tangere ; verbum obsoletum.

7 *A Dionysio.*] Hic Lyristes Thebanus fuit valde peritus. Plutarchus libro qui inscribitur de *Musica*.

8 *Quam Damon aut Lamprus.*] Damonis meminerunt Plato dialogo de rep. & Athenæus lib. 14. c. 11. Hunc que Lydiam harmoniam remissam excogitasse testatur Plutarchus lib. supra citato ; solebatque ebrios ac petulantes homines harmonia sua ad modestiam reducere. Lamprus ab eodem Plutarcho ibidem inter eos, qui recte movendis instrumentis Lyricis excelluerunt, annumeratur ; quamvis a Platone imperitus dicatur Musicus in Menexeno ; qua in re non consentit Athenæus, lib. 1. c. 16. & lib. 7. c. 2.

9 *Carmina cantare tibiis.*] Veteri suo libro abesse, *carmina*, testatur P. Daniel.

10 *Ab Olympiodoro.*] Viro in sua arte versatissimo, præterquam tamen, & ab Orthagora Epaminondam doctum fuisse testatur Athenæus lib. 4. c. ultimo.

11 *Saltare, a Calliphrone.*] Id nomen alibi mihi occurrisse non memini.

12 *Philosophiæ præceptorem habuit Lysim.*] Laertius in vita Pythagoræ Lysiden vocat. Porro Lysis ille Epaminondam & Philippum simul Amyntæ filium philosophiam Pythagoricam do-

doctrinis

doctrinis tanto anteceſſit condiſcipulos, ut facile intelligi poſſet, pari modo ſuperaturum omnes in cæteris artibus. Atque hæc ad noſtram conſuetudinem ſunt levia, & potius contemnenda: at in Græcia utique olim magnæ laudi erant. (c) Poſtquam ephebus factus eſt, [13] & palæſtræ dare operam cœpit, (d) non tam magnitudini virium ſervivit, quam velocitati: illam enim ad athletarum uſum; hanc, ad belli exiſtimabat utilitatem pertinere. Itaque exercebatur plurimum [14] currendo & luctando ad eum finem, quoad ſtans complecti poſſet, atque contendere. In armis plurimum ſtudii conſumebat.

CAP. III. Ad hanc corporis firmitatem plura etiam animi bona acceſſerant. Erat enim modeſtus, prudens, gravis, temporibus ſapienter utens, peritus belli, fortis manu, animo maximo; ideo veritatis diligens, [15] ut ne joco quidem mentiretur. Item continens, clemens, patienſque admirandum in modum; non ſolum populi ſed etiam amicorum ferens injurias, in primiſque [16] omniſſa celans: *quod interdum non minus prodeſt, quam diſerte dicere.* Studioſus audiendi; ex hoc enim facillime diſci arbitra-

INTERPRETATIO.

(c) *Poſtquam pubertatem attigit, & gymnicis artibus exerceri orſus eſt.* (d) *Non tam corroborandis viribus, quam celeritati applicuit.*

NOTÆ.

uit, quæ quidem ex Democriti philoophia prodiit; fuitque Epaminondas imul ſummus Philoſophus, & Imperator. Juſtin. lib. 6. c. 8.

13 *Et Palæſtræ dare operam cœpit.*] Hoc erat in more poſitum apud Græos, ut juventus omnis maxime gymicis artibus exerceretur, & in eo præertim incumberet: in Palæſtra autem ariis decertabant exercitiis, quorum æcipua refert Virg. l. 5. Æn.

Quique pedum curſu valet, & qui viribus audax,
Aut jaculo incedit melior, levibuſque ſagittis.

14 *Currendo & luctando ad eum finem, quoad ſtans complecti poſſet, atque contendere.*] Hic locus obſcurus, varie variis legitur: Quidam legunt *currendo*, omiſſa voce, *luctando*, *ad eum finem*, *quod ſtans complecti poſſet atque contendere.* Sic legendum olim Freinhemius exiſtimavit, nimirum: *Ad eum finem quod adſtans complecti poſſet atque contendere. Adſtans*, inquit, *eſſet coram factus, igitur non modo currere diſcebat; id enim nihil aliud quam eum in periculum perduxiſſet, deinde deſeruiſſet. Sed etiam luctari, quod adſtans, & prope hoſtem poſitus eum complecti, atque cum eo contendere poſſet.* Quod mihi non improbandum videtur; nam revera is ſenſus Nepotis eſſe debet, ut ſcilicet Epaminondas eatenus curreret, & luctaretur, quatenus adſtans complecti poſſet adverſarium, atque cum illo contendere.

15 *Ut ne joco quidem mentiretur.*] Simile quidpiam de Ptolemæo, Arrianus, de Juliano, Mamertinus: de Attico idem Nepos in vita ejus. Ideo autem tanto eum odio mendacium habuiſſe credibile eſt; quod & natura & Philoſophiæ præcepta illud ipſi inſtillaſſent. Super ea re vide Ælian. lib. 3. hiſt. anim. c. 23.

16 *Commiſſa celans.*] Quod in Epaminonda non adeo mirandum puto: quum enim Pythagorica philoſophia

batur.

batur. Itaque 17 quum in circulum veniſſet in quo aut de republica diſputaretur, aut de philoſophia ſermo haberetur, nunquam inde prius diſceſſit, quam ad finem ſermo eſſet deductus. 18 Paupertatem adeo facile perpeſſus eſt, ut de republica nihil præter gloriam ceperit. (e) Amicorum in ſe tuendo caruit facultatibus; fide ad alios ſublevandos ſæpe ſic uſus eſt, ut poſſit judicari omnia ei cum amicis fuiſſe communia. Nam quum aut civium ſuorum aliquis ab hoſtibus fuiſſet captus, aut virgo amici nubilis propter paupertatem collocari non poſſet; amicorum conſilium habebat, & quantum quiſque daret, pro facultaribus imperabat: eamque ſummam quum faceret, priuſquam acciperet pecuniam, 19 adducebat eum, qui quærebat, ad eos qui conferebant, eique ut ipſi numerarent, faciebat; ut ille ad quem ea res perveniebat, ſciret quantum cuique deberet.

CAP. IV. Tentata autem ejus eſt abſtinentia 20 Diomedonte Cyziceno. Namque is, rogatu Artaxerxis, Epaminondam pecunia corrumpendum ſuſceperat. Hic magno cum pondere auri Thebas venit, & Micythum adoleſcentulum quinque talentis ad ſuam perduxit voluntatem, quem tum Epaminondas plurimum diligebat. Micythus Epaminondam convenit, & cauſam adventus Diomedontis oſtendit. At ille Diomendonte coram, *Nihil*, inquit, *opus pecunia eſt. Nam ſi ea rex vult, quæ Thebanis ſunt utilia, gratis facere ſum paratus: ſin autem contraria, non habet auri atque argenti ſatis,* (f) *namque orbis terrarum divitias accipere nolo pro patriæ charitate. Te, qui me incognitum tentaſti, tuique ſimilem exiſtimaſti, non miror: tibi ignoſco. Sed egredere propere, ne*

INTERPRETATIO.

(e) *Neceſſariorum opibus minime uſus eſt, quibus ſe tueretur.* (f) *Majore enim in me amor patriæ, quam ut vellem eum cum terrarum orbis divitiis commutare.*

NOTÆ.

probe imbutus fuiſſet, quæ religioſiſſime ſilentium, ac fidem præcipiebat, id facile de ipſo crediderim.

17 *Quum in circulum veniſſet.*] Circulus, vulgo dicitur cœtus coeuntium ac confabulantium qui veluti circulum faciunt & coronam. Vide. Ovid. lib. 13. Metamor.

Conſedere Duces, & vulgi ſtante corona.

18 *Paupertatem adeo facile perpeſſus eſt.*] Vide Ælianum. Var. Hiſt. lib. 11. c. 9. Juſtin. lib. 6. c. 8. Et Julium Front. l. 4. c. 3. qui refert Epaminondam, in ſupellectile ſua, præter aheneum, & veru unum non habuiſſe; quod quidem admirandæ ejus abſtinentiæ eſt exemplum.

19 *Adducebat eum, qui quærebat.*] Id eſt, Procum, ſeu Virginis ſponſum.

20 *A Diomedonte Cyziceno.*] Ex Cyzico Bithyniæ urbe. Tentatus etiam fuit a Jaſone Theſſalorum Tyranno, qui ad eum ſumma paupertate laborantem quinquaginta auri talenta attulerat. Vide Ælianum lib. 11. c. 9.

alios

alios corrumpas, quum me non potueris. Tu, Micythe, argentum huic redde, aut, nisi id confestim facis, ego te tradam magistratui. Hunc Diomedon quum rogaret, ut tuto exire, suaque quæ attulisset, liceret efferre: *Istud*, inquit, *faciam; neque tua causa, sed mea: ne si tibi sit pecunia adempta, aliquis dicat ad me ereptum pervenisse, quod delatum accipere noluissem.* A quo quum quæsisset, quo se duci vellet, & ille Athenas diceret; præsidium dedit, ut eo tuto perveniret. Neque vero id satis habuit, sed etiam ut inviolatus in navem ascenderet, per Chabriam Athenienſem, (de quo supra mentionem fecimus) effecit. Abstinentiæ erit hoc satis testimonium. Plurima quidem proferre possemus, sed modus adhibendus est; quoniam uno hoc volumine vitam excellentium virorum complurium concludere constituimus, quorum separatim [21] multis millibus versuum complures scriptores ante nos explicarunt.

CAP. V. Fuit & disertus, ut nemo Thebanus ei par esset eloquentia; neque minus concinnus in brevitate respondendi, quam in perpetua oratione ornatus. [22] Habuit obtrectatorem Meneclidem quendam, indidem Thebis, adversarium in administranda republica, satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet. Namque illi genti plus inest virium, quam ingenii. Is, quod in re militari florere Epaminondam videbat, hortari solebat Thebanos, ut pacem bello anteferrent, ne illius imperatoris opera deideraretur. Huic ille, " *Fallis*, inquit, *verbo cives tuos, quod hos a bello avocas. Otii enim nomine servitutem concilias, nam paritur pax bello. Itaque qui ea diutina volunt frui, bello exercitari esse debent.* (g) *Quare si principes Græciæ esse vultis, castris est vobis utendum, non palæstra.* Idem ille Meneclides quum huic objiceret quod liberos non haberet, [23] neque uxorem duxisset; maximeque insolentiam, quod sibi Agamemnonis belli gloriam videretur consequutus: at ille, *Desine*, inquit, *Meneclide, de uxore mihi exprobrare*, (h) *nam nullius in ista re minus uti con-*

INTERPRETATIO.

(g) *Quamobrem si Græciæ principatum postulatis, belli laboribus, non Palæstricis ludis, vobis assuescendum est.* (h) *Nam* tu is omnium es *cujus sententiam hoc in negotio minus probo.*

NOTÆ.

21 *Multis millibus versuum.*] Hic versus sunt Lineæ; ex quarum numero libros metiri olim solebant, & in ultima Cera adscribebant.

22 *Habuit obtrectatorem Meneclidem.*] De eo Plutarchus in Pelopida, hunc que ait fuisse δεινότατον λέγειν, ἀνιάλατον δὲ πρᾶξαι τρόπον.

23 *Neque uxorem duxisset.*] Contra censet Polyænus l. 11. Stratagem. ubi indicat Epaminondam uxorem habuisse, & genuisse filium nomine Stesibrotum, quem jussit interfici, quod in bello adversus Lacedæmonios, se absente, suoque injussu, prælium commisisset. Plut. περὶ πολυμαθίας.

silio

filio volo. (i) (habebat enim Meneclides ſuſpicionem adulterii) *Quod autem me Agamemnonem æmulari putas, falleris;* [24] *namque ille cum univerſa Græcia vix decem annis unam cepit urbem, ego contra ea* [25] *ex una urbe noſtra, dieque uno, totam Græciam, Lacedæmoniis fugatis, liberavi.*

CAP. VI. Idem quum in conventum veniſſet Arcadum, petens, ut ſocietatem cum Thebanis & Argivis facerent, [26] contraque Calliſtratus Athenienſium legatus, qui eloquentia omnes eo præſtabat tempore, poſtularet, ut potius amicitiam ſequerentur Atticorum, & in oratione ſua [27] multa invectus eſſet in Thebanos & Argivos, in eiſque hoc poſuiſſet, *Animadvertere debere Arcadas,* [28] *quales utraque civitas cives procreaſſet, ex quibus de cæteris poſſent judicare. Argivos enim fuiſſe* [29] *Oreſtem & Alcmæonem, matricidas:* [30] *Thebis Oedipum natum; qui quum patrem ſuum interfeciſſet, ex matre liberos procreaſſet.* Hic in reſpondendo Epaminondas, (k) quum de cæteris peroraſſet, poſtquam ad illa duo opprobria pervenit, *admirari ſe* dixit *ſtultitiam rhetoris Attici, qui non animadverteret, innocentes illos natos, domi ſcelere admiſſo quum patria eſſent pulſi, receptos eſſe ab Athenienſibus.* (l) Sed maxime ejus eloquentia eluxit Spartæ legati ante pugnam Leuctricam;

INTERPRETATIO.

(i) *Meneclides namque ſuſpicione adulterii notabatur.* (k) *Cum ad cætera capita reſpondiſſet.* (l) *At præſertim Lacedæmoni legatus ſuam facundiam oſtenderit.*

NOTÆ.

24 *Namque ille cum univerſa Græcia.*] Id notum eſt tum ex Homero, cum ex aliis omnibus antiquis ſcriptoribus, Agamemnonem cum omnibus Græciæ viribus & Principibus per Decennium ad Trojam pugnaſſe; quod Calchas vates fore prædixerat ex paſſerum numero quos ſerpens diglutiverat, ut Homerus refert Iliad. 2. Quos verſus Latine vertit Cic. lib. II. de Divinatione.

25 *Ex una urbe noſtra, dieque uno.*] De pugna Leuctrica hic loquitur, in qua intra unum diem ſoli Thebani, duce Epaminonda, omnes Lacedæmoniorum vires fregerunt.

26 *Contraque Calliſtratus.*] Cujus orationem refert Xenophon. l. 6. c. 4. de reb. Græciæ, quam habuit apud Lacedæmonios. Fuit item Calliſtratus nomen ſtatuarii. Plin. l. 24. c. 8.

27 *Multa invectus eſſet in Thebanos.*] Eodem utitur loquendi modo, infra, ut; nonnulla inveherentur in Timotheonta: quod alibi rarius invenies.

28 *Quales utraque civitas cives procreaſſet.*] Hæc referunt ad Oreſtem & Clytemneſtram ejus matrem; ad Oedipum, Laium, & Jocaſtam.

29 *Oreſtem, & Alcmæonem.*] Oreſtes, Agamemnonis & Clytemneſtræ filius, qui cruentam patris mortem ulturus, matrem interfecit; propter quod parricidium furiis agitatus eſt, quibus non ante purgari potuit, quam ad Aram Dianæ Tauricæ perpetratum ſcelus expiaverit. Alcmæon vero Amphiarai & Eriphyles filius, qui pariter matrem interfecit, quod illa monili aureo corrupta, Amphiaraum maritum ſuum, qui in bello Thebano hiatu terræ abſorptus eſt, prodidiſſet Polynici.

30 *Thebis Oedipum natum, &c.*] Pater ejus Laius, quem neſcius occidit,

quo

quo quum omnium ſociorum conveniſſent legati, coram frequentiſſimo legationum conventu ſic Lacedæmoniorum tyrannidem coarguit, ut non minus illa oratione opes eorum concuſſerit, [31] quam Leuctrica pugna. Tum enim perfecit, quod poſt apparuit, ut auxilio ſociorum Lacedæmonii privarentur.

CAP. VII. Fuiſſe patientem, ſuorumque injurias ferentem civium, [32] quod ſe patriæ iraſci nefas eſſe duceret, hæc ſunt teſtimonia. Quum eum propter invidiam cives præficere exercitui noluiſſent, duxque eſſet delectus belli imperitus, (m) cujus errore eo eſſet deducta illa multitudo militum, ut omnes de ſalute pertimeſcerent, quod locorum anguſtiis clauſi, ab hoſtibus obſidebantur: deſiderari cœpta eſt Epaminondæ diligentia; erat enim ibi privatus numero militum. A quo quum peterent opem, nullam adhibuit memoriam contumeliæ; & exercitum obſidione liberatum, domum reduxit incolumem. Neque vero hoc ſemel fecit, ſed ſæpius. Maxime autem fuit illuſtre, quum in Peloponneſum exercitum duxiſſet adverſus Lacedæmonios, haberetque collegas duos, [33] quorum alter erat Pelopidas, vir fortis ac ſtrenuus. Hic cum criminibus adverſariorum, omnes in invidiam veniſſent, [34] ob eamque rem imperium his eſſet abrogatum, atque in eorum locum alii prætores ſucceſſiſſent; Epaminondas plebiſcito non pa-

INTERPRETATIO.

(m) *Cujus imperitia* in eas anguſtias *adductum eſſet numeroſum illud agmen.*

NOTÆ.

ater vero Jocaſta Creontis Thebarum Regis filia, quam ſoluto Sphynis ænigmate uxorem pariter neſcius uxit, ex qua Eteoclem, & Polynim ſuſcepit, qui de Regno diſceptantes mutuis ſe vulneribus confoderunt. æc ſunt ipſiuſmet verba apud Seneam,

——*occidi patrem,*
Sed matrem amavi, proh! loqui hymenæum pudet.

31 *Quam Leuctrica pugna.*] De illa Diodorus lib. 15. Xenoph. 6. de reb. gr. Plutarchus in Pelopida. Pauſanias in Bœoticis; in ea autem Cleombortus Lacedæmoniorum Rex cecidit; multaque prodigia & oſtenta cladem illam anteceſſerunt, Cicero. Xenoph. Diodorus. Porro Leuctra vicus eſt Bœotiæ juxta Theſpias urbe liberam, Heliconi proximam.

32 *Quod patriæ iraſci nefas duceret.*] Vide apud Valer. Maxim. lib. 3. cap. 7. patientiæ ejus exemplum, cujus hæc ſunt verba: *Siquidem Epaminondas, cum ei cives irati ſternendarum in oppido viarum, contumeliæ cauſa, curam mandarent, (erat enim illud miniſterium apud eos ſordidum) ſine ulla cunctatione id recepit.*

33 *Quorum alter erat Pelopidas.*] Vide Plutarchum in Pelopida, & ipſum Nepotem poſtea.

34 *Ob eamque rem imperium his eſſet abrogatum.*] Non abrogatum, ſed elapſum tempus imperii lege præfinitum ſcribit Plutarchus in Pelopida. Ambo enim, inquit, (de Epaminonda & Pelopida loquitur) cum rediiſſent, capitis accerſiti ſunt, quoniam non de-

ruit; idemque ut facerent, persuasit collegis, & bellum quod susceperat, gessit. Namque animadvertebat, ubi id fecisset, totum exercitum propter prætorum imprudentiam insciti amque belli periturum. [35] Lex erat Thebis, quæ morte mulctabat, si quis imperium diutius retinuisset, quam lege præfinitum foret. Hanc Epaminondas quum Reipublicæ conservandæ causa latam videret, ad perniciem civitatis conferre noluit; & quatuor mensibus diutius, quam populis jusserat, gessit imperium.

CAP. VIII. Postquam domum reditum est, [36] collegæ ejus hoc crimine accusabantur. Quibus ille permisit (n) omnem ut causam in se transferrent, suaque opera factum contenderent, ut legi non obedirent. Qua defensione illis periculo liberatis, nemo Epaminondam responsurum putabat, quod quid diceret non haberet. At ille in judicium venit; nihil eorum negavit quæ adversarii crimini dabant, omniaque quæ collegæ dixerant, confessus est: neque recusavit quo minus legis pœnam subiret: sed unum ab iis petivit, [37] ut in periculo suo conscriberet, EPAMINONDAS A THEBANIS MORTE MULCTATUS EST, QUOD EOS COEGIT APUD LEUCTRA SUPERARE LACEDÆMONIOS, QUOS ANTE SE IMPERATOREM NEMO BOEOTIORUM [38] AUSUS FUIT ASPICERE IN ACIE: QUODQUE UNO PRÆLIO NON SOLUM THEBAS AB INTERITU RETRAXIT, SED ETIAM UNIVERSAM GRÆCIAM IN LIBERTATEM VINDICAVIT: EOQUE RES

INTERPRETATIO.

(a) *Ut omnem in se culpam rejicerent.*

NOTÆ.

posito magistratu primo futuro mense quo lex jubebat, quatuor item totos menses, præter legem eo functi essent; quibus & in Messenia, Arcadia, & Laconica commorati sunt.

35 *Lex erat Thebis.*] Hujus legis meminit Alexander ab Alexandro lib. 4. c. 6. genialium dierum.

36 *Collegæ ejus.*] Reliquos duces huic legi paruisse testatur Plutarchus in Pelopida, præter Epaminondam, ipsumque Pelopidam.

37 *Ut in periculo suo conscriberent.*] Hic locus varie legitur: Lambinus conjicit legendum esse, *in Cippo suo*: Memmius, *in scapulo*: Magius, *breviculo*: Longolius, *peryflilio*: Aldus, *sepulchro*: alii, alio modo. Plutarchus & Ælianus σήλην vocant, quod idem est ac Cippus, vel, Titulus sepulchri; adeo ut hic sit sensus. *Ut in periculo suo conscribant.* Id est, ut in sepulchri Titulo enarrent.

38 *Ausus fuit aspicere in acie.*] Hoc est, oculis rectis, & irretortis; quasi ante Epaminondam solo aspectu Lacedæmonii Bœotios debellarent: quod & de Romanis testatur Cæsar lib. 1. de bello Gallico, his verbis; *Sæpenumero cum iis congressos, ne vultum quidem, atque aciem oculorum ferre potuisse.* Flor. lib. II. c. 18. *Mannicum assidua*

UTRO

UTRORUMQUE PERDUXIT, UT THEBANI SPARTAM OPPUGNARENT, LACEDÆMONII SATIS HABERENT, SI SALVI ESSE POSSENT: NEQUE PRIUS BELLARE DESTITIT, [39] QUAM MESSENA CONSTITUTA, URBEM EORUM OBSIDIONE CLAUSIT. Hæc quum dixisset, risus omnium cum hilaritate coortus est, neque quisquam judex ausus est ferre suffragium. Sic a judicio capitis maxima discessit gloria.

CAP. IX. Hic extremo tempore imperator [40] apud Mantineam, quum acie instructa audacius instaret hostibus, cognitus a Lacedæmoniis, quod in ejus unius pernicie patriæ sitam putabant salutem, universi in unum impetum fecerunt: neque prius abscesserunt, quam magna cæde facta multisque occisis, fortissime ipsum Epaminondam pugnantem [41] sparo eminus percussum, concidere viderunt. Hujus casu aliquantum retardati sunt Bœotii; neque tamen prius pugna excesserunt, quam repugnantes profligarunt. At Epaminondas, quum animadverteret mortiferum se vulnus accepisse, simulque si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extraxisset, animam statim amissurum: [42] usque eo retinuit, quoad renunciatum est vicisse Bœotios. Id posiquam audivit, *Satis* inquit, *vixi, invictus enim morior.* Tum ferro extracto, confestim exanimatus est.

CAP. X. [43] Hic uxorem nunquam duxit: in quo quum reprehenderetur a Pelopida, qui filium habebat infamem; maleque eum in eo patriæ consulere diceret, quod liberos non relinqueret: *Vide,* inquit, *ne tu pejus consulas, qui talem ex te natum relicturus sis. Neque vero stirps mihi potest deesse, namque ex me natam relinquo pugnam Leuctricam, quæ non modo mihi supe stes, sed etiam immortalis sit, necesse est.* Quo tempore, duce Pelopida, exules Thebas occupaverunt; & præsidium Lacedæmoniorum [44] ex arce expulerunt; Epaminondas quamdiu facta est cædes civium, domi se retinuit, quod neque malos defendere volebat, neque im-

NOTÆ.

cadibus ita subegerunt, ut ne oculos quidem, aut vocem Numantini viri quisquam sustineret.

39 *Quam Messena constituta.*] Messena civitas Peloponnesi ad mare prope Panisum amnem, unde sinus Messeniacus.

40 *Apud Mantineam.*] Urbem Arcadiæ, de qua lege Diodor. 15. & Xenoph 7. de rebus gr.

41 *Sparo eminus percussum.*] Sparus, inquit Servius, telum est rusticum, in modum pedis recurvum, quo frequenter Græci urebantur.

42 *Usque eo retinuit quoad renunciatum est vicisse Bœotios.*] Vide Just. lib. 6. c. 8.

43 *Hic uxorem nunquam duxit.*] De hoc supra diximus.

44 *Ex arce expulerunt.*] Scilicet, Cadmæa Thebarum arce.

pugnare, ne manus ſuorum ſanguine cruentaret. Namque *omnem civilem victoriam funeſtam* putabat. Idemque, poſtquam apud Cadmæam pugnari cum Lacedæmoniis cæpit, in primis ſtetit. Hujus de virtutibus vitaque ſatis erit dictum, ſi hoc unum adjunxero quod nemo eat inficias: Thebas & ante Epaminondam natum, [45] & poſt ejuſdem interitum, perpetuo alieno paruiſſe imperio; contra ea quamdiu ille præfuerit reipublicæ, caput fuiſſe totius Græciæ, ex quo intelligi poteſt, (o) [46] unum hominem pluris quam civitatem fuiſſe.

INTERPRETATIO.

(o) *Plus unum hominem, quam urbem, valuiſſe.*

NOTÆ.

45 *Et poſt ejus interitum.*] Hac de re lege Xenophon lib. ultimo de reb. gr.

46 *Unum hominem pluris quam civitatem fuiſſe.*] Conſule Polybium l. 6 de Thebanorum Rep. loquentem.

XVI.

PELOPIDAS THEBANUS.

CAP. I.

[1] MAgis hiſtoriis quam vulgo notus. Cujus de virtutibus dubito quemadmodum exponam: quod vereor, (a) ſi rés explicare incipiam, non vitam ejus enarrare, ſed hiſtoriam videar ſcribere; ſi tantummodo ſummas attigero, ne rudibus literarum Græcarum minus lucide appareat, quantus fuerit ille vir. Itaque utrique rei occurram, quantum potero, & medebor cum ſatietati,

INTERPRETATIO.

(a) *Si facta extendere aggrediar.*

NOTÆ.

1 *Magis hiſtoriis quam vulgo notus.*] Aliqui legunt, *hiſtoricis*, ſed res eodem recidit. Ita ut ſenſus ſit, Pelopidæ nomen minus in ore populorum verſari, quam in ſcriptorum monumentis.

tum

tum ignorantiæ lectorum. [2] Phœbidas Lacedæmonius quum exercitum [3] Olynthum duceret, iterque per Thebas faceret, [4] arcem oppidi, quæ Cadmæa nominatur, occupavit, [5] impulsu perpaucorum Thebanorum, qui [6] adversariæ factioni quo facilius resisterent, Laconum rebus studebant. Idque suo privato, [7] non publico, fecit consilio; quo facto, eum Lacedæmonii ab exercitu removerunt, [8] pecuniaque mulctarunt: neque eo magis arcem Thebanis, reddiderunt [9] quod susceptis inimicitiis, satius ducebant eos obsideri, quam liberari. Nam post Peloponnesium bellum, Athenasque devictas, cum Thebanis sibi rem esse existimabant, & eos esse solos, qui adversus resistere auderent. Hac mente [10] amicis suis summas potestates dederant, [11] alterius factionis principes partim interfecerant, alios in exilium ejecerant: quibus Pelopidas hic, de quo scribere exorsi sumus, pulsus, patria carebat.

CAP. II. Hi omnes fere Athenas se contulerant, non quo requerentur otium, (b) sed ut quemque ex proximo locum fors obtulisset, eo patriam recuperare niterentur. Itaque quum tempus est visum rei gerendæ, communiter cum his, qui Thebis idem sentiebant, [12] diem delegerunt ad inimicos opprimendos, civitatem-

INTERPRETATIO.

(b) *Verum ut quamcumque statim occasionem fortuna dedisset, ea domos* suas *recuperaturi-niterentur.*

NOTÆ.

2 *Phœbidas Lacedæmonius.*] De quo vide Diodorum lib. 15. & Xenoph. lib. 5. de reb. gr.

3 *Olynthum duceret.*] Urbs est inter Athon montem, & Pallenam urbem, ut tradit Suidas; hanc Thraciæ urbem maximam vocant Xenophon, & Libanius.

4 *Arcem oppidi, quæ Cadmæa nominatur.*] Ideo Cadmæa; quia Cadmus Agenoris regis Phœnicum filius ædificaverat.

5 *Impulsu perpaucorum.*] Hos fuisse Archiam, Leontidem, & Philippum testatur Plutarchus, quos vocat ἄνδρας ὀλιγαρχικοὺς, καὶ πλουσίους, καὶ μήτριον οὐδὲν φρονοῦντας.

6 *Adversariæ factioni.*] In qua erant Isinenias, Pelopidas, Pherenicus, Antroclides, & Epaminondas, quamquam hic propter philosophiam & paupertatem minus timebatur.

7 *Non publico fecit consilio.*] Diodorus tamen lib. xv. author est, Ephoros clam mandasse ut Cadmæam occuparent.

8 *Pecunia mulctarunt.*] Decem myriadibus drachmarum, ut refert Plutarchus.

9 *Quod susceptis inimicitiis, satius ducebant eos obsideri, quam liberari.*] Hoc est, quod quum jam propter istud facinus inter se commotæ essent inimicitiæ, satius ducebant Thebanos obsideri, quam liberari.

10 *Amicis suis.*] Id est, viris suæ potentiæ fautoribus, de quibus mox.

11 *Alterius factionis principes.*] Nimirum Ismeniam, Androclidem, Pelopidam, ut supra, ex quibus Ismeniam capitis accusatum damnarunt, Androclidem dolo interficiendum curavit Leontidas. Sic Plutarchus, & Xenoph. lib. 5. de reb. gr. c. 8.

12 *Diem delegerunt ad inimicos opprimendos, civitatemque liberandam, cum, quo maximi Magistratus simul cœnsueverant epulari.*] Locus iste mi-

que liberandam, eum, quo maximi magistratus simul consueverant epulari. *M. gnæ saepe res non ita magnis copiis sunt gestæ: sed profecto nunquam ab tam tenui initio tantæ opes sunt profligatæ.* 13 Nam duodecim adolescentuli coierunt ex his, qui exilio erant mulctati, quum omnino non essent amplius centum, qui tanto se offerrent periculo, qua paucitate percussa est Lacedæmoniorum potentia. Hi enim non magis adversariorum factioni, quam Spartanis eo tempore bellum intulerunt, qui principes erant totius Græciæ: 14 quorum imperiosa majestas, neque ita multo post Leuctrica pugna ab hoc initio percussa, cecidit. Illi igitur duodecim, quorum erat dux Pelopidas, c) quum Athenis interdiu exissent, ut vesperascent cælo Thebas possent pervenire; cum canibus venaticis exierunt, retia ferentes vestitu agresti, quo minore suspicione facerent iter. Qui quum tempore ipso, quo statuerant, pervenissent, 15 domum Charonis devenerunt, a quo & tempus & dies erat datus.

CAP. III. Hoc loco libet interponere, etsi sejunctum a re proposito est, 16 *Nimia fiducia quantæ calamitati soleat esse.* Nam magistratuum Thebanorum statim ad auras pervenit, exules in urbem devenisse. Id 17 illi, vino epulisque dediti, usque eo despexerunt, ut ne quærere quidem de tanta re laboraint. Acces-

INTERPRETATIO.

(c) *Quum de die Athenis profecti essent, ut recurrente nocte Thebas ingredi valerent.*

NOTÆ.

nus implicatus mihi videretur, si hoc ordine legeretur. *Ad inimicos opprimendos, civitatemque liberandam diem eum deligerunt quo maximi Magistratus simul epulari consueverant.* Rem hanc fuse narrat Xenoph. lib. 5. de reb. gr. c. 14 atque eum diem fuisse quo Veneris celebratur festum, quoque Magistratus suum Imperium deponere solebant. Vide ibidem reliquam hujus rei narrationem. Plutarchus idem refert, sed aliis circumstantiis.

13 *Nam duodecim adolescentuli.*] De eorum numero cum Nepote consentit Plutarchus; at sex tantum Exules fuisse cum Melone uno ex Thebanis exulibus, qui septimus erat, refert Xenoph. lib. 5. c. 14. de rebus gr.

14 *Quorum imperiosa majestas.*] Hæc dicuntur ad ostentationem eximii Spartanorum Imperii super omnem Græciam; scribit enim Plutarchus in Pelopida, ante Leuctricam pugnam tantas Lacedæmoniorum vires fuisse, & tam firmis vinculis eorum imperium fuisse adstrictum, ut vulgo omnes existimarent, solvere illud, aut frangere neminem unquam valiturum.

15 *Domum Charonis.*] In quibusdam editionibus legitur, *Coronis*; sed nihil muto, quia sic legitur apud Xenoph. l. 5. c. 14. jam sæpe citato; quem partier unum ex Conjuratis, sed minime a tyrannis suspectum ait: ὁ δὲ ἐκ τούτου παρὰ Χάρωνι τινί.

16 *Nimia fiducia quanta calamitati soleat esse.*] Cui simillimum est illud Vellei. Paterc. lib. 11. cap. 118. *Neminem celerius opprimi, quam qui nihil timet, & frequentissimum initium esse calamitatis securitatem.*

17 *Illi vino epulisque dediti.*] Simile

11*

sit etiam, quod magis aperiret eorum dementiam; allata est enim epistolà Athenis, [18] ab Archia Hierophante, Archiæ, qui tum maximum magistratum Thebis obtinebat, in qua omnia de profectione exulum perscripta erant. Quæ quum jam accubanti in convivio esset data, sicut erat signata, in pulvinum subjiciens, [19] *In crastinum*, inquit, *differo res severas.* At illi omnes, quum jam nox processisset, vinolenti, ab exulibus, [20] duce Pelopida, sunt interfecti. Quibus rebus confectis, vulgo ad arma libertatemque vocato, non solum qui in urbe erant; sed etiam undique ex agris concurrerunt: et præsidium Lacedæmoniorum ex arce pepulerunt: patriam ob- dione liberaverunt: autores Cadmææ occupandæ partim occiderunt, partim in exilium ejecerunt.

CAP. IV. Hoc tam turbido tempore (sicut supra diximus) Epaminondas, quod cum civibus dimicatum est, domi quietus fuit. Itaque hæc liberandarum Thebarum propria laus est Pelopidæ: cæteræ fere omnes communes cum Epaminonda. Namque in Leuctrica pugna, imperatore Epaminonda, [22] hic fuit dux delectæ manus, quæ prima phalangem prostravit Laconum. Omnibus præterea periculis adfuit: sicut Spartam quum oppugnavit, alterum tenuit cornu: (d) quoque Messena celerius restitueretur, [23] legatus in Persas est profectus. Denique [24] hæc fuit altera perso-

INTERPRETATIO.

(d) *Et ut promptius Messena instauraretur.*

NOTÆ.

exemplum refert Livius lib. 22. de Syracusis captis inter vini epularumque copiam. Sunt & præterea innumera ejusdem rei exempla.

18 *Ab Archia Hierophante, Archia.*] Varie hic locus legitur, quibus tamen lectionibus prætermissis, referam illud solum quod mihi arridet magis. Certum est enim Plutarchum scripsisse, παρὰ Ἀρχίᾳ τῷ ἱεροφάντῃ τοῦ Ἀρχίου. Ergo ille Athenensis qui scripsit, nomen habuit Archias, qui Hierophantes, id est, Ædituus, seu sacrorum custodiæ præfectus erat; & ille cui scribebatur Archias etiam nuncupabatur; & summam Thebis potestatem tenebat. Vid. Xenoph. loco citato.

19 *In crastinum, inquit, differo res severas.*] Schottus mavult *serias*; quod fere eodem recidit.

20 *Duce Pelopida, sunt interfecti.*] Vide Xenophontem loco citato, qui hanc historiam fuse describit, sed alias adhibet circumstantias. Eandem etiam refert Plutarchus.

21 *Præsidium Lacedæmoniorum ex Arce pepulerunt.*] Cadmæa, quam quum occupassent, ut supra dictum est, Lacedæmonii, Duce Phœbida, semper retinuerant valido præsidio.

22 *Hic fuit Dux delectæ manus.*] Scilicet, Cohortis trecentorum militum sibi mutuo amore amicitiæ conjunctorum, qui una vivere, aut una perire semper parati erant; hæc etiam sacra cohors dicebatur, cujus Author Gorgias fuit. Polyænus l. 11.

23 *Legatus in Persas est profectus.*] Ne scilicet legati a Lacedæmoniis prius missi de societate cum Persis ineunda impedirent ne Messena diruta atque eversa instauraretur, atque incolis frequentaretur.

24 *Hæc fuit altera persona Thebis.*] Hæc translatio a scena sumpta est.

na Thebis, ſed tamen ſecunda, (e) ita ut proxima eſſet Epaminondæ.

CAP. V. Conflictatus autem eſt cum adverſa fortuna. Nam & initio (ſicut oſtendimus) exul patria caruit: &, quum Theſſaliam in poteſtatem Thebanorum cuperet redigere [25] *legationiſque jure ſatis tectum ſe arbitraretur*, [26] *quod apud omnes gentes ſanctum eſſe conſueſſet*: a Tyranno [27] Alexandro Pheræo, ſimul cum Iſmenia comprehenſus, in vincula conjectus eſt. Hunc Epaminondas recuperavit, [28] bello perſequens Alexandrum. Poſt id factum nunquam is animo placari potuit in eum, a quo erat violatus. Itaque perſuaſit Thebanis, ut ſubſidio Theſſaliæ proficiſcerentur, tyrannoſque ejus expellerent. Cujus belli quum ei ſumma eſſet data, eoque cum exercitu profectus eſſet, [29] non dubitavit, ſimul ac conſpexit hoſtem, confligere. In quo prælio Alexandrum ut animadvertit, incenſus ira, equum in eum concitavit, proculque digreſſus, a ſuis conjectu telorum confoſſus cecidit. (f) Atque hoc ſecunda victoria accidit: nam jam inclinatæ erant tyrannorum copiæ. Quo facto omnes Theſſaliæ civitates interfectum Pelopidam [30] coronis aureis & ſtatuis æneis, liberoſque ejus multo agro donaverunt.

INTERPRETATIO.

(e) *Adeo ut ſecundum ab Epaminonda* locum *teneret.* (f) *Idque inclinante* in Theſſalos belli *fortuna evenit.*

NOTÆ.

25 *Legationiſque ſatis tectum ſe arbitraretur.*] Nihil de hac legatione Plutarchus. Diodorus vero lib. 15. ſcribit Pelopidam & Iſmeniam cum Alexandro Pherarum tyranno occurriſſent, temere & ſine ulla ratione ab eo comprehenſos eſſe, & in carcerem conjectos.

26 *Quod apud omnes gentes ſanctum eſſe conſueſſet.*] Quanta ubique gentium, legatorum nomini habeatur veneratio, ſatis notum eſt: Unde Statius l. 11.

Sanctum populis per ſæcula nomen legatum.

Et Cic. Verr. 3. *Legatorum jus divino, humanoque vallatum præſidio.*

27 *Alexandro Pheræo.*] Pheræ oppidum Theſſaliæ; unde Pheræus.

28 *Bello perſequens Tyrannum.*] Hunc exitum bellum illud habuit, ut tyrannus impetratis triginta dierum induciis Pelopidam liberaret. Plutarchus in Pelopida.

29 *Non dubitavit, ſimul ac conſpexit hoſtem, confligere.*] Licet Alexander haberet militum amplius viginti millia, Diodorus.

30 *Coronis aureis.*] Quæ etiam mortuis imponi ſolebant, ut ſcribit Cic. in oratione pro Flacco: Sic honoris ergo auream Coronam Caſtricio mortuo imponedam Pergamenos decreviſſe.

XVII. AGE-

XVII.

AGESILAUS

LACEDÆMONIUS.

CAP. I.

CUM a cæteris ſcriptoribus, tum eximie [1] a Xenophonte Socratico collaudatus eſt, [2] eo enim uſus eſt familiariſſime. Hic primum de regno cum [3] Leotychide, fratris filio, habuit contentionem. Mos eſt enim a majoribus Lacedæmoniis traditus, ut duos haberent ſemper reges, nomine magis quam imperio, ex duabus familiis [4] Proclis & Euryſthenis, qui principes ex progenie Herculis, Spartæ reges fuerunt. (a) Harum ex altera, in alterius familiæ locum [5] fieri non licebat. Itaque uterque ſuum retinebat ordinem. Primum ratio habebatur, qui maximus natu eſſet ex liberis ejus, qui regnans deceſſiſſet. Sin is virilem ſexum non reliquiſſet, tum deligebatur, qui proximus eſſet propinquitate. Mortuus erat Agis rex, frater Ageſilai; [6] filium reliquerat Leotychidem, quem ille vivens non agnorat; eundem moriens, ſuum eſſe dixerat. Is de honore regni cum Ageſilao ſuo patruo contendit:

INTERPRETATIO.

(a) *Fas non erat* quemquam *ex altera familia, alterius familiæ vices occupare.*

NOTÆ.

1 *A Xenophonte Socratico.*] Socratis auditore: una enim cum Platone Socratem audivit, cujus meminit Gellius lib. 14. c. 3. & Cicero lib. 5. epiſt. 12. ad Lucceium; & lib. 2. de Oratore; fuerunt & alii ejuſdem nominis viri egregii, de quibus vide Suidam.

2 *Eo enim uſus eſt familiariſſime.*] Dubium eſt uter altero familiariter uſus ſit, mihi vero id potius ad Ageſilaum, quam ad Xenoph. referri videtur.

3 *Cum Leotychide.*] Idem ipſi nomen affingitur a Xenophonte in Ageſilao.

4 *Proclis & Euryſthenis.*] Hi ambo erant ex Heraclidarum familia, quorum Succeſſionis Catalogum ab Hercule enumerat Pauſanias. De his etiam quædam a Cicer. lib. 11. de divinatione ſcribuntur.

5 *Fieri non licebat.*] Qui enim ex Proclidarum familia erat, non poterat Rex fieri in locum ejus, qui ex Euryſthenidarum familia eſſet; & vice verſa.

6 *Filium reliquerat Leotychidem.*] De quo mox diximus.

neque

neque id quod petivit, consequutus est. Nam [7] Lysandro suffragante, homine, ut ostendimus supra, factioso, & his temporibus potente Agesilaus antelatus est.

CAP. II. Hic, simul atque imperii potitus est, persuasit Lacedæmoniis, ut exercitum emitterent in Asiam, bellumque regi facerent, docens, satius esse in Asia, quam in Europa dimicare. Namque fama exierat Artaxerxem comparare classem, pedestresque exercitus, quos in Græciam mitteret. Data potestate, tanta celeritate usus est, ut prius in Asiam cum copiis pervenerit, quam regii satrapæ eum scirent profectum. Quo factum est, ut omnes imparatos imprudentesque offenderet. [8] Id ut cognovit Tissaphernes, qui summum imperium tum inter præfectos habebat regios; [9] inducias a Lacone petivit, simulans se dare operam, (b) ut Lacedæmoniis cum rege conveniret: re autem vera ad copias comparandas, easque impetravit trimestres. Juravit autem uterque, se sine dolo inducias conservaturum. In qua pactione, summa fide manst Agesilaus. Contra ea, Tissaphernes nihil aliud quam bellum comparavit. Id etsi sentiebat Laco, tamen jusjurandum servabat, multumque in eo consequi se dicebat, *Quod Tissaphernes perjurio suo & homines suis rebus abalienaret, & deos sibi iratos redderet.* (c) *Se autem servata religione confirmare exercitum, quum animadverteret* (d) *deorum numen facere secum, hominesque sibi conciliari amiciores, quod iis studere consuessent, quos conservare fidem viderent.*

CAP. III. Postquam induciarum preteriit dies, barbarus non dubitans, quod ipsius erant [10] plurima domicilia in Caria, & ea regio his temporibus multo putabatur locupletissima, eo potissimum hostes impetum facturos, omnes suas copias eo contraxerat. At Agesilaus in Phrygiam se convertit, eamque prius depopulatus est, quam Tissaphernes usquam se moveret. Mag-

INTERPRETATIO.

(b) *Ut Lacedæmonios cum Rege conciliaret.* (c) *Se vero non violato sacramento suos milites corroborare.* (d) *Deos sibi esse adjutores.*

NOTÆ.

7 *Lysandro suffragante.*] Lysander ille de quo jam supra, Agesilaum puerum amaverat, teste Plutarcho in Lysandro & Agesilao.

8 *Id ut cognovit Tissaphernes,*] Ille Cyrum minorem apud Artaxerxem fratrem criminando, causa fuit ejus belli quod postea inter fratres exarsit: occisus est tandem ejusdem Artaxerxis jussu, quod adversus Agesilaum rem proditorie gerere videretur. Vide Xenoph. de rebus Græciæ lib. 3. c. 11.

9 *Inducias a Lacone petivit.*] Id est, ab Agesilao; de iisdem induciis proditorie a Tissapherne factis loquitur Xenoph. lib. 3. c. 8.

10 *Plurima domicilia in Caria.*] Diodorus refert lib. 4. in ejusmodi domiciliis seu castellis hortos fuisse amœnissimos, omnibusque rebus ad vo-

na

na præda militibus locupletatis, 11 Epheſus hyematum exercitum reduxit, atque ibi officinis armorum inſtitutis, magna induſtria bellum apparavit: & quo ſtudioſius armarentur, inſigniuſque ornarentur, 12 præmia propoſuit, quibus donarentur, quorum egregia in ea re fuiſſet induſtria. Fecit idem in exercitationum generibus, ut qui cæteris præſtitiſſet; eos magnis afficeret muneribus. His igitur rebus effecit, 13 ut & ornatiſſimum & exercitatiſſimum haberet exercitum. Huic quum tempus eſſet viſum copias extrahere ex hybernaculis, vidit, ſi, quo eſſet iter facturus, palam pronunciaſſet, hoſtes non crediturus, aliaſque regiones occupaturos, nec dubitaturos aliud eſſe facturum ac pronunciaſſet. Itaque quum ille Sardeis ſe iturum dixiſſet, Tiſſaphernes eandem Cariam defendandam putavit. In quo quum eum opinio fefelliſſet, victumque ſe vidiſſet conſilio, 14 ſero ſuis præſidio profectus eſt. Nam quum illo veniſſet, jam Ageſilaus multis locis expugnatis, magna erat præda potitus. Laco autem quum videret hoſtes equitatu ſuperare, (e) nunquam in campo ſui fecit poteſtatem, & his locis manum conſeruit, quibus plus pedeſtres copiæ valerent. Pepulit ergo, quotieſcunque congreſſus eſt, multo majores adverſariorum copias: & ſic in Aſia verſatus eſt, ut omnium opinione victor duceretur.

CAP. IV. Hic quum animo meditaretur proficiſci in Perſas, & ipſum regem adoriri: nuncius ei domo venit ephorum juſſu, bellum Athenienſes & Bœotios indixiſſe Lacedæmoniis; quare venire non dubitaret. In hoc non minus ejus pietas ſuſpicienda eſt, quam virtus bellica, qui quum victori præeſſet exercitui maximamq; haberet fiduciam regni Perſarum potiundi: (f) tanta modeſtia dicto audiens fuit juſſis abſentium magiſtratuum, ut ſi privatus 15 in

INTERPRETATIO.

(e) *Nuſquam in patenti loco ſuas copias explicuit.*

NOTÆ.

luptatem & delicias comparatis inſtructos.

11 *Epheſum hyematum exercitum reduxit.*] Quia exta ſacrificanti parum læta tuerant, & victimæ ſine fibris etiam extiterant, ideo longius non progreſſus eſt. Sic refert Diodorus lib. 14. Adde quod id etiam factum eſt, quia ipſi equitatus deficiebat, cuius defectu barbaris impar eſſe videbatur. Xenoph. lib. 3. de reb. gr.

12 *Præmia propoſuit.*] De hac re Xenoph. ibidem.

13 *Ut & ornatiſſimum, & exercitatiſſimum haberet exercitum.*] Id eſt, exercitum omnibus inſtrumentis bellicis optime inſtructum, & milites in omexercitationem genere apprime verſatos.

14 *Sero ſuis præſidio profectus eſt.*] 4. Scilicet die poſtquam in Lydiam ingreſſus erat, & jam populatus erat Ageſilaus. Sic refert Xenoph. lib. 3. c. 11.

15 *In Comitio.*] Id eſt, in loca ubi Comitia habebantur. Quo etiam vocabulo in eodem ſenſu utitur Cic. in Oratione pro Sextio, & in Verrem. Ageſilao autem miſſam fuiſſe Scytalen, qua ſemper in revocandis ſuis ducibus

comito

comitio esset Spartæ. [16] Cujus exemplum utinam imperatores nostri sequi voluissent. Sed illuc redeamus. Agesilaus opulentissimo regno præposuit bonam existimationem, multoque glorioſius duxit, si institutis patriæ paruisset, quam si bello superasset Asiam. Hac igitur mente Hellespontum copias trajecit, tantaque usus est celeritate, (g) [17] ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat, hic transierit triginta diebus. Quum jam haud longe abesset a Peloponneso, obsistere ei conati sunt Athenienses & Bœotii, [18] cæterique eorum socii, [19] apud Coroneam, quos omnes gravi prælio vicit. Hujus victoriæ vel maxima fuit laus, quod quum plerique ex fuga se [20] in templum Minervæ conjecissent, quærereturque ab eo, quid his fieri vellet; etsi aliquot vulnera acceperat eo prælio, & iratus videbatur omnibus, qui adversus arma tulerant, tamen antetulit iræ religionem, & eos vetuit violari. Neque hoc solum in Græcia fecit, ut templa deorum sancta haberet, sed etiam apud barbaros summa religione omnia simulacra araſque conservavit. Itaque prædicabat, *mirare se, non sacrilegorum numero haberi qui supplicibus eorum nocuissent, aut non gravioribus pœnis affici, qui religionem minuerent, quam qui fana spoliarint.*

CAP. V. Post hoc prælium collatum est omne bellum circa Corinthum ideoque Corinthium est appellatum. Hic quum una pugna decem millia hostium Agesilao duce cecidissent, eoque facto opes adversariorum debilitatæ viderentur: tantum abfuit ab insolentia gloriæ, ut commiseratus sit fortunam Græciæ, quod tam multi a se victi, [21] vitio adversariorum concidissent. (h) Namque illa multitudine, si sana mens esset Græciæ, supplicium Persas

INTERPRETATIO.

(f) *Tam modeste absentium Magistratuum mandatis obtemperavit.* (g) *Ut quam viam anni spatio Xerxes emensus fuerat.* (h) *Per hanc enim multitudinem, si Græci saperent, Persas supplicio affici potuisse.*

NOTÆ.

utebantur Lacedæmonii, testis est Xenoph. lib. 4. c. 4. Porro de Scytala vide supra in Pausania.

16 *Cujus exemplum utinam imperatores nostri.*] Hæc in Julium Cæs. dici videntur, qui invito etiam Senatu exercitum retinuit, nec Romam armis positis redire voluit.

17 *Ut quod iter Xerxes anno vertente confecerat.*] Quum nimirum bellum Græciæ intulit stipatus decies septies centenis armatorum milibus.

18 *Cæterique eorum socii.*] Sicilice, Eubœenses, Locri, Argivi, Corinthii & quidam alii, ut Xenoph. refert lib. 4. de reb. gr.

19 *Apud Coroneam.*] Bœotiæ urbem

20 *In templum Minervæ.*] Cognomento Itoniæ, teste Pausania in Laconicis.

21 *Vitio adversariorum.*] Id est, pertinacia, & culpa cæterorum Græcorum,

dare

dare potuiſſe. Idem, quum adverſarios inter mœnia compuliſſet, ut in Corinthum oppugnaret multi hortarentur: negavit id ſuæ virtuti convenire. *Se enim eum eſſe dixit, qui ad officium peccatos redire cogeret, non qui urbes nobiliſſimas expugnaret Graciæ. Nam ſi* (inquit) *exſtinguere voluerimus qui nobiſcum adverſus barbaros ſteterunt, noſmetipſi nos expugnaverimus, illis quieſcentibus, quo facto, ſine negotio, quum voluerint, nos oppriment.*

CAP. VI. [22] Interim accidit illa calamitas apud Leuctra Lacedæmoniis, (i) quo ne proficiſcerentur, quum a pleriſque ad exeundum premeretur, ut ſi de exitu divinaret, exire noluit. Idem, quum Epaminondas Spartam oppugnaret, [23] eſſetque ſine muris oppidum; alem ſe imperatorem præbuit, ut eo tempore omnibus apparuerit, (k) niſi ille fuiſſet, Spartam futuram non fuiſſe. In quo quidem diſcrimine celeritas ejus conſilii ſaluti fuit univerſis. Nam quum quidam adoleſcentuli, hoſtium adventu perterriti, ad Thebanos transfugere vellent, & locum extra urbem editum cepiſſent: Ageſilaus, qui pernicioſiſſimum fore videret, ſi animadverſum eſſet, quenquam ad hoſtes transfugere conari, cum ſuis eo venit, atque, ut ſi bono animo feciſſent, laudavit conſilium eorum, quod eum locum occupaſſent, & ſe id quoque fieri debere animadvertiſſe. Sic adoleſcentulos [24] ſimulata laudatione recuperavit: & adjunctis de ſuis comitibus, locum tutum reliquit. Namque illi, aucto numero eorum, qui expertes erant conſilii, commovere ſe non ſunt auſi: eoque libentius, quod latere arbitrabantur, quæ cogitarant.

INTERPRETATIO.

(i) *Quem in locum ne pergerent, quaſi eventum præſentiret, pluribus ad proficiſcendum illum urgentibus, proficiſci recuſavit.* (k) *Si non ille viviſſet, Lacedæmonem perituram fuiſſe.*

NOTÆ.

qui adverſus Lacedæmonios fœdus pepigerant.

22 *Interim accidit illa calamitas apud Leuctra.*] De illa ingenti pugna quæ Thebanos inter & Spart. commiſta eſt apud Leuctra loquitur hic Nepos, in qua ultimi magna internecione victi ſunt, ut ſupra diximus.

23 *Eſſetque ſine muris oppidum.*] Omnes olim Græciæ urbes ſine muris fuiſſe teſtatur Thucydides in Proœmio: At vero inter cæteras Spartam ſine mœnibus fuiſſe ex eo conſtat, quod ex præcepto Lycurgi, viri fortitudine ſua pro mœnibus eſſent: Unde Ovid. Metamorph. x. ait.

Cum Deus Eurotam immunitamque frequentat
Sparten.

Hanc tamen muris fuiſſe circumdatam docet Livius, lib. 4. c. 5. & 8. Dec. ad. 4. Quin tandem Spartani armis diffiſi, urbem ſuam murorum præſidio clauſerunt. Juſt. lib. 14. c. 5.

24 *Simulata laudatione recuperavit.*] Hoc loquendi modo jam ſupra uſus eſt Nepos in Pelopida; ſcilicet, *hunc Epaminondas recuperavit bello*; quamquam verbum illud rarius de Perſona dicitur.

CAP.

CAP. VII. Sine dubio post Leuctricam pugnam (1) Lacedæmonii [25] se nunquam refecerunt, neque pristinum imperium recuperarunt. Quum interim Agesilaus non destitit, quibuscunque rebus posset, patriam juvare. Nam quum præcipue Lacedæmonii indigerent pecunia [26] ille omnibus, qui a rege defecerant, præsidio fuit, a quibus magna donatus pecunia, patriam sublevavit. Atque in hoc illud imprimis fuit admirabile, quum maxima munera ei ab regibus & dynastis civitatibusque conferrentur: nihil unquam in domum suam contulit, [27] nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit. Domo eadem fuit contentus, [28] qua Eurysthenes progenitor majorum suorum fuerat usus. Quam qui intrarat, nullum signum libidinis, nullum luxuriæ videre poterat; [29] contra, plurima patientiæ atque abstinentiæ. Sic enim erat instructa, ut nulla in re differret a cujusvis inopis atque privati.

CAP. VIII. Atque hic tantus vir, ut naturam fautricem habuerat in tribuendis animi virtutibus; [30] sic maleficam nactus est in corpore, exiguus, & claudus altero pede. Quæ res etiam nonnullam adferebat deformitatem: [31] atque ignoti, faciem ejus quum intuerentur, contemnebant: qui autem virtutem noverant, non poterant admirari satis. Quod ei usu venit, quum annorum

INTERPRETATIO.

(1) *Spartani se nunquam restituerunt.*

NOTÆ.

25 *Se nunquam refecerunt.*] Id translatum est ab iis qui a deliquio, aut, gravi morbo vires reparant. Sic Sallust. *Quo & cæterorum animos reficeret* Et infra in Hamilcare idem Nepos; *si paululum modo res essent refect.*

26 *Ille omnibus, qui a Rege defecerant præsidio fuit.*] Tacho in primis qui Ægypti, & Mausolo qui Cariæ Rex erat, a quibus etiam maxima dona accepit. Xenoph. in Agesilao.

27 *Nihil de victu, nihil de vestitu Laconum mutavit.*] Hoc veluti summum moderationis exemplum proponitur, arguiturque principum ac populorum vanitas, qui post victorias secundasque res, solent sibi cultum opulentiorem circumdare, ac victu lautiore uti; simile quidpiam refert author noster infra in Attico. Et Justinus lib. 44. c. 2. *Viriathi*, inquit, *ea virtus continentiaque fuit, ut cum Consulares exercitus frequenter vicerit, tantis rebus gestis, non armorum, non vestis cultum, non denique victum mutaverit; quo primum bellare cœpit, perseveraverit, ut quivis gregarius miles ipso Imperatore opulentior videretur.*

28 *Qua Eurysthenes progenitor.*] Qui fuit Aristodemi filius, & Proclis frater, de quo paulo supra in eodem Agesilao.

29 *Contra, plurima patientiæ atque abstinentiæ.*] Vide Plutarch. in Agesilao, qui de ejus frugalitate in victu cultuque corporis plurima verba facit.

30 *Sic maleficam nactus est.*] Nam & statura fuit humili, & exiguo corpore, ita ut vere erga eum natura difficilis dici possit. Quemadmodum Ovid. Epistola Sapphus.

Si mihi difficilis formam natura negavit,
Ingenio formæ damna rependo meæ

31 *Atque ignoti, faciem ejus quum*

octoginta

octoginta [32] subsidio Thaco in Ægyptum iviſſet, (m) & in acta tum ſuis accubuiſſet, ſine ullo tecto, ſtratumque haberet tale, ut terra tecta eſſet ſtramentis [33] neque huc amplius quam pellis eſſet injecta, eodemque comites omnes accubuiſſent, veſtitu humili atque obſoleto, ut eorum ornatus non modo in his regem nemi- 5
nem ſignificaret, (n) ſed hominis non beatiſſimi ſuſpicionem præberet. Hujus de adventu fama [34] quum ad regios eſſet perlata celeriter munera eo cujuſque generis ſunt allata. His quærentibus Ageſilaum, vix fides facta eſt unum eſſe ex his, qui tum adcubabant. Qui quum regis verbis, quæ attulerant, dediſſent: il- 10
le præter vitulina, & hujuſmodi genera obſonii, quæ præſens tempus deſiderabat, nihil accepit: unguenta, [35] coronas, (o) ſecundamque menſam, ſervis diſpertiit: cætera referri juſſit. Quo facto, cum barbari magis etiam contemſerunt, quod eum ignorantia bonarum rerum illa potiſſimum ſumpſiſſe arbitrabantur. Hic quum 15
ex Ægypto reverteretur, [36] donatus a rege Nectanebe ducentis viginti talentis, quæ ille muneri populo ſuo daret, [37] veniſſetque in portum, qui Menelai vocatur, [38] jacens inter Cyrenas & Ægyptum, in morbum implicitus deceſſit. Ibi eum amici, quo Spartam fa-

INTERPRETATIO.

(m) *Et in littore cum ſuis ſediſſet.* (n) *Sed hominem non valde fortunatum ſe exhiberet.* (o) *Et ſecunda fercula famulis diſtribuit.*

NOTÆ.

ntuerentur, contemnebant.] Siquidem ulgos eos tantum magnarum rerum apaces exiſtimat, quos eximia ſpecie nſtructos videt: digna enim eſt imperii forma.

32 *Subſidio Tacho in Ægyptum iviſſet.*] Nectenabo, non Thaco ſuppetias uliſſe ait Polyænus lib. 11. in Ageſilao. Sed Atheneus lib. 14. & Plutarchus in Ageſilao cum Nepote conveniunt.

33 *Neque huc amplius quam pellis eſſet injecta.*] De Tuberone Stoico ſimile aliquid narrat Cic. pro Muræna.

34 *Quum ad Regios eſſet perlata.*] Id eſt, quum ad Regis Ægypti miniſtros perveniſſet.

35 *Coronas.*] Ægyptios Ageſilao in Ægyptum proficiſcenti inter alia munera Papyrum coronariam miſiſſe refert Athenæus lib. 15. c. 6. Hocque idem eſſe conjicio quod per *Coronas* intelligit Nepos; nam Coronæ ejuſmodi fiebant ex gramine quodam quod Βύβλον Græci vocant, unde Charta ſeu Papyus conficbatur. Præterea Plin. ait lib. 13. cap. 11. Papyri florem ad Deos coronandos uſui fuiſſe. Adde quod Coronarum frequens uſus fuit in conviviis apud veteres, quas primo ex roſis deinde ex Nardi folio contexebant, & unguentis pretioſiſſimis aſpergebant. Qua de re vide Carol. Paſchalium in opere Coronario.

36 *Donatus a Rege Nectanebe.*] Polyænus. *Nectanebo*, loco paulo ſupra laudato. Nam Nectanebus, Nectanabis, & Nectanebis inveniuntur.

37 *Veniſſetque in portum, qui Menelai vocatur.*] De quo portu vide Strab. lib. 1.

38 *Jacens inter Cyrenas.*] Quod de Lybia Cyrenaica intelligendum eſt. Cyrenæ autem inſigne Lybiæ oppidum: Vulge, *Corena.*

cilius

cilius perferre, 39 quod mel non habebant, cera circumfuderunt, 40 atque ita domum retulerunt.

NOTÆ.

39 *Quod mel non habebant, cera circumfuderunt.*] Contra Diodorus ſcribit Ageſilai corpus in melle Spartam deportatum eſſe; nam antiquitus cadavera quæ ſervari vellent, melle condiebant. Perſarum tamen mos fuit non melle, ſed cera circumlinire, teſte Herodoto lib. 1. & Cic. in Tuſcul.

40 *Atque ita domum retulerunt.*] Leges præcipiebant apud Lacedæmonios, ut ſuorum Regum corpora defuncta domum reducerent: de cæteris vero ducibus non ſic jubabetur. Turneb. lib. 26. c. 33.

XVIII.

1 *EUMENES* CARDIANUS.

CAP. I.

HUjus ſi virtuti par data eſſet fortuna, non ille quidem major, ſed multo illuſtrior, atque etiam honoratior: 2 quod magnos homines virtute metimur, non fortuna. Nam quum ætas ejus incidiſſet in ea tempora 3 quibus Macedones florerent (a) multum ei detraxit inter eos viventi, 4 quod alienæ erat civitatis. 5 Neque aliud huic defuit, quam generoſa ſtirps, (b) etſi ille domeſtico

INTERPRETATIO.

(a) *Quia alienigenæ erat, ipſum inter illos degentem valde depreſſit.* (b) *Hic quamquam ex ſumma familia ortus erat.*

NOTÆ.

1 EUMENES CARDIANUS.] Quidam *Sardianus*, ſed male; nam ex Cardia urbe Thraciæ oriundus erat Eumenes, in cujus gratiam immunem a tributis feciſſe Philippum ſcribit Alexander Myndius.

2 *Quod magnos homines virtute metimur non fortuna.*] Proprie enim homines magni, majoreſve ſola virtute dicuntur; At fortuna illuſtriores atque honoratiores; hinc Q. curtius lib. 9. cap. 14. *Sed fortuna quæ rebus famam pretiumque conſtituit, hoc quoque militiæ probrum vertit in gloriam.*

3 *Quibus Macedones florerent.*] Vixit namque tempore Philippi Macedonum Regis, & Alex. Mag. qui res maximas geſſerunt.

4 *Quod alienæ erat civitatis.*] Alienigenis enim non tanta tribuitur fides & favor, quantus civibus & propinquis. Unde apud Curtium lib. 8. c. 8. de Caliſthene loquentem ſic ſcribitur: *Quem ſi Macedo eſſet, tecum introduxiſſem, digniſſimum te diſcipulo Magiſtrum. Nunc Olyntbio non idem juris eſt.*

5 *Neque aliud huic defuit, quam generoſa ſtirps, etſi ille domeſtico ſumma genere erat.*] Hæc duo ſibi parum

ſummo

ſummo genere erat, tamen Macedones eum ſibi aliquando antepo-
ni, indigne ferebant: Neque tamen non patiebantur; vincebat e-
im omnes cura, vigilantia, patientia, calliditate & celeritate in-
enii. 6 Hic peradoleſcentulus ad amicitiam acceſſit Philippi,
myntæ filii; brevique tempore in intimam pervenit familiarita-
em. 7 Fulgebat enim jam in adoleſcentulo indoles virtutis. Ita-
ue eum habuit ad manum, 8 ſcribæ loco; quod multo apud Grai-
s honorificentius eſt quam apud Romanos. Nam apud nos re-
era, ſicut ſunt, 9 mercenarii ſcribæ exiſtimantur. At apud illos
ontrario, nemo ad id officium admittitur niſi honeſto loco, & fi-
e, & induſtria cognita: quod neceſſe eſt omnium conſiliorum eum
ſſe participem. Hunc locum tenuit amicitiæ apud Philippum
nos ſeptem. Illo interfecto, 10 eodem gradu fuit apud Alexan-
rum annos tredecim. Noviſſimo tempore præfuit etiam alteri
quitum alæ (c) 11 quæ *hetærice* appellabatur. 12 Utrique autem
onſilio ſemper affuit, & omnium rerum habitus eſt particeps.

INTERPRETATIO.

(c) *Quæ ſocialis dicebatur.*

NOTÆ.

hærere videntur. Quomodo enim
ſuit illi ſtirps generoſa, ſi ille dome-
ico ſummo genere erat? Itaque hæc
ulo clarius explicanda ſunt; & hic
nſus mihi eſſe videtur, nimirum Eu-
enem reipſa ex parentibus ſummæ
rtis & nobilitatis ortum eſſe, ſed pa-
um magnanimis & belli facinoribus
elebrandis.

6 *Hic peradoleſcentulus in amicitiam
ceſſit Philippi.*] Vix ille ſiquidem 23.
tatis annum attigerat, quum in Phi-
ppi Macedonis amicitiam & famili-
itatem venit: Quum enim ipſum
hilippus inter reliquos juvenes
certantem luctantemque conſpexiſſet
bi aſſumpſit ejus fortitudine & ſoler-
ia delectatus, ut refert Plutarchus.
einde Philippo mortuo eum ſimili be-
evolentia ſibi devinxit Alexander
lagnus.

7 *Fulgebat enim jam in adoleſcentulo
ndolei virtutis.*] Quemadmodum ex
ructuum præludio futuram arboris
onitatem cognoſcimus; ita ex pu-
rili indole virtutem plenioris ætatis
præſumimus: Unde Paterculus lib. 2.
cap. 94. *Ut per id quod agebat quantus
varurus eſſet, eluceret.* Et Claud. lib.
de Laudib. Stilichoni

——— *mens ardua ſemper
A puero teneriſque etiam fulgebat
in annis.*

8 *Scribæ loco.*] Scribæ ejuſmodi tales erant tunc temporis, quales fere hodie ſunt Cancellarii; unde fit ut Plutarchus eum non ſcribam ſimpliciter, ſed Principem ſeu Præfectum ſcribarum vocet.

9 *Mercenarii ſcribæ exiſtimantur.*] Ii ſunt quos abuſive hodie ſecretarios Magiſtratuum appellamus, quique revera ſerviles ſunt miniſtri, & ſerviliter ſuis dominis addicti.

10 *Eodem gradu fuit apud Alexandrum annos tredecim.*] Cujus & filiis tutor etiam poſtea datus eſt, ut videbitur infra.

11 *Quæ* hetærice *appellabatur.*] A voce Græca ἑταιρικὴ, quæ ſocialis eſt, atque ita vocabatur ala equitum honoris cauſa apud Macedones, ab amicitia & ſodalitate regia. Sic Arrian. de reb. Alex. Mag. lib. 6. cap. 18.

12 *Utrique autem conſilio ſemper affuit.*] Quoniam & in rebus politicis, & bellicis plurimum valuit.

CAP. II. Alexandro Babylone mortuo, [13] quum regna singulis familiaribus dispertirentur, & summa rerum tradita esset tuenda eidem, [14] cui Alexander moriens annulum suum dederat, Perdiccæ: ex quo omnes conjecerant, [15] eum regnum ei commendasse, quod liberi ejus in suam tutelam pervenissent: ([16] aberant enim Craterus & Antipater, qui antecedere hunc videbantur; [17] mortuus erat Hephæstio, quem unum Alexander, quod facile intelligi posset, plurimi fecerat) hoc tempore [18] data est Eumeni Cappadocia, (d) sive potius dicta. [19] Nam tum in hostium erat potestate. Hunc sibi Perdiccas adjunxerat magno studio, quod in homine fidem & industriam magnam videbat; non dubitans, (e) si eum pellexisset, magno usui fore sibi in his rebus, quas apparabat. Cogitabat enim (quod fere omnes in magnis imperiis concupiscunt) omnium partes corripere atque amplecti. Neque vero hoc solus fecit, sed cæteri quoque omnes, qui Alexandri fuerant amici. [20] Primus Leonnatus Macedoniam præoccupare destinaverat. Is multis magnis pollicitationibus persuadere Eumeni

INTERPRETATIO.

(d) *Seu potius assignata.* (e) *Si hunc* sibi *sociasset.*

NOTÆ.

10 *Quum regna singulis familiaribus dispertirentur.*] Hoc notum est ex omnibus Historicis, præsertimque ex Q. Curtio, Justino, Orosio, Arriano, multisque aliis, cum sacris, tum prophanis.

14 *Cui Alexander moriens annulum suum dederat.*] Scilicet, Perdiccæ, ut dicitur paulo infra. Vide Just. lib. 12. c. 15. Q. Curt. lib. 10. c. 5. Deinde locus ille posset aliquatenus effici clarior, si immutato paulisper ordine sic legeretur. *Et summa rerum tradita esset tuenda eidem Perdiccæ, cui Alexander moriens annulum suum dederat.*

15 *Eum regnum ei commendasse.*] Alex. Magn. Regnum Macedonum Perdiccæ commendasse ex eo liquet, quod antiquitus per transmissionem sigilli videbatur fieri transmissio hæreditatis; quod Casaub. ad Suetonium notat, putatque id causæ fuisse cur Tiberio morienti Caius annulum ademerit. Quod quidem secundum juris privati analogiam factum fuisse apparet: Nam ut videtur tutius patrimonii jus tradi, traditis clavibus ædium; ita & possessio regni tradi quoque videbatur, tradito Principum sigillo.

16 *Aberant enim Craterus & Antipater.*] Craterus qui, ut ait Curtius, erat Regi carus in paucis. Antipater vero Jolai filius, qui inter præcipuos Alexandri Duces & Successores annumeratur.

17 *Mortuus erat Hephæstio.*] Quicarissimus Alex. fuit, & ob cujus mortem, quæ morbo evenit ad Ecbatanam incredibili affectus dolore multa regi indecora fecisse dicitur. Ælianus Var. Hist. lib. 12. cap. 7. refert Alexandrum Achillis monumentum coronasse, Hephæstionem Patrocli; ut ostenderet itase carum Alexandro, ut Patroclus Achilli olim fuit.

18 *Data est Eumeni Cappadocia.*] Cappadociam cum Paphlagonia ei dotem fuisse scribit Just. lib. 13. quæsunt regiones ad mare Ponticum vergentes & finitimæ.

19 *Nam tum in hostium erat potestate.*] Hanc enim Ariarathes Rex tunc tenebat, nec Imperio Macedonico tunc suberat.

20 *Primus Leonnatus.*] Hic Eumi

studuit

ſtuduit, ut Perdiccam deſereret, ac ſecum facere ſocietatem. Quum perducere eum non poſſet, interficere conatus eſt: & feciſſet, niſi ille clam noctu ex præſidiis ejus effugiſſet.

CAP. III. Interim [21] conflata ſunt illa bella, quæ ad interiecionem poſt Alexandri mortem geſta ſunt [22] omneſque concurerunt ad Perdiccam opprimendum. Quem etſi infirmum videbat, quod unus omnibus reſiſtere cogebatur; tamen amicum non deſeruit, neque ſalutis quam fidei fuit cupidior. Præfecerat eum Perdiccas [23] ei parti Aſiæ, quæ inter Taurum montem jacet atque Helleſpontum; & illum unum oppoſuerat [24] Europæis adverſariis. Ipſe Ægyptum oppugnatum [25] adverſus Ptolemæum erat profectus. Eumenes, quum neque magnas copias, neque firmas haberet, quod inexercitatæ & non multo ante erant contractæ; adventare autem dicerentur, Helleſpontumque tranſiiſſe Antipater & Craterus magno cum exercitu Macedonum, viri cum claritate, tum uſu belli præſtantes: (Macedones vero milites ea nunc erant fama, qua nunc Romani feruntur: etenim ſemper habiti ſunt fortiſſimi, [26] qui ſummam imperii potirentur) Eumenes intelligebat, ſi copiæ ſuæ cognoſcerent, [27] adverſus quos ducerentur, non modo non ituras, ſed ſimul cum nuncio dilapſuras. Itaque hoc ejus fuit prudentiſſimum conſilium, ut deviis itineribus mites duceret, in quibus vera audire non poſſent: & his perſuaderet, ſe contra quoſdam barbaros proficiſci. Itaque tenuit hoc propoſitum, & prius in aciem exercitum eduxit prælioque commiſit, quam milites ſui ſcirent, cum quibus arma conferrent. [28] Effecit

NOTÆ.

us Pellæ natu, cui obtigerat Phrygia uæ Helleſpontum attingit, fueratque Alexandri cuſtodibus.

21 *Conflata ſunt illa bella, &c.*] De s bellis quæ ſana atrociſſima fuerunt, Imperium Macedonicum in mille rtes ſciderunt, lege Curt. lib. 10 Juſt. alios.

22 *Omneſque concurrerunt ad Perccam opprimendum.*] Invidia, ſcilit, commoti, quod ab Alexand. ſigilm accipiens, jus quoque & dominin in eos accepiſſe videretur: Crateus autem & Antipater primi fuerunt, ui in eum arma movere, quos poſtea equutus eſt Antigonus.

23 *Ei parti Aſiæ quæ inter Taurum ontem jacet, atque Helleſpontum.*] Cappadociam & Bithyniam fuiſſe exiimo, quæ revera Helleſpontum, & montem Taurum interjacent.

24 *Europæis adverſariis.*] Cratero ſcilicet, & Antipatro, de quibus mox, multiſque aliis.

25 *Adverſus Ptolemæum.*] Lagi filium, qui ex gregario milite inter Duces & Succeſſores Alex. habitus eſt, atque illo mortuo Ægyptum occupavit, a quo poſtea omnes Ægypti Reges Ptolemæi dicti ſunt.

26 *Qui ſummam Imperii potirentur.*] Pro *ſummæ Imperii*: nam id ſecundum veterem loquendi modum in accuſativo caſu ponitur.

27 *Adverſus quos ducerentur.*] Sedulo Milites ſuos celare ſtuduit ſe adverſus Craterum proficiſci, quia intelligebat id ſi reſcirent, conteſtim elapſuros, ut infra dicitur.

28 *Effecit etiam illud locorum præoccupatione.*] Id eſt, ut poſſet prius loca ad pugnandum ſibi idonea occupare.

fecit etiam illud locorum præoccupatione, ut equitatu potius dimicaret, quo plus valebat, quam peditatu, quo erat deterior.

CAP. IV. Quorum acerrimo concursu quum magnam partem diei esset pugnatum, cadit Craterus dux, [29] & Neoptolemus, qui secundum locum imperii tenebat. Cum hoc concurrit ipse Eumenes. [30] Qui quum inter se complexi in terram ex equis decidissent, ut facile intelligi posset inimica mente contendisse, animoque magis etiam pugnasse, quam corpore, (f) non prius distracti sunt, [31] quam alterum anima reliquerit. Ab hoc aliquot plagis Eumenes vulneratur: neque eo magis ex prælio excessit, sed acrius hostibus institit. Hic equitibus profligatis, interfecto duce Cratero, multis præterea & maxime nobilibus captis, pedestris exercitus, quod in ea loca erat deductus, ut invito Eumene elabi non posset, pacem ab eo petiit, quam quum impetrasset, in fide non mansit, & se, simul ac potuit, ad Antipatrum recepit. Eumenes Craterum ex acie semivivum elatum recreare studuit. Quum id non potuisset, pro hominis dignitate: proque pristina amicitia (namque illo usus erat Alexandro vivo familiariter) amplo funere extulit, ossaque in Macedoniam uxori ejus ac liberis remisit.

CAP. V. Hæc dum apud Hellespontum geruntur, [32] Perdiccas apud flumen Nilum interficitur [33] a Seleuco & Antigono, rerumque summa ad Antipatrum defertur. [34] Hic qui deserverant, exercitu suffragium ferente, capitis absentes damnantur: in his Eumenes. Hac ille perculsus plaga, non succubuit, neque ex secius bellum administravit. Sed exiles res animi magnitudinem

INTERPRETATIO.

(f) *Non ante avulsi sunt, quam alter vitam amiserit.*

NOTÆ.

29 *Et Neoptolemus, qui secundum locum Imperii tenebat.*] Neoptolemus ille sinistro cornu præerat, teste Diodoro lib. 28.

30 *Qui quum inter se complexi in terram decidissent.*] Vide Plutarchum in Eumene, a quo lepide hæc monomachia describitur.

31 *Quam alterum anima reliquerit.*] Scilicet, Neoptolemum; qui teste Plutarcho, & Diodoro, poplite saucius valide diuque Eumeni integro restitit; sed denique accepto in collo vulnere succubuit.

32 *Perdiccas apud flumen Nilum interficitur.*] Vix Ægyptum ingressus erat Perdiccas quum per seditionem ... truncatur. Vide Diodorum lib. 18. ... ejus tamen morte variæ sunt author... opiniones. Vide eundem Diodor. ... dem lib. cap. 36.

33 *A Seleuco & Antigono.*] Seleuc... Antiochi filius Philopater dictus, ... mortuo Alexandro Syria & Babylo... potitus est: Sic Cedrenus, Arrianus, Diodorus, & alii. Antigonus vero Philippi Regis Spurius, qui in Asia minore diu dominatus est.

34 *Hic qui deserverant.*] Id est, omnes illi qui apud flumen Nilum ab Antipatri partibus non steterant.

ſi non frangebant, tamen imminuebant. Hunc perſequens Antigonus, quum omni genere copiarum abundaret, ſæpe in itineribus exabatur, neque unquam ad manum accedere licebat, niſi his locis, quibus multis poſſent pauci reſiſtere. Sed extremo tempore cum conſilio capi non poſſet, multitudine circumventus eſt. Hinc 5 ſmen multis ſuis amiſſis ſe expedivit; 35 & in caſtellum Phrygiæ, quod Nora appellatur, confugit. In quo quum circumſederetur, verereretur, ne uno loco manens equos militares perderet, quod exercitium non eſſet agitandi; callidum fuit ejus inventum; quemadmodum ſtans jumentum calefieri exercerique poſſet, quo libentius & cibo uteretur, & a corpori, motu non removeretur. 36 Subſtringebat caput loro altius, quam ut prioribus pedibus plane terram poſſet attingere: 37 deinde poſt verberibus cogebat exultare, & calces remittere: qui motus non minus ſudorem excutiebat, quam ſi in ſpatio decurreret. Quo factum eſt, quod omnibus mirabile eſt viſum, (g) ut jumenta æque nitida ex caſtello exiret, quum complures menſes in obſidione fuiſſet, ac ſi campeſtribus ea locis habuiſſet. 38 Ea concluſione quotieſcunque vocabat, & apparatum & munitiones Antigoni alias incendit, alias diſſipavit. Tenuit autem ſe uno loco, quandiu fuit hyems, quod caſtra ſub dio habere non poterat. Ver appropinquabat: 39 Simulata deditione, dum de conditionibus tractat, præfectis Antigoni impoſuit, ſeque ac ſuos omnes extraxit incolumes.

CAP. VI. Ad hunc 40 Olympias, mater quæ fuerat Alexandri, quum literas & nuncios miſiſſet in Aſiam, conſultum utrum petitum iret Macedoniam, (nam tum in Epiro habitabat) & eas occuparet: huic ille primum ſuaſit, ne ſe moveret, & expe-

INTERPRETATIO.

(g) *Ut equos tam comptos ex arce expromeret.*

NOTÆ.

Et in caſtellum Phrygiæ, quod Nora ellatur, confugit.] Noram in Cappociæ ac Lycaoniæ finibus eſſe ſcribit tarchus: At vero juxta Taurum atem locat Strabo lib. 12. Et ſua e Neronaſſam appellari dicit.

Subſtringebat caput loro.] Memi- ejus induſtriæ Front. lib. 12. Stra- his verbis: *Certis quotidie horis ſuſpendebat, ut poſterioribus pedibus ixi prioribus allevatis, cum natura appetunt conſuetudinem, ad ſudo usque crura jactarent.*

Deinde poſt verberibus cogebat exare.] Pariſienſis editio habet *poſterioribus*, pro, *poſt verberibus*; quod magis Frontini verbis mox citati conforme videtur.

Ea concluſione.] Id eſt, quandiu hoc in caſtello concluſus eſt.

Simulata deditione.] Paulo aliter Plutarchus; ait enim Antigono Noram obſidente Antipatrum obiiſſe, qui Juſtino teſte lib. 14. c. 2. auxilia Eumeni miſerat, atque aliam ob cauſam obſidionem hanc ſolutam fuiſſe.

Olympias.] Neoptolemi Moloſſorum Regis filia, quæ Myrtale prius appellata eſt quam Philippus Macedo uxorem habuit, ex qua Alexan-

ctaret, [41] quoad Alexandri filius regnum adipiſceretur. Sin aliqua cupiditate raperetur in Macedoniam, odium injuriarum obliviſceretur, & in neminem acerbiore uteretur imperio. Horum nihil ea fecit; nam & in Macedoniam perfecta eſt, [42] & ibi crudeliſſime, ſe geſſit. Petivit autem ab Eumene abſente, ne pateretur Philippi domus & familiæ inimiciſſimos ſtirpem quoque interimere, ferretque opem liberis Alexandri. (h) Quam veniam ſi daret, quamprimum exercitus pataret, quos ſibi ſubſidio adduceret. Id quo facilius faceret, ſe omnibus præfectis, qui in officio manebant, [43] miſiſſe literas, ut ei parerent, ejuſque conſiliis uterentur. His verbis Eumenes permotus, ſatius duxit, ſi ita tuliſſet fortuna, perire bene meritis referentem gratiam, quam ingratum vivere.

CAP. VII. Itaque copias contraxit, bellum adverſus Antigonum comparavit. Quod una erant Macedones complures nobiles, [44] in his Peuceſtes, qui corporis cuſtos fuerat Alexandri, tum autem obtinebat Perſidem: [45] & Antigenes cujus ſub imperio phalanx erat Macedonum: Invidiam verens (quam tamen effugere non potuit) ſi potius ipſe alienigena ſummi imperii potiretur, quam alii Macedonum, quorum ibi erat multitudo: [46] in principiis [47] nomine Alexandri ſtatuit tabernaculum, in eoque ſellam auream cum ſceptro ac diademate juſſit poni, [48] eoque omnes

INTERPRETATIO.

(h) *Quod ſi concederet.*

NOTÆ.

drum Mag. progenuit. Vide Juſtin. lib. 9. cap. 7.

41 *Quoad Alexandri filius.*] Quem Alexandrum ex Roxane genuerat, quemque alii Philippum, alii Herculem, alii vero, idque probabilius ex patris nomine Alexandrum appellatum fuiſſe ſcribunt; ut teſtatur Pauſanias in Atticis & Bœoticis, & Diodorus 19.

42 *E ibi crudeliſſime ſe geſſit.*] Quia, ut refert Juſt. lib. 13. c. 6. muliebri potius iracundia quam regio animo ſe gerens multas virorum illuſtrium cædes edidit.

43 *Miſiſſe literas.*] Lege Diodorum lib. 18. & Plutarchum in Eumene, apud quos harum literarum formulas & argumenta invenias.

44 *In his Peuceſtes.*] Hic primum Clipeigerulus, poſtea factus eſt unus ex 7. Alexandri cuſtodibus poſt victum Porum. Atrianus lib. 6.

45 *Et Antigenes.*] Hunc Phalangis Macedonicæ Ducem ſcribit Polyænus lib. 4. quemadmodum & Nepos, ſecundumque Imperii gradum obtinebat.

46 *In principiis.*] Certum eſt principia in hoc loco deſignare loca quædam in caſtris quo Principes ac Duces conveniebant deliberaturi: non definitur autem utrum in medio, vel in extremo caſtrorum eſſent; tamen Polyænus medium locum occupare innuere videtur, ἐν μεσῳ στρατοπεδῳ. Eo ſenſu apud Juſt. lib. 11. cap. 5. ſcriptum legimus: *Ordines quoque nemo niſi ſexagenarius duxit; ut ſi principia caſtrorum cerneres, Senatum te alicujus priſci reip. videre diceres.* Sic Tacitus, ſic Florus, ſic Val. Max. ſic Frontinus, multique alii Scriptores.

47 *Nomine Alexandri ſtatuit tabernaculum.*] Ut non ſuo nomine bellum movere videretur, ſed regio, ſicque ſe ab omnes affectatæ tyrannidis ſuſpicione expediret.

48 *Eoque omnes quotidie convenirent.*] Ne ſi dedignarentur ad Eumenem tam

quotidie

uotidie convenire, ut ibi de ſummis rebus conſilia caperentur? edens, minore ſe invidia fore, ſi ſpecie imperii nominiſque ſimu- tione Alexandri bellum videretur adminiſtrare: quod & fecit. am quum non ad Eumenis principia, ſed ad regia conveniretur, que ibi de rebus deliberaretur, quodammodo latebat, quum ta- en per eum unum gererentur omnia.

CAP. VIII. 49 Hic in Parætacis cum Antigono conflixit, non ie inſtructa, ſed in itinere: eumque male acceptum in Mediam ematum coegit redire, ipſe in finitima regione Perſidis hyema- m copias diviſit, non ut voluit; ſed militum id cogebat volun- s. 50 Namque illa phalanx Alexandri Magni quæ Aſiam pera- averat, diviceratque Perſas, inveterata cum gloria tum etiam ntia, non parere ſe ducibus, ſed imperare poſtulabat, 51 ut nunc terani faciunt noſtri. Itaque periculum eſt, ne faciant, quod ille erunt ſua intemperanti nimiaque licentia, ut omnia perdant, que minus eos, cum quibus ſteterint, (i) quam adverſus quos cerint. Quod ſi quis illorum veteranorum legat facta, paria ho- m cognoſcat, neque rem ullum, niſi tempus intereſſe judicet. d ad illos revertar. Hyberna ſumpſerant, non ad uſum belli, l ad ipſorum luxuriam, longeque inter ſe diſceſſerant. Hoc ntigonus quum comperiſſet, intelligeretque ſe parem non eſſe pa- tis adverſariis, ſtatuit aliquid ſibi conſilii novi eſſe capiendum. uæ erant viæ, qua ex Medis, ubi ille hyemabat, ad adverſario- m hybernacula poſſet perveniri. Quarum brevior per loca de- ta, quæ nemo incolebat propter aquæ inopiam: cæterum dierum at fere decem. Illa autemq ua omnes commeabant, (k) altero nto longiorem habebat anfractum, ſed erat copioſa; omnium- ne rerum abundans. Hac ſi proficiſceretur, intelligebat prius ad- rſarios reſcituros de ſuo adventu, quam ille tertiam partem con- ciſſet itineris ſui: (l) ſin per loca ſola contenderet; ſperabat ſe prudentem hoſtem oppreſſurum. Ad hanc rem conficiendam

INTERPRETATIO.

(i) *Quam contra quos pugnaverint.* (k) *Duplo majorem habebat circuitum.* (l) *Sin per locorum ſolitudinem incederet.*

NOTÆ.

uam ad alienigenam accedere, ipſe uoque non erubeſceret ante ipſorum ntoria conſpici, qui Dux exercitus ſſet.

49 *Hic in Paratacis.*] Stephano παραιτάκη πόλις Μηδίας. Ptolemæo Pa- ætaceni Mediæ accenſentur. Tamen x Nepotis verbis conjicere eſt locum unc non in Media, ſed Mediam inter & Perſidem ſitum eſſe, quia Antigo- num in Mediam redire coegit.

50 *Namque illa Phalanx.*] De pha- lange illa mox dictum eſt.

51 *Ut nunc veterani faciunt noſtri.*] Hic carpit veteranorum ſui temporis arro- gantiam, in quam etiam Cic. a- criter invehitur Philipp. 1. cap. 6. & multis aliis in locis.

imperat quam plurimos utres atque etiam culleos comparari: Post hæc pabulum, præterea cibaria cocta dierum decem, utque quam minime fieret ignis in castris. Iter quod habebat, omnes celat.

CAP. IX. Sic paratus, qua constituerat, proficiscitur. Dimidium fere spatium confecerat, quum ex fumo castrorum ejus 52 suspicio allata est ad Eumenem, hostem appropinquare. Conveniunt duces, quæritur quid opus sit facto. Intelligebant omnes, tam celeriter copias ipsorum contrahi non posse, quam Antigonus adfuturus videbatur. 53 Hic omnibus titubantibus, & de rebus summis desperantibus, Eumenes ait: *Si celeritatem velint adhibere, & imperata facere, quod ante non fecerint, se rem expediturum. Nam quod diebus quinque hostis transire posset, effecturum, ut non minus totidem dierum spatio retardaretur. Quare circumirent, suas quisque copias contraheret.* Ad Antigoni autem refrænandum impetum tale capit consilium: (m) certos omittit homines ad infimos montes, qui obvii erant itineri adversariorum, hisque præcipit, (n) ut prima nocte quam latissime possint, ignes faciant quam maximos, atque hos secunda vigilia minuant, tertia perexiguos reddant: (o) & 55 adsimulata castrorum consuetudine, suspicionem injiciant hostibus, his locis esse castra, ac de eorum adventu esse prænuntiatum: (p) Idemque postera nocte faciant. Quibus imperatum erat, diligenter præceptum curant. Antigonus tenebris obortis ignes conspicatur, credit de suo adventu esse auditum, & adversarios illuc suas contraxisse copias. Mutat consilium, & quoniam imprudentes adoriri non posset, flectit iter suum, & illum anfractum longiorem copiosæ viæ capit; ibique diem unum opperitur, ad lassitudinem sedandam militum, ac reficienda jumenta, (q) quo integriore exercitu decerneret.

INTEPRETATIO.

(m) *Fidos reliquit milites ad montium radices.* (n) *Ut prima vigilia.* (o) *Ex observato castrorum usu.* (p) *Pariterque quarta vigilia agant.*

NOTÆ.

52 *Suspicio allata est ad Eumenem.*] Nimirum a Barbaris qui non fumum, sed ignium fulgorem videntes; teste Plutarcho, ex summitate collium circumiacentium Camelis cursoribus nuncium Eumeni & Peucestæ attulerunt, ut refert Diodorus; Plutarchus vero soli Peucestæ quippe qui proprior esset hostibus.

53 *Hic omnibus titubantibus.*] Id est, trepidantibus. Nonius, titubare trepidare est.

54 *Quare circumirent.*] Sua hyberna circumeundo Milites suos congregarant.

55 *Adsimulata castrorum consuetudine.*] Ignes scilicet accendendo, rumores & strepitum excitando, & cætera ejusmodi castrensia exhibendo.

CAP.

CAP. X. Hic Eumenes callidum imperatorem [56] vicit consilio, celeritatemque impedivit ejus, neque tamen multum profecit. Nam invidia ducum, cum, quibus erat, [57] perfidiaque militum Macedonum veteranorum, [58] quum superior prælio discessisset, Antigono est deditus, [59] quum exercitus ei ter ante separatis temporibus jurasset se eum defensurum, nec unquam desertum. Sed tanta fuit nonnullorum virtutis obtrectatio, ut fidem amittere mallent, quam eum non prodere. Atque hunc Antigonus, (r) quum ei fuisset infestissimus, conservasset, si per suos esset licitum, quod ab nullo se plus adjuvari posse intelligebat in his rebus, quas impendere jam apparebat omnibus. [60] Imminebant enim Seleucus, Lysimachus, Ptolemæus, opibus jam valentes, cum quibus ei de summis rebus erat dimicandum. Sed non passi sunt hi, qui circa erant, quod videbat, Eumene recepto, omnes præ illo parvi futuros. Ipso autem Antigonus adeo erat incensus ut nisi magna spe maximarum rerum leniri non posset.

CAP. XI. Itaque quum eum in custodiam dedisset, & præfectus custodum quæsisset, *Quemadmodum servari vellet; ut acerrimum*, inquit, *leonem, aut ferocissimum elephantum.* Nondum enim statuerat, eum conservaret necne. (s) Veniebat autem ad Eumenem utrumque genus hominum, (t) & qui propter odium fructum oculis ex ejus casu capere vellent, & qui propter veterem amicitiam colloqui consolarique cuperent. Multi etiam, qui ejus formam cognoscere studebant, qualis esset, quem tandiu tamque valde timuissent, cujus in pernicie positam spem habuissent victoriæ. At Eumenes, quum diutius in vinculis esset, ait Onomarcho,

INTERPRETATIO.

(r) *Quamvis eum maxime odisset.* (s) *Conveniebat vero Eumenem duplex hominum genus.* (t) *Et qui præ odio, ex illius infortunio oculos voluptate pascerent.*

NOTÆ.

56 *Vicit consilio.*] Idem sentit Plutarchus.

57 *Perfidiaque militum.*] Ad hanc proditionem impulsos fuisse milites Justinus scribit lib. 14. & Plutarchus in Eumene; ut uxores & liberos suos, & quæ in prælio amiserant ab Antigono reciperent.

58 *Quum superior prælio discessisset.*] Immo Antigonum superiorem fuisse scribit Just. eodem l. 14. c. 3. cujus hæc verba sunt: *Ad postremum quum Antigonum venire cum exercitu nunciatum esset, compellit eos in aciem descendere. Ibi dum Ducis imperia contemnunt, hostium virtute superantur.*

59 *Quum exercitus ei ter, &c.*] Quater Just. ut patet ex his illius verbis: *Quater intra hunc annum in mea verba jurejurando obstricti estis*, lib. 14. cap. 4.

60 *Imminebant enim Seleucus, Lysimachus, Ptolemæus.*] Seleucus Babyloniæ præfectus, Lysimachus Thraciam occupaverat cum regionibus finitimis. Ptolemæus Ægyptum invaserat, de quo jam supra.

penes

penes quem ſumma imperii erat cuſtodiæ, *Se mirari, quare jam tertium diem ſic teneretur, non enim hoc convenire Antigoni prudentiæ,* (u) *ut ſic ſe uteretur victo, quin aut interfici, aut miſſum fieri juberet.* Hic quum ferocius Onomarcho loqui videretur: *Quid tu?* inquit, *animo ſi iſto eras, cur non prælio cecidiſti potius, quam in poteſtatem inimici venires:* Huic Eumenes, *Utinam quidem iſtud eveniſſet,* inquit: *ſed eo non accidit, quod nunquam cum fortiore ſum congreſſus. Non enim cum quoquam arma contuli, quin is mihi ſuccubuerit. Non enim virtute hoſtium,* [61] *ſed amicorum perfidia decidi.* Neque id falſum, (x) nam & dignitate fuit honeſta, & viribus ad laborem ferendum firmis, neque tam magno corpore, quam figura venuſta.

CAP. XII. De hoc Antigonus, quum ſolus conſtituere non auderet, ad conſilium retulit. Hic quum [62] plerique omnes primo perturbati admirarentur, non jam de eo ſumptum eſſe ſupplicium, a quo tot annos adeo eſſent male habiti, ut ſæpe ad deſperationem forent adducti, quique maximos duces interfeciſſet; (y) denique in quo uno eſſet tantum, ut, quoad ille viveret, ipſi ſecuri eſſe non poſſent; interfecto, nihil habituri negotii eſſent: poſtremo, ſi illi redderet ſalutem, quærebant quibus amicis eſſet uſurus; ſeſe enim cum Eumene apud eum non futuros: Hic cognita conſilii voluntate, tamen uſque ad ſeptimum diem deliberandi ſibi ſpatium reliquit. Tum autem quum vereretur, ne qua ſeditio exercitus oriretur, vetuit ad eum quenquam admitti, & quotidianum victum amoveri juſſit. [63] Nam negabat ſe ei vim allaturum, qui aliquando fuiſſet amicus. Hic tamen non amplius quam triduum fame fatigatus, cum caſtra moverentur, inſciente Antigono, jugulatus eſt a cuſtodibus.

CAP. XIII. Sic Eumenes annorum quinque & quadraginta, quum ab anno vigeſimo (ut ſupra oſtendimus) (z) ſeptem annos Philippo apparuiſſet; & tredecim apud Alexandrum eundem lotum obtinuiſſet; in his uni equitum alæ præfuiſſet; poſt autem Alexandri Magni mortem imperator exercitus duxiſſet, ſummoſque duces partim repuliſſet, partim interfeciſſet; captus non Antigoni virtute, ſed Macedonum perjurio, talem habuit exitum vitæ. De

INTERPRETATIO.

(u) *Ut ſic abuteretur.* (x) *Nam & decoram ſpeciem habuit.* (y) *Qui tandem unus tantum valeret.* (z) *Septem annos cum Philippo fuiſſet.*

NOTÆ.

61 *Sed amicorum perfidiæ decidi.*] Id eſt, de mea fortuna dejectus ſum.

62 *Plerique omnes.*] Helleniſmus eſt.

63 *Nam negabat ſe ei vim allaturum.*] Quaſi vim inferre non fuiſſet inedia & fama hominem necare; immo ſane illud inter crudelitatis exempla referri debat.

quo

ùo quanta fuerit omnium opinio eorum, qui poſt Alexandrum Magnum reges ſunt appellati, ex hoc facile poteſt judicari, quod nemo Eumene vivo rex appellatus eſt, ſed præfectus. Iiem poſt hujus occaſum ſtatim regium ornatum nomenque ſumerunt: neque quod initio prædicarunt, ſe Alexandri liberis regum ſervare, id præſtare voluerunt: & uno propugnatore ſublato, quid ſentirent aperuerunt. Hujus ſceleris principes fuerunt Antigonus, Ptolemæus, Seleucus, Lyſimachus, Caſſander. Antigonus autem Eumenem mortuum propinquis ejus ſepeliendum tradidit. Hi militari honeſtoque funere, comitante toto exercitu, humaverunt, oſſaque ejus in Cappadociam [65] ad matrem atque uxorem liberoſque ejus deportanda curarunt.

NOTÆ:

64 *Quod nemo Eumene vivo Rex appellatus eſt.*] Hoc non Eumenis, ſed verecundiæ cauſa feciſſe ſcribit Juſt. lib. 15.

65 *Ad matrem atque uxorem.*] Uxorem ejus Barſine natione Perſica, filia Artabazi, ex qua filium nomine Herculem ſuſceperat Alexander, ut refert Q. Curtius, lib. 10.

XIX.

[1] PHOCION ATHENIENSIS.

CAP. I.

ETſi [2] ſæpe exercitibus præfuit, ſummoſque magiſtratus cepit; tamen multo ejus notior integritas eſt vitæ, [3] quam rei militaris labor. [4] Itaque hujus memoria eſt nulla, illius autem mamam ac fere incredibilem ejus integritatem fuiſſe neceſſe eſt, quum etiam notior dicatur ejus belli laboribus, ſiquidem, ut mox dictum eſt ex Plutarcho, quinquies & quadragies exercitibus præfuit, & octogeſimum etiam agens annum a populo præeſſe juſſus eſt, ex eodem Plutarcho.

NOTÆ.

1 PHOCION.] Hujus patrem, quem Suidas Phocum vocat, Fabrum Cochlearium fuiſſe ſcribit Ælianus Var. Hiſt. lib. 22. c. 43.

2 *Sæpe exercitibus præfuit.*] Id præſertim ex Plutarcho patet, quod quinquies & quadragies exercitibus præfuit, cum ne ſemel quidem Comitiis interfuiſſet.

3 *Quam rei militaris labor.*] Sum-

4 *Itaque hujus memoria eſt nulla.*] Id ſane reſpective dicitur, & habita ra-

gna

gna fama 5 ex quo cognomine BONUS est appellatus. 6 Fuit enim perpetuo pauper, quum ditissimus esse posset, propter frequentes delatos honores, potestatesque summas, quæ ei a populo dabantur. Hic quum 7 a rege Philippo munera magnæ pecuniæ repudiaret, legatique hortarentur accipere; simulque admonerent, (a) *Si ipse his facile careret, liberis tamen suis prospiceret, quibus difficile esset in summa paupertate tantum paternam tueri gloriam:* His ille, *Si mei similes erunt, eidem hic,* inquit, *agellus illos alet qui me ad hanc dignitatem perduxit: sin dissimiles sunt futuri, nolo meis impensis illorum ali augerique luxuriam.*

CAP. II. Eidem quum prope ad annum octogesimum prospera permansisset fortuna, extremis temporibus magnum in odium pervenit suorum civium. 8 Primo cum Demade de urbe tradenda, 9 Antipatro consenserat, ejusque consilio Demosthenes cum cæteris, qui bene de republica mereri existimabantur, plebiscito in exilium erant expulsi. Neque in eo solum offenderat, quod patriæ male consuluerat, sed etiam quod amicitiæ fidem non præstiterat. Namque auctus adjutusque a Demosthene, eum, quem tenebat, ascenderat gradum, 10 quum adversus Charetem eum sub-

INTERPRETATIO.

(a) *Si eorum egestatem non ægre pateretur.*

NOTÆ.

tione ejus eximiæ integritatis; alioquin falsum esset, quum toties bellis præponi non potuerit quin res præclare gesserit, & quin earum memoria fuerit. At vero non raro evenit, ut in viro bono si una virtus prælucens cæteras non obruat, saltem palmam, & gloriæ locum præripiat.

5 *Ex quo cognomine bonus est appellatus.*] Sic Aristide dictus fuit justus propter morum æquitatem, ut supra in Aristide. Cæterum olim gloriæ ducebatur a virtutibus moralibus nomen imponi; quod postea vitio temporum obsolevit. Phocion vero multis præclaris virtutibus id sibi cognomen comparaverat, quod ex Valer. Max. verbis lib. 3 c. 8. evidenter patet. *Placidi & misericordes & liberales, omnique suavitate temperati mores Phocionis, quos optime profecto consensus omnium bonitatis cognomine decorandos censuit:* Unde χρηστὸς a Suida dictus est, quia aliis omnibus magis quam sibi utilis erat.

6 *Fuit enim perpetuo pauper.*] Vide Athenæum lib. 10. cap. 3. Et Plutarchum, περὶ εὐλυπίας.

7 *A Rege Philippo munera magnæ pecuniæ,*] Ælianus lib. 1. Var. Hist. non a Philippo, sed ab Alexandro centum argenti talenta Phocioni missa fuisse scribit, & quatuor Civitatis quarum quamcumque ad libitum deligere jussit, oblatas: Quæ omnia Phocion repudiavit. Sic etiam Plutarchus in Apophtheg. & vita Phocionis.

8 *Primo cum Demade.*] Demades Athenienſis Orator fuit æmulus Demosthenis, qui ex Macedonum gratia potestatem sibi & opes quærebat, contra vero Demosthenes ad solam Patriæ libertatem spectabat.

9 *Antipatro.*] Qui ab Alexandro Magno ad expeditionem Persicam discedente, Macedoniæ præpositus est, & in qua ipso mortuo, regnavit.

10 *Quem adversus Charetem.*] Athenienſium Ducem, in promittendo facilem & promptum: Unde Proverb. *Charetis pollicitationes* Suidas.

orpnaret

ornaret, ab eodem in judiciis, quum capitis cauſam diceret, defenſus aliquoties, liberatus diſceſſerat. Hunc non ſolum in periculis non defendit, ſed etiam prodidit. Concidit autem maxime omno crimine; quia [11] quum apud eum ſummum eſſet imperium populi, [12] & Nicanorem Caſſandri præfectum inſidiari Piræeo Athenienſium [13] a Dercyllo moneretur; idemque poſtularet, ut provideret, ne commeatibus civitas privaretur: hic audiente populo, *Phocion negavit eſſe periculum, ſeque ejus rei obſidem fore pollicitus eſt.* Neque ita multo poſt Nicanor Piræeo eſt potitus. Ad quem recuperandum, ſine quo Athenæ omnino eſſe non poſſunt, quum populus armatus concurriſſet, ille non modo neminem ad arma vocavit, ſed ne armatis quidem præeſſe voluit.

CAP. III. Erant eo tempore Athenis duæ factiones; quarum una [14] populi cauſam agebat, altera optimatum. In hac erant Phocion & [15] Demetrius Phalereus. Harum utraque Macedonum patrociniis nitebatur. [16] Nam populares Polyperchonti favebant, optimates cum Caſſandro ſentiebant. Interim a Polyperchonte Caſſander Macedonia pulſus eſt. Quo facto populus ſuperior factus, ſtatim duces adverſariæ factionis, capitis damnatos, patri propulit: In his Phocionem & Demetrium Phalereum: neque ea re legatos ad Polyperchontem miſit, qui ab eo peterent, ut ſua decreta cofirmaret. Huc eodem profectus eſt Phocion, quo ut venit, cauſam [17] apud Philippum regem verbo, re ipſa quidem apud Polyperchontem juſſus eſt dicere. Namque is tum

NOTÆ.

11 *Quum apud eum ſummum eſſet imperium populi.*] Archontem tunc fuiſſe ſcribit Plutarchus in ejus vita; idque eſt ſummum imperium populi tenere; nam Archontes exordium habuerunt Athenis ab exceſſu Cordi ultimi Regis, quorum primus fuit Medon Codri filius; Vell. Paterc. initio Hiſt. Rom. Et penes eos totius reip. regimen, ſummaque rerum erat.

12 *Et Nicanorem Caſſandri præfectum.*] Caſſander Antipatri filius unus fuit Alex. Ducibus & mortis ejus authoribus, qui ipſo mortuo regium nomen accepit, & Macedoniam invadens Olympiadem Alex. Mag. matrem occidi juſſit, & immani ſævitia omnem familiam regiam abolevit. Juſt. lib. 14. cap. 6.

13 *A Dercyllo moneretur.*] Atticæ præfecto; illum enim ei regioni Antipater præpoſuerat, ut refert Plutarchus.

14 *Populi cauſam agebat.*] Cui parum ſtudebat tunc temporis Phocion cum Demade Demoſthenis æmulo; Callimedonte, & Pericle, ut refert Plutarchus in Phocione.

15 *Demetrius Phalereus.*] Hic Theophraſti diſcipulus fuit, cui propter eximias ejus virtutes trecentas ſexaginta ſtatuas æreas Athenienſes erexerunt. Vide Poliænum, lib. 4.

16 *Nam populares Polyperchonti favebant.*] Ille præpoſitus fuerat ab Antipatro Græciæ & Macedoniæ, tandemque occiſus eſt cum Neoptolemo in prælio quod adverſus Eumenem commiſerant. Juſt. lib. 13, c. 8. Populares autem ſeu Democratiæ ſtudioſi huius partes ſuſtinebat.

17 *Apud Philippum Regem.*] Non Philippum Alex. magni Patrem, ſed Philippum Aridæum, quem penes tantum Regis nomen, poteſtas vero & Imperium penes Eurydicen uxorem e-

regis

regis rebus præerat. [18] Hic quum ab Agnonide accusatus esset quod Piræeum Nicanori prodidisset, [19] ex consimili sententia in custodiam conjectus, Athenas deductus est, ut ibi de eo legibus fieret judicium.

CAP. IV. Huc ubi perventum est, quum propter ætatem (b) pedibus jam non valeret, [20] vehiculoque portaretur, magni concursus sunt facti; quum alii reminiscentes veteris famæ ætati miserererentur; plurimi vero ita exacuerentur propter proditionis suspicionem Piræei, maximeque quod adversus populi commoda in senectute steterat. Qua de re ne perorandi quidem ei data est facultas, & dicendi causam. Inde judicio, [21] legitimis quibusdam confectis, damnatus [22] traditus est undecimviris quibus ad supplicium, more Athenienſium, publice damnati tradi solent. Hic quum ad mortem duceretur, [23] obvius ei fuit Emphyletus quo familiariter fuerat usus. Is quum lacrymans dixisset, *O quam indigna perpeteris Phocion!* huic ille, *At non inopinata*, inquit,

INTERPRETATIO.

(b) *Pedes* incedere *tunc non posset.*

NOTÆ.

jus, alioſque adulatoris. Qua de re vide Just. lib. 14. c. 8.

18 *Hic quum ab Agnonide.*] In quibusdam exemplaribus legitur, *Agnone*: & reipsa Athenæus lib. 12. c. 18. meminit Agnonis hominis deliciis affluentis. Verum legendum esse *Agnonide*, patet ex Plutarcho, qui eum Agnonidem sycophantam fuisse ait in Phocione.

19 *Ex consimili sententia.*] Quidam legunt, *consilii sententia*, hancque lectionem interpretatione tuetur Savaro, quam sane non improbandam censerem, nisi jam prius lata fuisset sententia Athenis, cui relativum est verbum *consimili*.

20 *Vehiculoque portaretur.*] Sic solebant deferri antiquitus, quemadmodum & hodie, omnes capite damnati, non quidem propter rationem a Nepote allatam; sed potius ignominiæ causa, & ut omnium aspectui facilius paterent; Unde Ammianus Marcellinus lib. 29. cap. 11. ait, *Promiscue juvenes aliique membris omnibus capti ad supplicia sellis gestatoriis ducebantur.*

21 *Legitimis quibusdam confectis.*] Quæ legitima confecta fuerint parum liquet; illa enim lege constituta erant ad accusandum & audiendum reum. At vero ne ipsi quidem causam dicendi data est facultas; unde factum est ut plerique, præsertim boni cives, judicium illud aversati sint. Vide Valer. Max. de fato Phocionis loquentem lib. 5. c. 3. extern. 3.

22 *Traditus est undecim viris.*] Hos νομοφύλακας & ἐπιστάτας Græci vocabant, nec Romanis triumviris capitalibus multum absimiles fuisse scribit Budæus. Ad id autem præsertim instituti fuerant, ut facinorosos homines comprehensos in carcerem conjicerent, & capitis damnatos ad supplicium ducerent; quod ex Platone in Phædone, Aristot. lib. 6. c. ultimo, de optima administrandæ reip. forma, & aliis manifestum est.

23 *Obvius ei fuit Emphyletus.*] De hujus viri nomine dubium est; quidam enim Evippum vocant, nitunturque Plutarchi authoritate qui viri hujus nominis meminit in Phocione. Ælianus vero lib. 13. c. 41. hunc Thudippum vocat; Aristidem, Seneca in consolat. ad Helviam cap. 13. Ego tamen nihil mutandum arbitror.

24 *Hunc enim exitum plerique clari viri Athenienses habuerunt.*] Vide

hunc

bunc enim exitum plerique clari viri habuerunt Athenienſes. In hoc antum fuit odium multitudinis, [25] ut nemo auſus ſit eum liber ſepelire. Itaque a ſervis ſepultus eſt.

NOTÆ.

rum Catalogum apud Lucianum in ialogo, *de non temere credendo calumniæ.*

25 *Ut nemo auſus ſit eum liber ſepelire.*] Propter legem Atticam qua non cebat proditionis damnatos ſepelire, t jam ductum in Themiſtocles; & ut patet ex ipſis Valet. Max. verbis, lib. 5. c. 3. Phocion non tantum equuleo ab Athenienſibus impoſitus eſt; ſed certe poſt obitum nullam, Atticæ regionis, quæ oſſibus ejus injiceretur glebulam invenit; juſſus extra fines proiici intra optimus civis vixerat.

XX.

[1] TIMOLEON CORINTHIUS.

CAP. I.

SIne dubio magnus omnium judicio hic vir extitit. Namque huic uni contigit, quod neſcio an ulli, ut patriam, in qua erat natus, [2] oppreſſam a tyranno liberaret; & a Syracuſis, quibus auxilio erat miſſus, inveteratam ſervitutem depelleret, totamque [3] Siciliam multos annos bello vexatam, [4] a barbariſque oppreſſam, ſuo adventu in priſtinum ſtatum reſtitueret. Sed in his rebus non ſimplici fortuna conflictatus eſt: &, id, quod difficilius putatur, multo ſapientius tulit ſecundam quam adverſam fortunam. Nam quum frater ejus Timophanes dux a Corinthiis delectus, tyrannidem per milites mercenarios occupaſſet, particepſque regni poſſet eſſe: tantum abfuit a ſocietate ſceleris, ut ante-

NOTÆ.

1 TIMOLEON CORINTHIUS.] Cujus Pater fuit *Timanetus*, ex Diodoro, lib. 16. Ex Plutarchus vero in Timoleonte, *Timodemus*. Quo ad etymologiam nominis nihil moror, alii enim ſcribunt Timoleon, [illegible] ; alii Timoleon [illegible].

Oppreſſam a Tyranno.] Nimirum a fratre ſuo Timophane, ut infra videbitur.

3 *Siciliam multos annos bello vexatam.*] Partim regnante Dionyſio majore, ut ſupra in Dione; partim Dione interfecto, per tyrannidem Callipi, Hipparini, & Dionyſii Junioris, poſtquam amiſſum Imperium recuperavit. Ex Diodoro loco mox citato.

4 *barbariſque oppreſſam.*] Nimirum

tuerit

tulerit ſuorum civium libertatem fratris ſaluti, & patriæ legibus obtemperare ſanctius duxerit, quam imperare patriæ. Hac mente per aruſpicem communemque affinem, cui ſoror ex iiſdem parentibus nata, nupta erat, fratrem tyrannum interficiendum curavit. 5 Ipſe non modo manus non attulit, 5 ſed ne aſpicere quidem fratrem ſanguinem voluit. Nam dum res conficeretur, procul in præſidio fuit, ne quis ſatelles poſſet ſuccurrere. Hoc præclariſſimum ejus facinus non pari modo probatum eſt ab omnibus. Nonnulli enim læſam ab eo pietatem putabant, & invidia laudem 10 virtutis obterebant. Mater vero poſt id factum neque domum ad ſe filium admiſit; neque aſpexit, quin eum fratricidam impiumque deteſtans compellaret. Quibus verbis adeo eſt commotus, 6 ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit, atque ex ingratorum hominum conſpectu morte decedere.

15 CAP. II. Interim Dione Syracuſis interfecto, Dionyſius ruſſus Syracuſarum potitus eſt. Cujus adverſarii opem a Corinthiis petiverunt, ducemque, quo in bello uterentur poſtularunt. Huc Timoleon miſſus, incredibili felicitate Dionyſium tota Sicilia depulit. Quum interficere poſſet noluit, 7 tutoque, ut Corinthum 20 pervenirent, effecit, quod utrorumque Dionyſiorum opibus Corinthii ſæpe adjuti fuerant. Cujus benignitatis memoriam volebat exſtare, eamque præclaram victoriam ducebat, 8 in qua plus eſſet clementiæ quam crudelitatis. Poſtremo, ut non ſolum auribus acciperetur, ſed etiam oculis cerneretur, quem, & ex quanto regno

NOTÆ.

rum a Carthaginienſibus.

5 *Sed ne aſpicere fraternum ſanguinem voluit.*] Quod moderatioris animi indicium eſt ſuam patriam vindicantis, quia qui vultum ſanguine imbuit, oculoſque ſupplicio paſcit, hic certe plus ſe, quam Patriam vindicat.

6 *Ut nonnunquam vitæ finem facere voluerit.*] Id magnanimitati ejus parum reſpondere videretur, quod propter clamores & mulieris querelas tantopere commoveretur. Illud tamen ex Plutarcho liquet, qui eum inedia ſe extinguere voluiſſe ait.

7 *Tutoque ut Corinthum perveniret, effecit.*] Ubi, ſcilicet, propter inopiam literas puerulos docuit; unde Proverb. Dionyſius Corinthi. Qua de re vide Plutarchum in Timoleonte. Cic. ad Atticum 9 Valer. Max. lib. 6. c. 9.

8 *In qua plus eſſet clementiæ, quam crudelitatis.*] Dubitari, nec abs re, poteſt utrum Timoleon magis ad clementiam, quam ad acerbiorem vindictam ſpectaverit, quum ad tantos calamitatis ſenſus Dionyſium reſervavit. Nam ipſi vitam ſervando eo miſeriorem efficiebat, & ſupplicium ejus magis protrahebat: omni quippe morte acerbius eſt tota vita ſupplicium pati, & quotidie: magis ac magis ſentire ſe perire. Attamen quum vita omnium rerum ſit pretioſiſſima, hacque concella recuperandæ alias fortunæ ſpes adempta non videatur; ideo qui ſervavit incolumem, ſatis ſibi temperaſſe putandus eſt: unde Tacitus lib. 12. cap. 19. ait, *Bellorum egregios fines eſſe, quoties ignoſcendo tranſigatur.* Et c. 37. ibid. *Et ſi incolumem ſervaveris, æternum clementiæ exemplar ero.* Quam ſententiam verba Senecæ egregie illuſtrant lib. 1. de Clementia c. 21. *Et quiſquis ex alto ad inimici pedes abjectus alienam de capite ſuo ſententiam ſuſpectavit, in ſervatoris ſui gloriam vi-*

ad

ad quam fortunam detrusisset. Post Dionysii decessum, [9] cum Iceta bellavit, qui adversatus fuerat Dionysio; (a) quum non odio tyrannidis dissensisse, sed cupiditate, indicio fuit, quod ipse, expulso Dionysio, imperium dimittere noluit. Hoc superato, Timoleon maximas copias Carthaginiensium [10] apud Crimessum flumen fugavit, (b) ac satis habere coegit, si liceret Africam obtinere, qui jam complures annos possessionem Siciliæ tenebant. [11] Cepit etiam mamercum Italicum ducem, hominem bellicosum & potentem, qui tyrannos adjutum in Siciliam venerat.

CAP. III. Quibus rebus confectis, quum propter diuturnitatem belli non solum regiones, sed etiam urbes desertas videret; conquisivit quos potuit, primum Siculos, deinde Corintho arcessivit colonos, quod ab his initio Syracusæ erant conditæ. Civibus veteribus sua restituit, novis bello vacuefactas possessiones divisit; urbium mœnia disjecta, fanaque deleta refecit; civitatibus leges libertatemque reddidit; ex maximo bello tantum otium toti insulæ conciliavit, ut hic conditor urbium earum, non illi, qui initio deduxerant, videretur. [12] Arcem Syracusæ quam munierat Dionysius ud urbem obsidendam, a fundamentis disjecit; cætera tyrannidis propugnceula demolitus est, (c) deditque operam, ut quam minime multa vestigia servitutis manerent. Quum tantis esset opibus, ut etiam invitis imperare posset, tantum autem haberet amorem omnium Siculorum, ut nullo recusante regnum obtineret: [13] maluit se diligi, quam metui. Itaque, quum primum

INTERPRETATIO.

(a) *Qui non tanquam tyrannidis osor, sed ambitiosus rebellasse visus est, quoniam est ejectum Dionysium, a dominatione discedere recusavit.* (b) *Eoque ipsos adegit, ut satis sibi esse crederent, si Africa potiri fas esset.* (c) *Curavitque ut quam pauciss. servitii reliquiæ superessent.*

NOTÆ.

et, plusque nomini ejus conferet incoluitis, quam si ex oculis ablatus esset: assiduum enim spectaculum aliena virtutis est; in triumpho cito transisset.

9 *Cum Iceta bellavit.*] Hic unus ex inimicis Dionis fuit.

10 *Apud Crimessum.*] Plutarcho, Κρίμισσον, fluvius est Siciliæ. Dionysio Halicarnass. lib. 1. Straboni 6. & Suidæ *Crimisum*, Lycophroni vero *Crimissum*.

11 *Cepit etiam Mamercum.*] De quo lege Polyæn. lib. Strat. & Plutarchum qui hunc Cataniæ tyrannum fuisse ait.

12 *Arcem Syracusis.*] Arces enim obsidione perpetua, & quasi compedibus, cives premunt, & Tyrannis æternam securitatem pollicentur. Unde Seneca in Thyeste:

In Arce summa Pelopis una est pars domus
Conversa in Austros, cujus extremum latus
Æquale monti crescit, atque urbem premit,
Et contumacem Regibus populum suis
Habet sub ictu.

13 *Maluit se diligi, quam metui.*] Simile quidpiam refert Aurelius Victor

potuit, imperium depoſuit, & privatus Syracuſis, quod reliquum vitæ fuit, vixit. Neque vero id imperite fecit. Nam quod cæteri reges imperio vix potuerunt, hic benevolentia tenuit. Nullus honos huic defuit; neque poſtea Syracuſis res ulla geſta eſt publica, de qua prius ſit decretum, quam Timoleontis ſententia cognita. Nullius nunquam conſilium non modo antelatum, ſed ne comparatum quidem eſt: neque id magis benevolentia factum eſt, quam prudentia.

CAP. IV. Hic quum ætate jam provectus eſſet, ſine ullo morbo [14] lumina oculorum amiſit, quam calamitatem ita moderate tulit, ut neque eum querentem quiſquam audierit, neque eo minus privatis publiciſque rebus interfuit. Veniebat autem in theatrum, quum ibi concilium populi haberetur, (d) [15] propter valetudinem vectus jumentis junctis, atque ita de vehiculo, quæ videbantur, dicebat; neque hoc illi quiſquam tribuebat ſuperbiæ. Nihil enim unquam neque inſolens, neque glorioſum ex ore ejus exiit. Qui quidem quum ſuas laudes audiret prædicare, nunquam aliud dixit, quam *ſe in ea re maximas diis gratias agere atque habere, quod quum Siciliam recreare conſtituiſſent, tum ſe potiſſimum ducem eſſe voluiſſent.* Nihil enim rerum humanarum ſine deorum numine agi putabat.

CAP. V. [16] Itaque ſuæ domi ſacellum ἀυτοματίας conſtituerat, idque ſanctiſſime colebat. Ad hanc hominis excellentem bonitatem mirabiles acceſſerunt caſus. Nam prælia maxima [17] natali die ſuo fecit omnia: quo factum eſt, ut ejuſdem natalem feſtum

INTERPRETATIO.

(d) *Infirmitatis cauſa bigis deductus.*

NOTÆ.

c. 15. de Antonino Pio, his verbis: *Adeo trementibus eum, atque amantibus cunctis Regibus, Nationibuſque, & populis, ut parentem ſuum, patronum magis quam Dominum Imperatorem vere putarent.*

14 *Lumina oculorum amiſit.*] Diaſtole. Sic etiam de eo Plutarchus; & Cic. Tuſc. 5. multos qui & oculis capti fuerunt, moderateque eum caſum tulerint, enumerat.

15 *Propter valetudinem vectus jumentis junctis.*] Sic apud Romanos Appius Claudius Cœcus lectica in Senatum ferebatur.

16 *Itaque ſuæ domi ſacellum Αὐτοματίας conſtituerat.*] Αὐτοματία Deæ alicujus nomen fuiſſe certum eſt; ſed dubitatur cujuſnam Deæ. Quidam per id caſum fortuitum; quidam ſortem fortunam intelligi volunt. Quo poſteriori ſenſu accipiendum eſſe puto: quia Siculi fortunam tanquam omnium actionum, laborumque humanorum Dominam venerabantur; cui & Græci, Romanique multa monumenta conſecrarunt, & ad hujus Deæ auſpicia ac Numen Timoleon retulit quidquid ſibi unquam proſpere evenit.

17 *Natali die ſuo fecit omnia.*] Sic præterito ſæculo Carolus V. Imperator die Divo Matthiæ ſacro, quo natus erat, Regnum Hiſpaniæ obtinuerat, Imperator proclamatus fuerat, & memorabilem Ticini victoriam in Francos retulerat.

ſtum

tum haberet universa Sicilia. Huic quidam [18] Laphystius, homo
etulans & ingratus, (e) vadimonium quum vellet imponere, quod
um illo se lege agere diceret, & complures concurrissent, qui pro-
citatem hominis manibus coercere conarentur: Timoleon oravit
mnes, ne id facerent. *Namque id ut Laphystio, cæterisque liceret,*
maximos labores summaque adiisse pericula. Hanc enim speciem
bertatis esse, si omnibus, quod quisque vellet, legibus experiri liceret.
dem, quum quidam Laphystii similis nomine Demænetus, in con-
one populi rebus gestis ejus detrahere cœpisset, ac nonnulla in-
eheretur in Timoleonta, dixit, (f) *Nunc demum se voti esse dam-*
atum, namque hoc a diis immortalibus semper precatum, ut talem li-
rtatem restituerent Syracusanis, in qua cuivis liceret, de quo vellet,
impune dicere. Hic quum diem supremum obiisset, publice a Sy-
cusanis [19] in gymnasio, quod Timoleonteum appellatur, tota
elebrante Sicilia, sepultus est.

INTERPRETATIO.

(e) *In judicium conaretur traducere.* (f) *Nunc denique finem optatum obtinu-*
i.

NOTÆ.

18 *Laphystius.*] Sic legendum ex Plutarcho, non Lamestius, ut quidam habent codices.

19 *In Gymnasio, quod Timoleonteum appellatur.*] Vide Polyænum in Agathocle lib. 5. Plutarchus tamen in foro, non in Gymnasio sepultum scribit; at vero Gymnasium illud in hujus gratiam fuisse constitutum.

REGES.

CAP. I.

HI fere fuerunt Græciæ [1] gentis duces, qui memoria digni videantur, [2] præter reges. [3] Namque eos attingere noluimus, quod omnium res gestæ [4] separatim sunt relatæ: neque tamen hi

NOTÆ.

1 *Græciæ gentis.*] In quibusdam legitur, *Græcæ Gentis.* Sed nihil muto, quia Græcia gens dicitur, quemadmodum *Italia terra, Hispania regio,* &c.

2 *Præter Reges.*] Nimirum earum Gentium, quæ præluxerant,

3 *Namque eos attingere.*] Legitur & *adjungere*, id est, vitis excellentium Græciæ Imperatorum.

4 *Separatim.*] Id est, alio in libro qui Regum vitas complectebatur, qui quidem liber injuria temporum periisse creditur.

admodum sunt multi. Lacedæmonius autem Agesilaus, [5] nomine, non potestate, fuit rex, sicut cæteri Spartani. Ex his vero, qui dominatum imperio tenuerunt, excellentissimi fuerunt, ut nos judicamus, Persarum, [6] Cyrus, & [7] Darius Hystaspis filius; [8] quorum uterque privatus, virtute regnum est adeptus. [9] Prior horum apud massagetas in prælio cecidit: [10] Darius, senectute diem obiit supremum. Tres sunt præterea ejusdem generis, [11] Xerxes, & duo Artaxerxes, Macrochir & Mnemon. Xerxi maxime est illustre, quod maximis post hominum memoriam exercitibus terra marique bellum intulit Græciæ. At Macrochir præcipuam habet laudem amplissimæ pulcherrimæque corporis formæ, quam incredibili ornavit virtute belli. Namque illo Persarum nemo fuit manu fortior. Mnemon autem justitiæ fama floruit. [12] Nam quum matris suæ scelere amisisset uxorem, [13] tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret. [14] Ex his duo eodem nomine, morbo naturæ debitum reddiderunt. [15] Tertius ab Artabano præfecto ferro interfectus est.

NOTÆ.

5 *Nomine, non potestate, fuit Rex.*] Vide quæ jam dicta sunt a Nepote in Agesilao, ubi dictum est morem esse Lacedæmoniorum, ut duos Reges semper haberent, nomine magis quam imperio. Unde Dionysius Halicarnassensis Reges improprie dictos fuisse scribit.

6 *Cyrus.*] Ex Mandane Astyagis filia, & Cambyse Persa natus, qui sua virtute Medorum Regnum adeptus est, ac Imperium a Medis ad Persas transtulit.

7 *Et Darius Hystaspis filius.*] De hoc jam supra.

8 *Quorum uterque privatus.*] Cyrus enim Persarum armis adjutus Astyagem Regno expulit. Darius vero, Magis occisis, qui Persarum Regnum fraude usurpaverant, ex privato Rex per equi sui hinnitum salutatus est. Vide Just. lib. 1. c. 10.

9 *Prior horum apud Massagetas.*] Quum Cyrus adversus Thomyrim Reginam Scytharum, vel Massagetarum, bellum movisset, secundo prælio victus inter mortuos inventus est. Porro Massagetæ Gentes erant supra mare Caspium sitæ; unde Getæ & Scythæ eas circiter regiones incolebant, quæ hodie *Catai* nominantur. Vide Ptolemæum.

10 *Darius senectute diem obiit supremum.*] Eum regnasse 36 annos Herodotus ait lib. 4. Quanquam nonnulli 31 tantum & dies 30 asserunt.

11 *Xerxes, & duo Artaxerxes.*] Jam de Xerxe supra. Notandum tamen est Xerxis nomen commune fuisse Persarum Regibus, quemadmodum & Cyri. Quantum vero ad duo Artaxerxes; alter Xerxis filius fuit, & dictus est Macrochir, seu Longimanus: alter Cyri junioris frater, cognomento Mnemon, seu Memor.

12 *Nam quum matris suæ scelere amisisset uxorem.*] Scilicet, Statiram, quam ejus mater veneno peremerat. Ctesias lib. 16.

13 *Tantum indulsit dolori, ut eum pietas vinceret.*] Pietas, scilicet, erga matrem, non erga uxorem occisam, quia solam matris ancillam sceleris ministram supplicio affecit. Idem Ctesias ibidem.

14 *Ex his duo eodem nomine.*] Scilicet duo Artaxerxes, quorum prior regnavit 41 annos sine consorte, *Sulpic.* Et præterea 16 cum patre Xerxe. Posterior autem regnavit, teste Plutarcho, & Sulpicio, 62 annos; licet Euseb. 40 tantum numeret.

15 *Tertius ab Artabano præfecto ferro interfectus est.*] Qua de re Justinum lege lib. 3. c. 1.

CAP.

CAP. II. Ex Macedonum autem genere, duo multo cæteros
nteceſſerunt rerum geſtarum gloria, Philippus Amyntæ filius, &
lexander Magnus. Horum alter Babylone [16] morbo conſum-
us eſt: [17] Philippus Ægis a Pauſania, quum ſpectatum ludos
t, juxta theatrum occiſus eſt. [18] Unus Epirotes, Pyrrhus; qui
m populo Romano bellavit. Is quum [19] Argos oppidum op-
gnaret in Peloponneſo, [20] lapide ictus interiit. [21] Unus item
culus, Dionyſius prior, nam & manu fortis & belli peritus fuit,
, id quod in tyranno non facile reperitur, minime libidnioſus,
n luxurioſus, non avarus, nullius rei denique cupidus, niſi ſin-
ularis perpetuique imperii, ob eamque rem crudelis. (a) Nam
m id ſtuduit munire, nullius pepercit vitæ, quem ejus inſidia-
em putaret. Hic quum virtute (b) tyrannidem ſibi peperiſ-
, magna retinuit felicitate, majorque annos ſexaginta natus,
deceſſit florente regno. Neque in tam multis annis cujuſ-
am ex ſua ſtirpe funus vidit, [23] quum ex tribus uxoribus liberos
ocreaſſet, multique ei nati eſſent Nepotes.

CAP. III. Fuerunt præterea multi reges [24] ex amicis Alex-

INTERPRETATIO.

(a) *Quamdiu enim illud aſſerere curavit.* (b) *Regnum adeptus eſſet.*

NOTÆ.

16 *Morbo conſumptus eſt.*] Seu po-
s veneno, ætatis anno trigeſimo ſe-
ndo cum tribus menſibus, & reg-
12. cum 8. menſibus. Arrianus. Sed
men de hoc tempore varii Autho-
, varias opiniones habent. Quapro-
r vide Cic. Euſeb. Juſt. Srabon. Gel-
m, & alios.

17 *Philippus Ægis a Pauſania.*] Æ-
s Macedoniæ oppidum, ubi olim Ma-
donum Regnum ſepulturæ erant; ut
inius refert. Pauſanias vero juvenis
ter Macedones nobilitate clarus, ob
glectam a Philippo vindictam, quam
ipſo petebat de injuria ſibi turpiter
lata, eundem interfecit; qua de re vi-
Curtii ſupplementum, & alios.

18 *Unus Epirotes, Pyrrhus.*] Hic
uemadmodum Alexander, paterno ge-
ere ab Hercule, materno ab Achille
e eſſe gloriabatur. Juſt. 17.

19 *Argos oppidum.*] Duo ſunt, ut
jam dictum eſt, ejus nominis oppida in
hoc tractu, quamobrem vide quæ ſu-
pra diximus.

20 *Lapide ictus interiit.*] Juſt. lib.
25. c. 5. & Paulus Diaconus lib. 2. c. 20.
cum Nepote de lapidis ictu conſentiunt quo Pyrrhus interiit. At vero Plutarchus, Pauſanias, Polyænus, & Strabo tegulæ ictu periiſſe ſcribunt, quos ſequitur Ovid. in Ibin.

Aut ut Achilleidem cognato nomine clarum
Opprimat hoſtili tegula jacta manu.

21 *Unus item Siculus, Dionyſius prior.*] Vide quæ de illo apud Cic. v. Tuſc. dicuntur; & apud Juſt. lib. 20.

22 *Deceſſit florente regno.*] Præ gaudio quod habuit ex nuncio reportatæ victoriæ, cum amicis ſuis vino & epulis largius uſum in morbum incidiſſe, quo mortuus eſt, refert Diodorus. Quantum vero tempori regnaverit, ex his Ciceronis verbis accipe: *Duo de quadraginta Dionyſius Tyrannus annos fuit opulentiſſimæ & beatiſſimæ civitatis.*

23 *Quum ex tribus uxoribus liberos procreaſſet.*] De his in Dione jam dictum eſt.

24 *Ex amicis Alex. Mag.*] De ejus

andri Magni, qui poſt obitum ejus imperia ceperunt. [25] In his Antigonus, [26] & hujus filius Demetrius: [27] Lyſimachus, Seleucus, Ptolemæus. Ex his Antigonus, quum adverſus Seleucum Lyſimachumque dimicaret, in prælio occiſus eſt. [28] Pari leto affectus eſt Lyſimachus a Seleuco. Nam ſocietate diſſoluta, bellum inter ſe geſſerunt. At Demetrius, quum filiam ſuam Seleuco in matrimonium dediſſet, neque eo magis fida inter eos amicitia manere potuiſſet, (c) [29] captus bello in cuſtodia ſocer generi [30] periit morbo. Neque ita multo poſt Seleucus [31] a Ptolemæo Cerauno dolo interfectus eſt; quem ille a patre expulſum Alexandria, alienarum opum indigentem, receperat. Ipſe autem Ptolemæus, quum vivus filio regnum tradidiſſet, [32] ab illo eodem vita privatus dicitur. De quibus quoniam ſatis dictum putamus, non incommodum videtur non præterire Hamilcarem & Hannibalem, quos & animi magnitudine, & calliditate omnes in Africa notos præſtitiſſe conſtat.

INTERPRETATIO.

(c) *In generi vinculis prælio victus ſocer morbo extinctus eſt.*

NOTÆ.

Ducibus hic loquitur, qui eo mortuo omnes ſibi diademata impoſuerunt, ut fert Author Machab.

25 *In his Antigonus.*] Aſiæ & Syriæ Satrapes primus, qui tandem a Seleuco & Ptolemæo victus eſt.

26 *Et hujus filius Demetrius.*] Hic Urbium obſeſſor dictus eſt. Plin. lib. 7. cap. 38. Quam nominis arrogantiam arguit Plutarchus in Demetrio: Seleuco Nicanori Syriæ Regi filiam ſuam Stratonicen uxorem dedit, & expulſo Athenis Demetrio Phalereo, priſtinam Reip. ac libertatis formam Athenienſibus reſtituit.

27 *Lyſimachus, Seleucus, Ptolemæus.*] Lyſimachus unus quondam e Cuſtodib. Alex. Mag. illuſtri Macedoniæ loco natus, ſed virtute illuſtrior. Vide Juſt. lib. 15. c. 3. Seleucus qui cognominatus eſt Nicanor Rex Syriæ, de quo jam dictum eſt. Ptolemæus vero omnibus Ægyptiis Regibus nomen ſuum dedit, vir quoque magnus fuit, & prudentia inſignis, de quo jam ſupradictum eſt in *Eumene*.

28 *Pari leto affectus eſt Lyſimachus.*] Demetrio mortuo Lyſimachus cum Seleuco conflixit; & hæc ultima pugna fuit Succeſſorum Alexandri Magni in qua occiſus eſt Lyſimachus, nimirum anno 42 ab Alex. interitu.

29 *Captus bello.*] Nimirum in Idumæa ad urbem Gazam, ut vult Juſt. Plutarchus, & Arrianus. Hunc a Macedonibus relictum ſcribit Cic. Offic. 2. At ſi Juſtino credimus non captus eſt, ſed ſeipſum Seleuci fidei tradidit, ut patet ex his verbis: *Demetrius quoque a tot exercitibus circumventus, cum poſſet honeſte mori, turpiter ſe dedere Seleuco maluit.*

30 *Periit morbo.*] In quem incidit, ut refert Plutarchus biennio poſt, cum a Seleuco perhumaniter exceptus fuiſſet, & regio apparatu; ſed quum inertiæ otioque ſe dediſſet, neque ſolito vivendi more uteretur, ex nimia cruditate in morbum incidit, & ita interiit. Plutarch. in Demet.

31 *Ab Ptolemæo Cerauno.*] Hic filius fuit Ptolemæi prioris, Ceraunus dictus ab audacia, & ingenii velocitate; κεραυνὸς enim *fulmen* ſignificat. Cæl. lib. 24. cap. 6.

32 *Ab illo eodem vita privatus dicitur.*] Huic opinioni adverſatur Juſt. lib. 24. qui eum a Gallis, quos ſpreverat, victum, vita & regno ſpoliatum ſcribit.

XXI.

HAMILCAR, HANNIBALIS FILIUS, [2] COGNOMINE BARCHAS CARTHAGINIENSIS.

CAP. I.

PRimo Punico bello, [3] ſed temporibus extremis, admodum adoleſcentulus, in Sicilia præeſſe cœpit exercitui. Quum ante ejus adventum & mari & terra male res gererentur Carthaginienſium; ipſe ubi adfuit, nunquam hoſti ceſſit, neque locum nocendi dedit: ſæpeque e centrario occaſione data, laceſſivit, ſemperque ſuperior diſceſſit. Quo facto, quum pene omnia in Sicilia Pæni amiſiſſent, [4] ille Erycem ſic defendit, ut bellum eo loco geſtum non videretur. Interim Carthaginienſes claſſe [5] apud inſulas Ægates a C. Luctatio Conſule Romanorum ſuperati, ſtatuerunt belli finem facere, eamque rem arbitrio permiſerunt Hamilcaris. Ille etſi flagrabat belli cupiditate, [6] tamen paci ſerviendum putavit, quod patriam exhauſtam ſumptibus, diutius calamitatem belli ferre non poſſe intelligebat: ſed ita ut ſtatim mente agitaret, ſi pau-

NOTÆ.

1 HAMILCAR HANNIBALIS FILIUS.] Hamilcar nomen eſt Punicum, quod Regem ſignificat, hic patrem habuit Hannibalem antiquiorem, & ipſe pater fuit magni Hannibalis æterni Romanorum hoſtis.

2 COGNOMINE BARCHAS.] Hoc gentile nomen fuiſſe patet ex his Silii Italici verbis, lib. 1. in principio:

——— *ortus*
Serrana priſci Barcæ de Gente.

3 *Sed temporibus extremis.*] Id eſt, ſub finem hujus primi belli Punici.

4 *Ille Erycen ſic defendit.*] Eryx urbs Siciliæ ad Montem ejudem nominis Veneri ſacrum, ſupra Drepanum oppidum. De hujus ſitu accuratiſſime inter alios ſcribit Polybius lib. 1. Hodie, *Monte S. Juliano.*

5 *Apud inſulas Ægates a Caio Luctatio Conſule Rom. ſuperati.*] Ægusæ dicuntur illæ inſulæ a Polybio, ſuntque ad Promontorium Lilybæum, juxta quas claſſis Romanorum, quam trecentarum Navium fuiſſe tradit Plinius de viris illuſtribus, Claſſem Carthaginienſium, cui Dux Hanno erat, ſuperavit.

6 *Tamen paci ſerviendum putavit.*] Quibus conditionibus facta fuerit, vide Polybium lib. 3.

lulum modo res essent refectæ, bellum renovare, Romanosque armis persequi: 7 donicum aut vi certe vicissent; aut victi manum dedissent. Hoc consilio pacem conciliavit; (a) in qua tanta fuit ferocia 8 ut quum Catulus negaret se bellum compositurum, nisi ille cum suis, qui Erycem tenuerant, armis relictis, Sicilia decederent: succumbente patria, *Ipse periturum se potius dixerit, quam cum tanto flagitio domum rediret. Non enim suæ esse virtutis, arma a patria accepta adversus hostes, adversariis tradere.* Hujus pertinaciæ cessit Catulus.

CAP. II. At ille 9 ut Carthaginem venit, multo aliter, ac sperabat, rempublicam se habentem cognovit. Namque diuturnitate externi mali 10 tantum exarsit intestinum bellum, ut nunquam pari periculo fuerit Carthago, 11 nisi quum deleta est. 12 Primo mercenarii milites, qui adversus Romanos fuerant, discesserunt, quorum numerus erat viginti millium. 13 Hi totam abalienarunt Africam, ipsam Carthaginem oppugnarunt. Quibus malis adeo sunt Pœni perterriti, ut auxilia etiam a Romanis petiverint eaque impetraverint. Sed extremo, quum prope jam ad desperationem perveniissent, 14 Hamilcarem imperatorem fecerunt. Is non solum hostes a muris Carthaginis removit; quum amplius centum millia facta essent armatorum, sed etiam eo compulit, ut locorum angustiis clausi, plures fame quam ferro interirent. Om-

INTERPRETATIO.

(b) *In quæ tantam* exhibuit *firmitatem.*

NOTÆ.

7 *Donicum aut vi.*] *Donicum*, pro *donec*, apud veteres.

8 *Ut quum Catulus.*] Scilicet, Q. Luctatius Catulus, Consul Rom.

9 *Ut Carthaginem venit.*] Urbem olim totius Africæ terra marique florentissimam, Romæ æmulam, a Phœnicibus in Libyæ littore conditam ad mare internum; quæque tertio Punico bello a Scipione Æmiliano penitus diruta est.

10 *Tantum exarsit intestinum bellum.*] Hujus belli causa narratur a Polybio, qui etiam ejus Authores recenset.

11 *Nisi quum deleta est.*] Deleta autem fuit, ut mox diximus, a Scipione anno 567. postquam condita fuerat, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mummio Coss. Velleius Paterc. lib. 1. cap. 12. Ad quam opinionem quodammodo accedit Cic. 1. de Rep. his verbis; *Nec tantum Carthago habuisset opum sexcentos fere annos, sine consiliis & disciplina*; cui etiam opinioni Orosius non multum dissentit lib. 4. c. 6. Alii plus, alii minus, adeo ut parum inter se consentiunt Autores hac in re. Cæterum urbs incendio diruta fuit, & per continuos decem & septem dies vix potuit incendium extingui. Flor. lib. 2. cap. 15.

12 *Primo mercenarii milites.*] Quos ex variis gentibus fuisse memorant, nimirum Gallos, Hispanos, Ligures, Nomades, Afros, aliosque.

13 *Hi totam abalienarunt Africam.*] Supple a Carthaginiensibus.

14 *Hamilcarem Imperatorem fecerunt.*] Quum antea Hannonem, & Gisconem Asdrubalis patrem ab initio huic bello præfecissent, eosque tanto malo impares esse cognovissent. *Lamb.*

nia

oppida abalienata, 15 in his Uticam atque Hipponem, valen-
ma totius Africæ, reſtituit patriæ; neque eo fuit contentus, ſed
m fines imperii propagavit: toto Africa tantum otium reddi-
ut nullum in ea bellum videretur multis annis fuiſſe.

CAP. III. Rebus his ex ſententia peractis, fidenti animo at- 5
infeſto Romanis, quo facilius cauſa bellandi reperiretur, ef-
it, ut imperator cum exercitu in Hiſpaniam mitteretur, eoque
um duxit filium Hannibalem annorum novem. Erat præterea
n eo adoleſcens illuſtris & formoſus, Haſdrubal, 16 quem non-
lli diligi turpius, quam par erat, ab Hamilcare loquebantur. 10
n enim maledici tanto viro deeſſe poterant. Quo factum eſt,
t a præfecto morum Haſdrubal cum eo vetaretur eſſe. Huic
filiam ſuam in matrimonium dedit, 18 quod moribus eorum
interdici non poterat ſocero gener. De hoc ideo mentionem
imus, 19 quod Hamilcare occiſo, ille exercitui præfuit, 20 ref- 15
magnas geſſit, 21 & princeps largitione vetuſtos pervertit mo-

INTERPRETATIO.

(b) *A ſoceri* contubernio *gener prohiberi non poterat.*

NOTÆ:

15 *In his Uticam atque Hipponem.*] ica urbs totius Africæ, ſi Carthagi- n excipias, clariſſima, quæ ſexagin- ſtadiis ab ipſa Carthagine diſtabat aſum verſus, inquit Appianus, ad gradam amnem; ea quemadmodum Carthago a Tyriis condita fuit, longe ante, quod videtur teſtari ius Italicus lib. 3.

Proxima Sidoniis Utica eſt effuſa maniplis,
Priſca ſitu, vetereſque ante Arces condita Byrſæ.

uod ad Hipponem vero, quam & iodorus lib. 20. vocat Hippuacram, bs eſt ad Hippi Promontorium ſita, quo nomen habere videtur, cui ſtag- um adjacet Hipponenſe, unde a Græ- s Διάῤῥυτε dicta eſt propter aquarum rigua. Vide quid Plinius de ea ſcri- at lib. 9. Epiſt.

16 *Quem nonnulli diligi turpius.*] Vide quid ſuper ea re referat Livius 1. annal.

17 *Ut a præfecto morum Haſdrubal.*] Quales apud Rom. Cenſores erant, pe nes quos erat jus animadvertendi in mores Civium; tales fere erant Præfecti ſeu Magiſtri morum apud Carthaginienſes, ad quos pariter pertinebat morum cenſura & animadverſio, & præterea facultatum cujuſque æſtimatio.

18 *Quod moribus eorum interdici non poterat ſocero gener.*] Apud Rom. tamen ſummum inter utrumque erat verecundiæ argumentum, quod, ut ait Cic. l. 1. Offic. *Non lavantur cum ſoceris generi.*

19 *Quod Hamilcare occiſo.*] In prælio, ſcilicet, contra Vettones citerioris Hiſpaniæ populos, ut poſtea dicetur, intra Anam & Tagum fluvios, Plin. lib. 4. cap. 20. Reliquitque quatuor filios quos ſe in Romanorum perniciem alere dicebat, veluti quatuor Catulos Leoninos, quorum tamen nullus in locum patris miſſus eſt ſtatim ab ejus morte, propter immaturam ætatem. Valer. Max. lib. 9. cap. 3.

20 *Reſque magnas geſſit.*] De quibus Polybius lib. 11.

21 *Et Princeps largitione vetuſtos pervertit mores Carthaginienſium.*] Is namque ut Barcinæ factioni, cujus autor erat, faventem populum redderet, immodicis largitionibus utebatur: & ut ait Livius 21. Annal. *Plura conſilio*

res Carthaginienſium: [22] ejuſdemque poſt mortem Hannibal a exercitu accepit imperium.

CAP. IV. At Hamilcar [23] poſteaquam mare tranſiit, in Hi ſpaniamque venit, magnas res ſecunda geſſit fortuna, maximas be licoſiſſimaſque gentes ſubegit: equis, armis, viris, pecunia, tota locupletavit Africam. Hic quum in Italiam bellum inferre m ditaretur, nono anno poſtquam in Hiſpaniam venerat, in præl pugnans [24] adverſus Vettones occiſus eſt. Hujus perpetuum odi um erga Romanos maxime concitaſſe videtur ſecundum bellum Punicum. [25] Namque Hannibal, filius ejus, aſſiduis patris ob teſtationibus eo eſt perductus, ut interire, quam Romanos non e periri mallet.

NOTÆ.

quam vi gerens, auſpiciis regulorum magis, conciliandiſque per amicitiam principum novis Gentibus, quam bello aut armis rem auxit.

22 *Ejuſdemque poſt mortem.*] De cujus mortis genere non conſentiunt hiſtorici. Livius 21. Annal. Et Appianus, ipſum in venatione interfectum ſcribunt. Juſtinus & Valer. Max. a Servo ſui domini mortis ulciſcendæ cauſa occiſum eſſe aiunt. Polybius vero de nocte in diverſorio ſuo a quodam Gallo privatarum injuriarum cauſa interemptum refert.

23 *Poſteaquam mare tranſiit.*] Scilicet, fretum Gaditanum, & Herculis columnas.

24 *Adverſus Vettones.*] De quib mox diximus, quorum Metropolim, meritam Vettonum dictam, flum Anas præterfluit. Prudentius Hym de S. Eulalia.

25 *Namque Hannibal filius ejus duis patris obteſtationibus.*] Vide Val lib. 9. cap. 3. ubi ait quod quum H milcar trajecturus eſſet exercitum Hiſpaniam: & ob id ſacrificaret, Hi nibalem filium ejus 9 annos natu altaria tenentem jurejurando p miſiſſe, ſe cum primum per ætate poſſet, acerrimum hoſtem pop. Ro futurum.

XXII.

HANNIBAL, HAMILCARIS FILIUS CARTHAGINIENSIS.

CAP. I.

I verum eſt, quod nemo dubitat, ut populus Romanus omnes gentes virtute ſuperarit, non eſt inficiandum, [1] Hannibalem to præſtitiſſe cæteros imperatores prudentia, quanto populus manus antecedebat fortitudine cunctas nationes. Nam quotiunque cum eo congreſſus eſt in Italia, ſemper diſceſſit ſuperior. od niſi domi [2] civium ſuorum invidia debilitatus eſſet, Romas videtur ſuperare potuiſſe. Sed multorum obtrectatio devicit ius virtutem. Hic autem, velut hæreditate relictum, odium panum erga Romanos ſic confirmavit, ut prius animam, quam depoſuerit; qui quidem quum patria pulſus eſſet, & alienam opum indigeret, nunquam deſtiterit animo bellare cum manis.

CAP. II. Nam, [3] ut omittam Philippum, quem abſens hom reddidit Romanis; [4] omnium his temporibus potentiſſimus Antiochus fuit. Hunc tanta cupiditate incendit bellandi, ut

NOTÆ.

Hannibalem tanto præſtitiſſe cæteros eratores prudentia.] Prudentiſſimum idem & ſagaciſſimum fuiſſe ex ejus licis facinoribus nemo non intelli- quanquam tamen a Scipione in ius Carthaginis conſpectu ſuperatus Vide apud Lucianum in Dialogis rtuorum, ludicram illam contentiem de præſtantia Scipionis, Hanbalis, & Alexandri Magni.

Civium ſuorum invidia debilitatus et.] Hujus in Hannibalem invidiæ uſas recenſet Livius lib. 30. Quæ uidem nullæ ſunt aliæ præter opmam Reip. adminiſtrationem, & remos Magiſtratuum abuſus, quibus emendis fortiter incumbebat.

Ut omittam Philippum.] Hic Demetrii filius fuit, & pater Perſei Regis Macedonum, quem devictum acie, & captum Paulus Æmilius in triumphum Romam duxit. Velleius Paterc. lib. 1. c. 9. Vide & Juſt. lib. 29.

Omnium potentiſſimus Rex Antiochus.] Ille enim ſeptem & triginta annos Aſiam, Lyriam, Mediam, & Perſiam tenuit; præter Hircaniam, Bactrianam, & omnes (ſi Parthiam exceperis) Regiones ſuperioris Aſiæ. Quod ex Juſt. lib. 40. & Polybio paſſim cognoſcitur. Porro Antiochus ille Magni cognomentum accepit propter victoriarum amplitudinem, huncque ad inferendum Rom. bellum impulit Hannibal. Idem Juſt. lib. 32.

uſque 5 a rubro mari arma conatus ſit inferre Italiæ. 6 Ad quem quum legati veniſſent Romani, qui de ejus voluntate explorarent, darentque operam conſiliis clandeſtinis, 7 ut Hannibalem in ſuſpicionem regi adducerent, tanquam ab ipſis corruptum alia atque antea ſentire; neque id fruſtra feciſſent; idque Hannibal comperiſſet, ſeque ab interioribus conſiliis ſegregari vidiſſet: tempore dato adiit ad regem, atque quum multa de fide ſua, & odio in Romanos commemoraſſet, hoc adjunxit: *Pater* (inquit) *meus Hamilcar,* 8 *puerulo me, utpote non amplius novem annos nato, in Hiſpaniam imperator proficiſcens Carthagine, Jovi Optimo Maximo hoſtias immolavit. Quæ divina res dum conficiebatur, quæſivit a me vellemne ſecum in caſtra proficiſci. Id quum libenter accepiſſem, atque ab eo petere cœpiſſem, ne dubitaret ducere:* tum ille, *Faciam* (inquit) *ſi fidem mihi quam poſtulo dederis: ſimulque ad aram adduxit apud quam ſacrificare inſtituerat,* 9 *eamque, cæteris remotis, tenentem, jurare juſſit, nunquam me in amicitia cum Romanis fore. Id ego jusjurandum patri datum, uſque ad hanc diem ita conſervavi, ut nemini dubium eſſe debeat, quin reliquo tempore eadem mente ſim futurus. Quare (a) ſi quid amice de Romanis cogitabis, non imprudenter feceris, ſi me celaris; quum quidem bellum parabis, teipſum fruſtraberis, ſi non me in eo principem poſueris.*

CAP. Hac igitur ætate cum patre in Hiſpaniam profectus eſt. Cujus poſt obitum 10 Haſdrubale imperatore ſuffecto, equitatui omni præfuit. Hoc quoque interfecto, exer-

INTERPRETATIO.

(a) *Si alicujus amicitia cum Romanis* ineundæ *conſilium tibi erit,*

NOTÆ.

5 *A rubro mari.*] Cujus ſinus Arabicus eſt portio, qui Ægyptum ab Oriente alluit, & ab Arabia diſterminat. Pars eſt Occeani ſinu Perſico terminata, ἐρυθρὰν θάλασσαν Græci vocant, ab Erythra Rege qui ibi regnaſſe dicitur; cui opinioni ſubſcribit Arrianus lib. 8. Ideo autem a Latinis dictum eſt mare rubrum, quod quum audirent a Græcis Erythræum vocari, exiſtimaverunt a rubedine aquarum ita dictum.

6 *Ad quem quum legati veniſſent Romani.*] Juſtinus pariter lib. 31. ad Antiochum legatos a Rom. fuiſſe miſſos ſcribit, eodem conſilio quo Nepos refert, ſed eorum nomina non recenſet. Quapropter Livium Dec. 4. lib. 5. & Plutarchum in Flaminio conſule.

7 *Ut Hannibalem in ſuſpicionem regi adducerent.*] Quod aſſequuti ſunt teſte Livio, lib. 35.

8 *Puerulo me.*] Quia vix tunc ad 9 ætatis annum pervenerat, ut ſupra in Hamilcare. Author tamen de Viris illuſtrib. 11. annos natum teſtatur.

9 *Eamque, cæteris remotis, tenentem.*] Vide quæ ſupra ſunt in Hamilcare, quæque Valer. Max. lib. 9. cap. 3. ſuper ea re refert. Vide & Livium 35. Mos autem erat antiquitus ut jurantes aram tenerent. Cic. pro Flacco: *Ergo is, qui ſi aram tenens juraret, crederetur nemo, per Epiſtolam, quod volet, injuratus probabit.*

10 *Haſdrubale Imperatore ſuffecto.*] Is gener erat Hamilcaris, ut ſupra.

tus

[11] ſummam imperii ad eum detulit. Id Carthaginem dela-
n, publice comprobatum eſt. Sic Hannibal minor quinque &
inti annis natus, imperator factus, [12] proximo triennio omnes
tes Hiſpaniæ bello ſubegit. [13] Saguntum fœderatam civita-
[14] vi expugnavit: [15] tres exercitus maximos comparavit.
his unum in Africam miſit, [16] alterum cum Haſdrubale fratre
Hiſpania reliquit, tertium in Italiam ſecum duxit: [17] ſaltum
enæum tranſiit: quacunque iter fecit, cum omnibus incolis con-
it: neminem niſi victum dimiſit. [18] Ad Alpes poſteaquam
it, quæ Italiam ab Galliâ ſejungunt, quas nemo unquam cum
rcitu ante eum [19] præter Herculem Graium tranſierat ([20] quo

NOTÆ.

Summam imperii.] Huic etiam
ioni ſuffragatur Polybius lib. 3.
uno ore, & communi omnium mi-
n conſenſu electum fuiſſe Impera-
m Hannibalem ſcribit.

Proximo triennio omnes gentes
niæ bello ſubegit.] Id verum eſt,
ntes ultra Iberum amnem intelli-
& Saguntinos etiam excipias,
poſtea obſeſſos ad extremas mi-
rum anguſtias redegit, & urbem
m ferro flammaque diruit. Vide
lib. 21.

Saguntum fœderatam civitatem.]
nta fuerit olim hæc civitas intel-
poteſt ex his Livii verbis: *Civi-*
a longe opulentiſſima ultra Iberum
ſita paſſus mille ferme a mari.
ſententiæ ſubſcribit Florus; *Sagun-*
inquit, *vetus Hiſpaniæ civitas &*
nta, fideique erga Romanos magnum
m, ſed triſte monumentum. Hæc ad
en Duriam ſita erat prope urbem
ntiam, quæ hodie caput eſt regni
s nominis in Hiſpania. Plinius lib.
cap. 40. refert conditam fuiſſe ducen-
annis ante Trojæ excidium, quod
imæ antiquitatis, argumentum eſt.
c hodie vulgo, *Morvedre.*

Vi expugnavit.] Anno ab urbe
d. 535. bello Punico 2. poſt octa-
obſidionis menſem, ut refert Po-
us, Porro Saguntus partim Han-
alis, partim Civium manibus diru-
eſt, qui quum ad extremam rerum
nium inopiam & famem redacti eſ-
t, ſe ſuaque omnia in pyram con-
erunt, nec victoris arbitrium expe-
ctarunt. Livius lib. 21.

Tres exercitus maximos compa-
ravit.] Vide Polybium, & Livium
ibidem.

Alterum cum Haſdrubale.] Han-
nibalis frater, quem ad tuendam Hi-
ſpaniam cum Afrorum peditum unde-
cim millibus & amplius, præter ingen-
tem aliarum gentium multitudinem,
cum Elephantis 14 reliquit. Præterea
Claſſis ipſi data eſt maxima ad oræ
maritimæ tutelam. Idem ibidem.

Saltum Pyrenæum tranſiit.] Id
eſt, Montes Pyrenæos, qui ſaltibus &
ſylvis circumducebantur, poſtquam Cel-
tiberos alioſque earum regionum acco-
las dejecit. Vide Appianum, & alios.

Ad Alpes poſteaquam venit.]
Quæ, ut refert Plin. lib. 3. hiſt. natur.
cap. 17. Pœninæ dictæ ſunt ab Hanni-
bale Pœno.

Præter Herculem Graium.] Un-
de Silius Italicus.

Primus inexpertas adiit Tirynthius
Arces.

Et apud Livium Hannibal ſe Herculis
itinerum æmulum eſſe gloriatur.

Quo facto is hodie ſaltus Graius
appellatur.] Multa etiamnum ſuper-
ſunt tranſitus Herculis per Alpes ve-
ſtigia, nimirum Herculis Monœci Por-
tus, Alpium Graiæ fauces, quæ indi-
cant hac ipſum tranſiviſſe; & Hercu-
lea via apud Ariſtotelem de admiran-
dis, quæ ducit ex Italia per Galliam uſ-
que ad Celtiberos.

facto

facto is hodie saltus Graius appellatus) [21] Alpicos conantes prohi-
bere transitum concidit, loca patefecit, itinera muniit, effecitque
ut ea elephantus ornatus ire posset, qua antea unus homo inermis
vix poterat repere. [22] Hac copias traduxit, [23] in Italiamque per-
venit.

CAP. IV. [24] Conflixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio
Scipione consule, eumque pepulerat. [25] Cum hoc eodem de Cla-
stidio apud Padum decernit, [26] saucium inde ac fugatum dimit-
tit. Tertio idem Scipio [27] cum collega Ti. Longo, [28] apud Tre-
biam adversus eum venit. Cum his manum conseruit, [29] utros-

NOTÆ.

21 *Alpicos conantes prohibere transitum concidit.*] Id est, Alpinos, seu Alpium incolas. Viam autem hac aperuit sibi multo labore magnaque industria; nam, ut Livius refert, magnas strues ex arboribus quas cædebant erectas incendebant, & ardentia saxa superfuso aceto moliebant, & comminuebant. Vide Livium ad Hannibalis transitum in Italiam.

22 *Hac copias traduxit.*] Vulgaris opinio est Hannibalem traduxisse suum exercitum per eam Alpium partem, quam vulgo montem Cinisum vocant, perque vallem Segusianam; quod Plutarchus sentire videtur.

23 *In Italiamque pervenit.*] Consumptis in Alpium transitu 15 diebus, teste Polybio, & Livio 21.

24 *Conflixerat apud Rhodanum cum P. Cornelio Scipione.*] Hic opinioni Livius refragatur asseritque; *P. C. Scipionem triduo fere postquam Hannibal ab ripa Rhodani movit, quadrato agmine ad castra hostium venisse, nullam dimicandi moram facturum: cæterum ubi deserta munimenta videt, ad naves rediisse, tutius facilinsque ita descendenti ab Alpibus Hannibali occursurum.* Ita etiam Polybius refert; ita Florus, Eutropius, & alii fere omnes Romani scriptores.

25 *Cum hoc eodem de Clastidio apud Padum decernit.*] Nihil hic arbitrôr deesse; sed sic iste locus mihi videtur explicandus: scilicet, Iterum Hannibal cum Scipione decertat: ut videret utri Clastidium cederet: quia oppidum erat, ut tradit Livius, quo magnam frumenti copiam Romani congesserant, atque adeo cum Scipione Hannibal decernit de Clastidio utri esset, quod futurum erat alterutrius partibus gra-
ve momentum. Nam revera post il-
lam pugnam ad Padum flumen, e
qua Hannibal victor discessit, mi
statim sui exercitus partem ad opp
dum illud occupandum, quia frume
ti inopia laborabat; & hoc primu
fuit Scipionis cum Hannibale certame
Livius ibidem.

26 *Saucium inde ac fugatum dimitti*
Revera Scipio in illo certamine
Padum non ad Trebiam, ut vult Plin
us, vulnus accepit, Livio & Floro te
stibus; & in manus hostium prope
rat, ut veniret, *Nisi periculum inte
cursu tum primum pubescentis filii prop
satum.* Livius; Hinc Florus etia
his verbis: *Tunc Scipione Duce fusus e
ercitus, saucius etiam ipse venisset i
manus hostium Imperator, nisi protect
patrem prætextatus admodum filius ab ip
morte rapuisset.*

27 *Cum collega Tiberio Longo.*] Ha
Tiberius Sempronius Longus Consu
factus est cum Cornelio Scipione, quum
que ad Siciliam tuendam protectus
esset, hinc revocatus est, ut junctis vi
ribus Hannibali resisterent; hunc ta
men Livius non *Tiberium*, sed Titum
vocat.

28 *Apud Trebiam.*] Fluvius est pro-
pe Placentiam in Gallia Cisalpina.

29 *Utrosque profligavit.*] Utrumque
Consulem in hoc prælio adfuisse testa-
tur Appianus, quidam negant; Livi-
us tamen Sempronium adfuisse testari
videtur, eumque priore prælio superas
tum, Romam venisse, deinde in castra
rediisse, & ad Placentiam cum Hanni-
bale conflixisse.

que

profligavit. [30] Inde per Ligures [31] Appenninum tranſiit, [32] peHetruriam. Hoc itinere adeo [33] gravi morbo afficitur oculo-, (b) [34] ut poſtea nunquam dextro æque bene uſus ſit. Qua tudine quum etiam premeretur, lecticaque ferretur [35] C. Flaium conſulem apud Traſimenum [36] cum exercitu inſidiis circventum occidit. Neque multo poſt [37] C. Centenium præm, [38] cum delecta manu [39] ſaltus occupantem. [40] Hinc in uliam pervenit. Ibi obviam ei venerunt duo conſules, C. Tetius & Lucius Æmilius. [41] Utriuſque exercitus uno prælio fu-

INTERPRETATIO.

(b) *Ut deinceps dextrum debiliorem ſemper ſenſerit.*

NOTÆ.

Inde Ligures.] Hæc duo prælia quam in Liguriam Hannibal perret commiſſa ſunt, ut teſtatur Li- Porro Ligures inter Varum & am amnes in imis Alpium jugis rent. Florus.

Apenninum.] Montem altiſſimum, m mediam ſecundum longitudiinterſecat, in cujus tranſitu mulquoque laboravit. Vide Livium jam citatis.

Petens Hetruriam.] Italiæ regioad primam uſque Tiberis ripam nſam, & a Liguribus Macra amiſcretam, cujus hodie Metropolis entia.

Gravi morbo afficitur oculorum.] tiam Livius lib. 22.

Ut poſtea nunquam dextro æque uſus ſit.] Factum eſt enim Luſcus, Poeta Satyricus 10.

qualis facies, & quali digna tabella!
um Getula Ducem portaret belluæ Luſcum.

C. Flaminium Conſulem apud Traum.] Qualis fuerit Conſul Flamividere eſt ex his Livii verbis: *ſul ferox ab conſulatu priore, & modo legum, aut Patrum majeſtaſed ne Deorum quidem ſatis metuens t:* Traſimenus vero lacus eſt in ro Peruſino, nunc vulgo, *Lago di gia:* de quo Ovid. lib. 6. Fabrum:

Sunt tibi Flaminius, Thraſumenaque littora teſtes.

36 *Cum exercitu inſidiis circumventum occidit.*] Flaminium cum Romanis circumcluſit lacu & montibus Hannibal, hoſtemque ſic circumcluſum militi ſuo ad ſatietatm præbuit cædendum. Quanta autem fuerit, Rom. clades diſce ex Polybio, & Livio. At Polybii verba non teſtantur Flaminium ab Hannibale, ſed Gallis in eadem pugna interemptum, cui quidem prodigioſa ſigna imminentem illi cladem prædixerant.

37 *C. Centenium.*] Alii Centronium, quem a Senatu contra Hannibalem miſſum ſcribit Livius. Polybius vero hunc a Cn. Servilio altero Conſule, audito Hannibalis in Etruriam tranſitu, præmiſſum, refert.

38 *Cum delecta manu.*] Nimirum cum ſex vel octo equitem millibus, ſi Appiano credimus *in Hannibale*; quatuor vero, ſi Polybio, & Livio.

39 *Saltus occupantem.*] Hoc eſt, juga montium prærupta, & viarum antractus ſylvis obductos, qua tranſeundum erat Hannibali, ubi a fronte & a tergo circumventus periit.

40 *Hinc in Apuliam pervenit.*] Apulia Italiæ regio mari Adriatico contermina, quæ & Japygia dicta juxta Aufidum amnem; ingenti Romanorum internecione ab Hannibale nobilitatus.

41 *Utriuſque exercitus uno prælio fugavit.*] Quanta fuerit Rom. clades

gavit

gavit, 42 Paulum conſulem occidit, & aliquot præterea conſula-
res. In his Cn. Servilium Geminium, qui anno ſuperiore fuera
conſul.

CAP. V. Hac pugna pugnata, 43 Romam profectus eſt, nu-
lo reſiſtente. 44 In propinquis urbis montibus moratus eſt. Quu
aliquot ibi dies caſtra habuiſſet, & reverteretur Capuam
45 Q. Fabius Maximus, 46 dictator Romanus, 47 in agro Falerno e
ſe objecit. 48 Hic clauſus locorum anguſtiis, noctu ſine ullo de-
trimento exercitus ſe expedivit. 49 Fabio callidiſſimo imperatori
dedit verba. Namque obducta nocte, 50 ſarmenta in cornibus ju
mentorum deligata incendit, ejuſque generis multitudinem mag
nam diſpalatam immiſit. Quo repentino objectu viſo, tantum
terrorem injecit exercitui Romanorum, ut egredi extra vallum n

NOTÆ.

ad Cannas, ex hoc intelligi poteſt, quod, ut Florus refert, duo illi exercitus cæſi ſunt, donec Hannibal diceret militi ſuo, parce ferro; quod altero Conſule fugiente, alter occiſus eſt; quod cruentus aliquandiu Aufidus amnis; quod Pons Hannibalis juſſu ex cadaveribus factus eſt; quod modii duo annulorum Carthaginem miſſi ſunt; quod 80 Senatores, Conſulares atque Prætorii, aut Ædilitii triginta ibi fuerunt trucidati. Qua de re vide amplius Polybium, & Livium, lib. 22.

42 *Paulum Conſulem occidit, & aliquot præterea Conſulares.*] Vide annotationem ſuperiorem. Paulus ſecundum conſulatum agebat quo tempore mortuus eſt. Vide Livium lib. 22.

43 *Romam profectus eſt.*] Immo relicta Roma Campaniam Tarentumque peragrare maluit. Vide Liv. ibidem; & iterum lib. 23. 26. 30. & Florum lib. 2.

44 *In propinquis urbis montibus moratus eſt.*] Scilicet, ad flumen Anienum, ſed longe poſt Cannenſem pugnam, ac dum ſe Capuam frumentum & ſubſidium intromittere, obſidionemque ſolvere poſſe deſperavit: nam ut Florus ibidem ait, ejus amſſio tantum Pœno Duci dolorem dedit, ut inde totis viribus Romam converteretur; ſed moventi caſtra a tertio lapide Hannibali, tanta vis imbrium effuſa, tanta ventorum violentia coorta eſt, ut divinitus ſummoveri ab Urbis mœnibus, & Capitolio videretur.

45 *Q. Fabius Maximus.*] Qui
vam de Hannibale victoriam comme
tus eſt, non pugnare. Hinc cog
men illi novum & reip. ſalutare, C
ctator. Hinc imperii ſcutum dic
eſt, iſque primus fuit qui ex ea fa
lia Maximus eſt appellatus.

46 *Dictator.*] Jus Dictatoris ſupr
mum fuit, creabaturque Dictator
ſummo Reip. periculo, ſummus e
Magiſtratus, ſine provocatione, & t
tum ſemeſtris. Porro Fab. Maxim
factus fuerat Dictator ſtatim a p
na ad Traſimenum. Vide Polyb.
3.

47 *In agro Falerno.*] Campaniæ p
eſt, ubi vites generoſiſſimæ, unde
num Falernum. Conſentit autem A
thor de Viris illuſtribus in vita Fa
cum Nepote, his verbis: *Hannibal
in agro Falerno incluſit.* Et Flor
lib. 2. *Itaque per Samnium totum, p
Falernos, Gauranoſque ſaltus ſic na
ravit Hannibalem, ut qui frangi vi
tute non poterat, mora comminue
tur.*

48 *Hic clauſus locorum anguſtiis.*
Vide ea de re Appianum in Hanni
bale.

49 *Fabio callidiſſimo imperatori.*] I
ex ejus præclaris facinoribus & bellici
artibus facile cognoſcitur, atque e
præclaris titulis & nominibus quibus
ſuis triumphis donatus eſt.

50 *Nam ſarmenta in cornibus.*] Vi
de Frontinum in Stratagem: Appia
num ibidem, & alios.

mo

ho ſit auſus. Hanc poſt rem geſtam, non ita multis diebus, M. Minutium Ruſum magiſtrum equitum, 51 pari ac dictatorem imperio, dolo perductum in prælium, fugavit. 52 T. Sempronium Gracchum, iterum conſulem, 53 in Lucanis abſens, (c) in inſidias inductum ſuſtulit. 54 M. Claudium Marcellum quinquies conſulem, 55 apud Venuſiam pari modo interfecit. Longum eſt enumerare prælia. Quare hoc unum ſatis erit dictum, ex quo intelligi poſſit, quantus ille fuerit: 56 Quandiu in Italia fuit, nemo ei acie reſtitit, nemo adverſus eum poſt Cannenſem pugnam, in campo caſtra poſuit.

CAP. VI. 57 Hic invictus patriam defenſum revocatur, bellum geſſit 58 adverſus P. Scipionis filium, quem ipſe primum ad Rhodanum, iterum apud Padum, tertio apud Trebeiam ſuperat. Cum hoc, exhauſtis jam patriæ facultatibus; cupivit præſentiarum bellum componere, quo valentior poſtea congreretur. In colloquium convenit, conditiones non convenerunt.

INTERPRETATIO.

(c) *Inſidiis circumventum interemit.*

NOTÆ.

51 *Pari ac dictatorem imperio.*] Quod inquam fuerat ante pugnam cum Hannibale; idque prima vice actum quum ſuffragante Metello, M. Nucius, conſilio Varronis a Senatu creatus, ut jus Dictatoris & Magiſtri equitum æquaretur. Polyb. & Appianus ibidem.

52 *T. Sempronium Gracchum, iterum conſulem.*] Hunc bis Conſulem fuiſſe refert Plutarchus in Gracchorum vita, habuitque collegam in ſecundo conſulatu M. Juventium Helvam, anno urbis conditæ 591.

53 *In Lucanis abſens, in inſidias inductum ſuſtulit.*] Quidam in agro Beneventano interemptum volunt ab hoſtibus inter ſalicta latentibus. Sed Florus lib. 2. cap. 6. cum Nepote conſentit, ut patet ex his verbis: *Auſus Sempronio Gracchus Duce per Lucanias ſequi, & premere terga cedentis.* Sic etiam Liv. Decad. 3. 5. Lucani autem populi ſunt Italiæ a Samnitibus oriundi, ſecundum mare extenſi, a Nicentinis fluvio Silaro, a Brutiis Lacu junctis. Plin. lib. 3. c. 5.

54 *M. Claudium Marcellum quinquies conſulem.*] Alii legunt, *Quintum Conſulem.* Conſul autem tunc fuit cum T. Quinctio Criſpino, ut ex faſtis conſtat.

55 *Apud Venuſiam pari modo interfecit.*] Venuſia Colonia Roman. inter Apuliam & Lucaniam; quantum vero ad modum quo interfectus eſt, Vide Liv. lib. 27. Annal. & Appianum in Hannibale.

56 *Quandiu in Italia fuit.*] Sex decim annos, Livius lib. 30. Annal. & Juſt. lib. ultimo, & alii.

57 *Hic invictus patriam defenſum revocatus.*] Quanam ratione invictus dicatur, vix intelligi poteſt, qui a Fabio Maximo tractus, a Valerio Flacco repulſus, a Graccho & Marcello fugatus, mox in Africam revocatus, & a Scipione ſuperatus. Author de Viris illuſtribus in Hannibale.

58 *Adverſus Scipionis filium.*] Qui patrem in pugna, quæ ad Padum commiſſa eſt, objectu corporis morti ſubduxerat, aut vinculis; quique, ut inquit Florus, tam grande de Africa nomen fata decreverat; nam illa victo Hannibale, ſubactaque Africa, Africanus dictus eſt: quamvis nomen illud commune fuerit duobus Scipionibus.

Poſt id factum, paucis diebus [59] apud Zamam cum eodem conflixit. Pulſus, incredibile dictu, biduo & duabus noctibus [60] Adrumetum pervenit, quod abeſt a Zama circiter millia paſſuum trecenta. In hac fuga Numidæ, qui ſimul cum eo acie exceſſerant, inſidiati ſunt ei: quos non ſolum effugit, ſed etiam ipſos oppreſſit. Adrumeti reliquos ex fuga collegit, novis delectibus, paucis diebus multos contraxit.

CAP. VII. Quum in apparando acerrime eſſet occupatus, Carthaginienſes [61] bellum cum Romanis compoſuerunt. Ille nihilo ſecius exercitui poſtea præfuit, reſque in Africa geſſit. Itemque Mago frater ejus, [62] uſque ad Publium Sulpicium & Caium Aurelium Coſſ. His enim magiſtratibus legati Carthaginienſes Romam venerunt, qui ſenatui populoque Romano gratias agerent, quod cum his pacem feciſſent, ob eamque rem corona aurea eos donarent, ſimulque peterent, [63] ut obſides eorum Fregellis eſſent, captivique redderentur. His ex ſenatuſconſulto reſponſum eſt, Munus eorum gratum acceptumque eſſe; obſides quo loco rogarent futuros; captivos non remiſſuros, quod Hannibalem, cujus opera ſuſceptum bellum foret, inimiciſſimum nomini Romano, & nunc cum imperio apud exercitum haberent; itemque fratrem ejus Magonem. Hoc reſponſo Carthaginienſes cognito, Hannibalem domum Magonemque revocarunt. Huc ut rediit [64] prætor factus eſt; [65] poſtquam rex fuerat anno ſecundo & vigeſimo. Ut enim Romæ conſules, ſic Carthagine quotannis annui bini reges creabantur. In eo magiſtratu pari diligentia ſe Hannibal præbuit, ac fuerat in bello. Namque effecit, ex novis vectigalibus non ſolum ut eſſet pecunia, quæ Romanis ex fœdere penderetur, ſed etiam ſupereſſet, quæ in ærario poneretur.

NOTÆ.

59 *Apud Zamam.*] Urbem Africæ, apud quam Hannibal a Scipione victus fuit, de qua Silius Italicus, lib. 3.

Et Zama, & uberior Rutulorum ſanguine Tapſus.

60 *Adrumetum pervenit.*] Civitatem Libyæ maritimam non procul a Carthagine.

61 *Bellum cum Romanis compoſuerunt.*] Vide quibus conditionibus apud Eutrop. lib. 3. Præter quas, plures alias addit Livius, lib. 30.

62 *Uſque ad Publium Sulpicium.*] Id eſt, ad annum Urbis conditæ 540. ut ſcribit Livius 31. Annal. ut patet ex his verbis; *Anno quingenteſimo quadrageſimo ab Urbe condita P. Sulpicio Galba, C. Aurelio Cottæ Coſſ. bellum cum Rege Philippo initum eſt, paucis menſibus poſt pacem Carthaginienſibus datam.*

63 *Ut obſides eorum Fregellis eſſent.*] Fregellæ civitas clariſſima inter Sinneſſam & Formias ſita, non procul a Liri amne, nunc vulgo *Ponte Corvo*, de qua Silius, lib. 8.

Obſeſſæ Campo ſqualente Fregellæ.

64 *Prætor factus eſt.*] Juſtin. l. 31. ſcribit eum factum eſſe Conſulem, quod idem eſt apud Carthaginienſes.

65 *Poſtquam Rex fuerat.*] Improprie Rex dicitur, quemadmodum &

Deinde

einde anno post præturam, [66] M. Claudio, Lucio Furio Coss. omani legati Carthaginem venerunt. Hos Hannibal sui expo-ndi gratia missos ratus, (d) priusquam his senatus daretur, na-m conscendit clam, atque in Syriam ad Antiochum, profugit. ac re palam facta, Pœni naves duas, quæ eum comprehenderent, s possent consequi, miserunt; bona ejus publicarunt, domum a ndamentis disjeceruntt; ipsum exulem judicarunt.

CAP. VIII. At Hannibal anno tertio, postquam domo pro-gerat, L. Cornelio, Quinto Minutio Coss. cum quinque navi-s Africam accessit [67] in finibus Cyrenæorum, si forte Cartha-10 nienses ad bellum, Antiochi spe fiduciaque inducere posset, cui n persuaserat, ut cum exercitibus in Italiam proficiscerentur. Huc Magonem fratrem excivit. Id ubi Pœni resciverunt, Ma-nem, eadem qua fratrem pœna affecerunt. Illi desperatis re-s quum solvissent naves, ac vela ventis dedissent, Hannibal ad 15 ntiochum pervenit. De Magonis interitu duplex memoria pro-ta est. Namque alii naufragio, alii a servis ipsius interfectum m, scriptum reliqueruntt. Antiochus autem si tam in agendo lo parere voluisset consiliis ejus, quam in suscipiendo institue-, propius Tiberi quam Thermopylis de summa imperii dimi-20 sset. Quem etsi [69] multa stulte conari videbat, tamen nulla seruit in re. Præfuit paucis navibus, quas ex Syria jussus erat Asiam ducere, hisque adversus Rhodiorum classem [70] in Pam-ilio mari conflixit. Quo quum multitudine adversariorum sui perarentur, ipse quo cornu rem gessit fuit superior.

INTERPRETATIO.

(d) *Antequam in Senatum admitterentur.*

NOTÆ.

ges apud Lacedæmonios improprie ges erant, ut dictum est in Agesi-o.

66 *M. Claudio Lucio Furio Coss.*] Id , anno urbis conditæ 558.

67 *In finibus Cyrenæorum.*] Vel Cy-nensium, ut scribit Salust. in bel-Jugurthino. Cyrena autem Afri-s civita est intra magnam Syrtem, Hammonis templum, de qua Lu-anus lib. 9.

Proximus in muros & mœnia Cyre-narum, &c.

Ab ea tota Regio Cyrenæa dicta est.

68 *Huc Magonem fratrem excivit.*] Vel duos fratres hujus nominis habuisse Hannibalem necesse est, vel certe hoc verum minime est; quia Mago Hannibalis frater occisus fuerat in prælio adversus P. Quintilium Varum Prætorem, & M. Cornelium Proconsulem in Insubribus. Livius 30. & alii.

69 *Multa stulte conari.*] Id intelligitur ex his Gellii verbis l. 5. c. 5. Noct. Attic. *Hisne, inquit,* (scilicet Antiochus) *exercitus Romanis sufficiet? Sufficiet, respondit Pœnus, vel maximè avaris.* Nam exercitum conscripserat Antiochus armis inauratis, quem ostendit Hannibali.

70 *In Pamphilio mari.*] Quod &

CAP. IX. 71 Antiocho fugato, verens ne dederetur, (quod sine dubio accidisset, si sui fecisset potestatem) 72 Cretam ad Gortynios venit, ut ibi quo se conferret, consideraret. Vidit autem vir omnium callidissimus, magno se fore periculo, nisi quid prævidisset, propter avaritiam Cretensium. Magnam enim secum pecuniam portabat, (e) de qua sciebat exisse famam. Itaque capit tale consilium. Amphoras complures complet plumbo, (f) summas operit auro & argento. Has Gortyniis præsentibus deponit in templo Dianæ, simulans se suas fortunas illorum fidei credere. His in errorem ductis, statuas æneas, quas secum portabat, omnes sua pecunia complet, easque in propatulo domi abjicit. Gortynii templum magna cura custodiunt, non tam a cæteris quam ab Hannibale, ne quid ille inscientibus illis tolleret, secumque asportaret.

CAP. X. Sic conservatis suis rebus Pœnus, illusis Cretensibus omnibus, 73 ad Prusiam in Pontum pervenit: apud quem eodem animo fuit erga Italiam: neque aliud quicquam egit quam regem armavit & excitavit adversus Romanos. Quem quum videret domesticis rebus minus esse robustum, conciliabat cæteros reges, adjungebatque bellicosas nationes. Diffidebat ab eo 74 Pergamenus rex Eumenes, 75 Romanis amicissimus, bellumque inter eos gerebatur & mari & terra. Quo magis cupiebat eum Hannibal opprimi: sed utrobique Eumenes plus valebat, propter Romanorum societatem. Quem si removisset, faciliora sibi cæteri

INTERPRETATIO.

(e) *De qua rumorem sparsum fuisse noverat.* (f) *In summitate aurum & argentum apponit.*

NOTÆ.

Phaselicum mare dicitur, in confinio Lyciæ & Pamphiliæ.] Vide Livium 37.

71 *Antiocho fugato.*] Vide Justin. 31.

72 *Cretam ad Gortynios venit.*] Creta insula est maris Mediterranei celeberrima. De qua Virg. 3. Æneid.

Creta Jovis magni medio jacet insula Ponto.

Gortynii vero sunt dicti a Gortyna ejus insulæ civitate, in parte meridionali sita. Plin. lib 4. cap. 12.

73 *Ad Prusiam in Pontum pervenit.*] Is Prusias Rex Bithyniæ fuit, qui Hannibalem hospitio excepit, postquam ab Antiocho, facta cum Romanis pace, discessit. De quo vide Valer. Max. 3. 7. Just. 23. Cicer. 2. de Divinatione.

74 *Pergamenus Rex Eumenes.*] Pergamum, i. e Pergamus, Urbs insignis Asiæ, non procul a Caico amne: ex qua urbe Galenus medicorum præstantissimus. Porro a Pergameno Rege Eumene primum repertas esse membranas Varronis testimonio refert Plinius. Is Eumenes Attalici Regis pater fuit. Flor. lib. 2. c. 20.

75 *Romanis amicissimus.*] Hunc socium & Commilitonem pop. Rom. vocat Florus ibidem. Et Valer. Max.

tore

ore arbitrabatur. Ad hunc interficiendum, talem iniit rationem. Classe paucis diebus erant decertaturi. Superabatur navium multitudine; dolo erat pugnandum, quum par non esset armis. [76] Imperavit quam plurimas venenatas serpentes vivas colligi, easque in vasa fictilia conjici. Harum quum confeciisset magnam multitudinem, die ipso quo facturus erat navale prælium, classiarios convocat, hisque præcipit, *Omnes ut in unam* Eumenis *regis concurrant navem, a cæteris tantum satis habeant se defendere: id facile illos serpentum multitudine consequuturos. Rex autem, qui nave vehetur, ut scirent, se facturum: quem si aut cepissent, aut interfecissent, magno his pollicetur præmia fore.*

CAP. XI. Tali cohortatione militum facta, classis ab utrisque in prælium deducitur. Quarum acie constituta, priusquam signum pugnæ daretur Hannibal, ut palam faceret suis quo loco Eumenes esset, [77] tabellarium in scapha cum caduceo mittit. Qui ubi ad naves adversariorum prevenit, epistolam ostendens, se regem professus est quærere. Statim ad Eumenem deductus est, quod nemo dubitabat aliquid de pace esse scriptum. Tabellarius ducis nave declarata suis, eodem unde erat, se recepit. At Eumenes soluta Epistola nihil in ea reperit, nisi quod [78] ad irridendum eum pertineret. Cujus etsi causam mirabatur, neque reperibatur: tamen prælium statim committere non dubitavit. Hostium in concursu, [79] Bithyni, Hannibalis præcepto, universi navem Eumenis adoriuntur: quorum vim quum rex sustinere non posset, fuga salutem petiit: quam consequutus non esset, nisi intra sua prælidia se recepisset, quæ in proximo littore erant collocata. Reliquæ Pergamenæ naves quum adversarios premerent acrius, serpente in eas vasa fictilia (de quibus supra mentionem fecimus) conjici cœpta sunt. Quæ jacta initio risum pugnantibus excitarunt. Neque quare id fieret poterat intelligi. Postquam autem naves completas conspexerunt serpentibus, nova re perterriti, quum quid potissimum vitarent non viderent, puppes averterunt, seque ad sua castra nautica retulerunt. Sic Hannibal consilio arma

NOTÆ.

ta Rex Eumenes amantissimus nostræ urbis. Ideoque dictus est a Plutarcho in Catone ὁ φίλος.

76 *Imperavit quam plurimas venenatas serpentes.*] Lege Front. lib. 4 Statag. c. 7. Justinum lib. 32. Serpentum loco alii alias feras venenatas tuisse ferunt, quales sunt Nepæ, Scorpiones, & alia id genus.

77 *Tabellarium cum caduceo.*] Caduceus, indicium pacis. Unde autem Caducei sit origo, consule Plinium 29. 3. Servium a 4. & 8. Æneid.

78 *Ad irridendum eum.*] Pro, *ad irridendum se.* Sic paulo supra *Ne quid ille iis scientibus illis tolleret*; pro, *insscientibus se.*

79 *Bithyni.*] Prusiæ subditi, quia Prusias Rex erat Bithyniæ, ut supra dictum est, ad quem Hannibal se receperat.

Pergamenorum ſuperavit. Neque tum ſolum, ſed ſæpe alias pedeſtribus copiis pari prudentia pepulit adverſarios.

CAP. XII. Quæ dum in Aſia geruntur, accidit caſu, ut legati Pruſiæ Romæ [80] apud L. Quintium Flamininum conſularem cœnarent: Atque ibi de Hannibale mentione facta, ex his unus diceret, eum in Pruſiæ regno eſſe. Id poſtero die Flamininus ſenatui detulit. Patres conſcripti, qui Hannibale vivo nunquam ſe ſine inſidiis futuros exiſtimabant, legatos in Bithyniam miſerunt, [81] in his Flamininum, qui a rege peterent, ne inimiciſſimum ſuum ſecum haberet, ſibique dederet. His Pruſias negare auſus non eſt. Illud recuſavit, ne id a ſe fieri poſtularent, quod adverſus jus hoſpitii eſſet: ipſi ſi poſſent, comprehenderent: locum ubi eſſet, facile inventuros. Hannibal enim uno loco ſe tenebat, in caſtello quod ei ab rege datum erat muneri, idque ſic ædificarat, [82] ut in omnibus partibus ædificii exitus haberet, ſemper verens ne uſu veniret, quod accidit. Huc quum legati Romanorum veniſſent, ac multitudine domum ejus circumdediſſent; puer ab janua proſpiciens, Hannibali dixit, plures præter conſuetudinem armatos apparere. Qui imperavit ei, ut omnes fores ædificii circumiret, ac propere ſibi renunciaret, num eodem modo undique obſideretur. Puer quum celeriter, quid eſſet renunciaſſet, omneſque exitus occupatos oſtendiſſet, ſenſit id non fortuito factum, ſed ſe peti, neque ſibi diutius vitam eſſe retinendam; quam ne alieno arbitrio dimitteret, memor priſtinarum virtutum, [83] venenum, quod ſemper ſecum habere conſueverat, ſumpſit.

CAP. XIII. Sic vir fortiſſimus, multis variiſque perfunctus laboribus [84] anno acquievit ſeptuageſimo. Quibus conſulibus in-

NOTÆ.

80 *Apud L. Quinctium Flamininum.*] Vel ut quibuſdam placet *Flaminium*. Hic C. Flaminii Conſulis, qui apud Trafimenum in acie ab Hannibale occiſus eſt, filius fuit.

81 *In his Flamininum.*] Ad Pruſiam legatus Quintius Flamininus venit; ut refert Livius 39. Annal.

82 *Ut in omnibus partibus ædificii exitus haberet.*] Sic etiam ſentit Livius. Et Plutarchus in Hannibalis ſcribit locum in quo commorabatur Hannibal, Lybiſſum dictum fuiſſe.

83 *Venenum, quod ſemper ſecum habere conſueverat.*] De Hannibalis morte non bene conſentiunt; ſunt enim qui lapidibus obrutum fuiſſe a Carthaginienſibus ob rem male geſtam dicant; ſunt qui cruci affixum volunt: plerique tamen veneno periiſſe aſſerunt, quod ſub annuli gemma ſervabat, licet diverſo modo. Alias opiniones refert Plutarchus. Porro Livius hæc ſuprema fuiſſe Hannibalis verba refert: *Selvamus diuturnæ curæ populum Rom. quando mortem ſenis exſpectare longum cenſet.*

84 *Anno acquievit ſeptuageſimo.*] Q. Fabio Labeone, & M. Claudio Marcello Coſſ. anno urbis conditæ 571. ut patet ex Caſſiodori Chronicis. Inſignis hic annus trium toto orbe maximorum Imperatorum mortibus fuit, ſcilicet, Hannibalis, Philopœmenis, & Scipionis Africani. Juſt. lib. 32. cap. ultimo.

terierit,

rierit, non convenit. Nam [85] Atticus, M. Claudio Marcel- & Q. Fabio Labeone Coſſ. mortuum, in Annali ſuo ſcriptum iquit: Polybius, [86] Æmilio Paulo, & Cn. Bæbio Tamphilo: Sulpitius autem, P. Cornelio Cethego, & M. Bæbio Tamphilo. que hic tantus vir, tantiſque bellis diſtrictus, nonnihil tempo- tribuit literis. Namque aliquot ejus libri ſunt Græco ſermo- confecti. In his ad Rhodios [88] de Cn. Manlii Volſonis in Aſia bus geſtis. [89] Hujus bella geſta multi memoriæ prodiderunt: i ex his duo qui cum eo in caſtris fuerunt, ſimulque vixerunt iam diu fortna paſſa eſt, Philinus, [90] & Soſilus Lacedæmonius. que hoc Soſilo Hannibal literarum Græcarum uſus eſt docto- [91] Sed nos tempus eſt [92] hujus libri facere finem, & Roma- rum explicare imperatores, quo facilius collatis utrorumque fa- s, qui viri præferendi ſint, poſſit judicari.

NOTÆ.

85 *Atticus.*] Vel, *Attius*, ut alii vo- t, qui annorum ſeptingentorum hi- iam uno libro colligavit, ut refert . de Oratore; & lib. 1. de legibus m Tullius ſcribit. Nam quid At- m commemorem? Cuius loquaci- habet aliquid argutiarum, nec id men ex erudita illa Græcorum co- a.

86 *Lucio Æmilio Paulo, & Cn. Bæbio Tamphilo.*] Qui Conſules fuerunt an- ſequentis, ut ex Caſſiodori Chronicis et.

87 *Sulpitius autem, P. Cornelio Cethe- & M. Bæbio Tamphilo.*] Qui im- diate ſuperioribus in conſulatu ſuc- ſerunt. Ibid.

88 *De Cn. Manlii Volſonis.*] Hic habuit Collegam in conſulatu M. Fulvium Nobiliorem. De ipſo Livius 38. Annal. Aſia autem illi ſorte obtigerat, Ætolia vero M. Fulvio Nobiliori. Plura Livius. Plin. Flor. & alii.

89 *Hujus bella geſta.*] Quidam legunt *belli geſta.*

90 *Et Soſilus.*] Alii putant legendum eſſe *Soſibius*; quidam *Soſilus*; ſed in Polybio nomen Σώσιλος, invenitur, & in Diodoro.

91 *Sed nos tempus.*] Vulgati; nunc tempus eſt.

92 *Hujus libri facere finem.*] Nam hi de quibus hactenus locutus eſt, extranei ſunt Duces, cumque jam ſit dicturus de Romanis, finem facit primo libro qui de externis agit.

FRAGMENTUM

Quod ex

CORNELII NEPOTIS

Libro Posteriore supereſt.

M. PORCII CATONIS VITA.

CAP. I.

1 CATO ortus 2 municipio Tuſculo, adoleſcentulus, (a) priuſquam honoribus operam daret, verſatus eſt in Sabinis; quod ibi hæredium 3 a patre relictum habebat. Hortatu L. Valerii Flacci, quem in conſulatu cenſuraque habuit collegam, (4 ut M. Perperna Conſorinus narrare ſolitus eſt) Romam demigra-5

INTERPRETATIO.

(a) *Antequam in dignitatibus verſaretur.*

NOTÆ.

1 CATO.] Cujus prænomen Marcus Porcius. Anno poſtquam primum Conſul fuerat Q. Fabius Maximus Verrucoſus, qui Tarentum receperat, ego natus ſum: ſic eum de ſeipſo loquentem introducit Cic. in lib. de Senectute.

2 *Municipio Tuſculo.*] Hinc Cic. *Num, quando vides Tuſculanum aliquem, de M. Catone illo in omni virtute principe, num de T. Coruncanio municipe ſuo, num de tot Fabiis gloriari?* Et Val. Max. lib. 3. c. 4. *M. Portius Cato, qui nomen ſuum Tuſculi ignobile, Romæ nobiliſſimum reddidit.* Porro Tuſculus civitas olim Latii celeberrima, quæque municipalis fuit, id eſt ſuo jure & legibus utens, muneribus tamen pop. Rom. atque honoribus perfungens.

3 *A patre relictum.*] Id eſt, prædium avitum.

4 *Ut M. Perperna Cenſorinus.*] Quidam legunt *Conſobrinus.* Is Græcus & peregrinus fuit, & tamen conſul factus eſt antequam civitatem eſſet adeptus, quod legibus erat prohibitum. Val. Max. lib. 3. cap. 4.

vit,

it, (b) in foro esse cœpit. (c) 5 Primum stipendium meruit an-
orum decem septemque, Q. Fabio Maximo, M. Claudio Mar-
llo COSS. 6 Tribunus militum in Sicilia fuit. Inde ut re-
it, castra sequutus est. 7 C. Claudii Neronis; magnique opera
us æstimata est in prælio 8 apud Senam, quo cecidit Hasdru- 5
l frater Hannibalis. 9 Quæstor obtigit P. Cornelio Africano consuli,
cum quo non pro sortis necessitudine vixit. 11 Namque ab
perpetua dissensit vita. 12 Ædilis plebis factus est cum C.
elvio. 13 Prætor provinciam obtinuit Sardiniam, 14 ex qua
uæstor superiore tempore ex Africa decedens, 15 Q. Ennium po- 10

INTERPRETATIO.

(b) Rebus *forensibus* primum *vacavit.* (c) *Militiam ingressus est 17. annos tus.*

NOTÆ.

Primum stipendium meruit annorum m septemque.] Ea ætas erat qua em militarem juvenes incipiebant iteri. Lipsius 1. de Militia Rom. l. 2.

Tribunus militum in Sicilia fuit.] Claudio Marcello T. Quinto Coss. ibunus autem militum talis erat tunc, lis fere hodie apud nos Mareschal- seu præfectus militum.

C. Claudii Neronis.] Is magnis dibus Hannibalis fratrem affecit, m exercitu recenti cinctus, Alpes ngressus esset, eumque tandem cum nquaginta sex millibus hominum idit ad Metaurum Umbriæ amnem. . 27.

Apud Senam.] Senogalliam urbem Umbria non procul a Metauro am-

Quæstor obtigit P. Cornelio Scipioni ricano Consuli.] Catonem Scipioni uæstorem fuisse testatur Livius 29. nal. Iterumque Cethego & Tu- ano Consulibus, ut testatur Cic. in uto.

Cum quo non pro sortis necessitudine it.] Quandoquidam, ut refert Ci- ro pro Plancio, & in Verrem l. 1. ætores aut Consules liberorum loco bebant Quæstores.

Namque ab eo perpetua dissensit ita.] Cujus rei testimonio hæc sunt ivii verba 38. *Morte Africani crevere imicorum animi, quorum princeps fu-*

it Marcus Porcius Cato, qui, vivo quoque eo, allatrare ejus magnitudinem solitus erat.

Ædilis plebis factus est.] Ædiles plebis dicti sunt, quod ædes sacras & privatas curarent: ii quoque curatores erant urbis, annonæ, ludorumque solennium; duo tantum ab initio fuerunt. Pomp. lib. 2. de Orig. Juris. postea vero, ex Julii Cæsaris instituto sex creati sunt, duo Patricii, qui Cereales dicti sunt, & quatuor ex plebe.

Prætor provinciam obtinuit Sardiniam.] Penes Prætorem omnis publici privatique Juris erat potestas, ut & novum jus condere, & vetera abrogare: primo quidem unus creatus est, cui suffectus alter propter concursum advenarum, & eorum multitudinem, hicque dictus est Prætor extraneus seu peregrinus. Deinde postquam Sardiniam, Siciliam, Hispaniam, & Narbonensem provinciam subegerunt Romani, tot instituti sunt Prætores, quot erant subactæ Provinciæ. Quod spectat ad Sardiniam, insula est maris Libyci, sic dicta a Sardo quodam Herculis Africani filio, teste Pausania in Phocicis.

Ex qua Quæstor.] Magistratus pecuniæ publicæ præpositus. Præterea dicitur, qui præest judiciis exercendis, & maleficiis puniendis.

Q. Ennium poetam deduxerat.]

etam

etam deduxerat: quod non minoris æſtimamus, quam quemlibet ampliſſimum Sardinienſem triumphum.

CAP. II. Conſulatum geſſit cum L. Valerio Flacco; [16] ſorte provinciam nactus Hiſpaniam citeriorem: [17] ex qua triumphum deportavit. Ibi quum diutius moraretur, P. Scipio Africanus conſul iterum, cujus in priori conſulatu Quæſtor fuerat, [18] voluit eum de provincia depellere, & ipſe ei ſuccedere. [19] Neque hoc per ſenatum efficere potuit, quum quidem Scipio in civitate principatum obtineret: quod tum non potentia, ſed jure reſpublica administrabatur. Qua ex re iratus, [20] ſenatu peracto, privatus in urbe manſit. At Cato Cenſor cum eodem Flacco factus, [21] ſevere præfuit ei poteſtati. [22] Nam & in complures nobiles animadvertit, & multas res novas in edictum addidit: qua re luxuria reprimeretur, quæ jam tum incipiebat pullulare. [23] Circiter annos octoginta, uſque ad extremam ætatem, ab adoleſcentia, reipublicæ cauſa ſuſcipere inimicitias non deſtitit. [24] A multis tentatus, non modo nullum detrimentum exiſtimationis fecit, ſed quoad vixit virtutum laude crevit.

NOTÆ:

Hic Tarentinus fuit, ſi Euſebio credimus; ſed Pompon. Mela eum eſſe Calabrum ſcribit, cui ſuffragatur Silius:

Miſerunt Calabri, Rudiæ genuere vetuſtæ.

Hunc quoque Cic. pro Archia Poeta, Enniun Rudium hominem vocat.

16 *Sorte provinciam nactus Hiſpaniam.*] Conſulibus creatis Provinciæ nominabantur, ut eas ipſi vel inter ſe compararent, vel ſortirentur, quos ire ad bellum, quos præeſſe exercitibus oporteret: Vide Livium lib. 38. cujus hæc ſunt verba: *L. Valerius, & M. Porcius Cato, quo die Magiſtratum inierunt, de Provinciis quum ad Senatum retuliſſent; Patres cenſuerunt, cum in Hiſpania tantum gliſceret bellum, ut jam conſulari & duce, & exercitu opus eſſet; placere Conſules Hiſpaniam Citeriorem, & Italiam provincias, aut comparare inter ſe, aut ſortiri.*

17 *Ex qua triumphum deportavit.*] Triumphaſſe Catonem teſtatur Appianus in Ibericis, & Plutarchus in vita ejus, qua de re utrumque conſule.

18 *Voluit eum de Provincia depellere.*] Propter ſimultates & repugnantias utriuſque, de quibus paulo ſupra.

19 *Neque hoc per Senatum efficere potuit.*] Teſtatur paulo aliter Plutarchus; ſcibitque ſolummodo Scipionem non potuiſſe aſſequi, ut Catonis acta Senatus improbaret, ſed Hiſpaniam provinciam obtinuiſſe.

20 *Senatu peracto.*] Quidam legunt *Conſulatu peracto*; quod valde probo.

21 *Severe præfuit huic poteſtati.*] Unde ille Cenſorium nomen inditum eſt. Hinc Lucanus de Catone ipſo ſcripſit.

——— *rigidi ſervator honeſti.*

22 *Nam & in complures nobiles animadvertit.*] Vide Livium 39. Et Sext. Aurelium Victorem in Catone Cenſorio.

23 *Circiter annos octoginta.*] *Octogenarius erat quum Galbam accuſavit, accuſator aſſiduus malorum.* Idem Aurel. Victor ibidem.

24 *A multis tentatus.*] *Ipſe quadragies quater accuſatus, glorioſe abſolutus.* Idem ibid. Immo & Plutarchus fere quinquagies accuſatum fuiſſe ſcribit.

CAP.

CAP. III. In omnibus rebus ſingulari fuit prudentia & inſtria. [25] Nam & agricola ſolers, & reipublicæ peritus, & juconſultus, & magnus imperator, [26] & probabilis orator, & cuiſſimus literarum fuit. Quarum ſtudium etſi ſenior arripue tamen tantum progreſſum fecit, ut non facile reperire poſſis, que de Græcis, neque de Italicis rebus, quod ei fuerit incogni. [27] Ab adoleſcentia confecit orationes: ſenex hiſtorias ſcrie inſtituit, quarum ſunt libri ſeptem. Primus continet res geregum populi Romani. Secundus & tertius, unde quæque cias orta ſit Italica: [28] ob quam rem omnes Origines videtur aplaſſe. In quarto autem, bellum Punicum primum: in quinto, ndum. Atque hæc omnia capitulatim ſunt dicta. Reliqua a pari modo perſecutus eſt [29] uſque ad Præturam Ser. Galbæ, diripuit Luſitanos. Atque horum bellorum duces non nomivit, ſed ſine nominibus res notavit. In iiſdem expoſuit quæ in lia Hiſpaniiſque viderentur admiranda. In quibus multa indua & diligentia comparet, multa doctrina. Hujus de vita & ribus plura [30] in eo libro perſequuti ſumus, quem ſeparatim de fecimus rogatu Titi Pomponii Attici: Quare ſtudioſos Catonis llud volumen relegamus.

NOTÆ.

5 *Nam & agricola ſolers.*] Id pa- ex libris quos ſcripſit de ruſtica.

6 *Et probabilis Orator.*] Alii legunt, *tiſſimus Orator*; Oratorem autem e patet ex hoc Plinii textu lib. Cato tres ſummas in homine res ſtitiſſe exiſtimatus eſt, optimus ator, optimus Imperator, optimus ator.

7 *Ab adoleſcentia confecit Oratio-*] Quæ citantur a Cic. & Gel-

28 *Ob quam rem omnes Origines vi- ur appellaſſe.*] De his lege Cic. in tone.

29 *Uſque ad Præturam Servii Gal- bæ.*] Galba ille dictus eſt Servius, non Sergius, quia erat Sulpiciæ Gentis non Sergiæ, vir Conſularis, ut patet ex his Suetonii verbis: *Servius Galba conſularis, temporum ſuorum eloquentiſſimus; quem tradunt Hiſpaniam ex Præturæ obtinentem xxx. Luſitanorum millibus perfidia trucidatis, Viriatini belli cauſam extitiſſe.* Extat reprehenſio Rutilii Rufi in Serv. Sulpicium Galbam apud Cic. lib. 1. de Oratore. De eodem Servio Galba loquitur Valer. Max. lib. 9. c. 6.

30 *In eo libro.*] Qui non apparet, ſed cujus fragmentum elegans extat apud Gellium lib. 2. c. 8.

T. POM-

T. POMPONII ATTICI VITA, EX CORNELIO NEPOTE

CAP. I.

1 POmponius Atticus, 2 ab origine ultima ſtirpis Romanæ ge-
ner[o]us, perpetuo a majoribus acceptam 3 equeſtrem obti-
nuit dignitatem. Patre uſus eſt diligente, indulgente, &, ut tun
erant tempora, diti, imprimiſque ſtudioſo literarum. Hic, pro
5 ipſe amabat literas, omnibus doctrinis, quibus puerilis ætas imper
tiri debet, ſtium erudivit. Erat autem in puero, præter docil-
tatem ingenii, ſumma ſuavitas oris ac vocis; (a) ut non ſolum
celeriter acciperet, quæ tradebantur, ſed etiam excellenter pro-
nunciaret: qua re in pueritia nobilis inter æquales ferebatur,
10 (b) clariuſque exſplendeſcebat, quam generoſi condiſcipuli animo

INTERPRETATIO.

(a) *Ut non modo ſine mora conciperet quæ docebantur.* (b) *Splendidiuſque emicabat quam id a generoſis ſcientiarum æmulis ſine invidia ferri valeret.*

NOTÆ.

3 POMPONIUS ATTICUS.] De quo jam in præfatione. Porro gens Pomponia familias habuit Baſſorum, Secundorum, Labeonum, & Atticorum: quod ſi ita eſt male opinatur Manucius, eum ideo Atticum dici, quia ſic Græce loquebatur, ut Athenis natus videretur: id nihil minus Cic. confirmat authoritate ſua lib. 5. de finibus, his verbis. " Ita enim Athenis ſe collocavit, ut ſit pæne unus ex Atticis, ut id etiam cognomine videatur habiturus."

2 *Ab origine ultima ſtirpis Romanæ.*] Scilicet, regia: nam gens Pomponia originem ſuam referebat ad Numam Pompilium qui inter 4. filios unum Pomponem vocavit, a quo poſtea Pomponii dicti ſunt; quumque eſſet ultimus, ideo hic dicitur *ab origine ultima*. Vel, ut aliis placet, *ultima* pro *prima* ſumitur, ut apud Virgil. lib. 8 Æneid. de Saturno, primo Latini regis progenitore, loquens ait:

—— *qui ſanguinis ultimus Author.*

Ultimus enim, quaſi ultra omnia, ſive retro, ſive ante reſpicias.

3 *Equeſtrem obtinuit dignitatem.*] Non

æquo

uo ferre poſſent. Itaque incitabat omnes ſuo ſtudio: quo in nero fuerunt L. Torquatus, 4 C. Marius, C. F. M. Cicero: s conſuetudine ſua ſic ſibi devinxit, ut nemo iis perpetuo fue- arior.

A P. II. Pater mature deceſſit. Ipſe adoleſcentulus pro- affinitatem 5 P. Sulpitii, qui Tribunus pl. interfectus eſt, expers fuit illius periculi. Namque Anicia, Pomponii con- rinia, nupſerat M. Servio fratri Sulpicii. Itaque, interfecto picio, poſteaquam vidit 6 Cinnano tumultu civitatem eſſe per- batam; neque ſibi dari facultatem pro dignitate vivendi, quin utram partem offenderet, diſſociatis animis civium, cum a- yllanis, alii Cinnanis faverent partibus, idoneum tempus ra- ſtudiis obſequendi ſuis, Athenas ſe contulit: neque eo ſecius a- eſcentem Marium, hoſtem judicatum, juvit opibus ſuis: cujus- m pecunia ſublevavit. Ac, ne illa peregrinatio detrimentum uod afferret rei familiari, eodem ma; nam partem fortunarum ecit ſuarum. Hic ita vixit, ut univerſis Athenienſibus merito cariſſimus, nam præter gratiam, quæ jam adoleſcentulo na erat, ſæpe ſuis opibus inopiam eoram publicam levavit.) Cum enim verſuram facere publice neceſſe eſſet, neque ejus ditionem æquam haberent, ſemper ſe interpoſuit, atque ita ut ue uſuram unquam ab iis acceperit, (d) neque longius, quam um eſſet, eos debere paſſus ſit; quod utrumque erat iis ſalu- (e) Nam neque indulgendo inveteraſcere eorum æs alie- n patiebatur, neque multiplicandis uſuris creſcere. Auxit hoc ium alia quoque liberalitate. Nam univerſos frumento dona-

INTERPRETATIO.

) *Quum enim publica neceſſitas ea eſſet ut æs alienum alieno diſpurgeretur, ſi majori fœnore id fieri poſſe.* (d) *Neque ultra diem datam ad ſolvendum m dederit.* (e) *Neque enim indulgentia ſua debita eorum prorogari t.*

NOTÆ.

toriam recuſando, ſed eam non ſtando; quia eam recuſantibus a adimebatur. Sueton. Equeſtris m dignitatis, hæc erant ornamen- k inſignia, equus publice datus, & ulus aureus. Cenſus vero ad hunc inem obtinendum requirebatur qua- gentorum millium nummorum: hic o medius erat inter Patricios & beios.

C Marius.] Is Caius Marius C. rii ſepties conſulis filius fuit,

5 P. Sulpicii.] Clariſſimi Oratoris, ſed cum Tribunus plebis eſſet & pernicioſas leges authore Mario ferre vellet, occiſus eſt. Cic. Catilin. 3. & lib. 3. de oratore.

6 Cinnano tumultu.] Quantas turbas excitaverint in repub. Sylla, Marius, & Cinna nemo neſcit qui vel tantillum hiſtoriam Rom. delibaverit.

7 Quum enim verſuram facere publice neceſſe eſſet.] Ii Verſuram facere

vit;

vit; ita ut singulis VI. modii tritici darentur, [8] qui modus mensuræ *Medimnus* Athenis appellatur.

CAP. III. Hic autem sic se gerebat, ut communis infirmis par principibus videretur, quo factum est, ut huic omnes honores, quos possent, publice haberent, civemque facere studerent. [9] Quo beneficio ille uti noluit: quod nonnulli ita interpretantur, amitti civitatem Romanam alia adscita. Quandiu affuit, ne qua sibi statua poneretur, restitit; absens prohibere non potuit. [10] Itaque aliquot Pnyce & Pœcile locis sanctissimis posuerunt. Hunc enim in omni procuratione Reip. actorem, auctoremque habebant. Igitur primum illud munus fortunæ, quod in ea potissimum urbe natus est, in qua domicilium orbis terrarum esset imperii, ut eandem & patriam haberet, & domum. Hoc specimen prudentiæ, quod cum in eam se civitatem contulisset, [11] quæ antiquitate, humanitate, doctrina præstaret omnes; ei unus ante alios fuerit carissimus.

CAP. IV. [12] Huc ex Asia Sulla decedens cum venisset, quamdiu ibi fuit, secum habuit Pomponium, captus adolescentis & humanitate & doctrina. Sic enim Græce loquebatur, ut Athenis natus videretur. Tanta autem erat suavitas sermonis Latini, ut appareret in eo nativum quendam leporem esse, non adscitum. [13] Idem poemata pronuntiabat & Græce, & Latine, sic ut supra nihil posset addi. Quibus rebus factum est, ut Sulla nunquam eum a se dimitteret, cuperetque secum deducere, qui cum persuadere tentaret; *Noli, oro te,* inquit Pomponius, *adversum eos*

NOTÆ.

dicuntur, qui mutato creditore satisfaciunt ea pecunia quam a nova acceperunt pari vel majore tœnore.

8 *Qui modus mensuræ Medimnus Athenis appellatur.*] Medimnus etiam dicitur, & utrumque Cic. usurpat. Medimnus autem genus mensuræ, erat continens sex modios, teste Suida & aliis.

9 *Quo beneficio illo uti noluit.*] Rationem subjungit; nam reipsa jure Quiritium idem duarum civitatum civis esse non poterat. Cic. pro Cæcinna, & pro Cornelio Balbo; *Duarum civitatum civis esse vestro Jure civili nemo potest, &c.*

10 *Itaque aliquot Pnyce & Pœcile locis sanctissimis posuerunt.*] Hic locus varie legitur, & plurimi reponunt, *Itaque aliquot ipsi, & Piliæ, &c.* Quod valde probo; nam Piliam Attici fuisse uxorem certum est ex Cicerone, & cujus nuptiis adfuisse ipsemet testatur Epist. 3. lib. 2. ad Quintum fratrem, hancque nomine designat lib. 4. Epist. ad Atticum Epistola 4. Item lib 14. Epist. 15. & alibi. Qui aliter legunt nihil nisi obscuritatem offendunt.

11 *Quæ antiquitate, humanitate, doctrina præstaret omnes.*] Hæc sunt elogia Athenarum. Quantum ad antiquitatem, hæc Just. l. 2. c. 6. *Non advenæ, neque passim collecta populi colluvies originem urbi dedit, &c.* De humanitate vero, & doctrina quis ambigit?

12 *Hunc ex Asia Sulla decedens,*] Qui Dictator fuit postquam Marianam factionem penitus delevit.

13 *Idem Poemata pronuntiabat Græce & Latine.*] Commentarium de Cicer. Consulatu Græce scripsisse, sed pa-

nil

velle ducere, *cum quibus ne contra te arma ferrem, Italiam reli-*
. At Sulla, adoleſcentis officio collaudato, omnia munera ei,
e Athenis acceperat, proficiſcens juſſit deferri. Hic complures
os moratus, cum & rei familiari tantum operæ daret, quan-
n non indiligens deberet paterfamilias, & omnia reliqua tempo-
14 aut literis, aut Athenienſium Reip. tribueret, nihilominus
icis urbana officia præſtitit, nam & ad comitia eorum ventita-
; & ſi qua res major acta eſt, non defuit: ſicut Ciceroni in
nibus ejus periculis ſingularem fidem præbuit: cui ex patria fu-
nti HS. CC. & quinquaginta millia donavit. Tranquillatis re-
em rebus Romanis, remigravit Romam, ut opinor, L. Cotta,
. Torquato COSS, quem ſic univerſa civitas Athenienſi-
proſecuta eſt, ut lacrymis deſiderii futuri dolorem indica-

CAP. V. 15 Habebat avunculum Q. Cæcilium, equitem Ro-
num, 16 familiarem L. Luculli, divitem, difficillima natura:
cujus ſic aſperitatem veritus eſt, ut, quem nemo ferre poſſet, hu-
ſine offenſione ad ſummam ſenectutem retinuerit benevolenti-
; quo facto, tulit pietatis fructum. 17 Cæcilius enim mori-
teſtamento adoptavit eum, (g) hæredemque fecit ex dodrante,
qua hæreditate accepit circiter centies HS. 18 Erat nupta ſo-
Attici Q. Tullio Ciceroni: eaſque nuptias M. Cicero concili-
, cum quo a condiſcipulatu vivebat conjunctiſſime, multo e-
n familiarius, quam cum Quincto: ut judicari poſſit 19 *plus in a-*
itia valere ſimilitudinem morum, quam affinitatem. Utebatur

INTERPRETATIO.

f) *Cujus acerbitatem ita* excolendo *demulſit.* (g) *Reliquitque hæredem ex novem*
ibus.

NOTÆ.

n compte teſtatur ipſe Cic. lib. 2.
ſt. 1. ad Atticum.

14 *Aut literis.*] Scilicet Philoſophiæ
cureæ, ut Cicer. teſtatur de legi-

15 *Habebat avunculum Q. Cæcilium.*]
nc quoque avunculum Attici fu-
teſtatur Cic. lib 1. ad Atticum,
iſt. 1. lib. 2. 19.

16 *Familiarem Lucii Luculli.*] Hic
nſul adverſus Mithridatem miſſus
, cujus res ferro & fame afflixit, e-
oque regno ſuo Pontico expulit, at-
e iterum cum Tigrane Armeniorum
ge ſuperavit.

17 *Cæcilius moriens teſtamento adoptavit eum.*] Quod etiam patet ex his Valer. Max. verbis lib. 7. cap. 9. *Pomponium Atticum teſtamento adoptavit, omniumque bonorum reliquit hæredem.*

18 *Erat nupta ſoror Attici Q. Tullio Ciceroni.*] Hic M. T. Cic. Oratorum principis frater fuit, qui duxit Pomponiam Attici ſororem.

19 *Plus in amicitia valere ſimilitudinem morum.*] Hinc Cic. in Lælio. Nihil eſt quod ad ſe rem tam alliciat, tam attrahat, quam ad amicitiam ſimilitudo.

autem

autem intime Q. Hortenſio, [20] qui iis temporibus principatum eloquentiæ tenebat, ut intelligi non poſſet, uter eum plus diligeret, Cicero an Hortenſius: & id, quod erat difficillimum, efficiebat, ut inter quos tantæ laudis eſſet æmulatio, nulla intercederet obtrectatio, eſſetque talium virorum copula.

CAP. VI. In Repub. ita eſt verſatus, ut ſemper Optimatium partium eſſet, & exiſtimaretur; neque tamen ſe civilibus fluctibus committeret; quod non magis eos in ſua poteſtate exiſtimabat eſſe, qui ſe iis dediſſent, quam qui maritimis jactitarentur. Honores non petiit, cum ei paterent propter vel gratiam, vel dignitatem; [21] quod neque peti more majorum, neque capi poſſent conſervatis legibus, in tam effuſis ambitus largitionibus, neque teneri ſine periculo, corruptis civitatis moribus. (h) [22] Ad haſtam publicam nunquam acceſſit. Nullius rei [23] neque præs, neque manceps factus eſt; neminem ſuo nomine, neque ſubſcribens accuſavit. In jus de ſua re nunquam iit; judicium nullum habuit. Multorum Conſulum Prætorumque præfecturas deletas ſic accepit, ut neminem in provinciam ſit ſecutus, honore fuerit contentus, rei familiaris deſpexerit fructum, [24] qui ne cum Q. quidem Ciceronе voluerit ire in Aſiam, cum apud eum legati locum obtinere poſſet. Non enim decere ſe arbitrabatur, cum Prætoram gerere noluiſſet, aſſeclam eſſe Prætoris. Qua in re non ſolum dignitati ſerviebat, ſed etiam tranquillitati, cum ſuſpiciones quoque vitaret criminum: quo fiebat, ut [25] ejus obſervantia omnibus eſſet carior, cum eam officio, non timori, neque ſpei tribui vide-rent.

CAP. VII. [26] Incidit Cæſarianum civile bellum, cum hab-

INTERPRETATIO.

(h) *Publicæ venditioni nunquam adfuit.*

NOTÆ.

20 *Qui iis temporibus principatum eloquentiæ tenebat.*] Præſertim autem eloquentiæ vis Hortenſii in incredibili geſtus ſuavitate conſiſtebat. Cicer. in Bruto.

21 *Quod neque peti poſſent more majorum.*] Hic Nepos ſui ſæculi vitia carpit quibus mos & conſuetudo majorum in poſtulandis dignitatibus deſpiciebatur.

22 *Ad haſtam publicam nunquam acceſſit.*] Quod veniebat, haſtæ ſubjici dicebatur.

23 *Neque præs, neque manceps.*] Quod falſum eſt, ſi, ut refert Cicero lib. 2. Epiſt. 19. apud Sicyonios vectigalia exercuit.

24 *Qui ne quidem cum Q. Cicerone voluerit ire in Aſiam.*] Is, ut mox dictum eſt, ſororem Attici duxerat, & Prætor fuit, M. Valer. Meſſala, & M. Puſio Piſone Coſſ. Aſiam Provinciam ſortitus Lucio Flacco ſucceſſit. Vide Cic. ad Atticum lib. 1.

25 *Ejus obſervantia.*] Qua, ſcilicet, ipſe alios obſervabat.

26 *Incidit Cæſarianum civile bellum.*] Mar. Marcello, & Servio Sul-

annos circiter ſexaginta. (i) 27 Uſus eſt ætatis vacatione, ne- ſe quoquam movit ex urbe. Quæ amicis ſuis opus fuerant ad npeium proficiſcentibus, omnia ex ſua re familiari dedit; ip- Pompeium non junctus non offendit, (k) 28 nullum enim ab habebat ornamentum, ut cæteri, qui per eum aut honores, aut itias ceperant: quorum partim invitiſſimi caſtra ſunt ſecuti, partim ſumma cum ejus offenſione domi remanſerunt. Attici em quies tantopere Cæſari fuit grata, ut victor cum privatis unias per epiſtolas imperaret, huic non ſolum moleſtus non fu- , ſed etiam ſororis filium & Q. Ciceronem ex Pompeii caſtris ceſſerit. Sic vetere inſtituto vitæ effugit nova pericula.

CAP. VIII. Secutum eſt illud, 30 occiſo Cæſare, cum Re- b. penes Brutos videretur eſſe, & Caſſium, ac tota civitas ſe eum convertiſſe videretur: ſic M. Bruto uſus eſt, (l) 31 ut llo ille adoleſcens æquali familiarius, quam hoc ſene: neque um eum principem conſilii haberet, ſed etiam in convictu. Ex- gitatum eſt a quibuſdam, ut privatum ærarium Cæſaris interſe- ribus ab Equitibus Romanis conſtitueretur. Id facile effici poſ- rbitrati ſunt, ſi & principes illius ordinis pecunias contuliſſent: que appellatus eſt a C. Flavio, Bruti familiari, Atticus, ut ejus princeps eſſe vellet: at ille, qui officia amicis præſtanda ſine tione exiſtimaret, ſemperque a talibus ſe conſiliis removiſſet, ſpondit, ſi quid Brutus de ſuis facultatibus uti voluiſſet, uſurum,

INTERPRETATIO.

(i) *Senectutis immunitate fruitus eſt, nec pedem* Roma *extulit.* (k) *Nullam enim eo dignitatem acceperat.* (l) *Ut ipſi juveni coævus nemo familiarior fuerit, m ſenex ille.*

NOTÆ.

io Coſſ. vel, ut aliis placet, anno b. Cond. 705. L. Corn. Lentulo, & audio Marcello Coſſ. ex Caſſiodori ronicis.

27 *Uſus eſt ætatis vacatione.*] Va- tiones ſunt excuſationes a muneribus blicis militaribus, & aliis, quæ ſeni- s concedebantur. Unde Quintil. De- m. 306. *Eſt præcipuum jus ſenectu- quoniam non una ſubit omnis æ- , non perpetuo Senatorem citat nſul; eſt ſua Legationibus requies,* c.

28 *Nullum enim ab eo habebat orna- entum.*] Quidam rectius legi putant, utoramentum.

29 *Partim ſumma cum ejus offenſio- e domi remanſerunt.*] Quod Cic. pro Ligario, & Seneca Philoſophus com- probant; aiunt enim Pompeium pro hoſtibus ſe habere dixiſſe, qui extra ca- ſtra ſua eſſent. Cæſarem vero eos, qui in hoſtium caſtris non eſſent, pro amicis habiturum.

30 *Occiſo Cæſare.*] Nemo neſcit Jul. Cæſarem tribus & viginti vulneribus in curia occiſum fuiſſe a Bruto & Caſ- ſio cædis autoribus, poſtquam devictis Pompeianis partibus Dictaturam per- petuam invaſiſſet, idibus Martiis anno Urbis Cond. Ɔccxx. ipſo Julio Cæſare, & M. Antonio Coſſ.

31 *Ut nullo ille adoleſcens.*] Ille vo- catur adoleſcens qui Præturam exerce- bat, ad quam exercendam quadrage- narium eſſe oportebat. Attamen a 17,

quantum ea paterentur; se neque cum quoquam [32] de ea re collocuturum, (m) neque coiturum. (n) Sic ille [33] consensionis globus hujus unius dissensione disjectus est. Neque multo post superior esse cœpit Antonius, ita, ut Brutus & Cassius provinciarum, [34] quæ necis iis causa datæ erant a consulibus, desperatis rebus, in exilium proficiscerentur. Atticus, qui pecuniam simul cum cæteris conferre noluerat, florenti illi parti, [35] abjecto Bruto, Italiaque cedenti HS. centum millia muneri misit: eidem in Epiro absens CCC. jussit dari: neque eo magis [36] potenti adulatus est Antonio, neque desperatos reliquit.

CAP. IX. [37] Secutum est bellum gestum apud Mutinam, in quo si tantum eum prudentem dicam; minus, quam debeam, prædicem; cum ille potius divinus fuerit; si divinatio appellanda est perpetua naturalis bonitas, quæ nullis casibus augetur, neque minuitur [38] Hostis Antonius judicatus, Italia cesserat; spes resistendi nulla erat. Non solum [39] ejus inimici, qui tum erant potentissimi, & plurimi, sed etiam amici [40] adversariis ejus se dabant; & in eo lædendo se aliquam Sonsecuturos sperabant commoditatem, familiares insequebantur, uxorem Fulviam omnibus rebus spoliare cupiebant, liberos etiam extinguere parabant. At

INTERPRETATIO.

(m) *Neque in concilium venturum.* (n) *Ea hunc consentientium cœtum, unus ille dissentiens disturbavit.*

NOTÆ.

ad 46. annum, adolescentia antiquitus pertingebat, ut ab antiquis observatum est Nihilominus Varro ad 30. tantum pertingere ait.

31 *Ea de re collocuturum, neque coiturum.*] Id est, neque privatim, ea de re cum quoquam loqui velle, neque publice & palam in Concilio agere; quia colloqui, potest esse privatorum; hic vero, coire, est concilium habere publicum; unde Comitia.

33 *Consensionis globus.*] Sic Val. Max. pugnantium globos, hostium globos dixit.

34 *Quæ necis iis causa datæ erant a Consulibus.*] Sic legit Savaro ex MSS. Sed contra Lambinus ac Schottus *dicis causa* legunt: quod magis probo; nam hæc antiqua loquendi formula *dicis causa, dicis gratia*; Anglice, For form of fashion sake Quia Brutus & Cassius per speciem & nomen provinciarum e Rep. remoti fuerant, & veluti exulati. Sic etiam loquitur Cic. lib. 1. epist. 18. ad Atticum, pro Murræna, & alibi.

35 *Abjecto Bruto.*] Reflante fortuna prostrato.

36 *Potenti adulatus est Antonio.*] Quia tunc Antonius supremam rerum administrationem cum Lepido invaserat.

37 *Secutum est bellum gestum apud Mutinam.*] Cujus belli causa fuit testamentum Cæsaris. Vide Florum lib. 4. c. 4. Hoc autem inter Antonium & Octavium Cæsarem tum juvenem motum est. Mutina vero urbs est Galliæ Cisalpinæ, nunc vulgo, *Modena.*

38 *Hostis Antonius judicatus.*] Causam hujus judicii accipe a Cic. Philipp. 2.

39 *Ejus inimici.*] Ex quorum numero acerrimus fuit Cicero.

40 *Adversariis ejus se dabant.*] Procedebant.

icus, cum Ciceronis intima familiaritate uteretur, amiciſſimus eſ-
et Bruto, non modo nihil iis indulſit ad Antonium violandum,
è contrario familiares ejus, ex urbe profugientes, quantum
otuit, texit; quibus rebus indiguerunt, adjuvit: 41 P. vero Vo-
mnio ea tribuit, ut plura a parente proficiſci non potuerint. Ip-
autem Fulviæ, cum litibus diſtineretur, magniſque terroribus
exaretur, tanta diligentia officium ſuum præſtitit, (o) ut nullum
a ſtiterit vadimonium ſine Attico, ſponſor omnium rerum fuerit;
üin etiam, (p) cum illa fundum ſecunda fortuna emiſſet in di-
m; neque poſt calamitatem verſuram facere potuiſſet, ille ſe in-
rpoſuit; pecuniamque ſine fœnore, ſineque ulla ſtipulatione cre-
idit, maximum exiſtimans quæſtum, memorem gratumque cog-
oſci, ſimulque aperire, ſe non fortunæ, ſed hominibus ſolere eſ-
amicum: quæ cum faciebat, nemo eum temporibus cauſa facere
oterat exiſtimare. Nemini enim in opinionem veniebat, An-
nium rerum potiturum. Sed ſenſus ejus a nonnullis optimatibus
eprehendebatur, quod parum odiſſe malos cives videretur.

CAP. X. (q) Ille autem ſui judicii, potius, quid ſe facere
ar eſſet, intuebatur, quam quid alii laudaturi forent. Conver-
fortuna eſt: ut Antonius rediit in Italiam, nemo non magno
periculo Atticum putarat, propter intimam familiaritatem Ci-
eronis & Bruti. Itaque ad adventum Imperatorum de foro de-
ſſerat, 42 timens proſcriptionem: latebatque apud P. Volumni-
m, cui, ut oſtendimus paulo ante, opem tulerat. Tanta varie-
s in his temporibus fuit fortunæ, ut modo hi, modo illi in ſum-
o eſſent aut faſtigio, aut periculo. Habebat ſecum 43 Gellium
anium, æqualem, ſimillimumque ſui. Hoc quoque ſit Attici bo-
tatis exemplum, quod cum eo, (r) quem puerum in ludo cog-
orat, adeo conjuncte vixit, ut ad extremam ætatem amicitia eo-
um creverit. Antonius autem, etſi tanto odio ferebatur in Ci-
eronem, ut non ſolum ei, ſed etiam omnibus ſuis amicis eſſet

INTERPRETATIO.

(o) *Ut illa nuſquam in judicium venerit abſente Attico.* (p) *Cum hæc præ-
dium in proſperitate emiſſet certo tempore ſolvendum; nec adverſante fortuna
lio ſolvere valuiſſet.* (q) *Hic vero ſuo judicio nitens, quid æquum ſibi fa-
ndum eſſet, magis perpendebat.* (r) *Qui a pueritia in ſcholis ſibi notus
erat.*

NOTÆ.

41 *P. vero Volummio.*] Is inter Antonii familiariſſimos erat, qui & Eutrapelus dicebatur, præfectus fabrum, de quo Cic. epiſt. 26. lib. 9.

42 *Timens proſcriptionem.*] Hanc *Florus* Sullanam vocat ob immanem ejus crudelitatem. Et ea eſt qua Cicero cum filio, fratre, fratriſque filio, omnibus denique clientibus, & amicis, proſcriptus eſt.

43 *Gellium Canium.*] Quidam *Canum*, non *Canium* legunt; ſed tamen ſic ſcribit Martialis, lib. 1.

Gaudent jocoſa Canis ſuo Gadis:

inimicus, eosque vellet proscribere; multis hortantibus tamen, Attici memor fuit officii: & ei, cum requisisset ubinam esset, sua manu scripsit, ne timeret, statimque ad se veniret: se eum, & Gellium Canium de proscriptorum numero exemisse, ac, ne quod periculum incideret, quod noctu fiebat, præsidium ei misit. (t) Sic Atticus in summo timore non solum sibi, sed etiam ei, quem carissimum habebat, præsidio fuit; (t) neque enim suæ solum a quoquam auxilium petiit salutis, sed conjunctim; ut appareret nullam sejunctam sibi ab eo velle fortunam. Quod si gubernator præcipua laude fertur, qui navem ex hyeme, marique scopulosa servat; cur non singularis ejus existimetur prudentia, qui ex tot tamque gravibus procellis civilibus ad incolumitatem pervenit?

CAP. XI. Quibus ex malis ut se emersérat, nihil aliud egit, quam ut plurimis, quibus rebus posset, esset auxilio. (u) Cum proscriptos præmiis Imperatorum vulgus conquireret, nemo in Epirum venit, cui res ulla defuerit. Nemini non ibi perpetua manendi potestas facta est: quin etiam, 44 post prælium Philippense, interitumque C. Cassi, & M. Bruti, L. Julium Mocillam Prætorium, & filium ejus, Aulumque Torquatum, cæterosque pari fortuna perculsos institerit tueri, atque ex Epiro iis omnia Samothraciam supportari jusserit: difficile enim est omnia persequi & non necessaria. Illud unum intelligi volumus, (x) illius liberalitatem neque temporariam, neque callidam fuisse. Id ex ipsis rebus, ac temporibus judicari potest, (y) quod non florentibus se venditavit, sed afflictis semper succurrit: qui quidem 45 Serviliam Bruti matrem non minus post mortem ejus, quam florentem, coluerit. Sic liberalitate utens, nullas inimicitias gessit, quod neque lædebat quinquam; neque, si quam injuriam acceperat, non malebat oblivisci, quam ulcisci. (z) Idem immortali memoriæ præcepta retinebat beneficia, quæ autem ipse tribuerat, tamdiu meminerat, quoad ille gratus erat, qui acceperat. Itaque hic se

INTERPRETATIO.

(t) *Hoc pacto Atticus se non tantum a maximo metu, verum etiam eum, quem summopere diligebat, liberavit.* (t) *Nec enim separatim quenquam suæ vitæ protectorem quæsivit.* (u) *Cum plebs triumvirorum mercede* illecta *exules investigare.* (x) *Hujus munificentiam nec temporis causa factam, nec captatricem exstitisse.* (y) *Quod potentibus non obsequutus est.* (z) *Idem immortali memoriæ beneficiorum a se ante acceptorum recordabatur.*

NOTÆ.

44 *Post prælium Philippense.*] In quo Brutus & Cassius, interfectores J. Cæsaris, perierunt, & pœnas cædis ejus dederunt.

45 *Serviliam Bruti matrem.*] Hæc erat soror Catonis Uticensis, eamque Julius Cæsar adolescens amaverat, unde quidam crediderunt Brutum a Julio Cæsare genitum fuisse. Vide Plutarchum & Suetonium.

cit

t, ut vere dictum videatur, (a) SUI CUIQUE MORES INGUNT FORTUNAM. Neque tamen prius ille tunam, quam ſe ipſe, finxit, qui cavit, [46] ne qua in re plectere-

CAP. XII. His igitur rebus effecit, [47] ut M. Vipſanius Agippa, intima familiaritate conjunctus adoleſcenti Cæſari, cum opter ſuam gratiam, & Cæſaris potentiam (b) nullius conditios non haberet poteſtatem, potiſſimum ejus diligeret affinitatem, æoptaretque equitis R. filiam generoſam nuptiis; atque harum ptiarum conciliator fuit (non enim eſt celandum) M. Antonius iumvir Reip. conſtituendæ; cujus gratia cum augere poſſeſſies poſſet ſuas, tantum abfuit a cupiditate pecuniæ, ut nulla in uſus ſit ea, (c) niſi in deprecandis amicorum, aut periculis, aut commodis: [48] quod quidem ſub ipſa proſcriptione perilluſtre fu- Nam cum L. Saufeii, equitis R. æqualis ſui, qui complures nos, ſtudio ductus philoſophiæ, Athenis habitabat, habebatque Italia pretioſas poſſeſſiones, Triumviri bona vendidiſſent, conſuedine ea, qua tum res gerebantur; Attici labore atque induſtria ctum eſt, ut eodem nuntio Saufeius fieret certior, ſe patrimonin amiſiſſe, & recuperaſſe. Idem L. Julium Calidium, quem poſt Lucretii, Catullique mortem multo elegantiſſimum poetam, ſtram tuliſſe ætatem, vere videor poſſe contendere; neque mi-

INTERPRETATIO.

(a) *Quiſque ſibi pro moribus ſuis fortunam ſtatuit.* (b) *Penes eum omne conjum eſſet.* (c) *Niſi ut ab amicis aut pericula, aut incommoda propulſaret.*

NOTÆ.

46 *Ne qua in re plectteretur.*] Addunt idam ex manuſcriptis, *jure plectere-r*; quod Nepotis menti conformius t, ut legenti cuilibet patebit.

47 *Ut M. Vipſanius Agrippa.*] Hic, tert Seneca epiſt. 21. Attici gener at, atque tres habuit uxores, quam prima Pomponia Attici filia altra Marcella Octaviæ filia, tertia Jul. Aug. Cæſaris, ex qua Caium & Lucium Cæſares, Poſthumum Agrippam, Agrippinam & Juliam habuit; Dux quoque belli peritiſſimus fuit, de quo Virg. lib. 8. Æneid.

Parte alia ventis, & Diis Agrippa ſecundis
Arduus agmen agens, cui belli inſigne ſuperbum
Tempora navali fulgent roſtrata corona.

48 *Quod quidem ſub ipſa proſcriptione perilluſtre fuit.*] Quia cum æmulatione, & certatim proſcriptorum bona tunc temporis ab omnibus triumvirorum amicis poſtulabantur, quod recuſavit Atticus.

49 *Poſt Lucretii Catullique mortem.*] Lucretius Poeta inſignis & Philoſophus Epicureus, qui ſcripſit de rerum natura libros ſex. Catullus vero Veronenſis Poeta mordax & laſcivus, qui vivit Syllæ & Marii temporibus de quo Ovid. 2. Triſtium:

Sic ſua laſcivo cantata eſt ſæpe Catullo
Fœmina.

nus virum bonum, optimisque artibus eruditum, post proscriptionem Equitum, propter magnas ejus Africanas possessiones, in proscriptorum numerum a P. Volumnio, 50 præfecto fabrum Antonii, absentem relatum, expedivit, quod in præsenti utrum ei laborioſius an glorioſius fuerit, difficile fuit judicare, quod in eorum periculis non secus absentes, quam præsentes amicos Attico esse curæ, cognitum est.

CAP. XIII. Neque vero minus ille vir, bonus paterfamilias habitus est, quam civis. Nam cum esset pecunioſus, 51 nemo illo minus fuit emax, minus ædificator. (d) Neque tamen non in primis bene habitavit, omnibusque optimis rebus usus est. Nam domum habuit 52 in colle Quirinali 53 Tamphilianam, ab avunculo hæreditate relictum, cujus amœnitas non ædificio, sed silva constabat: (e) ipsum enim tectum, antiquitus constitutum, plus salis, quam sumptus, habebat; in quo nihil commutavit, nisi si quid vetustate coactus est. Usus est familia, si utilitate judicandum est, optima; si forma, vix mediocri. Namque in ea erant pueri literatissimi, (f) 54 anagnostæ optimi, & plurimi librarii; ut ne pedisequus quidem quisquam esset, qui non utrumque horum pulchre facere posset. Pari modo artifices cæteri, quos cultus domesticus desiderat, apprime boni. Neque tamen horum quenquam, nisi domi natum, domique factum, habuit: quod est signum non solum continentiæ, sed etiam diligentiæ. Nam & non intemperanter concupiscere, quod a pluribus videas, continentis debet duci; & diligentia, quam pretio, parare, non mediocris est industriæ. Elegans non magnificus; spendidus, non sumptuosus; omni diligentia munditiam non affluentem affectabat. 55 Supellex non modica, non multa; (g) ut in neutram partem conspici posset. Nec

INTERPRETATIO.

(d) *Et tamen inter optimates commodas ædes habuit.* (e) *Nam ipsa domus ab antiquo structa, plus venustatis, quam impensæ, exhibebat.* (f) *Lectores peritissimi, & amanuenses multi.* (g) *Ut nec quid sordidi, nec quid superflui videri valeret.*

NOTÆ.

50 *Præfecto fabrum.*] Ille erat, qui fabris, eorumque operibus & machinis quibus maxime in bellis opus est, præerat.

51 *Nemo illo minus fuit emax, minus ædificator.*] Ex publica Attici vita ad privatam transit Nepos, cujus sententiæ subscribit Cic. parad. 6. his verbis; *Non esse emacem vectigal est.* Et Lacones, si cui mala imprecabantur, quatuor ipsi accidere optabant, quorum primum erat ædificandi desiderium; locus extat apud Suidam.

52 *In colle Quirinali.*] Unus ex 7. urbis Romæ montibus, est in 6. regione, statim post templum Quirini.

53 *Tamphilianam.*] Sic dictam a quodam Tamphilo Rom.

54 *Anagnostæ optimi.*] Hi erant lectores apud Romanos.

55 *Supellex non modica, non multa.*] Id est, modo, non copia æstimanda.

hoc

oc præteribo (quanquam nonnullis leve viſum iri putem) cum in imis lautus eſſet eques R. & non parum liberaliter domum ſu- omnium ordinum homines invitaret; ſcimus non amplius, quam terna millia æris peræq; in ſingulos menſes 57 ex epheme- de eum expenſum ſumptui ferre ſolitum: atque hoc non audi- m, ſed cognitum prædicamus. Sæpe enim, propter familiarita- m, domeſticis rebus interfuimus.

CAP. XIV. (h) Nemo in convivio ejus 58 aliud ἀκρόαμα au- vit, 59 quam anagnoſten: quod nos quidem jucundiſſimum ar- tramur: neque unquam ſine aliqua lectione apud eum cœna- m eſt; 60 ut non minus animo, quam ventre, convivæ delecta- ntur, namque eos vocabat, quorum mores a ſuis non abhorre- nt. Cum tanta pecuniæ facta eſſet acceſſio, nihil de quotidiano ltu mutavit, nihil de vitæ conſuetudine: tantaque uſus eſt mo- eratione, (i) ut neque in HS. vicies, quod a patre acceperat, pa- m ſe ſplendide geſſerit, neque in HS. centies, affluentius vixerit, iam inſtituerat, parique faſtigio ſteterit in utraque fortuna: nul- s habuerit hortos, 61 nullam ſuberbanam, aut maritimam ſum- uoſam villam; neque in Italia, 62 præter Ardeatinum, & No- entanum, ruſticum prædium: omniſque ejus pecuniæ reditus

INTERPRETATIO.

(h) *Nullus ex ejus convivis alium recitantem audivit, quam lectorem.* (i) *Ut nec viginti Seſtertium millibus ſibi a patre relictis.*

NOTÆ.

56 *Quam terna millia aris.*] Mille ris tunc temporis 250. ſeſtertios, de- rios 62. faciebat. Vide Gronovium . 3. de pecunia vetere.

57 *Ex Ephemeride.*] Id eſt, ex libel- ſeu commentario quotidianarum ex- enſarum, & erogationum.

58 *Aliud ακρόαμα audivit.*] Partim riis partim jocoſis recitationibus, ad- nctis etiam Cantorum & Tibicinum odulis conſtabant ἀκροάματα. Vide lutarchum in Sympoſio, Macrobium Athenæum.

59 *Quam anagnoſten.*] Is eſt, qui re- tat.

60 *Ut non minus animo, quam ventre, convivæ delectarentur.*] Unde Cic. in Catone majore: *Neque*, inquit, *ipſorum conviviorum delectationem voluptatibus corporis magis, quam cœtu amicorum, & ſermonibus metiebar, &c.* Antiquiſſimus autem mos illi fuit, ut inter cœnandum recitaretur aliquid, ut patet ex Macrobio lib. 1. Saturn. ex Gello lib. 3. cap. 2. & ex multis aliis.

61 *Nullum ſuburbanam, aut maritimam ſumptuoſam villam.*] Huic opinioni videtur repugnare Cic. lib. 1. ad Atticum, ubi ſic habet: *Ego te arbitror cæſis apud Amaltheam tuam victimis ſtatim eſſe ad Sicyonem oppugnandum profectum.* Et rurſus ibidem; *Velim ad me ſcribas cujuſmodi ſit Ἀμαλτεῖον tuum, &c.* Unde deducimus Pomponium habuiſſe villam ſumptuoſam & magnificam.

62 *Præter Ardeatinum, & Nomentanum.*] Ardeam Dauni Regis Rutulorum regiam fuiſſe ex Virg. 10. Æneid. diſcimus, quæ in decimo octavo ab Urbe milliario poſita erat, & inter Rom. Colonias annumerat Livius; unde Ardeatinum prædium. Nomentum vero Latinorum urbs mediterranea, nunc vulgo *Lamentana*, unde Nomentana via.

conſtabat [63] in Epiroticis, & urbanis poſſeſſionibus; ex quo cognoſci poteſt, eum uſum pecuniæ, non magnitudine, ſed ratione metiri ſolitum.

CAP. XV. Mendacium neque dicebat, neque pati poterat. Itaque ejus comitas non ſine ſeveritate erat, neque gravitas ſine facilitate: ut difficile eſſet intellectu, utrum eum amici magis vererentur, an amarent. Quidquid rogabatur, religioſe promittebat; quod non liberalis, ſed levis arbitrabatur, polliceri quod præſtare non poſſet. Idem in nitendo quod ſemel admiſiſſet, tanta erat cura, ut non mandatam, ſed ſuam rem videretur agere. Nunquam ſuſcepti negotii eum pertæſum eſt: ſuam enim exiſtimationem in ea re agi putabat, qua nihil habebat carius; quo fiebat, ut omnia Marci & Quincti Ciceronum, Catonis, Marii, Q. Hortenſii, A. Torquati, multorum præterea Equitum Romanorum negotia procuraret: ex quo judicari poterat, non inertia, ſed judicio fugiſſe Reipub. procurationem.

CAP. XVI. Humanitatis vero nullum afferre majus teſtimonium poſſum, [64] quam quod adoleſcens idem ſeni Sullæ fuerit jucundiſſimus, ſenex adoleſcenti M. Bruto; cum æqualibus autem ſuis Q. Hortenſio, & M. Cicerone ſic vixerit, ut judicare difficile ſit, cui ætati fuerit aptiſſimus: quanquam eum præcipue dilexit Cicero, ut ne frater quidem ei Quinctus carior fuerit, aut familiarior. Ei rei ſunt indicio, præter eos libros; in quibus de eo facit mentionem, qui in vulgus ſunt editi, [65] ſexdecim volumina epiſtolarum, ab Conſulatu ejus uſque ad extremum tempus ad Atticum miſſarum: quæ qui legat, (k) non multum deſideret hiſtoriam contextam eorum temporum: ſic enim omnia de ſtudiis principum, vitiis ducum, ac mutationibus Reip. perſcripta ſunt, ut nihil in his non appareat; & facile exiſtimari poſſit, prudentiam quodammodo eſſe divinationem: non enim Cicero ea ſolum, quæ vivo ſe acciderunt, [66] futura prædixit; ſed etiam, quæ nunc uſu veniunt, cecinit ut vates.

INTERPRETATIO.

(k) *Implicitam hujus ſæculi hiſtoriam non valde ignorat.*

NOTÆ.

63 *In Epiroticis.*] Huic opinioni ſubſcribit Cic. lib. 1 Epiſt. his verbis: *Epiroticam emptionem gaudeo tibi placere.*

64 *Quam quod adoleſcens idem ſeni Sullæ.*] Qua de re paulo ſupra.

65 *Sexdecim volumina Epiſt.*] Quicquid olim circumvolvi ſolebat in charta, aut ſcripto codice, volumen dicebatur; id autem patet ex 16. Epiſt. lib. ad Atticum.

66 *Futura prædixit.*] Multa ſane hic afferri poſſent exempla, quibus Ciceronem futura prædixiſſe probetur, quæ quidem exempla paſſim in Epiſt. ejus legentibus occurrunt; ſed illud inſtar

CAP.

CAP. XVII. De pietate autrm Attici quid plura commemorem? cum hoc ipſum vere gloriantem audierim in funere matris ſuæ, quam extulit annorum nonaginta, cum eſſet ſeptem, & nonaginta, Se nunquam cum matre in gratiam rediiſſe, nunquam cum ſorore fuiſſe in ſimultate, (1) [67] quam prope æqualem habebat. Quod eſt ſignum, aut nullum unquam inter eos querimoniam interceſſiſſe, aut hunc ea fuiſſe in ſuos indulgentia, ut, quos amare deberet, iraſci eis, nefas duceret. Neque id fecit natura ſolum, ([68] quamquam omnes ei paremus) ſed etiam doctrina. Nam & principum Philoſophorum ita percepta habuerat præcepta, ut his ad vitam agendam, [69] non ad oſtentationem, uteretur.

CAP. XVIII. Moris eitam majorum ſummus imitator fuit, æquitatiſque amator: quam adeo diligenter habuit cognitam, ut eam totam in eo volumine expoſuerit, [70] quo magiſtratus ornavit. Nulla enim lex, neque pax, neque bellum, neque res illuſtris eſt populi R. quæ non in eo ſuo tempore ſit notata: &, quod difficillimum fuit, ſic familiarum originem ſubtexuit, ut ex eo clarorum virorum propagines poſſimus cognoſcere. Fecit hoc idem ſeparatim in aliis libris, ut M. Bruti rogatu, [71] Juniam familiam a ſtirpe ad hanc ætatem, ordine enumeravit, notans, qui a quoque ortus, quos honores, quibuſque temporibus cepiſſet. Pari modo

INTERPRETATIO.

(1) *Quæ illi fere coæva erat.*

NOTÆ.

omnium erit, quod ex Philippica 2. exceptum eſt, ubi M. Antonio futuram ruinas perniciem predicit his his verbis: *Quibus autem meum conſulatum præter ceteros Clodium, qui vituperaret, inventus? Cujus quidem te fatum, ſicuti C. Curionem manet; quoniam id domi tuæ quod fuit illorum utrique fatale.*

[67] *Quam prope æqualem habebat.*] Quidam legunt, *ætate æqualem.*

[68] *Quamquam omnes ei paremus.*] Sic Chryſippus: τὸ τέλος εἶναι ἀκολούθως τῇ φύσει ζῆν. Et Seneca de vita beata 3. Interim, quod inter omnes Stoicos convenit, rerum naturæ aſſentire, ab ea non deerrare, & ad illius legem exemplumque formari, ſapientia eſt.

[69] *Non ad oſtentationem.*] Eorum inſtar, de quibus D. Hieronymus Epiſt. 34. Philoſophus gloriæ animal, & populariſ auræ vile mancipium.

[70] *Quo magiſtratus ornavit.*] Voſſius cenſet legendum eſſe *ordinavit* 1. de hiſt. Latin. 2. De eo autem Attici volumine ſic loquitur Cic. in Bruto. Eam utilitatem habuit Attici liber, quam requirebam; ut explicatis ordinibus temporum, uno conſpectu omnia viderem. Vide eundem ibidem paulo poſt; & Epiſt. 23. lib. 12. ad Atticum.

[71] *Juniam familiam a ſtirpe.*] Gens Junia una eſt ex nobiliſſimis quæ a Trojanis & Ænea originem ſumpſerunt, ex qua Brutus fuit, cujus rogatu Atticus de ea ſtirpe ſcripſit, ab ejus Antiqui Bruti tertio filio, qui fratrum conjurationis expers fuit, quique una cum patre reges ejecit, originem ducens,

Marcelli

72 Marcelli Claudii, de Marcellorum: 73 Scipionis Cornelii, & Fabii Maximi, de 74 Fabiorum, & 75 Æmiliorum: quibus libris nihil potest esse dulcius iis, qui aliquam cupiditatem habent notitiæ clarorum virorum. Attigit quoque poeticen, credimus, ne ejus expers esset suavitatis. Namque versibus, qui honore, rerum gestarum amplitudine cæteros Romani populi præstiterunt, exposuit ita, ut sub singulorum imaginibus, facta magistratusque, eorum non amplius quaternis, quinisve versibus descripserit: quod vix credendum sit, tantas res tam breviter potuisse declarari. 76 Est etiam unus liber Græce confectus De consulatu Ciceronis.

CAP. XIX. Hactenus, Attico vivo, edita hæc a nobis sunt: nunc, quoniam fortuna nos superstes ei esse voluit, reliqua persequemur: & quantum poterimus, rerum exemplis lectores docebimus, sicut supra significavimus, *suos cuique mores plerumque conciliare fortunam.* Namque hic contentus ordini Equestri, quo erat ortus, in affinitatem pervenit Imperatoris; (m) 77 Divi filii, cum jam ante familiaritatem ejus esset consecutus, nulla alia re, quam elegantia vitæ, qua cæteros ceperat principes civitatis, dignitate pari, fortuna humiliore: tanta enim prosperitas Cæsarem est consecuta, ut nihil ei non tribueret, fortuna, quæ cuiquam ante detulerit, & conciliarit, quod civis Romanus quivis consequi. 78 Nata autem est Attico neptis ex Agrippa, cui vi

INTERPRETATIO.

(m) *Julii Cæsaris filii.*

NOTÆ.

ut ait Cic. Tusc. Quæst. 4. & Philippica 1. Huic tamen sententiæ refragatur Dionysius lib. 4.

72 *Marcelli Claudii, de Marcellorum.*] Vide Plutarchum, Posidonium, & Livium, inter quos Plutarchus Marcellum a Marte deducit.

73 *Scipionis Cornelii, & Fabii Maximi, de Corneliorum.*] Certum est apud omnes historicos Gentem Corneliam amplissimam, & nobilissimam omnium esse, sive dignitatem, sive res præclare gestas consideremus. Vide C. Sigonium in suo Scipione Æmiliano, & Streinium de Gente Cornelia.

74 *Fabiorum.*] Qui suam originem ad Fabium Herculis filium referunt. Plutarchus in Maximo. Vide eundem Streinium de Gente Fabia.

75 *Æmiliorum.*] Qui similiter ab Æmilio Ascanii filio se ortos credebant: Festus. Plutarchus vero eos a Mamerco Numæ Regis filio natos fuisse scribit. Unde Æmilii dicti sunt & Mamertini.

76 *Est etiam unus liber Græce confectus.*] De hoc a principio in Attico.

77 *Divi filii.*] Inferendum est, *Julii*, ut legitur in aliis, qui Augustus est.

78 *Nata est Attico neptis ex Agrippa.*] Hanc Agrippinam vocat Suetonius in Tiberio cap. 7. Hanc tamen Tacitus Vipsaniam vocat.

ginem

m filiam collocavit. Hanc Cæsar (n) vix anniculam [79] Tiberio dio Neroni, Drusilla nato, privigno suo, despondit, quæ contio [80] necessitudinem eorum sanxit, familiaritatem reddidit entiorem.

CAP. XX. Quamvis ante hæc sponsalia non solum cum ab abesset, nunquam ad suorum quenquam literas misit, [81] quin co mitteret, quid ageret; inprimis, quid legeret, quibusque in , & quamdiu esset moraturus; sed & cum esset in urbe, & ter suas infinitas occupationes minus sæpe, quam vellet, Attiueretur, nullus dies temere interceſſit, quo non ad eum scrit, quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret; modo am quæstionem poeticam ei proponeret; interdum jocans everbosiores eliceret epistolas: ex quo accidit, [82] cum ædes Jo- Feretrii in Capitolio, ab Romulo constituta, vetustate atque ria detecta prolaberetur, ut Attici admonitu Cæsar eam redam curaret. Neque vero a M. Antonio minus absens litolebatur, adeo ut accurate ille [83] ex ultimis terris quid age- quid curæ sibi haberet, certiorem faceret Atticum. Hoc e sit, facilius existimabit is, qui judicare poterit, quantæ sit ntiæ, eorum retinere usum benevolentiamque, inter quos maxum rerum non solum æmulatio, sed obtrectatio tanta intercet, quantam fuit intercedere necesse inter Cæsarem, atque Anum; cum se uterque principem non solum urbis Romæ, sed s terrarum esse cuperet.

CAP. XXI. Tali modo [84] cum septem & septuaginta annos complesset, atque ad extremam senectutem non minus dignitate,

INTERPRETATIO.

(n) *Vix annum habentem.*

NOTÆ.

9 *Tiberio Claudio Neroni, Drusillæ* ,] Is Tiberius Imperator fuit, & ellor Augusti Cæsaris, & privigejus; Drusilla vero dicta est, quæ ivia Imperatrix, & uxor ejusdem gusti, nec non Tiberii mater.

0 *Necessitudinem eorum sanxit.*] Quin legunt *auxit*, quia jam Cæsarem er & Atticum necessitudo erat, æ hac affinitate adaucta est.

81 *Quin Attico mitteret.*] Id est, scriret, seu nunciaret.

82 *Cum ædes Jovis Feretrii in Capio.*] Hoc templum a Romulo contum fuit, ex spoliis hostium, sic dictum, teste Livio *l.* 1. quia hostium Rege occiso, spolia ejus suspensa, fabricato ad id apte Feretro gerens, in Capitolium ascendit, & ejus templi fines designavit, & sub nomine Jovis Feretrii construxit.

83 *Ex ultimis terris.*] Id est, ut interpretatur Manucius, *ex Ægypto.*] Alii legunt, *exul tum his terris*; quia hostis judicatus Antonius Italia cesserat; sed hanc lectionem minus probo.

84 *Cum septem & septuaginta annos complesset.*] Nimirum anno ab Urbe Condita IↃCCXXI. Cn. Comitio & C. Sossio Coss. anno XI. post mortem Ciceronis, ut dicetur postea.

quam

quam gratia fortunaq; creviſſet, (multas enim hæreditates nulla alia re, quam bonitate, conſecutus) tantaq; proſperitate uſus eſſet valetudinis, ut annis xxx medicina non indiguiſſet: nactus eſt morbum quem initio & ipſe, & medici contempſerunt: (o) [85] nam putarunt eſſe πνευμόν: cui remedia celeria, faciliaq; proponebantur. In hoc cum tres menſes ſine ullis doloribus, præterquam, quos ex curatione capiebat, conſumpſiſſet, ſubito tanta vis morbi in unum inteſtinum prorupit, ut extremo tempore per lumbos fiſtula putris eruperit: at hoc prius quam ei accideret, poſtquan indies dolores accreſcere, febreſque acceſſiſſe ſenſit; Agrippam generum ad ſe arceſſiri juſſit, & cum eo [86] L. Cornelium Balbum, Sextumque Peducæum. Hos ut veniſſe vidit, in cubitum innixus, *Quantam*, inquit, *curam diligentiamque in valetudine mea tuenda hoc tempore adhibuerim, cum vos teſtes habeam, nihil neceſſe pluribus verbis commorare: quibus quoniam, ut ſpero, ſatisfeci, me nihil reliqui feciſſe quod ad ſanandum me pertineret, reliquum eſt, ut egomet mihi conſulam. Id vos ignorare nolui, nam* [87] *mihi ſtat, alere morbum deſinere. Namque his diebus quicquid cibi ſumpſi, ita produxi vitam ut auxerim dolores ſine ſpe ſalutis. Quare vobis peto, primum, ut conſilium probetis meum; deinde ne fruſtra dehortando conemini.*

CAP. XXII. Hac oratione habita, tanta conſtantia vocis atque vultus, ut non ex vita, ſed ex domo in domum videretur migrare; cum quidem Agrippa eum flens, atque oſculans oraret atque obſecraret, *Ne ad id, quod natura cogeret, ipſe quoque ſibi accelleraret*; (p) & *quoniam tum quoque poſſet temporibus ſupereſſe, ſibi ſuiſque reſervaret*; [88] preces ejus taciturna ſua obſtinatione depreſſit. Sic cum biduum cibo ſe abſtinuiſſet, ſubito febris deceſſit leviorque morbus eſſe cœpit: tamen propoſitum nihilo ſecius peregit. Itaque die quinto poſtquam id conſilium inierat, pri-

INTERPRETATIO.

(o) *Exiſtimarunt enim levem eſſe dyſenteriam.* (p) *Et quia tunc etiam aliquandiu vitam producere poſſet.*

NOTÆ.

85 *Nam putarunt eſſe Teneſmon.*] Hic morbus eſt dyſenteriæ affinis, & veluti prænuncius, eſtque crebra & inanis voluntas egerendi, ut refert Plin. lib. 28. Hiſt. Natur.

86 *L. Cornelium Balbum, Sextumque Peducæum.*] Attici familiariſſimos, quorum alter, ſcilicet Balbus, genere Gaditanus erat; quem, cum de civitate in periculum vocaretur, Cicero defendit, cujus extat oratio. Alter vero prætor fuit.

87 *Mihi ſtat alere morbum deſinere.*] Cibum ſumendo, & vitam prorogando.

88 *Preces ejus taciturna ſua obſtinatione depreſſit.*] In aliis, *compreſſit*, quod idem videtur atque cohibuit. Sic cut, *os alicui comprimere*, To ſtop one's mouth.

die

Kal. April. Cn. Domitio, C. Sosio COSS. decessit. 89 Elatus in lecticula, ut ipse præscripserat, 90 sine ulla pompa funeris, nitantibus omnibus bonis, maxima vulgi frequentia. 91 Sepultus est juxta viam Appiam, 92 ad quintum lapidem, in monumento Q. Cæcilii avunculi sui.

NOTÆ.

89 *Elatus est in lecticula.*] Honestioris conditionis mortui lectica hexaphoro efferebantur: at inferioris sortis Sandapila, cui subjuncti homines 4. Vide Martialem, lib. 8.

90 *Sine ulla pompa funeris.*] Sic Tacitus 3. Annal. *fuerunt qui funeris pub- pompam requirerent.*

91 *Sepultus est juxta viam Appi-*] Quam Appius Claudius Consul lapidibus stravit, juxta quam celebriora erant Romanorum sepulchra; vide Cic. in Milone.

92 *Ad quintum lapidem.*] Nam tunc temporis in urbe sepeliri vetitum lege 12. Tabularum, quam legem his verbis refert Cic. 11. de Legibus: *Hominem mortuum in urbe ne sepelito, neve urito.*

Hactenus de Vitis Virorum Illustrium Cornelii Nepotis.

COR-

CORNELII NEPOTIS

FRAGMENTA

CHRONICORUM Lib. I.

1 VIxit Homerus ante Romam conditam annis circiter C & L
Agell. Noct. Accic. l. xvii. c. xxi.

2 Roma condita Olympiadis ſeptimæ anno ſecundo. *Solin. Polyiſtoris*, cap. 11.

3 Archilochus Tullo Hoſtilio Romæ regnante jam tunc Pe matis clarus & nobilis. *Agell.* l. xvii. c. xxi.

NOTÆ.

1 *Vixit Homerus ante Romam conditam annis circiter* C. & LX.] Homerum & Heſiodum vixiſſe longe ante conditam Romam patet ex his Gellii verbis: *De Homero & Heſiodo inter omnes fere conſtitit, utrumque ante Romam conditam vixiſſe, Silviis Alba regnantibus, annis poſt bellum Trojanum plus C. & LX. ante Romam autem conditam, ut Corn. Nepos in primo Chronicorum de Homero dixit, annis circiter C, & LX.* Porro Homerum ἀρχαιότατον καὶ θειότατον τῆς ποιήσεως vocat Plato. Vide Herodotum qui vitam ejus ſcripſit. Præterea Solinus cum Nepote conſentit in eo annorum numero, quibus ſuffragantur fere omnes Latini ſcriptores, ex quorum præſertim numero ſunt Plin. lib. 7. c. 16. qui ſcribebat anno Urbis octogenteſimo trigeſimo: Juvenalis qui ſcripſit ab initio Imperii Nervæ, poſt Plinium circiter 20. annis: Et Velleius Paterc. qui annos fere nongentos & quinquaginta ante ipſius ætatem floruiſſe Homerum tradit, lib. 1. c. 5. Sed longe major eſt diſcordia ea de re inter ſcriptores Græcos: Alii enim belli Trojani temporibus vixiſſe aiunt: Alii C. annis abfuiſſe a Troicis temporibus Alii C. quadraginta: Alii etiam ſexaginta octo, ut Herodotus qui e vitam ſcripſit, ut ſupra diximus. S malim cum ſcriptoribus Latinis ſeq Apollodorum Athenienſem, qui an centeſimo migrationis Ionicæ flor ait, quod recidit in eum annum qu aſtruimus.

2 *Roma condita eſt Olympiadis ſ timæ anno ſecundo.*] Anno primo, n ſecundo Olympiadis Septimæ condit fuiſſe teſtari videtur Solinus c. 11. verbis: *Quapropter cum octingente primo anno Urbis conditæ ducente ſeptima Olympias computetur, per Romam ſeptimæ Olympiadis anno pri credi conditam.* Et Dionyſius Jornandes ſimpliciter ſeptimam di non expreſſo anno. Alii aliter ſent. Hanc conditam fuiſſe ipſis P lilibus, id eſt, xi. Cal. Mail, Sole Tauro, Luna in Libra conſtituti quidam ſcriptores prodiderunt; qu ſenſu intelligenda ſunt iſta Ciceron verba, lib. 2. de Divin. c. 98. *Tar tius Romam, quum eſſet in Jugo Luna natam eſſe dicebat.*

3 *Archilochus Tullo Hoſtilio Rom*

1 Vi

M. Manlius Romæ, qui Gallos in obſidione Capitolii obre-
tes per ardua depulerat, convictus eſt conſilium de regno oc-
ando iniiſſe, damnatuſque capitis, e Saxo Tarpeio, ut M. Var-
it, præceps datus eſt: ut Cornel. autem Nepos ſcriptum reli-
, verberando necatus eſt. *Ibid.*

Alexander Magnus Pellæ ortus, M. Fabio Ambuſto, Tito
inctio Capitolino Coſſ. poſt Romam conditam anno trecenteſi-
octuageſimo quinto. *Solin.* cap. XLIII. *Polyiſtor.*

P. Terentius Scipionis Africani & C. Lælii æqualis. *Donatus Vita.*

CORNELII NEPOTIS

Exemplorum Lib. II.

A virgine Veſtale. *Fl. Cariſius lib.* 1. *Gramm.*

LIB. V.

Multis in Senatu placuit, ut qui captivorum Romanorum ab
nibale, redire nollent, datis cuſtodibus ad Annibalem deduce-
tur: ſed ex ſententia numero plurium, quibus id non videre-
ſuperata: ii tamen qui ad Annibalem non rediiſſent, uſque a-
deteſtabiles inviſique fuerunt, ut tædium vitæ ceperint, necem-
ſibi conſciverint. *Agell.* lib. vii. cap. xviii.

NOTÆ.

ante jam tunc Poematis clarus, &
is. Agell. *lib.* xvii. c. xxi.] De
pore quo vixit Archilochus ſcripto-
non conſentiunt. Cic. eum reg-
e Romulo vixiſſe refert, id eſt,
raginta quatuor, aut circiter, an-
ante tempus a Nepote deſigna-
; Porro eum clariſſimum Poetam
e patet præſertim ex his Paterculi
bis; *Neque quenquam alium, cujus*
is, primus auctor fuerit, in eo per-
ſimum, præter Homerum, & Archilo-
, reperiemus.

M. Manlius, Romæ, qui Gallos, &c.] poſtea ob defenſum Capitolium Ca-
olinus dictus eſt, & domum in Ca-
olio publice accepit. Hunc tamen
ectatæ tyrannidis poſtea damnatum
upe Tarpeia præcipitem dederunt,
mus diruta, & bona ejus publicata.
uctor de viris Illuſtrib. Hunc non
æcipitem datum, ſed verberibus ne-
catum refert Nepos.

2 *Alex. Magnus Pellæ ortus, &c.*] Pella Regni Macedonum Urbs primaria fuit; ad flumen Erigona, juxta Theſſalonicum Sinum; unde Alexander Pellæus dicitur, Juvenalis:

Pellæo juveni totus non ſufficit orbis.

3 *P. Terentius Scip. Africani & C. Lælii æqualis.*] Vide Cic. in Lælio, ubi Terentium familiarem ſuum vocat Lælius. Quis porro Terentium ignorat omnium Poetarum comicorum diſertiſſimum, & purioris Latinitatis amantiſſimum, natione Afrum, patria Carthaginienſem.

4 *A virgine Veſtale.*] Virgines Veſtales Veſtæ Deæ ſacris, perpetuique ignis cuſtodiæ dicatas nemo neſcit. De iis vide Plutarchum in Numa.

5 *Multis in Senatu placuit, &c.*] Fidem & hoſtibus noſtris datam ſervare tenemur: qua de re vide Cic. Offic. 1.

COR-

CORNELII NEPOTIS

Illuſtrium Virorum Lib. II.

Subinde. *Soſipater Cariſ.* lib. 2. cap. 80.

LIB. XV.

1 Harum partum. *Ibid.*

LIB. XVI.

A Fratre Patruele. *Ibid.*

Incerta quo Libro Virorum Illuſtr. Poſita.

2 CArthago antea ſpeciem habuit duplicis oppidi, quaſi aliud alterum amplecteretur: cujus interior pars Byrſa dicebatur, 3 exterior Magalia. Hujus rei teſtis eſt Cornel. Nepos in eo libro qui Vita Illuſtrium inſcribitur. *Serv. in* 1. *Æn.*

4 Propius Grammatico acceſſi. *Diomedes lib.* 1. *Gramm.*

5 A. Albinus, qui cum L. Lucullo Conſul fuit, res Romanas oratione Græca ſcriptitavit. In ejus Hiſtoriæ principio ſcriptum ad hanc ſententiam: Neminem ſuccenſere ſibi convenire, ſi quid his libris parum eompoſite aut minus eleganter ſcriptum foret: natſum homo Romanus, natus in Latio: Græca oratio a nobis alienſima eſt: ideoque veniam gratiamque malæ exiſtimationis, ſi qui

NOTÆ.

1 *Harum partum.*] Pro *partium*; ſicut, *Menſum*, pro, *Menſium*. Lege Voſſium de Analog. 11. 14.

2 *Carthago antea ſpeciem habuit duplicis oppidi, &c.*] Virg. Carthaginem & Byrſam conjunxit, ut urbes vicinias: Byrſæ autem appellationem a Corio ductam eſſe volunt, plurimi: quidam tamen Byrſam locum quendam munitum eſſe volunt, quale eſt Romæ Capitolium, Athenis Acropolis; cui opinioni ſitus ipſius Byrſæ favere videtur; Byrſa enim erat interior pars urbis, & veluti Arx munitiſſima, ut refert ipſe Nepos, hoc in loco. Adde quod Byrſa Punica lingua locus munitus dicebatur.

3 *Exeterior Magalia.*] Magalia erant Afrorum Tuguria ſeu Caſæ. Vide Servium in 4. Æneid. Ubi Magalia Mapalia idem ſignificare ſcribit: Pales enim, vel Pales Syris, eſt Agricola hinc Mapale deductum, proprium Agricolæ Tugurium. Quemadmodum & Magar, lingua Punica, villam ſignificat. Unde Iſidorus, Magalia, quia Magaria dicta fuiſſe refert: hincq; ſit Plautus in Pœnulo, Magaria, dixerit

4 *Propius Grammatico acceſſi.*] Cic. lib. 1. epiſt. 14. ait: Proximus Pompeio ſedebam.

5 *A. Albinus qui cum L. Lucullo Conſul fuit, &c.*] De eodem Aulo Albino loquitur Tullius de Claris Oratoribus his verbis. Albinus, is qui Græce ſcripſit hiſtoriam, & Arad. 137. Albinus homo doctus. P. Scipione, ſ

ſet erratum, poſtulavit. Ea cum legiſſet M. Cato: Næ tu, inquit, Aule, nimium nugator es, cum maluiſti culpam deprecari, am culpa vacare. Nam veniam petere ſolemus, aut cum imudentes erravimus, aut cum compulſi peccavimus. Tibi, inquit, o te, quis perpulit, ut id committeres, quod priuſquam faceres, eres ut ignoſceretur? *Agell.* lib. XI. cap. VIII. *Noct. Attic.* & *acrob. præfat. Saturnal.*

ORNELII NEPOTIS

Lib. I. De Vita Ciceronis.

Ornelius Nepos, & rerum memoriæ non indiligens, & M. Ciceronis, ut qui maxime amicus familiariſque fuit: atque is nen in primo libro, quos de vita illius compoſuit, [1] erraſſe vide, quum eum ſcripſit tres & viginti annos natum primam cauſam icii publici egiſſe; Sextumque Roſcium parricidii reum defenſe. *Agell.* lib. XV. *Noct. Attic.* cap. XXVIII.

Tullius, me præſente, iiſdem pene verbis, quibus edita eſt; n [2] pro Cornelio ſeditioſo Tribuno defenſionem peroravit, *D. eronym. Epiſt.* LXXI. *ad Pammach.*

ORNELII NEPOTIS

Lib. I. Epiſtolarum ad Ciceron.

Antum abeſt ut ego magiſtram eſſe putem vitæ Philoſophiam, beatæque vitæ perfectricem; ut nullis magis exiſtimem oeſſe magiſtris vivendi, quam pleriſque, qui in ea diſputando

NOTÆ.

Marcello Coſſ. Græce hiſtoriam ſit.

Erraſſe videtur, &c.] Quinctiliab. 12. c. 6. ſcribit Cic. ſeptimum & imum annum attigiſſe cum Roſcidefendit, publice ſcilicet, (nam Quintio privatam cauſam apud Allium Gallum judicem egit.) Dixit pro ſexto Amerino adoleſcens contra llæ dominantis poteſtatem. Vide Fabricii hiſtoriam Cicer. ad annum & 27.

Pro Cornelio ſeditioſo Tribuno, &c.] anc defenſionem fuiſſe prægrandem ert Plin. lib. I. epiſt. 20. Et omnia quæ per 4. dies latius dixerat, coarctaſſe dicit Ciceronem; quod pugnare videtur cum Nepote, qui refert, iiſdem pene verbis, quibus edita eſt, peroratam. Idem tamen fere legitur in eo Libro qui inſcriptus eſt, De Laudibus Philoſophiæ, apud Lactantium lib. 6. c. 11. his verbis: *Malo vel unum parvum de officio libellum, quam longam orationem pro ſeditioſo homine Cornelio.*

Tantum abeſt ut ego magiſtram eſſe putem vitæ Philoſophiam, &c.] Hæc ſcripſiſſe videtur, ut contradiceret his Cic. verbis quæ exſtant in Tuſ-

versantur: Video enim magnam partem eorum, qui in Schola de pudore & continentia præcipiant argutissime, eosdem in omnium libidinum cupiditatibus vivere. *Lactant.* lib. iii. cap. xv. *Divin. Instit.*

M. TULLII CICERONIS

AD

Cornelium Nepotem

Epistolarum Lib. II.

1 ITaque nostri, cum omnia quæ dixissemus, dicta essent: quæ facete & breviter & acute locuti essemus, eo proprio nomine appellari dicteria voluerunt. *Macrob.* lib. ii. cap. i. *Saturn.*

Ad eundem, ex libro incerto.

2 Hoc restiterat etiam, ut a te fictis aggrederer donis. *Priscian.* lib. VIII. *Gramm.*

*

3 Qui habet, ultro appetitur; qui est pauper, aspernatur. *Ibidem.*

Quid? Oratorum quem Cæsari antepones eorum qui nihil aliud egerunt? 4 quis sententiis aut acutior, aut crebrior? quis verbis aut ornatior aut elegantior. *Sueton. in Cæsare.* cap. XXI.

*

Neque enim quidquam aliud est felicitas, nisi honestarum rerum prosperitas: vel ut alio modo definiam, Felicitas est fortuna adjutrix consiliorum bonorum: quibus qui non utitur, felix nullo pa-

NOTÆ.

cul. Quæstionibus: *O vitæ Philosophia Dux!* | *O virtutis indagatrix! &c.* Et lib. II. *In eo magistra vitæ tot sæcula permaneret philosophia.*

1 *Itaque nostri, cum omnia quæ dixissemus, dicta essent, &c.*] Ciceronem natura sua jocularibus scommatibus valde delectatum fuisse certum est: unde ab invidis, Consularis scurra dicebatur. Vide Macrob. lib. II. Saturn.

2 *Hoc restiterat etiam, ut a te fictis aggrederer donis.*] Hoc verbum passive hic sumitur.

3 *Qui habet, ultro appetitur; qui est pauper, aspernatur.*] Id quoque passive intelligendum est. Vide id genus innumera apud Priscianum lib. 8.

4 *Quis sententiis aut acutior, aut crebrior?*] Vide Cicer. ad Brutum Oratores enumerans, negat se videre, cui Cæsar debeat cedere.

Eto

o esse potest. Ergo in perditis impiisque consiliis, quibus Cæsar
us erat, nulla potuit esse felicitas: feliciorque meo judicio [1] Ca-
llus exulans, quam temporibus iisdem Manlius, etiamsi, [2] id
od cupierat, regnare potuisset. *Am. Marcell.* lib. XXI.

Quidam veterum, formidantes ea, quæ scriptoribus Historiæ su-
um temporum solent sæpe fraudi esse atque invidiæ, cognitionis
tuum variorum, stylis jam uberibus explicatas non edidere super-
ites. *Id.* lib. XXVI. *in fin.*

*

[3] Infelices esse qui omnia sibi licere existimarunt. *Id.* lib. XXVI.

*

Idem ad Atticum de Nepote.

NEpotis epistolam expecto. Cupidus ille meorum, qui ea quibus maxime γάνεται, legenda non putet? & ais μετ' ἀμύμονα: vero ἀμύμων, ille quidem ἄμεμπτος. *Lib.* XVI. *Ep.* V.

[4] Male narras de Nepotis filio, valde mehercule moveor & moleste fero. Nescieram omnino esse istum puerum.

NOTÆ.

1 *Camillus exulans.*] Ille & alter Camulus dictus fuit, propterea quod ad internecionem deletis Gallis qui Romam incenderant, & Capitolium obsidebant, Remp. Rom. restituit. De quo vide Val. Max. l. 5. c. 3.

2 *Id quod cupierat, regnare potuisset.*] Quoniam, ut paulo supra diximus, sertus Capitolio, de Regno invadendo cogitabat.

3 *Infelices esse qui omnia sibi licere existimarunt.*] Unde D. August. lib. 5. de Civit. Dei: *O miserum, cui peccare licebat!* Et lib. 13. de Trinitate c. 5. ait: *Velle, quod non deceat, miserrimum: nec tam miserum est, non adipisci, quod velis, quam adipisci velle, quod non oporteat, &c.*

4 *Male narras de Nepotis filio, &c.*] Id cognationis, non proprium nomen esse puto, nam de Cornelii Nepotis filio nihil mihi usquam occurrisse memini.

CORNELII NEPOTIS FRAGMENTA

Incerta Partim quo Libro Posita, Partim quibus Verbis Concepta.

1 NEpos auctore certo comperiisse se ait C. Lælium quondam 2 in Puteolano Cal. Martiis admonitum ab uxore 3 temporius ut discumberet, petiisse ab ea ne interpellaretur, serius tandem ingressum triclinium dixisse, non sæpe in scribendo magis successisse sibi: deinde rogatum, ut scripta illa proferret, pronunciasse versus qui sunt in ἑαυτοντιμωρουμένῳ.

Sati' pol proterve me Syri promissa huc induxerunt:

Donatus in vita Terentii.

4 L. Otacilius Pilitus primus omnium libertinorum scribere historiam orsus, non nisi ab honestissimo quoque scribi solitam. Cnei enim Pompeii Magni, quem docuit, patrisque ejus res gestas compluribus libris exposuit. *Sueton. de Clar. Rhetor.*

Cornelius Nepos literatos quidem vulgo appellari ait eos, qui aliquid diligenter & acute scienterque possint aut dicere aut scribere: 5 cæterum proprie sic appellandos Poetarum interpretes, qui a Græcis Grammatici nominentur. *Suet. de illustr. Grammat.*

Notæ.

1 *Nepos auctore certo comperiisse se ait, C. Lælium, &c.*] Hunc Velleius inter Oratores annumerat. De eo etiam Cic. pro Archia poeta.

2 *In Puteolano Cal. Martiis.*] Puteolanus a Puteoli, hodie *Pozzuoli*, oppidum maritimum Campaniæ, a Neapoli octavo lapide distans, a Samiis conditum. Dicti Puteoli, sive a copia puteorum aquis calidis scatentium, sive a putore, propter aquas sulphureas. Vide Fr. Schottum in Urbis Romæ admirandis.

3 *Temporius ut discumberet, &c.*] Comparativus a *tempore*, quo usi sunt aliquando Ovid. lib. 4 Metamorph. & Columella lib. 9.

4 *L. Otacilius Pilitus primus omnium libertinorum, &c.*] Quia, ut inquit Terent.

Servum hominem causas orare, leges non sinunt.

Vide de eo Otacilio Pilito Suetonium de Claris Rhetorib.

5 *Cæterum proprie sic appellandos Poetarum interpretes, qui a Græcis Grammatici nominentur.*] Audi quid Seneca dicat Epist 88. *Grammaticus*, inquit, *circa curam sermonis versatur; & si latius evagari vult, circa historias. Jam ut longissime fines suos proferat, circa carmina.* Vide &

Præter

Præter Phyſicos, Homerumque, qui univerſum mari circumfuſum ſe dixerunt, Cornelius Nepos, ut recentior auctoritate, ſic certior dit: [1] Teſtem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit eum- e ita retuliſſe commemorat. Cum Galliis Proconſul præeſſet, In- os quoſdam a rege Suevorum dono ſibi datos, unde in eas terras veniſſent requirendo, cognoſſe, vi tempeſtatum ex Indicis æquo- bus abreptos emenſoſque quæ intererant, tandem in Germaniæ lit- ra exiiſſe. *Pompon. Mela.* lib. iii. cap. v. *de ſitu orbis, & Plin.* b. xi. cap. lxvii.

[2] Largitudo. *Chariſ.* lib. i.

[3] Eudoxus quidam avorum noſtrorum temporibus, cum Lathy- m regem * Alexandriæ profugeret, [4] Arabico ſinu egreſſus per c Pelagus (Africam) (ut Nepos affirmat) Gades uſque provectus t. *Mela* lib. iii. cap. x. *& Plin.* lib. ii. cap. lxvii. *& Martin. apell.* lib. vi.

NOTÆ.

Quintilianum lib. 11. cap. 1. At ve- triplex, eſt Grammaticorum genus. lii enim Technici; alii Hiſtorici; a- Critici. Technici elementa, orati- is partes, & verborum ſtructuram cent; hi potius Grammatiſtæ, quam Grammatici vocandi. Hiſtorici explicant nomina Regionum, Fluminum, Montium, Urbium; Genealogias Deorum ac priſcorum Heroum exquirunt. Omnium autem nobiliſſimi ſunt Critici, qui tanquam judices omnia cenſent, vel improbant, & ex eorum cenſura librorum omnium pretium augetur, vel deprimitur.

[1] *Teſtem autem rei Q. Metellum Celerem adjicit, &c.*] Quia, ut refert Plinius, l. 11. a Suevorum Rege quoſdam Indos dono accepit Metellus Celer, qui ex India commercii cauſa navigantes, tempeſtatibus eſſent in Germaniam abrepti.

[2] *Largitudo.*] Nomen illud inuſitatum, & peculiare Nepoti, unde Chariſius ibidem citatus dicit: *Largitudo nuſquam invenitur, niſi apud Nepotem.*

[3] *Eudoxus quidam avorum noſtrorum temporibus, cum Lathyrum Regem Alexandriæ profugeret ab Arabico ſinu egreſſus per hoc Pelagus (Africam) (ut Nepos affirmat) Gades uſque provectus eſt.*] Eudoxus iſte, de quo hic ſermo, non idem ac illi ejuſdem nominis Aſtrologus, de quo Cic. lib. 2. de Divinatione loquitur; & Lucan. lib. 10. his verbis:

Nec meus Eudoxi concedet faſtibus annus.

Sed quidam alius minus notus, nec tamen navigationis imperitus, qui Ptolomæum cognomento Lathyrum, vel potius Lathurum, a nomine Græco λάθυρος, qui antepenultimus fuit Ægypti Rex ex Ptolomæorum proſapia, fugiens Gades uſque prevenit.

[4] *Ab Arabico ſinu.*] Arabicus ſinus, alias mare rubrum dicitur, ab Accolis *Mar di Mecha.* Gades vero, ſeu *Gadir*, Tyria lingua, vulgo *Caliz*, nomen eſt Inſulæ, atque etiam Urbis, de qua ſic loquitur Rufus Avienus in deſcriptione Orbis.

Gadir prima fretum ſolida ſupereminet arce,
Attollitque caput geminis inſerta columnis, &c.

Plinius duas inſulas eſſe ſcribit, ultra finem Bæticæ Provinciæ, & in extremo noſtri Orbis verſus Occidentem, ubi Europa ab Africa dirimitur freto Herculeo. Vide eundem lib. 4. cap. 22. Non potuit autem Eudoxus ille ab Arabico ſinu, Gades uſque

1 Ab Heneto, Paphlagones in Italiam transvecti, mox Veneti sunt nominati. *Solin.* c. 56. *Polyist. & Plin.* lib. VI. c. ii.

Fauces Oceani T. Livius ac Nepos Cornelius latitudinis tradiderunt, ubi minimum, VII. M. pass. ubi vero plurimum X. M. *Plin.* l. iii. *proœmio. Ibid.* l. iii. cap. 17.

2 Melpum opulentia præcipuum, quod ab Insubribus, & Boiis, & Senonibus deletum esse eo die, quo Camillus Veios ceperit, Nepos Cornelius tradit. *Plin.* lib. iii. cap. 17.

3 Ultra Aquileiam VI. M. pass. Formio amnis, ab Ravenna CLXXXIX. M. pass. antiquus auctæ Italiæ terminus, nunc vero Istriæ: quam cognominatam tradunt 4 a flumine Istro in Adriam effluente a Danubio amne, eidemque Istro ex adverso Padi fauces, contrario eorum percusso mari interjecto dulcescente plerique dixere falso, & Nepos Cornelius etiam Padi accola. *Plin.* l. iii. c. 28. *Natural.*

5 Alpes in longitudine X. M. passuum patere a supero mari ad inferum Lælius tradit. Timagenes XX. M. pass. deductis in latitudinem Cornel. Nepos C. M. T. Liv. tria M. Stadiorum uterque diversis in locis. *Lib.* iii. *cap.* 19.

NOTÆ.

pervenire, quin totam fere Africam circuitu legerit, & Promontorium, quod vocant *bonæ spei*, transierit; quæ hodie navigatio notissima est.

1 *Ab Heneto, Paphlagones in Italiam transvecti, &c.*] Henetum quendam olim vicum in Paphlagonia fuisse, unde populos illos qui postea Heneti dicti, ortos fuisse, innuere videtur Nepos hoc in loco; quamvis in confesso sit apud omnes fere Autores, Enetos fuisse populos ex Paphlagonia regione, non ex quodam oppido, ad Trojam a Pylemene adductos, ut refert Homerus Il. 2. & 5. qui post Trojam captam quum diu deerrassent, tandem Italiæ oras appulerunt per sinum Adriaticum, & Veneti dici cœperunt. Præterea Strabo lib. 12. scribit Enetos nobilissimam ac præcipuam Paphlagoniæ fuisse gentem.

2 *Melpum opulentia præcipuum.*] Insubriæ oppidum ditissimum, quod a vicinis gentibus deletum est, ut refert Plinius, lib. 3.

3 *Ultra Aquileiam VI. M. pass. Formio amnis, &c.*] Aquileia Romanorum Colonia ad Natisonem fluvium sita, juxta quam Timavus defluit; unde Martialis:

Et cutre Ledæa felix Aquileia Timavo,

Hanc Romani duodecies mille passibus a mari collocarunt adversus Illyricas & Pannonicas gentes. Vide Livium de bello Macedonico. Quidam Aquileiam dictam volunt a perennibus aquarum fontibus; fuitque civitas tam augusta quondam, ut altera Roma diceretur; hodie Venetis paret, & ad solitudinem propemodum perducta est, ac ex ejus destructione, quæ primo ab Attila Hunnorum rege facta est, Venetia suum habuit incrementum. Quod spectat vero ad Formionem, fluvius est Istriæ, hodia *Risano*.

4 *A flumine Istro in Adriam effluente a Danubio amne, &c.*] In eo errore fuerunt antiqui omnes, ut crederent e Danubio fluvium in Adriam confluere juxta Istros populos; unde & Jasonis e Ponto in Adriaticum sinum transitus locum habuit Historiæ, quo in errore Corn. Nepos similiter versatus est.

5 *Alpes in longitudine X. M. passuum patere, &c.*] Eximiæ esse longitu-

1 Inter duos Boſphoros, Thracium & Cimmerium, directo curſu, auctor eſt Polybius, CI. M. paſſ. interſunt. Circuitu vero totius Ponti vicies ſemel centena quinquaginta M. ut auctor eſt Varro, & fere veteres. Nepos Cornelius CCC. M. L. adjicit. *Lib.* IV. *cap.* 12.

2 Minus profecto mirentur portentoſa Græciæ mendacia de hortis Heſperidum, & amne Lixo prodita, qui cogitent, noſtros nuper paulo minus monſtrifica quædam de iiſdem tradidiſſe: 3 prævalidam hanc urbem majoremque Carthagine magna: 4 præterea ex adverſo ejus ſitam & 5 prope immenſo tractu ab Tingi: quæque alias Cornel. Nepos avidiſſime credidit. *Lib.* V. *cap.* 1.

Inter Pontum & Caſpium mare CCCLXV. M. Paſſ. non amplius intereſſe tradiderunt: Cornel. Nepos. C.LM. *Lib.* VI. *c.* XI.

Polybius in extrema Mauritania contra Montem Atlantem 6 a terra ſtadia octo abeſſe prodidit Cernen. Nepos Cornel. ex ad-

NOTÆ.

linis Alpes patet ex his Melæ verbis lib. II. *Alpes ipſæ ab iis litoribus longe lateque diffuſæ, primo ad Septentrionem magno gradu excurrunt, deinde ubi Germaniam attigerunt, verſo impetu in Orientem abeunt, direptiſque populis immanibus, uſque in Thraciam penetrant.*

1 *Inter duos Boſphoros, Thracium & Cimmerium, &c.*] Duo ſunt Boſphori, alter juxta Byzantium, qui & Thracius dicitur, eſtque oſtium Ponti, per quod in Propontidem influit, dictum a tractu Jovis in Bovem transformati. Vide Valer. Flacc. lib. 4. Argon. Alter eſt Boſphorus in introitu Mæotidis paludis, per quem in Pontum defluit. Ovid.

Boſphorus & Tanais ſuperant, Scythiæque paludes.

Hic etiam Cimmerius dicitur, a Cimmeriis populis, partem ejus frigidiſſimam incolentibus. Vide Ovid. de Ponto.

2 *Minus profecto mirentur portentoſa Græciæ mendacia de hortis Heſperidum, & amne Lixo prodita, &c.*] Nihil vanius & mendacius illis fabulis quæ Heſperidas Nymphas, & earum hortos prodidere. Porro illi horti a Virg. & Plin. deſcribuntur in Mauritania Tingitana prope Lixum, quanquam idem Plin. & Ptolem. eos conſtituunt in Pentapoleos regione, omni arborum genere refertos, in quibus mala erant aurea a Dracone pervigili ſervata, quem Hercules interfeciſſe dicitur. Vide Plura apud Solinum & Plin. qui Draconem hunc ceu Serpentem interpretantur fuiſſe æſtuarium maris, meatu fluctuoſo inſtar Draconis, quod hortos Heſperidum amplectebatur.

3 *Prævalidum hanc Urbem, &c.*] Nimirum Lixon, nam & amnis & urbis nomen eſt; ut ex his patet Plinii verbis: *A Claudio Cæſare Colonia facta Lixos; vel fabuloſiſſime ab antiquis narrata. Ibi Regia Antæi, certamenque cum Hercule, & Heſperidum horti.*

4 *Præterea ex adverſo ejus ſitam.*] Hoc eſt e regione Carthaginis, quemadmodum Virg. I. Æneid. dixit: *Carthago Italiam contra, &c.*

5 *Prope immenſo tractu ab Tingi.*] Tingis Pomp. lib. I. & Plin. lib. 5. Mauritaniæ pervetus oppidum ab Antæo, ut ferunt, conditum, ex cujus nomine Mauritania Tingitana dicta eſt. Hæc cum Colonia Rom. a Claudio Cæſare facta eſſet *Julia traducta* dicta eſt; hodie *Tanger*.

6 *A terra ſtadia octo abeſſe prodidit Cernen.*] Cerne Atlantici Oceani inſula contra Atlantem montem, Pto-

verſo maxime Carthaginis a continente paſſus mille non ampliorem circuitu duobus millibus. *Lib.* VI. *cap.* 31. *de Inſulis Æthiopici maris.*

Nepos Cornelius, qui Divi Auguſti principatu obiit: 1 Me, inquit, juvene violacea purpura vigebat, cujus libra denariis centum venibat: nec multo poſt rubra Tarentina. 2 Huic ſucceſſit Dibapha Tyria, quæ in libras denariis mille non poterat emi. Hæc Lentulus Spinther Ædilis Curulis primus 3 in prætexta uſus improbatur: nam purpura quis non jam, inquit, 4 tricliniaria facit. *Lib.* IX. *cap.* 17. *& cap* 39.

5 Onychem etiam tum in Arabiæ montibus, nec uſquam alibi naſci putavere noſtri veteres ſed; in Germania potoriis vaſis inde factis primum, dein pedibus lectorum ſelliſque, Cornelius Nepos tradit magno fuiſſe miraculo, cum P. Lentulus Spinther amphoras ex eo & urceos magnitudine cadorum oſtendiſſet: poſt quinquennium deinde triginta duorum pedum longitudine, columnas vidiſſe ſe. *Lib.* XXXVI. *cap.* 7.

Νέπως ὁ Κορνήλιος οὐχ ὑπὸ γήρως φησὶν, οὐδ' ὑπὸ νόσου παραλλάξαι τὸν Λεύκουλλον, ἀλλὰ φαρμάκοις ὑπὸ τινος τῶν ἀπελευθέρων Καλλισθένους διαφθαρέντα. Cornelius Nepos ait, neque ſenio, neque morbo, aut alienata mente fuiſſe Lucullum; ſed a Calliſthene liberto veneno corruptum. *Plutarc. in Lucull. extrem. & Anſeni gerenda Reſpub.*

Νέπως ὁ Κορνήλιος φησὶν οὐ Κράσσου Βρούτου δὲ τοῦ θριαμβεύσαντος τοὺς Λυσιτανοὺς, θυγατέρα γήμαι Γαΐου. Cornelius Nepos non Craſſi ſed Bruti, ejus qui de Luſitanis triumphavit, filiam nuptum Caio datam refert. *In Gracchis.*

NOTÆ.

lemæo teſte; quod & ſcribit Polybius gravis Author. Plin. tamen hanc inter inſulas Æthiopiæ annumerat: *Cerne*, inquit, *nominatur Inſula adverſa Ethiopiæ, cujus neque magnitudo, neque interballum a continente conſtat.* Hanc nonnulli Maderam, alii Gratioſam inſulam eſſe putant.

1 *Me, inquit, juvene violaceæ purpuræ vigebat, &c.*] De variis purpuræ generibus vide Cœlium, Bayfium, & Salmaſium, qui omnium accuratiſſime in Notis ad Tertullianum de Pallio ſcripſit. Purpura autem violacea tingebatur circa littora Africæ quæ puniceum ſuccum emittebat. Vide eundem Salmaſium loco citato.

2 *Huic ſucceſſit Dibapha Tyria.*] Purpura quæ bis tingebatur. Unde Cic. in Vatinium, *Struëmam Sacerdotii Dibapho veſtiunt*; They cover his infamy, by promoting him to the prieſthood.

3 *In prætexta uſus improbatur.*] Cauſam aperit Plin. his verbis: *Spinther ædilis fuit Urb. Cond. anno ſeptingentiſimo, Cic. Conſ. Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta eſſet, veluti magnifica impendio, qualiter nunc omnes commodiores purpuræ tinguntur.*

4 *Tricliniaria facit.*] Hoc eſt, ut explicat Salmaſius, accubitalia, quibus lecti tricliniares ſternuntur.

5 *Onychem etiam tum in Arabiæ montibus, &c.*] Notum eſt omnibus Onychem eſſe gemmæ cujuſdam genus,

Ἀγγέα

Ἀννίβα δὲ τὰ μὲν ἄλλων, ἀλλάχοσε ἰωλόγου· Μάρκελλον δὲ πεπτωκέναι μόνον, αὐτὸς ἐξέδραμεν ἐπὶ τὸν τόπον· καὶ τῷ νεκρῷ παρασὰς, καὶ πολὺν χρόνον πάντα Ῥωμαῖον τὸ σῶμα καταμανθάνων καὶ τὸ εἶδος, ὅτε φωνὴν ἀφῆκεν ὑπερήφανον, ὅτε ἀπ' ὄψεως τὸν χαίρειν. ὡς ἅπαντες ἤδη πολέμιον, καὶ βαρὺν ἀπεκτονὼς ἐξέφηνεν, ἀλλ' ὀπθαυμάσας τὸν παρόντος τῆς τελευτῆς, τὸ μὲν δακτύλιον ἀφείλετο· τὸ δὲ σῶμα κοσμήσας πρέποντι κόσμῳ, καὶ περιστείλας ἐντίμως ἔκαυσε, καὶ τὰ λείψανα συνθεὶς εἰς κάλπιν ἀργυρᾶν, καὶ χρυσοῦν ἐμβάλων στέφανον, ἀπέστειλε πρὸς τὸν υἱόν· τῶν δὲ Νομάδων τινὲς περιδρόμοντες τοῖς κομίζουσιν ὥρμησαν ἁρπάσαι τὸ τεῦχος· Ἀμυνομένων δ' ἐκείνων ἐκβιαζόμενοι καὶ μαχόμενοι διέρριψαν τὰ ὀστᾶ. Πρὸς ὃν ὁ Ἀννίβας, καὶ πρὸς τοὺς παρόντας εἶπεν, ὡς εἰ μὴ ἄρα δυνατὸν ἦν θεοῖς ἄκοντος θεῦ. τοῖς μὲν Νομάσιν ἐπέθηκε δίκην, ὅτι ἐπὶ τῇ κομιδῇ τῆς ἀλογίας τῶν λειψάνων ἐφεύρισκον ὡς δι' κατὰ θεόν τινα καὶ τῆς τελευτῆς ἀφίας παραλόγως ἔτυχε τῷ Μαρκέλλῳ γνωμόνης. ταῦτα μὲν ἔν οἱ περὶ Κόρνηλιον Νέπωτα καὶ Οὐαλέριον Μάξιμον ἱστορήκασι· Λίβιος δὲ καὶ Καῖσαρ ὁ Σεβαστὸς, κομισθῆναι τὴν ὑδρίαν πρὸς τὸν υἱὸν εἰρήκασι καὶ ταφῆναι λαμπρῶς.

Hannibal vero cum reliquos minimi faceret, Marcellum cecidisse audito, ipse ad locum accurrit: cadaveriq; adsistens, diuq; corporis pulchritudinem & formam contemplatus, neque superbam ullam emisit vocem, neque vultu lætitiam (ut consentaneum erat eum, qui tam infestum & gravem hostem interfecisset) præ se tulit: Sed inopinatum viri exitum miratus, annulum ei abstulit, corpus digno habitu ornatum, vestibusque decentibus amictum cremavit, reliquias in urnam argenteam lectas, aurea superaddita corona, ad filium remisit. Sed quidam Numidæ cum in ferentes ea incidissent, adire vi conati sunt: illis reluctantibus, ac vim vi repellentibus ossa disjecta sunt. Hannibal hoc audito, ad eos qui aderant, *Nihil*, inquit, *utique Diis invitis fieri potest*: sumpto de Numidis supplicio curam præterea de Marcelli reliquiis colligendis curam habuit: ut quem Dei alicujus numine Marcello hunc exitum vitæ, & sepulturæ reservationem ita præter omnium opinionem eveniisse crederet. Hæc Cornel. Nepos, & Valerius Maximus narrant: Livius & Augustus Cæsar perlatam ad filium Marcelli urnam, & honorifice sepultam ejus reliquias, perhibent. *In Metello.*

Ἀννίβαν δὲ Μάρκελλος, ὡς μὲν οἱ περὶ Πολύβιον λέγουσιν, ἐν ἅπαξ ἐκίνδυνεν· ἀλλ' ἀήττητος ἀνὴρ δοκεῖ διαφυγεῖν μέχρι Σκιπίωνος· ἡμεῖς

NOTÆ.

mani unguis candorem referentis; lib. 37. cap. 5. Est etiam Onyx marmoris genus, in montibus Arabiæ præcipue nascens, postea etiam in Germania inventum. Author idem Plin. lib. 36. cap. 7. & 8. Ex hoc marmore fiebant olim pretiosissima pavimenta; unde Martialis lib. 3.

Calcatusque tuo sub pede lucet Onyx.

ὃ Λιβίῳ Καῖσαρι καὶ Νήπωτι καὶ τῷ Ἑλληνικῷ τῷ βασιλεῖ Ἰόβᾳ πεδίου ἅπτας πυρὰς καὶ τεγιδὰς ὑπὸ Μαρκέλλου τοῦ σοῦ Ἀννίβᾳ φυέσθαι. Hannibalem Marcellus, ut Polybius narrat, ne ſemel quidem vicit: ſe invictus hic vir fuiſſe videtur uſque ad Scipionem. Nos auten Livio & Cæſari & Nepoti, & ex Græcis ſcriptoribus regi Jubæ cre dimus aliquoties Hannibalem a Marcello victum & in fugam verſu eſſe. *In Marcello.*

Cornelius Nepos, qui Divi Auguſti principatu obiit, 1 cum ſcri beret turdos paulo ante cœptos ſaginari, addidit 2 ciconias magi placere quam grues: cum nunc hæc ales inter primas expetatur illam vero nemo velit tetigiſſe. *Plin.* lib. x. cap. 33.

3 Præcipuam olim auctoritatem fuiſſe, lupo & aſellis Corn. Ne pos & 4 Laberius Poeta mimorum tradidere. *Lib.* IX. *cap.* 17.

5 Magnitudo loto arbori, quæ piro: quanquam Nepos Corne brevem tradit: vinum quoque exprimitur huic, ſimile mulſo, quo ultra denos dies negat durare idem Nepos. *Lib.* xiii. *cap.* 17.

6 Scandula contectam fuiſſe Romam uſque ad Bellum Pyrr

NOTÆ.

1 *Cum ſcriberet turdos paulo ante cœptos ſaginari.*] Turdus genus eſt avis ſimul & piſcis. Martialis. lib. 13.

Inter aves Turdus, mecum ſi judice certes,
Inter quadrupedes, &c.

2 *Ciconias magis placere, quam Grues, &c.*] Id forſan dicitur, quod Ciconiarum genus ſit pietatis & gratitudinis erga parentes ſymbolum. Unde Petronius Arbiter in Satyrico de Ciconia:

Ciconia etiam grata, peregrina, hoſpita;
Pietatis cultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Avis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo.

3 *Præcipuam olim auctoritatem fuiſſe, lupo & aſellis, &c.*] Lupus hic nomen eſt piſcis quem Romani omnibus aliis prætulerunt, quem Catillonem & Liguritorem vocabant; metaphora ducta ab hominibus gulois & delicatis, quos ideo Catillones vocabant antiqui, quod abſumptis cibis ipſos etiam Catillos lingerent. Græce λαβραξ, luporum laudatiſſimi, qui appellantur nati a candore mollitiaque carnis. U de Martialis lib. 13.

Laneus Eugani lupus excipit ora
mavi,
Æquoreo dulces cum ſale paſtus aquas,

Aſellus ſimiliter, eſt piſcis laudati mus. Vide Plin. lib. 9.

4 *Laberius Poeta mimorum, &c.*] Poeta mimographus fuit, vide Macro Saturn. lib. 2. Gellium & Senecam lib Declamationum; & Horatium in Ser cujus hæc verba ſunt, & *haberi mim ut pulchra poemata mirer.*

5 *Magnitudo loto arbori, quæ pir* Lotus arbor frequens in Africa tuit pud Syrthes, unde Lotophagi popu quod ejus arboris fructu credantur ctitare, cujus cibus eſt tam dulcis, advenis incutiat patriæ oblivionem itaq; cum Ulyſſis ſocii delati fuiſſe Africam, & Lotum guſtaſſent, vix in abduci potuerunt. Hom. 9. Odyſſ.

6 *Scandula contectam fuiſſe Roma uſque ad bellum Pyrrhi, &c.*] Scandula, quaſi, ſcindula, a ſcindendo; qu ejuſmodi ſunt tegulæ ligneæ, non ſe ra, ſed bipennibus ſciſſæ. Vel ſcan dulæ a ſcandendo, quia in culminib

ann

nis quadringentis LXX. Cornel. Nepos auctor eſt. *Lib.* XVI. 10.

Cornelius Nepos tradit ante Syllæ Victoriam duo tantum tricli- Romæ fuiſſe argenta. *Lib.* XXXIII. *cap.* 11.

Primus invenit lineas colorare, teſta ut ferunt trita, Cleophantus rinthius. Hunc, aut eodem nomine alium, fuiſſe tradit Corne- s Nepos, ſecutum in Italiam Demaratum Tarquinii Priſci Ro- ni regis patrem fugientem [1] a Corintho injurias Cypſeli Tyran- *Lib.* XXXV. *cap.* 3.

Primum Romæ parietes cruſta marmoris operuiſſe totius domus in Cælio Monte Cornel. Nepos tradidit [2] Mamurram Formi- natum, equitem Romanum, præfectum fabrorum C. Cæſaris in llia: adjecit eum primum totis ædibus nullam, niſi e marmore, umnam habuiſſe, omnes ſolidas [3] e Caryſtio, aut Lunenſi. *Lib.* XVI. *cap.* 7.

Ædes Martis eſt in Circo Flaminio [4] architectata ab Hermodo- Salaminio. *Priſcian.* lib. VIII.

[5] Non amplius ter bibere Auguſtus ſolitus, ſuper cœnam, in ca- ris apud Mutinam. *Sueton. Auguſt.* cap. LXXVII.

[6] In extrema Britanniæ parte Memma, [7] quam Cornel. etiam nalium ſcriptor narrat metallis plurimis copioſam, herbis fre-

NOTÆ.

rum, ad tegulas imbricesque ſu- endos collocantur, quo ſcandentes venire ſolent. Inde tectum ſcan- are dicitur, quod ex ſcandulis con-

[1] *A Corintho injurias Cypſeli tyran-* Tyrannus ille Corinthius Cypſe- dictus a Ciſtula, quam Græci Cyp- n vocant, in qua delituit occultatus atre, cum ad mortem quæreretur. e Cic. in Tuſc. quæſt. lib. 5. & lib. Fato.

[2] *Mamurram Formiis natum.*] Hunc pterea Catullus carpit in Epigram- e in quo ſcribit eum in ædibus ſuis uiſſe, quicquid habuiſſet Gallia co- a, quia Præfectus fabrorum Cæſa- in Gallia fuit. Vide de eodem Plin. 36. cap. 6.

[3] *E Caryſtio, aut Lunenſi.*] Quia in ryſto inſulæ Eubœæ civitate, autore abone lib. 1. Caryſtiarum columna- m inciſio erat: ibique Apollinis Mar- orei templum. Caryſtii marmoris eminit, Plin. lib. 4. cap. 12. & lib. 5. cap. 6. Item Lucanus lib. 5. de inſula Eubœa loquens:

Qua maris anguſtas fauces ſaxoſa Caryſtos.

Sita eſt ad Pelagus Myrtoum, ſub Ocha monte. In hac, ſi qua Solino fides eſt, olim Titanes regnavere. Luna vero Hetruriæ oppidum eſt, ad mare ſitum, fœcundiſſimis candidi marmoris fodinis nobilitatum.

[4] *Architectata ab Hermodoro Salaminio.*] Hermodori Architecti celeberrimi meminit Vitruvius lib. 3. cap. 1. Architect.

[5] *Non amplius ter bibere Auguſtus ſolitus, &c.*] Sic Suetonius, cujus hæc ſunt verba: *Non amplius ter bibere eum ſolitum ſuper cœnam in Caſtris Mut. Cornelius Nepos tradit.*

[6] *In extrema Britanniæ parte Memma, &c.*] Mona, non Memma hic legi debere videtur, quia invenitur quidem paſſim in Autoribus Mona inſula Angliam inter & Hiberniam ſita, quæ hodie etiam Mon vocatur ab incolis Bri

quentem,

quentem, & his feraciorem omnibus, quia pecora magis, quam ho mines alat. Labi vero per eam multa quam maxima relabiqu flumin agemmas margaritasque volventia. *Jordanus sive Gorna des de rebus Gothicis.*

NOTÆ.

tannis, qui linguam avitam retinent: sed nullibi Memma legitur, nisi solum hoc in libro. Hæc insula angusto vado tantum a Britanniæ continente sejungitur, ut Ptolemæus, Cæsar & Plinius eam describunt.

7 *Quam Cornelius etiam Annalium scriptor, &c.*] Hunc Cornelium Tacitum cum Schotto & Lindenbrogio existimo ut videre est ex ejus Annalibus plurbus in locis, ac præsertim ex Agricol vita quam ipse scripsit.

EPISTOLA *CORNELIÆ*

Matris *Gracchorum.*

DIces pulchrum est inimicos ulcisci. Id neque majus, neque pulchrius cuiquam, [1] atque esse mihi videtur; [2] sed si liceat Repub. salva ea persequi. Sed quatenus id fieri non potest, multo tempore, multisque partibus inimici nostri non peribunt, atque uti nunc sunt, erunt potius, quam Respub. Profligetur atque pereat.

Eadem alio loco.

Verbis conceptis [3] dejerare ausim, præterquam qui Tiberium Gracchum necarunt, neminem inimicum tantum molestiæ, tantumque laboris, quantum te, ob has res mihi tradidisse: quem oportebat omnium eorum, quos ante habuerim, liberos, [4] partis eorum tolerare: atque curare, ut quam minimum solicitudinis in senecta haberem, utique quæcunque ageres, ea velles maxime mihi placere; atque uti nefas haberes rerum majorum adversum meam sententiam quicquam facere; præsertim mihi, cui parva pars vitæ superest. Ne id quidem tam breve spatium potest opitulari, quin &

NOTÆ.

1 *Atque esse mihi videtur.*] Steph. Pighius *esse* omittit

2 *Sed si liceat Resp. salva ea persequi.*] Eos persequi, scilicet inimicos, mallem cum eodem Pighio.

3 *Dejerare ausim.*] Id est, Deos jurare. Quemadmodum Apuleius dixit, *quam sanctissime dejerantes.* Quia autem solenne erat, & expressum jurandi genus, ideo dicitur, *conceptis verbis.*

4 *Partis eorum tolerare.*] Idem quod *Partes.*

mihi

ihi adverſeris & Remp. profliges. Denique [1] quæ pauſa erit? quando deſinet familia noſtra inſanire? [2] & quando modus ei haberi poterit? & quando deſinemus, [3] & habentes & præben- [4] moleſtiis deſiſtere? [5] & quando perpudeſcet miſcenda atque turbanda Rep.? Sed ſi omnino id fieri non poteſt; ubi ego rtua ero, petito Tribunatum; poſt me facito, quod libebit, m ego non ſentiam. Ubi mortua ero, parentabis mihi, [6] & invo- bis Deum parentem. [7] In eo tempore non pudet te [8] eorum eum preces expetere, quos vivos atque præſentes, relictos atque ſertos habueris? Ne ille *ſinat* Jupiter, te ea perſeverare: nec tibi ntam dementiam venire in animum; & ſi perſeveras, vereor ne in omnem vitam tantum laboris culpa tua recipias, uti in nullo tempore tute tibi placere poſſis.

NOTÆ.

[1] *Quæ pauſa erit?*] Sic in Plauto legitur; atque adeo corrupte quoſdam legere cenſeo, *quæ cauſa erit?*

[2] *Et quando modus ei rei haberi poterit?*] Gebhardus, & Giſanius, *ecquando*, quod idem eſt ac, *num quando: vel, an aliquando.*

[3] *Et habentes & præbentes.*] Melius legi exiſtimarem, ut quidam legunt, *abſentes & præſentes.*

[4] *Moleſtiis deſiſtere.*] Quidam legunt, *deſipere*; quod non probo.

[5] *Et quando perpudeſcet miſcenda atque perturbanda Rep.*] Id dicitur quemadmodum apud Tacitum legitur, *pudet dicto*; & ſimilia.

[6] *Et invocabis Deum parentem.*] Gruterſius conjicit legendum eſſe, *Invocabis Deum parentem Numen.* Quidam ſcribunt: *Et invocabis Deos manes parentes. Eo tempore ne pudeat eorum Deum preces expetere.* Eorum Deum; hoc eſt, Deorum Manium, juxta Ovidii mentem, qui ait,

Perque tuos manes, qui mihi Numen erunt.

[7] *In eo tempore non pudet te, &c.*] Mallem cum Pighio legere, *non pudebit.* Vel cum Salmaſio, *ne pudeat.*

[8] *Eorum Deum preces expetere.*] *Deum*, pro, *Deorum.* Pro *preces* ſunt qui *pace* legi velint; quod fateor me minus capere.

FINIS.

INDEX
OMNIUM VERBORUM
QUÆ IN VITIS
Excellentium Imperatorum
A
CORNELIO NEPOTE
CONSCRIPTA CONTINENTUR

Prior numerus paginam, alter vero, vel alii ad proximam usque lineolam, paginæ lineam vel lineas significant.

A.

A 4 7, 19 | 5 16 6 3 | *& alibi quam plurimis in locis.*
ab 2 10 | 5 15 | 9 14 | 10 16 | *& alibi quam plur.*
abalienaret 90 20
abalienarunt 120 15
abalienata 121 1
abdidit 39 12
abductum 49 14
aberat 54 4 | 62 26 27 | 69 23 | 98 5
aberant 78 5
abesse 70 3 | 72 4
abesset 5 9 | 16 12 | 38 15 | 75 1 | 92 10 | 155 6
abest 7 3 | 130 3
abfuit 46 7 | 92 27 | 111 14 | 149 12
abhorrere 6 10
abhorrerent 151 12
abjectis 63 15
abjecto 146 7
abjicit 132 11
abit 43 3
abreptos 7 1
abripiebat 69 23
abrogarent 38 5
abrogatum 81 20
abfceſſerunt 83 13
abſceſſiſſent 60 1
abſens 16 6 | 34 20 | 36 11 | 74 12 19 | 123 13 | 129 4 | 142 8 | 146 9 | 155 16
abſente 66 8 | 102 5
abſentem 16 5 | 34 23 24 | 150 4
abſentes 100 24 | 150 6
abſenti 38 5
abſentium 92 2
abſolutus 9 24 | 31 14 | 60 12
abſolvitur 23 7
abſtinentia 78 15
abſtinentia 19 9 |
abſtinentiæ 79 10 |
abſtinuiſſet 156 27
abſtrahebatur 69 24
abſtulerunt 39 14
abundans 103 28
abundaret 101 2
ac 6 14 | *& alibi plur.*
ac *quam* 33 15 | 101 17
ac *velat. ad aliter.* 10
ac *ut* 130 26
Acarnanam 12 1
accedere 101 3
accederent 6 6
accedit 2 17
acceſſerant 77 12
acceſſerunt 7 2 | 114
acceſſio 151 13
acceſſiſſe 156 10
acceſſiſſet 4 3
acceſſit 9 12 | 13 8 | 11 | 46 1 | 47 22 |

21 | 97 4 | 131 10 | 144 4
ſſurum 7 13
leraret 156 24
debat 73 13
deret 156 9
derunt 67 15 | 152 1
diſſe 37 1
diſſet 70 21 | 132 2
dit 3 6 | 33 23 | 37 8 | 49 1 | 66 8 | 69 6 | 88 17 | 93 8 | 106 7 | 134 3 16 | 155 13
ceperat 9 23 | 48 29 | 92 14 | 133 3 | 148 28 | 151 15
perit 141 22
piſſe 83 19
piſſem, *approbaſſem* 24 12
piſſet 24 10 | 64 11 | 1 7
pit 54 18 | 64 13 | 73 16 | 74 11 | 95 12 | 122 2 | 143 21 | 144 7
pta 120 8
ptam 64 1 | 140 2
ptum 103 8
ptum, *probatum* 130 17
pturos 46 15
ripere 78 24 | 79 6 | 108 5
ciperet 78 11 | 140 8
peretur 112 23
piebat 37 11
didit 69 8
ſcere 156 10
anti 87 4
uiſſet 95 2 4
ratе 32 3 | 155 17
ratiſſime 32 8
ratius 40 7
ſabantur 82 10
ſandi 47 19
ſantur 66 19
ſarat 32 9
ſarent 16 5 | 31 12
ſaretur 34 20 | 44 11
ſator 32 13
ſatus 9 20 | 23 7 | 31 13
ſatus eſt 9 29
ſatus eſſet 110 1
ſavit 144 15
n *n. p. urbis* 70 12
acer 66 17
acerba 29 6
acerbiore 102 3
acerbitate 54 27
acerbitatem 27 15 | 37 11
acerrime 130 8
acerrimi 35 20
acerrimo 100 3
acerrimum 105 18
Acheronte *morte* 57 6
acie 8 4 | 82 22 | 83 11 | 102 18 | 103 8 | 129 9 | 130 4 | 133 13
acieque 7 11
aciem 8 11 | 99 24
Acœum 70 27
acquieſcere 75 4
acquievit, *obiit* 134 28
acrius 100 11 | 133 27
ἀκρόασις 151 8
acta *maris ripa* 95 1
acta, *particip.* 143 8
actorem 142 10
acumini 41 18
acutius, *adject.* 72 5
acutus 55 18
ad 6 19 | 6 6 13 24 | & *alibi quam plur.*
ad *prope* 124 14
ad *apud* 131 4 | 132 2 16 | 145 2
ad *pro* 133 1
ad *uſque* 60 10 | 143 18
ad *uſque ad* 147 29 | 153 21 | 155 26
adamavit 51 13
adcubabant 95 9
addi 142 23
addidit 138 13
addubitat 49 16
adducebantur 53 10
adducebat 78 12
adducerent 124 4
adduceret 102 8
adductus 51 17
adducuntur 71 23
adducti 106 17
addunt 12 91
adduxit 59 7 | 124 14
adempta 79 5
adeo 6 10 | 14 1 | 18 6 | 19 9 | & *alibi*
adeoque 8 14
adeo ut 10 15 | 56 17 | 155 17
adepti 62 2 9
adeptus 17 25
adeptus eſt 59 12 | 116 5
aderant 23 15
aderat 50 13
adferebat 94 19
adficerentur 44 14
adfuiſſet 46 10
adfuit 87 19 | 119 4
adfuturus 104 10
adhibendam 24 18
adhibendus 79 11
adhibere 104 13
adhiberetur 15 13
adhibetur, *admittitur* 3 15
adhibuerim 156 13
adhibuit 81 14
adhuc 8 15
adjacent 65 5
adiiſſe 115 6
adiit 15 19 | 124 7
adipiſceretur 102 1
adire 15 5 | 67 5
adit 55 19
aditum *ſubſt.* 23 15
aditus *ſubſt.* 10 11
Adimantus *n. p. hominis* 37 23
adjungebat 132 20
adjungi 39 24
adjunctam 54 9
adjunctis 93 22
adjunxerant 36 20
adjunxerat 98 10
adjunxero 84 4
adjunxit 65 3
adjunxit *addidit* 124 8
adjutum *ſupinum*, 113 9
adjutus eſt 4 15
adjutuſque 108 18
adjuti fuerant 112 21
adjutor 62 7
adjutore 48 16
adjutum *ſupinum* 62 5 13
adjuvante 22 26
adjuvantibus 39 26
adjuvari 105 10
adjuverant 9 7
adjuvit 147 4
Admetum *n. p. hominis.* 16 10
adminiſtrabantur 51 1
adminiſtrabatur 138 9
adminiſtranda 79 18
adminiſtrandæ 34 27
adminiſtrando 51 2
adminiſtrare 103 3
adminiſtrarunt 48 18
adminiſtrata 46 8

admi-

adminiſtravit 62 3| 100 26
admirabile 53 25| 94 7
admirabuntur 1 9
admiranda 139 16
admirandum 77 15
admirans 18 4
admirentur 83 5
admirarentur 42 5| 106 15
admirari 80 17| 94 21
admirati 51 15
admirationem 60 4
admiratus eſt 51 13
admiſiſſet 152 9
admiſit 112 11
admiſſo 80 18
admittebatur 30 14
admitti 69 10| 105 25
admittitur 47 23| 97 10
admodum 26 1| 116 1| 119 1
admonere 25 5
admonerent 108 5
admonitu 155 15
adoleſcens 71 6| 76 17| 121 9| 145 15| 152 18
adoleſcentis 142 18| 143 2
adoleſcenti 51 10| 149 6| 152 19
adoleſcentem 141 13
a oleſcentes 56 12
adoleſcentia 33 11| 138 15| 139 7
adoleſcentiæ 10 15| 26 1
adoleſcentuli 86 4| 93 15
adoleſcentulis 2 5
adoleſcentulo 97 6| 141 18
adoleſcentulos 93 21
adoleſcentulum 78 18
adoleſcentulus 25 8| 66 30| 119 1| 136 1| 141 5
adoptavit 143 20
adoriri 91 23| 104 25
adoriuntur 71 25| 133 24
adortus 48 23
adortus eſt 31 7
adorta 54 15
adorti 44 1
Adrumeti *n. p.* 130 6
Adrumetum *n. p.* 130 2
adſcita 142 7
adſcitum *adjunctum* 142 21
adſimulata 104 20
adventare 99 14
adventaret 9 17
adventu 7 19| 12 2| 27 19| 66 7| 93 15| 95 7| 103 29| 104 21 24| 111 9
adventus 70 4| 78 21
adverſum 119 3| 147 22
adveniſſet 36 25
adverſa 49 2| 88 3
adverſam 111 11
adverſariæ 85 4| 109 19
adverſarii 54 6| 71 19| 82 14
adverſariis 99 10| 103 22| 120 8| 146 17
adverſario 55 4
adverſariorum 5 2| 13 3| 29 11| 54 4| 71 11| 73 7 14| 81 19| 86 7| 91 20| 92 27 29| 103 23| 104 17| 131 24| 133 16
adverſarios 13 17| 55 23 26| 73 11| 93 1| 103 28| 104 25| 133 27| 134 2
adverſarium 79 18
adverſarius 66 18| 72 16
adverſas 36 25
adverſatus 113 2
adverſi 39 11| 70 21
adverſos 70 22
adverſum 4 8| 75 9
adverſum *præp.* 13 5| 62 16| 102 14| 142 25
adverſus *præp.* 7 15| 17 18| 20 24| *& alibi.*
adverſus, *adverb.* 85 11| 92 15
adulatus 146 9
adulterii 80 1
advocata 37 12
ædem, *templum* 25 6| 56 1
ædes, *templum* 155 13
ædis 25 8| 112
ædium 2 14 16| 53 14
ædificandas 21 1
ædrficantes 14 24
ædificarat 134 14
ædificaretur 11 19
ædificator 150 10
ædificii 41 4| 134 15
ædificio 150 13
ædilis 137 8
Ægates *n. p.* 119 9
æger 9 21| 52 1
Ægis *urbis* 117 4
Ægos *fluv.* 30 8| 38 46 11
Ægypto 62 4| 70 95 16
Ægyptum 69 18| 99 18| 99 11
Ægyptiæ 62 13
Ægyptii 23 14
Ægyptiis 62 11 17
Ægyptio 59 13
Ægyptios 62 9
Ægyptium 69 13
Æmilio *n. p.* 135 2
Æmiliorum 154 2
Æmilius 127 9
æmulari 80 2
æmulatio 144 4| 21
æneas 132 10
æneis 37 9| 58 13| 9
Æolide *regio* 5 10
æqualem 147 27| 5
æquales 140 9
æquali 145 15
æqualibus *coætaneis* 17| 152 19
æqualis 19 6| 149 15
æquam 141 21
æque 59 2| 101 16| 3
æquitate 4 16| 20 18
æquitatem 45 8
æquitatis 20 17
æquiparare 41 17
æquipararet 14 20
æquo 54 23| 55 141 1
æquum 8 8| 15 12| 4
ærario 21 9| 130 28
ærarium 21 4| 145 17
æris 151 4
æs, *pecunia* 141 14
æſtate 48 14
æſtimamus 138 1
æſtimata 9 26| 137 5
æſtimatam 26 6
æſtimatur 66 20
ætas 67 8| 95 5| 140 5
ætate 3 4| 17 14|

124 22
em 110 5 | 138 15 |
7 29 | 149 22 | 153
152 21
s 32 18 | 41 10 | 58
110 7 | 145 1
iam 49 9
ilis 33 2
erunt 131 14
tabat 150 27
tus 118 4
re 152 17
ret 141 16
erent 5 15
ret 91 6
92 21
tur, *afflrigitu* 127 2
em 112 3
tate 22 24
tatem 50 11 | 141
143 25 | 149 8 | 154
nabat 13 15
tis 46 16 | 148 25
ntem 150 27
ntius 151 16
97 16 | 142 7
ca 118 15 | 121 3 |
10 10 | 137 10
æ 121 2
nam 31 10 | 113 6 |
16 | 122 6 | 125
6 | 131 10
ano 137 6
anus 138 5
anas 150 2
s 31 9
ros 62 28
emnonem 80 2
emnonis 79 29
t 109 14
t, *movebat* 69 4
llus 108 8
dam 153 11
di 51 23
do 131 18
dum 40 7
e 38 20 | 114 18 | 115
152 10
ent 130 14
entur, *fierent* 45 13 |
31
ret 155 17
retur 68 21 | 71 25
esilai 89 12
esilao 61 4 | 62 12 | 64
| 89 14 | 92 26
esilaum 47 3 8 10 | 95
9
Ageſilaus 61 7 | 62 11
14 | 90 1. 17 29 | 91 15
30 | 93 17 26 | 116 1
aggrederentur 34 23
aggrederetur 13 20 | 69
19
aggredi 40 14 | 74 6
agi 148 | 17 22 | 34 20 |
114 21 | 152 12
Agis, *n. p.* 89 12
agitandi 101 9
agitaret *volveret* 119 13
agitari 56 10
agmen 74 1
Agnonide, *n. p.* 110 1
agnorat 89 13
agnoſceret 69 7
agreſti 69 2 | 86 13
agri 45 6
Agricola 139 2
Agrippa, *n. p.* 149 5 | 156
23
Agrippa 154 22
Agrippam 156 10
agro 23 18 | 64 11 | 88
20 | 128 7
agros 24 2 | 27 18
aiebat 13 13
ait 11 11 | 17 15 | 18 19 |
55 19 | 68 13 | 75 7 |
104 11 | 105 26
alacrior 23 5
alæ, *cornu* 97 15 | 106
33
Alcibiade 38 27 | 42 15
Alcibiadem 34 5 | 40 4 9
11
Alcibiades 36 7 16 | 38
19 | 39 2 10 20 | 40 13 |
41 6
Alcibiadi 36 7 16 | 37
20
Alcmæonem, *n. p.* 80 13
alere 156 17
alerentur 21 9
alet 108 8
Alexander 98 3 7 | 117
3
Alexandri 98 15 | 99 5 |
101 24 | 102 1 7 16 20 |
103 3 11 | 105 33 |
107 5 | 117 18
Alexandria 118 10
Alexandro 88 7 | 98 1 |
100 13
Alexandrum 88 9 14 | 97
13 | 106 23 | 107
1
ali, *verbum* 108 10
alia 9 30 | 50 6 | 76 7 |
124 4
alia 141 26 | 142 7 | 154
18 | 156 1
alias 91 10
alias, *adverb* 101 19 | 134
1
alicui 55 21
alienam 62 25
alienarum 118 10 | 123
10
alienatas 27 16
alienati 35 20
alienæ 96 7
alienigena 104 18
alieniſſimo 13 22
alieno 84 6 | 134 25
alienos 75 13
alienum 8 18 | 141 24
alii 53 7 | 54 17 | 81 21 |
102 19 | 110 7 | 131
17 *bis* | 141 11 12 |
147 19
aliis 60 7 | 153 20
alio, *adverb.* 14 25
alios 78 6 | 79 1 | 85 13 |
142 15
aliud 20 15 | 22 11 | 30
9 | 90 17 | 91 11 | 96
8 | 114 18 | 132 17 |
148 13 | 151 8
alium 38 6
alius 37 15
aliqua 52 7 | 102 1 | 151
10
aliquam 52 18 | 146 18 |
154 3 | 155 11
aliquandiu 49 13 | 52 4 |
74 31
aliquando 35 22 | 97 1 |
106 27
aliquanto 41 10 | 50 14
aliquantum 83 16
aliquem 28 25
aliquid 24 10 | 103 22 |
133 18 | 155 11
aliquis 78 8 | 79 5
aliquod 141 16
aliquot 74 27 | 92 14 |
100 9 | 128 1 6 135 |
5 | 142 9
aliquotiens 109 2
aliter 2 15 | 15 28 | 33
14 | 120 10
allata 87 1 | 95 8 | 104
7
allatam 56 27
allaturum 105 26

Alpes *n. p.* 125 9
Alpicos 126 11
alter 81 18 | 117 3
altera 14 13 | 87 21 | 89 7 | 109 14
alteram 50 6
alteri 97 14
alterius 85 12 | 89 7
altero 94 18
altero tanto 103 26
alterum 32 7 | 53 1 | 87 20 | 100 9
alterum, *secundum.* 125 6
alteruter 53 1
alterutram 141 11
altitudine 8 6
altitudo 14 34
altius 62 24 | 101 12
amabat 140 5
amœnitas 150 13
amare 153 8
amarent 152 7
amari 56 19
amator 153 14
amatores 2 5
amatus est 33 12
amavit 33 16
ambitione, *apparatu.* 15 12
ambitus 144 12
amice 124 19
amici 30 22 | 35 19 | 66 31 | *& alibi*
amicior 6 16
amiciores 90 24
amicis 5 12 | 6 19 | 11 6 | *& alibi.*
amiciſſimus 132 21 | 147 1
amicitia 52 5 | 118 7 | 147 29
amicitia 39 18 | 47 5 | 75 12 | 100 17 | 124 16 | 143 24
amicitiæ 97 12 | 108 17
amicitiam 17 24 | 35 15 | 36 2 19 | 38 11 | *& alibi.*
amico 68 18
amicorum 55 8 | 73 23 | 77 16 | 78 5 9 | 106 9 | 149 13
amicos 150 6
amiculo 69 2
amiculum 28 26
amicum 17 25 | 39 24 | 52 9 | 99 7
amicus 37 7 | 70 19 | 106 26
amiſerant 36 15
amiſiſſe 149 20
amiſiſſent 119 7
amiſiſſet 116 14
amiſit 114 10
amiſſa 66 5
amiſſis 44 2 | 66 14 | 101 6
amiſſum 37 2
amiſſurum 83 20
amita 68 20
amittere 105 8
amitteret 55 9
amitti 142 6
amor 45 3
amore 24 9 | 26 12 | 33 16 | 42 10 | 52 17
amorem 113 23
amoveri 106 26
Amphipolim *n. p.* 27 8
amphoras 132 7
amplecti 98 14
ampliſſima 32 16
ampliſſimæ 116 11
ampliſſimum 138 2
amplitudine 154 6
amplius 41 13 | 45 11
amplius 45 7 | 73 8 | 86 5 | 95 3 | 106 27 | 120 20 | 124 9 | 151 3 | 154 8
amplo 100 18
Amynta *n. p.* 60 9
Amyntæ 60 7 | 97 5 | 117 2
an 7 10 | 42 8 | 47 24 | 49 16 | 150 5
an *utrum* 111 5
an *vel.* 144 3 | 152 7
anagnoſtæ 150 18
anagnoſten 151 9
anchoris 17 9
ancipiti 13 4
ancipitibus 72 16
Andocidis *n. p.* 33 24 | 34 1
anfractum 103 27 | 104 27
anguſtias 12 19
anguſtiis 73 12 | 81 11 | 120 22 | 128 8
anguſto 14 1
Anicia, *n. p.* 141 7
anima 100 9
animam 25 14
animam *vitam* 83 20 | 123 9
animadverſa 69 25
animadverſum 93 18
animadvertebat 38 25 | 82 2
animadvertere 80 11
animadverteren 7 15
animadverteret 20 4 | 83 18 | 83 18
animadvertiſſet 75 7 | 93 21
animadvertiſſe 16 9
animadvertit 73 21 | 74 4 | 88 15 | 138 12
animatas 27 15
animi 18 4 | 33 4 | 42 10 | *& alibi*
animis 43 21 | 60 11 | 141 11
animo 28 29 | 53 22 | 54 23 | 55 11 | *& alibi*
animo, *affecto* 123 11
animo, *odio* 132 17
animos 55 22
animum 7 13 | 35 25
annali 135 1
anniculam 155 1
annis 9 31 | 80 3 | 117 15 | 121 4 | 125 3 | 156 3
anno 20 10 | 29 9 | 92 8 | 106 31 | 122 7 | 128 2 | 130 23 | 131 1 8 | 134 28
annorum 20 2 9 | 28 6 | 53 20 23 | 94 21 | 106 30 | 121 8 | 137 1 | 153 3
annos 10 4 | 14 6 | 57 9 | 97 13 14 | 106 16 31 | 111 8 | 113 7 | 117 14 | 124 9 | 138 14 | 143 4 | 145 1 | 149 16 | 155 25
annui 130 25
annullum 98 3
annum 18 2 | 21 10 | 28 10 | 57 9 | 108 11
ante 20 21 | 33 24 | 58 8 | *& alibi*
ante *adv.* 9 31 | 11 26 | 25 6 | *& alibi*
ante, *ſupra* 142 15 | 154 17
antea 30 3 | 37 8 | 124 5 | 126 3
anteactarum 44 17
antecedebat. *ſuperab.* 123 4

antecedere 98 6
antecederet 39 18
anteceſſerunt 117 2
anteceſſiſſe 42 2 | 45 11
anteceſſit 77 1
anteferatur 10 15
anteferrent 79 22
anteibat 63 7
anteiret 42 14
antelatum 114 6
antelatus eſt 90 3
anteponeretur 58 4
anteponi 97 1
anteponunter 76 8
antepoſuerit 76 18
antetulerit 111 14
antetulit 92 16
Antigenes *n. p.* 102 16
Antigoni *n. p.* 101 19 22 | 104 15 | 106 2
Antigono 100 22 | 103 7 | 105 5 | 10 29
Antigonum 102 13
Antigonus 101 1 | 103 21 | 104 9 23 | 105 8 15 | 106 13 | 107 8 *bis* | 118 2 3
Antiochi, *n. p.* 131 11
Antiocho 132 1
Antiochum 131 4 16
Antiochus 123 15 | 131 18
Antipater, *n. p.* 98 6 | 99 14
Antipatro 108 14
Antipatrum 100 15 23
antiquitate 3 3 | 142 14
antiquitatis 153 14
antiquitus 150 14
antiquo 68 12
antiſtaret 19 8
antiſtites 31 10
Antonii, *n. p.* 150 3
Antonio 147 10 | 155 16
Antonium 147 2 15 | 155 22
Antonius 146 4 15 | 147 20 30 | 149 10
Apenninum, *n. p.* 127 1
aperire 147 13
aperiret 247 | 87 1
aperiretur 56 4
aperit 177 | 24 27
apertum 24 4 | 47 10 16
aperturi 55 14
aperuerunt 107 7
aperuiſſe 54 26
aperuiſſet 39 27
aperuit 68 3
Appollinem 3 13
Apollini 22 10
Apollinis 12 7
Apollocrates 54 11
apparabat 98 12
apparando 130 8
appararetur 33 22
apparatu 23 13
apparatum 101 19
apparavit 91 3
appareat 83 14 | 152 29
apparebat 105 11
apparere 67 15 | 134 19
appareret 34 1 | 142 21 | 148 8
apparet 29 9
apparuerit 93 13
apparuiſſet 106 32
apparuit 81 4
appellabatur 97 15
appellanda 146 13
appellant 72 22
appellantur 58 10
appellaretur 20 8
appellarunt 44 18
appellaſſe 139 10
appellatur 2 17 | 101 7 | 115 14 | 126 1 | 142 2
appellati 59 17 | 107 2
appellatum 92 25
appellatus 10 5 | 20 1 | 107 3 | 108 1 | 145 20
appetere 22 17
Appiam 157 4
appoſiti 53 13
apprime 150 21
appropinquabat 101 21
appropinquare 104 7
appropinquarent 66 8
appropinquaſſet 60 1
appulſa 6 24
appuliſſet 45 14
Aprilis 157 1
aptiſſimus 152 21
applicarent 20 24
apportavit 39 14
aptum 50 7
aptus 32 20
apud 2 10 12 | 8 22 | 10 11 | *& alibi plur*
apud, *in* 130 20
apud, *prope* 17 21 | 20 12 14 | 22 1 9 | *& alibi*
apud, *ſuper* 124 15
Apuliam 127 8
aquæ 103 25
Aquilone 4 7
ara 24 21 25
aræ 65 9
aram 24 24 | 124 14
aras 92 18
arbitrabantur 48 18 | 93 24 | 95 15
arbitrabatur 8 11 | 77 18 | 133 1 | 152 8
arbitramur 151 9
arbitrans 39 11
arbitraretur 67 3 | 88 6
arbitrari 37 4
arbitrati 66 10 | 145 19
arbitratus eſt 74 22
arbitrentur 75 3
arbitrio 21 3 | 37 22 | 47 7 | 119 10 | 134 25
arbitrium 48 11
arbores 8 5
arborum 8 7
Arcadas 80 11
Arcadia 40 6
Arcadum 80 6
arce 13 9 | 83 31 | 87 10
arcem 12 10 | 54 9 | 85 27 | 113 18
arceſſeret 51 10
arceſſeret, *acciret* 52 6
arceſſiri 156 11
arceſſivit 113 12
Archia *n. p.* 87 2
Archiæ 87 2
Ardeatinum 151 19
Areten, *n. p.* 50 4 6 | 53 7 | 55 28
argenti 78 24
argento 132 8
argentum 79 1
Argilio *n. p.* 24 23 | 25 3
Argilium 24 24
Argilius 24 8
Argis *n. p.* 16 7
Argivis *n. p.* 80 7
Argivos 80 11 13
Argos 16 2 | 117 6
arguebant 38 1
argui 24 5
Ariobarzane *n. p.* 68 22 | 71 1
Ariobarzani 64 9
Ariobarzanis 74 8
Ariſtidem, *n. p.* 20 7
Ariſtides 19 9 | 20 6
Ariſtidis 20 23

Aristomachen, *n. p.* 50 2 | 55 28
arma 38 18 | 44 7 | 58 8 | 70 6 | 87 8 | 92 15 | 99 25 | 106 8 | 109 12 | 120 7 | 124 1 | 133 33 | 143 1
armarentur 91 3
armat 55 25
armatis 56 9 | 109 12
armatorum 7 19 | 120 21
armatos 134 18
armaturæ 73 4
armatus 109 11
armavit 132 18
Armeniorum, *n. p.* 72 23
armillis 69 1
armis 3 14 | 44 2 | 68 17 | 77 9 | 120 5 | 122 5 | 133 3
armorum 91 2
arripuerat 139 4
arripuit 16 13 | 40 21
Artabano, *n. p.* 116 16
Artabazum, *n. p.* 23 2 | 24 10
Artaphernem, *n. p.* 6 21
Artaxerxe, *n. p.* 18 10 | 47 3 | 62 10
Artaxerxem 17 16 | 67 17 | 86 7
Artaxerxes 59 13 | 70 10 | 72 9 | 116 8
arte 8 4
Artemisio, *n. p.* 13 5
Artemisium 12 18
artes 50 7
artibus 77 2 | 150 1
artifices 62 1 | 150 20
aruspicem 112 3
arx 28 1
ascenderat 108 19
ascenderet 79 9
ascendit 17 3 | 35 1
Asia 14 13
Asia 5 6 | 30 19 | 90 6 | 91 20 | 134 3 | 135 6
Asiæ 36 18 | 99 9
Asiam 5 12 | 6 3 18 | 7 1 | 17 13 20 | 18 11 | 37 24 | 39 17 | 40 3 | 47 4 10 | 90 5 9 | 92 7 | 101 25 | 103 11 | 131 23 | 144 20
aspectu 60 4
Aspendiorum, *n. p.* 73 2
aspergebatur 34 12
asperitatem 143 17
aspernaretur 26 17
aspexit 112 11
aspicere 82 22 | 112 5
aspiciebant 63 8
Aspim *n. p.* 69 19 | 70 15
Aspis *n. p.* 69 20 | 70 2 5 7
asportant 12 10
asportaret 132 14
assecla 144 22
assiduis 122 10
Astu, *Athenas* 13 8 | 37 12
at 2 4 | 12 16 | 13 7 | *& alibi plur.*
at, *contra* 79 30
Athamanas, *n. patronym* 65 4
Athenæ 48 24 | 109 10
Athenarum 28 1 | 48 25
Athenas 6 14 | 8 23 | 9 19 | 13 5 | 14 30 | 15 15 18 28 | 16 4 | 21 5 | 35 16 | 36 22 | 39 21 | 43 9 | 62 16 19 | 66 15 | 67 3 | 79 7 | 85 16 | 110 3 | 141 13
Athenasque 85 10
Athenienſem 60 17 | 79 9
Athenienſes 3 6 | 7 4 | 8 2 13 22 | 9 5 30 | 11 22 | 12 3 | 14 18 24 26 | 15 20 | 16 10 | 20 20 | 28 7 18 | 29 8 | 30 2 21 | 33 20 | 41 14 | 46 14 | 47 12 | 62 8 10 17 | 63 6 | 64 5 | 65 7 16 | 91 24 | 92 10 | 111 1
Athenienſibus 4 19 | 6 22 7 17 | 16 16 | 26 12 | 28 9 | 38 18 | 39 10 | 47 2 | 49 9 | 59 14 | 61 10 | 62 6 | 65 6 | 80 19 | 141 17
Athenienſis 55 17
Athenienſium 2 2 | 4 4 | 5 4 | 12 18 | 14 20 | 15 4 | 17 5 | 20 14 23 | 26 4 | 27 8 | 28 5 | 30 6 11 | 34 14 | 35 17 | 36 3 | 38 14 19 | 39 6 | 40 3 | 45 11 | 59 4 | 62 4 | 63 14 | 65 3 | 67 8 | 80 8 | 109 6 | 110 13 | 143 6 12
Athenis 4 8 | 21 11 | 33 23 | 40 5 | 41 13 | 52 6 | 62 27 | 63 4 | 66 30 | 86 11 | 87 2 | 109 13 | 142 2 19 | 143 3 | 149 16
Athletæ 61 11
Athletarum 77 6
atque 1 8 | 2 10 14 | 4 16 | *& alibi plur.*
atque, *quam* 14 25
attendiſſet 35 25
Attica, *n. p.* 19 4 | 35 15 | 43 18
Atticam 7 2
Attice, *n. p. hom* 1 1
Attici 139 19 | 143 22 | 145 7 | 147 27 | 148 1 | 149 18 | 153 1 | 155 15
Attici, *adject.* 80 17
Atticis 44 10 | 65 8
Attico 147 8 | 150 6 | 154 11 22
Atticorum 43 15 | 80 10
Atticum 147 21 | 152 26 | 155 18
Atticus 134 29 | 140 1 | 145 20 | 146 6 20 | 148 6
attigerat 54 2
attigero 84 13
attigit 44 6 | 154 4
attingere 101 13 | 115 17
attulerant 95 10
attulerit 58 7
attuliſſe 25 12
attuliſſet 79 3
attulit 112 5
avare 31 24
avaritiam 32 8 | 132 5
avarus 117 10
aucta *eſt* 52 4
auctæ 43 23
aucto 93 23
Auctorem, *conſiliar.* 142 10
auctus 108 18
audaciſſimos 56 13
audacius 83 11
audax 30 4
auderent 13 10 | 40 15 | 85 11
auderet 72 10 | 106 14
auderi 7 15
audiendi, *particip* 51 11
audiendi, *gerund.* 55 10 | 77 18
audiens, *obſequens* 68 14 92 2

audi-

udiente 109 7
udientes *obsequentes* 29 11 | 59 6
udierim 153 2
udierit 114 11
udierunt 14 30
udire 99 22
udiret 114 17
udiri 24 22
udiſſet 15 10 | 46 16
udit 71 4
udita 13 22 | 17 3
uditum 104 25 | 141 5
udiverimus 19 10
udivit 16 7 | 24 23 | 35 6 | 53 6 | 70 6 | 71 14 | 83 21
verterunt 35 17
ugere 149 11
ugeri 49 5 | 64 11 | 108 10
ugetur 146 14
Auli, *n. p.* 152 13
Aulicorum 70 17
Aulum 148 19
vocas 79 24
urea 130 15
uream 102 21
Aurelium, *n. p.* 130 12
ures 6 13 | 86 19
ureis 37 9 | 69 1 | 88 19
ureum 22 8
auri 78 23
uribus 112 23
uro 132 8
uſi 5 3 | 13 2 | 93 24
uſus 61 8 | 82 22 | 83 8 | 111 2 | 129 1 | 134 10
ut 1 4 | 2 13 | 30 14 | *& alibi plur.*
utem 4 26 | 6 18 | 7 8 | *& alibi plur.*
utem, *ſed* 55 4 66 28 | *& alibi plur.*
utem, *vero* 97 15
Autochthones 114 22
Autophradatem *n. p. hominis* 72 11
Autophradates *n. p.* 68 7 | 72 19 | 73 13 18
autorem 18 19
autores 87 11
autoritas 10 11 | 66 5
autoritate 8 2 | 27 6 | 33 19 | 48 7 | 52 12 17 | 63 7
autoritatem 32 4 | 49 6
autoritati 66 11
avunculi 157 5
avunculo 150 12
avunculum 143 15
avus 66 25
auxerat 50 10
auxerim 156 19
auxilia 120 17
auxilio 6 23 | 7 8 17 | 22 12 | 44 10 | 64 10 | 81 5 | 111 7 | 148 14
auxilium 7 5 | 148 8
auxit 64 1 | 141 25

B.

BAbylone 98 1 | 117 3
Bagoam, *n. p.* 40 11
Balbum, *n. p.* 156 11
barbaque 68 28
barbari 41 1 | 95 14
barbaris 15 24 | 45 14
barbariſque 111 8
barbaro 48 19
barbarorum 4 11 | 14 22 | 20 15 | 22 16 | 27 12 | 38 10 | 48 5 | 67 11 | 72 21
barbaros 9 6 | 12 15 | 20 24 | 22 9 | 49 7 | 92 18 | 93 5 | 99 23
barbarus 13 22 | 14 4 | 90 25
beatiſſimi 95 6
bella 62 3 | 64 7 | 99 4 | 135 7 | 139 13
bellandi 121 6 | 123 15
bellare 14 7 | 17 18 | 83 4 | 123 11
bellatum 47 4
ballavit 113 2 | 117 6
belli 11 22 | 25 13 | 30 6 | 37 22 | *& alibi*
bellica 91 26
bellicoſas 132 20
bellicoſiſſimas 122 4
bellicoſum 113 8
bellis 135 4
bello 9 7 | 11 15 16 | 14 16 | *& alibi plur.*
bellorum 139 14
bellum 5 7 | 11 24 | 13 19 | 16 9 | *& alibi plur.*
bellumque 68 22
bene 3 5 | 27 15 | 28 25 | 34 27 | 45 4 | 54 24 | 102 12 | 108 15 | 127 3 | 150 11
beneficia 143 30
beneficiis 74 19
beneficio 142 6
benevolentia 54 3 | 114 3 7
benevolentiam 37 10 | 70 16 | 143 18 | 155 20
benignitatis 112 21
beſtiam 69 5
biduo 130 2
biduum 156 27
bini 130 25
bis 15 24 | 44 1
Bithyni, *n. p.* 133 23
Bithyniam 134 8
blandus 33 2
Bæbio, *n. p.* 135 23
Bœotii 41 17 | 47 12 | 83 16 | 92 10
Bœotiis 61 3
Bœotiorum 82 21
Bœotios 83 21 | 91 24
bona 17 19 | 33 10 | 37 16 | 43 11 | 44 14 | 50 7 | 55 5 | 77 12 | 131 6 | 149 17
bonam 92 5
bonarum 95 14
boni 43 25 | 150 21
bonis 157 3
bonis, *facultatibus* 35 6
bonitas 146 14
bonitate 107 | 156 2
bonitatem 114 23
bonitatis 147 27
bono 14 17 | 43 1 | 93 19
bonos 15 23
bonum 17 25 | 150 1
bonus 60 6 | 108 1 | 150 8
Borea 4 25
Bornos, *n. p.* 38 8
brevi, *adject.* 4 11 | 11 12 | 97 5
brevi, *adverb* 13 20
brevibus 58 9
brevior 103 24
brevitate 79 16
breviter 154 9
Bruti, *n. p.* 145 20 | 147 22 | 148 18 26 | 153 20
Bruto 145 14 | 146 7 | 147 2 | 152 19
Brutos 145 13
Brutus 145 23 | 146 4
Byzantii, *n. p.* 22 22
Byzantio 22 18
Byzantios 64 4

Byzan

Byzantium 36 19
Byziam, *n. p.* 38 8

C.

CAdmæa, *n. p.* 85 3
Cadmææ 87 11
Cadmæam 84 3
cadit 71 5 | 104 4
Caduceo 133 15
Caduſios, *n. p.* 68 3
Cæcilii, *n. p.* 157 5
Cæcilium 143 15
Cæcilius 143 19
cæde 56 25 | 83 14
cædem 44 21
cæderentur 71 20
cædes 83 32
Cæſar *n. p.* 155 1 15
Cæſare 145 12
Cæſarem 154 20 | 155 22
Cæſari 145 8 | 149 6
Cæſaris 145 17 | 149 7
Cæſarianum 144 27
cætera 95 13 | 113 19 | 132 24
cæteræ 63 11 | 87 16
cæteram 22 25
cæteri 28 4 | 40 2 | 62 1 | *& alibi*
cæteris 47 16 | 48 4 14 | *& alibi*
cætero 69 1
cæterorum 6 11
cæteros 20 8 | 75 14 | 117 1 | 123 2 | 132 19 | 148 19 | 154 6 18
cæterum 103 25
Caii, *n. p.* 141 2 | 148 18
Caio 119 9 | 137 8 | 145 20
Caium 127 4 6 | 130 12
Caius 127 8 | 141 2
calamitas 93 8
calamitate 73 14
calamitatem 46 14 | 114 10 | 119 12 | 147 10
calamitati 71 25 | 86 18
calcès 101 14
calefieri 101 10
Calidium, *n. p.* 149 20
Calliæ, *n. p.* 26 19
Callias, *n. p* 26 14
Callicrate, *n. p.* 55 30
Callicratem 53 31
Callicrates 55 16 25
callida 23 11
callidam 148 23
callide 73 12
callidiſſime 11 12 | 35 2
callidiſſimo 128 9
callidiſſimus 132 4
calliditate 97 3 | 118 15
callidum 101 9 | 105 1
callidus 55 18 | 74 7
Calliphrone, *n. p.* 76 15
Calliſtratus, *n. p.* 80 8
Camiſſare, *n. p.* 67 16
Camiſſares 67 18 | 68 5
campeſtribus 101 17
campo 91 17 | 129 10
campum 7 3
canibus 86 12
Canium, *n. p.* 147 27 | 148 4
Cannenſem, *n. p.* 129 9
cantare 76 11 14
cantaſſe 1 5
capere 38 1 | 39 15 | 66 16 | 105 22
caperentur 103 1
capeſſendæ, *adminiſtrandæ* 11 14
capi 101 5 | 144 11
capiebat 23 19 | 39 20 | 156 7
capiendum 103 22
capillo 68 28
capit 48 24 | 70 6 | 72 2 | 74 14 | 104 16 27 | 132 6
capite 69 3
capitis, *ſupplicium capit* 9 24 | 23 7 21 | 35 6 | 60 11 | 62 18 | 83 9 | 100 24 | 109 1 19
Capitolio, *n. p.* 155 14
capitulatam 139 12
Cappadocia *n. p.* 98 9
Cappadociæ, 69 20
Cappadociam 68 1 | 70 30 | 72 12 | 107 11
Cappadocum 72 23
captam 60 2 | 69 5
captæ 36 15
capti, *decepti* 5 2
Captianorum, *n. p.* 73 3
captis 27 12 | 100 12
captivi 130 16
captivos 130 18
captos 36 20
captus 17 8 | 78 8 | 106 35 | 118 8
captus *eſt* 74 7 | 75 11
captus, *illectus* 142 18
Capuam 128 6
caput 41 2 | 84 7 | 101 12
Cardaces *n. patronym* 72 23
Care, *n. patronym* 67 16
cerebat 4 18 | 23 26 | 85 14
careret 108 6
Cares, *n. p. populi* 4 26
Caria, *n. p. reg.* 90 26
Cariam 91 13
carior 141 4 | 144 25 | 152 22
cariſſimum 148 6
cariſſimus 141 18 | 142 16
carius 152 12
carmina 76 14
Carthagine, *n. p.* 124 10 | 130 24
Carthaginem 120 10 16 | 125 1 | 131 2
Carthaginienſes 51 4 | 119 8 | 130 9 12 21
Carthaginienſibus 67 11
Carthaginienſium 113 5 | 119 3 | 122 1
Carthaginis 120 28
Carthago 120 13
caruit 78 5 | 88 4
caſam 40 15
caſibus 146 14
Caſſander, *n. p.* 107 8 | 109 18
Caſſandri 109 5
Caſſandro 109 17
Caſſii, *n. p.* 148 18
Caſſium 145 13
Caſſius 146 4
caſtella 38 8 | 74 13 15
caſtellis 4 12 | 69 21
caſtello 101 16 | 134 14
caſtellum 43 14 | 101 6
caſtra 7 12 | 8 3 15 | 39 3 | 68 9 | 71 10 | 72 2 | 73 10 | 75 8 | 101 20 | 104 21 | 106 28 | 124 12 | 128 6 | 129 10 | 133 33 | 137 4 | 145 6
caſtris 45 13 | 79 26 | 104 3 | 135 8 | 145 10
caſtrorum 104 6 20
caſtrum 39 20
caſu 9 14 | 83 16 | 105 22 | 134 3
caſum 37 13
caſus 70 22 | 114 24

Cataoniam, *n. p.* 69 19
Catervis 61 5
Cato, *n. p.* 136 1 | 138 11
Catonis 139 19 | 152 13
Catulli, *n. p.* 149 21
Catulus, *n. p.* 120 4 9
cavendum 36 1
cavit 149 3
cauſa 9 30 | 33 3 | 70 4 | 121 6
cauſa 9 24 | 24 12 | 30 10 | 37 4 | 43 22 | 50 13 53 5 | 79 4 | 82 6 | 138 16 | 146 5 | 147 14
cauſæ 24 25
cauſam 6 22 | 8 21 | 14 22 | 15 7 | 23 8 | 26 3 | 30 6 | 34 26 | 38 2 | 53 21 | 60 11 | 66 31 | 68 14 16 | 73 8 | 78 20 | 82 11 | 109 1 14 23 | 133 21
cauſas 46 3
ceciderat, *evenerat* 5 1
ceciderunt 74 6
cecidiſſent 73 8 | 92 26
cecidiſſet 68 5
cecidiſti 106 5
cecidit 23 6 | 86 10
cecidit, *periit* 22 5 | 44 9 | 88 16 | 116 6 | 137 5
cecinit 152 32
cedens 20 4
cedentes 44 4
cedenti, *exeunti* 146 8
cedere 61 6
cederet 62 13
celandum 149 10
celans 70 31 | 71 6 | 77 17
celari 35 24
celaris 124 20
celat 104 4
celatum 49 10
celeberrimo 57 7
celebrante 115 15
celebratum eſt 59 11 | 61 9
celebritate, *cœtu* 2 14
celeri 7 8 | 56 26
celeria 156 5
celeritas 93 14
celeritate 70 15 | 90 9 | 92 8 | 97 3
celeritatem 104 11 | 105 2
celeriter 6 24 | 11 8 20 | 27 1 | 55 8 | 71 28 | 95 8 | 104 9 | 134 21 | 140 8
celerius 72 5
celerius 28 7 | 87 20
cenſebat 44 4
cenſor 38 11
cenſura 136 4
Centenium, *n. p.* 127 6
centies 143 21 | 151 16
centum 8 11 | 11 19 | 45 8 | 53 24 | 66 20 | 86 5 | 120 20 | 146 8
ceperant 145 6
ceperat 22 23 | 75 11
ceperat, *conciliarat* 154 18
ceperit 78 5
ceperunt 7 1 | 118 1
cepiſſent 93 17 | 133 10
cepiſſet 22 18 | 153 22
cepit 22 6 | 27 10 | 46 9 | 64 5 | 65 24 | 80 3 | 107 13 | 113 7
cepit, *conciliavit* 39 18
cera 96 11
Cerauno, *n. p.* 118 9
ceremonia 16 14
cernens 39 15
cerneretur 112 24
certam 62 17
certamen 14 28
certe 120 2
certiorem 14 7 | 17 21 | 40 4 | 75 22 | 155 18
certius 21 6
certos 40 3 | 56 8 | 104 16
certum, *fidum* 22 27
ceſſerat *exierat* 146 15
ceſſerunt 67 14
ceſſiſſet 28 8
ceſſit 66 11 | 119 4 | 120 9
Cethego, *n. p.* 135 3
Chabriæ, *n. p.* 62 17 | 67 8
Chabriam 79 9
Chabrias 61 9 | 62 3 12 16 26 | 63 5 6
Chalcidem, *n. p.* 66 21
Chalcioecus, *n. p.* 25 7
Chaonas, *n. patronſi* 65 4
Chares, *n. p.* 63 2 3 | 65 18 | 66 6
Charetem 108 19
chariſſimus 42 7
charitate 35 22 | 37 13 | 78 25
Charonis, *n. p.* 86 15
charus 66 30
Cherſoneſi, *n. p.* 4 26 | 10 9
Cherſoneſo 4 22
Cherſoneſum 3 7 | 4 3 10 | 6 14
Chiliarchum 47 21
Chium, *n. p.* 63 6
chordarum 76 11
Cibaria 104 2
cibi 156 18
cibo 101 11 | 156 27
Cicero, *n. p.* 141 2 | 143 22 | 144 3 | 152 22 30
Cicerone 144 19 | 152 20
Ciceronem 145 10 | 147 30
Ciceroni 143 8 22
Ciceronis 147 1 21 | 154 10
Ciceronum 152 13
Cilicæ, *n. p.* 68 1 | 72 13
Ciliciam 45 13 | 69 20 28
Cilicum 73 2
Cimon, *n. p.* 26 3 | 27 1
Cimone 16 15
Cimoni 2 2
Cinnanis, *adject.* 141 12
Cinnano, *adject.* 141 9
circa 40 15 | 92 24 | 105 14
circitur 7 4 | 41 6 | 57 8 | 73 2 | 130 3 | 138 14 | 143 21 | 145 1
circulum, *cœtum* 78 1
circundatus 14 19 | 69 2
circumdediſſent 134 17
circumfuderunt 96 1
circumfuſus 63 12
circumirent 104 14
circumiret 134 19
circumiretur 13 1 | 72 15
circumſederetur 101 7
circumvehens 65 1
circumveniri 71 10
circumventum 127 5
circumventus 101 5
citari, *vocari* 2 8
citharizare 76 11
citeriorem 138 4
Citio, *n. p.* 28 16
civem 11 1 | 143 5

cives 2 3 | 7 1 | 32 1 | 43 9 | 44 4 | 64 11 | 79 23 | 80 12 | 81 8
civibus 6 10 | 7 13 | 27 18 | 44 4 | 46 18 | 47 11 | 48 29 | 87 14 | 113 13
civile 144 27
civilem 84 2
civilibus 144 7 | 148 12
civilis 27 3
civis 55 17 | 60 6 | 150 9 | 154 21
civitatem 7 17 | 21 2 | 30 20 | 36 22 | 80 12 | 109 7 | 139 9 | 143 12 | 145 13
civitate 10 9 | 16 2 | 28 3 | 30 12 | 32 19 | 34 4 10 | 37 3 | 41 13 | 44 16
civitatem 11 17 | 84 9 | 85 20 | 125 4 | 141 9 | 142 14
civitates 10 11 | 28 14 | 30 9 | 49 8 | 83 18
civitati 35 12 | 48 3
civitatibus 12 11 | 48 14 | 62 23 | 94 8 | 113 15
civitatis 16 8 | 17 15 | 43 16 | 64 3 | 65 20 | 82 7 | 96 11 | 144 13 | 144 18
civitatum 8 20 | 22 12
civium 9 19 | 10 1 | 15 30 | 28 8 | 34 18 | 35 3 | 45 3 | 60 11 | 62 21 | 78 8 | 81 7 | 83 32 | 108 13 | 125 6 | 141 11
clam 19 4 | 22 24 | 39 26 | 40 13 | 49 8 | 68 19 | 71 1 | 99 3 | 131 4
clandſtinis 124 3
clari 111 1
clariſſimæ 43 16
clariſſimi 178
claritate 99 16
clarius 140 10
claro 24 6
clarorum 153 18 | 154 4
claſſe 4 2 | 6 24 | 20 18 | 22 14 | 27 12 | 37 14 | 38 22 24 | 49 2 | 63 6 | 119 8 | 133 2
claſſem 6 19 | 9 5 26 | 13 6 | 23 8 | 27 10 | 38 15 | 45 12 | 48 15 | 22 | 54 4 | 65 2 | 65 10 | 90 7
claſſem 131 23
claſſes 21 1
claſſi 54 22 | 62 13 | 65 1
claſſiarii 13 10
claſſiariis 9 16 | 12 19
claſſiarios 133 6
claſſis 9 17 | 11 19 26 | 12 16 | 14 15 | 15 25 | 30 8 | 31 23 | 33 22 | 46 3 | 63 14 | 133 12
Claſtidio, *n. p.* 126 7
clavam 69 4
claudendum 25 11
Claudii, *n. p.* 137 4 | 154 1
Claudio 131 1 | 134 29 | 137 2 | 155 2
Claudium 129 5
claudus 94 18
clauſi 81 11 | 120 22
clauſiſſet 73 12
clauſit 9 10 | 83 6
clauſus 128 8
clemens 77 15
clementia 36 20
clementiæ 112 23
clementiam 40 10
Cleon, *n. p.* 31 20
Clypeis 58 9
Cnæi, *n. p.* 135 6
Cnæio 135 2 | 157 1
Cnæium 128 2
Cnidum, *n. p.* 48 23 | 49 7
coacti 37 17
coacti *ſunt* 71 26
coactos 35 8
coacturum 38 20
coacturus 17 6 | 66 21
coactus *eſt* 66 27 | 150 16
coarguit 81 2
coacta 104 2
coagit 9 8 | 27 16 | 52 1 | 82 19 | 103 9 | 113 6
cœlo 86 12
cœlum 55 12
cœna 28 26
cœnarent 134 5
cœnatum 151 10
cœperat 37 5
cœperunt 35 18 | 53 19
cœpiſſem 124 13
cœpiſſet 115 9
cœpit 17 20 | 22 17 24 | 27 | 30 20 | 49 9 | 52 15 | 55 7 | 63 13 | 68 11 | 73 30 | 77 5 | 84 3 | 119 2 | 137 1 | 146 4 | 156 28
cœpta 81 12 | 133 29
cœpti 62 16
coercere 115 4
cogebat 101 13 | 103 10
cogebatur 99 7
cogerentur 13 21
cogeret 93 4 | 156 24
cogeretur 13 19
cogitabat 98 13
cogitans 56 10
cogitanti 73 21
cogitare 72 11
cogitarant 93 25
cogitas 47 25
cogitaſſet 72 10
cogitata 23 11
cogitatione 39 22
cogitatum, *particip.* 72 4
cogitatum, *ſubſt.* 72 5
cognatione 2 17
cognita 9 24 | 23 5 | 71 8 | 97 11 | 106 21 | 114 6
cognitam 153 14
cognitis 25 1 | 48 7 | 70 26
cognito 66 7 | 130 22
cognitum 3 6 | 11 23 | 19 8 | 150 7 | 151 6
cogniturum 55 23
cognitus 83 11
cognomine 19 10 | 108 1
cognorat 147 28
cognoſcat 103 18
cognoſcere 105 24 | 153 19
cognoſcerent 35 21 | 99 19
cognoſci 147 12 | 152 1
cognoſcit 70 2
cognoſcitur 70 4
cognoſſent 32 12
cognovit 22 23 | 24 13
cognovit, *accepit.* 120 11
cogunt 56 1
cohortatione 133 12
coierat, *inierat.* 47 6
coierunt 86 4
coiturum 146 2
colebat 114 23
collabatur 16 14 | 155 17
colit 24 3
colabefactus 20 2
coliata 21 4

colla-

collatis, *comparatis* 135 12
collatum *est* 92 24
collaudat 23 3
collaudato 143 2
collaudatus *est* 89 2
colle 150 12
collecta 38 9
collega 126 9
collegæ 8 2 | 33 21 | 37 23 | 82 9 15
collegam 136 4
collegas 15 7 16 | 81 17
collegis 36 16 | 82 1
collegit 130 6
colligant 56 17
colligi 133 4
collocarentur, *nuberentur* 21 10
collocari, *nubere* 78 9
collocata 133 26
collocavit 4 13
collocavit, *nupsit.* 155 1
collocuturum 146 1
colloquatur 23 1
colloquendi 74 25 29
colloqui 18 2 | 47 23 24 | 51 20 | 105 23
colloquio 74 31 | 75 5
colloquitur 36 6
colloquium 74 18 25 | 129 16
Colonas 23 17
coloniam 27 8 | 46 9
colonos 3 7 | 113 13
coluerit 148 26
come 50 7
comes 62 23
comitante 107 10
comitantibus 157 3
comitas 10 10 | 152 5
comites 95 4
comitia 143 7
comitibus 93 22
comitio 92 3
commeabant 103 26
commeatibus 109 7
commeatu 9 10
commemorantem 33 14
commemorare 156 14
commemorem 153 1
commemoravi 54 16
commemorari 1 5
commemorasset 124 8
commendasse 98 4
commendat 50 9
commendatio 32 22
comminus 63 18
commiseratus 92 28
commiserunt, *fecerunt* 8 5
commisisset 20 6
commissa 77 17
commisit, *dedit* 8 12 | 99 24
committere, *inire* 133 22
committeret 9 2 | 30 13
committeret, *exponet* 144 8
commoda 110 9
commode 1 5
commoditatem 146 18
commodius 18 7
commoti 71 23
commotus 40 7 | 51 23 | 72 9 | 112 12
commovere 93 23
commune 21 4 | 62 22
communem 112 3
communes 87 16
communi 15 20 | 20 18 | 21 9 | 22 15 | 35 14 | 74 20
communia 43 2 | 78 7
communis 12 16 | 142 3
communitur 85 19
communivit 4 12 | 38 8
commutatio 36 12 | 54 14
commutatum 53 12
commutavit 150 15
comparandas 90 15
comparandos 21 1
comparandum 43 19
comparare 53 6 18 | 90 7
compararetur 58 3
comparari 14 13 | 104 1
comparat 70 5 | 71 1
compararet 48 16 | 69 17
comparatum 41 5 | 114 7
comparavit 6 20 | 54 21 | 90 18 | 101 14
comparavit, *collegit* 125 5
comparet 139 17
compellaret 112 12
compellebatur 34 16
comperisset 24 26 | 39 6 | 103 20
comperisset, *resciviſſet* 124 6
comperit 25 11 | 69 9
complecti 77 9
complesset 155 26
complet 132 7 11
completa 7 19
completas 133 31
complexi 100 6
complura 74 15
complures 23 18 | 29 3 | 36 18 | 48 24 | 79 14 | 101 17 | 102 14 | 113 7 | 115 3 | 132 7 | 138 12 | 143 3 | 149 15
compluribus 28 19 | 66 14
complurium 79 13
componere, *sedare* 139 15
composito 71 24
composituros 38 25
compositurum, *sedaturum* 102 4
composuerunt, *sedarunt* 130 9
comprehenderent 24 17 | 131 5 | 134 12
comprehenderetur 25 4
comprehendi 25 2
comprehensus 88 8
comprobatum 125 2
compulisset 93 1
compulit 120 21
conantes 126 1
conarentur 20 26 | 115 4
conari 15 9 | 53 7 | 72 11 | 93 18 | 131 21
conata 56 4
conati 14 25 | 92 10
conatu 70 8
conatus, *particip.* 31 7 13 | 99 2 | 124 1
concedens 54 20
concederetur 19 4
concesserit 145 11
concesserunt 65 7
concessit, *iit* 16 3
concidere 83 15
concidissent 92 29
concidit 109 3 | 73 7
concidit, *cecidit* 126 2
conciduntur 56 26
conciliabat, *alliciebat* 132 19
conciliarat 143 22
conciliare 154 15
conciliari 18 5 | 90 23
conciliarit 154 21
concilias 79 24
conciliator 149 10

conciliavit 28 14 | 113 17
conciliavit, *sanciuit* 120 3
concilium 114 13
concinnus 79 16
concione 37 12 | 115 8
concionem, *coetum* 11 7
concisa 71 28
concitasse 122 9
concitatam 20 5
concitato 70 6
concitatus 56 3
concitavit 88 15
conclavi 56 6
concludere 79 13
conclusione *obsidione* 101 18
concupiscant 45 7
concupiscere 22 7
concupiscerent 38 4
concupiscunt 98 13
concupivit 30 23 | 49 4
concurrant 133 7
concurrentes 74 4
concurrerant 56 27
concurrerunt 87 9 | 99 5
concurrissent 115 3
concurrisset 109 11
concurrit 100 5
concursu 27 13 | 43 3 | 63 12 | 100 3 | 133 23
concursus 18 11 | 69 7 | 110 7
concusserit 81 3
condiscipulatu 143 23
condiscipuli 140 10
condiscipulos 77 1
conditæ 113 13
conditionem 26 17 | 73 16 | 141 21
conditiones 129 16
conditionibus 44 12 | 101 22
conditionis 149 7
conditor 113 17
conducta, *illecta* 2 7
conductitiis 61 5
conducto 59 14
conductorum 73 3
conemini 156 20
confecerat 92 8 | 104 6
confecit, *composuit* 193 7
confeciſſe 29 9
confeciſſet 103 29
confeciſſet, *collegiſſet* 133 5
confecta 56 25
confecti, *ſcripti* 135 6
confectis 87 8 | 110 12 | 113 10
confecturum 13 19
confectus 154 10
conferebant 78 12
conferre 82 7 | 146 7
conferrent 12 7 | 99 25
conferrentur 94 8
conferret 132 3
confeſſus eſt 82 15
confeſtim 23 2 | 25 14 | 28 9 | 71 19 | 79 2 | 83 22
conficerent 40 16
conficeretur 112 6
conficeretur, *abſolveretur* 124 11
conficiendam 102 31
conficies 48 1
confidere 3 5
confinis 69 20
confirmarat 30 15
confirmare 90 21
confimaret 109 22
confirmari 6 11
confirmaſſe 74 22
confirmat 55 27
confirmavit 27 15 | 123 9
confixi 74 6
conflata *ſunt* 99 4
conflatum eſt 62 9
conflictaretur 51 18
conflictatus 88 3
conflictatus eſt 111 10
conflicturos 38 24
confligere 8 9 | 38 22 | 88 14
conflixerat 126 6
conflixit 12 19 | 14 1 | 73 6 | 103 7 | 125 8 | 130 1 | 131 24
confluereat 36 24
confoſſus 88 16
confugi 17 24
confugiſſe 24 24
confugiſſet 43 13
confugit 16 11 | 24 21 | 25 7 | 60 9 | 101 7
congererent 15 3
congrederetur 129 15
congredi 72 20
congreſſi 74 30
congreſſus 109 8 | 123 5
congreſſus eſt 91 19
congruere 31 19
coniecerant 98 4
coniecissent 92 13
conjecit 16 14 | 74 5
conjectur, *ſubſt.* 88 16
conjectus 9 27 | 23 24 | 49 13 | 88 8 | 110 3
conjici 66 30 | 133 30 29
conjiciebat 11 12
conjugii 26 8
conjunctam 70 30
conjuncte, *amice* 147 29
conjunctim 148 8
conjunctio 155 2
conjunctiſſime 143 23
conjunctus 2 18 | 149 6
conjungi 22 24
conjurationem 34 14 | 55 26
Conon 47 7 13 20 | 48 2 11 23 26
Cononem 49 11 | 66 23
conquireret 148 15
conquirit 55 26
conquiſivit 113 12
conſcendit 69 26 | 131 4
conſciis 6 12 | 55 27 | 56 7
conſcriberent 82 17
conſcripſit 32 5
conſcripti 134 7
conſcriptus eſt 52 11
conſectando 11 21
conſectari 13 19
conſecuta 154 20
conſecuturos 133 9 | 146 18
conſecutus 29 9 | 156 2
conſedit 24 21
conſenſerat 108 14
conſenſerunt 41 12 | 70 19
conſenſione 34 2
conſenſionis 146 2
conſenſu 54 21
conſequi 33 11 | 90 19 | 131 6 | 154 22
conſequuta eſt 54 14 25
conſequuti 14 27 | 15 9
conſequutum eſt 28 10
conſequuturum 39 24
conſequutus 4 19 | 10 6 | 70 16 | 79 30 | 90 1 | 133 25
conſidereret 73 11
conſervandæ 82 6
conſervari 124 17
conſervatis 132 15
conſervare 90 24
conſervaret 105 20

conſervaſſet 17 7 | 105 9
conſervatis 144 12
conſervatum 14 11
conſervaturum 90 16
conſervatus 68 10
conſervavit 92 19
conſervit 9 18 | 126 10
conſideraret 132 3
conſilia 6 13 | 23 18 | 31 3 | 103 1
conſilii 22 3 | 32 20 | 48 11 | 67 10 14 | 93 14 | 23 | 103 22 | 106 22 | 145 16
conſiliis 18 9 | 47 9 | 52 7 | 56 11 | 102 10 | 124 6 | 131 19 | 145 22
conſiliis, *conventibus* 124 3
conſilio 6 11 | 8 6 | 12 8 | 14 3 18 | 15 20 | 24 26 | 33 19 | 35 14 | 36 19 | 43 3 | 48 21 | 50 14 | 52 14 | 55 24 | 58 6 | 66 4 | 72 2 | 75 11 | 79 31 | 85 6 | 91 14 | 97 16 | 101 5 | 105 1 | 108 14 | 120 3
conſilio, *induſtria* 133 33
conſiliorum 97 11
conſilium 6 6 | 12 7 12 | 56 4 | 66 3 | 71 16 | 78 9 | 93 19 | 99 21 | 104 16 25 | 106 14 | 114 6 | 132 7 | 156 20 29
conſimili 10 2
conſiſtebat 73 5
coſiſterent 59 8
conſobrina 141 7
conſolari 105 23
conſpectu 63 1 | 112 14
conſpectum 47 25 | 74 18
conſpexerunt 133 31
conſpexit 88 14
conſpicatur 104 24
conſpiceret 75 9
conſpici 150 28
conſpiciens 70 7
conſpiciebatur 9 13
conſtabat 150 13 | 152 1
conſtantes 30 22
conſtantia 42 10 | 156 21
conſtarent, *fierent* 15 4
conſtat 32 15 | 118 15
conſtituendæ 149 11
conſtituerat 104 5 | 114 22
conſtituere, *judicare* 106 13
conſtituerent 13 6
conſtitueret 21 3
conſtituerétur 145 18
conſtituerunt 65 7
conſtituimus 79 13
conſtituiſſent 114 19
conſtituiſſet 38 15 | 40 5 | 49 7
conſtituit 4 16 | 18 12 | 27 8 | 62 6 | 68 14 | 70 28
conſtituta *eſt* 62 6
conſtituta, *conſtructa* 155 14
conſtituta 4 22 | 30 16 | 83 5
conſtituta *inſtructa* 133 13
conſtituta *eſt* 61 11
conſtitutam 31 3
conſtitutis 9 11
conſtitutum 150 14
conſtitutus *eſt* 14 19
conſueſſet 72 11 | 88 7 | 90 23
conſuetudine 10 3 | 104 20 | 141 3 | 149 17 | 151 15
conſuetudinem 34 18 | 42 4 | 59 7 | 70 22 | 77 3 | 134 18
conſuetudinis 76 3
conſueverant 31 6 | 68 29 | 86 1
conſueverat 35 11 | 41 4 | 73 28 | 134 26
conſueverit 48 4
conſueverunt 45 10
Conſul 128 3 | 138 6
conſulam 156 16
Conſularem 134 4
Conſulares 128 1
conſulas 83 27
Conſulatum 138 3
Conſulatu 136 4 | 138 6 | 152 25 | 154 10
Conſule 119 9 | 126 7
Conſulem 127 5 | 128 1 | 129 4 5
conſulentibus 3 12
conſulere 83 26
conſulerent 3 9 | 30 24
conſuleret 16 17
Conſules 127 8 | 136 12 24
Conſuli 137 6
Conſulibus 131 19 | 134 28 | 135 1 | 137 3 | 145 12 | 146 5 | 157 2
Conſulum 144 17
conſultum 12 4 | 101 25
conſultus 139 3
conſuluerat 108 19
conſumebat 77 10
conſumpſerant 64 6
conſumpſiſſet 156 7
conſumptus *eſt* 117 5
contectum 41 4
contemnebat 94 20
contemnenda 77 3
contemnentibus 43 18
contemni 43 21
contempſerunt 95 14 | 156 4
contemptus 43 16
contenderat 66 12 | 71 9
contendere 28 12 | 77 9 | 149 22
contenderent 7 11 | 48 19 | 82 11
contenderet 103 30
contendiſſe 100 7
contendit 15 12 | 19 7 | 89 14
contentio 7 10
contentione 65 5
contentionem 34 16 | 89 3
contenti 66 29
contentus 39 21 | 45 10 | 94 10 | 121 2 | 144 18 | 154 15
contexit 68 29
contextam 152 27
contigit 42 12 | 65 12 | 111 5
continens 77 15
continentemque 12 18
continentiæ 150 23
continentis 150 24
continenti, *terra* 9 13
contineretur 30 14
contineri 74 20
continet 139 8
contractæ 99 13
contraheret 104 15
contrahi 104 9
contrahunt 48 22
contra, *prep.* 2 12 | 39 1 | 49 14 | 60 16 | 80 3 7 | 90 17 | 99 23 |

343 1
contra 14 1 | 36 3 | 38 18 | 90 7 | 94 13
contrahebatur 69 13
contrahere 72 14
contraria 78 23
contrario, *adject.* 58 9 | 119 5 | 147 3
contrario 97 9
contraxerat 72 15 | 99 29
contraxiſſe 104 25
contraxit 102 13
contraxit, *comparav.* 130 7
contulerant 85 16
contulerat 23 18
contulerunt 40 15
contuli 106 8
contuliſſent 145 19
contuliſſet 142 14
contulit 36 2 | 38 7 | 46 18 | 66 21 | 94 9 | 141 13
contumacius 27 17
contumelia 11 4
contumeliæ 81 14
convenerant 24 15
convenerunt 67 1 | 129 16
conveniat 1 7
conveniendi 23 16 | 39 25 | 56 14
convenire 34 5 | 93 3 | 103 1 | 106 2
conveniret 90 14
conveniretur 74 26 | 103 11
conveniſſent 81 1
convenit 55 26 | 70 15 | 77 20 | 129 16 | 134 29
conveniunt 55 29 | 104 7
conventu 56 5 | 81 2
conventum 80 6
converſa 147 19
converteret 34 9
convertiſſe 145 14
convertit 72 4 | 90 29
convictu 145 16
convivæ 141 11
convivio 87 4
convivium 2 13 15
convocat 133 7
coortus eſt 83 7
copiæ 46 11 | 59 6 | 88 18 | 91 18 | 99 19
copiarum 8 9 | 14 5 | 67 14 | 101 2
copias 5 8 | 7 2 | 82 9 | 99 9 | 27 7 12 | 59 11 | 71 4 | 72 14 | 73 4 | 74 12 | 86 14 | 98 14 | 28 | 91 8 20 | 92 7 | 99 12 | 102 13 | 103 9 | 104 9 15 25 | 113 5 | 126 4
copiis 4 11 | 6 1 | 7 15 | 11 25 | 38 22 | 48 21 | 53 22 | 54 5 | 62 14 | 66 7 | 72 20 | 73 10 | 86 2 | 90 9
copioſa 103 27
copioſæ 104 27
copula, *ſocietas* 144 5
copulam 69 4
coquebatur 28 26
coram, *prep.* 78 21 | 81 1
Corcyram, *n. p.* 16 8 | 65 2
Corcyræo 11 15
Corcyæos *n. patron.* 11 20
Corinthii 112 20
Corinthiis, *n. p.* 111 12 | 112 16
Corinthium 92 25
Corintho 113 12
Corinthum 52 19 | 53 16 | 59 4 | 92 25 | 93 2 | 112 19
Cornelii *n. p.* 154 1
Cornelio 126 6 | 131 9 | 135 3
Cornelium 156 11
cornibus 128 10
cornu 87 20 | 131 25
corona 45 1
corona 45 10 | 130 14
coronas 95 12
Coroneam 92 11
coronis 37 9 | 88 19
corpere 73 27 | 60 3 | 83 19 | 94 18 | 100 8 | 106 11
corporis 41 16 17 | 50 8 | 68 27 | 73 27 | 77 11 | 101 11 | 102 15 | 116 11
corpus 25 15 | 59 2
corripere 98 44
corrumpas 79 1
corrumpendum 78 17
corrumpere 31 6 13
corrumpi 31 11
corruptis 144 13
corruptum 38 1 | 124 8
corruptura 31 9
corruptus 9 21
corruptus eſt 9 4
Coti, *n. p.* 60 18
Cotta, *n. p.* 143 18
Cotyn, *n. p.* 64 7
craſſinum 87 5
Cratero, *n. p.* 100 12
Craterum 100 16
Craterus 98 6 | 99 15 | 100 4
creabantur 130 25
creati 7 8 | 44 13
crebri 5 14
crebris 4 13
credendum 47 18 | 73 24 | 154 8
credens 13 22 | 103 2
credere 132 9
crederetur 5 14
crediderunt 34 24
credidit, *mutuum dedit* 147 11
credimus 154 4
credit 104 24
crediturus 91 10
credo 17 14
creſcere 36 4 | 141 25
Cretam, *n. p.* 132 2
Cretenſibus 132 15
Cretenſium 132 5
creverat 38 11
creverit 147 30
creviſſet 156 1
crevit 138 18
Crimeſſum, *n. p.* 113 5
crimen 24 5 | 66 17
crimine 9 29 | 16 6 | 31 13 | 34 16 20 | 82 10 | 109 4
crimini 82 15
criminibus 81 19
criminum 144 24
Critias, *n. p.* 40 2 | 44 8
crudelis 117 11
crudelior 52 15
crudeliſſime 102 4
crudeliſſimum 51 2
crudelitas 50 12
crudelitate 30 17 | 35 3
crudelitatis 44 13 | 112 23
crudeliter 23 16 | 31 24 | 51 15
cruentaret 84 1
cubantem 56 16

cubitum 156 12
cui 5 14 | 10 10 | 17 11 | & *alibi*
cuique 78 14 | 149 1 | 154 14
cuiquam 154 21
cuivis 23 25 | 56 19 | 60 4 | 115 12
cujus 2 13 | 3 7 | 5 15 | & *alibi plur*
cujuſdam 25 4
cujuſque 95 8
cujuſquam 117 15
cujuſvis 94 14
culleos 104 1
culpa 58 5
culpæ 37 2 | 37 27
cultu 69 2 | 151 14
cultus 150 20
cultus 41 20
cum, *præpoſitio* 3 11 | 4 2 22 | 6 1 | & *alibi plur.*
cum, *adverb dum* 71 28 | 106 28 | 141 11 | & *alibi*
cum, & relat. ad *tum* 10 9 | 11 21 | 23 18 | 27 3 | 38 11 | 56 13 | 60 6 | 69 10 | 84 15 | 89 1 | 99 15 | 103 12
cum, *poſtquam* 142 14 17 | 147 6 | 148 2 | & *alibi*
cum, *quoniam* 51 17 | 48 25 | 144 23 | 146 13 | & *alibi*
cum, *quamvis* 144 21 | 149 11 | 150 9 | 151 1 13 | 153 3 | 156 23
cuncta 17 24 | 48 25
cunctas 123 4
cuncti 70 18
cuperent 57 6 | 105 23
cuperet 75 4 | 88 5 | 142 24 | 155 24
cupide 20 7
cupidior 99 8
cupidiſſimus 132 15
cupiditate 7 20 | 51 11 | 102 2 | 113 3 | 119 11 | 123 15 | 149 12
cupiditatem 10 3 | 154 3
cupiditatibus 53 9
cupidus 26 14 | 117 10
cupiebant 146 20
cupiebat 8 9 | 25 5 | 39 24 | 71 8 | 132 22
cupiens 18 5
cupit 22 24
cupivit 129 14
cur 20 6 | 106 5 | 148 11
cura 48 18 | 55 10 | 97 3 | 132 12 | 152 9
curæ 150 7 | 155 18
curam 156 13
curant 104 23
curatre 155 16
curarunt 107 12
curat 48 28
curatione 156 6
curavit 44 19 | 55 2 | 59 2 | 112 4
currendo 77 8
curſorem 7 6
curſum 4 9
cuſtodem 28 20
cuſtodos 5 9 16 | 53 13 | 56 20 | 73 29
cuſtodum 105 18
cuſtodia 5 14
cuſtodia 26 4 | 27 1 | 118 8
cuſtodiæ 106 1
cuſtodiam 105 17 | 110 3
cuſtodibus 35 4 | 56 7 106 29
cuſtodiunt 132 12
cuſtos 70 19 | 102 15
Cyclades 5 4
Cymen, *n. p.* 37 24 | 38 1
Cypri, *n. p.* 62 6 | 63 1
Cypriis 48 14
Cypriorum 27 9
Cyprum 22 15 | 28 14
Cyrenæorum 131 10
Cyrenas 95 18
Cyrum, *n p.* 39 26 | 47 19
Cyrus 116 4
Cyziceno 78 16
Cyzicum 64 9

D.

DAbant 82 15 | 146 17
dabantur 108 3
dabat 23 16
damnantur 103 24
damnaſſet 37 15
damnati 110 13
damnationis 9 30
damnatos 109 19
damnatum 35 6 | 115 10
damnatur 66 19
damnaturos 23 21 | 61 17
damnatus 16 1 | 16 7 | 19 5 | 110 12
Damon, *n. p.* 67 13
dant 40 14
dantur 66 3
dare 45 6 | 49 8 | 52 1 | 66 24 | 77 5 | 90 13 | 93 1
darent 45 6
darent, *collocarent* 124 3
darentur 37 23 | 142 1
daret 21 2 | 26 16 | 28 24 | 32 2 | 48 13 | 52 18 | 55 21 | 65 13 | 78 10 | 95 17 | 102 8
daret, *impenderet* 136 2 | 143 4
daretur, *patefieret* 131 3
dari 141 10 | 146 9
Darii, *n. p.* 6 8 | 36 1
Darium 5 15
Darius 5 6 | 6 2 18 | 116 4 6
dat 56 13
data 45 2 | 87 5 | 88 13 | 96 3 | 98 8 | 110 10
data 16 15 | 90 8
data, *oblata* 119 5
datæ 146 5
datam, *oblatam* 5 16
Datame, *n. p.* 68 20 | 74 12
Datamen 68 15 | 69 12 | 70 13 | 73 18 20 | 74 14 23
Datamenque 75 4
Datames 67 16 | 68 2 16 | 69 23 | 70 5 9 16 | 71 14 22 | 72 1 13 | 74 2 | 75 1
Datami 70 20 | 73 5
dati 25 16 | 33 21
Datin, *n. p.* 6 20
datis 8 8 | 21 10
dato 43 20 | 48 16
dato, *deſignato* 124 7
datum 9 16 | 32 11 | 59 8 | 124 17 | 134 14
daturos 6 10
datus 62 7 | 86 16
de, *præpoſitio* 3 5 | 7 13 | & *alibi plur.*
de, *propter* 49 12
de, *pro* 144 16
de, *ex* 21 9 | 25 13 | 138 7

deæ 65 9
debeam 146 12
debeat 124 18
debent 79 26
debere 51 21 | 76 4 | 80 11 | 93 20 | 141 23
deberet 48 12 | 78 14 | 143 5 | 153 8 | 140 6 | 150 24
debilitarentur 71 9
debilitatæ 92 27
debilitatus 123 6
debitum 116 16
debuerit 33 15
decedens 137 19 | 142 17
decedere 112 14
decederent 120 5
Deceliam, *n. p.* 35 15
decem 6 21 | 7 3 8 19 | 8 12 | 9 1 | 20 2 8 | 27 8 | 28 6 | 30 11 | 44 13 | 53 24 | 66 23 | 72 23 | 73 1 | 80 3 | 92 26 | 103 26 | 104 2 | 137 2
decemplicem 8 13
decemviralem 31 2
decemvirali 30 16
decepti 74 1
decere 144 21
decerneret, *pugnaret* 104 29
decernit 126 8
decernitur 66 3
decesserat 147 22
decessisset 26 3 | 89 10
decessit 21 8 10 | 95 19 | 156 27
decessit, *obiit* 117 15 | 141 5 | 157 1
decessum 113 1
decidi, *victus fum.* 106 10
decidissent 100 6
decipi 35 25
declarandam 76 4
declarari 154 9
declarata 133 19
declaraverit 60 7
decora 2 11
decerta 109 22
decerti 37 21
decretum 114 5
decreturi, *pugnaturi* 133 2
decreverunt 34 22
decrevit 4 17 | 5 7 | 9 4
decurreret 101 15
dederant 85 12
dederat 5 11 | 39 19 | 98 3
dederet, *traderet* 134 10
dederetur 132 1
dederis, *promiseris* 124 14
dederunt 9 6 | 32 12
dediderunt 30 3
dedidisse 41 20
dedidit 11 6
dedisse 22 10
dedissent 95 10 | 120 3 | 131 15
dedissent, *exposuissent* 144 9
dedisset 22 29 | 74 11 | 105 17 | 118 7
dedit 6 12 | 15 6 | 17 3 | 18 5 6 | 28 26 | 50 5 | 51 21 | 52 18 | 53 8 | 56 23 | 68 26 | 70 8 | 73 28 | 79 7 | 145 3
deditque 113 20
dedit, *permisit* 119 5
dedit, *imposuit* 128 10
dediti 86 20
dedituros 4 26
deditione 9 17 | 101 22
deditos 42 2
deditus 76 16
deducere 142 24
deducere *suadere* 38 23
deducerent 53 13
deduci 17 2
deducitur 133 13
deducta 81 10
deductus 78 3 | 100 13
deductus *est* 110 3 | 133 17
deducunt 56 1
deduxeret 138 1
deduxerunt 7 3
deesse 55 7 | 67 5 | 83 28 | 121 11
detecerent 27 15 | 68 8 | 94 5
deteceret 47 5 15 | 65 16
defectione 72 8
defendendam 91 13
defendendum 67 1
defendentibus 15 8
defendere 15 22 | 17 19 | 133 8
defenderent 7 10 | 13 12
defendit 109 3 | 119 7
defensa *est* 60 10
defensione 82 12
defensum 129 11
defensurum 105 6
defensus 109 1
deferri 143 3
defertur 100 23
deformitatem 94 19
defuerit 148 16
defuit 29 3 | 96 8 | 114 4 | 143 8
dehortando 156 20
Dei 24 25 | 25 17
dejecerit 53 14
dejeciffet 63 14
dejecto, *casu* 44 19
dejicerentur 33 24
deinde 8 3 | 9 11 | 11 20 | 35 5 15 | 54 19 | 74 30 | 76 5 | 101 13 | 113 12 | 131 1 | 156 20
delata 15 12
delatas, *datas* 144 17
delatos 108 3
delatum 79 6 | 125 1
dalatus 69 28
delecta 4 2 | 127 7
delectæ 87 17
delecti 3 9 | 12 13
delectarentur 151 11
delectatus 69 10
delectatus *est* 51 14
delectibus 130 6
delectus 81 9 | 111 12
delectus *est* 21 2 | 33 21
delexerat 30 12
delegerunt 85 20
delegit 72 15
deleffent 60 2
deleta 113 15 | 120 12
deletos, *victos* 22 10
delevit 13 9
delevit *confecit* 39 9
delibera 47 24
deliberandi 106 22
deliberantibus, *consulentibus* 12 5
deliberaretur 103 5
deliberatum 3 9
delicate 33 17
deligata 128 11
deligatur 31 18
deligebatur 89 12
deligerent 20 25
delicti 39 1
Delphici 25 17
Delphis 22 8
Delphos 3 9 | 12 4 | 31 6
Delum 21 4

Demade, *n. p.* 108 13
Demænetus, *n. p.* 115 8
dementi 23 11
dementiam 87 1
demergere 54 15
Demetrio, *n. p.* 93 4
Demetrium 109 20
Demetrius 109 15 | 118 2 6
demigrarunt 5 3
demigrationis 3 8
demigravit 6 14 | 35 10 | 136 5
demoliti 25 9
demolitus *est* 113 20
Demosthene 108 18
Demosthenes 108 14
demum 115 10
denique 87 21 | 106 18 | 117 10
denunciarunt 62 18
Deo 12 11
Deorum 31 4 19 | 90 22 | 92 17 | 114 21
Deos 15 21 | 90 20
depellere 23 23 | 138 7
depelleret 22 16 | 38 24 | 111 7
depingeretur 8 25
deponit, *collocat* 132 8
depopulatus *est* 90 30
deportanda 107 12
deportandum 35 1
deportavit 138 5
depoſuerit 123 10
depoſuit 114 1
deprecandis, *defendendis* 149 13
deprimit 48 24
depugnandum 13 21
depulit 112 18
depulſus 72 14
depulſus *est* 14 6
Dercyllo 109 6
des 18 2 | 22 24
deſcenderunt 24 23
deſcendiſſet 36 23
deſcendit 20 10
deſcierat 65 17
deſciit 72 8
deſciſcere 70 28
deſciſceret 35 22
deſciverunt 120 14
deſcripſerit 154 8
deſereret 99 1
deſeruerant 100 23
deſerta 103 24
deſertas 113 11
deſerturum 105 6
deſertus 66 16 | 68 23
deſeruit 99 8 | 126 11
deſiderabat 95 12
deſideraretur 79 22
deſiderari 81 12
deſiderat 150 21
deſideraverunt 28 19
deſideret 152 26
deſiderii 143 13
deſiderium 28 10
deſierunt 14 31
deſine 79 30
deſinere 156 17
deſiſſet 65 16
deſilteret 52 6
deſpecto 43 18
deſperantibus 104 11
deſperaret 19 3
deſperari 7 14
deſperationem 106 16 | 120 18
deſperatis 71 13 | 131 14 | 146 5
deſperatos 146 10
deſpexerit 144 19
deſpexerunt 86 20
deſpondit 155 12
deſtinaverat 98 16
deſtiterit 123 11
deſtiterunt 65 6
deſtitit 83 4 | 94 3 | 138 16
deſtitutus 36 8
detecta 155 15
deterior 100 2
deterrerentur 9 17
deterritus 52 14 | 56 3 | 70 8
deteſtans 112 12
detur 39 4
detracto 24 12 | 59 1
detrahant 62 24
detrahere 115 9
detraxit 66 23 | 96 7
detrimento 128
detrimentum 138 17 | 141 15
detruſiſſet 113 1
detulerant 73 24
detulerit 154 21
detulit 64 8 | 72 8 | 125 1
detulit, *nuntiavit* 134 7
deveheretur 52 19
deveherunt 86 15
deveniſſe 86 20
deviceratque 103 12
devicilſet 4 15 | 28 16
divicit, *ſuperavit* 123 7
devicta 14 15
devicta 49 3
devictæ 46 11
devictam 27 10
devictas 85 10
devictis 47 2
deviis 99 21
devinceret 62 8
devinxerat 34 7
devinxit, *concilievit* 141 3
devocaret 29 1
devotio, *execratio* 37 18
devotionis, *execrationis* 35 8
devoverant 37 18
devoverent 35 8
deuteretur, *abuteretur* 106 3
dextra 16 15 | 69 3 | 74 11
diademate 102 21
Dianæ, *n. p.* 132 9
dicam 146 12
dicat 79 5
dicatur 18 7
dicebat 90 19 | 114 15 | 152 4
dicebatur 34 13
dicemus 76 5
dicendam 34 26
dicendi 110 11
dicendo 32 21 23 | 79 19
dicens 6 7
dicere, *ſub cauſam* 9 23 | 77 18 | 109 24 | 115 13
dicerent 25 15
dicerentur 11 3 | 99 14
diceret 66 31 | 70 13 | 79 7 | 82 13 | 83 26 | 109 1 | 115 3
dici 43 22
dicitur 20 5 | 25 9 | 31 21 | 33 8 | 118 12
dicta, *aſſignata* 98 9
dicta 139 12
Dictator 128 7
Dictatorem 129 2
dictitabat 55 14
dictitaſſent 30 6
dicto, *ſermoni* 5 2
dicto, *mandato* 29 11 | 59 6 | 68 13 | 92 2
dictu 130 2
dictum 38 25 | 54 25 | 56 18 | 48 4 | 129 7 |

141 23 | 149 1
dictum, *relatum* 118 13
dicuntur 10 8
didicerint 1 8
die 8 3 | 27 11 | 56 5 | 68 27 | 73 9 | 74 29 | 80 4 | 114 25 | 133 6 | 134 6 | 156 29
diebus 6 5 | 14 10 | 92 9 | 104 13 | 129 1 | 130 1 7 | 133 2 | 156 18
diei 100 4
diem 9 28 | 17 8 | 29 2 | 41 6 | 52 2 | 54 1 | 57 8 | 62 17 | 85 20 | 104 27 | 106 2 22 | 115 13 | 116 7 | 129 17 | 147 9
dierum 103 25 | 104 2 14
dies 70 14 27 | 86 15 | 90 25 | 128 6 | 156 9
differendo 28 24
differo 87 6
differret 94 14
difficile 17 1 | 148 21 | 150 5 | 152 6 20
difficile, *adverb* 108 7
difficilius 111 10
difficillima, *moleſtiſſima* 143 16
difficillimum 144 3 | 153 18
diffidebant 40 17
digito 75 8
digna 76 2 7
dignas 61 2
digni 115 16
dignitate 4 17 | 14 19 | 16 3 | 41 14 | 100 17 | 106 10 | 141 10 | 154 19 | 155 26
dignitatem 50 8 | 108 9 | 140 3 | 144 10
dignitati 144 22
dignum 1 2
dignus 20 6 | 67 9
digredientem 75 7
digreſſus 88 16
Dius 114 18 | 115 11
dilaberentur 30 24
dilapſuras 99 20
dilato 56 27
dilexerat 24 9
dilexit 152 21
diligebat 78 20
diligebatur 38 8
diligens 46 13
diligens, *amator* 77 14
diligente 140 4
diligenter 45 13 | 49 10 | 51 2 | 74 28 | 104 23 | 153 14
diligentia 81 12 | 139 17
diligentia 130 25 | 147 7 | 150 25 26
diligentiæ 150 23
diligentiam 156 13
diligentius 11 6
diligeret 51 8 | 144 3 | 149 8
diligi 113 24 | 121 10
dimicandum 3 11 | 71 11 | 105 13
dimicanti 67 5
dimicare 7 15 | 8 11 | 38 21 | 72 17 | 90 6
dimicaret 100 1 | 118 4
dimicari 12 13
dimicaſſet 131 20
dimicatum 87 14
dimicaturum 48 20
dimidium 104 5
dimigaravit 16 8
dimiſerit 76 18
dimiſit 39 8 | 125 9
dimittere 113 4
dimitterent 5 16 | 15 17
dimitteret, *relinquer.* 134 25 | 142 24
dimittit 126 8
Dinon, *n. p.* 49 14
Diomedon, *n. p.* 79 3
Diomedonte 78 15 21
Diomedontis 78 21
dio 25 9 | 101 21
Dion, *n. p.* 50 5 | 51 11 13 18 | 52 5 | 53 17 2 | 54 6 11 12 22 23 | 56 6 24
Dione 51 14 | 52 16 | 112 15
Dionem 51 1 | 55 19 | 54 14
Dioni 50 5 | 51 23 | 56 2 | 56 27
Dionis 50 2 | 51 16 | 52 3 | 53 4 7 | 55 25 28
Dionyſii 50 11 | 52 3 | 54 8 | 113 1
Dionyſio 50 4 10 | 51 3 15 | 53 17 | 76 12 | 113 2 4
Dionyſiorum 50 1 | 112 20
Dionyſium 51 6 22 | 52 6 12 | 112 18
Dionyſius 51 17 | 53 3 | 54 4 11 | 112 15 | 113 19 117 8
direxit 49
dirigere 63 10
diripuit 139 14
dirutos 48 27
diſcedebat 73 10
diſcedens 39 2
diſcedere 40 20
diſcederent 13 5 | 13 11 | 56 8
diſcederet 70 14
diſcedit 70 30
diſcerni 32 7
diſceſſerant 13 2 | 103 20
diſceſſerat 109 2
diſceſſiſſent 13 18 | 74 31
diſceſſiſſet 9 21 | 105 4
diſceſſit 62 7 | 78 3 | 83 9 | 119 6 | 123 5
diſci, *verbum* 77 18
diſciplina 58 1 | 59 16
diſciplinis 76 5
diſcrimine 70 25 | 93 14
diſerte 77 17
diſertus 32 21 | 64 2 | 79 15
diſiecerunt 131 7
diſiecit 110 19 | 113 19
diſiecta 113 15
diſiectis, *diſſipatis* 4 11
diſiectus, *diſſipatus* 146 3
diſpalatam 128 12
diſpalati 30 1
diſpenſandam 48 10
diſperſos 13 13
diſpertirentur 98 2
diſpertit 95 13
diſpertit 74 13
diſpertivit 55 6
diſplicebat 12 12 | 50 12 | 57 1
diſplicuit 25 16
diſpoſiti 59 9
diſputaretur 78 2
diſſenſione 54 19 | 146 3
diſſenſit 113 3
diſſenſiſſe 137 8
diſſidebat 132 20
diſſidenti 55 23
diſſimiles 108 9
diſſimilis 63 3

dissimilitudinem 33 6
dissociatis 141 11
dissolveretur 14 8 | 17 22
dissoluta 31 17
dissoluta, *rupta* 118 5
dissolutus 33 4
distineretur 147 6
distracti sunt 100 8
districtus, *occupatus*, 135 4
diti, *adject.* 140 4
ditissimum 33 9
ditissimus 108 2
diversam 33 6
diversi 74 31
divertisset 30 20
dives 32 23
Divi, *genit. sing.* 154 16
divina 124 11
divinaret 93 10
divinatio 146 13
divinationem 152 30
divinus 146 13
divisis 55 6
divisissent 43 11
divisit 27 19 | 103 10 | 113 14
divitem 143 16
divitias 50 9 | 78 24 | 145 6
divitiis 11 22
diu 28 19 | 74 15 | 135 9
diutina 45 9
diutina 65 5 | 79 25
diutissime 38 17
diutius 10 13 | 35 24 | 62 19 | 82 5 7 | 105 26
diutius 119 12 | 138 5
diuturna 37 20
diuturnitate 120 11
diuturnitatem 113 10
dixerant 4 25 | 73 27 | 82 15
dixerat 89 14
dixerit 120 6
dixerunt 14 32
diximus 41 12 | 76 9
dixisset 83 7 | 91 12 | 110 15
dixit 31 8 | 60 11 | 73 17 | 80 17 | 93 3 | 114 18 | 115 10 | 134 18
docebimus 154 13
docens 90 6
docere 8 19
docet 70 20
docile 50 7
docilitatem 140 6
doctore 135 10
doctrina 139 17
doctrina 142 15 | 153 9
doctrinis 77 1 | 140 5
doctus est 76 12
docuerit 1 4
docuit 61 7
Dodonem, *n. p.* 31 7
dodrante 143 20
doli 13 22
dolo 74 8 | 90 16 | 118 9 | 129 3 | 133 3
Dolopes, *n. p.* 27 17
dolore 31 3
dolorem 134 13
dolores 156 9 19
dolori 116 15
doloribus 155 6
domesticus 132 19 | 151 7
domestico 96 8
domesticus 150 20
domi 7 8 | 37 21 | 56 6 | 80 18 | 83 32 | 87 14 | 114 22 | 123 6 | 132 11 | 145 7 | 150 22 *bis*
domicilia 90 26
domicilium 18 11 | 142 12
dominatio 6 9
dominatione 6 4
dominationem 10 5 | 30 7
dominationi 6 17 | 15 26
dominatum, *subst.* 116 3
domino 17 6
Domitio, *n. p.* 157 1
domo 4 25 | 31 16 | 33 7 | 34 13 | 91 23 | 94 10 | 155 22
domo, *patria*. 4 6 | 131 8
domos 13 11
domum 4 25 | 17 17 | 23 21 23 | 27 14 | 32 9 | 34 25 | 38 7 | 56 7 | 62 18 | 64 12 | 66 18 | 81 15 | 82 9 | 85 15 | 94 9 | 96 2 | 112 10 | 120 7 | 130 22 | 131 6 | 134 17 | 142 13 | 150 12 | 151 1 | 155 22
domum, *patriam* 23 7 47 11
domus, *generis*. 102 6
donabatur 37 10
donarat 18 12
donarent 130 15
donarentur 91 4
donatum 69 12
donatus 18 11 | 48 13 | 94 6 | 95 15
donatus est 57 8
donaverunt 88 20
donavit 141 25 | 143 10
donicum, *donec*. 120 2
donum 22 10
dotibus 21 9
Drusilla, *n. p.* 155 2
duabus 14 25 | 45 2 | 53 22 | 89 5 | 130 2
duæ 103 23 | 109 13
duas 28 13 | 131 5
dubio 42 9 | 94 1 | 111 4 | 132 2
dubitabat 31 20 | 39 24 | 132 18
dubitans 6 13 | 90 26 | 93 11
dubitaret, *hæsitaret* 124 13
dubitat 123 1
dubitaturos 91 11
dubitavit 88 13.
dubitavit, *hæsitavit* 133 22
dubito 1 1 | 42 8 | 84 10
dubium 46 14 | 124 18
duce 3 10 | 20 19 | 22 1 | 48 22 | 61 4 | 69 13 | 83 30 | 87 7 | 92 26 | 100 11
ducebant 70 15
ducebant, *putabant*. 37 26 | 85 8
ducebat 112 22
ducem 47 8 | 48 19 | 59 14 | 112 17 | 113 3 | 114 20
ducendum 70 9
ducenta 6 21 | 64 6 8
ducentæ 12 17
ducentarum 11 27 | 27 10
ducentas 35 15
ducentis 22 3 | 23 15 | 95 15
ducere 2 13 | 25 13 | 124 13 | 131 23 | 143
ducerent ir 99 13

duceret 15 7 | 69 5 | 81 7 | 85 2 | 99 22
duceret, *æstimaret*, 153 8
duceret, *protraheret*, 38 17
duceretur 110 14
duceretur, *putaretur* 20 6 | 91 21
Duces 20 12 24 | 65 8 | 104 8 | 106 17 35 | 109 19 | 115 16 | 139 14
duci, *verb.* 79 6
duci, *verb. trahi.* 73 13
duci, *æstimari* 150 24
duci, *nom.* 59 6
ducibus 61 1 | 103 13
ducis 43 6 | 59 8 | 133 19
ducitur, *vertitur*, 2 5
ducti 57 1
ductis 132 10
ductu 22 9 | 70 24
ductus 26 12 | 35 22 | 149 16
ducum 70 11 | 105 3 | 152 28
ducuntur 76 2
dulcius 154 3
dum 5 9 | 32 6 | 63 9 | *& alibi*
dum, *donec* 24 7
dum, *quamdiu* 117 12
duo 11 27 | 18 16 | 33 21 | 37 23 | 41 11 | 66 3 9 | 73 3 | 80 16 | 116 8 15 | 117 1 | 127 8 | 135 8
duobus 60 9 | 67 11
duodecim 59 15 | 86 4 10
duos 50 3 | 81 18 | 89 4
duplex 131 16
duplici 69 2
duritiei, *austeræ vitæ* 41 20
duro 26 1
Dux 22 5 22 | 31 18 | 33 21 | 44 8 | 58 2 | 62 4 | 67 9 | 81 9 | 86 11 | 87 17 | 100 4 | 111 13
duxerat 4 13 | 5 10
duxerit 112 2
duxisset 79 28 | 81 17 | 105 34
duxit, *in uxorem*, 11 1 | 83 24
duxit, *putavit*, 67 7 | 92 6 | 102 1
duxit 121 8 | 125 7
Dynastes 68 11
Dynastis 94 8

E

E 8 4 | 16 2 | *& alibi*
ea 2 11 19 | 7 18 | *& alibi*
ea, *tam multa*, 147 5
ea, 3 4 | 4 14 | 10 8 | *& alibi plur.*
eadem 1 8 | 11 9 | 39 11
eadem 7 14 | 24 13 | 26 4 | 94 10 | 124 18 | 131 14
eadem *adverb.* 14 10
eæ 146 1
eam, *pronom.* 8 21 | 10 7 | 11 5 25 | *& alibi*
eandem 8 20 | 28 4 | 91 12 | 142 13
earum 22 12 | 40 5 | 113 17
eas, *pron.* 3 11 | 65 4 | 90 15 | 101 26 | 132 11 | 133 4 28 | 143 22
eant 56 14
eat 2 7 | 84 5
edere, *exponere* 47 25
edictum 138 13
edit, *exponit* 71 16
edita, *in lucem exposita*, 154 11
editi, *expositi*, 152 24
editis, *expositis*, 48 1
edito, *alto.* 56 6
editum, *altum*, 93 16
educari 53 8
educatus 33 7
educeret 101 17
educit 71 21
eduxerunt 8 2
eduxit 9 10 | 27 12 | 99 24
effeciſſe 42 6
effecit 44 20 | 47 1 | 79 10 | 91 7 | 99 25 | 112 20 | 121 6 | 126 2 | 130 26 | 149 5
effecta 11 20
effecturum 104 13
efferre 79 4
efferrentur 29 4
efferretur 21 8
efficere 32 15 | 37 26 | 49 4 | 138 8
effici 6 4 | 145 18
efficiebat 144 3
efflavit 25 14
effractis 56 21
effugere 62 22 | 102 19
effugiſſe 22 20 | 41 2 | 49 15
effugiſſet 99 3
effugit 15 30 | 130 5 | 145 11
effuſi, *immoderati* 8 22
effuſis 144 12
egit 26 15 | 132 17 | 148 13
ego 17 13 20 | 79 2 | 80 3 | 124 16
egomet 156 16
egredere 78 26
egredi 128 13
egregia 91 4
egreſſus 16 14 | 37 6 | 69 28
ei 6 20 | 13 17 | 14 9 | 15 15 | *& alibi*
eidem 9 6 | 50 5 | 98 3 | 108 11 | 146 8
ejecerant 85 13
ejecerunt 87 12
ejeciſſe 35 13
ejecit 27 18
ejectis 30 11 | 41 1
ejectus 16 2
eis 7 9 | 15 16 | 28 20 | 67 1 | 71 26 | 80 11 | 153 8
eiſdem 2 9 | 5 6 | 37 7
ejus 1 4 | 2 3 | 3 8 | 4 3 | *& alibi quam plur.*
ejuſdem 17 15 | 35 17 | 41 9 | 51 16 | 72 22 | 84 6 | 114 25 | 116 7 | 122 1
ejuſmodi 55 9
elabi 100 13
elaboraſſet, *conatus eſſet* 20 8
elata, *vulgata* 55 27
elatam 9 9
elatius 22 17
elatum 100 16
elatus 25 13 | 55 12 | 57 7 | 157 1
elatus, *ſuperbus* 22 6 | 30 3 | 38 4
elegans 150 26
elegantia 154 18
elegantiſſimum 149 21

elegit 56 13 | 73 27
elephantum 105 19
elephantus 126 3
eliceret 155 13
Elidem, *n. p.* 35 5
eligere 48 9
eloquentia 19 8 | 80 20
eloquentia 33 9 | 52 12 | 79 16 | 80 8
eloquentiæ 27 2 | 144 1
Elpinice, *n. p.* 26 17
Elpinicen 26 11
elucet 61 2
eluxit 21 13 | 80 20
emax 150 10
emendata 10 14
emerserat 148 13
eminere 62 24
eminus 41 2 | 83 15
emisset 147 9
emitterent 90 5
emitti 26 4
Emphyletus *n. p.* 110 14
enarrare 84 12
enim, *conjuncto. cauſ.* 2 1
enim 2 12 | 4 7 | 17 25 | 5 11 | *& alibi quam plur.*
Ennium, *n. p.* 137 10
enumerando 30 19
enumerare 129 6
enumeraverit 153 26
enunciaret 24 27
eo, *pronomen*, 3 5 | 9 12 22 24 | 12 16 | *& alibi quam plur.*
eo, *adeo*, 53 11 | 61 9 | 86 20
eo, *ad id* 122 11
eo, *extenus*, 13 21 | 15 23
eo, *adv. temporis*, 83 20
eo, *huc*, 4 19 | 17 5 | 27 8 | *& alibi*
eo, *huc uſque*, 54 10
eo, *ibi*, 72 17
eo, *deo*, 23 26 | 38 21 | 85 7 | 100 10 | 118 7 | 141 13
eo, *relativum ad quod*, 106 7
eo, *tanto* 8 10 | 46 12 | 93 24 | 144 11
eodem, *pronomen*, 2 3 | 14 6 | 25 18 | *& alibi*
eodem, *adverb. motus* 24 12 | 25 15 | 51 16 | 53 17 | 66 6 | 12 14 | 95 4 | 109 22 | 133 19 | 141 16
eorum 2 11 | 4 20 | 6 22 | *& alibi*
eos 4 17 | 6 2 | 14 29 | *& alibi*
eoſdem 66 26
Epaminonda, *n. p.* 87 16
Epaminondæ 59 19 | 76 3 | 81 12 | 88 1
Epaminondam 1 4 | 78 16 20 | 79 21 | 82 13 | 83 15 | 84 5
Epaminondas 1 78 19 | 80 15 | 81 21 | 82 5 17 | 83 18 32 | 87 13 | 88 8 | 93 11
ephebus 77 4
Ephemeride 151 4
Epheſum, *n. p.* 17 10 | 91 1
Ephori 25 1 | 5 8 | 32 12
Ephoris 23 23
Ephoro 23 25
Ephoros 15 10 | 32 2
Ephorum 91 23
epigrammate 22 8
Epiro 101 26 | 146 8 | 148 16
Epirotas 65 3
Epirotes 117 5
Epiroticis 152 1
Epirum, *n. p.* 148 16
epiſtola 87 2
epiſtola 23 2 | 24 14 | 133 20
epiſtolæ 24 12
epiſtolam 17 16 24 9 | 133 16
epiſtolarum 152 25
epiſtolas 145 9 | 155 13
epulabatur 23 14
epulari 86 2
epulis 53 10 | 86 20
eques 151 2
equeſtrem 140 2
equeſtri 154 15
equis 100 6 | 122 5
equitatu 91 17 | 100 1
equitatui 124 24
equitatus 8 7
equitibus 100 11 | 145 18
equitem 143 15
equitis 149 9 15
equitum 6 21 | 8 12 | 12 1 | 22 4 | 53 18 24 | 71 13 | 97 15 | 106 33
equo 70 6
equos 101 8
equum 88 15
erant 8 5 | 11 9 | 12 17 14 27 | *& alibi plur.*
eras 106 5
erat 3 11 | 4 17 19 | 9 19 | *& alibi plur.*
ereptum 79 5
erepturum 47 11
Eretriam, *n. p.* 7 1
Eretrienſem, *n. patronym.* 22 21
erexit 11 4
erga 30 21 | 35 3 | 74 20 | 122 9 | 123 9 | 132 17
ergo 9 20 | 14 3 | 37 16 | 40 8 | 45 4 | 51 11 | 91 19
ergo, *cauſa*, 22 10
Erichthonem, *n. p.* 64 13
erimus 66 29
eripuit 40 19
erit 79 10 | 84 4 | 129 7
ero 17 25
errore 81 9
errorem 132 10
eruditum 150 1
eruditus 18 6 | 33 8 | 76 6 10
erudivit 59 16 | 140 6
erunt 1 6 | 76 7 | 108 8
eruperit 156 8
eruptione 45 14
erutus 25 17
Erycem, *n. p.* 119 7 | 120 5
eſſe 1 8 | 2 9 | 6 22 | 8 20 | *& alibi quam plur.*
eſſe *ſup. officium* 120 7
eſſe *converſari* 121 12
eſſent 6 12 | 14 23 | *& alibi*
eſſent *afferrent* 71 24
eſſet 3 4 | 7 8 13 | *& alibi quam plur.*
eſſet *afferret* 51 7 | 53 3
eſt 2 6 | 5 15 | 6 16 | 8 1 | *& alibi quam plur.*
et *conjunct copul.* 1 2 | 2 8 | 3 18 | *& alibi quam plur.*
te, *atque* 6 8

et, *etiam*, 43 12 | 103 3
et, *augment.* 8 6 | 9 16 | 10 8 | 20 21 | *& alibi plur.*
etenim 99 17
etſi, *conj.* quanquam 5 1 | 6 15 | 8 8 | *& alibi*
etſi. *quamvis*, 13 1 | 14 4 | 38 25 | *& alibi*
etiam 3 5 | 6 2 | 11 16 | 14 5 | *& alibi plur.*
evaderent 55 16
Evagoræ, *n. p.* 62 7
Euboeam, *n. p.* 6 24 | 12 18 | 13 3
eveniſſet 38 28 | 106 6
evitare 35 4 | 55 21 | 66 9
evitavit 68 21
em 1 5 | 10 11 13 | 11 4 | *& alibi quam plur.*
eundem 16 1 | 18 19 | 22 14 | 41 18 | 46 19 | 57 4 | 75 2 | 89 13 | 105 32
Eumene, *n. p.* 100 13 | 102 5 | 105 14 | 14 | 106 21 | 107 3
Eumenem 101 7 | 105 20 | 107 9 | 133 17
Eumenes 99 12 18 | 100 6 10 15 25 | 102 11 | 104 11 | 105 1 25 | 106 6 30 | 132 21 23 | 133 15 20
Eumeni 98 8 17
Eumenes 103 4 | 133 7 24
Eumolpidæ 37 17
Eumolpidas 35 7
evocavit 49 11
Europa 6 18 | 62 3 | 90 6
Europæ 11 25 | 14 12
Europæis 99 10
Europam 5 7 | 6 2
Eurybiadi, *n. p.* 13 14
Eurydice, *n. p.* 60 8
Euryſthenes *n. p.* 94 11
Euryſtheni 89 6
ex 3 9 | 4 23 | 5 3 6 9 | *& alibi quam plur.*
ex, *inter* 117 18 | 125 6 | 134 5 | 135 8
ex, *pro* 156 6
ex, *de* 45 7 | 47 21 | 66 26 27 | *& alibi*
exacuerentur 110 8
exadverſus 44 9
exagitatus 17 24
exanimatus 83 23
exarſit 120 12
exaudiri 56 17
excellebat 19 9
excellentem 114 23
excellenter 140 8
excellentiſſimi 116 3
excellentium 3 1 | 79 12
excellentius 32 17
exceſſerant, *exierant.* 130 4
exceſſerunt 83 17
exceſſit 100 10
excepit 70 17
exceptis 67 11
excipere 61 7
exciperet 63 15
excipit 55 24
excitarunt 133 29
excitatus 40 17
excitavit 132 18
excivit 131 13
excluderetur 14 9
excogitandis 11 10
excogitatum 145 16
excurſiones 14 22
excurſionibus 4 14
excutiebat 101 14
exeniſſe 148 4
exempli 30 18
exemplis 154 13
exemplum 35 9 | 93 3 | 147 28
exercebatur 77 8
exercere 56 10
exerceri 101 10
exercitati 79 25
exercitationum 91 5
exercitationes 59 5
exercitatiſſimum 91 7
exercitatum 79 19
exercitibus 46 2 | 58 5 | 107 13 | 116 9 | 131 12
exercitu 5 7 | 27 4 | 36 9 21 | 59 9 | 69 28 | 70 14 | 71 5 | 73 7 | 85 6 | 88 13 | 99 15 | 100 24 | 104 29 | 107 10 | 121 7 | 122 2 | 125 11 | 127 5
exercitui 7 9 | 37 4 | 47 7 | 59 5 14 | 70 29 | 81 8 | 91 25 | 119 2 | 121 15 | 128 13 | 130 10
exercitum 23 10 | 27 5 | 36 5 | 38 19 27 | 54 22 | 69 12 17 | 70 12 27 | 71 21 | 81 14 17 | 82 3 | 85 1 | 90 5 21 | 91 1 8 | 99 24 | 130 20
excercitus 4 16 | 11 28 | 17 5 | 20 15 | 21 1 | 29 10 | 39 5 | 68 10 | 74 23 | 90 8 | 100 12 | 102 8 | 105 5 | 106 25 34 | 124 24 | 125 5 | 127 9 | 128 9
exercuit 54 16
exeundum 93 9
exhæredatus 11 3
exhauſtum 119 12
exhauſtis 38 18
exhauſtis, *conſumptis*, 129 14
exierat 90 7
exierunt 86 12
exigua 8 16
exiguis 7 15
exiguus 94 18
exiit 114 17
exiles 100 26
exilio 20 2 | 28 6 | 44 14 21 | 86 4
exilium 85 13 | 87 12 | 108 16 | 146 6
exire 17 9 | 25 7 | 79 3 | 93 10
exirent 14 33
exiret 33 22
exiſſe 39 7
exiſſe, *ſparſam fuiſſe.* 132 6
exiſſent 85 11
exiſſet 34 22 | 71 15
exiſteret 34 4
exiſtimabant 85 10 | 134 8
exiſtimabat 77 7 | 144 8
exiſtimabatur 24 4 | 34 7 15
exiſtimabit 155 19
exiſtimans 28 12 | 31 9 | 38 9 | 63 18 | 69 26 | 147 12
exiſtimantur 97 9 | 108 15
exiſtimare 147 15
exiſtimaret 145 22
exiſtimaretur 144 7
exiſtimari 53 4 | 55 11 | 152 29

exiſti-

existimasti 78 26
existimationem 92 5 | 152 11
existimationis 138 17
existimavit 45 12
existimetur 148 11
exitu 93 10
exitum 106 36 | 111 1
exitus 134 15 22
exorsi 85 14
exorsus 2 19
expectandum 24 6 | 34 22
expectare 15 7
expectaret 101 27
expectatio 36 23
expedire 6 8
expeditam 71 12
expeditiores 59 1
expediturum 104 12
expedivit 101 6 | 128 9 | 150 4
expellerent 88 12
expensum 151 5
experiri 68 17 | 73 25 | 115 7 | 122 11
expers 141 7 | 154 5
experta 32 15
expertes 1 6 | 93 23
expertus 18 1
explicabat 11 9
explicare 84 12 | 135 12
explicari, *extendi* 14 2
explicarunt 79 14
explicata 67 15
explicem 2 19
exprobrare 79 31
explorarent 15 14 | 74 29 | 124 2
exploratum 69 9
exponam 84 11
exponemus 3 1
exponendis 2 1
exponit 17 10
exposcendi 131 2
exposceretur 16 16
exposita 52 10
exposuerit 153 15
exposuit 139 15 | 154 6
expresserat 45 3
exprimere 76 2
expugnat 74 13
expugnatis 13 7 | 91 15
expugnato 22 18
expugnare 9 20
expugnaret 93 4
expugnassent 6 23
expugnaverant 36 18
expugnaverimus 93 6
expugnavit 9 8 | 125 5
expulerunt 83 32
expulissent 37 3 | 43 10
expulsi 108 16
expulso 113 3
expulsorem 57 4
expulsos 6 10
expulsum 118 10
expulsus 20 10 | 21 11 | 28 11 | 41 15 | 53 17
exscalpserunt 22 11
exsplendescebat 140 10
exstare 112 22
exstructa 14 34
externi 120 12
extimescebant 10 1
extincto 6 9
extinguere 93 5 | 146 20
extingui, *tolli* 11 5
extit 111 4
extra, *prep.* 14 23 | 93 16 | 128 13
extracto 83 20
extrahere 91 9
extraxisset 83 20
extraxit 101 23
extrema 67 7
extremam 138 15 | 147 29 | 155 26
extremis 108 12 | 119 1
extremo 46 10 | 74 7 | 83 10 | 101 4 | 156 8
extremo, *tandem.* 120 18
extremum 152 25
extulerat 54 15
extulerunt 41 9
extulit 29 4 | 100 19
extulit 153 3
exul 88 4
exulem 131 7
exules 83 30 | 86 19
exulibus 87 7
exultare, *exilire* 101 13

F

FAbiani, *adject.* 59 17
Fabii, *n. p.* 154 1
Fabio, *n. p.* 128 9 | 137 2
Fabiorum 154 2
Fabius, *n. p.* 128 7
fabrum 150 3
face, *fac* 22 24
facere 15 21 26 | 23 25 | 29 1 | 30 10 | 31 5 | 34 13 | 38 26 | 44 21 | 52 13 | 53 17 | 54 10 | 63 16 | 72 10 | 73 30 | 74 3 10 | 78 23 | 90 22 | 104 12 | 112 13 | 141 20 | 142 5 | 147 10 14 18 | 150 20
facere, *ponere*, 119 10 | 135 11
facerent 5 4 | 12 4 | 15 2 | 40 4 | 80 7 | 82 1 | 86 13 | 90 6 | 115 5
faceret 20 5 | 60 14 | 78 11 | 85 1 | 99 1 | 102 9 | 133 14 | 155 18
faciam 79 4 | 124 13
faciant 103 14 | 104 18 22
facie 68 28
faciebat 62 12 | 74 3 | 78 13 | 147 14
faciem 94 19
faciendo 74 25
faciens 70 1
facile 6 4 | 11 9 | 39 24 | 47 18 | 54 1 | 55 22 | 56 19 | 66 29 | 70 23 | 77 1 | 78 4 | 98 7 | 100 7 | 107 2 | 108 6 | 117 9 | 133 8 | 134 13 | 139 5 | 145 18
facile, *adject.* 38 23
facilia 156 5
faciliora 132 24
facilitate 152 5
facilius 8 19 | 15 22 | 20 25 | 25 9 | 31 9 | 121 6 | 135 12 | 155 19
facilime 5 11 | 39 12 | 77 18
facinus 57 1 | 112 8
facio 60 16
facis, *verbum*, 79 2
facit 9 24 | 36 6 | 71 1 | 74 22 | 152 24
faciunt 74 1 | 103 14
facta 20 13 | 36 12 | 45 2 | 83 32 | 95 9 | 148 17 | 151 14
facta 45 14 | 83 14 | 133 12 | 131 5 | 134 5
facta, *subst.* 64 3 | 103 17 | 154 7
facta, *collecta.* 120 21
factæ 65 9
facti 35 19 | 110 7
facti, *subst.* 28 6 | 68 25
factione 145 22
factionem 54 20
factiones 109 13

factioni 85 4 | 86 7
factionis 85 12 | 109 19
factioſo 90 2
factioſus 30 4
factis, *ſubſt.* 63 3 | 135 12
facto 17 21 | 30 2 | 35 18 | 28 24 | 58 13 | 59 12 | 63 11 | 65 5 | 70 18 | 85 6 | 88 18 | 93 6 | 95 13 | 104 8 | 109 18 | 119 6 | 126 1 | 143 19
facto, *ſubſt.* 23 6 | 92 26
factum 7 12 20 | 9 16 | 11 12 | 13 4 | 15 3 | 20 18 23 | 21 8 | 29 11 | 34 2 | 38 5 | 43 7 | 49 17 | 55 3 | 57 2 | 61 11 | 68 5 | 82 11 | 88 9 | 90 10 | 101 15 | 112 10 | 114 7 25 | 121 11 | 130 1 | 134 22 | 142 4 23 | 149 19 | 150 22
factum, *ſubſt.* 20 16 | 31 22 | 53 2 | 72 5
facturos 4 6 | 90 28
facturus 91 9 | 133 6
facturum 91 11 | 133 10
factus 9 26 | 11 15 | 23 6 | 33 16 | 77 5 | 109 19 | 125 3 | 130 23 | 137 8 | 138 11 | 144 15
facultas 110 11
facultatem, *poteſtat.* 141 10
facultatibus 76 6 | 78 5
facultatibus, *opibus,* 78 10 | 129 14 | 145 23
Falerno, *n. p.* 128 7
fallere 15 9
falleris 80 2
fallis 79 23
falſa 15 12
falſa 57 1
falſo, *adv.* 39 13
falſum 73 25 | 105 10
fama 12 2 | 51 9 | 68 25 | 71 8 | 90 7 | 95 7 | 108 1
fama 13 9 | 38 11 | 61 9 | 67 5 | 99 17 | 116 13
famæ 11 6 | 110 7
famam 19 1 | 29 7 | 50 6
famam, *rumorem,* 132 6
fame 106 28 | 120 22
familia 150 16
familiæ 66 27 | 89 8 | 102 6
familiam 153 20
familiarem 11 3 | 143 16
familiares 146 19 | 147 3
familiari 66 27 | 143 4 | 145 3 20
familiari, *domeſtico,* 141 16
familiaribus 98 2
familiarior 152 23
familiaris 29 3 | 40 18 | 144 19
familiariſſime 89 2
familiaritate 76 18 | 147 1 | 149 6
familiaritatem 97 5 | 147 21 | 151 6 | 154 17 | 155 3
familiariter 100 18 | 110 15
familiarius 143 24 | 145 15
familiis 89 6
fama 113 15
fana, *templa,* 92 21
fani 31 13
fanum 24 19
faſtigio 147 26 | 151 17
faterentur 51 19
fatigatus 106 28
fatigemus 30 19
favebant 109 16
faverent 141 12
fautor 36 8
fautricem 94 16
febres 156 10
febris 156 27
fecerant 47 3
fecerat 14 8 10 | 17 22 | 26 15 | 49 7 | 98 8
feceris 22 25 | 124 20
fecerint 103 16 | 104 12
fecerit 23 4 | 58 7
fecerunt 8 3 | 24 21 | 34 23 25 | 35 15 | 39 14 | 62 27 | 83 13 | 103 15 | 120 19
feci 17 19 21
fecimus 139 19
fecimus, *habimus,* 79 10 | 121 15 | 133 28
feciſſe 15 23 | 18 7 | 37 28 | 53 5 | 71 24 | 156 15
feciſſent 4 1 | 71 19 | 74 5 | 93 19 | 124 5 | 130 14
feciſſet 15 35 | 16 6 | 35 24 | 82 2 | 99 2
feciſſet, *permiſiſſet* 132 2
fecit 5 8 | 11 22 | 14 7 | 33 17 | 73 12 | 43 1 20 | 44 12 | 58 10 12 | 61 3 | 62 6 | 67 4 | 70 28 | 81 15 | 85 6 | 91 5 17 | 92 17 | 98 15 | 102 4 | 103 3 | 114 25 | 125 8 | 138 17 | 139 5 | 143 20 | 148 31 | 153 8 19
fefellerunt 31 10
fefelliſſet 91 13
fefellit 39 5 | 54 6
felicitate 4 15 | 5 3 | 22 16 | 29 7 | 112 18 | 117 14
feneſtras 56 23
feram 69 5
fere 1 6 | 19 7 | 20 10 23 | 21 10 | 62 27 | 85 16 | 87 16 | 98 13 | 103 26 | 104 6 | 115 16
ferebant 97 2
ferebat 55 11
ferebatur, 39 22 | 147 30
ferebatur *æſtimabat,* 140 9
ferendam 44 19
ferendum 55 14 | 106 11
ferens 77 16
ferente 100 24
ferentem 70 7 | 81 6
ferentes 86 13
Fererii 155 14
ferocia 120 4
ferociorem 11 16
ferociſſimum 105 19
ferocius 106 4
ferus 37 13
ferre 53 12 | 64 12 | 83 8 | 151 5
ferre, *pati* 119 12
ferre, *tolerare,* 141 1 | 143 17
ferrem 143 1
ferret 102 7
ferretur 17 4 | 127 4
ferro 40 14 | 75 9 | 85 22
ferro, *gladio,* 6 5 | 116 17 | 120 22
ferrum 83 19

ferreis 58 13
fert 32 6
fertur 148 10
feruntur 99 17
feſtinatio 2 19
feſto 56 5
feſtum 114 25
fictilia 133 5 28
ſida 118 7
fidam, *adject.* 73 16
fide 30 15 21 | 42 9 | 55 19 | 60 6 | 70 29 | 71 24 | 78 6 | 90 17 | 97 10 | 100 14 | 124 7
fidei 99 8 | 132 9
fidelis 67 19
fideliſſimum 13 16
fideliter 51 2
fidem 16 15 | 54 12 | & *alibi*
fidens 31 20
fidente 61 4
fidenti, *confianti*, 121 5
fides 15 13 | 29 2 | 95 9
fiducia 86 18
fiducia 131 11
fiebat 4 20 | 34 8 | 37 26 | 51 7 | 144 24 | 148 5 | 152 12
fierent 7 12 | 55 7
fieret 71 26 | 104 3 | 110 4 | 133 30 | 149 19
fieri 14 30 | 15 8 | 24 19 | 25 5 | 39 23 | 55 30 31 | 61 10 | 70 18 23 | 89 8 | 92 14 | 93 20 | 134 11
figura 106 12
filia 60 13
filiæ 21 9
filiam 16 13 | 22 25 | 118 6 | 121 12 | 155 1
filias 50 4
filii 25 11 | 54 19 | 65 13 | 71 9 | 74 8 | 97 5 | 154 17
filio 50 4 | 54 15 | 65 12 | 89 3
filios 50 3 | 51 21
filium 25 11 | 36 9 | 51 8 22 | 53 8 | 54 17 | 60 12 | 66 24 | 68 21 71 5 | 83 25 | 89 12 | 112 11 | 121 8 | 129 12 | 140 6 | 145 10 | 148 19
filius 33 15 | 66 2 | 72 7 | 102 1 | 116 4 | 117 2 | 118 2 | 122 10
finem 52 13 | 77 8 | 78 3 | 112 15 | 119 10 | 135 11
fines, *terminos*, 121 3
fingere 33 10
fingunt 149 2
finibus 131 10
finitima 103 9
finitimas 69 22
finxit 149 3
firmas 99 12
firmis 106 11
firmiſſimi 30 21
firmitatem 77 11
firmitati 41 17
fiſtula 156 8
fit 2 15 | 36 9 | 56 7 | 66 1
Flacci, *n. p.* 136 4
Flacco 138 3 11
flagitantes 56 22
flagitio 120 7
flagrabat 7 20 | 119 11
flagraret 51 11
Flaminum, *n. p.* 127 4
Flamininum 134 4 9
Flamininus 134 6
Flamma 9 14
flammæ 40 17 | 41 1
Flavio, *n. p.* 145 20
flebat 37 15
flectit 104 26
flens 156 23
flere 43 22
florente, *vigente*, 117 15
florentem, *virent.* 148 26
florenti 146 7
florentibus 148 24
florere 79 21
florerent 96 6
floreret 3 4 | 28 3
floruit 116 13
fluctibus, *motibus*, 144 7
flumen 27 6 | 30 8 | 38 14 | 46 11 | 100 22 | 113 5
flumine 5 8
fœderatam 125 4
fœdere 130 27
fœnore 147 11
fore 1 1 | 6 2 | 7 14 | 13 15 | & *alibi*
forenſi 34 8
fores 134 19
forent 55 24 | 106 17 | 147 19
foret 31 16 | 82 5 | 130 19
foribus 56 8 | 16 21
foris, *extra* 56 17
foris, *adv.* 56 22 | 71 20
foro 18 17 | 29 1 | 16 11 | 65 11 | 137 1
forma 60 4 | 150 17
formæ 116 11
formoſiſſimus 32 19
formoſus 121 9
formam 69 6 | 105 24
fors 85 17
forte 20 25 | 51 19 | 56 11 | 131 10
fortem 18 1 | 48 19
forti 28 8 | 72 10
fortibus 69 25
fortior 116 13
fortiore 106 7
fortis 22 3 | 67 19 | 77 13 | 81 18 | 117 8
fortiſſime 44 9 | 63 12 | 83 14
fortiſſimi 99 18
fortiſſimum 67 10
fortiſſimus 134 27
fortiter 42 3
fortitudine 44 3 | 123 4
fortius 43 24
fortuito 134 22
fortuna 33 11 | 43 5 10 | 54 14 | 56 11 | 66 12 | 96 3 | 102 11 | 108 12 | 135 9 | 147 20 | 154 12 20
fortuna 5 2 16 | 27 11 | 28 25 | 38 4 | 39 20 | 42 8 | 43 3 | 49 2 | 88 3 | 96 5 | 111 10 | 122 4 | 147 9 | 148 20 | 151 17 | 154 19 | 156 1
fortunæ 66 25 | 70 23 | 142 11 | 147 13 25
fortunam 39 12 | 62 25 | 92 28 | 111 11 | 113 1 | 148 9 | 149 2 *bis* | 154 15
fortunarum 141 16
fortunas 132 9
frangebant 101 1
frangebatur 55 10
frater 9 24 | 89 12 | 111 12 | 130 11 | 137 6 | 152 22
fraternum 112 5
fratre 68 16 | 125 6
fratrem 39 26 | 47 19 | 112 4 | 130 21 | 13 | 13 14
fratri 141 8
fratrrcidam 112 11
fratris 89 3 | 112 1

fraudem 55 18
Fregellis, *n. p.* 130 16
fregit, *detreſſit* 11 4
fregit, *vicit* 11 20 | 27 19
frequentes 108 2
frequentia 157 3
frequentiorem 155 4
frequentiſſimo 81 1
fretos 27 19
fretus 8 9 | 53 22 | 73 6
fructum 105 21 | 143 19 | 144 19
fructus 28 21
frueretur 28 22
frui 79 25
frumento 141 26
fruſtra 124 5 | 155 20
fruſtraberis 124 20
fuerant 36 20 | 44 21 | 54 6 | 98 15 | 120 14 | 145 2
fuerat 9 31 | 10 5 | 16 11 | 27 4 | *& alibi*
fuerint 59 6 18
fuerit 6 15 | 21 6 | 37 13 | 66 30 | *& alibi*
fuerit, *attulerit* 11 23
fuerunt 8 21 | 12 1 | 49 5 | 89 7 | *& alibi*
fuga 13 17 | 68 21 | 92 13 | 130 4 6 | 133 25
fugam 141 15
fugat 48 23
fugatis 61 5 | 80 5
fugato 132 1
fugatum 126 8
fugatus 20 19 | 22 5
fugaverat 129 13
fugavit 27 7 | 59 12 | 65 2 | 113 6 | 127 9 | 129 3
fugeret 56 11
fugiebant 51 6
fugientes 72 1
fugienti 143 9
fugiſſe 152 15
fuiſſe 8 23 | 19 1 | 22 21 | *& alibi*
fuiſſent 30 22 | 56 20 | 47 31
fuiſſet 30 4 | 47 10 | 78 7 | 91 5 | 93 13 | 101 17 | 105 9 | 106 27
fuit 2 2 7 | 5 13 | 7 10 | 9 39 | *& alibi plur.*
fuit, *attulit* 2 9 | 7 18 | 63 10 | 65 8
fulgebat 97 6
Fulviæ, *n. p.* 147 6
Fulviam 146 19
fumo 104 6
functi 15 15
fundamentis 113 19 | 131 7
funditorum 72 23
fundum 147 9
funere 100 18 | 107 10 | 153 2
funeris 157 2
funeſtam 84 2
fungar 48 5
fungens 68 2
fungitur 24 3
funus, *mortem* 117 16
Furio, *n. p.* 131 1
fuſus 20 14
futura 4 2 | 152 31
futuram 32 4 | 93 13
futuras 73 26
futuri 108 9 | 143 13
futuris 11 12
futuros 6 3 | 105 15 | 106 21 | 130 18 | 134 8
futurum 3 6 | 24 30 | 30 23 | 38 27 | 39 1 | 17 15 19
futurus 124 18

G

GAlbæ, *n. p.* 139 13
galeam 69 3
Gallia 125 10
gaviſus 23 2
gazæ 70 19
Gellium, *n. p.* 147 26 | 148 3
Geminium, *n. p.* 128 2
gener 22 2 | 66 2 | 121 14
genera 95 11
generatur 140 1
genere 6 3 | 21 12 | 32 17 | 50 1 | 68 12 | 76 5 9 | 97 1 | 101 2 | 117 1
generi, *genit.* 71 13 | 118 8
generibus 91 6
generis 3 3 7 | 72 22 | 95 8 | 116 7 | 128 11
generis, *conditionis*, 7 6
generoſa 96 8
generoſam 50 6
generoſarum 149 9
generoſi 140 10
generoſus, *nobilis* 10 16 | 26 14
generum, *accuſ.* 46 19 | 156 10
gens 69 19
gentes 14 27 | 65 4 | 98 6 | 122 5 | 123 2 | 125 4
genti 79 20
gentibus 2 9 | 48 4 | 53 25
gentis 7 1 | 115 16
gentium 15 21
genu 61 6
genuit 60 16
genus 1 1 | 24 1 | 58 12 | 105 21
gerebantur 30 17 | 149 18
gerebat 74 19 | 142 3
gerebatur 132 22
gerebatur, *fiebat.* 11 8
gerendæ 39 8 | 85 19
gerendam 23 6
gerendis, *faciendis*, 11 10
gerendo 29 5
gerendum 31 18 | 33 20 | 69 25
gerendum, *faciendum*, 11 15
gerens 69 3
gerentes 29 9
gerere 5 15 | 22 17 | 65 15 | 144 21
gerere, *ferre* 68 29
gererentur, 119 3
gerentur, *fierent* 103 6
gereret 62 16
gereretur 55 27
gereretur, *regeretur*, 37 24
geri 54 24
geri, *fieri*, 22 27
germanam 22 | 26 11
geruntur 70 10 | 134 3
geruntur, *fiunt* 100 21
geſſerat 144 | 27 17
geſſerat, *fecerat* 37 25
geſſerit 151 16
geſſerunt 118 6
geſſiſſet 32 2
geſſit 35 11 | 52 8 | 58 5 | 59 3 | 61 2 | 62 5 | 64 7 | 67 6 | 68 4 | 82 2 8 | 102 5 | 121 16 | 122 4 | 129 12 | 130 10 | 131 25 | 138 3 | 148 27
geſſit, *fecit*, 42 15 | 46 3

geſt-

gesta 47 8 | 99 5 | 114 4 | 135 7
gesta, *facta* 37 27
gesta, *particip.* 66 14 | 71 8
gesta, *subst.* 67 14
gestæ 70 24 | 86 2 | 115 18
gestam 129 1
gestam, *factam*, 69 9
gestarum 58 1 | 117 2 | 154 5
gestas 40 6 | 139 8
gestis 32 10 | 35 3 22 | 76 7 | 115 9 | 135 7
gestum 119 7 | 146 11
gestum, *factum*, 66 8
gestus 15 14
gladiis 58 9
gladios 58 12 | 74 28
gladium 56 23
gladius 40 18
globus, *cœtus*, 146 2
gloria 45 4
gloria 3 3 | 76 13 | 83 9 | 103 12 | 117 2
gloriæ 62 23 | 92 28
gloriam 14 27 | 25 12 | 59 12 | 62 8 | 64 1 | 78 5 | 79 29 | 108 7
gloriantem 153 2
glorioſi 8 21
glorioſius 38 9 | 92 5
glorioſum 114 16
glorioſus 150 5
Gongylum, *n. p.* 22 20
Gortynii, *v. patron.* 132 12
Gortyniis 132 8
Gortynios 132 2
Gracchum, *n. p.* 29 4
gradibus 25 6
gradu 146 | 97 13
gradum 47 22 | 108 19
gradus 11 14
Græca 5 11 | 51 4
Græcarum 1 6 | 84 14 | 135 10
Græcæ 33 9
Græcas 36 17
Græce 142 19 22 | 154 10
Græci 6 3 | 24 20
Græcia 2 5 | 14 12 | 48 25
Græcia 2 7 15 | 17 24 | 19 2 | 22 5 | 39 16 | 59 5 11 | 61 9 | 73 3 | 77 4 | 80 3 | 92 17
Græciæ 5 16 | 11 23 | 12 17 | 14 3 | 15 23 27 | 20 19 23 | 30 5 | 38 9 | 49 8 | 92 26 84 7 | 86 8 | 79 28 30 | 93 4 | 115 16 | 116 10
Græciam 6 19 | 8 24 | 12 2 | 16 5 | 18 10 | 20 10 | 22 26 | 80 4 | 82 25 | 90 8
Græcis 52 11 | 139 6
Græco 135 5
Græcorum 33 12
Græcos 59 17 | 76 1
Graiorum 1 9 | 17 17 | 38 10
Graios 97 7
Graium 125 11
Graius 126 1
grata 76 2 | 145 8
gratia 28 21 | 30 18 | 47 1 20 | 56 14 25 | 149 11 | 156 1
gratia, *causa*, 131 3
gratiam 17 11 | 35 23 | 39 27 | 44 21 | 73 15 | 102 12 | 141 18 | 144 10 | 149 7 | 153 4
gratias 114 18 | 130 13
gratis 78 23
gratiſſimum 18 9
gratum 130 17 | 147 12
gratus 148 31
grave, *moleſtum*, 48 1 2
gravibus 148 12
gravem 32 5
gravi 92 11
gravi, *moleſto*, 127 2
gravioribus 92 20
gravis 77 13
gravitas 24 16 | 152 5
graviter 51 17
graviſſimi 41 8
graviſſimum 54 18
Grunium, *n. p.* 39 19
gubernator 148 9
gubernatorem 63 10
gymnaſio 115 14
γυναικωνῖτις, gynæceum 2 17

H.

HAbeam 156 14
habeant 133 8
habeas 39 3
habeat 70 26
habebatur 89 9
habebant 34 11 | 62 10 | 96 1
habebat 14 5 | 26 10 | 27 1 | 36 5 | 54 22 | & *alibi*
habebis 17 25
habens 4 9
habent 154 3
habentem, *exiſtentem*, 120 11
habentur, *æſtimantur*, 10 8
habere 2 3 5 | 4 26 | 24 1 | 48 3 | 51 21 | 113 6 | 114 19
haberemus 33 18
haberet 18 15 | 28 20 23 | 51 18 | 52 17 | & *alibi*
haberet, *ſervavet* 134 10
haberent 83 3 | 89 4 | 130 20 | 141 21
haberent, *tribuerent*, 142 5
haberetur 34 19 | 42 6 | 78 2 | 114 13
haberi 14 23 | 92 20
habet 78 23 | 116 11
habetur, *putatur*, 2 4
habita 156 21
habitabat 101 26 | 149 16
habitarat 10 4
habitatum 16 2
habitavit 150 11
habiti 99 17 | 106 16
habiturum 31 19
habitus 45 5 | 46 4 | 47 6 | 61 1 | 97 16
habitus, *æſtimatus*, 150 9
habuerat 94 16 | 153 10
habuerit 151 18
habuerunt 111 1
habuiſſent 105 25
habuiſſet 39 25 | 101 18 | 128 6
habuit 11 26 13 16 | 33 8 | 43 14 | & *alibi*
hac, *pronomen*, 13 21 | 17 3 6 | 30 3 | 31 9 | & *alibi*
hac, *adverb* 103 28 | 126 4
hactenus 154 11
hæc 10 12 | 14 13 | 22

1921 | *& alibi*
hæreditate 143 20
hæreditate 123 8 | 143 21 | 150 13
hæreditates 156 1
hæredium 136 3
Haliartum, *n. p.* 31 15
Halicarnaſſeus, *n. patron.* 31 21
Hamilcar, *n. p.* 122 3 | 124 9
Hamilcare 67 11 | 121 10 15
Hamilcarem 118 14 | 120 19
Hamilcaris 119 10
Hammoni 31 8
hanc 9 26 | 14 32 | 18 12 | 24 21 | *& alibi*
Hannibal, *n. p.* 122 1 10 | 124 5 | 125 2 | 130 26 | 131 2 8 15 | 132 22 | 133 14 33 | 134 13 | 135 10
Hannibale 67 12 | 132 13 | 134 5 7
Hannibalem 118 14 | 121 8 | 123 2 | 124 4 | 130 18 22
Hannibali 134 18
Hannibalis 133 23 | 137 6
harum 24 4 | 89 7 | 133 5 | 149 9
has 24 15 | 54 13 | 55 24 | 73 4 | 132 8
Haſdrubal, *n. p.* 121 9 12 | 137 5
Haſdrubale 124 23 | 125 6
haſta 61 6
haſtæ 58 11
haſtam 144 13
haſtili 83 19
haſtis 58 9
haud 22 5 | 92 9
Helvio, *n. p.* 137 9
Helleſponto 14 8 | 17 22
Helleſpontum 22 15 | 36 17 | 92 7 | 99 10 | 99 14 | 100 21
Helleſpontus 65 17
Helotes 24 1
Hemerodromi 7 7
Hephæſtio, *n. p.* 98 7
Heraclidem, *n. p.* 54 19 | 55 1
Heraclides 53 17
Herculem, *n. p.* 125 11
Herculis 89 7
Hermæ, *Mercurii ſtatuæ*, 33 23
Hermes 34 1
hetærice 97 15
Hetruriam, *n. p.* 127 2
hi 1 6 | 12 15 | 18 8 | *& alibi*
hic, *pronomen* 4 7 | 9 29 | 15 30 | *& alibi plur.*
hic *adverb.* 5 14 | 13 1 | 14 4 | *& alibi*
Hierophante, *n. p.* 87 2
hilaritate 83 7
hinc 23 25 | 25 7 | 31 7 | 32 9 | 43 25 | 48 13 | 63 13 | 66 14 | 101 5 | 127 7
Hipparinum, *n. p.* 50 3
Hipponem 121 1
Hipponicum 33 8
hirta 69 2
his 3 9 12 | 6 21 | 9 8 | *& alibi quam plur.*
Hiſpania 125 7
Hiſpaniæ 125 4
Hiſpaniam 121 7 | 122 3 7 | 124 9 22 | 138 4
Hiſpaniis 139 16
Hiſtiæus, *n. p.* 6 6
hiſtoria 17 14 | 84 12 | 152 6
hiſtorias 139 7
hiſtorici 41 8
hiſtoricis 52 11
hiſtoricum 52 8
hiſtoricus 49 15
hiſtoriis 84 10
hoc, *pronomen* 1 1 | 3 1 | 4 1 | 5 14 | *& alibi quam plur.*
hoc, *adverb. eo* 67 13 | 70 24
hodie 126 1
Homeri, *n. p.* 54 23
Homerus 68 12
homine 71 15 | 90 2 | 98 11
hominem 22 27 | 52 9 | 68 27 | 84 8 | 113 8
homines 40 3 | 42 1 | 86 20 22 | 96 5 | 104 16 | 151 3
homini 74 16
hominibus 70 22 | 147 13
hominis 53 5 | 95 6 | 100 17 | 114 23 | 115 4
hominum 14 15 | 19 10 | 23 1 | 24 1 | 73 8 | 105 21 | 112 14 | 116 9
homo 21 12 | 55 18 | 126 3
honeſta 1 8
honeſta 106 10
honeſtam 63 17
honeſtate 2 10
honeſto 76 9 | 97 10 | 107 10
honoratior 96 4
honoratus 63 4
honore 45 11 | 85 14 | 144 18 | 154 5
honorem 48 3
honores 8 21 | 37 21 | 108 3 | 144 9 | 145 5
honoribus, *dignitatibus*, 15 15 | 136 2
honorificentius 97 8
honoris 45 1
honos 8 24 | 46 4 | 65 11 | 114 4
hortantibus 6 19 | 148 1
hortarentur 13 11 | 93 2 | 108 5
hortaretur 9 2
hortari 79 21
hortatu 136 3
hortatus 5 15 | 73 15
Hortenſii, *n. p.* 152 13
Hortenſio 144 1 | 152 20
Hortenſius 144 3
hortos 28 20 | 151 18
horum 7 19 | 30 13 | 36 12 | *& alibi*
hos 15 18 | 20 24 | 22 11 | *& alibi*
hoſpes 40 19
hoſpitem 67 4
hoſpites 66 31
hoſpitii 67 7 | 134 12
hoſpitio 28 11 | 30 14
hoſpitium 16 11
hoſte 15 22
hoſtem 6 22 | 48 8 | 70 7 | 71 7 | 88 14 | 103 31 | 104 7 | 123 13 | 141 14
hoſtes 7 14 | 14 6 24 | 35 12 | 37 5 | 39 3 | 68 9 | 71 14 18 22 |

92 3 | 90 28 | 91 10 16 | 93 18 | 120 8 20
hosti 119 4
hostias 124 10
hostibus 7 11 | 14 1 | 17 22 | 72 16 | 78 8 | 81 11 | 83 11 | 100 11 | 104 21
hostis 104 13 | 146 15
hostium 4 16 | 6 5 | 8 7 14 | 12 15 | 27 11 | 30 1 8 | 36 16 | 61 7 | 63 12 18 | 66 26 | 72 2 18 | 92 26 | 93 15 | 98 9 | 106 9
huc 16 11 | 23 23 | 24 23 | 74 26 | *& alibi*
huic 8 23 | 10 15 | 24 19 | 32 4 | *& alibi plur.*
hujus 6 12 | 10 14 | 11 26 | 12 12 | *& alibi plur.*
hujuſmodi 95 11
humanarum 114 20
humanitas 10 10
humanitate 39 18 | 51 3 | 142 15 19
humanitatis 152 17
humaverunt 107 10
humili 95 4
humilia, *abjecta*, 2 10
humiliore, *viliore*, 154 19
humilis, *abjectus*, 10 10
hunc 28 18 | 32 11 | 40 20 | 41 8 | *& alibi*
hyberna 103 19
hybernacula 103 24
hybernaculis 91 9
hyembat 103 23
hyemale 71 3
hyematum 91 1 | 103 9 | *bis*
hyeme 148 10
hyems 101 20
Hyſtaſpis, *n. p.* 116 4

I.

JAcens 95 18
jacentem 44 6
jacet 69 20 | 99 5
jacta 133 29
jactarentur 144 9
jam 3 5 | 9 12 | 15 24 | 25 4 | *& alibi plur.*
jam-tum, *ex eo tempore*, 43 23
janua 134 17
januam 33 24
ibi, *adverb. quietis*, 4 11 | 9 28 | 16 8 | 17 10 | *& alibi plur.*
ibidem 4 16
Iceta, *n. p.* 113 1
ictus 117 7
id 2 4 | 4 1 | 4 18 | 6 4 | *& alibi quam plur.*
idem 6 7 | 9 2 | 14 20 | *& alibi plur.*
ideo 39 23 | 92 25 | 121 14
idonea 4 12
idoneam 14 22
idoneo 8 3
idoneum 15 2 | 55 22 | 75 8 | 141 12
ierat, *venerat*, 133 19
igitur 45 10 | 76 9 | 86 10 | 91 7 | 92 7 | 124 22 | 142 11 | 149 5
ignem 40 21
ignes 104 18 24
ignis 104 3
ignominia 66 27
ignorabat 70 27
ignorans 34 18
ignorantia 95 14
ignorantiæ 85 1
ignorare 20 7 | 156 17
ignorarent 71 26
ignoſco 78 26
ignotam 60 6
ignoti 94 19
ignotus 17 3
iis 6 1 | 70 4 | 87 17 | 90 23 | *& alibi*
idem 30 21 | 35 12 | 37 16 | 107 3
iiſdem 112 2 | 139 15
iit 144 16
illa 5 14 | 55 30 | 80 16 | *& alibi*
illa 20 2 | 67 9 | 92 30
illæ 37 18 | 55 29
illam 46 10 | 77 6
ille 4 6 | 9 1 | 11 18 | 14 8 | *& alibi quam plur.*
illi 4 5 24 | 28 5 | 37 16 | *& alibi*
illis 43 18 23 | 82 12 | 93 6
illius 30 15 | 48 5 | 107 15 | 141 7 | 145 19 | 148 22
illo 11 8 | 22 1 | 24 28 | *& alibi*
illo, *adv. illuc.*
illorum 4 21 | 15 23 | 17 14 23 20 | 67 9 | 103 17 | 108 9
illos 2 12 | 80 4 | 15 13 | *& alibi*
illuc, *adv.* 53 16 | 92 4 | 104 25
illud 18 9 | 34 22 | 39 3 | *& alibi*
illum 18 10 19 | 37 8 | *& alibi*
illuſis 132 15
illuſtraretur, *celebraretur*, 11 13
illuſtre 20 16 | 81 16 | 116 9
illuſtria 64 4
illuſtrior 96 4
illuſtriores 51 1
illuſtris 121 9 | 153 16
illuſtriſſimum 21 13
imago 9 1
imaginem 76 2
imaginibus 154 7
imbueretur 53 9
imitari 52 7
imitator 153 13
imitatum 42 4
immerentes, *inſontes*, 57 1
imminebant 105 11
imminere 48 18
imminuebant 101 1
immiſit 128 12
immoderata 35 2
immodeſtia 29 10 | 33 4
immortali 148 21
immortalibus 115 11
immortalis, 83 30
immolavit 124 11
immutata 57 3
imparatos 90 11
imparatum 69 27
impedimentis 44 2
impediretur 8 7 | 28 21
impediri 71 11
impedivit 47 8 | 105 2
impellantur 70 23
impendentem 35 4
impendere 105 11
impenſa 64 7
impenſis 108 9
imperabat 23 17 | 78 10
imperante 70 21
imperare 48 4 | 103 13 | 112 2 | 113 22

impera-

imperaret 84 15
imperaret, *exigeret.* 145 9
imperat 104 1
imperata 104 12
imperator, *dux.* 27 6 | 28 15 | 32 21 | 47 6 | 83 10 | 106 34 | 121 7 | 124 10 | 125 3 | 139 3
imperatore 43 5 | 59 7 9 | 124 23
imperatorem 4 1 | 58 8 | 82 21 | 93 12 | 105 1 | 120 19
imperatores 66 10 | 92 3 | 123 3 | 135 12
imperatori 128 9
imperatoria 60 3
imperatoribus 29 11 | 43 2
imperatoris 72 5 | 79 22 | 154 16
imperatorum 3 2 | 67 8 | 147 22 | 148 15
imperatum 104 33
imperavit 133 3 | 134 19
imperia, *dominia.* 5 11
imperia, *regna.* 118 1
imperii 6 8 | 13 14 | 20 20 | 46 13 | 47 22 | 62 6 | 69 15 | 90 4 | 99 18 | 100 5 | 102 18 | 103 2 | 106 1 | 117 11 | 121 3 | 125 1 | 131 20 | 142 12
imperii, *dominationis.* 103 | 27 15
imperii, *principatus.* 20 16
imperiis 10 1 | 54 25 | 98 13
imperio 4 18 | 9 7 | 36 11 12 | 48 25 | 69 14 21 | 84 6 | 89 5 | 102 3 | 102 16 | 114 3 | 116 3 | 129 2 | 130 20
imperiosa 86 9
imperite 114 2
imperitus 81 9
imperium, *dominatum.* 4 18
imperium, *dominium.* 9 3 | 30 12 | 53 23 | 94 2
imperium 15 11 | 54 2 | 65 3 | 81 20 | 82 4 8 | 90 12 | 109 4 | 113 4 | 114 1 | 122 2
impertiri, *incumbere.* 140 5
impetrasset 26 11 | 100 14
impetraverint 120 18
impetravit 90 15
impetu 39 8 | 72 1
impetum 61 7 | 74 2 | 83 13 | 90 28 | 104 16
impetus 59 19
impiger 64 2
impium 112 11
implacabile 73 20
implicatus 50 1
implicitum 24 29
implicitus 28 16 | 95 19
imponere 115 2
impositum 75 3
imposuit 53 4 | 101 23
impotentem, *immoderatum.* 30 7
imprimis, *adverb.* 20 17 | 69 11 | 94 7 | 140 4
imprudens 32 13
imprudente 49 16
imprudentem 69 27 | 103 31
imprudenter 124 19
imprudentes 90 11 | 104 26
imprudentia 55 25
imprudentiam 82 3
impugnare 44 5 | 88 33
impulsi 8 2 | 24 17 | 47 4
impulsu 85 3
impune 74 10 | 115 13
imputamus 30 2
in, *cum accusat.* 5 7 | 6 18 19 | 7 13 | 8 11 | & *alibi quam plur.*
in, *cum ablat.* 1 4 9 | 2 3 5 7 9 14 15 | & *alibi quam plur.*
in, *erga.* 70 31
in, *pro.* 138 13
in, *per.* 117 15
in, *inter.* 118 1 | 121 1 | 128 2
inanes 39 7
incendio 13 9 | 40 16 | 41 4 | 60 2
incendit 101 19 | 123 15 | 128 11
incendium 41 1
incensis 9 18
incensus 9 14 | 31 3 | 88 15 | 105 15
incepta 4 1
incepto 56 3
inciderit 148 5
incidisset 96 5
incidit 51 17
incidit, *accidit.* 144 27
incipiam 84 12
incipiebat 138 14
incisum 35 9
incitabat 141 1
inclinatæ 88 17
incognitum 78 25 | 139 6
incolas 4 3
incolebant 5 1 | 27 17
incolebat 193 25
incolens 69 21
incolerent 5 12 | 6 3
incolis 125 8
incolumem 81 15
incolumes 101 23
incolumitatem 148 12
incolunt 68 2
incommodis 149 14
incommodum, *intempestivum,* 218 13
inconsideratior 49 1
incredibile 130 2
incredibili 112 18 | 116 12
incuria 155 15
incurrentes 61 8
inde 7 1 | 16 14 | 17 10 | 25 17 | & *alibi.*
index 24 21
indicasset 24 18
indicaret 143 13
indicent 45 9
indicerent 16 10
indici 24 19
indicio 24 17 | 31 16 | 113 3 | 152 33
indicium 21 7
indidem 79 18
indigebat 44 7
indigentem 118 11
indigerent 94 5
indigeret 28 23 | 123 11
indigna 110 16
indignarentur 53 2
indigne 97 2
indignum 70 29
indiguerunt 147 4
indiguisset 156 3
indiligens 14 3 5
indixerant 47 12
indixerunt 33 20
indixisse 91 24
indixissent 27 9

indixit 43 12 | 68 22
indoles 97 6
inducebatur 47 18
inducere 131 11
induciarum 90 25
inducias 90 13 16
inductum 129 5
indulgebat 62 21
indulgendo 53 8 | 141 24
indulgente 140 3
indulgentia 153 7
indulgeret 51 8
indulsit 30 4 | 116 14 | 147 2
induſtria 87 5 | 139 16
induſtria 11 5 | 91 2 | 97 11 | 139 1 | 149 28
indſtriæ 150 25
induſtriam 98 11
induxit 33 14
inermes 56 14 21
inermis 126 3
inertia 152 15
ineſt 79 20
ineunte 33 11
ineuntis 10 14
inexercitatæ 99 13
intamatum 41 8
infamem 82 25
intamia 2 10
infamia 33 34
infectis, *non peractis.* 9 21
interior 73 10
inferre 57 | 59 13 | 122 6 | 124 1
interret 11 24
inferri 25 15 | 71 22
inteſtiſſimus 105 9
inteſto, *inimico.* 121 6
inficiandum 132 2
inficias 84 5
infimis 142 3
infimos 104 16
infinitas 155 9
infinitum 74 16
infirmiſſimos 14 29
infirmum 99 6
infoderunt 25 17
ingenii, *prudentiæ* 38 2
ingenii 41 18 | 76 6 | 79 20 | 197 3 | 140 7
ingenio 52 16
ingenium 50 7
ingratæ 66 20
ingratiis, *adv.* 13 21
ingratorum 28 9 | 112 13
ingratum 102 12
ingratus 115 2
injecit 55 3
injecit, *intulit.* 128 13
injecta 95 4
injectus 34 4
inierat 156 29
injiceret 60 4
injiciant 104 21
iniit 31 3
iniit, *ſuſcepit.* 133 1
inimica 23 19
inimica 100 7
inimici 30 22 | 34 20 | 55 23 | 33 24 | 106 6 | 146 16
inimicis 34 16
inimiciſſimos 70 26 | 102 6
inimiciſſimum 130 19 | 134 9
inimicitiam 74 12
inimicitias 138 6 | 148 27
inimicitiis 85 8
inimicos 35 11 | 85 20
inimicum 18 1 | 37 13 | 55 22
inimicus 148 1
initio 10 16 | 26 1 | 36 4 | 43 12 | 86 3 10 | 88 4 | 107 5 | 113 13 17 | 133 29 | 156 4
initium 43 15 | 52 3
initurum 39 27
injuriam 148 28
injurias 49 3 | 77 16 | 81 6
injuriarum 102 2
injuſte 15 26
innixus 156 12
innocentiæ 198 | 20 7
innocentes 80 18
innoxium 10 13
inopia 6 5
inopiam 103 25 | 141 19
inopis 94 14
inopinanti 69 11
inopinata 110 16
inopinatas 54 13
inquit 39 2 | 45 6 | 43 24 | 48 2 | 60 14 15 | 78 21 | 79 4 | 79 23 30 | 83 22 | 87 6 | 93 5 | 105 19 | 105 5 7 108 8 | 110 16 | 124 8 13 | 124 25 | 156 12
inſciente 106 28
inſcientibus 132 13
inſciis 56 26 | 68 26
inſcitiam 82 3
inſequebantur 146 19
inſerviens 33 2
inſerviſſe 41 16
inſerviunt 41 18
inſidiari 73 23 | 109 5
inſidiarum 74 17
inſidias 25 5 | 39 14 | 55 30 | 68 19 | 73 26 | 129 4
inſidiati 130 5
inſidiarorem 117 12
inſidiatores 73 30 | 74 4
inſidiis 73 22 | 127 5 | 134 8
inſignius 91 3
inſolens 114 16
inſolentia 92 28
inſolentiam 79 29
inſtabat 34 17
inſtans 23 22
inſtaret 83 11
inſtantibus, *præſentibus.* 11 11
inſtiterit 148 20
inſtitit 100 11
inſtituerat 124 15 | 731 19 | 151 17
inſtituerunt 35 24
inſtituit, *decrexit.* 139 8
inſtitutis 91 2
inſtitutis, *legibus.* 1 9 | 92 6
inſtituto 145 11
inſtituto, *conſuetud.* 2 4
inſtitutum 65 9
inſtructa 94 14
inſtructa 8 4 | 83 11 | 103 8
inſtrui 14 30
inſuetus 55 20
inſula 53 | 9 13 | 27 8 | 27 18
inſulæ 4 4 | 27 14 | 28 16 | 113 16
inſulas 4 9 | 54 9 | 62 7 | 66 8
inſulas 5 4 | 9 6 | 9 8
inſulis 46 4
integriore 104 29
integritas 107 14
inielectu 56 20 | 152 6
intellexit 25 5

intel-

intelligebant 34 21 | 104 8
intelligebat 72 9 | 99 19 | 103 28 | 105 10 | 119 13
intelligerent 14 28 | 35 12
intelligeret 12 6 | 20 3 | 103 21
intelligi 8 19 | 54 2 | 77 1 | 84 8 | 98 7 | 100 7 | 129 7 | 133 30 | 144 2 | 148 22
intemperans 33 4
intemperantia 20 22 | 103 15
inter 4 17 | 7 9 | 12 18 | 19 7 | *& alibi*
intercedebat 155 21
intercedere 155 22
intercederet 144 4
interceſſerat 50 15
interceſſiſſe 153 7
interceſſit 155 10
interdici. *prohiberi*, 121 14
interdiu 86 11
interdum 77 17 | 155 12
interea 15 14
intereſſe 103 18
interfecerant 85 13
interfecerunt 41 2
interfeciſſent 6 23 | 43 10 | 133 10
interfeciſſet 80 14 | 106 17 | 106 35
interfecit 59 10 | 75 10 | 129 6
interfecti 87 7
interfectis 13 8 | 68 4
interfecto 55 4 | 97 13 | 100 11 | 106 19 | 112 15 | 124 24 | 141 8
interfectoribus 145 17
interfectum 68 13 | 88 18 | 131 17
interfecturum 74 9
interfectus 20 15 | 45 15 | 56 24 | 63 18 | 116 17 | 118 10 | 141 6
interficere 68 19 | 72 22 | 99 2 | 112 19
interficeret 71 17
interfici 106 3
interficiant 40 14
interficiendi 35 23
interficiendum 40 12 | 55 26 | 112 4 | 133 1
interficit 72 2
interficitur 100 22
interfuit 114 12
interfuimus 151 7
interfuit 20 12
interierit 53 14 | 134 28
interierunt 12 16
interiiſſet 6 2
interiit 68 19 | 117 7
interim 14 6 34 | 15 9 | 24 8 | 51 17 | 62 9 | 75 5 | 93 8 | 94 3 | 99 4 | 109 17 | 112 15 | 119 8
interimendum 41 5
interimere 102 6
interiore 2 16
interioribus, *ſecretis*, 124 6
interire 26 18 | 122 11
interirent 120 22
interiret 25 9
interiret, *abſumeretur*, 11 18
interitu 82 24 | 131 16
interitum 84 6 | 148 18
interiturum 6 5
interneccionem 99 4
internuncios 36 5
interponens 15 7
interponere 86 17
interpoſuit 141 21 | 147 10
interpretantur 142 6
interrogaretur 60 13
interſerens 6 22
inteſtinum, *internum*, 120 12
inteſtinum 156 7
intima 147 1 | 149 6
intimam 36 2 | 97 5 | 147 21
intime 144 1
intimis 47 5
intimus 50 10
intra 71 20 | 93 1 | 133 25
intrarat 94 12
intrare 63 9 | 72 12
intrarunt 56 16
intraſſent 68 9
introierit 54 2
introiiſſet 56 25
introlit 38 9
introitum 25 12
intromiſſi 56 15
intuebatur 147 19
intuens 34 18 | 55 15 | 61 7
intuerentur 15 26 | 94 20
intulerunt 86 8
intuli 17 18
intulit 116 10
intuuntur 62 25
invadit 72 1
invadunt 56 17
invaſit 11 25
invectus 80 10
inveheretur 115 9
invenerat 13 9
inveniſſet 55 22
inventum 61 2 | 101 9
inventuros 134 13
inveteraſcere 141 24
inveterata 103 12
inveteratam 111 7
invictus 83 22 | 129 11
invideant 45 7
invidia 62 23
invidia 54 25 | 62 28 | 103 2 | 105 3 | 112 9 | 123 6
invidiæ 28 8 | 34 20 | 53 3
invidiam 15 30 | 28 4 | 37 25 | 45 3 | 62 22 | 70 17 | 81 8 19 | 102 17
invidus 66 18
inviolatus 79 8
inviſa 56 18
invitaret 151 3
invitis 113 22
invitiſſimi 145 6
invito 100 13
invocatos 29 1
inutile 15 23
jocans 155 13
joco 77 14
jocoſe 33 17
Iones. *n. patron.* 61 23
Ionia, *n. p.* 5 10
Ioniæ 46 18 | 68 23
Ioniam 35 17 | 36 17 | 49 9
Jaſon *n. p.* 67 1
Jovi, *n. p.* 31 8 | 124 10
Jovis 31 10 | 155 13
Iphicrateſſes 59 17
Iphicrate, *n. p.* 66 16
Iphicratem 59 13 | 60 9 | 66 13
Iphicrates 63 2
Iphicratis 66 2 | 67 8
ipſa 24 7
ipſa 149 14
ipſam 14 19 | 120 16

ipſa-

ipſarum 5 10
ipſe 4 16 | 5 9 | 9 23 | 15 18 | *& alibi plur.*
ipſi 32 12 | 42 5 | 50 12 | 56 20 | 74 30 | 78 3 | 93 6 | 105 18 | 134 12 | 147 5
ipſis 6 7 11 | 38 17 | 54 6 | 75 15 | 124 4 | 148 23
ipſius 30 17 | 48 12 | 50 15 | 73 7 | 90 26 | 131 17
ipſo 60 4 | 74 28 | 86 14 | 133 6
ipſorum 1 7 | 6 9 | 15 26 | 103 20 | 104 9
ipſos 6 9 | 74 29 | 130 5
ipſum 39 15 | 74 3 | 83 14 | 91 23 | 131 7 | 145 3 | 150 14 | 153 2
ira 88 15
iraſci 81 7 | 153 8
iratus 92 15 | 138 10
iræ 35 13 | 92 16
ire 73 28 | 126 3 | 144 20
irent 7 10
iret 101 26
iri 151 1
irridendum 133 20
irridentes 4 5
is 7 3 | 9 1 | 11 1 | 17 15 | *& alibi*
Iſmenia, *n. p.* 88 7
iſta 79 31
iſtis 45 7
iſto 106 5
Iſtro, *n. p.* 5 8
iſtud 79 4 | 106 6
ita, *ſic*, 17 12 | 30 16 | 31 18 | 32 13 | 53 14 | 75 10 | 96 2 | 102 11 | 118 9
ita, *adeo*, 22 5 | 28 14 | 71 6 | 86 2 | 86 9 | 109 9 | 110 8 | 114 10
ita 36 21 | 119 13 | 124 17 | *& alibi.*
Italia, *n. p.* 54 4 | 123 5 | 129 8 | 139 16 | 146 1 | 149 17 | 151 19
Italiæ 124 1
Italiam 35 1 | 54 11 | 122 6 | 125 7 10 | 126 4 | 131 12 | 132 17 | 143 1 | 147 20
Italica 139 10
Italicis 139 6
Italicum 113 8
itaque 6 10 | 7 18 | 8 11 | 9 23 | *& alibi plur.*
itaque, *ſicque*, 34 23
itaque, *ergo*, 92 19
itaque, *idcirco*, 99 20
ita ut 88 1 | 142 1 | 154 7
item 77 14 | 117 7 | 130 10 20
iter 14 10 | 40 12 | 70 1 | 73 30 | 74 3 | 85 2 | 86 14 | 91 9 | 92 8 | 104 3 | 104 26 | 125 8
iterum 27 9 | 59 11 | 129 4 13 | 138 6
itinera 126 2
itinere 25 3 | 70 15 | 103 8 | 127 2
itineri 104 17
itineribus 99 21 | 101 2
itineris 103 30
ituras 99 20
iturum 91 12
juberet 106 13
jubet 40 20 | 56 10 | 63 10 | 0 6 | 71 23
jucundiſſimum 151 9
jucundiſſimus 152 19
judex 83 8
judicabat 11 11
judicamus 116 3
judicandum 150 16
judicare 80 13 | 150 5 | 152 20 | 155 19
judicari 1 9 | 24 6 | 78 7 | 107 2 | 135 13 | 143 24 | 148 24 | 152 15
judicarit 48 8
judicarunt 3 6
judicarunt, *damnar.* 131 7
judicaſſet 11 5
judicatum 31 16 | 141 14
judicatus 146 15
judicavit 14 11
judicent 1 3
judicet 103 18
judicii 66 22 | 147 18
judiciis 11 7 | 109 1
judicio 60 12 | 66 19 | 83 9 | 110 11 | 111 4 | 152 15
judicium 82 14 | 110 4 | 144 16
jugera 45 8
jugerum 45 5
jugulatus 106 29
juiſſet 95 1
Julium 148 18 | 149 20
jumenta 101 16 | 104 20
jumentis 114 14
jumentorum 128 10
jumentum 101 10
Juniam, *ſup. famil.* 153 20
junctis 114 14
junctus 145 4
jura 67 7
jurare 56 1 | 124 16
juraſſet 105 6
juravit 90 15
jure 15 21 | 43 4 | 88 6 | 138 9
juris 27 3 | 139 2
jus 134 12 | 144 16
jusjurandum 90 18 | 124 17
juſſerat 82 8
juſſerit 48 10 | 148 21
juſſis, *ſubſt.* 92 2
juſſiſſet 15 16
juſſit 15 16 | 17 2 | 53 8 | 66 24 | 69 10 14 | 73 29 | 95 13 | 102 21 | 106 26 | 124 16 | 143 3 | 146 9 | 156 11
juſſu 67 6 | 68 8 | 71 16 | 91 23
juſſus 109 24 | 131 22
juſtitia 4 18 | 20 22
juſtitiæ 20 17 | 116 13
juſtus 10 6 | 20 1 8
juvare 94 4
juvit 141 14
juxta 24 2 | 39 3 | 65 13 | 68 1 | 117 5 | 157 4

L.

LAbeone, *n. p.* 135 1
labor 107 15
laborarint 86 21
labore 13 18 | 41 16 | 47 1 | 60 5 | 149 | 18
laborem 33 4 | 106 11
labores 115 5
laboribus 134 28
laborioſius 150 4

labo-

laborioſus 33 1 | 64 2
Lacedæmona, *n. p.* 31 12
Lacedæmonem 7 7 | 15 5 | 25 3 | 28 12 | 45 10
Lacedæmoni 2 6
Lacedæmonii 8 10 | 14 12 28 | 15 8 | 16 2 9 | 20 21 | 22 11 | 23 19 | 28 8 | 30 5 6 | 31 5 | 35 14 | 36 13 | 47 2 | 62 10 | 65 5 | 81 5 | 83 2 | 85 6 | 94 1 3
Lacedæmoniis 7 5 | 16 16 | 20 20 | 30 2 | 31 17 | 39 21 26 | 40 8 | 47 5 12 | 48 17 | 59 18 | 80 4 | 83 12 | 84 3 | 89 4 | 90 4 14 | 91 24 | 93 8
Lacedæmoniorum 12 14 | 13 14 | 15 11 | 17 19 | 23 6 | 24 2 16 | 28 11 | 30 10 | 31 4 | 36 4 | 37 2 | 38 16 | 39 16 | 44 11 | 46 5 | 48 25 | 59 10 | 81 2 | 83 31 | 86 6 | 87 10
Lacedæmonios 15 35 | 38 21 | 41 18 | 42 1 | 48 8 | 81 17 | 82 20
Lacedæmonios 85 1 | 116 1 | 135 9
laceſſivit 119 5
Laco, *n patronym.* 64 10 | 90 18 | 91 16
Lacon 40 7
Lacone 90 13
Laconicam 65 2
Laconum 85 5 | 87 18 | 94 10
lachrymans 37 10 | 110 15
lacrymarit 37 13
lachrymis 142 14
lædebat 148 28
lædendo 146 18
læſam 112 9
lætitia 37 20
lætitiæ 65 8
Lamachus, *n. p.* 33 22
Lamprus, *n. p.* 76 13
Lampſacum, *n. p.* 18 14
Laphyſtii, *n. p.* 119 8
Laphyſtio 115 5
Laphyſtius 115 1
lapide 117 7
lapidem 25 12 | 157 4
lapidea 35 9
largitione 9 3 | 11 18 | 121 16
largitionibus 144 12
laſſitudine 75 3
laſſitudinem 104 28
latam 82 6
latebat 75 3 | 103 5 | 147 23
latere 93 24
latet 29 10
Latine 142 22
Latini, *adject.* 142 20
latiſſime 104 18
laturum 23 5
laudanda 6 16
laudando 41 12
laudatione 93 21
laudaturi 147 19
laudavit 93 19
laude 59 18 | 76 2 | 138 18 | 148 10
laudem 112 9 | 116 11
laudes 114 17
laudi 2 5 | 77 4
laudibus 2 7 | 32 6 | 41 9 | 55 12
laudis 65 10 | 144 4
laus 10 12 | 42 3 | 87 15 | 92 12
laute 62 21
lautus 151 2
laxavit 24 12
lectica 127 4
lecticula 157 2
lectione 151 10
lecto, *ſubſt.* 56 16
lectores 30 19 | 154 13
lectoribus 75 13
lectorum 85 1
legat 103 17 | 152 26
legati 14 33 | 15 9 15 | 80 20 | 81 1 | 108 5 | 124 2 | 130 12 | 131 2 | 144 3 16 | 144 29
legationem 14 32
legationes 50 15
legationis 88 5
legat onum 81 2
legatos 14 30 31 | 15 17 27 | 16 4 | 23 20 | 31 11 | 62 15 | 73 17 | 109 21 | 134 8
legatus 80 8 | 87 21
lege 82 5 | 115 3
legem 44 17 18
legendum 32 12
legent 1 3
legerat 22 4
legeret 155 7
legi, *ſubſt.* 82 12
legibus 19 4 | 23 24 | 26 4 | 65 7 | 110 3 | 112 1 | 115 7 | 144 12
legimus 72 6
legis 82 16
legiſſet 32 6
legitimam 20 9
legitimis 110 11
Lemnii, *n. patronym.* 4 5
Lemnum, *n. p.* 4 3 7 22 | 5 1
lenire 54 27
leniri 105 16
leonem 105 19
Leonida, *n. p.* 12 14
Leonatus, *n. p.* 98 16
Leotychide *n. p.* 89 3
Leotychidem 89 12
leporem 142 21
leto, *morte*, 118 4
levavit 141 19
Leucoſyri, *n. patron.* 68 2
Leuctra, *n. p.* 82 19 | 93 8
Leuctrica 81 4 | 86 9
Leuctricam 80 20 | 83 29 | 94 3
leve 1 2 | 59 2 | 151 1
levia 77 3
levior 156 28
leviora 75 14
leviores 58 11
levis 73 4 | 152 8
lex 82 4 | 152 16
libenter 62 20 | 24 27 | 124 12
libentius 93 24 | 101 18
liberatis 33 1 | 152 8
liberalitate 28 19 | 34 7 | 148 27
liberalitatem 27 3 | 148 22
liberaliter 32 4 | 151 2
liberalius 62 21
liberandæ 5 16
liberandum 39 22 | 88 1
liberandaru 187 15
liberare 42 11
liberaret 1 11 6
liberaretur 20 13

libe-

liberari 85 9
liberata 14 12 | 48 26
liberatorem 57 4
liberatum 81 14
liberatus 17 23 | 27 1 | 109 2
liberaverunt 87 11
liberavi 80 5
liberavit 8 24 | 64 9
liber 111 2 | 154 19
liberi, *adject.* 15 1
liberi, *subst.* 60 8 9 | 68 24 | 89 10 | 100 19 | 102 7 | 107 5 | 108 6
liberis, *adject.* 62 23
liberius 11 3 | 55 13
liberos, *adject.* 6 3
liberos, *subst.* 79 28 | 80 15 | 83 26 | 88 19 | 107 12 | 117 16 | 146 20
liberrime 15 20
libertate 10 9 | 43 24
libertatem 34 5 | 42 13 | 52 13 | 82 25 | 87 8 | 112 1 | 113 16 | 115 11
libet 86 17
libidinis 94 12
libidinosus 33 4 | 117 9
librarii 1 50 18
libri 135 5 11 | 139 8
libris 153 20 | 154 2
libro 3 1 | 52 10
libros 152 23
librum 32 5 11
licebat 62 26 | 89 8 | 101 3
licentia 35 3 | 103 13 15
licentius 55 5
liceret 74 10 | 79 3 | 113 6 | 115 5 7 12
licet 23 24 | 26 8
licitum 33 17 | 105 9
ligna 40 15
ligneis 12 5
ligneum 12 8
Ligures, *n. patronym.* 127 1
limen 56 16
lineas, *adject. ex lino* 58 13
lingua, 5 11 | 51 5
linguæ 33 9
lis 9 25 | 66 20
litem 26 2
litibus 147 6
literarum 1 6 | 84 12 | 135 10 | 139 4 | 140 4
literæ 69 18
literas 22 21 | 24 15 | 47 25 | 66 15 | 101 25 | 102 10 | 140 5 | 155 6
literatissimi 150 17
literis 17 21 | 18 6 | 24 26 | 70 26 | 135 5 | 143 6 | 155 16
littore 133 26
loca 4 12 | 14 24 | 39 11 | 56 7 | 74 28 | 100 13 | 103 24 30 | 126 2
loci 73 5 28
locis 8 5 | 28 20 | 67 19 | 70 2 | 71 10 | 72 17 | 74 27 | 91 15 18 | 101 3 | 101 18 | 104 21 | 142 9 | 155 8
loco 8 3 | 12 16 | 13 2 | 14 1 | 15 1 | 17 1 | 24 16 | 25 17 18 | 31 22 | 32 11 | 57 7 | 61 5 | 72 20 | 73 9 | 97 7 10 | 101 8 20 | 119 7 | 130 18 | 133 14 | 134 13
locorum 73 11 | 81 11 | 100 1 | 120 21 | 128 8
locum 2 14 | 8 8 | 24 21 | 38 6 | 39 15 | 72 15 | 73 30 | 74 29 | 75 2 7 | 81 20 | 85 17 | 89 8 | 93 16 20 22 | 97 12 | 100 5 | 105 32 | 134 12 | 144 20
locum, *occasionem* 119 4
locus 23 17 | 74 26
locupletari 38 10
locupletatis 91 1
locupletato 36 21
locupletavit 4 14 | 29 3 | 122 6
locupletia 45 9
locupletissima 90 27
longarum 11 27
longas 48 15
longe 14 25 | 38 15 | 69 23 | 70 3 | 92 9 | 103 20
longinquiore 13 18
longiorem 103 27 | 104 27
longiores 58 12
longis 53 24
longissime 15 6
longius 12 15 | 141 22
longo 68 28
Longo, *n. p.* 126 9
longum 129 6
loquebantur 43 24 | 121 10
loquentem 51 5
loquentes 5 11
loquerentur 37 28
loqueretur 24 22
loqui 106 4
loricarum 58 12
loro 101 12
Lucanis, *n. p.* 129 4
lucide 84 14
Lucii, *n. p.* 136 3 | 143 16 | 149 15
Lucio 131 1 9 | 138 3 | 143 11 12
Lucium 134 4 | 148 18 | 149 20 | 156 11
Lucius 127 9 | 141 2
Luculli, *n. p.* 143 16
Lucretii, *n. p.* 149 21
lucri 43 1
luctando 77 8
Luctatio, *n. p.* 119 9
lucus 9 13
ludo 147 28
ludos 117 4
lumbos 156 8
lumina 114 10
Lusitanos, *n. pat.* 139 14
luxuria 138 13
luxuria 54 18
luxuriæ 94 12
luxuriam 103 20 | 108 10
luxuriose 42 4
luxuriosius 23 15
luxuriosus 33 4 | 117 10
Lysi, *n. p.* 36 9
Lyco 56 23
Lydiæ, *n. p.* 46 19 | 68 23
Lydorum 73 1
Lysander, *n. p.* 30 3 8 | 31 23 | 32 9 | 38 15 | 39 6
Lysandro 32 12 | 39 4 | 46 11 | 48 27 | 90 1
Lysandrum 31 12 | 38 20 | 40 3
Lysim, *n. p.* 105 12 | 107 8 | 118 2 5

M.

MAcedo 65 18
Macedones 96 6 | 97 1 | 99 16 102 14
Macedones 60 7
Macedonia 109 18
Macedoniam 98 12 | 100 19 | 101 26 | 102 2 4
Macedonum 99 15 | 102 17 19 | 105 4 | 102 36 | 109 15 | 117 1
Macrochir 116 8 10
Macrontichos 38 8
maculavit 25 13
magis 4 18 | 8 10 | 12 13 | 14 3 | & *alibi plur.*
magiſtratibus 10 2 | 130 12
magiſtratu 34 25 | 63 7 | 130 25
Magiſtratui 79 2
magiſtratum 15 19 | 32 10 | 38 5 | 87 3
magiſtratus 15 6 | 65 15 | 86 1 | 107 13 | 153 15 | 154 7.
magiſtratuum 9 3 | 11 18 | 86 19 | 92 2
magna 7 9 | 10 11 | 24 2 | 45 3 | 66 5 9 | 107 15 | 141 19
magna 9 19 | 16 3 | 22 5 | 27 13 | & *alibi*
magnæ 53 2 | 77 4 | 86 2 | 108 4
magnam 25 12 | 27 3 | 26 7 | 32 8 | & *alibi.*
magnarum 53 20
magnas 26 10 | 27 7 | 46 3 | 50 9 | 62 8 | 74 13 | 99 12 | 121 16 | 122 4 | 150 2
Magneſiæ, *n. p.* 18 11 17 | 19 1
Magnetem, *n. p. hominis.* 70 29
magni 46 2 | 68 4 | 103 11 | 106 34 | 110 6 | 118 1 | 137 4
magnifice 69 12
magnificentiſſimum 43 7
magnificus 150 26
magnis 2 7 | 10 14 | 18 10 | 38 4 | & *alibi*
magnitudine 32 7 | 42 10 | 58 1 | 67 14 | 118 14
magnitudinem 18 4 | 100 26
magnitudini 77 5
magnitudo, *ampl.* 2 18
magno 7 5 | 14 16 | 24 29 | 25 10 | & *alibi.*
magnopere 6 15 | 23 2 | 69 10
magnos 96 4
magnum 107 2 | 108 12
magnus 3 8 | 14 16 | 21 12 | 34 3 | 69 7 | 111 4 | 117 3 | 139 3
Mago, *n. p.* 130 11
Magonem 130 21 22 | 131 13 *bis.*
Magonis 131 16
majeſtas 86 9
major 11 8 | 34 6 | 50 15 | 96 3 | 143 8
major, *antiquior.* 117 14
majora 22 7 | 33 10 18
majore 13 18 | 16 12 | 69 24 | 70 25 | 73 13
majorem 28 15
majores 22 17 | 74 23 | 91 19
majori 51 19 | 71 25
majoribus 68 10 | 76 10 | 89 4
majoribus, *natu.* 12 10 | 58 3.
majoribus, *veteribus.* 140 2
majorum 1 9 | 3 3 | 50 6 | 66 11 | 94 11 | 144 11 | 153 13
majus 9 3 | 48 18 | 152 17
mala 17 17
mala 71 24
male 5 14 | 14 4 | 15 25 | 36 3 | 55 10 11 | 65 14 | 70 24 | 71 8 | 83 25 | 103 8 | 106 16 | 108 17 | 119 3
malebat 148 29
maledicentiſſimi 41 11
maledici 121 11
maleficam 94 17
mali 120 12
malis 120 16 | 148 13
malis, *verb.* 47 24
malitioſe 37 28
mallent 105 8
mallet 67 4
mallet, *eligeret* 122 12
malo, *ſubſt* 38 2
malos 83 33 | 147 17
maluit 10 13 | 40 11 | 49 6 | 63 15 | 64 11 | 113 24
malunt 56 19
Mamercum, *n. p.* 113 8
manceps 144 15
mandatam 152 10
mandatis 48 1
Mandroclem, *n. hominis* 70 29
manebant 102 10
manebat 23 26
manendi 148 17
manens 101 8
manere 4 17 | 13 2 10 | 40 6 | 118 7
manerent 47 3 | 113 21
maneret 47 17 | 65 10
manibus 115 4.
Manlii *n p.* 135 6
manſerunt 18 16
manſit 52 5 | 90 17 | 100 15 | 138 11
Mantineam, *n. p.* 83 10
manu 22 3 | 40 17 | 67 20 | 69 3 | 71 6 | 77 82 | 116 13 | 117 8 | 148 3
manu, *turba* 4 2 | 22 5 | 38 8 | 69 27 | 71 15
manu, *agmine* 127 7
manubiis 28 1
manum 71 12 | 73 11 | 91 18 | 97 7 | 120 2 | 126 10
manum, *copias* 53 6
manum, *turbam* 71 1
manum, *pugnam* 101 3
manus 55 8 | 84 1 | 112 5
manus, *turba* 7 20 | 8 16 | 87 18
Marathona *n. p. agri* 7 3
Marathonia 8 25
Marathonia 14 26
Marathoniam, *adject.* 12 3
Marathonio 14 13
Marcelli, *n. p.* 154 1
Marcello 234 29 | 137 2

Mat-

Marcellorum 154 1
Marcellum 129 5
Marci 148 18 | 152 13 | 153 20
Marco 131 1 | 134 29 | 135 3 | 137 2 | 141 8 | 145 14 | 152 19 20 | 155 16
Marcum 129 1 5
Marcus 136 5 | 141 2 | 143 22 | 149 5 10
Mardonius, *n. p.* 20 14 19 | 22 1
mare 11 21 | 37 19 | 48 13 16 | 63 14 | 65 4 | 122 3
mari 11 24 | 14 1 | 20 21 | 32 21 | 37 5 | 46 3 | 65 8 | 116 10 | 119 3 | 124 1 | 131 24 | 132 22 | 148 10
Marii, *n. p.* 152 13
maritimam 151 18
maritimi 2020 | 656
maritimis 48 14 | 144 9
maritimos 11 20
Marium, *n. p.* 141 14
Marius 141 2
Maſſagetas, *n. p.* 116 6
mater 60 8 16 | 68 20 | 101 24 | 112 10
materfamilias 2 13
matre 67 16 | 90 15 | 153 4
matrem 25 10 | 43 22 | 60 14 *bis* | 107 11 | 148 26
matricidas 80 14
martrimonio 2 3 | 26 6 | 50 3
matrimonium 118 6 | 121 13
matris 116 14 | 153 2
maturandum 56 3
maturavit, *acceleravit* 63 9
mature 141 5
maxima 10 12 | 14 15 | 92 12 | 94 7 | 114 24
maxima 17 4 | 83 9 | 157 3
aximam 27 13 | 34 11 | 54 12 | 74 36 | 91 26
maximarum 105 16 | 155 20
maximas 113 5 | 114 18 | 122 4
maxime 3 4 | 7 11 | 12 2 | *& alibi*
maximi 55 6 | 67 10 | 68 27 | 86 1
Maximi, *n. p.* 154 2
maximis 36 21 | 56 13 | 58 8 | 116 9
maximo 47 14 | 53 22 | 69 17 | 77 13 | 113 16 | 124 10
Maximo, *n. p.* 137 2
maximos 104 19 | 106 17 | 115 6 | 125 5
maximum 30 | 32 10 | 55 3 | 73 4 | 87 2 | 147 12
maximus 72 7 | 89 9
Maximus, *n. p.* 128 7
me 17 25 | 18 3 | 48 1 | *& alibi*
mea 79 4
meæ 48 3
meam 17 19 | 45 8
medebor 84 15
Medi, *n. p.* 23 14
Mediam, *n. p.* 103 8
Medica, *n. p.* 23 13
medici 51 22 | 156 4
medicina 156 3
medicis 51 18
medicos 52 1
medimnus 142 2
mediocri 150 17
mediocris 150 25
Medis, *n. p.* 103 23
meditaretur 91 22 | 122 6
Medus, *n. p.* 22 2
mei 108 8
meis 108 9
mel 96 1
meliora 58 7
meminerat 148 31
memor 134 25 | 148 1
memoria 20 16 | 35 9 | 65 10 | 107 15 | 131 16
memoria 61 1 | 67 10 | 76 7 | 115 4 | 148 29
memoriæ 19 5 | 22 22 | 32 15
memoriæ, *poſteritati* 135 7
memoriam 14 15 | 18 15 | 19 10 | 65 14 | 81 14 | 112 21 | 116 9
mendacium 152 4
Meneclide, *n. p. homin.* 79 30
Meneclidem 79 17
Meneclides 79 27 | 80 1
Menelai, *n. p.* 95 18
Meneſthea, *n. p.* 60 12
Meneſtheus 66 1
mens 92 30
menſam 95 13
menſes 101 17 | 151 4 | 156 6
menſibus 14 10 | 82 7
menſuræ 56 5 | 142 1
mente 48 21 | 85 11 | 92 7 | 112 2 | 119 13 | 124 18
mentione 134 5
mentionem 33 13 | 36 6 79 10 | 121 14 | 133 28 | 152 24
mentiretur 77 14
meo 52 10
mercede, *lucro* 2 7
mercenarii 97 9
mercenarii, *ſtipendiarii* 120 14
mercenarios 111 13
mereri 108 15
meridiem 28 1
meritis 17 11 | 45 1 | 47 16 | 102 12
merito 60 15 | 141 17
meritum 24 28
meruit 137 1
Meſſena, *n. p.* 83 5 | 87 20
metallis 11 18 | 26 10
metimur 96 5
metiri 152 2
metui 113 24
metui, *infinit.* 56 19
meum 156 20
meus 124 8
Micythe, *n. p.* 79 1
Micythum 78 18
Micythus 78 20
migrare 156 22
miſiſſihi 17 18 | 18 2 | 45 6 | 48 2 | 79 31 | 83 28 29 | 106 8 | 124 14 | 156 16 17
miles 43 5
Mileſius, *adject.* 6 7
militare 68 2
militares 101 8
militari 20 16 | 58 1 6 | 59 16 | 73 29 | 79 21 | 107 10

militaris 10 12 | 27 3 | 46 9 | 64 2 | 107 14
milites 9 2 | 55 9 | 59 1 17 | 63 8 | 99 16 21 25 | 111 13 | 120 14
militibus 43 2 | 55 6 | 91 1
militum 4 15 | 7 18 | 39 4 | 55 13 20 | 67 17 | 71 9 | 73 6 | 81 10 13 | 103 10 | 104 28 | 105 3 | 133 12 | 137 3
mille 7 18 | 11 26 | 64 6 8 | 73 8
millia 6 21 | 7 4 19 | 8 12 | 11 27 | 27 8 | 45 5 | 72 22 | 73 4 7 | 92 26 | 120 21 | 130 3 | 143 10 | 146 8 | 151 4
millibus 22 3 4 | 54 24 | 68 4 | 79 14
millium 11 28 | 12 1 | 59 15 | 120 15
Miltiade, *n. p.* 10 9
Miltiadem, *n. p.* 3 12
Miltiades, *n. p.* 4 2 8 | 5 14 16 | 6 13 | 7 9 11 | 8 1 | 9 17 | 10 1 | 16 1
Miltiadi 8 19 23 | 9 6
Miltiadis 26 13
Minervæ, *n. p.* 25 7 | 92 13
minime 29 5 | 104 3 | 113 21 | 117 9
minimum 50 9
minor 14 16
minor, *junior* 125 2
minore 76 12 | 86 13 | 103 2
minorem 70 16
minoris 138 1
minuant 104 19
minuerent 92 21
minui 40 10
minuiter 146 15
minus, *adverb.* 4 14 20 | 11 2 10 | 13 15 | & *alibi*
Minutio, *n. p.* 131 9
minutis 58 9
Minutium, *n. p.* 129 2
mira 10 10
mirabatur 133 21
mirabile 101 16
mirabiles 114 24
mirabili 7 20
mirabiliter 57 2
mirandum 29 5 | 47 18
mirari 92 19 | 106 1
mirum 60 15
miſcere, *turbare* 22 6
miſeranda 56 19
miſerant 4 21 | 15 28
miſererentur 110 8
miſericordia 57 5
micericordia 17 8
miſerunt 7 2 7 | 12 3 | 14 30 | 16 4 | 22 15 | 23 20 | 31 12 | 40 3 | 62 15 | 131 6 | 134 8
miſiſſe 17 16 | 102 10
miſiſſent 47 4
miſiſſet 70 11 | 101 25
miſit 7 18 | 13 17 | 22 23 | 27 9 | 40 11 | 53 4 | 66 13 15 | 69 9 12 | 70 12 | 109 21 | 125 6 | 146 8 | 148 5 | 155 6
miſſa 35 1
miſſæ 69 18
miſſarum 152 26
miſſi *ſunt* 3 9 | 12 13 | 15 15
miſſi *erant* 24 12
miſſi 40 13
miſſis 41 2
miſſos 131 3
miſſum 51 4
miſſum *fieri* 106 3
miſſuros 14 32
miſſurum 73 17
miſſus 28 15 | 31 14 | 47 20 | 48 14 | 111 7 | 112 18
miſſus, *eſſet* 34 26
Mithridates, *n. p.* 74 26 | 75 1
Mithridati, *n. p.* 70 9
Mithridatis 74 8
Mithrobarzanem, *n. p.* 71 16 21
Mithrobarzanes 71 12
mittas 22 27
mittere 3 7 | 15 13 | 49 11
mitteret 90 8 | 155 7
mitteretur 40 2 | 121 7
mittit 23 3 | 70 20 | 71 5 | 72 12 | 74 14 | 133 15
mittunt 74 30
Mitylenæi, *n. patron.* 48 5
Mnemon, *n. p.* 116 8 13
mobilis 66 18
mobilitate 54 14
Mocillam, *n. p.* 148 18
moderatæ 66 28
moderate 114 10
moderatione 151 14
modeſtia 3 3 | 92 1
modeſtus 77 12
modica 150 27
modii 142 1
modo, *ſubſt.* 4 22 | 14 14 | 27 1 | 54 8 | 55 20 | 63 5 | 74 15 | 75 14 | 77 2 | 112 8 | 129 6 | 134 20 | 139 13 | 150 20 | 153 22 | 155 25
modo, *adv.* 39 25 | 56 2 | 83 29 | 95 5 | 99 20 | 109 11 | 112 5 | 114 6 | 147 2
modo, *nunc* 120 1 | 155 11
modo, *ſolum* 138 17
modo, *tum* 147 25 *bis*
modum 58 11 | 77 15
modus 79 11 | 142 1
mœnia 93 1 | 113 15
mœnibus 7 10 | 12 5 | 13 10 | 14 19
moleſtus 145 9
moliebatur 65 18
moliretur 40 1
molitus *eſt* 30 9
Moloſſorum, *n. p.* 16 10
momenti 38 27
moneo 39 3
moneretur 109 6
monſtra ret 75 9
montem 99 9
montes 104 17
montis 8 3
montium 8 6
monuit 16 17 | 68. 21
monumenta 18 16
monumento 57 7 | 157 4
mora 47 24
moram, *partem* 59 10
morandi 4 8
moraretur 138 5
moraturus 155 8
moratus 62 20 | 143 4
morbi 155 7
morbo 19 1 | 114 10 | 116 16 | 117 3 | 118 8 | 127 2

morbum 28 16 | 51 17 | 95 19 | 156 3 17
morbus 156 28
more 23 14 20 | 26 12 | 33 12 | 34 14 | 44 13 | 47 21 | 48 5 | 74 10 | 110 13 | 144 11
morem 52 8 | 59 25
mores 23 12 50 12 | 75 14 | 121 16 | 149 1 | 151 12 | 154 14
mores, *conſuetud.* 2 1
moribus 1 7 | 2 11 | 42 19 | 63 3 | 75 16 | 76 6 | 139 18 | 144 13
moribus, *legibus* 2 4 | 121 13
moriens 89 13 | 98 3 | 143 19
morior 83 22
moris 153 13
mors 29 6
mortalibus 49 1
morte 18 18 | 25 13 | 54 19 | 57 2 | 71 9 | 82 4 18 | 112 14
mortem 31 16 | 63 9 18 | 66 22 | 99 5 | 106 34 | 110 14 | 148 26 | 149 21
mortiferum 83 18
mortui 25 14
mortuo 60 9
mortuos 29 4
mortuum 19 1 | 40 9 | 41 5 | 107 9 | 135 1
mortuus 25 17 | 38 17 | 89 11 | 98 7
morum 33 6 | 121 12 | 133 25
mosis 15 15 | 89 4
motu 101 11
mortus 23 22
mortus, *ſubſt.* 58 11 | 101 14
mortus *eſt* 48 7
movebatur 50 15
moveri 53 3
moveri *transferri* 12 9
moverentur 106 28
moveret 13 15 | 90 30 | 101 27
moviſſet 73 10
movit 145 2
mulctabat 82 4
mulctaretur 44 18
mulctarunt 85 7
mulctati 86 4
mulctatur 23 8
mulctatus *eſt* 9 25 | 20 2 | 28 6 | 82 18
mulctatus *eſſet* 26 5
muliebri 41 4
mulier 41 3
mulieres 55 31
multa 17 7 | 18 8 | 20 17 | 37 24 | *& alibi*
multæ, *ſubſt.* 66 23
multas 16 3 | 36 17 19 | 48 23 | 61 1 | 138 13 | 156 1
multi 3 8 | 42 11 14 | 45 7 | 53 2 | 56 27 | 92 29 | 93 2 | 105 23 | 116 1 | 117 17 18 | 135 7
multimodis 18 18
multiplicandis 141 25
multis 6 13 | 8 5 | 32 5 | 47 1 | *& alibi*
multitudine 13 1 | 71 10 | 92 30 | 101 5 | 131 24 | 133 2 9 | 134 17
multitudinem 4 13 | 20 3 | 122 11 | 133 5
multitudini 6 8 | 34 3
multitudinis 111 2
multitudo 14 1 | 56 25 | 72 18 | 81 10 | 102 19
multo 2 15 | 17 19 | 18 7 | 28 14 | *& alibi*
multo, *adject.* 47 1 | 85 9 | 88 19
multorum 34 2 | 53 19 | 123 7 | 144 17 | 152 14
multos 29 3 | 33 16 | 34 7 | 72 2 | 111 8 | 130 7
multum 10 1 | 11 7 | 15 10 | *& alibi*
munditiam 150 27
munera 45 9 | 94 7 | 95 8 | 108 4 | 143 2
munere 24 3
muneri 22 23 | 45 6 | 95 17 | 134 14 | 146 8
muneribus 18 10 | 48 12 | 50 10 | 91 6
Munichiam, *n. p.* 43 25
municipio 136 1
muniendum 15 3
munierat 113 18
munierunt 35 16
muniit 126 2
munire, *ſtabilire* 117 12
munirent 12 5
munita 14 24
munitam 69 21
munitas 71 2
munitiones 101 19
munitionis 15 10
munitiora 56 7
munitiſſimum 43 14
munitum 53 23 | 54 3
munivit 43 25
munus 68 2 | 130 17 | 142 11
muri 14 34 | 15 4 | 66 24
muris 15 22 | 93 11 | 120 20
muros 9 12 | 14 20 30 | 48 27 | 66 26
murum 12 8
muſicam 1 4
muſicen 75 15
muciſis 76 12
mutat 104 25
mutationibus 152 28
mutavit 23 13 | 58 8 13 | 94 10 | 151 14
Mutiniam, *n. p.* 146 11
mutuis 74 19
Mycalen, *n. p. montis* 27 9
myſteria 34 13
Myuntem, *urbs* 18 15

N.

NActi 14 22
nactus 9 3 | 94 17
nactus, *conſequutus* 138 4
nactus, *lapſus* 156 3
nam 2 15 | 3 10 | 4 15 | 6 1 | *& alibi quam plur.*
namque 8 5 23 | 9 30 | 16 1 | *& alibi plur.*
nando 63 17
narrare 136 5
nata 112 4 | 154 22
natalem 114 25
natali 114 24
natantem 63 15
natas 26 13
nati 18 8 | 68 16 | 117 17
natione 22 2 | 67 16
nationes 123 4 | 132 2

nativum 142 21
nato 124 9 | 155 2
natos 51 21 | 80 18 | 118 15
natu 25 10 | 58 3 | 65 15 | 66 11 | 72 7 | 89 9
natum 80 14 | 83 27 | 84 5 | 150 22
natura 32 15 | 33 11 | 156 24
natura 73 5 | 153 9
natura *indole* 143 16
naturæ 116 16
naturali 43 1
naturalis 146 14
naturam 8 20 | 33 6 | 94 16
natus 32 16 | 41 6 10 | 50 1 | 57 9 | 67 17 | 68 12 | 76 9 | 111 6 | 117 14 | 142 20
natus *esset* 41 14
natus *est* 11 1
navale 133 6
navali 20 12 | 49 6
navalibus 36 15
navalium 22
nave 133 9 19
naveis 53 4
navem 17 3 9 | 52 18 | 56 8 | 63 10 15 | 69 26 | 79 9 | 131 3 | 133 8 23
naves 8 15 | 12 7 9 | 36 15 | 38 18 | 39 7 | 48 15 23 | 131 5 15 | 133 16 27 21
naufragio 131 17
naufragium 15 25
navi 37 6 | 66 12
navibus 4 6 | 9 10 18 | 27 11 | 28 15 | 30 1 | 38 22 | 53 23 24 | 66 14 | 131 9 22
navis 17 7 | 63 12
navium 6 20 | 9 5 | 11 19 27 | 12 17 | 13 3 | 14 2 14 | 27 10 | 48 26 | 133 3
nautica 39 3 | 133 32
Naxum, *n. p. inf.* 17 4
ne, *ut non.* 5 16 | 23 3 | 28 24 | 30 18 | *& alibi plur.*
ne, *quominus* 6 7 | 8 8 | 13 1 | 14 23 | 25 7 | 51 23 | 109 7 | 112 5
ne, *ut* 9 17 | 13 1 | 14 7 | 16 9 | *& alibi*
ne, *non.* 15 17 | 24 16 27 | 58 3 | *& alibi*
ne, *num.* 60 14 73 25 | 124 12
nec, 24 28 | 33 3 | 43 21 | 91 11 | 105 6 | 105 28
necessaria 148 22
necessario 71 15
necessario 37 8
necessariorum 23 1
necesse 17 18 | 47 25 | 62 20 | 141 20 | 155 22 | 156 14
necesse *est* 83 30 | 97 11
necessitate 17 6
necessitudine 137 7
necessitudinem 50 12 | 155 3
necis 146 5
necue 105 20
Nectanebe *n. p. hominis* 95 16
Nectanebum, *n. p.* 62 5
nefas 2 4 | 24 20 | 34 23 | 81 7 | 153 8
negabat 106 26
negare. 28 4 | 51 10 134 10
negarent 14 22
negaret, *recusaret* 130 4
negat 19 1 | 55 30
negatum 37 24
negavit 26 17 | 48 11 | 82 14 | 93 2 | 109 8
negligendum 73 25
negligentur 37 27
negocium 40 14
negotia 152 14
negotii 48 13 | 106 19 | 152 11
negotio 93 6
negotium 55 21 | 56 14 | 72 10
neminem 42 9 | 44 6 | 51 4 | 54 5 | 75 11 | 95 5 | 102 3 | 109 11 | 125 9 | 144 15 18
nemini 2 9 | 46 13 | 124 17 | 147 15 | 148 16
nemo 2 17 | 10 10 15 | 12 6 | 24 11 | *& alibi plur.*
nemo, *non* 69 7
Neoclus, *n. p. hominis* 10 16
Nepotolemus, *n. p.* 100 4
nepos 66 26
nepotes 117 17
neptis 154 22
Nepruni 24 20
neque 2 1 15 16 | 4 14 18 19 | *& alibi quam plur.*
Neroni, *n. p.* 155 2
Neronis 137 4
nescio 9 13 | 41 11 | 42 13 | 111 5
nesciret 55 16
neve 44 14 18 | 75 14
neutram 150 28
neutri 71 28
Nicanor *n. p.* 109 9
Nicanorem 109 5
Nicanori 110 2
Nicias, *n. p. hominis* 33 21
niger 68 28
nihil 1 6 | 6 11 | 8 15 | 13 22 | *& alibi plur.*
nihilo 68 23 | 74 17 | 130 9 | 156 28
nihilominus 15 8 | 143 6
nihilo secius 47 134 18 1 | 55 31
nil 44 6
Nilum, *n. p.* 100 22
nimia 86 18
nimia 103 15
nimiam 38 2
nimis 60 5
nisi 1 7 | 2 15 16 17 | 7 5 | *& alibi plur.*
nitebatur 109 16
nitebatur, *impellebat* 7 12
nitendo 152 9
niterentur 85 18
niteretur 6 9
nitida 101 6
nobile, *celebre*, 10 12
nobilem 50 5
nobiles 15 13 | 22 18 | 35 3 | 102 14 | 138 12
nobili 50 1
nobilibus 100 12
nobilis 2 6 | 140 9
nobilissimas 93 4 |
nobilitate 42 14
nobilitatus *est* 58 2
nobilius 8 16
nobis 154 11

nobiſcum 93 5
nocendi 119 4
nocere 34 21
nocte 33 23 | 104 22 | 128 10
noctem 17 8
noctes 70 1
noctibus 130 2
noctu 12 16 | 40 15 | 45 14 | 99 3 | 128 8 | 148 5
nocturno 9 14
nocuiſſent 92 20
nolebat 23 17
noli 142 25
nolite 45 6
nolle 38 21
nollet 17 21
nolo 45 7 | 78 24 | 108 9
noluerat 146 7
noluerunt 63 16
nolui 156 17
noluimus 115 17
noluiſſe 38 1
noluiſſem 79 6
noluiſſent 81 9
noluiſſet 144 22
noluit 15 6 | 34 27 | 38 7 26 | 82 7 | 93 10 | 112 19 | 113 4 | 142 6
nomen 10 12 | 51 3 | 107 4
Nomentanum, *n. p.* 151 19
nomina 22 12 | 76 14
nominatim 3 12
nominantur 5 4
nominatur 85 3
nominavit 139 14
nomine 4 18 | 26 6 | 79 24 | 89 5 | 102 20 | 115 8 | 116 1 15 | 144 15
nomini 130 19
nominibus 139 15
nominis 103 2
non 1 28 1 9 | 2 6 13 | 3 4 | *&* *alibi quam plur.*
nonaginta 145 9
nondum 70 13 | 105 19
nonnihil 135 4
nonnulla 43 4 | 115 9
nonnullæ 27 14
nonnullam 94 18
nonnullas 9 8
nonnulli 25 15 | 49 13 | 56 26 | 112 8 | 121 9 | 142 6
nonnullis 147 16 | 151 1
nonnullorum 104 7
nonnullos 22 19
nonnunquam 112 13
Nora, *n. p. loci* 101 7
nos 1 9 | 2 10 | 18 18 | 19 10 | 79 14 | 93 6 7 | 97 8 | 116 3 | 135 11 | 151 9 | 154 12
noſmetipſi 93 6
noſſe 48 12
noſtra 80 4
noſtram 18 15 | 77 3 | 149 22
noſtri 8 20 | 39 5 | 92 4 | 103 14
noſtris 2 4 11 | 75 15
noſtrorum 39 4
notæ 28 9
notat 74 28
notans 152 21
notatâ 153 17
notavit 139 15
notior 107 14
notitiæ 154 3
notitiam 56 15
notus 84 10
nova 58 7 | 145 11
nova 8 4 | 71 23 | 133 31
novas 138 13
novem 66 23 | 121 8 | 124 9
noverant 94 20
novi 103 22
novis 113 14 | 130 6 27
noviſſimo 97 14
novitatem 69 6
novum 61 7
nox 87 6
noxiis 56 26
nubilis 78 9
nudatum 75 6
nulla 2 6 | 5 13 | 7 17 | 8 16 | 11 8 | 47 24 | 107 15 | 144 4 | 146 16 | 153 16
nulla 94 14 | 149 12 | 154 17 | 156 1
nullæ 59 5
nullam 38 28 | 42 15 | 45 3 | 81 13 | 148 8 | 151 18 | 153 6
nullas 68 18 | 148 17
nulli 29 2 *ter*
nullis 138 | 146 14
nullius 23 4 | 38 27 | 79 31 | 114 6 | 117 10 12 | 144 14 | 149 7
nullo 55 20 | 105 10 | 113 23 | 128 4 | 145 15
nullos 151 17
nullum 21 6 | 24 4 | 29 2 | 39 15 | 54 2 | 94 12 *bis* | 121 4 | 138 17 | 144 16 | 145 4 | 147 7 | 152 17
nullus 114 3 | 155 10
numo *ſi non* 134 20
numen 90 22
numerarent 73 13
numeratam 64 10
numero 5 13 | 8 9 | 9 1 | 14 14 | 45 5 | 56 12 | 67 71 | 73 24 | 81 13 | 92 20 | 93 23 | 141 2 | 148 4
numerum 8 14 | 30 13 | 73 4 | 150 3
numerus 3 8 | 59 15 | 120 15
Numidæ, *n. p.* 130 4
numine 114 21
nummis 28 23
nunc 8 22 | 17 23 | 67 10 | 99 17 | 115 10 | 130 20 | 152 31 | 154 12
nunciaret 7 7 | 13 17 | 69 8
nunciatum 48 17 | 73 23
nuncientur 70 24
nuncii 5 14
nuncio 17 23 | 23 22 | 49 12 | 62 19 | 72 8 | 99 20 | 149 19
nuncios 101 25
nuncium 66 13 | 70 12
nuucius 34 25 | 91 23
nunquam 15 29 | 28 20 | 37 8 | 40 20 | *&* *alibi plur.*
nupſerat 141 8
nupta *erat* 112 4 | 143 21
nuptiarum 149 10
nuptias 143 22
nuptus 149 9
nuptum 22 25 | 50 5 | 53 8
nupturam 26 19
nuſquam 7 5 | 58 5

nutu 30 17
Nyſæum, *n. p.* 50 4

O.

O 110 15
ob 8 21 | 16 1 | 26 3 | 46 3 | *& alibi*
obducta, *clauſa* 128 10
obediet 70 25
obedirent 82 12
obeſſe 34 11 | 72 17
obeundo 51 2
objecit, *oppo uit* 128 8
objectu 128 12
objiceret 79 28
obiiſſet 115 13
obiit 9 28 | 41 6 | 52 2 | 57 8 | 116 7
obitum 67 9 | 118 1 | 124 23
oblitum, *obliviſcor* 75 5
oblivionis 44 18
obliviſceretur 102 2
obliviſci 148 29
obnixo 61 6
obortis 104 24
obruebatur 53 10
obruit, *texit* 74 28
obrutus *eſt* 21 13
obſcuriora 67 13
obſecrare 52 6
obſecraret 156 14
obſequendi 141 13
obſequio 54 27
obſeratis 56 16
obſervantia 144 24
obſidebantur 81 11
obſidem 15 14 | 109 8
obſidendam 113 19
obſideretur 134 21
obſideri 46 12 | 85 9
obſides 130 15 17
obſidione 35 16 | 64 9 | 81 14 | 83 6 | 87 10 | 101 17
obſignatur 32 7
obſiſtere 92 10
obſoleti, *nimis frequentis* 8 22
obſoleto 95 5
obſonii 95 11
obſonium 18 15
obſtinatione 156 26
obſtitiſſet 56 11
obſtitit 67 | 47 9
oſtruxerunt 25 8
obtemperare 112 2
obtenebant 122 10
obteſtationibus 122 10
obtigit 137 6
obtinebat 87 3 | 102 16
obtinere 113 6 | 144 20
obtineret 4 21 | 54 11 | 113 23 | 138 9
obtinuerat 10 5
obtinuiſſet 106 33
obtinuit 137 9 | 140 2
obtrectarunt, *criminati ſunt* 19 7
obtrectatio 105 7 | 123 7 | 144 4 | 155 21
obtrectatorem 79 17
obtuliſſet 85 17
obviam, *adverb.* 7 10 | 36 22 | 127 8
obvii 104 17
obvius 110 14
occaſio 39 4
occaſione 119 5
occaſionem 5 16 | 52 18
occaſum, *mortem* 107 4
occiderunt 87 11
occidit 127 6 128 1
occidunt 57 2
occiſis 83 14
occiſo 121 15 | 145 12
occiſus 31 15 | 117 5 | 118 4 | 122 8
occuli, *celari* 39 12
occultaſſet 30 23
occupandæ 87 11
occupantem 127 7
occuparent 12 14
occuparet 101 27
occupaſſent 93 20
occupaſſet 111 13
occupat 70 31
occupationes 155 9
occupatos 134 22
occupaturos 91 10
occupatus 38 16 | 130 8
occupaverunt 83 31
occupavit 85 3
occurram 84 3
octo 72 23
octogeſimum 108 11
octoginta 95 1 | 138 15
oculis 105 22 | 112 24
oculorum 114 10 | 127 2
oculos 34 8 | 62 20
odio 53 5 22 | 57 5 66 20 | 74 20 | 113 2 | 124 7 | 147 30
odioſa 33 17
odiſſe 147 17
odium 30 5 | 55 20 | 73 20 | 105 21 | 108 12 | 111 2 | 122 8 | 123 8
œdipum, *n. p.* 80 14
offenderat 108 16
offenderet 90 11 | 141 11
offendit 145 4
offenſa 55 13
offenſione 9 19 | 143 18 | 145 7
offenſionem 55 20
offenſum 28 25
offerrent 85 5
officia 4 20 | 143 7 | 144 21
officii 148 2
officinis 91 2
officio 47 17 | 102 9 | 143 2 | 144 25
officium 9 7 | 27 16 | 68 17 | 93 3 | 97 10 | 141 26 | 147 7
oleaginis 45 2
olim 8 22 | 77 4
Olympiæ *n. p* 28 | 37 9
Olympias *n. p.* 101 24
Olympiodoro, *n. p.* 76 44
Olynthios, *n. patronym.* 64 4
Olythum, *n. p.* 85 2
omittam 123 13
omittit, *relinquit* 104 16
omne 18 5 | 92 24
omnem 82 10 | 84 1
omnes 7 1 | 10 4 7 11 | 12 16 | *& alibi plur.*
omni 9 10 | 21 12 | 39 22 | 53 18 | 59 16 | 101 2 | 124 24 | 142 10 | 150 26
omnia 1 8 | 2 10 | 12 9 | 30 17 | *& alibi.*
omnibus 1 8 | 17 3 | 30 16 | 31 18 | *& alibi*
omnino 86 5 | 109 10
omnis 21 5 | 73 5 | 151 20
omnium 3 4 | 6 16 | 8 20 | 9 31 | *& alibi*
onerariarum 11 27
onerariis 53 23
Onomarcho, *nomen officii apud*

apud Purſas 105 26 | 106 4
onuſti 36 21
ope 31 4
opem 81 13 | 102 7 | 112 16 | 147 24
opera 29 2 | 46 1 | 68 5 | 79 22 | 137 4
opera 30 4 | 34 8 | 35 17 | 37 1 14 | 47 19 | 59 8 | 68 9 | 82 11 | 130 19
operæ 143 4
operam 15 6 | 49 8 | 68 26 | 77 5 | 90 13 | 113 20 | 124 3
operam, *ſtudium* 136 2
operibus 9 10 18
operit 132 8
opes, *copias* 8 17
opes 36 3 | 40 10 | 43 23 | 49 5 | 81 7 | 86 3 | 92 27
opibus 9 9 | 38 4 11 | 48 20 | 60 10 | 105 12 | 112 20 | 113 22 | 141 14 19
opinio 23 26 | 91 13 | 107 1
opinione 43 23 | 91 20 |
opinionem 5 1 | 9 15 | 38 2 | 71 23 | 147 15
opinor 143 11
opis 28 23
oportere 14 23 | 24 6 | 25 15 | 43 21
opperiebatur, *expectabat* 54 4
opperitur, *expectat* 104 28
oppida 5 13 | 121 1
oppidanis 9 15
oppidi 56 7 | 85 3
oppido 7 3 | 9 12 22 | 28 16 | 33 23 | 45 14 | 54 9
oppidum 12 11 | 18 16 | 27 7 | 93 12 | 117 6
opportuniſſimo 14 1
oppoſitam 15 24
oppoſitus 65 18
oppoſuerat 99 10
oppreſſam 42 12 | 111 6 8
oppreſſas 43 9
oppreſſit 130 5
oppreſſo, *victo* 5 13
oppreſſurum 13 20 | 18 10 | 69 27 | 103 31
opprimenda 19 2
opprimendam 16 6
opprimendi 39 5 | 52 18
opprimendos 85 20
opprimendum 70 18 | 99 6
oppriment 93 7
opprimere 14 5 | 54 27
opprimeret 34 5
opprimi 73 21
opprobria 80 17
opprobrio 48 3
oppugnabant 63 6
oppugnanda 64 5
oppugnando 9 22
oppugnare 44 1
oppugnarent 83 2
oppugnaret 93 2 11 | 117 6
oppugnarunt 120 16
oppugnatoribus 9 15
oppunatum, *ſupinum* 53 25 | 99 11
oppugnavit 87 19
optima 68 29 | 150 12
optimas 50 8
Optimates 54 21 | 55 9 | 109 17
optimatibus 147 16
optimatum 36 7 | 109 14 | 144 6
optime 24 28 | 48 12
optimi 150 18
optimis 150 1 11
optimo 124 10
opulentia 27 19
opulentiſſimo 92 4
opulentium 62 25
opum 53 20 | 118 11 | 123 11
opus, *ſubſt. indecl.* 7 81 11 9 | 78 22 | 104 8 | 145 2
opus 15 1 8
ora 36 11
oracula 31 5
oraculi 4 2
orare 24 27
oraret 156 23
oratio 31 16
oratione, *ſermone* 9 9
oratione 11 9 | 79 17 | 80 10 | 81 3 | 156 21
orationes 139 7
orationis 32 22
orator 139 3
oravit 115 4
orbis 78 24 | 142 12 | 155 24
Orchomeniis, *n. patron.* 31 14
ordiamur 42 7
ordiendum 10 16
ordinatæ 59 8
ordine 74 1 | 153 21 | 154 15
ordinem 89 9
ordinis 145 19
ordinum 151 3
ore 114 6
Oreſtem, *n. p.* 80 13
origine 140 1
originem 153 18
origines 139 10
oriens, *veniens* 4 8
oriretur 66 9 | 106 25
oris 32 22 | 140 7
ornamento 51 7
ornamentum 145 5
ornarentur 91 4
ornatiſſimum 91 7
ornata 28 1
ornatum, *ſubſt.* 95 5 | 107 4
ornatus, *ſubſt.* 69 6 | 96 5
ornatus, *adject.* 79 17
ornatus, *inſtructus* 126 3
ornavit 69 1 | 116 12 | 153 15
ornavit, *locupletav.* 11 22
oro 142 25
orta 139 10
orta 54 19
ortus, *particip.* 136 1 | 153 22 | 154 16
oſculans 156 23
oſſa 19 3 | 100 19 | 107 11
oſtendens 52 19 | 133 16
oſtenderit 37 14
oſtendimus 88 4 | 90 2 | 105 31 | 147 24
oſtendiſſet 134 22
oſtendit 47 22 | 78 21
oſtentationem 153 11
ὀστρακισμον 28 6
otii 79 24
otium 85 17 | 113 16 | 121 3

P.

PAbulum 104 2
pace 14 17 | 44 16 | 133 18
pacem 28 13 | 36 13 | 38 21 | 44 12 | 54 10 | 65 7 | 73 14 | 79 22 | 100 14 | 120 3 | 130 14
paci 65 9 | 119 11
pactione 90 16
pactionibus 54 10
pacto 4 24
Padum, *n. p.* 26 8 | 129 13
palam 57 2 | 91 10
palæstra 79 27
palæstræ 77 5
Pamphilio, *n. p.* 131 23
Pandates, *n. p.* 70 19
panem 18 13
Paphlagoniæ, *n. p.* 68 11
Paphlagoniam 70 31
Paphlagonis, *n. patronym.* 68 15 20
Paphlagonum 73 1
par 34 10 | 71 18 | 79 15 | 96 3 | 133 3 | 142 4
par, *decus.* 121 10
par, *conveniens.* 147 19
parabant 146 20
parabis 124 20
parare 39 26 | 71 4 | 150 25
pararet 40 12 | 69 18 | 102 8
parari 74 23
parat 74 12
parati 74 3
paratis 103 2
paratum 69 27
paratus 78 23 | 104 5
parcat 23 4
parcere 44 4
parcerent 15 1 | 71 28
parebat, *obediebat.* 69 22
paremus, *obedimus.* 153 9
parens, *obediens.* 49 12
parens, *pater.* 54 18
parens, *patre.* 33 15 | 147 5
parentibus 11 2 | 112 3
parere, *obedire.* 34 27 | 103 13 | 131 19
parerent, *ovenirent.* 103 10
pareret, *gigneret.* 75 2
parem, *æqualem.* 103 21
pares, *æquales.* 10 15 | 13 13
Parætacis, *n. p. loci.* 103 7
pari 5 3 | 13 2 | 14 14 | 22 6 | *& alibi*
paria 103 17
Parii, *Parum incolentes.* 9 16
Pario, *adject.* 9 29
paritur 79 24
parma 58 10
pars 13 3
parsimonia 41 20
partam 29 7
parte 2 16 | 48 26 | 53 14
partem 28 15 | 38 28 | 51 21 | 64 12 | 66 24 | 68 1 | 73 6 | 74 14 | 100 3 | 103 29 | 141 11 | 16 | 105 28
partes 55 25 | 66 23 | 98 14
parti 99 9 | 146 7
partibus 134 15 | 141 12
particeps 97 16 | 111 13
participem 97 12
partiendo 51 20
partim 2 10 *bis* | 12 9 *bis* | 40 10 *bis* | 48 7 *bis* | 74 14 | 85 13 | 87 11 12 | 106 35 *bis* | 145 6 7
partis 54 7
partium 144 7
parva 45 9
parva 69 27
parvam 70 11
parui 105 15
paruisse 35 14 | 84 6
paruisset 92 6
paruit 81 21
Parum, *n. p.* 9 8 20
parum, *adv.* 60 5 | 147 17 | 151 2 15
parvo 14 14
parvulam 16 13
passa 135 9
passi, *sunt.* 105 13
passuram 26 13
passus 141 23
passus, *est.* 17 10
passuum 7 4 | 130 3
patefecit 23 11 | 126 2
pater 10 16 | 26 2 5 | 28 4 | 53 12 | *& alibi.*
paterfamilias 143 5 | 150 8
paterna 68 6
paternum 123 8
paterent 144 10
pateret 10 11
paterentur 12 15 | 146 1
paterentur 102 5
pati 152 4
patiaris 18 3
patiebantur 97 2
patiebatur 141 25
patiens 33 1 | 60 5 | 77 15
patientem 77 15
patientia 41 19 | 97 3
patre 11 3 | 26 13 | 27 4 | 50 9 | 64 1 | 67 16 | 76 9 | 118 10 | 124 22 | 136 3 | 140 3 | 151 15
patrem 17 18 52 7 | 60 14 | 80 14
Patres, *Senatores.* 134 7
patri 52 1 | 65 12 | 124 17
patrimonium 149 19
patrios 15 21 | 23 12
patris 65 13 | 72 8 | 122 10
patria 20 4 | 37 14 | 43 10 | 67 2 | 80 19 | 85 14 | 88 4 | 109 20 | 120 6 8 | 123 10 | 143 9
patriæ 23 13 | 5 22 | 38 13 | 39 3 | 49 3 5 | 54 4 | 65 26 | 67 6 | 78 25 | 81 7 | 83 12 26 | 92 6 | 108 16 | 112 5 | 112 21 | 129 14
patriam 15 29 | 17 19 | 20 11 | 28 11 | 35 11 | 39 22 | 42 10 11 | 46 11 | 48 26 | 53 12 | 85 18 | 87 10 | 94 4 6 | 111 5 | 119 12 | 129 11 | 142 13
patrociniis 109 16
Patroclo, *n. p.* 68 13
patruo 89 14
pauci 10 15 | 42 11 | 53 21 | 101 4
paucis 6 5 | 9 31 | 12 10 | 25 6 | 69 25 | 130 1

1 7 | 131 22 | 133 2
paucitate 86 6
paucitati 72 18
paulo 36 13 | 54 15 | 55 12 | 147 24
Paulo, *n. p.* 135 2
paululum 119 13
Paulum, *n. p.* 128 1
pauper 76 10 | 108 2
pauperes 29 3 | 62 25
paupertate 21 7 | 108 7
paupertatem 78 4 9
Pausania, *n. p.* 20 19 | 117 4
Pausaniæ 20 22 | 25 10
Pausaniam 22 14 | 23 3 | 24 14 17
Pausanias 22 22 | 23 5 | 24 9 23 27 | 25 2 12 | 44 10
pax 79 25 | 153 16
peccantes 93 3
pecunia 11 17 | 21 5 | 38 17 | 55 7 | 79 5 | 130 20 141 15
pecunia 9 25 | 11 19 | 23 8 22 | 31 20 | 39 13 | 78 17 22 | 85 7 | 94 5 6 | 122 5 | 132 11
pecuniæ 21 2 | 48 28 | 108 4 | 149 12 | 151 13 20 | 152 2
pecuniam 9 26 | 26 5 16 | 48 11 | 64 10 | 78 12 | 132 5 | 146 6 | 147 11
pecunias 26 15 | 145 8 19
pecuniosus 26 14 | 150 9
pede 94 18
pedibus 101 12 | 110 6
pedestrem 54 22
pedestres 90 7 | 91 18
pedestria 58 7
pedestribus 38 22 | 46 2 | 62 14 | 134 1
pedestris 100 12
pedissequi 28 22
pedissequus 150 18
peditatu 100 2
pedites 58 10
peditum 6 21 | 8 11 | 12 1 | 22 4 | 53 24 | 72 21
Peducæum, *n. p.* 16 11
pejus 46 12 | 83 27
pelleretur 20 5
pellexisset 98 12
pellis 95 3
pellit 72 1
Pelopida, *n. p.* 82 25 30 | 87 7
Pelopidæ 87 15
Pelopidam 88 18
Pelopidas 81 18 | 85 13 | 86 11
Peloponnesium 85 9
Peloponnensiaco 33 18
Peloponnesso 42 15 | 46 1 6
Peloponnesiorum 49 2
Peloponnesios 29 8
Peloponneso, *n. p.* 53 6 | 55 17 | 57 9 | 92 10 | 117 7
Peloponnesum 14 23 | 65 1 | 81 15
peltam 58 10
peltastæ 58 10
penatis 15 22
penderetur, *solveret* 130 28
pene 39 7 | 68 19 | 119 6
penes 15 11 | 106 1 | 145 13
penetrasset 63 11
penitus 39 11
pepercerat 43 9
pepercit 117 12
pepererat, *comparaverat* 38 12
peperisset, *acquisivisset* 117 13
pepulerat 126 7
pepulerunt 87 10
pepulit 91 19 | 134 2
per 36 5 8 | 39 6 | 42 8 | *& alibi.*
peractis 121 5
peracto 138 10
peradolescentulus 97 4
peræque 151 4
peragraverat 103 11
percepta 153 10
perculit 54 1 | 72 3
peraulat 86 10
percullos 148 20
perculsus 100 25
percussa 63 13
percursla *est* 86 6
percussum 83 15
perdant 103 15
perderet 101 8
Perdiccæ, *n. p.* 60 8 | 98 4
Perdiccam 99 1 6
Perdiccas 98 10 | 99 9 | 100 21
perd ta 54 18
peducebantur 53 21
perducere 99 2
perductum 129 3
perductus 122 11
perduxit 51 12 | 54 10 | 78 19 | 83 1 | 108 9
peregit 156 29
peregrinatio 141 15
pereundum 17 6 | 24 13
perexiguos 104 19
perfeciisset 56 4
perfecit 81 4
perferre 96 1
perferret 33 4
perficienda 23 4
perfidia 30 18 | 75 11 | 105 3 | 106 9
perfidiam 32 8
perruga 71 17
perfugas 71 24
perfugit 53 17
perfunctus 134 27
Pergameæ, *n. pat.* 133 27
Pergamenorum, *n. patron.* 134 1
Pergamenus 132 20
Periclis, *n. p.* 33 7
pericula 115 7 | 145 11
periculi 53 21 | 56 2 | 141 7
periculis 47 1 | 87 19 | 109 2 | 143 9 | 149 13 | 150 6
periculo 6 4 | 133 | 14 21 | 17 20 23 | *& alibi*
periculo, *cippo* 82 17
periculum 13 3 | 23 22 | 39 3 | 67 4 | 68 21 | 103 14 | 109 8 | 148 4
periisse 49 14
periit 63 5 | 118 8
per-illustre 149 14
perinde, *ac.* 36 24 | 37 14
Perinthum, *n. p.* 38 7
perire 63 15 | 102 12
peritissimo 59 9
peritissimos 11 22
perito 73 12
peritus 64 2 | 77 13 | 117 8 | 139 2
perituros 13 13

periturum 82 3 | 120 6
perjurio 90 20 | 106 23
perlata 12 2 | 51 9 | 95 7
perlatum 32 1
permanſiſſet 108 12
permiſerit 48 9
permiſit 82 10
permiſerunt, *reliquerunt* 119 10
permoti 7 5
permotus 102 11
pernicie 83 12 | 105 25
perniciei 43 18 | 63 10
perniciem 70 24 | 72 4 | 82 7
perniciofiſſimum 93 17
pernoctaſſe 33 14
perorandi 110 10
pereraſſet 80 16
perpaucorum 85 3
Perperna, *n. p.* 136 5
perpeſſus *eſt* 78 4
perpeteris 110 16
perpeti 23 15
perpetua 5 10 | 146 14
perpetua 10 8 | 79 17 | 137 8
perpetuam 10 5
perpetui 117 11
perpetuo 4 21 | 84 6 | 108 2 | 140 2 | 141 3 | 148 16
perpetuo, *adject.* 35 16
perpetuum 122 8
Perſæ, *n. patron.* 8 15 | 22 12
Perſarum 5 6 | 6 3 12 | 16 5 | 18 6 | 22 3 18 | 23 14 | 35 15 | 39 23 | 47 21 | 74 10 | 92 1 | 116 4 | 116 12
Perſas 42 3 | 62 9 | 87 21 | 91 22 | 92 30 | 103 12
perſcripta 70 20 | 87 4 | 152 28
perſecutus 139 13
perſequemur 154 12
perſequendum 43 19
perſequens 88 9 | 101 1
perſequeretur 97 | 40 6 | 68 8
perſequitur 72 1
perſequi 2 18 | 48 9 | 68 14 | 120 2 | 148 21
perſequitur 71 21
perſequuti 139 18
perſeveraret 14 7
perſeveravit 68 24
Perſiæ, *n. p.* 62 15
Perſicis 49 15
Perſico 11 23
Perſide, *n. p.* 18 8
Perſidem 102 16
Perſidis 103 9
perſona 87 21
perſona 75 15
perſonis 1 3
perſuadere 98 17 | 142 25
perſuaderet 99 22
perſuaſerat 131 12
perſuaſerit 52 12
perſuaſit 11 19 | 12 7 | 14 9 | 74 15 | 82 1 | 88 11 | 90 4
perſuaſum 36 25
pertæſum 152 11
perterritæ 55 29
perterriti 13 10 | 36 13 | 93 15 | 120 17 | 133 31
perterruerunt 8 14
pertimeſerent 81 10
pertimeſcit 70 8
pertimuerunt 35 21
pertinaciæ 120 8
pertineat 76 4
pertinebant 24 14 | 44 7
pertinere 34 15 | 77 7
pertineret 34 3 | 133 21 | 156 16
pertuliſſet 24 13
pertulit 20 9
perturbatam 141 9
perturbati 106 15
perturbatus 24 24 27
pervectus 35 2
pervenerat 71 22
pervenerint 30 5
pervenerit 90 9
pervenerunt 63 17
perveniebat 78 14
pervenire 68 2 | 86 12
pervenirent 74 5
perveniret 68 26 | 70 14 | 71 8 | 75 1 | 79 8 | 112 20
perveniri 103 24
perveniſſe 15 18 | 34 24 | 79 5
perveniſſent 86 14 | 98 5 | 120 19
perveniſſet 4 25 | 17 5 | 36 2
pervenit 4 9 | 17 10 | 27 2 | 53 16 | 66 12 | 71 10 | 74 1 | *& alibi*
perventura 6 14
perventum eſt 110 5
pervertere 30 22
pervertit, *corrupit* 121 16
pervulgata 76 13
petens 17 24 | 80 6
petens, *proficiſcens* 127 1
petentibus 23 15
petere 38 21 | 124 13
peterent 3 8 | 8 15 | 36 14 | 81 13 | 109 21 | 130 15 | 134 9
peteret 40 1
peti 144 11
peti, *invadi* 12 3
peti, *quari* 134 24
petierat, *adiverat* 4 12
petiit 32 1 | 51 19 | 100 14 | 144 10 | 148 8
petiit, *quæſivit* 133 25
petit 23 3
petiverint 120 17
petiverunt 7 6 | 112 17
petivit 59 14 | 74 18 | 82 17 | 90 1 | 9 13 | 102 5
peto 156 19
petulans 115 2
Puceſtes, *n. p.* 102 15
phalangem 61 5 | 87 18
phalanx 102 17 | 103 11
Phalereo, *n. p.* 9 4 | 14 17
Phalereum 109 20
phalereus 109 15
Pharnabazi, *n. p.* 31 23
Pharnabazo 32 1 11 | 40 1 7 | 47 20 | 48 11 15 27 | 69 18
Pharnabazum 39 17 | 41 3 | 46 14 | 69 8 15
Pharnabazus 47 6
Pheræo, *n. p.* 88 7
Philinus, *n. p.* 135 9
Philippenſe, *adject.* 148 17
Philippi, *n. p.* 60 8 | 97 4 | 102 6
Philippidem, *n. p.* 7 6
Philippo 106 32 | 108 4
Philippum 97 12 | 109 23 | 123 13
Philippus 65 17 | 117 2 4
Philiſti, *n. p.* 52 14
Philiſtum 52 8
Philocles, *n. p.* 38 14 25
Philocrati, *n. p.* 56 9

phi-

philoſophia 78 2
philoſophiæ 76 15 | 149 16
philoſophorum 153 10
Phocion, *n. p.* 109 8 22 | 110 16
Phocionem 109 20
Phœbidas, *n. p.* 85 1
Phœnicibus, *n. patron.* 48 14
Phœnicum 27 10
Phrygia, *n. p.* 39 19 | 40 12
Phrygiæ 68 23 | 101 6
Phrygiam 73 18 | 90 29
Phrygum 73 1
Phylen, *n. p.* 43 13
pia 49 4
pietas 91 25 | 116 15
pietate 153 1
pietatem 112 9
pietatis 143 19
pila 35 9
pilæ 37 18
Piræi, *n. p.* 14 18 | 48 26 | 110 9
Piræeo 109 5 9
Piræeum 110 2
Piſidæ, *n. p.* 71 23
Piſidarum 73 2
Piſidas 70 4 | 71 4 | 71 28
Piſiſtrati, *n. p.* 9 30
Piſandro, *n. p.* 36 4 | 48 21
Pittachus, *n. p.* 45 4
placari 88 10
placatis 60 10
placato 25 2
placebat 12 13
placere 20 7
plaga 100 25
plagis 100 9
plane 101 12
Platæeas, *n. p.* 20 14 | 22 1 10
Platæenſium, *n. patronym.* 7 18
Plato 33 13 | 51 14 | 52 11
Platonem 51 9 | 52 6
plebiſcito 20 11 | 36 10 | 81 21 | 108 15
plecteretur 149 3
plecti 10 13
plenus 22 3 | 32 20
pleraque 2 11 | 66 28 | 67 14
pleraſque 9 7 | 73 22
plerique 6 6 | 92 13 | 106 14 | 111 1
pleriſque 12 12 | 41 8 | 93 9
pleroſque 1 1 | 17 12 | 18 18
plerumque 154 14
plumbo 132 7
plura 2 18 | 17 19 | 30 19 | 33 10 | *& alibi*
plures 34 7 | 45 7 | 120 22 | 134 18
pluribus 25 16 | 150 24 | 156 14
plurima 17 17 | 22 6 | 79 11 | 90 26 | 94 13
plurimas 133 4
plurimi 6 12 | 13 10 | 98 8 | 110 8 | 146 17 | 150 18
plurimis 76 8 | 148 14
plurimorum 43 10
plurimos 43 9
plurimum 27 6 | 34 12 | 35 13 | 44 16 | 49 15 | 62 26 | 63 1 | 77 8 10 | 78 19
pluris 60 14 | 70 17 | 84 8
plus 8 1 | 35 13 | 43 6 14 | 79 20 | 91 18 | 100 2 | 105 10 | 112 22 | 132 23 | 143 24 | 144 2 | 150 14
pluſquam 38 22
Pnyce, *n. p.* 142 9
Pœcile, *n. p.* 8 25 | 142 9
poemata 142 22
pœna 20 6 13 | 131 14
pœnam 20 9 | 82 16
pœnas 6 10
Pœni, *n. patron* 119 7 | 120 17 | 131 5 13
pœnis 92 20
pœnus 132 15
pœniteret 66 23
pœnituit 28 7
poetam 137 10 | 149 21
poeticam 155 12
poeticen 154 4
pollicens 17 7
polliceretur 26 19
polliceri 152 8
pollicetur 22 26 | 23 4 | 32 5 | 133 11
pollicitationibus 98 17
pollicitus 18 11 | 44 22
pollicitus *eſſet* 19 3
pollicitus *eſt* 109 8
Polybius, *n. p.* 135 2
Polyperchonte, *n. p.* 109 17
Polyperchontem 109 21 24
Polyperchonti 109 16
pompa 157 2
Pompeii, *n. p.* 145 10
Pompeium 145 3 4
Pomponii, *n. p.* 139 19 | 141 7
Pomponium 142 18
Pomponius 140 1 | 142 25
ponam 42 9
ponebatur 41 19
ponenda 75 8
ponendis 62 1
poneretur 9 1 | 34 10 | 42 6
poneretur, *erigeretur* 142 8
poni 76 1 | 102 21
ponit 71 10
pons 14 8 | 17 22
ponte 6 4
pontem 5 8
pontis 5 9 15
Pontum, *n. p.* 132 16
ponuntur 2 11
populares 109 16
populatus 65 2
populi 8 20 | 11 8 | 34 5 | 36 7 | 52 17 | 55 20 | 67 6 | 77 16 | 109 5 14 | 110 9 | 114 13 | 115 9 | 139 9 | 153 17 | 154 6
populo 2 8 | 11 15 19 | 26 2 | 35 7 | 36 25 | 44 15 | 45 1 | 64 7 | 95 17 | 108 3 | 109 7 | 117 6 | 130 13
populum 27 5 | 66 22
populus 9 1 | 10 12 | 37 15 | 65 12 | 66 17 | 82 8 | 109 11 18 | 123 1 3
portigeret 55 8
portæ 72 13
portabat 132 6 19
portarentur 69 23
portaretur 110 6
porticu 8 24
portu 14 17 | 56 10
portum 63 9 | 95 18
portus 14 18
poſceret 32 23
poſita 65 13

poſitam

positam 105 25
posito 35 16
positum 35 9
posse 6 4 | 10 2 | 11 5 | 19 3 | & *alibi.*
possemus 79 11
possent 3 5 | 15 21 22 | 23 15 | & *alibi.*
posset 9 9 21 23 | 24 5 22 | & *alibi plur.*
possessionem 113 7
possessiones 55 8 | 113 14 | 149 11 17 | 150 2
possessionibus 152 1
possessores 27 18
possidebunt 14 24
possimus 66 28 | 153 19
possint 104 18
possis 139 5
possit 8 18 | 14 13 | 32 15 | 56 17 | 78 6 | 129 8 | 135 13 | 143 24 | 152 29
possum 152 18
possunt 109 10
post, *præpositio* 9 8 | 14 15 | 19 10 | 21 10 | & *alibi plu.*
post, *adverbium* 23 10 | 28 14 | 36 10 | 41 10 | 81 4 | 86 10 | 101 13 | 109 9 | 118 9 | 127 6 | 146 3
postea 11 26 | 17 11 | 44 13 | 53 6 | 58 10 | 61 11 | 67 6 | 68 7 | 69 14 | 114 4 | 127 3 | 129 15 | 130 10
posteaquam 9 3 | 33 15 | 47 11 20 | 122 3 | 125 9 | 149
postera 104 22
posterius 25 17
postero 8 3 | 21 5 | 68 27 | 73 9 | 134 6
postquam 14 29 | 15 18 | 17 19 | 20 9 | & *alibi.*
postremo 76 7 | 106 19 | 112 23
postridie 13 22
postulabat 34 18 | 103 13
postularent 128 22
postularet 80 9 | 109 6
postularent 134 11
postulasset 4 5 | 37 22
postulat 4 24
postulata 38 26
postulo 124 14
postuerat 25 18
postueris 124 21
postuerit 28 21
postuerunt 65 11
postuerunt, *erexerunt* 142 9
postuisset 22 8 | 65 12 | 80 11
postuit 73 9 | 129 10
potens 63 4
potente 90 3
potentem 113 8
potenti 146 9
potentia 56 18 | 86 6
potentia 23 22 | 138 9
potentiæ 36 7 | 66 18
potentiam 10 1 | 39 16 | 149 7
potentior 34 6
potentissimas 28 13
potentissimi 146 16
potentissimus 67 2 | 124 14
poterant 12 9 | 18 8 | 53 3 | 94 21 | 121 11
poterat 9 27 | 26 5 | 34 12 | 39 21 | 94 12 | 101 21 | 121 14 | 126 4 | 133 30 | 147 15 | 152 4 15
poterimus 154 13
poterit 66 30 | 155 19
potero 84 15
poterunt 67 16
potest 43 6 | 54 2 | 83 28 | 84 8 | 107 2 | 148 24 | 152 2 | 154 3
potestas 51 23 | 148 17
potestate 5 12 | 6 9 | 10 8 | 26 5 | & *alibi.*
potestatem 4 4 | 5 5 | 6 19 | 10 7 | 22 26 | 30 2 12 | 31 2 | 36 16 | 39 25 | 69 17 | 88 5 | 91 17 | 106 5 | 132 2 | 149 8
potestates 85 12 | 108 3
potestati 138 12
potiora 33 18
potirentur 99 18
potiretur 9 12 | 102 18
potissimum 3 10 | 17 13 | 18 19 | 90 28 & *alibi.*
potiturum 147 16
potitus 4 12 | 27 14 | 30 8 | 91 16 | 109 9
potitus est 54 7 | 90 4 | 112 16
potiundi 92 1
potius 15 26 | 34 19 | 48 5 | 49 5 | & *alibi*
potuerant 37 5
potuerint 147 5
potueris 79 1
potuerit 14 2
potuerunt 31 11 | 39 15 | 42 11 | 114 3
potuisse 93 1 | 123 7 | 154 9
potuissent 56 21
potuisset 26 2 | 31 7 | 100 17 | 118 8 | 147 10
potuit 35 24 | 38 13 | 49 4 | 51 10 | & *alibi.*
præ, *præp.* 105 14
præberet 18 13 | 74 17 | 95 6
præbuit 68 7 | 93 12
præbuit, *ostendit* 130 26 | 143 9
præceperunt 24 19
præcepit 3 12 | 14 34
præcepta 148 39 | 154 11
præcepto 55 3 | 133 23
præceptorem 76 15
præceptum 43 20 | 104 23
præcipienda 75 13
præcipit 104 17 | 133 7
præcipitatæ 17 19
præcipua 30 29 | 148 18
præcipuam 116 10
præcipue 94 4 | 152 21
præcipuo 14 21
præcipuus 46 4
præclaram 112 22
præclare 64 3
præclarissimum 112 7
præclarum 44 15
præcucurrerunt 42 14
præda 22 8 | 27 13 | 36 21 | 38 10 | 66 26 | 91 1 16
prædæ 64 8
prædas 62 11 | 74 13
prædatum 39 7
prædia 28 20
prædicabant 57 5
prædicabat 92 19
prædicamus 151 6
prædicare 35 10 | 43 6
prædicari 114 17
prædicarunt 41 13 | 107 5
prædicem 146 13

præ-

prædium 151 20
prædixerat 73 2
prædixit 152 31
prædixit, *præmonuit* 15 17
prædones 11 21
præerant 63 8
præerat 13 14 | 49 10 | 54 22 | 110 1
præesse 37 4 | 68 11 | 109 12
præesse, *imperare* 119 2
præessent 7 9
præesset 91 26
præfecerat 99 8
præfecit 6 20 | 56 8 | 68 15 | 70 30
præfecti 62 15
præfecti, *duces* 6 24
præfectis 101 22 | 102 9
præfecto 68 23 | 116 17 | 121 12 | 150 3
præfectos 47 13 | 90 12
præfectum 36 1 | 209 5
præfecturas 144 17
præfectus 31 23 | 46 3 | 53 18 | 65 1 | 71 13 | 105 17 | 107 3
præterendi, *particip.* 135 13
præterq 42 9
præfiecere 81 8
præficeret 59 14
præficitur 36 11
præfinitum 82 5
præfuerant 37 7
præfuerit 84 7
præfuisset 21 7 | 106 33
præfuit 46 2 5 | 47 7 | 58 5 | 59 5 | 62 13 | 87 14 | 107 13 | 121 15 | 124 24 | 130 10 | 131 22 | 138 12
præfuturum 48 20
prælia 114 24 | 129 7
prælii 43 3 | 69 7
præliis 36 15 | 73 10
prælio 13 2 | 17 21 | 20 14 | 22 6 | *& alibi*
prælium 8 4 12 | 9 1 5 | 22 1 14 | 92 24 | 99 24 | 129 3 133 6 13 22 | 148 17
præmia 91 4
præmiis 145 15
præmio 133 11
præmium 8 18
prænuntium 104 22
præoccupare 72 13 | 98 16
præoccuparet, *supplantare* 43 2
præoccupatione 100 1
præoptaret 149 9
præpositi 43 8
præposuit 92 5
præs 144 14
præscripserat 157 2
præsens 95 11
præsente 38 20
præsentes 37 1 | 150 6
præsenti 11 16 | 34 19 | 150 4
præsentia, *subst.* 16 12 | 34 21 | 40 21
præsentiarum 129 15
præsentibus 14 31 | 132 8
præsertim 10 3 | 35 25
præsidia 6 23 | 22 16 | 133 26
præsidii 17 3 | 66 1
præsidiis 99 3
præsidio 35 16 | 46 12 | 67 3 | 68 18 | 91 14 | 94 5 | 112 7 | 148 7
præsidium 79 7 | 83 31 | 87 10 | 148 5
præstabat 80 9
præstabat, *conferebat* 4 20
præstanda 145 21
præstantem 35 20
præstantes 66 4 | 99 16
præstare 19 3 | 63 17 | 107 6 | 152 8
præstaret, *superaret* 145 15
præstiterat 108 17
præstiterunt 154 6
præstaret, *superasse* 118 15 | 123 3
præstitissent 91 6
præstitisset 26 15
præstiti 16 16 | 44 23 | 147 7
præstitit, *reddidet* 143 7
præstituerunt 62 17
præter 5 1 | 7 18 | 20 8 | *& alibi*
præterea 33 21 | 36 17 | 50 9 | *& alibi*
prætereunda 24 15
prætereundum 31 22
præteribo 151 1
præterit 90 28
præterire, *omittere* 128 14
præteriret 72 16
prætermittebat 29 2
prætermittere 76 4
præterquam 156 6
Prætor 36 9 | 38 14 | 46 2 10 | 66 1 | 130 23 | 137 9
Prætor, *dux.* 11 15 | 20 13 | 38 14
Prætore 36 4
Prætorem 127 6
Prætores 44 13 | 81 21
Prætores, *duces* 7 8
Pretoris 144 22
Prætorium 148 19
Prætorum 9 1 | 82 3 | 148 17
Præturam 131 1 | 139 13 | 144 21
prævidisset 132 4
precatum, *adject.* 115 11
preces 156 26
precibus 51 16
premerent 133 27
premerentur 13 4
premeretur 72 17 | 93 10 | 127 4
premi 5 15 | 65 16
pretio 150 25
pretiosas 149 17
pridie 73 9 | 156 29
prima 9 1 | 87 18
prima 104 18
primis 22 2 | 25 11 | 52 4 | 58 3 | 77 16 | 84 3 | 150 11 | 151 1
primo, *adject.* 7 12 | 72 1 | 119 1
primo, *adv.* 14 33 | 43 17 | 69 8 | 106 14 | 108 13 | 120 14
primum, *adject* 2 14 | 42 8 | 137 1 | 139 11 | 142 11
prmum, *adv.* 11 20 | 12 18 | 22 7 | 27 6 | *& alibi*
primus 11 14 | 28 9 | 63 9 | 98 16 | 139 8
princeps 42 6 | 43 11 | 121 16 | 145 21
principatu 14 28 | 19 6
principatum 27 2 | 54 20 | 65 6 | 138 8 | 144 1
principem 70 11 | 124 21 | 145 16 | 155 23
principes 28 5 | 62 27 | 79 26 | 85 3 | 89 6 |

107 7 | 154 18
principes, *duces* 5 9
principes, *primates* 16 8 | 85 12
principia 103 4
principibus 142 4
principiis 102 *20
principis 75 15
principum 152 28 | 153 10
prior 44 5 | 116 5 | 117 1
priorem 50 5
priori 50 10 | 138 6
prioribus 101 12
priſtina 100 17
priſtinarum 134 25
priſtini 37 11
priſtino 53 13
priſtinum 94 2 | 111 9
privarentur 18 5
privaretur 109 7
privatam 34 3
privati 66 31 | 94 14
privatis 11 7 | 114 12 | 145 8
privato 85 5
privatum 145 17
privatus 10 3 | 15 2 | 34 6 | 63 6 | 81 13 | 92 2 | 114 1 | 116 5 | 138 10
privatus, *orbus* 118 12
privavit 9 11
privigno 155 2
privignus 33 7
prius 15 17 | 16 14 | 24 18 | 56 4 | *& alibi*
priuſquam 8 10 | 20 13 | 33 22 | 53 9 | *& alibi*
pro 9 23 24 | 17 11 | 26 11 | *& alibi*
pro, *ſecundum* 78 10 | 137 7 | 141 10
prout 140 4
probabilis 139 3
probamus 18 19
probanda 49 5
probaſſet 32 6
probata 71 21 | 74 25
probato 12 8 | 55 24
probatum eſt 112 8
probatus 11 2
probetis 156 20
procacitatem 115 3
procellis, *tumultibus* 148 12
proceſſiſſet 87 6
Proclis, *n. p.* 89 6
proclive, *facile* 66 16
procreaſſet 80 12 | 117 16
procreavit 50 4
procul 9 13 | 17 8 | 25 16 | 70 7 | 75 1 | 88 15 | 112 6
procuranda 12 11
procuraret 152 14
procuratio 44 15
procuratione 142 10
procurationem 150 16
prodere 105 8
proderet 24 28
prodeſſe 34 12 | 35 13
prodeſt 77 17
prodibat 11 8
prodiderunt 32 16 | 135 7
prodidiſſet 110 2
prodidit 16 17 | 109 3
prodidit, *tranſmiſit* 19 5 | 22 22 | 60 6
prodire 2 8
prodiſſet 34 9
prodita, *vulgata* 131 16
proditionis 9 20 | 16 6 | 19 5 | 66 19 | 110 8
proditores 72 3
produxi 156 18
produxit 8 12
profecit 105 2
profecta eſt 102 4
profecti 25 1
profecti *eſſent* 66 6
profectione 87 3
profecto 86 2
profectum 70 3 13 | 71 17 | 90 10
profectus 4 3 19 22 25 | 9 19 | 28 13 | *& alibi*
profectus *eſſet* 31 10 | 88 13
profectus *eſt* 14 33 | 64 10 | 73 26 | 109 22
proferre 30 18 | 66 29 | 79 11
profeſſus *eſt* 15 20 | 133 17
proficiebant 53 19
proficiſcantur 66 2
proficiſcendi 34 17
proficiſcens 4 6 | 124 10 | 143 3
proficiſcentibus 4 8 | 145 3
proficiſcerentur 88 11 | 93 9 | 146 6
proficiſceretur 66 7 | 103 28 | 131 12
proficiſci 15 16 | 69 18 | 91 22 | 99 23 | 124 12 | 147 5
proficiſcitur 71 6 | 104 5
proficiſcuntur 48 22
profligarent 8 14
profligarunt 83 17
profligatæ 86 3
profligati *ſunt* 68 9
profligatis 100 11
profligavit 72 3 | 127 1
profugerat 131 8
profugientes 147 3
profugit 131 4
progenie 89 6
progeniem 26 13
proginitor 94 11
progredi 12 15 | 61 8
progreſſum 139 5
prohibere 14 25 | 26 14 | 126 1 | 142 8
prohibet 2 18
prohibuit 44 22
projecta 61 6
proinde 30 21
prolaberetur 155 15
promiſſa 68 28
promittebat 152 7
promitteret 74 9
promptus 11 10
pronunciabat 142 22
pronunciaret 140 8
pronunciaſſet 91 10 11
propagavit, *dilat.* 121 3
propagines 153 19
propatulo 132 11
prope 18 16
prope 108 11 | 120 18 | 153 5
propere 78 26 | 134 20
propinqua 2 17
propinquis 107 9 | 128 5
propinquitate 89 11
propinquitatem 50 7
propinquo 7 4 | 17 1
propinquorum 2 16
propinquos 22 19 23
propinquum 46 14 | 68 15 17
propitia 56 20
propius 9 11 | 131 20
proponebantur 156 5
proponeret 155 12
Propontidem, *n. p.* 39 11
propoſita 86 18
propoſitum 3 1 | 99 23
propoſuit 91 4

pro-

propriâ 87 15
propria, *stabilia* 45 10
proprium 30 15 | 43 7
propter 9 30 | 12 3 | 14 22 | 16 3 | *& alibi plur.*
propugnacula 113 20
propugnaculum 15 24
propugnatore 107 6
propulit 109 20
prorupit 156 8
proscribere 148 1
proscriptione 149 14
proscriptionem 147 23 | 150 1
proscriptorum 148 4 | 150 2
proscriptos 148 15
προσκυνεῖν, *adorare* 47 26
prosecuta 143 13
prosequebantur 37 8
proserpinæ, *n. p.* 56 1
prospera 4 1 | 108 11
prosperas 54 13
prospere 37 27 | 67 14 | 71 3
prosperitate 156 2
prosperitas 154 19
prospicerent 69 5
prospiceret 108 6
prospiciens 134 18
prostravit 8 17 | 27 13 | 87 18
protinus 13 7 | 44 1
protulit 75 6
provectus *esset* 114 9
provideret 109 7
provincia 68 6
provincia 138 7
provinciæ 34 27
provinciam 68 1 | 74 13 | 137 9 | 138 4
provinciam, *administrationem* 144 18
provinciarum 146 4
proxima 88 1
proxima 48 15
proximo 56 6 | 85 17 | 125 3 | 133 26
proximus 17 14 | 89 11
prudens 77 12
prudens, *peritus* 46 8
prudentem 48 20 | 146 12
prudentia 148 11
prudentia 4 14 | 14 12 | 44 3 | 114 8 | 123 3 | 134 2 | 139 1
prudentiæ 142 14
prudentiam 27 3 | 34 21 | 43 6 | 152 29
prudentissimum 99 21
Prusiæ, *n. p.* 134 4 6
Prusiam 132 16
Prusias 134 10
Ptolemæo, *n. p.* 118 9
Ptolemæum 99 11
Ptolemæus 105 12 | 107 8 | 118 3 11
pubes 53 10
publica 9 27 | 11 17 | 23 24 | 114 5
publica 64 7
publicæ 65 9
publicam 34 3 | 141 19 | 144 14
publicarentur 44 14
publicarunt 131 6
publicata 43 11
publicatis 35 6
publice 16 17 | 21 9 | 37 16 | 44 22 | 57 7 | 61 10 | 62 6 | 65 10 | 66 15 | 110 13 | 115 13 | 125 2 | 141 20 | 142 5
publicis 22 20 | 26 3 13 | 114 12
publico 35 10 | 85 6
publicos 15 21
publicum 34 9 | 63 8
publicus 15 2
Publii, *n. p.* 129 12 | 141 6
Publio 126 6 | 135 3 | 137 6 | 147 4 | 150 3
Publium 130 11 | 147 23
Publius 138 5
pudet 2 12
puer 134 17 21
pueri 150 17
puerilis 140 5
puerilia 140 9
puero 27 4 | 53 9 | 140 6
puerulo 124 9
puerum 24 8 | 147 28
pugna 8 15 | 9 21 | 49 6 | 81 4 | 83 17 | 86 9 | 92 26 | 128 4
pugna 8 25
pugnabant 43 24
pugnæ 20 12 | 133 14
pugnam 12 3 | 80 20 | 83 29 | 94 1 | 129 9
pugnandi 7 20
pugnandum 133 3
pugnas 63 18 | 122 8
pugnantem 83 15
pugnantibus 133 29
pugnantium 43 4
pugnare 71 26
pugnaret 44 9 | 63 12
pugnari 84 3
pugnasse 100 8
pugnata 128 4
pugnatum 73 9 | 100 4
pulcherrimæ 116 11
pulchre 150 19
pullulare 138 14
pulsi 80 19
pulsus 37 14 | 85 14 | 123 10 | 130 2
pulsus *est* 109 18
pulvinar 65 9
pulvinum 87 5
Punico, *n. patron.* 119 1
Punicum 122 10 | 139 11
puppes 133 32
putabant 24 5 | 83 12 | 112 9
putabat 25 3 | 51 21 | 55 4 | 70 13 | 73 16 | 82 23 | 84 2 | 114 21 | 152 12
putabatur 53 20 | 66 1 | 90 27
putabant 1 7
putamus 118 13
putant 24 20
putantur 2 12
putarat 147 21
putarent 15 3
putaret 49 3 | 117 13
putas 80 2
putatur 111 11
putaverunt 24 18 | 25 1
putavit 5 11 | 69 25 | 73 25 | 91 13 | 119 11
putem 151 1
putentur 10 15
putet 6 11
putris 156 8
Phydam *n. p.* 17 2
pylæmene *n. p.* 68 12
Pyræeum, *n. p.* 36 23 | 37 7 | 43 25
Pyræneum, *n. p.* 125 8
Pyrrhus 117 5
Pythagoræum 76 16
Pyrhia, *Apollinis prophetissa* 3 12 | 125

Q

QUa, *pronom. in nominat.* *aliqua* 34 4 | 76 7 | 106 24 | 142 7 | 143 8
qua, *pronom. in ablat.* 8 15 | 11 1 20 | 12 17 | & *alibi plur.*
qua, *aliqua* 149 3
qua, *adverb.* 5 8 | 14 9 | 28 1 | 103 23 | 104 5
quacunque *adverb. loci* 125 8
quadraginta 41 6 | 126 30
quadraginta 21 3
quadringentorum 12 1
quæ 2 6 9 12 16 19 | 7 20 | & *alibi quam plur.*
quæque, *omnes* 21 2 | 139 9
quærebant 106 20
quærebat 13 1 | 78 12
quærentibus 95 8
quærere 35 23 | 86 21 | 133 17
quæreretur 92 13
quærit 70 2
quæritur 104 8
quæsisse 20 5
quæsisset 79 6 | 106 18 |
quæsivit 46 12
quæsivit, *petivit* 15 18 | 124 11
quæstio 34 19
quæstionem 155 12
Quæstor 137 6 10 | 138 6
quæstum 147 12
quale 8 18 | 155 19
qualem 3 6
quales 80 12
qualis 68 3 | 105 24
quam, *pronomen acc.* 4 12 13 | 11 27 | 15 24 | & *alibi plur.*
quam, *aliquam* 75 2 | 148 28
quam, *conjunctio* 4 15 18 21 | 6 11 16 | 8 1 | & *alibi quam plur.*
quam, *quantum* 78 | 56 18
quam, *intensiva conjunctio* 14 29 | 15 6 | 38 17 | & *alibi*
quamdiu 83 32 | 84 7 | 101 20 | 129 8 | 135 9 | 142 7
quamplurimos 2 5 | 104 1
quamprimum 102 8
quamvis 4 18 | 69 28 | 155 5
quandam 66 24
quanquam 19 9 | 37 6 | 151 1 | 152 21 | 153 9
quanta 19 8 | 107 1
quanta 32 2
quantæ 86 18 | 155 19
quantæ, *quam magnæ* 11 23
quantam 155 22 | 156 12
quantas 11 25
quanto, *adject.* 51 6 | 70 11 | 112 24
quantas 11 25
quanto, *rel. ad tanto* 123 3
quantum, *adject.* 71 7
quantum 21 2 | 60 16 | 62 28 | 78 10 14 | 84 15 | 143 4 | 146 1 | 147 3 | 154 13
quantus 9 26 | 84 14 | 129 8
quare 2 19 | 14 29 | 15 12 27 | & *alibi*
quarto, *adject.* 139 11
quartum 21 10 | 57 9
quarum 22 12 | 36 18 | 50 5 | & *alibi*
quas 6 1 | 18 2 | 40 5 | & *alibi*
quasdam 71 4
quaternis 154 8
quatuor 82 7
que, *conjunctio* 1 5 | 4 4 10 | & *alibi quam plur.*
quem 2 12 | 13 15 16 | 14 8 | & *alibi plur.*
quemadmodum 51 18 | 55 15 | 59 16 | 84 11 | 101 9 | 105 18
quemlibet 138 1
quemque 85 17
quemvis 48 2
quendam 20 4 | 75 7 | 79 18 | 142 21
quenquam 17 9 | 45 11 | 93 18 | 106 25 | 148 28 | 150 21 | 155 6
querentem 114 11
quererentur 15 8
querimoniam 153 6
quæstum *supinum* 62 16
qui, *pronomen relat.* 1 16 7 | 3 9 | 4 21 26 & *alibi quam plur.*
qui, *unde* 21 8
qui, *ut* 124 1 | 130 13 | 134 9
quia 34 21
quibus 3 11 | 4 19 20 22 | 5 10 13 | & *alibi plur.*
quibuscunque 94 3
quibusdam 38 12 | 110 11 | 145 17
quicquam 70 28 | 132 17
quid *interrog.* 20 5 | 71 25 | 92 14 | 106 4 | & *alibi*
quid, *aliquid* 22 27 | 24 22 | 34 19 | 38 28 | 66 8 | 124 19 | 132 13 | 145 23 | 150 15
quid, *id quòd* 134 21 | 155 7 *bis*
quidam 75 5
quidem, *adverb.* 2 4 | 24 17 | 39 17 | 41 11 & *alibi plur.*
quidem, *etiam* 150 19 | 152 22
quidnam 12 4
quidquid 152 7 | 156 18
quies 145 8
quiescebat 40 16
quiescendum 34 2
quiescentibus 93 6
quietus 87 14
quin, *quæ non* 112 11
quin, *qui non* 37 13 | 106 3 8
quin, *ut non* 124 18
quin 72 16 | 141 10 | 155 6
quin etiam 147 9 | 148 17
quingentarum 6 20
quingentis 53 24
quinis 154 8
quinquaginta 9 25 | 18 13 | 39 19 | 48 28 | 53 23 | 57 8 | 143 10
quinque 36 14 | 75 9 | 73 1 | 78 18 | 104 13 |

106 30 | 125 2 | 131 9
quinquies 129 5
Quincti, *prænom.* 152 13 *bis* | 157 5
Quincto, *prænom.* 131 9 | 135 1 | 137 2 | 143 15 22 24 | 144 19 | 152 20
quinto *adject.* 139 11 | 156 2
Quinctum, *prænom.* 137 10 | 143 15 | 145 10
quintum, *adject.* 28 10
Quinctus, *prænom.* 128 7 | 152 22
quippe 2 3 | 51 15
Quirinali 150 12
quis 1 3 | 17 7
quis, *aliquis* 24 22 | 28 21 23 | 44 17 | 82 4 | 112 7
quiſquam 34 10 | 44 5 | 58 4 | 67 9 | 75 10 | 83 8 | 150 19
quiſque 13 11 | 78 10 | 104 15 | 115 7
quivit 154 21
quo, *pronomen* 3 10 | 6 9 | 7 20 | 8 13 | *& alibi quam plur.*
quo, *adverb.* 2 17 | 4 9 | 12 6 | 25 2 16 | *& alibi*
quo, *pro ut* 8 19 | 15 22 | 16 12 | 20 25 | *& alibi*
quo, *pro quare* 15 3 | 21 8 | 43 20 | 51 7 | 68 5 | 70 23 | 72 4 | 90 10 | 101 15 | 114 25 | 132 22
quoad 62 26 | 77 9 | 83 21 | 87 14 | 106 18 | 138 17 | 148 31
quoad, *quantum* 33 17
quoad, *donec.* 98 5 | 102 1
quod, *pronomen* 1 7 | 2 14 | 11 15 | 15 2 | *& alibi quam plur.*
quod, *aliquod* 148 4
quod, *adverbium* 6 8 22 | 8 10 | 9 20 27 | *& alibi quam plur.*
quodammodo 103 5 | 152 30
quodcunque 74 9
quoddam 24 3
quo minus 28 21 | 71 11 | 82 16
quomodo 41 11 | 42 13 |
quondam 8 21 | 59 16
quoniam 9 23 | 19 4 | 26 14 | 39 2 | 79 12 | 104 26 | 118 13 | 154 12 | 156 15 25
quoquam 106 8 | 146 1 | 148 7
quoquam, *adv.* 145 2
quoque 7 12 | 24 3 | 31 8 | 42 2 | *& alibi*
quorſum 55 16
quorum 24 2 | 33 16 | 37 14 | 41 19 | *& alibi*
quos 5 9 | 7 9 | 10 4 13 9 | *& alibi quam plur.*
quoſcunque 42 6
quoſdam 56 12 | 73 23 | 69 23
quotannis 11 18 | 18 14 | 21 4 | 130 24
quotidie 28 26 | 103 1
quotidiani 55 6
quotiano 151 13
quotidianum 106 25
quotieſqunque 34 9 | 91 19 | 101 18 | 123 4
quum 1 3 | 2 3 | 3 3 7 | 4 3 | *& alibi*
quum, *quoniam* 11 2 5 24
quum, *quando* 12 2 | 14 33 | 15 7 | *& alibi*
quum, *quia* 12 6 | 13 19 | 14 17 | *& alibi plur.*
quum, *dum* 24 9 | 25 2 13 | 28 15 19 | *& alibi quam plur.*
quum, *quamvis* 41 13 | 42 13 | 73 7 | 74 17
quum, *poſtquam* 80 14 18 | 83 7 | 88 12 | *& alibi*
quum, *licet* 103 5 | 108 2 | 112 19 | 117 16 | 138 8?
quum *quanquam* 120 20 | 123 10 | 127 4

R

RAdicibus 8 4
raperetur 102 2
rati; *infrequentes* 8 21
ratio 67 15 | 89 9
ratio, *conſilium* 6 15
ratione 23 11 | 29 9 | 53 18 | 66 11 | 152 2
rationem, *conſilium* 133 1
rarum 40 5
ratus 35 4 | 54 5 | 131 3 | 141 12
ratus eſt 15 18
re 4 14 | 7 14 | 13 22 | 14 31 | *& alibi plur.*
rebus 4 20 | 9 21 | 11 10 | 12 4 | *& alibi plur.*
recedere 38 13
recens 65 13
receperat 36 17 | 118 11
recediſſet, *ſeceſſiſſet* 133 26
recepit 66 15 | 73 19 | 100 15
recepit, *refugit* 133 19
recepto 38 27 | 105 14
receptos 80 19
receptu, *ſubſt.* 71 24
receptum 16 12
recepturi 15 29
receptus 71 17
receſſiſſent 63 1
recidit 37 25
recipere 15 28
reciperet 16 15
reconciliare 9 9
reconciliaſſet 55 9
reconciliata 44 16
recipitur 36 9
recreare 100 16
rectum 1 7
recubuiſſet 56 6
recuperandum 109 10
recuperare 85 18
recuperari 66 6
recuperarunt 94 2
recuperaſſe 149 20
recuperavit 88 9 | 93 21
recuſante 113 23
recuſavit 82 16 | 134 11
recreare 114 19
radacturum 22 26
reddant 104 20
redde 79 2
reddere 82 13
redderentur 130 16
redderet 22 21 | 90 21 | 106 20

redderetur 44 15
reddiderat 34 8
reddiderunt 85 8 | 116 16
reddidit, 11 17 21 | 59 1 | 113 16 | 121 3 | 155 3
reddidit, *fecit* 123 14
redeamus 92 4
redibant 18 14
redibat 11 18
redierat 57 10
rediisse 113 4
rediisset 32 9
redit 18 11 | 23 11 23 | 51 16 | 53 12 | 62 19 130 23 | 137 3 | 147 20
redire 9 8 | 23 17 | 27 16 | 93 3 | 103 9
rediret 9 20 | 34 26 | 35 23 | 73 15 | 120 7
rediisset 6 18 | 24 11 | 62 18
reditu 14 9 | 36 6
reditum *est* 82 8
reditus 151 20
redegit 5 4 | 65 3
redigere 4 4 | 88 5
redigeret 6 19
redimere 57 6
reduceret 68 17
reduxisset 54 17
reduxit 52 9 | 81 15 | 91 2
refeceruut 94 2
refecit 113 15
refectæ, *restauratæ* 120 1
reficere 66 27
reficienda 104 28
reficiendam 66 24 | 155 15
reficiendos 48 27
referant 75 14
referemus 67 13
referentem 102 12
referre 31 5
referremus 33 17
referri 95 13
refertur 55 28
refrænandum 104 15
refringerent 30 7
refugere 63 13 | 72 20
refugerunt 44 2
rege 9 21 | 12 14 | 16 5 | 23 26 | 35 15 | 38 1 17 | 39 23 | 47 15 23 | 69 18 | 70 28 | 73 15 | 74 11 24 | 90 14 | 94 5 | 95 16 | 108 4 | 134 9 14
regem 6 5 | 7 2 | 13 16 | 16 10 | 18 7 | 24 14 38 23 | *& alibi*
regendæ 64 3
reges 31 3 | 89 5 7 | 107 2 | 114 3 | 115 17 | 117 18 | 130 25 | 132 20
regi 13 14 | 18 7 | 19 2 | 22 21 | 23 25 | 40 8 | 47 10 | 48 3 | 59 13 | 67 19 | 68 13 | 69 8 | 74 9 | 90 5 | 124 4
regia 9 17 | 15 25 | 103 4
regia 4 17 | 31 17
regiæ 70 19
regiam 67 18
regibus 38 17 | 94 8
regii 6 24 | 31 23 | 168 29 | 90 10
regiis 9 16 | 48 20
regio 23 13 | 69 2
regio, *subst.* 90 27
regione 4 12 | 8 4 | 18 13 | 103 9
regionem 69 21
regiones 3 11 | 69 22 | 91 10 | 113 11
regionibus 22 15 | 69 24
regionum 73 12
regios 54 7 | 90 13 | 95 7
regis 12 19 | 22 2 19 | 36 1 | *& alibi*
regium | 107 4
regius 22 2
regna 98 1
regnans 89 10
regnante 17 13
regni 51 21 | 89 14 | 92 1 | 111 14
regno 6 9 | 51 20 | 89 3 | 92 5 | *& alibi*
regnum 6 12 | 50 5 | 59 4 | 62 5 | *& alibi*
regum 70 22 | 139 9
rei 10 12 | 23 3 4 | 27 3 | *& alibi*
reipsa 109 23
republicæ 11 6 14 | 35 13 | 44 15 | *& alibi*
relatæ 115 18
relatum 13 | 73 26
relatum, *recensit.* 150 4
relegamus, *remittimus.* 139 20
relictam 150 13
relictas 39 7 | 50 9
relictis 30 1 | 120 5
relictum 71 15 | 123 8 | 136 3
relicturus 83 27
relictus 76 10
religione 16 12 | 55 18 | 56 2 | 90 21 | 92 18
religionem 34 14 | 92 16 21
religiose 152 7
relinquebatur 53 1
relinquere 63 16
relinqueret 83 26
relinqueretur 5 13
relinqui 71 18
relinquo 83 28
relinquunt 12 11
reliqua 139 12 | 143 5 | 154 12
reliquæ 133 27
reliquam 61 5
reliquerant 71 27
reliquerat 89 12
reliquerit 21 8 | 100 9
reliquerunt 17 15 | 49 14 | 131 18
reliqui, *adject.* 14 33 | 15 9 | 156 15
reliqui, *verbum* 143 1
reliquias 14 5
reliquissent 29 4
reliquisset 89 10
reliquit 5 9 | 6 14 | 29 7 | 50 4 | *& alibi*
reliquo 11 16 | 124 18
reliquos 42 7 | 71 28 | 130 6
reliquum 12 11 | 114 1 | 156 16
reliquus 68 10
rem 5 14 | 11 3 | 14 4 | 15 14 | *& alibi*
remanserat 83 19
remanserunt 145 7
remedia 156 5
remiges 56 10
remigravit 143 11
reminiscens 37 11 | 47 18 | 70 10
remmiscentes 110 7
reminisci 33 10
remiserat 33 3
remisit 22 19 | 109 19
remissuros 130 18

remiſſus 15 18 | 23 9 | 60 5
remittere 101 14
remitterent 15 28
remota 2 11
remoto 55 5
remotos 124 15
remotum 56 6
removeretur 101 11
removerunt 85 7
removiſſet 132 24 | 145 22
removit 120 20
rempublicam 46 1 | 54 25 | 120 11
renovare 20 25 | 120 1
renovavit 65 13
renunciaret 134 20
renunciaſſet 134 21
renuntiat, *abnegat* 40 8
renuntiatum eſt 83 21
repellerent 20 25
repente 133 28
repentina 34 4
repentino 24 26 | 128 12
repere 126 4
reperiebat 11 9
reperiebatur 33 6 | 133 21
reperimus 8 23
reperire 139 5
reperiretur 121 6
reperit 133 20
reperitur 117 9
reperta eſt 31 17
repertus 67 19
repetitum, *ſupinum.* 101 26
reprehendebatur 147 17
reprehenderetur 83 24
reprehendit 70 12
reprehenſus 22 7
repreſſit 54 7
reprimeretur 138 13
reprimi 20 3
republica 78 1 4 | 79 19 108 15 | 144 6
repudiaret 108 5
repugnantes 83 17
repugnas 39 3
repuliſſet 106 35
repulſam 23 5
repulſi 44 1
repulſus 31 8
reputans 35 2
requireret 155 11
requiſiſſet 148 2
requiſivit 45 11
rem 24 4 | 30 13 | 36 12 | 40 5 & *alibi*
res 4 16 | 6 7 | 11 18 | & *alibi plur.*
reſpublica 37 21 | 138 9 | 145 12
reſciit 68 21
reſciſſo 6 4
reſcituros 103 29
reſciverunt 23 19 | 131 13
reſecrare 37 17
reſedit 75 3
reſervaret 156 26
reſiſtendi 70 8
reſiſtendum 70 5
reſiſtente 128 5
reſiſtentes 71 28
reſiſtere 5 2 | 32 23 | 71 20 | 85 11 | & *alibi*
reſiſterent 85 5
reſpiciens 10 12
reſpondebat 23 16
reſpondendi 79 16
reſpondendo 80 15
reſponderunt 4 5
reſpondit 12 5 | 20 7 | 145 23
reſponſo 4 2 | 25 18 | 130 21
reſponſum 12 6 | 130 17
reſponſurum 82 13
reſtitit 13 12 | 129 9
reſtitit, *impedivit.* 142 8
reſtituendi 146 15
reſtituerat 66 26
reſtituerent 115 12
reſtitueret 49 9 | 111 9
reſtitueretur 87 20
reſtituit 14 21 | 59 4 | 64 7 | 113 14 | 121 2
reſtituitur 36 10
reſtituta 37 16
reſtitutus eſt 20 11
retardaretur 104 14
retardati, *ſunt* 83 16
retardavit 59 19
retenturum 5 12
retia 86 13
retinebat 89 8 | 148 30
retinendam 134 24
retinere 155 20
retinerent 15 14
retineri 144 12
retinuerat 10 7
retinuerit 143 18
retinuiſſet 82 5
retinuit 83 20 33 | 117 74
retraxit 82 24
retulerunt 41 3 | 51 22 | 96 2
retulerunt, *receperunt* 133 33
retulit 17 11 | 54 23 | 106 14
reverſus *eſt.* 14 10
revertar 103 19
reverteretur 23 21 | 25 3 | 27 14 | 30 20 | 95 16 | 128 6
reverti 17 21 | 38 7
revertitur 4 24 | 75 2
revertor 52 16
reum 34 25 | 39 2
revocare 54 17
revocarunt 130 22
revocat 66 18
revocatus 23 7 | 129 11
revocatus *eſt.* 28 11
revocavit 61 8 | 69 15 | 75 4
rex 5 6 | 16 12 | 18 4 12 | 23 1 | & *alibi*
rhapſodia 54 24
rhetoris 80 17
Rhodanum, *n. p. fluv.* 126 6 | 129 13
Rhodiorum, *n. patron.* 131 23
Rhodios 135 6
riſum 133 29
riſus 83 7
robur 43 15
robuſtior 33 15
robuſtiores 43 20
robuſtum 132 19
rogabatur 152 7
rogarent 130 18
rogatu 78 16 | 139 19 | 153 20
rogo, *verb.* 18 1 | 45 6
Romæ 130 24 | 134 4 | 155 23
Romem 128 4 | 130 13 | 136 5 | 143 11
Romanam 142 7
Romanæ 140 1
Romani 59 17 | 99 17 | 124 2 | & *alibi*
Romanis 120 17 | 121 6 | 123 11 13 | & *alibi*
Romano 117 6 | 130 13 20
Romanorum 2 12 | 119 9 | 128 13 | & *alibi*
Romanos 97 8 | 120 1 14 | 122 9 | & *alibi*
Romanum 153 15

Romanus 123 1 4 | 128 7 | 151 2 | 154 21
Romulo, *n. p.* 155 14
roſtro, *prora.* 65 13
rubro 124 1
rudibus 84 13
Rufum, *n. p.* 129 2
rumore 56 26
rurſus 6 14 | 37 17 | 112 15
ruſticum 151 20

S.

SAbinis 136 2
ſacellis 15 4
ſacellum 114 22
ſacer 15 2
Sacerdotes 31 12 | 35 7 | 37 17
Sacerdotibus 12 10 | 13 8
ſacra 12 11 | 34 24
ſacrarium 16 13
ſacrificare 124 15
ſacrilegii 37 15
ſacrilegorum 92 19
ſæpe 11 7 | 28 24 | 47 9 | 56 18 | *& alibi*
ſæpius 81 16
ſagacitate 35 24
Saguntum, *n. p.* 125 4
Salamina, *n. p.* 13 5 | 14 14 | 17 21 | 20 12
Salaminem 12 9
Salamina, *adject.* 14 27
ſalis, *venuſtatis* 150 14
ſalo, *mari* 17 9
ſaltare 76 1 14
ſaltaſſe 1 5
ſaltum, *ſylvam* 125 7
ſaltuoſam 69 20
ſaltus, *ſylva* 126 1
ſaltus, *ſylvas* 127 7
ſalvi 83 3
ſalutare 141 23
ſalute 81 10
ſalutem 56 11 | 72 4 | 83 13 | *& alibi*
ſaluti 5 13 | 43 18 | 93 14 | 112 1
ſalutis 5 13 | 43 15 | 53 5 | 99 8 | 148 8 | 156 19
ſalvum 50 12
Samothraciam, *n. p. inſ.* 148 20
Samum, *n. p. inſ.* 36 9 | 64 5 | 66 6 16
Samus 65 17
ſana, *adject.* 92 30
ſanandum 156 16
ſancta 92 17
ſanctiora 67 7
ſanctiſſime 114 23
ſanctiſſimis 142 9
ſanctitate 32 2
ſanctius 112 2
ſanctum 88 6
ſanguine 57 6 | 84 1
ſanguinem 112 6
ſanxit 155 3
ſapienter 77 13
ſapientia 66 3
ſapientiæ 155 20
ſapientis 66 28
ſapientius 111 11
ſapientum 45 4
Sardeis 91 12
Sardibus 94 10
Sardinam *n. p.* 137 9
Sardinienſem 138 2
Sardis, *n. p. urbis* 6 23
ſarmenta 128 10
ſatelles 112 7
ſatellites 23 14
ſatellitibus 67 3
ſatietati 84 15
ſitis 1 2 | 14 33 | 16 7 | 17 2 | *& alibi*
ſatisfeci 156 15
ſatius 25 2 | 28 12 | 85 8 | 90 6 | 102 11
ſatrapæ 68 29 | 90 10
ſatrapem 46 13
ſatrapes 22 1 | 40 10
ſatrapis 31 23
ſaucium 126 8
Sauſeii, *n. p.* 149 15
Sauſeius *n. p.* 149 19
ſcapha 133 15
ſceleratos 57 1
ſcelere 25 11 | 80 18 | 116 14
ſceleris 107 7 | 111 14
ſcenam 2 7 8
ſceptro 102 21
ſcientur 1 5
ſciebat 39 27 | 55 5 | 132 6
ſciente 49 16
ſcilicet 79 19
ſcimus 75 14 | 151 3
ſcio 17 12
Scipio, *n. p.* 126 9 | 138 5 8
Scipione 126 7
Scipionis 129 12 | 154 1
ſcirent 90 10 | 99 25 | 133 10
ſciret 78 14
ſcopuloſo 148 10
ſcorta 53 10
ſcribæ 97 7 9
ſcribamus 75 13
ſcribentem 20 4
ſcribere 84 13 | 85 14 | 139 7
ſcriberet 32 3 | 155 10
ſcripſerant 22 11
ſcripſiſſe 17 12 | 31 20
ſcripſit 49 16 | 148 3
ſcripta 22 21 | 31 19 | 37 18 | 48 6 | 70 27
ſcripto 22 9
ſcriptores 79 14
ſcriptoribus 89 1
ſcriptum 23 21 | 24 11 | 49 14 | *& alibi*
ſcriptum eſt 18 18
ſcripturæ 1 2
ſcrutarentur 74 30
ſcuto 61 6
Scyrum, *n. p. inſula* 27 16
ſcytala 23 25
Scythis, *n. p.* 57 15
Scythiſſa, *n. patron.* 67 17
ſe 4 6 26 | 5 11 13 | 6 10 | *& alibi plur.*
ſeſe 4 26 | 70 8
ſecius 4 19 | 47 13 | 48 1 | 100 25 | *& alibi*
ſecum 4 13 | 5 9 | 6 1 | *& alibi*
ſecunda 88 1
ſecunda 54 24 | 88 17 | 104 19
ſecunda, *proſp.* 5 2 | 38 4 | 49 2 | *& alibi*
ſecundam 95 12
ſecundam, *proſper.* 111 11
ſecundas, *proſperas* 37 1
ſecundi 38 28
ſecundo 44 7 | 130 23
ſecundos 70 23
ſecundum, *aject.* 47 12 | 100 5 | 122 9 | 139 12
ſecundus 139 9
ſecuri 106 18
ſecus, *aliter* 51 8 | 150 6
ſecuti 145 6
ſecutum 145 12 | 146 11
ſecutus 144 18
ſed 1 6 8 | 1 18 | 3 5 | *& alibi quam plur.*
ſedandam 104 28
ſedaret 55 15
ſedatum 73 18

ſendentem 24 25
ſedere 72 21
ſedet, *moratur* 2 16
ſeditio 106 24
ſegnes 43 19
ſegnius 68 24
ſegregare 124 6
ſeipſum 70 12
ſejunctam 148 9
ſejunctum 86 17
ſejungunt 125 10
Seleuco, *n. p.* 100 22
Seleucum 118 3
Seleucus 105 12 | 107 8
ſellam 102 20
ſemel 60 11 | 81 15 | 152 9
ſemianimis 25 13
ſemivivum 100 16
ſemper 28 22 | 30 4 | 58 6 | 89 5 | *& alibi*
Sempronium, *n. p.* 129 3
Senam, *n. p. urbis* 137 5
ſenatu 138 10
ſenatui 130 13 | 134 6
ſenatum 15 19 | 138 8
ſenatus 131 3
ſenatuſconſulto 130 16
ſene 145 15
ſenectute 110 10 | 116 6
ſenectutem 60 10 | 143 18 | 155 26
ſenem 76 17
ſeneſcere 36 3
ſenex 139 7 | 152 18
ſeni 152 18
ſenior 139 4
ſenſerunt 39 14
ſenſiſſe 55 6
ſenſit 17 5 | 71 14 | 134 22 | 156 10
ſenſu, *ſententia* 36 7
ſenſus 55 24 | 147 16
ſententia 22 9 | 54 24 | 114 5
ſententia 37 25 | 110 2 | 121 5
ſententiæ 31 19
ſententiam 6 12
ſentiebant 85 19 | 109 17
ſentiebat 38 26 | 90 18 109 17 |
ſentiebat, *videbat* 51 7
ſententiis 31 14
ſentire 124 5
ſentirent 107 7
ſeparatim 74 28 | 79 13 | 115 18 | *& alibi*
ſepararis 105 5
ſepeliendum 107 9
ſepelire 111 2
ſepſiſſe 15 22
ſepſit 56 8
ſentem 45 4 | *& alibi*
ſeptentrionibus 4 7
ſeptimum 106 22
ſeptingentorum 11 28
ſeptuageſimo 134 28
ſeptuaginta 9 5 | 155 25
ſepulchri 57 7
ſepulchris 15 4
ſepulchrum 18 16
ſepulta 19 4
ſepultus 18 17 | *& alibi*
ſequebantur 11 28 | 23 14 | 25 6
ſequenti 45 12
ſequerentur 66 13 | 71 16 | 80 9 | 85 16
ſequi 40 20 | 70 6 | 71 19 | 92 4
ſequutæ 63 11
ſequuti 6 12 | 28 23
ſequutos 2 1
ſequutus 137 4
ſermo 78 2 3
ſermone 135 5
ſermonem 51 22
ſermoni 18 6
ſermonis 142 20
ſero 91 14
ſerpentes 133 4
ſerpentibus 133 31
ſerpentum 133 9
ſervabat 90 19
ſervandi 28 21
ſervare 56 21 | 107 6
ſervari 105 18
ſervat 148 11
ſervata 90 21
ſervi 15 41
ſerviebat 144 23
ſerviendum 119 11
ſerviens, *ſtudens* 11 6
Servii, *n. p.* 139 13
Servio, 141 8
Serviliam, *n. p.* 148 25
Servilium, *n. p.* 128 2
ſervire 39 21
ſervis 13 16 | 95 13 | 111 3 | 131 17
ſervitute 42 12 | 43 8
ſervitutem 79 24 | 111 7
ſervitutis 113 21
ſervivit 77 6
ſervorum 24 3
Seſtum, *n. p. urbis* 64 13
ſeveras 87 6
ſevere 138 11
ſeveritate 59 4 | 152 5
ſeverum 76 17
Seuthen, *n. p. hom.* 38 23
ſex 14 9 | 142 1
ſexaginta 21 3 | 117 14
ſexdecim 152 24
ſexto 20 10 | 29 8
Sextum, *n. p.* 156 11
ſexum 89 10
Si 1 7 | 4 1 | 5 12 | 6 1 | *& alibi quam plur.*
ſibi 4 1 24 | 14 1 28 | 17 1 | *& alibi plur.*
ſic 5 11 | 8 22 | 14 12 | *& alibi plur.*
ſic, *adeo* 21 13 | 30 4
Sicilia, *n. p. inſulæ* 115 1
Sicilia 36 3 | *& alibi*
Siciliæ 37 2 | 54 9 | 113 7
Siciliam 34 24 26 | 51 9 54 1 11 | *& alibi*
Siculorum 113 23
Siculos 113 12
Siculus, 117 7
ſicut 37 28 | 48 16 | 56 18 | *& alibi*
ſidere, *demergi* 63 13
Sigæo, *n. p.* 63 3
ſignata 87 5
ſigna 71 22
ſignatum 32 7
ſinificaret 95 6
ſignificari 12 8
ſignificavimus 154 14
ſigno 24 12
ſignum 9 16 | 59 7 | 94 12 | 133 14 | *& alibi*
ſim 48 4 | 124 18
ſimilem 78 25
ſimiles 108 8
ſimilis 115 8
ſimilitudinem 143 25
ſimillimum 73 27 | 147 27
ſimplici 111 10
ſimul 20 19 | 36 11 16 | 37 7 | *& alibi*
ſimul, *ſtatim* 51 19
ſimulans 22 20 | 49 11
ſimul ac 33 3 | 88 13
ſimulacra 92 18
ſimularet 30 10 | 55 21
ſimulat 74 11
ſimulata 52 5
ſimulata 75 11 | 93 21 | 101 21
ſimulatione 103 2
ſimul atque 94 4
ſimultate 153 5
ſimultatis 52 3

ſin 78 23 | 89 10 | 102 1 | 103 30 | 108 9
ſine, *prep.* 11 5 8 | 31 4 | 34 2 | *& alibi plur.*
ſingularem 143 9
ſingulari 139 1
ſingularis 117 10
ſingulatis, *privata* 56 18
ſingularis, *egregia* 148 11
ſinguli 59 9
ſingulis 5 10 | 98 1
ſingulorum 154 7
ſingulos 13 19 | 151 4
ſiniſtra 69 4
ſint 51 5 | 65 9 | 135 13
ſis 83 28
ſit 8 19 | 17 7 | 20 1 | 24 26 | *& alibi*
ſitæ 36 18 | 72 13
ſitam 83 12
ſive 15 2 *ter* | 98 9
ſobrio 53 11
ſocer 66 4 | 71 13
ſocero 121 14
ſocerum 33 8
ſociali 60 11 | 63 5
ſocietate 35 17 | 47 2
ſocietatem 3 8 | 16 5 | 20 24 | *& alibi*
ſocii 92 11
ſociorum 81 1 5
ſocios 32 3 | 55 26 | 65 3
ſocium 59 3
Socrate, *n. p.* 33 8 12 19
Socratico 89 1
ſola 103 30
ſoleat 86 18
ſolebat 79 21
ſolent 110 13
ſolere 43 22
ſolerent 30 21
ſolers 139 2
ſolitudo, *infrequent.* 43 17
ſolitum 151 5 | 152 3
ſolitus 136 5
ſollicitare 24 3
ſolos 85 11
ſolvere 9 27 | 26 2
ſolveret 31 9
ſolviſſent, *diſceſſiſſ.* 131 15
ſolviſſet 26 5
ſolum, *adv.* 3 5 | 62 | 11 16 | 23 12 | *& alibi*
ſolus 14 33 | *& alibi*
ſoluta, *aperta* 133 20
ſoluturum 21 11
ſomno 52 2
ſonitu 40 17
ſonum 76 1
Sophroſynen, *n. p. fœm.* 10 4
ſopitus 52 2
ſoporem 52 1
ſoror 112 3 | 143 21
ſorore 68 16 | 153 5
ſororem 2 2 | 26 6 | 50 2 | 55 28
ſororis 51 21 | 145 10
ſorte 138 3
ſortis 137 7
Soſilo, *n. p.* 135 10
Soſilus 135 9
Soſio, *n. p.* 157 1
ſparo 83 15
Sparta, *n. p. urbis* 60 1
Spartæ 22 22 | 80 20
Spartam 22 25 | *& alibi*
Spartani 116 2
Spartanis 86 7
ſpatio 101 15 | 104 14
ſpatium 101 9 | *& alibi*
ſpe 24 3 | 31 9 | 34 27 | 105 16 *& alibi*
ſpecie 103 2
ſpeciem 115 6
ſpecimen 142 13
ſpectabat 14 25
ſpectaculo 2 9
ſpectatum, *ſupinum* 117 4
ſpeculatores 39 6
ſpeculatur 70 3
ſpei 144 25
ſpem 34 11 | 105 25
ſperabant 146 18
ſperabat 103 30 | 120 11
ſperans 23 22 | 39 12
ſperare 3 5
ſpero 156 15
ſpes 5 13 | 63 5 | 73 5 | 146 15
ſpiritus 54 7
ſplendide 151 16
ſplendidiſſima 41 13
ſplendidus 33 1 | 150 26
ſplendore 41 14
ſpoliare 146 20
ſpoliarent 92 21
ſpoliavit 74 6
ſponſalia 155 5
ſponſor 147 8
ſponte, *abl. nom. indecl.* 4 5 | 19 2 | *& alibi*
ſtans 77 9 | 101 10
ſtare 71 27
ſtat 156 17
ſtatibus 62 1
ſtatim 13 20 | 25 8 | 37 13 | 28 24 | *& alibi*
ſtatu 61 9
ſtatua 142 8
ſtatuæ 18 17
ſtatuam, *ſubſt.* 61 10 | 65 11 12
ſtatuas, *ſubſt.* 9 4 | 132 10
ſtatuerat 9 18 | 105 20
ſtatuerunt 119 9
ſtatuis, *ſubſt.* 62 1 | 88 19
ſtatuit 40 7 | 72 19 | 102 26 | 103 22
ſtatum 53 11 | 111 9
ſtatura 73 27
ſteterat 101 10
ſteterint 103 16
ſteterit 151 17
ſteterunt 93 5
ſtetit 84 3
ſtipendium 137 1
ſtipulatione 147 11
ſtirpe 117 16 | 153 21
ſtirpem 102 6
ſtirpis 140 1
ſtirps 83 28 | 96 8
ſtiterit 147 8
ſtramentis 95 3
ſtatum, *ſubſt.* 95 2
ſtrenuo 71 19 | 72 10
ſtrenuus 67 19 | 81 18
ſtrepitus 56 17
Strymona, *n. p. fluv.* 27 7
ſtudebant 85 5 | 105 24
ſtudebat 50 4
ſtudere 92 23
ſtuderent, *tentar.* 142 5
ſtudes, *cupis* 48 2
ſtudet 63 9
ſtudii 77 10
ſtudiis 41 15 | 141 13 | 153 27
ſtudio 69 17 | 98 10
ſtudioſius 91 3
ſtudioſo 140 4
ſtudioſos 139 19
ſtudioſus 77 18
ſtudium 139 4
ſtuduerant, *conati erant* 86 14
ſtuduerat 70 2
ſtuduiſſent 30 11
ſtuduit 55 1 | 72 13 | 73 18 | 99 1 | *& alibi*
ſtulte 131 21
ſtultitiam 80 17
ſua 6 14 23 | 12 7 9 | 79 3 | *& alibi*
ſuæ 3 3 | 4 5 | 5 12 | *& alibi*
ſuadere 48 11

ſuadet 31 17
ſuæ 6 16 | 32 19 | 35 13
ſuam 6 19 | 13 6 | 26 6
ſuarum 8 9 | 141 17
ſuas 7 2 | 13 11 | 27 12
ſuaſit 101 27
ſuavitas 140 7
ſuavitatis 154 5
ſub, *præp. cum accuſat.* 4 4 | 5 4 | 22 26 | 65 2
ſub, *cum ablat* 5 12 | 8 3 | 24 22 | *& alibi*
ſubalare 40 18
ſubductus 40 18
ſubduxit 35 5
ſubegit 64 5 | 122 5
ſuberat 33 3 | 63 14
ſubeſſe 13 22
ſubjecit 32 8
ſubjiciens 87 5
ſubiret 82 16
ſubita 54 14
ſubito, *adv.* 57 5 | 69 18
ſublato 107 6
ſublaturum 55 23
ſublevandos 78 6
ſublevaſſet 24 29
ſublevavit 94 6 | 141 15
ſubornaret 108 19
ſubſcribens 144 15
ſubſidio 8 10 | 31 14
ſubſtituerent 38 6
ſubſtringebat 101 11
ſubtexuit 153 18
ſuburbanam 151 18
ſuccedere 138 7
ſuccedebant 71 4
ſuccenderunt 40 16
ſucceſſerat 57 5
ſucceſſiſſent 81 21
ſuccubuerit 106 8
ſuccubuit 4 12 | 100 25
ſuccumbente 120 6
ſuccurrere 75 10 | 112 7
ſuccurreret 56 22
ſuccurrit 148 25
ſudorem 101 14
ſuffecto, *ſubrogato* 124 24
ſuffragante 36 10 | 90 1
ſuffragiis 16 2 | 28 5
ſuffragium 83 8 | 100 24
ſui, *pron. primitiv.* 52 18
ſui, *pron. poſſeſſivum.* 3 5
ſuis, *pron. poſſeſſ.* 5 13
Sulla, *n. p.* 142 17 23
Sullæ 152 18
Sullanis 141 12
Sulpicii, *n. p.* 141 6 8
Sulpicio 141 9
Sulpitium 130 11
Sulpitius 135 3
ſum 2 19 | 78 23 | 106 7
ſumere 64 12
ſumerent 4 1
ſumeret 18 14
ſumitur 74 25
ſumma, *ſubſt. nom.* 20 20
ſumma, *adject. nom.* 10 9
ſumma, *adject. accuſ.* 115 6
ſumma *ſubſt. abl.* 131 20
ſumma, *adject. abl.* 4 16
ſummæ, *ſubſt. dat.* 13 14
ſummam, *ſubſt.* 78 11
ſummam, *adject.* 27 2
ſummas, *ſubſt.* 6 8 | 84 13
ſummas, *ſummitat.* 123 7
ſummas, *adject.* 85 12
ſummi 102 18
ſummis, *adject.* 1 5 15
ſummo 32 18 | 61 4
ſummo, *maximo* 2 2
ſummorum 1 2
ſummos 105 34 | 107 13
ſummoto 32 12
ſummum 16 11 | 30 12
ſummus 32 21 | 153 13
ſumpſerant 103 19
ſumpſerunt 107 4
ſumpſi 156 18
ſumpſiſſe 9 2 | 95 15
ſumpſit, *hauſit* 134 26
ſumptibus 119 12
ſumptu, 29 4
ſumptui 151 5
ſumptum 105 15
ſumptuoſum 151 18
ſumptuoſus 150 26
ſumptus, *ſub. nom. ſing.* 9 26
ſumptus, *gen.* 150 15
ſumptus *nom plur.* 55 7
ſumus 85 14 | 139 18
ſunt 2 11 | 5 3 | 10 8 14
ſuo 14 21 | 15 20
ſuorum 9 19 31 | 10 6
ſuos 15 16 21 27 | 32 1
ſuper 24 11 | 38 19
ſuperabat 67 14
ſuperabatur 133 2
ſuperare 48 20 | 82 20
ſuperarentur 131 25
ſuperaret 14 20
ſuperari 40 17 | 52 16
ſuperarit 123 2
ſuperaſſe 41 15 | 47 19
ſuperaſſet 13 4 | 92 6
ſuperati 119 9
ſuperato 113 4
ſuperatum 14 11
ſuperaturum 77 2
ſuperavit 134 1
ſuperbe 23 16
ſuperbiæ 114 5
ſupellex 150 27
ſupereſſe 15 10 | 156 25
ſupereſſet 130 28
ſuperior 50 2 | 73 10 | 105 4 | *& alibi.*
ſuperiore 53 14 | 128 2
ſuperiores 12 8 | 35 18
ſuperiori 64 5
ſuperioris 44 13
ſuperſtes 85 29
ſuperſtites 154 12
ſupplicem, 16 17 | 24 25
ſupplicibus 92 20
ſupplicium 26 16 | 92 30
ſuppeditabatur 38 17
ſuppetebat, *ſuppererat* 55 8
ſupportari 148 21
ſuppoſitus 74 2
ſuppreſſerunt 66 10
ſupra 39 11 | 41 12 | 54 16 | 169 20 *& alibi.*
ſupra diximus 87 13
ſupremum 9 28 | 41 7 | 52 2 | 115 13 | 116 7
ſurrexiſſe 33 15
ſuſceperant 74 20
ſuſceperat 73 18 21 | 78 17
ſuſcepiſſe 31 8 | 74 11 16
ſuſcepit 14 32
ſuſcepti 152 11
ſuſceptis 85 8
ſuſceptum 130 19
ſuſcipere, *ſubire* 138 16
ſuſcipi 74 24
ſuſcipiendo 131 19
ſuſpexerunt 51 4
ſuſpicaretur 32 1
ſuſpicax 66 18
ſuſpicienda eſt 91 25
ſuſpicio 104 7
ſuſpicione 23 26 | 57 1 | 86 13
ſuſpicionem 23 6 | 24 10 | 74 17 | 75 2 | *& alibi*
ſuſpiciones 144 23
ſuſpicionibus 24 6
ſuſtinere 133 24
ſuſtinuerunt 12 16
ſuſtulerunt 31 3
ſuſtuliſſet 40 4
ſuum 28 26 | 56 4 | 73 28 | 80 14 | *& alibi*
ſuus 28 14 | 32 13
ſylva 150 13
Sympoſio 33 13

Syra

Syracuſæ *n. p.* 113 13
Syracuſanis 33 20 | 52 13 | 115 12 13
Syracuſanus 56 23
Syracuſarum 54 8 | 112 16
Syracuſas 51 12 | 52 9 | 54 2 11 | 55 1
Syracuſis 111 6 | 112 15 | 113 18 | 114 1 4
Syria, *n. p.* 131 22
Syriam 131 4
Syſamithren, *n. p.* 40 11
Syſinas, *n. p.* 72 7

T

TAbellarium 133 15
tabellarius 133 18
tabernaculo 45 15
tabernaculum 102 20
taciturna 156 26
tacuerunt 51 22
Tænari, *n. p.* 24 20
tale 52 3 | 56 27 | 95 2 | 104 16 | 132 7
talem 3 6 | 18 5 | 26 12 | 37 3 10 | *& alibi*
talenta 18 13 | 21 3 | 39 20 | 48 28 | *& alibi*
talentis 9 25 | 66 20
tali 4 22 | 12 8 | 24 5 11 | 27 1 | *& alibi*
talibus 54 10 | 70 26 | 145 22
talium 44 5
talis 8 24 | 58 2
tam 2 6 | 6 13 | 7 4 5 | *& alibi plur.*
tamdiu 72 20 | 105 24 | 148 30
tamen 5 1 | 6 15 | 8 9 | 9 29 | *& alibi plur.*
Tamphilianum 150 12
Tamphilo, *n. p.* 135 2 3
tanquam 124 4
tanta 36 12 23 | 66 5 | 105 7 | *& alibi*
tanta 20 6 | 21 7 | 28 19 | 59 4 | *& alibi*
tantæ 65 8 | 86 3
tantam 14 27 | 33 5 103 7
tantas 8 16 | 14 4
tanti 67 4
tantis 11 25 | 21 7 | 24 29 | 45 1 | *& alibi*
tanto, *adject.* 86 5 | 120 7 | 121 11 | 147 30
tanto *adverb.* 24 27 | 77 1
tanto plus 8 13
tantopere 145 8
tantum, *adject.* | 111 2 | 113 16 22 | 128 12
tantum, *adverb.* 48 7 | 52 11 | 58 6 | *& alibi*
tantummodo 48 13
tantus 94 16 | 135 4
tardiores 7 14
Tarentinum 76 16
Tarentum, *n. p.* 51 9
Tauro, *n. p.* 47 10
Taurum 70 1
te 17 17 24 | 18 3 | 47 26 | *& alibi*
tecta, *adject.* 95 3
tecto, *ſubſt.* 95 2
tectum, *ſubſt.* 25 8 | 150 14
tectum, *adject.* 88 6
tecum 18 2 | 22 24
tegebat 51 3
tegerentur 8 6
tegeret 59 2
teipſum 124 20
tela 74 4
telis 41 2 | 63 18
telorum 88 16
telum 40 19 | 56 22
temerara 66 11
temere 155 10
tempeſtas 66 9
tempeſtate 17 4
tempeſtatem 35 4
templa 92 17
templo 25 14 | 132 9
templum 92 13 | 132 12
tempora 96 6 | 140 4
temporariam 148 23
tempore 4 11 | 7 12 17 | 9 14 22 | *& alibi plur.*
temporibus 5 6 | 33 2 | 43 24 | 46 9 | *& alibi*
temporis 18 2 | 37 11
temporum 17 14 | 152 27
tempus 4 9 | 15 7 | 18 6 | 20 21 | *& alibi*
tendebat 4 9
tenebant 3 11 | 44 11 | 56 22 | 113 7
tenebat 47 22 | 69 19 | 100 5 | *& alibi*
tenebatur 26 4
tenebris 104 24
tenentem 124 15
tenerent 6 8 | 43 9
teneret 30 9 | 54 22 | 56 6
teneretur 106 2
τπνεσμὸς 156 5
tenet *occupat* 2 14
tenet 4 8
tentaret 142 25
tentaſti 78 25
tentata 78 15
tentatus 138 16
tenuerant 120 5
tenuerunt 35 16 | 116 3
tenues, *modici* 8 21
tenui 86 3
tenuit 17 9 | 27 5 | 87 20 | 97 12 | *& alibi*
tenus 47 10
ter 105 5
Terentius, *n. p.* 127 8
Teribazo, *n. p.* 49 10
Teribazus 49 10
terna 151 4
terra 95 3
terra 11 24 | 12 13 | 20 21 | 24 22 | *& alibi*
terram 12 19 | 39 7 | 100 6 | 101 12
terrarum 78 24 | 142 12 | 155 24
terreſtres 11 28
terreſtribus 36 14
terribili 68 27
terris 155 17
terrorem 128 13
terroribus 147 6
tertia 104 19
tertiam 103 29
tertio, *adject.* 131 8
tertio, *adv.* 126 9 | 129 13
tertium 54 1 | 106 1
tertius 116 16 | 139 9
teſtabatur 13 13
teſtamento 143 20
teſtarum 28 5
teſtatior 35 8
teſtes 156 14
teſtimonia 66 29 | 81 7
teſtimonii 32 11
teſtimonium 32 2 | 79 10
teſtudinibus 9 11
teſtula, *oſtraciſmo* 20 2
teſtularum 16 2
texit 75 6
Thaco, *n. p.* 95 1
Thaſii, *n. patronym.* 30 24
Thaſios 27 19
Thaſum, *n. p insula* 30 20
Theatrum 114 13 | 117 5
Thebani, *n. pat.* 60 1 | 83 1

The-

Thebanis 31 15 | 78 22 | 80 7 | & *alibi*
Thebanorum 85 4 | 86 19 | 88 5
Thebanos 79 21 | 80 10
Thebanum 79 19
Thebanus 76 11 | 79 15
Thebarum, *n. p.* 87 15
Thebas 35 5 | 41 15 | 61 3 | 78 18 | & *alibi*
Thebis 79 18 | 80 14 | 82 4 | 85 19 | & *alibi*
Themiſtocle, *n. p.* 14 11
Themiſtoclem 17 10 12
Themiſtocles 11 2 | 12 6 19 | 13 12 | & *alibi*
Themiſtocli 19 6
Themiſtoclis 14 3
Theopompus, *n. p.* 41 10
Theram *n. p. urbis* 46 5
Theramene, *n. p.* 36 10 11
Theramenes 37 6
Thermopylas, *n. p. loci* 12 14
Thermopylis 13 7
Theſſaliæ, *n. p.* 88 11 18
Theſſaliam 88 4
Thracas, *n. p.* 42 1
Thracem 60 16
Thraces 3 11 | 39 13
Thracia, *n. p. region.* 63 2
Thraciæ 38 12
Thraciam 38 9 | 39 11
Thracibus 59 3
Thracum 27 7 | 38 23
Thracybuli, *n. p.* 43 7 23 | 44 16
Thraſybulo 36 11
Thraſybulum 44 9 11
Thraſybulus 37 23 | 44 3 | 45 10
Threſſa, *Threicia* 60 13
Thucydidem, *n. p.* 18 19
Thucydides 11 11 | 22 22 | 41 9
Thucydidi 17 13
Thurios, *n. patron* 35 2
Thyo, *n. p.* 68 22
Thyum 68 24 27
Thyus 68 11 19
Tiberi, *dativus fing n. p. fluminis* 131 20
tibi 22 23 24 | 47 26 | 78 26 | 79 5
tibus 1 5 | 76 14
Timæus, *n. p. hom.* 41 10
timebat 55 29
timebatur 38 3
timens 9 17 | 147 23
timere 16 9
timerent 53 1
timeret 55 16 | 148 3
timidi 43 22
timor 34 4
timore 10 13 | 35 20 | 55 29 | 148 6
timorem 16 1 | 34 11
timori 144 25
Timoleon, *n. p.* 112 18
Timoleonta 115 10
Timoleonteum 115 14
Timoleontis 114 5
Timophanes, *n. p.* 111 12
Timothei, *n. p.* 66 2 28 | 67 8
Timotheo 60 12 | 67 10 | 66 16 | 67 5
Timotheum 66 13
Timotheus 63 2 | 67 6
timuiſſent 105 25
Tiſagoras, *n. p.* 9 24
Tiſſapherne, *n. p.* 47 4
Tiſſaphernem, 36 6 | 48 8
Tiſſaphernes 47 15 | 90 11 17 20 30 | 91 12
Tithrauſte, *n. p.* 69 13
Tithrauſtem 47 22
Titi, *n. p.* 139 19
Tito 126 9
titubantibus 104 10
Titum 129 3
tollere 31 4
tolleret 132 13
Torquati, *n. p.* 152 14
Torquato 143 12
Torquatum 148 19
Torquatus 141 2
torque 69 1
tot 23 1 | 106 16
tota 37 21 | 145 13
tota 2 7 | 4 11 | 59 10
totam 8 23 | 62 7 | 80 4 | 111 7 | & *alibi*
toti 113 16
totidem 9 18 | 12 9 | 50 4 | 73 3 | 104 14
totius 54 7 | 68 23 | 84 7 | 86 8 | 121 2
toto 107 10
totum 11 5 | 36 8
tractaſſet 32 3
tractat 101 22
tractu, *longa ſerie* 8 7
tradam 79 2
tradant 4 24
tradebantur 140 8
tradenda 108 13
tradere 120 8
traderet 51 13
traderetur 68 6
tradi 110 13
tradidiſſet 5 13 | 40 9
tradidit 24 15 | 32 11 | 48 6 | 56 7 | 107 9
tradit 56 9 | 71 2 | 74 15
tradita 37 22 | 54 17
tradita *eſt* 69 15
traditus 89 4
traditus *eſt* 110 12
traduceret 5 8
tradunt 12 11
traduxit 126 4
trahi 10 3
trajecit 92 7 | 131 17
trajecto, *adject.* 5 7
tranquillitatis 143 10
traquillitati 144 23
tranſacto 18 3
transferrent 82 11
transferretur 20 20
transfixit 75 9
transfugere 93 16 18
transfugit 71 14
tranſierant 71 27
tranſierat 125 11
tranſierit 92 9
tranſiiſſe 99 14
tranſiit 39 17 | 43 25 | 70 1 | 72 8 | & *alibi*
tranſire 104 13
tranſiſſe 17 13
tranſit 41 1
tranſitum 126 2
tranſlata *eſt* 21 6
tranſportaverat 6 1
Traſimenum, *n. p.* 127 5
Traſybulum, *n. p.* 36 8
Trebiam, *n. p.* 126 9
trecenta 130 4
trecentarum 12 17
trecentas 9 4
tredecim 97 14 | 106 32
tres 15 15 | 41 8 | 116 7 | 125 5 | 156 6
tria 38 7 | 72 22 | 73 2 3
tribuant 70 22
tribuebant 37 3
tribuebat 114 15
tribuerat 33 11 | 148 30
tribuerent 37 27
tribueret 143 6 | 154 20
tribuendis 94 17
tibui *infinit.* 144 25
tribuit 135 5 | 147 5
Tribunus 137 3 | 141 6
tribus, *adiect.* 36 14 | 117 16

tributum, *particip.* 8 19
tributus eſt 8 24
triduum 106 28
triennio 125 3
triginta 14 10| 42 12| 43 8 15| *&* *alibi*
trimeſtres 90 15
triplex 14 18
tripodem 22 8
triremem 35 1 | 36 24| 52 18| 56 9
triremes 12 9| 36 15
triſtem 76 17
tritici 142 1
triumphum 138 2 4
triumvir 149 11
triumviri 149 17
Troade, *n. p.* 23 18
Trœzenem, *n. p.* 12 10
Troico, *adject.* 68 13
tropæo 14 14
tropæum 73 9
tu 47 24| 79 1| 83 27
tua 79 4
tuam 17 18 24| 22 25 26
tuba 61 8
tuebantur 67 18
tuenda 5 13| 98 2
tuenda 156 13
tuendas 71 2
tuendis 60 8
tuendo, *adject.* 78 5
tueretur 16 12
tueri 48 16| 108 7| 148 20
tui, *pron. primit.* 78 25
tulerant 92 15
tulerat 147 24
tuliſſe 149 22
tuliſſet 102 11
tulit 40 10| 44 17| 54 33| 111 11| 114 11
tulit, *accepit* 143 19
tum, *tunc* 3 10| 4 6| 13 13| 14 33 3 *&* *alibi*
tum, *relat. ad cum* 10 10| 11 22| 23 18| *&* *alibi*
tum 3 18 19
tum, *poſtea* 76 6
tumultu 7 4| 141 9
tunc 69 17
tunica 69 3
tuos 22 23| 79 23
turbam 71 15
turbido 87 13
turpe 2 2
turpi 25 13| 63 18
turpia 1 8| 2 12
turpiſſimis 53 9
turpiter 44 1
turpitudini 2 9
turpius 121 10
Tuſculo *n. p.* 136 1
tuta 39 10
tutam 6 2
tutelam 98 5
tuto, *adject.* 17 20
tuto 17 1 | 46 13| 97 3 7| 112 19
tutum 11 21| 16 7| 39 16| 54 3| *&* *alibi*
tuum 17 18
tyranni 10 8| 40 2| 43 8| 44 1| *&* *alibi*
tyrannide 50 1
tyrannidem 9 31| 38 4| 81 2| 111 13
tyrannidem *regn.* 117 13
tyrannidis, 52 13| 113 3
tyrannidi 52 10
tyrannis, *dat. plur.* 42 12| 43 17
tyrannis, *nom. ſing.* 53 20
tyranno 42 11| 51 15| 52 9| *&* *alibi*
tyrannorum 44 8| 88 17
tyrannos 44 12| 88 12
tyrannum 55 13 | 57 3 | 112 4
tyrannus 10 5| 50 14| 54 10| 67 1

V.

VAcatione 145 1
vacuefactas 113 14
vacuefecit 27 17
vadimonium 115 2| 147 8
vagina 75 6
valde 105 25
valebat 47 17| 54 21
valebat, *ſpectabat* 13 21
valens 65 18
valentes 105 12
valentior 129 15
valentiſſima 121 1
valere 143 25
valerent 38 22| 91 18
valeret *ſpectaret* 12 6
valeret 32 21| 44 20| 47 1| 110 6
Valerii, *n. p.* 136 3
Valerio 131 3
valetudine 127 4| 156 13
valetudinem 114 14
valetudinis 156 2
vallum 71 20| 128 13
valvas 25 8
valuerit 8 1
valuerunt 8 13
valuiſſe 43 6
valuit 6 15| 27 6| 52 12| 58 6
varietas 66 25| 147 24
variis 134 27
varius 21 12
vaſa 133 5 28
vates 152 32
ubi, *adver. loci* 17 4| 25 18| 46 13| *&* *alibi*
ubi, *quando* 70 5| 82 2
ubi, *ſtatim ac* 131 13| 133 16
ubinam 148 2
ve, *vel* 154 8
vectigalibus 130 27
vectigalis 39 20
vectus 63 16| 114 14
veheretur 133 9
vehiculo 110 6| 114 14
vehitur 70 7
vel 6 5 *bis* | 32 17 *bis*| 33 11 *bis*| 144 10 *bis*
vel, *valde* 92 12
vela 131 15
velimus 76 3
velint 104 11
velle 47 23 | 49 11| 51 20| 54 27| *&* *alibi*
vellem 124 12
vellent 3 7| 15 28| 24 19| 34 19| *&* *alibi*
vellet 4 4| 13 15| 18 9| 28 22| *&* *alibi plur.*
velocitati 77 6
velut 123 8
venari 42 4
venaticis 86 12
venatoriam 69 3
venatum 70 3
vendidiſſent 149 17
venditavit 148 25
venenatas 133 4
venenum 19 1| 134 25
venerant 36 16| 37 7
venerari 57 26
venerat 55 18| 69 11| 113 9| 122 7
venereis 42 2
venereo 24 9
veneris, *verbum* 47 25
venerit 41 15
venerunt 30 2 | 3 22 | 127 8| 130 13| 131 2
veni 17 17
veniam, *nomen* 18 5| 24 28 8 51 11| 102 7
veniebat 105 20| 314 12

veniemus 3 1
venienti 75 6
venio 67 10
venire 18 3 | 56 15 | 74 18 | 91 24
venirent 8 10
venires 106 4
veniret 74 25 | 148 3
veniret, *conting.* 134 16
veniſſe 17 16 | 39 14 | 42 3 | *& alibi*
veniſſent 81 19 | 124 2 | 134 16
veniſſet 4 7 | 16 11 | 24 10 | *& alibi plur.*
venit 9 15 | 155 | 23 23 | 24 24 | *& alibi*
veniunt 152 32
ventis 131 15
ventitavit 143 7
vento 4 6 25
ventre 151 11
venturum 54 5
ventus 4 7
venumdari 51 15
venuſtam, *n. p.* 129 6
venuſta 106 12
ver 101 21
vera 99 22
vera 47 7 | 90 14 | 97 9
verba 9 23 | 18 7 | 37 12
verba, *errorem* 128 10
verberibus 101 13
verbis 13 17 | 17 16 | 18 12 | *& alibi*
verbo 79 23 | 109 23
verboſiores 155 13
vere 11 15 | 38 25 | 43 6 | *& alibi plur.*
verens 14 7 | 52 17 | 56 3 | 102 17 | *& alibi*
vereor 48 3 | 84 11
vererentur 152 6
vereretur 68 19 | 101 8 | 106 24
vergit 28 1
veriſſime 11 11
veritatis 77 14
veritus 143 17
vero, *adv.* 2 8 | 20 17 | 35 19 | 43 5 | *& alibi*
vero, *autem.* 50 15 | 58 4 | 83 28 | *& alibi*
vero, *ſed.* 34 20 | 53 6 | 60 6 | *& alibi*
vero, *contra* 110 8 | 116 2
vero, *ſane.* 51 6 14
verſabatur 11 7 | 47 13
verſari, *eſſe.* 17 2
verſatur 2 14
verſatus 10 2 | 27 4 | 58 4
verſatus, *moratus* 136 2
verſatus, *peritus* 144 6
verſatus *eſt* 91 20
verſibus 154 5 8
verſum 54 23
verſuram 141 20 | 147 10
verſus 22 11
verſuum 79 14
vertente 92 1
verum 73 25 | 123 1
veſperaſcente 86 11
veſte 23 13 | 31 4 | 44 6 | 68 29 | 75 6
veſtigia 113 21
veſtimentorum 40 21
veſtitu 73 29 | 74 1 | 86 13 | 94 9 | 95 4
veſtitum 23 12 | 28 25 73 28
veſtram 45 8
vetarent 14 31
vetaretur 121 12
veterani 103 14
veteranorum 103 17
vetere 145 11
veterem 65 13 | 105 22
veteres 27 18 | 66 10
veteribus 113 14
veteris 110 7
Vettones, *n. p.* 122 8
vetuit 44 4 | 61 6 | 92 16 | 106 25
vetuſtate 150 15 | 155 14
vetuſtos 121 16
vexabat 69 22
vexabatur 101 3
vexaretur 147 7
vexat 74 13
vexatam 111 8
vi 8 4 | 9 8 | 10 6 | 120 2 | 125 5
viæ 103 23 | 104 27
viam 157 4
vicies 151 15
vicinitati 40 13
viciſſe 83 21
viciſſent 120 2
vicit 58 6 | 92 12 | 105 1
victus 39 21
victi 36 14 | 92 29
victi erant 22 13
victis 39 10
victo 106 3
victor 30 19 | 91 21 | 145 8
victorem 2 8
victores 36 13
victori 91 26
victoria 14 13 | 65 8
victoria 22 6 | 27 13 | 48 24 | 61 4 | 88 17
victoriæ 8 11 | 22 10 | 39 2 | 92 12 | 105 25
victoriam 62 2 | 84 2 | 112 22
victorias 37 2
victoribus 37 9
victoriis 14 26
victu 53 13 | 94 9
victum, *ſubſt.* 44 7 | 106 26
victum, *particip.* 91 14 | 125 9
victus 41 20
victus *eſt.* 14 2
vide 83 27
videant 62 24
videantur 115 16
videar 84 12
videas 150 24
videatur 149 1
videbant 48 20 | 70 18 | 105 14
videbantur 37 4 | 98 6 | 114 15
videbat 8 8 | 16 7 | 39 23 28 | *& alibi.*
videbatur 10 2 | 34 6 | 54 26 | 92 15 | 104 10
videmur 76 3
videntur 75 13
videor 149 22
videre 94 12
viderent 7 13 | 90 24 | 132 32 | 144 25
viderentur 56 15 | 59 9 | 74 20 | 92 27 | 139 16
videret 24 25 | 28 25 | 36 4 | *& alibi*
videretur 10 4 | 14 34 | 28 24 | *& alibi*
videri 14 25
viderunt 41 2 | 83 16
videtur 8 18 | 22 24 | 32 15 | *& alibi*
vidiſſent 74 3
vidiſſet 29 1 | 91 14 | 124 6
vidit 30 23 | 91 9 | 117 16 | *& alibi*
vidua 2 6
vigeſima m 73 6
vigeſimo 29 8 | 106 31 | 130 24
vigilantia 97 3
vigilia 104 19
vigiliæ 45 14
viginti 22 4 | 72 21 | 98 16 |

16 | 120 15 | 125 3
viguerant 36 13
vilis 69 11
villam 141 19
vim 12 15 | 24 18 | 27 13 | 41 1 | & *alibi*
vincebat 97 2
vinceret 42 1 | 116 15
vinctum 69 4 | 70 9
vincula 9 27 | 23 24 | 24 12 | 88 8
vinculis 22 20 | 26 3 13 | 105 26
vindicaret 42 13
vindicat 43 5
vindicavit 82 26
vineis 9 11
vino 53 10 | 86 20
vinolenti 87 7
vinolentos 42 1
vinum 19 14
violandum 147 2
violare 40 10
violari 24 20 | 44 4 | 92 16
violaſſet 34 24
violatus 88 10
violatus *eſſe* 51 15
vipſanius, *n. p.* 149 5
vir 74 7 | 75 10 | 81 18 | 84 14 | & *alibi*
vires 43 4
virginem 154 22
virgo 78 8
virgulis 45 2
viri 14 12 | 17 8 | 35 20 | 99 15 | 111 1
viribus 41 16 | 106 10
virilem 89 10
viris 69 25 | 122 5
viritim 22 4
virium 77 6 | 79 20
viro 2 2 | 24 6 | 72 7 9 | 121 11
virorum 1 2 | 79 12 | 144 5 | 153 19 | 154 4
viros 15 13
virtus 41 19 | 42 8 | 91 26
virtute 4 15 | 7 14 | 8 13 | 29 7 10 & *alibi*
virtutem 54 18 | 94 20 | 123 8
virtutes 16 8
virtuti 93 2 | 96 3
virtutibus 1 4 | 2 1 | 10 14 | & *alibi*
virtutis 28 9 | 38 3 | 97 6 | & *alibi*
virtutum 134 25 | 138 18
virum 18 5 | 37 3 | 67 10 | 150 1
vis, *ſubſt.* 34 4 | 45 3 | 156 7
viſa 9 15
viſendi 36 23 | 56 25
viſo 128 12
viſum 54 1 | 85 19 | 91 8 | 101 16 | 151 1
vita 29 5 | 56 19
vita 33 1 | 84 4 | 118 12 | & *alibi*
vitæ 21 12 | 41 14 | 53 11 | 63 18 | & *alibi*
vitam 25 18 | 79 12 | 84 12 | 134 24 | & *alibi*
vitarent 133 38
vitaret 144 24
vitas 3 1
vitavit 73 22
vitia 10 14
vitiis 21 13 | 32 16 | 76 1 | 152 28
vito 92 29
vitium 62 23
vitulina 95 11
vivas 133 4
vivebat 11 3 | 62 21 | 143 23
vivendi 141 10
vivens 89 13
viventi 96 7
vivere 41 3 | 42 4 | 102 12
viveret 16 4 | 46 13 | 106 18
vivo 100 18 | 107 3 | 134 7 | 152 31 | 154 11
vivum 40 9 | 41 5 | 56 22 57 3 | 68 24
vivus 118 11
vix 21 8 | 80 3 | 95 9 | 114 3 | & *alibi*
vixerit 151 16 | 152 20
vixerunt 135 8
vixi 83 22
vixiſſe 25 10
vixit 60 10 | 63 2 | 114 2 | 137 7 | & *alibi*
ulciſci 148 29
ulla 114 4 | 148 16
ulla 55 18 | 64 6 | 147 11 | 157 2
ullam 14 23 | 103 18
ulli 15 1 | 111 5
ullis 156 6
ullius 72 5
ullo 67 3 | 95 2 | 114 9 | 128 8
ullum 20 15 | 53 12
ultima 140 1
ultimis 155 17
ultum, *particip.* 49 3
una 109 14
una 33 23 | 80 4 | 92 25
una, *adv.* 102 14
unam 30 18 | 80 4 | 133 7
unaquaque 30 12
unde 18 14 | 66 14 | 133 19 | 139 9
unde, *quo* 29 4
unde, *quomodo* 46 17
undique 15 2 | 30 11 | 65 16 | & *alibi plur.*
unguenta 95 12
uni 51 2 | 30 11 | 65 11 | 106 33 | 111 5
univerſa 36 22 | 43 1 | 115 1 | 143 12
univerſa 80 3
univerſæ 11 23 24 | 15 27
univerſam 82 25
univerſi 74 5 | 83 13 | 133 2
univerſis 93 14
univerſos 13 12 20 | 141 26
unius 14 12 | 37 22 | 82 12 | 123 8 | 146 3
uno 27 12 | 33 5 | 41 12 | 42 11 | & *alibi*
unquam 51 4 | 59 5 | 94 9 | 101 3 | 105 6 | 114 6 16 | 125 10 | 141 22 | 151 10
unum 33 24 | 37 8 | 39 1 | 70 17 | & *alibi*
unus 3 4 | 7 11 | 13 12 | 19 9 | & *alibi*
vobis 79 27 | 155 19
vocabantur 66 17
vocabat 151 12
vocant 28 6 | 47 26
vocantur 7 7
vocato 87 8
vocatur 8 25 | 24 2 | 25 7 | 95 18
vocatus eſt 34 1
vocavit 109 12
vocis 140 7 | 156 21
vocitarunt 57 4
volebant 14 26 29 | 74 6
volebat 48 6 | 53 5 | 83 33 | 112 21
volo 18 2 | 80 1
volſonis, *n. p.* 135 6
voluerat 92 10 | 40 20 |

48 16
voluerimus 93 1
voluerint 93 7
volueris 22 27
voluerit 61 10 | 112 13 | 144 20
voluerunt 21 5 | 42 11 | 107 6
voluiſſent 92 4 | 114 20
voluiſſet 59 13 | 131 19 | 145 23
voluit 44 6 | 68 17 20 | 73 25 | 101 18 | 103 10 | 109 12 | 112 6 | 138 6 | 154 12
volumen 139 20
volumina 152 24
volumine 79 12 | 153 15
voluminis 2 18
volumino, *n. p.* 147 4 | 150 3
volumnium 147 23
volumus 148 23
volunt 79 25 |
voluntas 57 3 | 103 10
voluntate 4 21 | 10 7 | 23 5 | 52 14 | 55 13 | 56 21 | 70 31 | 106 22 | 124 2
voluntatem 30 23 | 45 9 | 78 19
volutati 69 24
vos 45 6 | 156 14 17
vota 31 8
voti 115 10
urbana 143 7
urbanis 152 1
urbanum 27 5
urbe 8 2 | 25 1 | 27 18 | 57 7 | 67 9 | 80 4 | 87 9 | 108 13 | 138 11 | 142 12 | 145 2 | 147 3 | 155 8
urbem 4 24 | 9 10 | 14 19 23 | 15 27 | 18 12 | 44 2 11 | 80 3 | 83 6 | 86 20 | 93 16 | 113 19
urbes 36 17 | 71 2 | 93 4 | 113 11
urbibus 30 16 | 64 11
urbis 54 8 | 128 5 | 155 23
urbium 5 10 | 113 15 17
uſa *eſt* 10 9
uſi 36 20 | 44 13
uſquam 72 6 | 90 30
uſque 53 11 | 61 9 | 83 20 | 86 20 | *&* *alibi*
uſu 35 7 | 37 9 | 66 3 | 94 21 | 99 16 | 134 16 | 152 32
uſui 47 14 | 98 12
uſum 77 6 | 103 19 | 152 2 | 155 20
uſuram, *ſubſt.* 141 22
uſuris, *ſubſt.* 141 25
uſurum 145 23
uſurus 106 20
uſus, *particip.* 18 22 | 12 17 | 66 11 | 94 11 | 110 15 | 127 3 | 135 10 | 140 3 | 145 1 14 | 149 13 | 150 11 16 | 151 14 | 156 2
uſus *erat* 100 18
uſus *eſt* 26 1 | 27 11 | 44 2 | 78 6 | 89 2 | 90 9 | 62 8
uſu veniunt 152 32
uſu venerat 35 7 | 37 9
uſu venit 94 21
uſu veniret 134 16
ut, *conjunctio* 2 19 | 3 4 6 12 | 4 4 20 | *&* *alibi plur.*
ut, *particula conſulis* 11 12 | 13 4 21 | 14 2 5 | *&* *alibi quam plur.*
ut, *particula finalis, ceu finem denotans* 14 19 | 17 22 | 18 1 | 20 8 | *&* *alibi quam plur.*
ut, *particula adjunctiva* 11 19 | 13 17 | 14 28 33 | *&* *alibi.*
ut, *quemadmodum* 11 11 | 15 24 | 21 12 | 25 3 | *&* *alibi quam plur.*
ut, *ſtatim atque* 16 7 | 23 23 | 41 1 | *&* *alibi*
ut, *relat. ad ſic* 119 7 | 123 9 | 134 15 | 141 3 | *&* *alibi*
ut, *relat. ad ita, tams, adeo* 119 13 | 129 17 | 124 17 | 127 3 | *&* *alibi. plur*
ut, *relat. ad eo* 120 21 | 122 11
ut, *quando* 15 5 | 69 9 | 71 14 | *&* *alibi quam plur.*
ut, *dum* 24 23 | 37 6 | 38 5
ut, *quo* 100 7
utebatur 23 13 | 28 12 | 143 25
utendum 79 27
utens 77 13
uter 144 2
uterentur 2 3 | 3 10 | 14 18 | 58 9 | 62 1 | 102 10 | 112 17
uteretur 52 7 | 66 4 | 161 11 | 102 3 | 147 1 | 153 12
uterque 89 8 | 90 15 | 116 5 | 155 23
uti, *verbum* 18 9 | 79 31 | 142 6 | 145 23
Uticam, *n. p.* 121 1
utile 8 11 | 15 27 | 66 10
utilia 78 22
utiliſſimum 35 3
utilitate 14 20 | 150 16
utilitatem 77 7
utilitati 35 14
utilius, *adject.* 6 11
utinam 92 3 | 106 6
utique 77 4
utpote, *ſcilicet* 124 9
utraque, *nom. ſing.* 80 12 | 109 15
utraque, *abl.* 50 1 | 151 37
utres 104 1
utrique, *nom. plur.* 74 29
utrique, *dat. ſing.* 84 15 | 47 15
utriſque 133 12
utriuſque 52 19 | 127 9
utrobique 132 23
utrorumque 83 1 | 112 20 | 135 12
utroſque 48 27 | 126 10
utrum, *an* 7 10 | 47 24 | 49 16 | 60 14 | 101 25 | 150 4 | 152 6
utrumque 105 21 | 141 23 | 150 19
vulgi, *populi* 57 3 | 62 22 | 157 3
vulgo *populo* 8 20 | 84 10 | 87 8
vulgo, *adv.* 37 10
vulgum 39 6
vulgus 36 24 | 55 12 | 71 16 | 148 15 | 152 24
vulnera 92 14
vulneratur 100 10
vulneratus 44 5
vulneribus 9 22
vulnus 54 18 | 71 7 |

83 18
vult 78 22
vultis 79 26
vultu 25 4
vultus 156 22
uxore 68 24 | 79 31
uxorem 2 13 | 11 1 | 26 11 | 53 7 | 54 16 | 55 28 | 79 28 | 83 24 | 107 11 | 116 14 | 146 19
uxores 26 8
uxori 100 19
uxoribus 117 16

X

Xenophonte, *n. p.* 89 1
Xerxe, *n. p.* 17 12
Xerxes 11 24 | 13 7 | 10 | 92 8 | 116 8
Xerxi 22 15 | 116 8

Z

Zacynthios, *n. patr.* 12
Zama, *n. p.* 130 3
Zamam 130 1

FINIS.

Versus

Ad LECTOREM ADMONITIO.

Authores Classici subsequentes in Usum Delphini, eodem feré Charactere & formâ jamdudum typis mandatis, prostant venales apud *Johannem Sprint*, ad campanam in Vico vocato *Little-Britain*, & *Danielem Midwinter*, ad insigne trium Coronarum in Cœmeterio D. *Pauli*.

P. Virgilii Maronis Opera, cum Interpretatione & Notis *Caroli Ruæi*. 8vo.

P. Terentii Afri Comœdiæ, cum Interpretatione & Notis *Nicolai Cami*, 8vo.

Phœdri Augusti Liberti Fabulæ, cum Interpretatione & Notis *Petri Danet*, 8vo.

D. Junii Juvenalis, & A. Persii Flacci Satiræ. Interpretatione & Notis illustravit *Ludovicus Prateus*, 8vo.

C. Julii Cæsaris quæ extant. Interpretatione, & Notis illustravit *Joannes Godvinus* Professor Regius.

Ovidii Metamorphoseon Libri 15 cum Interpretatione & Notis *Daniel. Chrispini*, 8vo.

M. Tullii Ciceronis Orationes quædam selectæ, cum Interpretatione & Notis Carol. *Merouville*, 8vo.

Dr. *Littleton's* Latin and English Dictionary,
Coles Latin and English Dictionary, 8vo.